ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالويان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱԻՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 398 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1971 | ՀԱՏԸ ՉԵՌՈՒՔ 3 եգ. դհկ. կամ 25 Լիբ. դհկ. | عدد ٣٩٨ – الخميس ١٤ اكتوبر ١٩٧١

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԵԱՆ ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ

Հոկտեմբեր ամիսը մենք հայերս յատկացուցած ենք հայ մըշակոյթին ոգեկոչման ու պանծացման, արդար հպարտանքով մը լոյսի բերելով մեր ազգային մեծութիւններն ու արժանիքները, որպէս առաջաւոր ժողովուրդ՝ քաղաքակրթուած աշխարհի մը դիմաց:

Զարմանալի է այն իրողութիւնը, թէ մենք մեր պատմութեան ընթացքին յատուկ գուրգուրանքի առարկայ դարձուցած ենք մարդկային ցեղին վերելքին զսպանակը հանդիսացող հոգեկան և իմացական ապրումներ, յաճախ երկրորդական համարելով ժողովուրդին ֆիզիքական ապահովութիւնը, երբ միշտ ենթակայ մնացած ենք մեր հողերը ասպատակող ժողովուրդներու։

Եթէ ատկէ տուժած ենք քանակական հսկայ կորուստներ տալով՝ մեր դարաւոր անցեալին մէջ, բազմապատկուելու բացառիկ կարողութեամբ լեցուած ենք սակայն՝ որակական օրէն, գրեթէ որպէս միակ միջոց ընդունելով զայն, հակադրելու՝ մեզի ճակատագրուած դժբախտութիւններուն։

Ժամանակը ցոյց տուաւ, թէ զուր տեղ գոյութեան չեն եկած մեր անգիր մատենագրութիւնը, ժողովրդային բանահիւսութիւնները, բերնէ բերան թէ գրաւոր աւանդուած առասպելներն ու հեքեաթները, զուր տեղ չեն բարբառած մեր տաղերգուները, գուսաններն ու աշուղները, նախաքրիստոնէական շրջաններէն սկսելով, որոնք առաջ են ծառայած, երբ հայ գիրերու գիւտով սկսած է հայկական վերածնունդը, հինգերորդ դարուն, երբ, ուղիղ հազար տարի ետք պիտի սկսէր եւրոպական վերածնունդը:

Երբեմն կը տարուինք խորհելու, թէ ինչքա՛ն սեծ պիտի ըլլար մեր վերածնունդի ազդեցութիւնը թէ՛ մեր և թէ՛ այլ ժողովուրդներու կեանքին վրայ, եթէ քաղաքական կորուստներու հետեւանքով ան չընդմիջուէր, ու պարբերաբար չապրէինք՝ գրեթէ ամբողջապէս լռութեան մատնուելու շրջաններ։

Ժողովուրդներու հոգեոր ու իմացական մեծութիւններուն գնահատման այս դարուն, մահէ դէպի կեանք վերադարձ արձանագրած մեր ժողովուրդը, ոչինչով ետ է մնացած ներկայ քաղաքակիրթ ժողովուրդներէն, որոնք ապահովութեան մէջ ստեղծագործեր են: Մենք, մեր գրաւոր հարստութիւններուն կողքին, ունեցած ենք նկարչական արուեստը, ճարտարապետութիւնը, մեր երգն ու պարը, որոնք այսօր արժանացած են միջազգային գնահատանքի ու մեզ դասած առաջաւոր ժողովուրդներու կարգին:

Առանձնապէս, նկատառութեան արժանի է այն պարագան, որ ուրիշ ժողովուրդներ սովորութիւնը չունին մշակոյթի ամիս տօնելու։ Սա շեշտուած ճշմարտութեան մը կը վերածէ մշակոյթի հանդէպ հայ ժողովուրդին՝ իր մէջ կրած պաշտամունքն ու անբաժանելիութիւնը։ Ապացոյց մը ևս, թէ տակաւին հիւանդ ու սուաղ, հայրենիքը իր կազմութեան օ՛րն իսկ հիմնեց իր պետական համալսարանը, որպէս մշակոյթի և լուսաւորութեան կեդրոն, իբրև անյետաձգելի պահանջք, հաց ու ջուրի նման։

Ոչ մէկ կասկած, թէ ժողովուրդները պիտի յարգուին և ունենան ապրելու իրաւունքը այն համեմատութեամբ՝ որ կը պեղեն և արգասաբեր կը դարձնեն իրենց մշակոյթը, որոնք հին թէ նոր, կը կաթնին հետեւողականօրէն՝ ստեղծագործական աշխատանքի։

«ՇԱՐԺՈՒՄ»

Հ. Մ. Մ.Ի ՀՐԱՒԵՐՈՎ ԵՐԵՒԱՆԻ «ԱՐԱՐԱՏ»Ը
Պէյրութ կը հասնի Նոյեմբեր 20-ին

Լիբանանի մեր պաշտօնակից «Արաւա» օրաթերթին մէջ կը կարդանք.

Հայաստանի ֆութպոլի ֆետերասիոնի նախագահ Զաքարեանի կողմէ՝ Լիբանանի ֆութպոլի ֆետերասիոնին և Հ.Մ.Մ.ի Պէյրութի տեղական վարչութեան ուղարկուած զոյգ հեռագիրներէն կը տեղեկանանք, որ Երեւանի «Արարատ»ը, Հ.Մ.Մ.ի հրաւէրով Պէյրութ կը ժամանէ Նոյեմբեր 20ին, Սուրիոյ մէջ հանդիպումներ ունենալէ ետք։

Կը հաւատանք, թէ հայրենի «Արարատ»ին Լիբանան այցելելու այս լուրը, որքա՜ն մեծ ուրախութիւն պիտի պարգեւէ Լիբանանի ֆութպոլասէրներուն և յատկապէս «Արարատ»ի արտասահմանեան «երկրպագուներուն»։ Բոլորին ցանկութեան թարգմանը հանդիսացած կ՚ըլլանք անկասկած, երբ մաղթենք, որ «Արարատ» Լիբանան գայ անպայման ախոյեանական երեք մետայլներէն մին հետը բերելով։ Ոսկին անշուշտ թէ արժաթէն յարգի է, սակայն յաս պարագային արծաթը կը նախընտրենք պրոնզէն...։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ
Եգիպտական Պատուիրակութիւնը կարեւոր խօսակցութիւններ ունեցաւ Սովետ Պատասխանատուներուն հետ

Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետութեան Նախագահ Պր. Անուար էլ Սատաթ, Եգիպտացի պետական եւ ընկերվարական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններէ բաղկացած պատուիրակութեան մը ընկերակցութեամբ, Կիրակի, 10 Հոկտեմբեր 1971, Գահիրէէն մասնաւոր ինքնաթիռով մեկնեցաւ Քուէյթ, միօրեայ պաշտօնական այցելութեան մը համար եւ ընդունուեցաւ նախագահական պատիւներով։

Մոսկուայի մէջ, արաբ և սովետ պատուիրակութիւնները՝ բանակցութեանց առաջին նիստին ընթացքին

Քուէյթի մէջ Եգիպտոսի նախագահը, էմիր Շէյխ Սապահ էլ Սապահի հետ ունեցաւ կարեւոր բանակցութիւններ՝ Միջին Արեւելքի կացութեան եւ ի մասնաւորի երկու եղբայր երկիրներուն միջեւ փոխադարձ եւ սերտ յարաբերութեանց շուրջ։

Եգիպտոսի նախագահին ի պատիւ, տեղի ունեցան ժողովրդային խանդավառ ընդունելութիւն, ինչպէս նաեւ մեծ ճաշկերոյթ մը՝ Քուէյթի էմիրին կողմէ սարքուած։

Քուէյթէն Մոսկուա իր ճամբուն վրայ, Անուար էլ Սատաթ վայրէջք կատարեց Թեհրանի օդանաւակայանը, ուր զինք ընդունելու եկած էր Իրանի Շահը՝ Մոհամէտ Ռեզա Փահլեվի։

Մէկ ժամուան սիրալիր տեսակցութեան մը ընթացքին, Եգիպտոսի Նախագահն ու Իրանի Շահը, ընդհանուր վերատեսութիւն մը ըրին՝ քաղաքական կացութեան եւ ի մասնաւորի Միջին Արեւելքի ներկայի կացութեան շուրջ։

Թեհրանէն Նախագահ Անուար էլ Սատաթ իր հետեւորդներով մեկնեցաւ Մոսկուա, ուր ժամանեց Երկուշաբթի, կ. ե. ժամը 4ին (Մոսկուայի ժամով)։ Վնուքովոյի օդանաւակայանը, Եգիպտոսի Նախագահը դիմաւորելու եկած էին Ս. Միութեան ղեկավարները, գլխաւորութեամբ Պ.Պ. Նիգոլայ Փոտկորնիի (նախագահ), Լէոնիտ Պրեժնեւի (կոմկուսի ա. քարտուղար) եւ Ալեքսէյ Քոսիկինի (վարչապետ)։

Անուար էլ Սատաթ ընդունուեցաւ նախագահական մեծ պատիւներով եւ ապա առաջնորդուեցաւ Քրեմլինի Պալատը, որուն մէկ բաժնին մէջ բնակեցաւ, Մոսկուա իր կեցութեան շրջանին։

Արաբ եւ Սովետ բանակցութիւնները սկսան Երեքշաբթի, 12 Հոկտեմբեր 1971, առաւօտեան ժամը 10ին, Քրեմլինի մէջ, իրարհասկացողական եւ ամբողջական բարեկամական մթնոլորտի ներքեւ։ Այս ժողովը, որուն ընթացքին քննարկուեցան երկկողմանի յարաբերութեանց եւ Միջին Արեւելքի կացութեան հարցերը, տեւեց երեք ժամ։ Եգիպտոսի Նախագահն ու

(Շար. տես էջ 2)

ԱՄՆ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀ ՆԻՔՍԸՆ ՄՈՍԿՈՒԱ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՅ

Երեքշաբթի օր, Ուաշինկթընի Սպիտակ Տան մէջ, չկանխատեսուած մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին, ԱՄՆի Նախագահ Նիքսըն տեղեկացուց, որ ընդունած է Սովետ կառավարութեան հրաւէրը, յառաջիկայ Մայիս (1972) ամսուան վերջին, Մոսկուայի մէջ սովետ ղեկավարներուն հետ Գագաթի Ժողով մը մասնակցելու։

Այս հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ ԱՄՆի նախագային՝ Ժող. Չինաստան այցելութենէն ետք:

Այս յայտարարութեան նման, միաժամանակ հաղորդագրութիւն մը հրատարակեց սովետ ԹԱՍՍ լրատու գործակալութիւնը, հաստատելով Նախագահ Նիքսընի՝ Մոսկուա այցելելու լուրը:

Նախագահ Նիքսըն յայտարարեց, որ իր առած այս որոշումը արդէն նախապէս հաղորդած էր ԱՄՆի Ատլանտեան դաշնակիցներուն։

Միւս կողմէ սովետ իշխանութիւնը, 6 Հոկտեմբերին, այս մասին տեղեկացուցած էր Ֆրանսայի կառավարութեան։

Նախագահ Նիքսըն յայտարարեց նաև, որ թէ Փեքին և թէ Մոսկուա իր այցելութիւններուն ժամանակ, իրեն պիտի ընկերակցին ԱՄՆի Արտաքին Գործոց Նախարար Պր. Ուիլիամ Ռոճըրզ և իր անձնական խորհրդական Պր. Հէնրի Քիսինկէր։

ԸՆԿԵՐՆԵՐ Խ. ԻՍԿԷՆԵԱՆ ԵՒ Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ
ՊԷՅՐՈՒԹ ՄԵԿՆԵՑԱՆ

Երկուշաբթի, 11 Հոկտեմբեր 1971, «Մուսաճ Էրուէյզ»ի ինքնաթիռով, Գահիրէի Միջազգային Օդանաւակայանէն Պէյրութ մեկնեցան՝ Եգիպտոսի վերբերան ճնչակեան եւ Ազգային Երեսփոխան ընկ. Խորէն Իսկէնեան, ինչպէս նաեւ Պէյրութի մեր պաշտօնակից «Արարատ» օրաթերթի խմբագիրներէն՝ դասախարակ - ուսուցիչ, գրող եւ հասարակական գործիչ ընկեր Հրանդ Գանգրունի, որուն կ՚ընկերանար իր դուստրը՝ Սիլվա Գանգրունին։

Ընկեր Հրանդ Գանգրունի, մօտ երեք շաբաթ Գահիրէ իր կեցութեան շրջանին, այցելեց համայնքիս ազգային, կրթական եւ մշակութային հաստատութիւնները, զորոց ունեցաւ

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՍՐԲԱԶԱՆԻՆ ԹԵՄԱԿԱՆ ԱՐԴԻՒՆԱՒՈՐ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Իր բեղմնաւոր գործունէութեամբ, Ռումանահայ և Պուլկարահայ Թեմերը ձեռնհասօրէն վարող՝ առաջնորդ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, բոլոր կարեւոր առիթներով կ'այցելէ Պուլկարահայ Թեմը։

23 Սեպտեմբեր 1971, առաջնորդ Սրբազանը ժամանեց Սոֆիա և Օդանաւակայանին մէջ ընդունուեցաւ Թեմական խորհուրդի և Սոֆիայի եկեղեցական վարչութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ։

Յաջորդ օրը, Նորին Սրբազնութիւնը ժամանեց Փլովտիւ, տեղւոյն Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ անուան տօնակատարութեան հանդիսութիւններուն նախագահելու համար։

Սեպտեմբեր 25ի երեկոյեան, տեղի ունեցաւ մատաղացու կենդանիներու և աղի օրհնութիւնը։ Աւելի քան յիսուն բարեպաշտ կիներ և այրեր ամբողջ գիշերը եփեցին մատաղը։

Կիրակի, 26 Սեպտեմբեր, պատարագեց և քարոզեց մեր բարեխնամ առաջնորդը՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Եպս. Մարտիկեան։ Երգեց եկեղեցւոյ քառաձայն երգչախումբը, գոհ ձգելով և հոգեկան պահեր ապրեցնելով աւելի քան 1600 հաւատացեալները, որոնք խուռներամ գրաւած էին տաճարը, գաւիթը և բակը։

Առաջնորդ Սրբազանը քարոզեց, հաւատարմութեան կոչ ուղղելով դէպի Մայր Աթոռը, Մայր երկիրը և Պուլկարիան, յառաջդիմութեան ճամբուն վրայ յաջողութիւն մաղթելով։ Սրբազան հօր քարոզը խոր երկիւղածութեամբ և ուշադրութեամբ ունկնդրուեցաւ բոլորին կողմէ։

Յաւարտ եկեղեցական արարողութեան, տեղի ունեցաւ մատաղաբաշխումը՝ մեծ կարգապահութեամբ։

Առաջնորդ Սրբազանը սիրալիր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Փլովտիւի քաղաքապետ Պր. Տիրան Բարիքեանի հետ, ողջունեց զինքը Վեհափառ Հայրապետի և իր անունով, և անոր օգնութիւնը խնդրեց, եկեղեցւոյ տալտակամածի ներքև գոյացած խոնաւութեան պատճառներու վերացման մասին։ Պր. քաղաքապետը խոստացաւ մասնագէտներու միջոցաւ քննել ու յանձնարարել խոնաւութեան վերացման միջոցները։

Առաջնորդ Սրբազանը յաջորդ օրերուն այցելեց Խասքովօ, տեղւոյն վրայ կարգադրութիւններ ընելու՝ եկեղեցւոյ և շրջափակի նորոգութեան մասին։

Յաջորդ օրը, Կիրակի, 3 Հոկտեմբեր, Առաջնորդ Սրբազանը պատարագեց և քարոզեց Սոֆիայի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ, Ամենայն Հայոց

Փլովտիւի քաղաքապետ
ՊՐ. ՏԻՐԱՆ ԲԱՐԻՔԵԱՆ

Վեհափառ Կաթողիկոս Տ. Տ. Վազգէն Ա.ի գահակալութեան 16րդ տարեդարձի առթիւ։ Նորին Սրբազնութիւնը իր խորիմաստ քարոզին մէջ, վեր հանեց Վեհափառ Կաթողիկոսի մեծ արժանիքները, որոնց շնորհիւ հայ եկեղեցին կ'ապրի վերելքի նոր շրջան մը։ Յետ արարողութեան, Հայրապետական Մաղթանք կատարուեցաւ այս առթիւ՝ հաւատացեալներու ձայնակցութեամբ, որոնք խուռներամ ներկայ էին եկեղեցւոյ արահը։

Նոյն օրը Թեմի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ Հայրապետական մաղթանք կատարուեցաւ՝ ի պատիւ Վեհափառ Կաթողիկոսի, Նորին Սրբութեան արեւշատութեան համար։

Առաջնորդ Սրբազանը, Սոֆիայի մէջ երկու ժողովներու նախագահեց, Թեմական խորհրդոյ անդամներուն հետ։ Որոշումներ առնուեցան Թեմական գործերու բարւոք մատակարարութեան մասին, որոշումներ՝ որոնք իրենց նպաստաւոր ազդեցութիւնը պիտի գործեն անկասկած։

Առաջնորդ Սրբազանի այցելութիւնը բարերար ու բեղմնաւոր եղաւ, ինչպէս միշտ։

Քանի մը օր ես Սոֆիա մնալէ ետք, Նորին Սրբազնութիւնը մեկնեցաւ Պուքրէշ՝ իր մնայուն պաշտօնավայրը։

ԻՐԱԶԵԿ

Սոֆիա, 6 Հոկտ. 1971

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Թեմական Ժողովը, նիստ պիտի գումարէ Ազգային Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ յառաջիկայ Ուրբաթ, 22 Հոկտեմբեր 1971, կէսօրէ ետք ժամը 6ին։

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԴԻՒԱՆ ԴԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՄԵԿՆՈՒՄ

Թերթիս բարեկամներէն եւ ծանօթ բանասէր՝ Պր. Աւետիս Յ. Մակարեան եւ իր ազնուափայլ տիկինը, որ խանի մը տարիներէ ի վեր հաստատուած էին Գահիրէ, իրենց դստեր եւ փեսին Տէր եւ Տիկին Յակոբ Տէր Սեփանեաններու մօտ, անցեալ Շաբաթ, 9 Հոկտեմբեր 1971, մեկնեցան Պէյրութ, ուրկէ պիտի երթան Նիւ Եորք (Ա.Մ.Ն.), հաստատուելու համար իրենց միւս դստեր մօտ։

Իրենց վերջնական մեկնումին առթիւ, անոնք խմբագրութեանս գրադարանին նուիրեցին մեծ թիւով արժէքաւոր գիրքեր։

Այս առթիւ մեր շնորհակալութիւններուն կը միացնենք նաեւ բարի ճանապարհի մեր մաղթանքները։

ԸՆԿ. ԽՈՐԷՆ ԻՍԿԷՆԵԱՆ ԵՒ ՀՐԱՆԴ ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ ՊԷՅՐՈՒԹ ՄԵԿՆԵՑԱՆ

(Շար. Ա. էջէն)

հոգեւոր եւ ազգային գործիչներու հետ, դասախօսեց Հայկական Ընթերցասրահի մէջ կազմակերպուած՝ Թարգմանչաց Տօնին նուիրուած հանդիսութեան ընթացքին, ինչպէս նաեւ զանազան ընդունելութեանց եւ պատուասիրութեանց առթիւ խօսք առաւ։

Վաստակաւոր եւ մտաւորական ընկերը, իր արձակուրդի օրերուն իսկ չզլացաւ թերթիս եւ խմբագրութեանս բերելու իր աշխատակցութիւնը։

Ընկեր Հրանդ Գանգրունի Պէյրութ կը վերադառնայ, վերսկսելու համար իր կրթական աշխատանքին՝ Սահակեան Լիսէէն ներս, ինչպէս նաեւ «Արարատ» օրաթերթի խմբագրական իր գործունէութեան։

Բարի ճանապարհ եւ յաջողութիւն կը մաղթենք մեր սիրելի ընկերներուն։

Հ. Մ. Մ.Ի ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ ԵՐԵՒԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ (ՀՀԳ).- Հոկտեմբերի 1ին Երեւան ժամանեց Պէյրութի Հայ Մարմնամարզական Միութեան (ՀՄԸՄԵՆ) պատուիրակութիւնը, որ կը բաղկանայ 45 հոգիներէ, նախագահութեամբ Հ.Մ.Մ.ի Պէյրութի վարչութեան ատենապետ՝ Տիգրան Սարաֆեանի։

Պատուիրակութեան մաս կը կազմեն Հ.Մ.Մ.ի մարզական, ընկերային, կանանց բաժանմունքներու, ինչպէս նաեւ Հալէպի, Դամասկոսի, Զահլէի շրջաններու ներկայացուցիչները։

Պատուիրակութիւնը հիւրն է Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէին, Հայաստանի Երիտասարդական Կազմակերպութիւններու եւ Հայկական ԽՍՀ Նախարարաց խորհուրդի առընթեր՝ Ֆիզկուլտուրայի եւ Մարզական Կոմիտէին։

Խումբը, որ Երեւան ժամանած է Հ.Մ.Մ.ի 50-ամեակի կապակցութեամբ, հանդիպում ունեցած է ծիւրընկալ կազմակերպութիւններու պատասխանատուներու հետ, Էջմիածնի մէջ ներկայ եղած է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ի գահակալութեան 16րդ տարեդարձի արարողութեան, այցելած է Սարդարապատի յուշակոթողը, Գառնի, Գեղարդ, հանրապետութեան մայրաքաղաքի տեսարժան վայրերը, մշակութային կեդրոնները։

Պատուիրակութիւնը Երեւան կը մնայ երկու շաբաթ։

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ՝ ԱՏԻՍ ՀԱՐՄԱՆՏԵԱՆ ԵՒ ԺԱՆԷԹ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Պուէնոս-Այրէսի մեր պաշտօնակից՝ «Շարժում»էն կը տեղեկանանք, որ Լիբանանահայ երկու արուեստագէտներ ժամանած են Արժանթին։ Անոնք են՝ Ատիս Հարմանտեան (էստրատային ծանօթ երգիչ) եւ Ժանէթ Գույումճեան (Լիրիք սոփրանօ երգչուհի)։

Ատիս Հարմանտեան Պուէնոս Այրէս ժամանած է Կիրակի, 3 Հոկտեմբեր, եւ ներկայ գտնուած է Հ.Բ.Ը.Մ.ի Ս. Պենկլեան սրահին մէջ՝ ճաշկերոյթի մը։ Նոյն օրը ան մեկնած է Մոնթեվիտէօ (Ուրուկուէյ) այնտեղ ունենալու համար ելոյթներ, ըստ ունեցած պայմանագրութեան մը։

Ատիս Հարմանտեան, 13 Հոկտեմբերին, Հ.Բ.Ը.Մ.ի հրաւէրով, միակ ելոյթ մը կ'ունենայ Պուէնոս Այրէսի՝ ՕՏԷՕՆ թատրոնին մէջ։

Նոյնպէս Պէյրութէն ծանօթ երգչուհի, Ժանէթ Գույումճեան, Երեքշաբթի, 19 Հոկտ. 1971, Պուէնոս Այրէսի ՕՏԷՕՆ թատրոնին մէջ կու տայ երգահանդէս մը, ի նպաստ Հանրոյ Հայրենակցական Միութեան Կրթական Ֆոնտին։

Այս երգահանդէսին պիտի նախագահէ, Հարաւային Ամերիկայի Կաթողիկոսական Պատուիրակ՝ Գերշ. Տ. Բաբգէն Արք. Ապտեան։

Վստահ ենք, որ այս արուեստագէտներուն ելոյթները, մեծ ոգեւորութիւն պիտի ստեղծեն Հարաւային Ամերիկայի մեր համայնքներուն մէջ, մանաւանդ՝ տեղւոյն նոր սերունդի օտարախօս անդամներուն հոգիներէն ներս։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑ

Պատկառելի Քաղաքական Ժողովի հրահանգով, Կիրակնօրեայ Վարժարանը պիտի վերաբացուի Հոկտեմբեր 15ին, Ուրբաթ։ Դասաւանդութիւնները կը սկսին ըստ սովորականի, կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Նուպարեան Ազգային Վարժարանին մէջ։

Շուպրա բնակող աշակերտները պարտին պատրաստ ըլլալ ժամը 2ին, իսկ քաղաքին կեդրոնը բնակողները՝ ժամը 2.30ին։

Հելիոպոլսոյ ինքնաշարժի շրջանը պիտի սկսի ժամը 2ին։

Այս առիթով պարտք կը զգանք յիշեցնել, թէ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ վարժարաններու հիմնական կոչումն է.

ա.- Նորահաս սերունդին մտքին եւ սրտին մէջ սերմանել և մշակել աւետարանական ճշմարտութիւններն ու աշխարհահայեացքը։

բ.- Տղոց նկարագիրը եւ խիղճը մարզել քրիստոնէական սկզբունքներով։

գ.- Ստատրել հայապահպանման, անաղարտ պահելու համար նոր սերունդին մէջ Հայ Քրիստոնեայի ինքնուրոյն դիմագիծը։

Այս նուիրական առաջադրութեանց մէջ յաջողելու համար, Կիրակնօրեայ դպրոցէն ներս կը կատարուին հետեւեալ աշխատանքները.

1.- Կը կարդացուի և կը մեկնաբանուի Կիրակի Օրուան Ճաշու Աւետարանը կամ Առաքելական Թուղթը։

2.- Կը պարզուի Ս. Գրական մեծ դէմքերու կեանքը, որպէս ակնաղբիւրը բարոյական դասերու և գաղափարական բարձր հասկացողութեան, թելադրելով որ տղաքը զանոնք կիրարկեն առօրեայ կեանքի մէջ։

3.- Կը պատմուին բարոյալից պատմութիւններ։

4.- Ազգային-եկեղեցական մեծ դէմքերու կեանքին օրինակով, աշակերտութեան կը ներշնչուին եկեղեցասիրութիւն, ազգասիրութիւն, նուիրումի և զոհողութեան ոգի, գնահատում հոգեկան արժէքներու։

5.- Կ'ուսուցուին մեր Մայր Եկեղեցւոյ իւրայատուկ նկարագիրը, առաքելականութիւնը, դաւանանքը, շարականներն ու աղօթքները։

Ուստի, սրտագին կոչ կ'ուղղենք բոլոր ծնողներուն, որ իրենց զաւակները ղրկեն Կիրակնօրեայ Վարժարան, որպէսզի անոնց մանկական ներաշխարհին մէջ ճառագայթէն Լոյսը՝ Ս. Աւետարանի, Կանթեղը՝ Ս. Լուսաւորչի։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑԻ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

անոր ընկերակցող պատուիրակութիւնը, ժողովի աւարտին, յարգանքի այցի գացին Լենինի դամբարանը ինչպէս նաեւ անծանօթ զինուորի գերեզմանը եւ բուրաստանչիրին վրայ ալ զետեղեցին մեծ ծաղկեպսակներ։

Ապա մեծ ճաշկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ իրենց՝ Գերագոյն Սովետի եւ Սովետ Կառավարութեան կողմէ, որուն ընթացքին բաժակաճառեր ըրին նախագահներ Սատաթ եւ Փոտկորնի։

Եգիպտոսի նախագահը յստակօրէն պարզեց իր երկրին դիրքը Իսրայէլի նախայարձակման հետ-քերը վերացնելու մասին եւ ի միջի այլոց յայտարարեց, որ ԵԳԻՊՏՈՍ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ԱՅՍ ՀԱՐՑԻՆ ՀԱՄԱՐ ՄԻՋԱՆԿԵԱԼ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿԻ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ։

Միւս կողմէ Պր. Փոտկորնի իր բաժակաճառին մէջ մասնաւորաբար շեշտեց, որ Ս. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՋԱՆԱՅ ԱՐԴԱՐ ԼՈՒԾՈՒՄ ՄԸ ԳՏՆԵԼ ՊԱՅՔԱՐԻՆ։

Երեկոյեան ժողովը սկսաւ ժամը 4,30ին եւ տեւեց երկու ժամ։ Այս ժողովին ընթացքին Անուար էլ Սատաթ խօսք տուաւ Եգիպտոսի փոխ-վարչապետ եւ արտաքին գործոց նախարար Տոքթ. Մահմուտ Ռիատի, որ սովետ եւ արաբ պատուիրակութիւնները տեղեակ պահէ ՄԱԿի մէջ իր տեսակցութեանց արդիւնքին մասին։

Երէկ նախագահ Անուար էլ Սատաթ, իր կարգին մեծ ճաշկերոյթ մը սարքեց՝ ի պատիւ սովետ ղեկավարներուն, վերջին բանակցութեանց աւարտին։ Նոյն օրը երեկոյեան Անուար էլ Սատաթ մեկնեցաւ Մոսկուայէն։

Ս. Միութենէն իր վերադարձի ճամբուն, Եգիպտոսի Նախագահը Պելկրատ եւ ապա Դամասկոս պիտի այցելէ եւ Սուրիոյ Արաբ. Հանրապետութեան Նախագահ Զօր. Հաֆէզ էլ Ասատը տեղեակ պիտի պահէ, Սովետ ղեկավարներուն հետ իր ունեցած բանակցութեանց արդիւնքին մասին։

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ՝
ԴԱՆՈՅՇ ՇԱՀՎԵՐՏԵԱՆ

ՀՐԱՆԴ ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

Հայաստանի խորհրդայնացումէն անմիջապէս ետք, պետութիւնը՝ մտահոգ սփիւռքի հայ գաղթականութեան ճակատագրով, միջոցառումներու ձեռնարկեց, կարենալ ներգաղթը յաջողցնելու և բնաւեր մեր ժողովուրդին բնակութիւնը Արարատի փէշերուն տակ ապահովելու համար: Պետութեան գլխաւոր մտահոգութիւնն էր, Հայաստանի տուած զոհերուն տեղ՝ աշխատաւոր հայութեան բազուկները ի սպաս դնել՝ աւերուած, սովի, որբի հայրենիքին վերելքին։

Դանոյշ Շահվերտեանը այդ գծով, որպէս յարմար անձ, մեկնեցաւ արտասահման, առաջին առթիւ 1921ին Պոլիս, որ դեռ դաշնակից զինուորական գրաւման տակ կը գտնուէր և ուր՝ Եղեռնէն վերապրող բազմաթիւ մտաւորականներ և հասարակական գործիչներ, եռուն գործունէութեան մը լծուած էին, ազգային կեանքը վերստին ծաղկեցնելու մտահոգութեամբ:

Դ. Շահվերտեանի պատուիրակութեան մաս կը կազմէր նաև ակադեմիկոս Ա. Կարինեան:

Պատուիրակութիւնը տարի մը ամբողջ մնաց Պոլիս և եռուն գործունէութեան մը լծուեցաւ և որուն մեծապէս օգտակար հանդիսացաւ, Խորհ. Հայաստանի կողքին գտնուող՝ Պոլսոյ Հնչակեան Կուսակցութեան պաշտօնական օրկան «Երկիր» թերթը, որուն գլխաւոր աշխատակիցներն էին՝ ընկերներ Եդուարդ Զոփուրեան, Լ. Կանտ, Ժիրայր Միրզախանեան, Սեդրակ Քարեան և Պոլսոյ նախապատերազմեան շրջանի ողջ մնացած «Կայծ»եան սերունդի մտաւորականները։

Հնչակեան օրկանը, իր 1921 Օգոստոսի թիւին մէջ կը գրէր՝ «Դ. Շահվերտեանի առաքելութիւնը եւ հայկական գաղութները» *խորագրով.*

«Մենք մեր գոհունակութիւնը կարող ենք յայտնել այս առթիւ, նկատի առնելով բարոյական եւ նիւթական այն օգուտը, որ յառաջ պիտի գայ մայր հայրենիքի եւ գաղութներու իրարու հետ ուղղակի կերպով ունենալիք շփումէն... Մեզի համար անծանօթ չէ այն իրողութիւնը, որ ինչպէս բոլոր գաղութներու՝ նոյնպէս եւ Պոլսոյ աշխատաւոր խոնարհ զանգուածները, միշտ ալ տոգորուած են լաւագոյն տրամադրութիւններով՝ Հայաստանի կառավարութեան եւ աշխատաւորութեան հանդէպ եւ հետեւաբար, անոնք պատրաստ են նոր զոհաբերութիւններով օգնութեան ձեռք կարկառելու՝ երկրի իրենց եղբայրակիցներուն»:

Հնչակեան Կուսակցութիւնը, որ Պոլսոյ բոլոր թաղերուն մէջ ունէր իր մասնաճիւղերը, մեծապէս նպաստեց Խորհ. Հայաստանի ծանօթացման ուղղութեամբ՝ Դ. Շահվերտեանի պատուիրակութեան ելոյթներուն կազմակերպման աշխատանքին։ Թերթը անընդհատ իր սիւնակներով կը ձգտէր սփիւռք-հայրենիք կապերու ամրացման սրբազան գործին:

«Սփիւռքահայ աշխատաւոր զանգուածները հետեւում էին մայր հայրենիքի վերածննդին» *կը գրէ Հ. Ազատեան՝ «Լրաբեր» հանդէսի 1970 թիւ 10ին մէջ, չմոռնալով յիշել նաև, որ ուրիշներ անտարբեր ընթացք որդեգրած էին Հայաստան գտնուող 300.000 հայ գաղթականներուն օգնութիւն կազմակերպելու անհրաժեշտ գործին նկատմամբ։*

Իսկ ի՞նչ կը գրէր հնչակեան օրկան «Երկիր»ը. «Օրուան հրամայականը եւ ազգային իշխանութիւնները» *յօդուածով.* «... Եթէ իսկապէս ազգային իշխանութիւնները պայքար չեն ուզեր ընել Խորհ. Հայաստանի դէմ, եթէ իսկապէս անոնց համար թանկ է մեր ժողովուրդի ֆիզիքական գոյութիւնը, որը հիմք է ու նախապայման քաղաքական մեր ապագային, ապա ուրեմն համազգային ժողովը պէտք է փութայ նոր շրջաբերականով հրահրել, խանդավառել ժողովուրդը, կազմելով միաժամանակ կեդրոնական մարմին մը՝ որուն լծուին մեր հասարակական բոլոր գլխաւոր օրկանները՝ կուսակցութիւնները, Հ.Օ.Մ.ը (Հայաստանի օգնութեան մարմինը), Կարմիր խաչը, հայրենակցականները, եւայլն»։

«Այս է այն հրամայականը, որմէ եթէ խուսափի Ազգային Իշխանութիւնը, բնականաբար իր վրայ պիտի հրաւիրէ հայ աշխատաւորութեան արդար զայրոյթն ու ցասումը»։ *(Տես «Երկիր» Օգոստոս, 1921):*

«Երկիր» օրկանին մէջ Դ. Շահվերտեանի կողմէ տրուած էր հետեւեալ յայտարարութիւնը. «Հայաստանի Ս. Խ. Հանրապետութեան տնտեսական ներկայացուցչութիւնը, խնդրում է բոլոր թերթերի, պարբերաթերթերի և գրքերի հրատարակչութիւններից, իրեն ուղարկել երկուական օրինակ իրենց հրատարակութիւններից՝ Հայաստանի Մատենադարանի համար»։

Դ. Շահվերտեանի պատուիրակութիւնը, որ տնտեսական բնոյթ ունէր նաև, Հայաստան ղրկած է 1921ին՝ ալիւր, պատրաստի զգեստ, վերարկու, ամերիկեան կտաւ, թէյ, ինքնաշարժի անիւ, շաքար, կրկնակօշիկ, այգեմշակութեան գործիքներ, դեղօրայք, ելեկտրական լամբ, ապակի, գրենական պիտոյքներ, եւայլն։

Ըստ «Երկիր» թերթի 18 Մայիս 1922ի թիւին, պատուիրակութիւնը 5000 ոսկի տրամադրած է ՀՕՄին, դեղեր ղրկելու համար Հայաստան, որուն սուր կարիքը կ'զգացուէր։

Դաշնակցութիւնը՝ եթէ Հայաստանի հանդէպ սուտերով կ'ուզէր օրօրել հայութիւնը, սակայն Հնչակեան Կուսակցութիւնը, առաջին օրէն այդ զրպարտութիւններու դէմ կը պայքարէր իր օրկաններով, բոլոր գաղութներէն ներս։ Բացէք թիւերը «Գործաւոր»ի, «Երիտասարդ Հայաստան»ի, «Կռան»ի, «Արդարութեան Ձայն»ի, «Երկիր»ի, «Տաւրոս»ի, «Նոր Սերունդ»ի, «Վերածնութիւն»ի, «Սոցիալիստ Հայաստան» ամսաթերթի, «Նոր Կայծ»ի (Պոլիս) և դուք կը հաստատէք Հնչակեան սոցիալիստական հայրենասիրութեան հետեւողականութիւնը ամենուրեք։

Ի՞նչ կը գրէր հնչակեան «Երկիր» օրաթերթը Պոլսոյ մէջ, երբ ուրիշներ՝ լուսաւոր օրերու սպասումով, վերապահութիւններ ունէին Խորհրդային Հայաստանի նկատմամբ.

«Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, որ ասկէ մեկ երկու ամիս առաջ իր տեղական օրկանի միջոցով, մեկէ աւելի տրտմալի խմբագրականներ նուիրեց Հայաստանի սովեալներուն, ոչ միայն դրական որեւէ

(Շար. տես էջ 4)

ԱՍՏՂԱԳԷՏ ՎԻՔԹՈՐ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ
ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

ՄԿՐՏԻՉ Մ. ԳԱՍԲԱՐԵԱՆ (ՋՐՎԵԺ)

Պր. Մաքսիմ Մայքուլաֆ, Գոլոմպիա Համալսարանէն շրջանաւարտ եւ նոյն համալսարանին մէջ՝ *«Ետ Պատերազմեան Շրջանին Սովետներու Յարձակողականը՝ Պուրժուազական Գիտութեան Վըրայ»* նիւթին շուրջ իր ըրած վերլուծումին առթիւ, ստացած է պատուանշան, որպէս զի շարունակէ իր տեսութիւնները *«Համայնավար Գաղափարախօսութիւնը՝ Սովետ Գիտութեան Վերաբերամբ»* նիւթին շուրջ։

Այս պուրժուաբան գիտնականը, յօդուած մը բստրագրած է «Գիտական Ամսաթերթ»ի (1) մէջ. (1955 Հոկտ.), *«Սովետ Տիեզերաբանութիւնը և Համայնավար Գաղափարախօսութիւնը»* նիւթին շուրջ, կեանք մը ապրած է, եւ սակայն այս բնագիտական լուսաւոր տեսութեան հակառակ՝ միստիքական, կրօնապաշտական միտքի արդիւնք եղող «սահմանաւոր կեանք» եւ «սահմանաւոր տիեզերք» տեսութեան երբ ենթարկուին գիտնականներ, անոնք են որ *կաշկանդըւած կը մնան և կը վարակուին անծանօթ ոյժի մը «սահմանաւոր» ազդեցութեան. (Մ.Մ.Գ.)*

Պր. Մայքուլաֆ պուրժուա գիտնականներէն մէկն է, որ Սովետ գիտութիւնը համայնավար գաղափարաբանութեան ենթարկուելուն մէջ կը ջանայ եզրակացութիւններ հանել աստղագիտութեան մասին, որ սակայն գործնական ապացոյց մը չունի, աստղաբանութեան իր տեսութեան (թէօրիին) ճշգրտութեան նըրուն մէջ կը ջանայ վերլուծել, թէ այս վերջին տարիները, Սովետ գիտութիւնը ենթարկուած է համայնավար գաղափարաբանութեան, եւ իր գիտական հետազօտութիւնները կը վարէ եւ եզրակացութիւններ կը հանէ համայնավար գաղափարաբանութեան ազդեցութեան գոյնով, եւ կը հետեւցնէ, թէ սովետ գիտնականներ եւ աստղագէտներ կը գործեն բռնակալ մեթոտի տակ, եւ ուրեմն վախի ազդեցութիւնը կը խափանէ իրենց խորազնին տիեզերախուզութիւնները։ Ա՛լ աւելի առաջ երթալով, այս գիտնականը կ'ըսէ, թէ իրապէս ողբալի կացութիւն մը կը յառաջանայ սովետ աստղագիտութեան համար, երբ սովետ աստղագէտ մը զերծ կը մնայ տեսանելի աշխարհը վերլուծելէ փիլիսոփայական մեթոտով, այսինքն ըսել կուզէ, կապիտալիստական հասարակարգի փիլիսոփայական մեթոտով, եւ կ'աւելցնէ, թէ առաջին անգամ Ժտանով՝ (Փոլիթ Պիւրոյի անդամը) 1947ին ներմուծեց սովետական արուեստներու, գիտութեանց դէպի Մարքս-Լենինեան ուղիով լուծելու մեթոտը։ Ուրեմն, յայտնի կը լինի որ իւրաքանչիւր դարաշրջանի գաղափարաբանութիւն, հարց մը լուծելու համար ունի իր յատուկ փիլիսոփայութիւնը, այսինքն, ան կը փիլիսոփայէ եւ կը լուծէ ոեւէ գիտական հիմունք իր տեսութիւններովը, եւ կը հանէ եզրակացութիւններ այդ տեսութիւններու տրամաբանութիւնով: Սովետական Դարաշրջանի գաղափարախօսութիւնը ուրեմն, իբրեւ թէ չի պատշաճելով Արեւմտեան աստղագիտութեան ազատ խուզարկումներուն, չի կրնար ճիշտ եզրակացութիւններու յանգիլ եւ զոզմոսի (անհուն տիեզերքի) ձեւաւորութիւնը ճշդել: Վերջապէս, Մարքսիզմ - Լենինիզմի գաղափարական ազդեցութեան ենթարկուած սովետ աստղագէտներ, որպէս թէ բոլորովին կաշկանդուած կը մնան։

Շարունակենք վերլուծել Մ. Մայքուլաֆի գաղափարաբանութիւնը։

Բնագիտութեան հետեւող ընթերցասէրներ, կարդացած են եւ գիտեն թէ երկրաբաններ՝ լեռներու կողերուն վրայ երեւցած հողային, քարային եւ այլ նիւթական շերտերու բաղդութիւնները քննելով եւ պեղումներէ ելած ուրիշ հազուագիւտ նիւթերու կազմախօսութիւնները քննելով, հասած են այն եզրակացութիւններուն, որ մեր այս երկրագունդը ոչ թէ քառասուն կամ հարիւր-հազար տարիներու գոյացութիւն մը եղած է, հապա, միլիոնաւոր տարիներու կատմամբ, քանի որ իր գիտական տեսութիւնները յարմարցուած են վերբնական ոյժի մը միստիքական վարկածովը, եւ կը կաշկանդեն գիտութեան ազատ թռիչքը:

Հայ մեծ աստղագէտ, ակադեմիկոս Վիքթոր Համբարձումեան՝ աշխատանքի պահուն

Հիմա անցնինք Սովետ այն գաղափարաբանութեան, որ կը վերաբերի անհուն տիեզերքին եւ աստղային կազմաւորութեանց կազմախօսութեանց:

Սովետ գիտնականներ ստեղծիչի մը (Աստուծոյ) ազդեցութիւնը զտելով պուրժուական գիտնականներուն գիտական մտածողութիւններուն մէջ, 1938ին, Սովետ Գիտութեան Ակադեմիան, չորս օրուան խորհրդաժողովի մը մէջ, հետեւեալ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՑ, ինչպէս որ կ'ըսէ «ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ»ը, որոնք են.-

1.- Ներկայ պուրժուական աստղաբանութիւնը ինքզինք կը գտնէ գաղափարական ճգնաժամի մը մէջ, երբ կը մերժէ տիեզերքի անսահմանութեան *տիալէքթիքը* (*) միջոցի եւ ժամանակի վերաբերումի մասին։

2.- Ֆաշիստական գաղափարախօսներ, երբ ժամանակ մը թափանցեցին գիտութեան եւ աստղաբանութեան հաստատութիւններէ ներս եւ մամուլի մէջ, հակայեղափոխական թափ մը ծայր տուաւ պուրժուական գաղափարաբանութեան եւ գրականութեան մէջ։

3.- Սովետական մաթերիալիստական աստղաբանութեան մի քանի գործերը՝ այսպէսով կղզիացւած եւ աննկատ թողուած են։

4.- Սովետ Աստղաբանութեան այս հաւաքոյթը կը յայտարարէ, թէ մերկացնելով Սովետ ժողովուրդի թշնամիները, գաղափարական այս թեզին մէջ՝ նոր ասպարէզ մը կը բանայ Սովետ իրապաշտական աստղաբանութեան մէջ։

Վերոյիշեալ իրապաշտական գիտութեան վճռորոշումները՝ տիեզերագիտութեան եւ աստղագիտութեան վերաբերմամբ, ահ'ա ճշգրիտ մեկնաբանութիւնը՝ Սովետ տիեզերագիտութեան գաղափարական ազատ որոնումներուն եւ գիտական յաղթանակին:

Նաեւ, «ՄԱՐՔՍԻԶՄԻ ԴՐՕՇԻՆ ՏԱԿ» հանդէսին մէջ,- (ինչպէս որ մէջբերում կ'ընէ գիտնական Մայքուլաֆ) - (1940) - մի քանի յօդուածներ երեւցած են, եւ այս յօդուածներու հեղինակները քննելով աստղագիտութեան պատմական հոլովոյթը, գտած են որ ոզորում մը գոյութիւն առած է *«ամպարագիծ տիեզերք»* եւ *«հունաւոր կամ սահմանափակ*

(Շարունակութիւն տես. էջ 4)

(1) «SCIENTIFIC MONTHLY», October, 1955, 1515 Massachusetts Ave. N. W. Washington, D. C. U. S. A.:

(*) *Շրջափոխութիւն*

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ՑՈՒՑԱԿ 1971»

Վերջերս Լոնտոնի «Հարք» հրատարակչութիւնը լոյս է ընծայել, Եդուարդ Գիւլբէկեանի պատրաստած՝ «Հայկական մամուլի ցուցակ 1971» գրքոյկը, որը լրացուած, ամբողջացուած ցուցակն է նոյն հեղինակի կողմից 1967 Թուականին հրատարակուած գըրքոյկի:

1967ին լոյս տեսած «Հայկական մամուլի ցուցակը», որն ընդգրկում էր Սովետական Հայաստանում և սփիւռքում հրատարակուող 286 անուն թերթ, պարբերաթերթ ու տարեգիրք, լաւ ընդունելութիւն գտաւ. Հայ և օտար մամուլը գրուատեց տողեր նուիրեց Եդուարդ Գիւլբէկեանի կատարած աշխատանքին: Այսպէս, օրինակ, անգլիացի յայտնի կովկասագէտ, փրոֆեսոր Դ. Լանգը՝ Լոնտոնի Արեւելեան և Աֆրիկեան ուսմանց դպրոցի Տեղեկագրում գրեց.

«Հայերը մեծ մատենագիրներ են. նրա տպագրած և աշխարհի տարբեր կողմերում գտնուող հայկական ձեռագրատուները աշխատանքը՝ գրացուցակներ: Այս մէկը նոյնպէս չափազանց օգտակար մատենագիտական մի ուղեցոյց է»:

Նման կարծիքներ յայտնեցին նաև ԱՄՆի Ուոթերթաուն քաղաքում լոյս տեսնող հայկական «Տէր Արմինեն Միրըր-Սպեքթէյթըր» և Փրանսիայում հրատարակուող անգլերէն «Նիւ Օրիենթ» թերթերը:

Գահիրէի «Ջահակիր» շաբաթաթերթը նշել, որ «Հայկական մամուլի ցուցակը» խիստ օգտակար հրատարակութիւն մըն է անհրաժեշտ գրադարաններուն, խմբագիրներուն, գրադարաններուն, ուսանողներուն և կազմակերպութիւններուն:

Քաջալերուած այս գնահատականներից և ընդառաջելով օրուայ պահանջին, Եդուարդ Գիւլբէկեանը ձեռնամուխ եղաւ աշխարհով մէկ լոյս տեսնող հայկական մամուլի աւելի ամբողջական ցուցակի պատրաստութեանը: Գրքոյկի առաջաբանում, հեղինակն ասում է, որ 1967ից՝ «Հայկական մամուլի ցուցակ»ի առաջին հրատարակութիւնից յետոյ, նշանակալի փոփոխութիւններ են կատարուել հայկական մամուլի աշխարհում: Հայաստանում սկսել են լոյս տեսնել մի շարք մասնագիտական պարբերականներ, աւելի ընդլայնուել է հայկական մամուլի ցանցը, սփիւռքում դադարել են մի շարք կարեւոր պարբերականներ և փոխարէնը սկսել են հրատարակուել մի շարք նոր թերթեր և ամսագրեր: Նկատի առնելով այս փոփոխութիւնները, ինչպէս նաև առաջին հրատարակութեան ժամանակ բաց թողածը, Եդուարդ Գիւլբէկեանին յաջողուել է կազմել հայկական մամուլի աւելի լիակատար մի ցուցակ, որն ընդգրկում է 400 անուն թերթ ու պարբերական:

Բացի այդ, հեղինակն այս անգամ ջանացել է համեմատաբար աւելի շատ տեղեկութիւններ տալ իւրաքանչիւր թերթի կամ պարբերականի մասին, հնարաւորութեան սահմաններում տալով նրա հիմնադրութեան թուականը, տպաքանակը: Գրքոյկի վերջում տպագրուած է նաև՝ սովետահայ և սփիւռքահայ մատենագիրների և հրատարակչատների ցուցակը:

Գրքոյկի յառաջաբանում, Եդուարդ Գիւլբէկեանը հաւանութիւն է տալիս «Հանդէս Ամսօրեայ» պարբերականում առաջ քաշուած կարեւոր այն հարցին, որ սփիւռքում ստեղծուի Հայկական մամուլի մի կենտրոն, որպէսզի հընարաւոր լինի ի մի բերել հայկական կեանքին վերաբերող լուրերը և դրանք բաժանել բոլոր հետաքրքրուող անձանց և կազմակերպութիւններին: Որպէս նախաքայլ այս խնդրի իրագործմանը, Եդուարդ Գիւլբէկեանն առաջարկում է, որ կազմուի սփիւռքահայ լրագրողների մի միութիւն, որ կարող է նպաստել սփիւռքահայ լրագրութեան զարգացմանը:

Հեղինակը շնորհակալութիւն է յայտնում Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէին, Վիեննայի Մխիթարեան միաբանութեանը և Երուսաղէմի հայ պատրիարքարանի գրադարանին, հայկական մամուլի ցուցակը ամբողջացնելու գործում՝ նրանց իրեն ցոյց տուած օժանդակութեան համար և միևնոյն ժամանակ խնդրում է հայկական բոլոր թերթերի խմբագիրներից, «Հարք» հրատարակչութեան տեղեկացնել տեղի ունեցած փոփոխութիւնների մասին:

Հայկական մամուլի ցուցակը կազմուած է այբբենական սկըզբունքով, թերթի կամ ամսագրի անգլերէնով անուան դիմաց գըրուած է հայատառ անունը, իսկ մնացեալ բացատրութիւնները տըրուած են անգլերէնով: Սա արուած է այն նպատակով, որպէսզի ցուցակից կարողանան օգտուել հայկական մամուլով և ընդհանրապէս մամուլով զբաղուող բոլոր՝ հայ և օտար անձնաւորութիւններն ու կազմակերպութիւնները:

«Հարք» հրատարակչութեան լոյս ընծայած համալրուած այս ցուցակը՝ գովելի և օգտակար մի ձեռնարկ է, որը տալիս է ընդհանուր պատկերացում՝ աշխարհով մէկ հրատարակուող հայկական մամուլի մասին:

ՇԱՔԷ ՎԱՐՍԵԱՆ

ԸՆԿԵՐ ԱՒԵՏԻՍ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԸ՝ «ԿԱՅԾ» ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Ա. ՁԵՌՆԱՐԿԻՆ,

ՓԱՐԻԶԻ «ՓԱՐԱՄԱԶ» ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

Ընկերներ և Ընկերուհիներ,

Ինձ համար այսօր անհուն բերկրանքի ու հոգեկան ուրախութեան անմոռանալի օր մըն է, երբ ինծ կը վիճակուի որ խօսք առնեմ ֆրանսահայ իրականութեան մէջ, «Կայծ» Երիտասարդական Միութեան հիմնադրումը ողջունելու՝ ինծի ի պատիւ սարքուած այս ճաշկերոյթին առթիւ:

Երախտագիտական խօսք ունիմ բոլոր անոնց, որոնք հակառակ միջավայրի ծանրակշիռ պայմաններուն, հակառակ իրենց ունեցած համեստ միջոցներուն, կարողացած են ներկայ երիտասարդներու հոգիներու մէջ ներմուծել մեր ազգային պարտաւորութեանց գիտակցութիւնը, գիտակցութիւն մը՝ որուն լաւագոյն պարտաճանաչներէն էր երբեմնի Ֆրանսահայ գաղութը սփիւռքեան տարածքին վրայ:

Մէն մի հայ, մէն մի հասարակական մարդ, չի կրնար այս քայլի կապակցութեամբ չոգևորուիլ ու իր ալ բաժինը չբերել այս շարժման ի խնդիր, որուն գաղափարական գիծը և անոր անունը լոկ՝ հաւաստիք մըն է, թէ ան իր ամբողջ աշխատանքը, ամբողջ էներժին ի սպաս պիտի դնէ մեր այս գաղութին անխտիր, անոնց հայեացքը ուղղելով դէպի հայ ժողովուրդի ապահով հանգրուանը:

«Կայծ»ի հետեւող ոեւէ երիտասարդ չի կրնար չհետեւիլ՝ մեր ժողովուրդին մէջ առաջին «Կայծ»ը ստեղծող այն հաւաքականութեան, որ, 1910էն սկսեալ, Պոլսոյ մէջ նոր կեանքի մը ի խնդիր՝ զոհողութեան ամենաթանկագինը տալու դաստիարակութեամբը պատրաստեց իր հետեւորդները:

Խօսիլ «Կայծ»ի մասին, կը նշանակէ խօսիլ գիտակից զոհողութեանց ոգիի մասին, ոգիի մը՝ որուն նմանը ոչ մէկ ժողովուրդի մէջ չէ ցուցաբերուած, ոչ մի հաւաքականութեան մէջ չէ դրսեւորուած այնքան՝ որքան կայծեան սերունդին ու զանոնք պատրաստողներու մէջ:

Արդարև, անոնք, յետադիմական Թուրքիոյ մէջ, կարողացան յանդգնութեամբ քարոզել նոր կեանքի մը լուսաշող դրութիւնը, սոցիալիզմի բարեբեր արգասիքը, իրենց դէմ ցցելով Սուլթաններու ու իրենց յաջորդներու ատելութիւնը, որոնք կուժեցին կախաղաններու շարանով մը խեղդել այն գաղափարը, որը Կայծեան սերունդը կը տարածէր Թուրքիոյ ամբողջ տարածքին վրայ:

Ճիշդ է, որքան խոր ըլլայ գաղափարական տարակարծութիւնը, նոյնքան կատաղի կ'ըլլայ պայքարը երկու հակադիր ուժերու միջև: Սակայն նոր օրերու արևը կարելի չէ մարել խաթարողանով ու կառափնատով: Ան՝ եթէ այսօր Արարատեան Դաշտին վրայ իր լուսաշող ճաճանչներով մեր հայրենիքը կը ծաղկեցնէ, մենք համոզուած ենք, որ այդ ճաճանչները ի զօրու պիտի ըլլան լուսաւորելու նաև Արարատի արեւմուտքը, իրականութիւն դարձընելով Կայծեան սերունդին հետապնդած ծրագիրին կառչած՝ տակաւին սփիւռքեան տարածքին վրայ գոյատեւող ու պայքարող Հնչակեան Կուսակցութեան պահանջքը, Լիբանանէն մինչև Ֆրանսա, Եգիպտոսէն մինչև Սուրիա ու Ամերիկաները:

Ու այսօր, Փարիզի այս նորաւիթիւթ «Կայծ»ը, որպէս մէկ յաջորդ մասնիկը Պոլսոյ «Կայծ»ին, մեզի կուտայ այն գրաւականը, թէ Ֆրանսահայ երիտասարդութեան մէջ պիտի կարողանայ ինքնագիտակցութեան բերել իր նըմանները, որոնք այլասերման ճամբուն մէջ բաւական յառաջդիմութիւններ արձանագրած են:

Փարիզի «Կայծ» Երիտասարդական Միութեան մէն մի անդամը, իր մէջէն մի անգամ ընդմիշտ պէտք է չպրտէ այն ստորակայութեան բարդոյթը՝ իր փոքր ազգի մը զաւակ ըլլալը: Ճիշդ է թէ կ'ապրինք միջավայրի մը մէջ, որ մշակութային ու քաղաքակրթական մարզերու մէջ հասած է այնպիսի բարձունքի մը՝ որ հիացում կը պատճառէ, շնորհիւ իր երկու հազար տարուայ պետականութեան: Ու սակայն, մեր երիտասարդութիւնը՝ որպէս հպատակ այս երկրին, ինքզինքը նուաստացած կը զգայ իր ազգային պատկանելիութեամբը և կը մղուի ինքզինքը կապկելու գաղիացի ըլլալու խաբկանքով:

«Կայծ»ի պարտականութիւնն է զանոնք դուրս բերել այդ դրութենէն, որպէսզի հաւատարիմ քաղաքացիներ ըլլալով մէկտեղ Ֆրանսայի, անոնք գիտակցին մեր ազգային արժանիքներուն: Անոնք պէտք է իմանան ու համոզուին, թէ մենք երբեմնի հալածական ժողովուրդի մը դժբախտ զաւակները չենք այլևս: Ունինք հայրենիք, ունինք պետականութիւն, հզօր ու անսասան, երջանիկ ու խաղաղ ներկայ ու ապահով ապագայ:

Հայը, շնորհիւ իր յիսուն տարուայ պետականութեան, կարողացած է կերտել՝ և՛ մշակոյթ, և՛ գիտութիւն, և՛ քաղաքակրթութիւն եւ այսօր կարող է մրցիլ հազարամեակներ պետականութիւն ունեցող ժողովուրդներու հետ: Այսօր, անոր յառաջդիմութիւնը հասած է կէտի մը, որ հիացմունքի առարկան դարձած է համայն աշխարհի: Ան իր առիւծի բաժինը կը բերէ անդրպետի նըւաճման աշխատանքներու մէջ:

«Կայծ»ի պարտականութիւնն է, այլասերման ճամբուն մէջ տատանող հայ երիտասարդութեան ներմուծել՝ հայ ժողովուրդին պատկանելիութեան հպարտութեան գաղափարը, ժողովուրդի մը՝ ստեղծագործ, որ գիտակից է ժողովուրդներու եղբայրակցութեան անհրաժեշտութեան ու անկէ բըխած խաղաղութեան արժէքներուն:

Կը յուսանք, որ Փարիզի «Կայծ»ը պիտի յաջողի, և հրահրելէ ետք ազգասիրութեան բոցը՝ ֆրանսահայ երիտասարդութեան հոգիներէն ներս, իր պարտականութիւնը պատուով պիտի կատարէ նմանապէս՝ Հայրենիքն ու Սփիւռքը միացնող այն ադամանդեայ կամուրջի պահպանման ի խնդիր, որպէս գրաւական՝ արտասահմանի մեր գաղութներու անվտանգութեան: Այդ կամուրջին զօրացումը պիտի տայ իրաւունքը, Կայծեան սերունդին հետեւող մեր երիտասարդութեան՝ գոչելու, «Կան՛ք, պիտի լինե՛նք ու շատանանք»:

ԱՍՏՂԱԳԷՏ ՎԻՔԹՈՐ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

տիեզերք» տեսութիւններու միջեւ, եւ վճռած են, որ հունաւոր եւ սակայն ընդլայնուող տիեզերքը իտէալիստական եւ միսթիք է, այսինքն խորհրդապաշտական բնոյթ մը ունի, եւ հետեւապէս յետադիմական է: Մայք լաւ կը շարունակէ.–

«Փրոֆեսոր Այնշթայն, գիտնական Սիլենըրի վերլուծման հետեւելով, աստղագիտութեան մասին, յայտարարեց, թէ անպարագիծ տիեզերք մը մաթեմաթիքօրէն կը նշանակէ զէրօ»: Այս կէտն է ահա, ուրկէ ծագում կ'առնէ Սովետ աստղագէտներու հակաբեկը, թէ՝ ըստ Մարքսեան տիալէքթիք օրէնքին, անպարագիծը ունի իր կազմախօսութիւնը եւ նիւթի շրջափոխութիւնը. (տիալէքթիքը) եւ հոս է ահ՛ա որ կը յայտնուի, թէ Սովետական գաղափարախօսութեան ներքակայ աստղագէտներ՝ ո՛չ թէ ննջուած են, հապա, Մարքս-Լենինեան գիտական թէօրիան անոնց մտքին Թռիչք տուած է, ինչպէս որ մենք կը տեսնենք համաշխարհային համբաւի տիրացած Վիքթոր Համբարձումեանի պարագային, որ երեւան հանեց տիեզերքի աստղային անպարագիծ սիստեմներու տիալէքթիք կազմախօսութիւնը, այսինքն, ՆՈՐ ԱՍՏՂԵՐՈՒ, աստղախումբերու կազմաւորումներ: Աստղերու այս անպարագիծ կազմաւորութիւնները անըսկիզբ են եւ անվախճան, այնպէս որ տիեզերքի կազմաւորութիւնը, ըստ Մարքս-Էնգելսի, վախճան չունի, հրդեհուող աստղը ուրիշ աստղերու ծնունդ են, գոզմոսի հրդեհացման պրոցեսը տիալէքթիքօրէն իրարաբախ աստղերէ կը յառաջացնէ նոր աստղեր, եւ այսպէս կը շարունակուի անհունութեան մէջ բաւալող երկիրներու, մոլորակներու եւ աստղերու յաւիտենականութիւնը՝ ՃԵՒԱՓՈԽՈՒՄՆԵՐՈՎ, եւ ոչ թէ զէրօ-փճացում մը տեղի կունենայ, Էնգելս, իր «Բընութեան Տիալէքթիքա» (*) գրքին մէջ կըսէ, թէ տիեզերքի մէջ աստղային ձեւափոխութիւններ կը կատարուին աստղային բախումներով: Տիեզերքը իր անհամար երկիրներով եւ միլիոնաւոր աստղերով սահմանուած տարիք մը չունի, սահմանաւոր նիւթերու կամ աստղերու յարաբերականութիւնները, անսահմանաւոր եղելութեան մը ազդակներն են:»

(*) Շրջափոխութիւն-Շրջափոխութեան օրէնք

Մեր նիւթական երկրագնդի մէջ՝ կենդանական սահմանաւոր կեանքի յարաբերականութիւնները, (բնախօսական աստիճանաչափով) մարդկային ընկերութեան անսահմանութիւնը կ'իրագործեն տիալէքթիքօրէն,– ահա այս է տիեզերական տիալէքթիքի, ՇՐՋԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ օրէնքը,– եւ երբ Վիքթոր Համբարձումեան մը կամ ուրիշ գիտուններ, բնութեան կամ աստղագիտութեան հունաւոր կամ սահմանաւոր եղելութիւնները կը քննեն՝ ազատ իտէալիստական կամ միսթիքական վարկածներէ հեռու, անսահման մտքի թռիչքներ կ'ունենան, անվախօրէն թափանցելու գոզմոսին կամ անհունութեան մէջ եւ գտնելու տիալէքթիքը անհունութեան մէջ: Ահ՛ա, այսօրինակ մտքի յաղթանակ մըն էր որ իրագործեց՝ աշխարհահռչակ Վիքթոր Համբարձումեան, հետեւելով Մարքսի, Էնգելսի, Լենինի նիւթա-շրջափոխութեան կամ տիալէքթիք-մաթերիալիզմի գիտութեան:

Կոմունիստական գաղափարաբանութեան (որպէս թէ դիկտատորայի ներքակայ) Սովետ գիտնականներու վայելած ազատութիւնը՝ զօրուն էր, զուգուրանքն էր, որ աշխարհի բազմամիլիոն մարդկութիւնը հիացնող ՍՓՈՒԹՆԻՔի ծնունդ տուաւ առաջին անգամ, ու այս պանծալի գիտական յաղթանակը, միացած միւս գեղեցիկ գիտական յաղթանակին՝ այսինքն մարդը մարդով շահագործելու շղթաներու փշրումով, բոլորովին նոր եւ լուսապայծառ դարագլուխ մըն է որ բացուեցաւ մարդկային ընկերութեան պատմութեան մէջ, Սովետական երկրամասի հանճարեղ գիտնականներու մտքի թռիչքովը, եւ այս թռիչքը՝ դէպի անպարագիծ եթերը, արդէն բացած է ԱՆՀՈՒՆԻ ԴԱՐը մարդկային ընկերութեան համար, եւ ՄԱՐԴԸ ԱԶԱՏԱԳՐԱԾ՝ երկրի վրայ փակելու իր դիրքէն և ազատութիւն տուած է անոր թռչելու անհունութեան մէջ և հաստատելու կայաններ՝ խուզարկութիւններ ընելու աստղերու և արևներու աշխարհին մէջ», կ'ըսէ աշխարհահռչակ գիտնական ՎԻՔԹՈՐ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ «Փրավտա» թերթին մէջ, եւ կ'եզրակացնէ տաղանդաւոր գիտնականը, թէ՝ «Գիտութեան այս յաղթանակին մէջ մեծագոյն նշանակութիւն մը կայ, որ կը թռչի բազմամիլիոն ժողովուրդներու սիրտէն, այդ նշանակութիւնը ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆՆ է»:

Մ. Մ. ԳԱՍԲԱՐԵԱՆ
ՖՐԷԶՆՕ, ԳԱԼԻՖՈՐՆԻԱ, ԱՄՆ

ԴԱՆՈՅՑ ՇԱՀՎԵՐՏԵԱՆ

(Շար. Գ. էջէն)

ձեռնարկ չկատարեց՝ անցնող ժամանակաշրջանին, արդարացնելու համար իր այնքան առատօրէն թափուած «կոկորդիլոսեան արցունքներ»ը, այլ ուշագրաւ կերպով Զաֆարիայի պապանձումին ենթարկուեցաւ վերջերս, երբ այդ ուղղութեամբ ամենէն աւելի խօսելու ատեն էր»:

Այդ շրջանին Դ. Շահվերտեանին հետ Պոլիս ժամանած անմահ Յ. Թումանեան, ՀՕՄի տրամադրութեան տակ կը դնէր, հայրենասէր հայութեան գործակցութեամբ հաւաքուած ինը բեռնատար վակոն հագուստեղէն, Խ. Հայաստան ղրկուելու համար:

(Մնացեալը յաջորդով)

ՀՐԱՆԴ ԳԱՆՑՐՈՒՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԷՆ ՆԵՐՍ

«ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՆՉԸ»

Հինգշաբթի, 7 Հոկտ. 1971, կ.ե. ժամը 9.15ին, տեղի ունեցաւ Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան կողմէ կազմակերպուած՝ Թարգմանիչներուն և հայ գիրին նուիրուած դասախօսական երեկոն, ընտրանի հասարակութեան մը ներկայութեան։

Օրուան դասախօսն էր, հասարակական գործիչ՝ արձակագիր ընկ. Հրանդ Գանգրունի։

Հաւաքոյթին բացումը կատարեց Հայկական Ընթերցասրահի վարչութեան ատենապետ ընկեր Նուպար Պալաեան, որուն պատշաճ քանի մը խօսքերէն ետք՝ խօսք տրուեցաւ դասախօս ընկերոջ, որ մօտ յիսուն վայրկեան ներկաները փոխադրեց հայոց աշխարհի պատմական այն շրջանը, երբ արեւելք-արեւմուտք մրցակցութեան իբր հետեւանք, հայ ժողովուրդը ձուլման սպառնացող վըտանգին առջև, հայ ժողովուրդի բոլոր դասակարգերը միաձնական որոշումով մը՝ երանելի Մաշտոցին զօրավիգ կանգնեցան, անոր հայերէն աթուէթայ գտնուելու սըրբազան առաքելութեան մէջ։

Ապա, օրուան դասախօսը մատնանշեց, որ քրիստոնէութիւնը՝ եթէ նոր օրակ տալով բարձրացուց հոգեկան մեր աշխարհը, Վարդան մը՝ հայ բազուկին ներկայացուցիչը եղաւ, Մեսրոպ հանդիսացաւ իր գործակիցներուն հետ՝ մեր մշակոյթի հիմնադիրը։ Անիկա «հայօրէն» մտածելու և արտայայտուելու հնարաւորութեան հիմը դրաւ ու ամբողջ յիսուն տարի, 406-450, հայ կեանքին մէջ ոսկեդէն լեզուով բարբառեցան մեր գրիչները։

Կարեւորը այն չէ՛, թէ Դանիէլեան գիրերը ի՞նչ չափով օգտագործուեցան։ Կարեւորը այն չէ՛, թէ երկինքէն ձեռք մը ուղղակի գրե՞ց գիրերը։ Կարեւոր չէ՛ նաև, թէ այդ գիրերը յունարէն տառերո՞ւ վրայ ձեւուեցան Հռուփանոս գծագրիչին կողմէ թէ ոչ։ Ի՞նչ պէտք կայ պնդելու, թէ Ա-Է գիրերը Դանիէլեան, իսկ Ս.Ռ.Ց. գիրերը Մեսրոպեան են։ Կարեւոր չէ՛ նաև 404ին, 406ին թէ 422ին տեղի ունեցած է գիւտը։ Թող քննադատները եզրակացնեն այդ մասին։

Ցարդ եզրակացուած չէ նաև Դանիէլ Եպս.ի մօտ գտնուող գիրերուն ծագումն ու ժամանակագրութիւն հնչիւնները։ Ընդունելի կան, որ անոնք գոյութիւն ունեցած են արդէն Փիւնիկեան այբուբենի նմանութիւն ունենալով կամ անցագրելներ, բայց ինչպէս կը գրէ Հ. Վարդան Հացունի, այդ գիրերը եթէ լիարժէք ըլլային, մենք կարիք պիտի չունենայինք նոր գիրերու։

Ապա խօսելով գիրերու դերին, յարգելի դասախօսը յիշեց, որ քրիստոնէութիւնը անհնարին էր հայկական նախանձներուն մէջ, թէ ժողովուրդը չէր կրնար ի վերջոյ գոց սորվիլ օտար լեզուներով կարենալ բարդ փիլիսոփայութիւն մը իւրացնելու համար։ Մեսրոպ, Մամիկոնեան տոհմէն, Հացեկացի մէջ ծնած, արքունի քարտուղարութենէն վարդապետի զգեստ հագած, հայ ժողովուրդին հայացման ի խնդիր, թարգմանութիւն զէմ մարտնչելով, Բիւզանդական Հայաստանի մէջ եւս դպրոցներ բանալով և հարիւրաւոր վարժարաններ և աշակերտներ զարթ ըրաւ, Մեծ Հայքի եւ Փոքր Հայքի բոլոր նահանգներուն եւ գաւառներուն մէջ։

Մեսրոպի աշակերտներուն կը պարտինք ալ, շատ մը բնագիրը կորսուած յոյն մեծ հեղինակութիւններ երկիրներու պահպանման...։ Մեր 10.000 ձեռագիրներու գանձը, մեր ամբողջ մատենագրութիւնն ու տպագրուած երկերու արժանիքը՝ Մեսրոպի շունչին կը պարտինք, ըսաւ ան, և յիշեց այս առթիւ անհամար մեր մատենագիրներն ու Ս. Մեսրոպի շունչին նուիրուած տաղերը եւ օրհներգութիւնները մեր գրողներուն, ապա անդրադարձաւ այն մասին, որ Մեսրոպ Մաշտոց հըպարտութեամբ պիտի գլուխը վեր հանէր՝ օրհներգելու համար հայ գիրը ծաղկեցնող, և անով մեր մշակոյթը անսահման կերպով հարստացնող մեր հայրենի հազար ու հազար նոր գրիչները, մեր գիրերը արժէքաւորող այն գրիչները՝ որոնք հայ գիրերը մինչեւ լուսին կը տեղափոխեն։

Այսօր, ըսաւ դասախօսը, ամենէն աւելի պէտք ունինք Մեսրոպի շունչին, մենք, որ նախընտրած ենք կռուելով մահանալու ճամբան սփիւռքի մէջ, և կը նմանինք այն հիւանդին՝ որուն չինուկ դառնալու կոչուած է Մեսրոպի աթուէթան։

Ու դեռ, մենք պիտի գիտնանք կազդուրուիլ մեր պայքարին մէջ, երբ հայրենի Մեսրոպեան երգն ու լոյսը թափանցեն փոթորիկին դէմ դնող մեր կիսակործան տնակներէն ներս։

Ներկաները ջերմօրէն գնահատեցին օրուան դասախօսը, որ փաստերով, վկայութիւններով եւ վերլուծումներով՝ մատչելի եւ տեղ տեղ պատկերաւոր ոճով մը աւրինքնեց ունկնդիր հասարակութիւնը։

Աղեքսանդրիոյ մեր աշխատակից Պր. Մինաս Պանեօյեանի՝ Ս. Թարգմանչաց տօնին առթիւ ուղարկած յօդուածը, վերապահած ենք Հոկտեմբեր ամսուան «Ջահակիր» Երիտասարդական-Մարզական յաւելուածին համար, Գրոց Գիւտին մասին նոր սերունդը առաւել եւս լուսաբանելու նպատակով։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ, ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԱՆՈՒԱՆԻ ԵՐԳԱՀԱՆ ԵՒ ԽՄԲԱՎԱՐ՝

ՈՂԲ. ԲԱՐՍԵՂ ԿԱՆԱՉԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Երաժշտագէտ ՌՈՊԷՐ ԱԹԱՅԵԱՆ կ'ըսէ.

Ռ. ԱԹԱՅԵԱՆ. — «Թէ իր երգերի կատարումը խորհրդային Հայաստանի նշանաւոր երգիչ-երգչուհիների, փրոֆեսիոնալ եւ դպրոցական երգչախմբերի կողմից եւ թէ «Հայաստան» Հրատարակչութեան ծրագրած նրանց տպագրութիւնը, անկեղծ ուրախութիւն էին պատճառում հեղինակին, որը ոչ միայն հետաքրքրւում եւ իր հնարաւորութիւնների սահմանում հետեւում էր հայրենիքի մշակութային կեանքին, այլեւ անսահման կարօտով լեցուն՝ երազում էր, նոյնիսկ արդէն գրեթէ ի սպառ կորցրած իր տեսողութեան պայմաններում, Հայրենիք այցելել։ «Թումանեանը եկաւ (Կոմիտասի այլ աշակերտը) հաւաք մեզի, շատ լաւ տպաւորութիւն կըրած էր հայրենիքէն, հազար երանի տուի իրեն...»։

«Հայրենիքը անշուշտ ընդառաջում էր դրան։ Բայց 1967 թ. Մայիսի 21ին, անակնկալ մահը խափանեց Բարսեղ Կանաչեանին Երեւան հրաւիրուելու եւ հանդիսաւոր իրադրութեան մէջ՝ իր ներկայութեան, հեղինակային համերգը կազմակերպելու պատշաճապէս նախագծուած ծրագրի իրականացումը, ծրագիր՝ որին ինքն եւս տեղեակ էր։ Բարսեղ Կանաչեանն իր կեանքն աւարտեց որպէս հարազատ ժողովուրդի արուեստին անձնուրաց կերպով ծառայած մեծ երախտաւոր»։

Ողբ. ԲԱՐՍԵՂ ԿԱՆԱՉԵԱՆ՝ ինք իր մասին ըսած է.

Բ. ԿԱՆԱՉԵԱՆ.- Ընտանիքս պահելու համար, ստիպուած էի մասնակի դասեր տալ մինչեւ ուշ գիշեր (դաշնակ, ջութակ, ներդաշնակութիւն), որով քիչ ժամանակ ունէի ստեղծագործելու։ Այնչափն ալ կը պարտիմ Երգչախումբիս (Գուսան), որը վարած եմ ամբողջ 30 տարի, ուրեմն մեր համերգներու յայտագիրը լեցնելու համար, աշխատած եմ միշտ նորութիւններ տալ ժողովուրդին»։ (Տես իր վերջին նամակը)։

Մ. Գ.

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ՎՐԱՅ Է
ՍՓԻՒՌՔԻ ԱՄԵՆԱՓՆՏՌՈՒԱԾ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ՇԻՐԱԿ
ԵՐԳԱՐԱՆ
ԹԻՒ 16, ՕԳՈՍ. 1971
ԿԸ ԲՈՎԱՆԴԱԿԷ
★ ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԵԼՈՅԹՆԵՐԸ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԵՒ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ (ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՐՁԱԳԱՆԳ. ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԵՐԳԱՑԱՆԿ).
★ 200 ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԵՐԳԵՐ (ԳԱԹՐՃԵԱՆԻ, ՊԱՏԱԼԵԱՆԻ, ՌԱՅԻՍԱՒ, ՄԱԹԷՈՍԵԱՆԻ, ԱՏԻՍԻ, ԱՐԱՅԻ, ՄԱՐՏՈՅԻ. ԱՆԹՕՍԵԱՆԻ).
★ 35 ԵՐԱԺԻՇՏՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ.
★ 130 ՆԿԱՐՆԵՐ - ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԲԱԶՄԱԳՈՅՆ ՇՔԵՂ ԿՈՂՔՈՎ.
★ 11 ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐԸ (ԼԻԲԱՆԱՆ, ՍՈՒՐԻԱ ԻՐԱՔ, ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ, ԵԳԻՊՏՈՍ, ԹՈՒՐՔԻԱ, Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ, ՊՐԱԶԻԼ, ԱՐԺԱՆԹԻՆ, ՖՐԱՆՍԱ, ԻՏԱԼԻԱ).
★ 20 ՆՈՐ ԵՐԳԵՐՈՒ ՆՕԹԱՆԵՐ.
ԳԻՆ՝ 300 Լ. Դ., 400 Ս. Դ., 1,50 ՏՈԼԱՐ
SHIRAK PRESS, NAHR ST., BEIRUT LEBANON

ԳԻՆ 50 Ե. Դ.

Ունենալու համար դիմել «Ջահակիր»ի խմբագրատունը

ԱԿՆԱՐԿ

ՄԱՐԴ ՄԸ... ՄԵԿՆԵՑԱՒ ՏՐՏՄԱԳԻ՜Ն...

«Մշակութային ժողովուրդ եղէք կ'ըսէինք
ու կը կրկնէինք ամէ՛ն տեղ եւ ամէ՛ն առիթով»
ՅԱԿՈԲ ԱՆՍՈՒՐԵԱՆ

«Մարդ մը... մեկնեցաւ տրտմագի՜ն» բացատրութիւնը չատ զուսպ ակնարկութիւն մըն է։ Արդարեւ, ան լքե՛ց... ձգեց գնա՜ց... այս գաղութին տալէ վերջ ամէ՛ն ինչ որ ունէր, իր երիտասարդութի՛ւնը, իր ապագա՛ն, իր յոյսերուն և երազներուն անձնատուր։

Ան իր ժողովուրդին զոհաբերեց ինչ որ ունէր, տոկալով բոմական թէ մշակութային սիրոյ մը բոլոր տառապանքներուն, որոնց մէջ կորսուեցաւ ուրուականի մը պէս անապաստան և ըսենք բո՛ւն բառովը՝ աննեցուկ... ալ։

Մարդ մը... մեկնեցաւ՝ իր հասարակական գործունէութեան բերմամբ յառաջ բերելով խռովայոյզ ալեաց վէտվէտումները։

Թերթերը արտայայտուեցան անոր մեկնումէն առաջ, մեկնումէն ետքն ալ... Ցաղագս քաղաքավարութեա՜ն...։

Տրուեցաւ ողջերթի ընդունելութիւն մը, ուր կատարուեցան ճառախօսութիւններ վեր առնելով անոր վաստակը, նուիրումի ոգին և ծառայելու, հայ թատրոնի՜ն ծառայելու կամք՛ը...։ Գեղարուեստական ելոյթներով մթնոլորտը քիչ մը չէնցնելու համար, արուեստագէտներ հանդէս եկան մեներգներով, ասմունքներով՝ որոնք ծափահարուեցան։

Այս բոլոր աշխոյժ շարժումները մենք չէինք ապրե՜ր...։

Մեր ակնարկը սեւեռած էինք օրուան հիւրին վրայ, որ անժպիտ կը հետեւէր ամէնուն, իր շուրջիններուն մեկնաբանութեանց անուշադիր...։

Կը հետեւէինք իր «ապրումներուն», մեր միտքը կեդրոնացնելով անոր դէմքի արտայայտութիւններուն։ Կը դիտէինք մարդը... որ մեկնեցաւ, և կը զգայինք այն տագնապալից րոպէները՝ զորս ան կ'ապրէր այդ պահուն և ուր իրեն համար հաւաքուած էր բազմութիւն մը՝ որուն մաղթանքները ան ընդունեց խռովայոյզ տրամադրութեամբ...։

Այս առթիւ առնուեցան յիշատակի նկարներ... որոնք ինչպիսի՛ յուշեր պիտի արթնցնեն իրեն մէջ, մօտաւոր անցեալի փորձառութեան գծով՝ ուր մշակո՜յթ, թատրո՜ն, բե՜մ..., գեղարուեստական կեա՜նք, մէկ բան պատրաստեցին իրեն համար... «Ճակատագրի մէկ որոշո՛ւմը»՝ մեկնելո՜ւ դէպի անծանօթ հորիզոններ... կեանքի պայքարին մէկ նոր դրուագը սկսելու համար՝ Պանդխտութեան հեռաւոր ափերուն։

Այո՛, այս մարդը մեկնեցա՜ւ... տրտում... յուսաբե՛կ։

Որքա՜ն անբաղձալի են այսպիսի ճակատագրական մեկնումի մը հարկադրանքները, մշակութային ժողովուրդի մը զաւակ՝ այսպիսի անձնուէր դերասաններու համար։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ

ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՄՐՑԱՆՔ

Ի շնորհակալութիւն Գերպծ. Հ. ՄԵՍՐՈՊ Արքեպ. ՀԱՊՈՋԵԱՆԻ 40-ամեայ աբբայական գործունէութեան, եւ

Ի պատիւ նորընտիր Աբբահօր՝ Հ. ԳՐԻԳՈՐԻՍ Վրդ. ՄԱՆԵԱՆԻ, Մխիթարեան Գրավաճառանոցս կազմակերպած է՝

ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Պատասխանեցէք հետեւեալ հարցումներուն

1.— Ո՞վ է Մխիթ. Միաբանութեան հիմնադիրը, ո՞ւր ծնած եւ ե՞րբ վախճանած է։

2.— Աստուածաշունչի առաջին եւ երկրորդ տպագրութիւնները... ե՞րբ։

3.— Հայոց աշխարհակալ մեծ թագաւորը եւ տիրած երկիրները...

4.— ՀՀ. Ալիշան Ղ., Ակինեան Ն., Այտընեան Ա., Բագրատունի Ա., Գաթրճեան Յ., Կոգեան Ս., Հացունի Վ., Հիւրմիւզ Ե., Տաշեան Յ., Գալէմքեարեան Գ., իսկ անունե՞րը...

5.— Լեփսիուս, Նանսէն եւ Ուիլսըն՝ խտալացի՞, թէ...

6.— Առաջին հայերէն գիրքն ու թերթը ո՞ւր եւ ե՞րբ հրատարակուած են։

7.— Յիշել Հ. Ակինեանի եւ Հ. Տաշեանի գործերէն երեքական երկասիրութիւններ։

8.— Յիշել Հ. Ալիշանէն եւ Հ. Ա. Ղազիկեանէն երեքական երկեր։

9.— Ո՞վ է «Հայկ Դիւցազն» գիրքին հեղինակը. իսկ «Քննական Քերականութիւն Արդի Հայերէն Լեզուի», «Հայաստան Ս. Գրքի մէջ», «Անգիտաց Ասպետ», «Հացին Երգը», «Լուռ Ցաւեր», «Վէրք Հայաստանի», «Գիւղը», «Վիշապների Աշխարհում», «Մուսա Տաղի 40 օրերը»՝ գրքերուն հեղինակնե՞րը...

Այս հարցումներուն լրիւ ու ճշգրիտ պատասխան ուղարկողները, պիտի մասնակցին հետեւեալ մրցանակներուն.

Ա. մրցանակ, Սաւառնակի երթուդարձի տոմս դէպի Վիեննա։

Բ. մրցանակ, «Հանդէս Ամսօրեայ»ի հաւաքածոն, 1889-1971։

Գ.-Դ. մրց. ԱԶԳ. ՄԱՏ.ներու հաւաքածոն, 218 հատոր։

Ե.-Զ. մրց. ԱՐԵԳ գրական թերթի հաւաքածոն 1922-24։

Է.-Ը. մրց. Շէքսփիրի 4 եւ Հ. Համբարձումեանի 3 հատորները։

Թ.-Ժ. մրց. Յուշարձան, Մխիթ. Տօնագիրք եւ Յուշամատեան խոտորջուրի։

ԺԱ.-ԺԲ. մրց. Այտըն-Բէօմ Երգեցողութիւնք Ս. Պատարագի, Ընւագախումբ։

ԺԳ.-ԺԴ. մրց. Ակինեան Հ.Ն.ի եւ Ոսկեան Հ.Հ.ի երկերէն երեքական օրինակ։

ԺԵ.-ԺԶ. մրց. Հայ արժէքներ եւ արժանիքներ, Վերելք տարեգիրք, Որին։

Պայմաններ՝

ա.— Պատասխանները հասցնել ամենէն ուշ մինչեւ 1972 Դեկս. 1։

բ.— Առաքողի հասցէն որոշ կամ մեքենագիր։

գ.— Մասնակցողները կը վճարեն երկու տոլար թղթակցութիւններու համար։

դ.— Վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ 1972 Դեկս. 10ին։

ե.— Մրցանակ ստացողներու անունները պիտի հրատարակուին թերթերու մէջ։

զ.— Այս առիթով հայ գրավաճառներն ունին 50 առ հարիւր զեղչ մեր բոլոր հրատարակութիւններուն վրայ, 1972 տարեշրջանին միայն։

է.— Թղթակցութիւնք կատարել հետեւեալ հասցէով։

P·R·K· Verlagsbuchhandlung
Mechitharistenug, 4
1070 WIEN, AUSTRIA

ՃԱՌԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

14 ՀՈԿՏ. 1971

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ՝ ՃԱՏՐԱԿԻ ՆԱԽԿԻՆ ԱԽՈՅԵԱՆ ՏԻԳՐԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ՀԵՏ

Պուէնոս Այրէսի մեր պաշտօնակից՝ «Շարժում» շաբաթաթերթի խմբագիրը, ճատրակի աշխարհի նախկին ախոյեան Տիգրան Պետրոսեանի հետ, վերջերս ունեցած է շահեկան հարցազրոյց մը։

Առաջին հարցումին, թէ ի՞նչ տպաւորութիւն կրած է ան արժանթինահայ գաղութին մասին, ուր երրորդ անգամ ըլլալով է որ կ'այցելէ, Պետրոսեան պատասխանած է ըսելով. «Աւելի լայն գաղափար մը կազմեցի իմ այս այցելութեանս առթիւ և գոհ եմ, որ բազմամարդ հայութիւն մը միտեղուած կ'ապրի»։

Ապա շարունակուած է հետեւեալ հարցազրոյցը։

Հ.— Ճատրակը, բաց ձեզի, մարզա՞նք է թէ գիտութիւն։ Կը մտնէ՞ մշակոյթի բնագաւառին մէջ։

Պ.— Ճատրակը իւրայատուկ երևոյթ է, և մինչև այսօր վիճաբանութեան նիւթ է թէ ան արուե՞ստ է, մարզա՞նք՝ թէ գիտութիւն։ Ոչ ոք կարող է ատոր պատասխանը տալ։ Իմ կարծիքով, ամենէն ճիշդ պատասխանը հետեւեալն է. ճատրակը ճատրակ է։

Լուսանկարին մէջ, ճատրակի նախկին ախոյեան Տիգրան Պետրոսեան, Հ.Բ.Ը.Միութեան Գրադարանը այցելած պահուն, «Շարժում»ի հաւաքածոն թղթատելու ժամանակ։ Իր աջին՝ «Շարժում»ի խմբագիր Վարուժան Անէմեան, Խորէն Սարաֆեան, Գէորգ Գէորգեան, ձախին Խորէն Քէշիշեան։

Հ.— Ի՞նչ կը խորհիք Ձեր մրցակիցին մասին։ Թերեւս բարդ հարցում մըն է որ կ'ընենք։

Պ.— Բարդ հարցում մը չէ։ Ես տեղեակ եմ թէ ոմանք մեծաշռինդ ածականներով զայն ծանօթացնում են հանրութեան։ Կան թղթակիցներ, որոնք «հանճար» է ասում են իրեն համար։ Իմ կարծիքով, թէպէտ ճատրակի մեծ վարպետ է, բայց «հանճար» բառը շատ մեծ է և հարկ է զայն զգուշութեամբ գործածել։

Հ.— Ի՞նչ բարձրութեան վրայ է ճատրակը Հայաստանի մէջ։

Նախկին ախոյեանը չի դեդեւեր։ Կը ստանայ ուրախ դիմագիծ ու խանդավառութեամբ կը պատասխանէ։

Պ.— Հայաստանի մէջ բաւականին լաւ վիճակ և իսկական մասսայական բնոյթ ունի ան։ Լսած ըլլալու էք, որ անցեալ տարի կառուցուեց շախմատի պալատը (որ իր անունը կը կրէ «Տ»)։ 18 տարիէ ի վեր գործում է երեխաների յատուկ դպրոց մը, ուրկէ այսօր հասակ նետած է խումբ մը՝ երիտասարդ վարպետներու, որոնցմէ իւրաքանչիւրը մեծ ապագայ կը խոստանայ։ Ես կը կարծեմ թէ ուրախ պիտի ըլլանք բոլորս, եթէ մօտ ատենէն Պուէնոս Այրէսի հայ գաղութը առիթը ունենայ ողջունելու՝ մէկ ուրիշ շախմատի վարպետի այցելութիւնը, որուն անուան վերջաւորութեան «եան» գտնուի։

Նախկին ախոյեան՝ Տիգրան Պետրոսեան, իր մրցման արդիւնքին մասին կը խօսի ինքնավստահ բայց ծայրայեղօրէն համեստ արտայայտութեամբ, կանխաւ յայտնելով ուրախութիւնը՝ այդ տեսակ հաւանականութեան մը մասին։ Տիգրան Պետրոսեան, Թիֆլիս ծնած եւ ներկայիս Մոսկուա բնակութիւն հաստատած ըլլալուն հակառակ, լայնօրէն ծանօթութիւն ունի հայրենիքի թէ գաղթաշխարհի հայ կեանքի եւ մշակութային-գրական շարժումներու մասին։

ՏԻԳՐԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐԸ ՌՈՊԵՐԹ ՖԻՇԵՐԻ ՀԵՏ

Ինչպէս յայտարարուած էր, ճատրակի աշխարհի ախոյեանութեան յաւակնորդներու առաջնութեան մրցումները՝ ընդմէջ հայազգի Տիգրան Պետրոսեանի և ամերիկացի Ռոպերթ Ֆիշերի, սկսան 30 Սեպտեմբերին՝ Պուէնոս Այրէսի մէջ։

«Սան Մարթին Բորոնատօ» թատրոնին սրահը հաւաքուած, հազարաւոր հանդիսականներ ականատես եղան հետաքրքրական մենամարտի։

Թէև Պետրոսեան լաւ սկիզբ ունեցաւ այս մրցումին, սակայն 40րդ շարժումին ան այլեւս բաւարար ժամանակ չունեցաւ (5 վայրկեան միայն մնացած էր) մտածելու, ինչ որ Ֆիշերի առաւելութիւն տուաւ որ իր սպիտակ զինուորը թագուհի դառնայ։

Այս առաջին հանդիպումը այսպիսով վերջացաւ ի նպաստ Ֆիշերի։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Հոկտեմբեր 5ին, երկրորդ հանդիպումին, Տիգրան Պետրոսեան իր գեղեցիկ խաղարկութեամբը փայլուն յաղթանակ մը տարաւ Ֆիշերի վրայ։

Այսպէսով բ. հանդիպումի վերջին, երկու յաւակնորդներուն հաշիւը ոչ ոքի էր, 1ով 1 կէտերով։

ԵՐՐՈՐԴ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Կը տեղեկանանք, որ մրցման երրորդ հանդիպումին՝ որ տեղի ունեցաւ Հոկտեմբեր 8ին, արդիւնքը եղած է հաւասար և իւրաքանչիւր մրցորդ ստացած է կէս կէտ։

Ցարդ երկու յաւակնորդներն ալ հաւասար կ'ընթանան՝ 1,5ով 1,5 կէտերով։

ՕՐ. ՄԱՐՕ ՆԱԶԻՐԿԱՆԵԱՆ
ՊՐ. ՊԵՐՃ ԳՈԳՈՐԵԱՆ

խօսեցեալք

Գահիրէ 10-10-71

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները խօսեցեալ զոյգին, Նազիրկանեան և Գոգորեան ընտանիքներուն, և բոլոր պարագաներուն։

ՕՐ. ՆՈՐԱ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ
ՊՐ. ՕՆՆՕ ՄԻՔԻԿԵԱՆ

խօսեցեալք

Գահիրէ 9-10-71

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները խօսեցեալ զոյգին, ծնողաց՝ Տէր և Տիկին Իզնիկ Տէմիրճեանին և Տէր և Տիկ. Յակոբ Միքիկեանին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՕՐ. ԼՈՒՍԻ ԻԿԻՏՊԱՇԵԱՆ
ՊՐ. ԷՏՈՒԱՐ ՍԱՅԵԱՆ

ամուսնացեալք

Գահիրէ 10-10-71

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, ծնողաց՝ Տէր և Տիկին Ջաքար Իկիտպաշեանին և Տիար Ժիլպէր Սայեանին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Ողբ. Մարի Բամպուքճեանի (Գանատա) մահուան տխուր առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի՝ Այրի Տիկին Անժէլ Թուֆայեան և զաւակունք՝ Համայեակ և Սիւիլլա կը նուիրեն.

Նուպարեան ճաշի սեղանին	100
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Եկեղեցւոյ և Գերեզմանատան	100
«Այծեմնիկ»ին	100
«Արև»ին	100
«Յուսաբեր»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Ողբ. Մարի Բամպուքճեանի (Գանատա) մահուան տխուր առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի՝ Տէր և Տիկին Ժիլպէր Յովակիմեան և զաւակունք կը նուիրեն.

Նուպարեան ճաշի սեղանին	100
Եկեղեցւոյ և Գերեզմանատան	100
Աղքատախնամին	100
«Արև»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Ողբ. Մարի Բամպուքճեանի (Մոնթրէալ) մահուան տխուր առթիւ՝ Տէր և Տիկին Տելեմաք Քիւրքճեան կը նուիրեն.

Այծեմնիկին	100
Աղքատախնամին	100
Եկեղեցւոյ պայծառութեան	100
«Արև»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Ողբ. Մարի Բամպուքճեանի (Մոնթրէալ) մահուան տխուր առթիւ՝ Տէր և Տիկին Հայկազուն Քիւրքճեան կը նուիրեն.

Աղքատախնամին	100
«Արև»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Իր ապաքինման առթիւ, Տոքթ. Հանրի Բետրեան ներկայիս կու գայ իր խորին շնորհակալութիւնները յայտնել Տոքթ. Ֆուատ Պուլոսին, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, կամ այլ ձեւով հետաքրքրուեցան իր ապաքինումով մաղթեցին իրեն։

Տոքթ. Բետրեան վերսկսած ըլլալով իր աշխատանքներուն, իր հիւանդները կ'ընդունի բաց առաջնոյն իր դարմանատան մէջ, նոյն ժամերուն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ

Հինգշաբթի, 21 Հոկտ. 1971, կ.ե. ժամը 9.30ին

ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

եւոյթ կ'ունենայ

ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆ

ՀՈԳՇ. Տ. ՆԵՐՍԷՀ Ծ. ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ

նիւթ ունենալով

ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾԻՆԸ
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՕՐՈՎ

Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Հինգշաբթի, 28 Հոկտ. 1971, կ.ե. ժամը 9ին

ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Սեպտ. եւ Հոկտ. ամիսներուն մէջ ծնած անդամ-անդամուհիներուն)

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԽՐԱԽՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

ՓՈԽԱՆ ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ընկերուհի Երուհի Իսկէնեանի մահուան տխուր առիթով, Տէր եւ Տիկին Ընկեր Կիրակոս Տօնիկեան (Պէյրութ) իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ողբացեալի ամուսնոյն՝ ընկեր Խորէն Իսկէնեանին, ընտանեկան պարագաներուն, եւ առ այդ կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

	Լ.Ո.
«Արարատ»ին (Պէյրութ)	5
«Ջահակիր»ին	5

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Դամասկոսի Թեմի Ս. Սարգիս Եկեղեցին կարիք ունի ժամկոչ-լուսարարի մը։

Թեկնածուները պարտին անձամբ ներկայացնել իրենց դիմումնագիրը՝ Թեմակալ Առաջնորդ Հայր Սուրբին, մինչեւ 1 Նոյեմբեր 1971։

ԴԻՒԱՆ
ԱԶԳ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Ողբ. Մարի Բամպուքճեանի (Գանատա) մահուան տխուր առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի՝ Տէր և Տիկին Պերճ Յովակիմեան և զաւակունք կը նուիրեն.

«Արև»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Իրենց սիրասուն Թոռնիկին Սեդա Վան Տէր Տուսընի Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ զաւակ մկրտուելուն ուրախ առթիւ՝ Տէր և Տիկին Վահէ Պօյաճեան կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ պայծառութեան	100
«Արև»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Տոքթ. Հանրի Բետրեան իր ապաքինման ուրախ առթիւ կ'ընէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Գահիրէի Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարին	200
Գահիրէի Աղքատախնամին	200
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Գալուստեան Ազգ. վրժ.ի Ծնողք-Ուսուցիչ Միութեան	100
«Արև»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ողբ. Երրուհի Իսկէնեանի կսկծալի մահուան առթիւ փոխան ցաւակցական հեռագրի կը նուիրեն.

Տիկ. Էլիզ Կէնտիմեան և զաւակը Աւետիս (Նիւ Եորք)	100
Տէր և Տիկ. Սիմոն Սամսոնեան և դուստրը Հիլտա (Նիւ Եորք)	100
Տէր և Տիկ. Նուպար Քիւփէլեան (Նիւ Եորք)	100
Տէր և Տիկ. Յակոբ Սամսոնեան և զաւակունք (Նիւ Եորք)	100

Օր. Նորա Տէմիրճեանի ընդ՝ Պր. Օննօ Միքիկեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր և Տիկին Յովհաննէս Տօնիկեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Երրուհի Իսկէնեանի մահուան տխուր առթիւ փոխան ցաւակցութեան Տէր և Տիկին Մարտիրոս Սուլթանեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Օր. Լուսի Իկիտպաշեանի ընդ՝ Պր. Էտուար Սայեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Սարգիս Գալաճեան	100
Տք. և Տիկ. Նորայր Սիմոնեան	100
Տէր և Տիկ. Նուպար Գալաճեան	100
» » Զաւէն Գալաճեան	100
Օր. Լիւսի Կէբիկեան	100

Պր. Պերճ Գոգորեանի ընդ Օր. Մարօ Նազիրկանեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Զաւէն Գալաճեան	100
Պր. Յակոբ Մազմանեան և իր խօսեցեալը՝ Օր. Նայիրի Մահսէրէճեան	100

Ի պատիւ Նորընծայ քահանայ հայրերուն կազմակերպուած ընդունելութեան առթիւ, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Տէր և Տիկ. Միսաք Տընկճեան	200
Տիար Կարպիս Պէրպէրեան	100
Տիար Վահրամ Բրուտեան	100

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرو بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN.

Արտօնատէր — ԱԻՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 399 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1971 | ՀԱՏԸ ՁԵՌՔԻ 3 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد ٣٩٩ – الخميس ٢١ اكتوبر ١٩٧١

ՄԱԿ-Ի ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Բացուեցաւ ՄԱԿի Ընդհանուր Ժողովի 26րդ նստաշրջանը։ Այս նստաշրջանը դիտուած է մեծ հետաքրքրութեամբ եւ ուշադրութեամբ, նկատի ունենալով միջազգային կեանքի այն ծանր խնդիրները, որոնք պիտի քննարկուին։ Նստաշրջանի օրակարգը կը բովանդակէ 108 կէտեր, որոնցմէ կը զատորոշենք անմիջական եւ խստապ այժմէականութիւն ներկայացնող խնդիրներու առաջին խումբը։

Անոնցմէ բացառիկ կարեւորութիւն մը կը ներկայացնէ՝ «Միջազգային ապահովութեան ամրապնդման վերաբերեալ յայտարարութիւնը» խորագրուած փաստաթուղթը։ Միաձայնութեամբ քուէարկուած անցեալ տարի՝ ան կիրարկման պիտի դրուի անյապաղ եւ առաւելագոյն ներգործութեամբ։

Այս նպատակով, ընդհանուր քարտուղար Ու Թանթ դիմեց ՄԱԿի անդամ բոլոր պետութիւններուն, պահանջելով անոնցմէ տեղեկութիւններ՝ գործնական եղանակներու մասին, ի կատար ածելու յայտարարութեան նախատեսութիւնները։ Սեպտեմբեր 14ին Սոցիալիստական Հանրապետութեան Ռումանիոյ Նիւ Եորքի մնայուն առաքելութիւնը ներկայացուց մեր երկրի կառավարութեան պատասխանը։ «Ռումանական կառավարութեան ըմբռնումով — կ'ըսուի սոյն աւետագրին մէջ — միջազգային ապահովութիւնը կը պահանջէ բոլոր պետութիւններուն կողմէ յանձնառութիւններու յստակ սիստեմ մը, ինչպէս նաեւ շօշափելի միջոցառումներ, որոնք իւրաքանչիւր պետութեան ընծայեն կատարեալ երաշխիք մը, թէ ան պաշտպանուած է յարձակողական որեւէ վտանգէ, ուժի օգտագործման կամ ուժի սպառնալիքի ուրիշ արարքէ եւ ապահովեն անոր խաղաղ զարգացում մը լարուածութեան թուլացման, հասկացողութեան ու համագործակցութեան մթնոլորտի մը մէջ»։

Ռումանիոյ կառավարութեան պատասխանին մէջ բանաձեւուած առաջարկները, այլապէս, կը զուգադիպին ՄԱԿի Ընդհանուր Ժողովի 26րդ նստաշրջանի աշխատանքային ծրագէն բխած գլխաւոր կէտերուն։ Այս աշխատանքներուն մէջ, կարեւոր տեղ մը պիտի գրաւէ ընդհանուր եւ կատարեալ զինաթափութեան հարցը։ Օրակարգի այս կէտին շուրջ տեղի ունենալիք քննարկումը պիտի մեկնի այն զեկուցումէն, զոր պիտի ներկայացնէ Ժընեւի Զինաթափութեան Կոմիտէն։ Զեկուցման մէջ կը ներփակուին մասնաւոր խնդիրներ, բայց ոչ նուազ կարեւոր, ինչպէս՝ ընդմիշտ վերացումը քիմիական ու պաքթերոլոկիական զէնքերուն եւ ընդհատումը միջուկային փորձարկումներուն։ Վերջապէս, նոյն առումով, Ընդհանուր Ժողովը պիտի քննարկէ ու կը յուսանք թէ պիտի ընդունի համապատասխան որոշումներ՝ զինաթափութեան համաշխարհային համաժողովի մը գումարման վերաբերեալ։

Խաղաղութեան ու միջազգային համագործակցութեան համար միեւնոյն հիմնական նշանակութիւնն ունի, եւ որ նկատուած է օրակարգի առաջնակարգ խնդիրներէն մէկը, քննարկումն է Միաւորեալ Ազգերու Կազմակերպութեան մէջ Չին Ժողովրդական Հանրապետութեան ներկայացուցչութեան խնդրին, առաւելագոյն կարեւորութիւն ունեցող ազդակ մը, իրականացնելու համար ՄԱԿի համաշխարհայնութիւնը, այնպէս, ինչպէս կը նախատեսուի որոշման նախագծին մէջ — ներկայացուած 18 պետութիւններու կողմէ, ընդ որս նաեւ Ռումանիա։

Մերձաւոր Արեւելքը, տնտեսական եւ ընկերային կացութիւնը, յանուն զարգացման կատարուող գործողութիւններուն ընթացաշրջանը — ահաւասիկ ուրիշ շարք մը մտազբաղումներ, որոնք պիտի քննարկուին միջազգային բարձր ատեանին կողմէ։ Ոչ նուազ հետաքրքրական ու հրատապ այժմէականութիւն կը ներկայացնէ «Շրջապատի միջավայրի պաշտպանութեան համար համաժողով»ին պատրաստութիւնը, ժողով, որ պիտի գումարուի 1972 տարուոյ գարնան՝ Սթոքհոլմի մէջ։

Կարճ հաշուարկում մը ցոյց կու տայ, թէ Ռումանիոյ առաջարկին վրայ, ՄԱԿի Ընդհանուր Ժողովը ընդունեց 13 բանաձեւեր՝ կարեւոր

(Շարունակութիւնը տես. էջ 2)

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արաբական Հանրապետութիւններու Համադաշնակցութեան Ա. Նախագահ ընտրուելուն ուրախ առթիւ, յանուն Եգիպտահայ համայնքի և ազգային իշխանութեանց, հետեւեալ շնորհաւորական հեռագիրը յղուեցաւ Ն.Վ. Անուար էլ Սատաթի.

Ն. Վ. ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ

Անհուն ուրախութեամբ տեղեկացանք Ձեր ընտրութիւնը՝ իբր առաջին Նախագահ Արաբական Հանրապետութիւններու Համադաշնակցութեան։ Այս ուրախ առթիւ, Եգիպտոսի հայ համայնքի եւ Ազգային Իշխանութեանց անունով կուգանք ներկայացնել մեր շնորհաւորութիւնները, մաղթելով Ձեզի յաջողութիւն եւ առողջութիւն։

ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՑ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ
Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց
ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՄԱՐԱՋԱԽՏ ԹԻԹՕ ԳԱՀԻՐԷ ԺԱՄԱՆԵՑ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՔՍԱՆԵՒՉՈՐՍ ԺԱՄԵՐՈՒՆ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՆԱԽԱԳԱՀՆԵՐ ՍԱՏԱԹԻ ԵՒ ԹԻԹՕՅԻ ՄԻՋԵՒ

Միօրեայ պաշտօնական այցելութեան համար, Եուկոսլաւիոյ Նախագահ՝ Մարաջախտ Եոզիփ Պրոզ Թիթօ, Հնդկաստանէն Գահիրէ ժամանեց երէկ, Չորեքշաբթի 20 Հոկտեմբեր, կ.ե. ժամը 3.15ին և ընդունուեցաւ նախագահական պատիւներով։

Նախագահներ Սատաթ և Թիթօ օդանաւակայանէն ինքնաշարժներու թափորով մը ուղղուեցան դէպի Գուպպէի Հանրապետական պալատը, ուր իջեւանեցաւ Մարաջախտ Թիթօ։

Քիչ մը հանգստանալէ ետք, Եգիպտո-Եուկոսլաւ բանակցութիւնները տեղի ունեցան երկու կողմերուն պատուիրակութեանց միջև։

Բանակցութեանց մասնակցեցան՝ Եգիպտոսի կողմէ, Հանր. Նախագահի կողքին՝ փոխ Նախագահ Հիւսէյն էլ Շաֆէի, վարչապետ Տոքթ. Մահմուտ Ֆաուզի, փոխ-վարչապետ և արտաքին գործոց նախարար Դր. Մահմուտ Ռիատ, Հանր. Նախագահին խորհրդական Դր. Հաֆէզ Իսմայիլ, Հանր. Նախագահի պատուիրակ-Նախարար Դր. Մոհամէտ Ահմէտ, պատերազմական նախարար զօրավար Մոհամէտ Սատէք, Ազգ. Ապահովութեան տնօրէն Դր. Ահմատ Իսմայիլ և Պելկրատի մէջ Եգիպտոսի դեսպան Դր. Սաատ Աֆրա։

Նախագահ Թիթոյի կողքին, պատուիրակութեան մաս կազմեցին ՊՊ. Ռաթօ Տուկոնուի՝ Նախագահութեան անդամ Եուկոսլաւիոյ Ընկերվար Հանրապետութեանց Դաշնակցութեան, Ջիլիա Ռակասիա, Վոյվոտինայի ընկերվար Հանրապետութեան Նախագահ, Անդոն Վրադուզա՝ Եուկոսլաւ Հանրապետութեանց դաշնակցային խորհուրդի անդամ, Միհայիլօ Եավորսքի Գահիրէի Եուկոսլաւ դեսպանը և Եուկոսլաւ այլ բարձր պաշտօնատարներ։

Խորհրդակցութեանց առանցքը կազմեցին Միջին Արեւելքի տագնապը և միջազգային այժմէական խնդիրներ։

Եգիպտոսի Նախագահը երէկ գիշեր մեծ ճաշկերոյթ մը սարքեց ի պատիւ Եուկոսլաւիոյ Նախագահին և անոր ընկերացող մեծ պատուիրակութեան։

Նախագահ Թիթօ և Եուկոսլաւ պատուիրակութիւնը այսօր կը մեկնին Գահիրէէն։

Եուկոսլաւիոյ Նախագահը պաշտօնական այցի պիտի երթայ Ուաշինկթըն (ԱՄՆ), Հոկտեմբեր ամսուն վերջին։ Այս լուրը՝ անցեալ օր հաստատեց Սպիտակ Տան բանբերը։

ՊԱՏԻՒ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Ս. Հայաստանի Արտաքին Գործոց Նախարար՝ Բալաբեկ Մարտիրոսեան ՄԱԿ-ի մէջ

ՄԱԿի ընդհ. ժողովի 26րդ նստաշրջանի Սովետ Պատուիրակութեան մէջ, իբր գլխաւոր խորհրդականներ մաս կը կազմեն՝ Ս. Հայաստանէն քաղաքական երկու մեծ դէմքեր։

Նիւ Եորքի մեր թղթակիցէն ստացուած տեղեկութեանց համաձայն, Ս. Հայաստանի արտաքին գործոց Նախարար՝ Բալաբեկ Մարտիրոսեան և ՄԱԿի մօտ Սովետ Ներկայացուցչութեան մնայուն անդամ, արտակարգ պատուիրակ և իրաւասու Նախարար Վիքթոր Լեւոնովիչ Իսրայէլեան, օրերս կը մասնակցին ՄԱԿի Ընդհ. Ժողովի 26րդ նստաշրջանին, իբր գլխաւոր անդամներ Սովետ Միութեան պատուիրակութեան։

Չկայ հայ մը, որ այս լուրին առթիւ չհրճուի և չհպարտանայ իր Մայր Հայրենիքով և անոր քաղաքական մեծ անձնաւորութիւններով։

«Ջահակիր», յանուն իր բոլոր ընթերցողներուն, սրտագին յաջողութիւններ կը մաղթէ իր երկու պատուաբեր հայրենակիցներուն։

ՊԱՏՈՒՈՅ ԳԻՐ ՎԱՐԴԳԷՍ ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ Գ.).- Բազմամեայ բեղմնաւոր գիտամանկավարժական աշխատանքի, հասարակական գործօն աշխատանքի համար եւ ծննդեան 60-ամեակի կապակցութեամբ, Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախագահ՝ Վարդգէս Համազասպեանը, Հայկական ԽՍՀ գերագոյն խորհուրդի նախագահութեան հրամանագրով, պարգեւատրուած է Հայկական ԽՍՀ գերագոյն խորհուրդի պատուոյ գիրով։

«Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը կու գայ իր շնորհաւորութիւնները յայտնել՝ Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի Նախագահ Վարդգէս Համազասպեանին և անոր մաղթել նոր յաջողութիւններ՝ իր ազգանուէր և հայրենանուէր առաքելութեան։

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Թեմական Ժողովը, նիստ պիտի գումարէ Ազգային Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ վաղը Ուրբաթ, 22 Հոկտեմբեր 1971, կէսօրէ ետք ժամը 6ին։

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐԴԳԷՍ ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆԻ ՄՕՏ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).- Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի Նախագահ՝ Վարդգէս Համազասպեան ընդունեց, Հայկական Բարեգործական Ընդհ. Միութեան Նախագահ Ալեք Մանուկեանն ու իր տիկինը, միութեան ամերիկեան բաժանմունքի նախագահ Եդուարդ Մարտիկեանն ու իր տիկինը, միութեան կեդրոնական վարչութեան անդամներ՝ Միչիկընի համալսարանի փրոֆեսէօր Տիգրան Փափազեանը և Յակոբ Տէրտէրեանը, ինչպէս նաև Մերձաւոր Արևելքի ու Յունաստանի Բարեգործական Միութեան տնօրէն՝ Մարտիրոս Իսկենտէրեանը։

Վարդգէս Համազասպեան՝ ջերմօրէն ողջունելով հիւրերը, նշեց, որ միութիւնը բեղմնաւոր գործունէութիւն կը կատարէ աշխարհի շատ երկիրներու հայկական համայնքներուն մէջ։

Պատասխան իր խօսքին մէջ, Ալեք Մանուկեան բարձր գնահատեց Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի գործունէութիւնը, Կոմիտէ, որ կ'ընէ ամէն ինչ, սփիւռքահայերը մայր հայրենիքի շուրջը համախմբելու համար։ Մենք շնորհակալ ենք, ըսաւ ան, որ Հայաստան դասագիրքերով և ուսումնական ձեռնարկներով կ'ապահովէ սփիւռքի հայկական դպրոցներն ու գոլէճները։

ՏԻԵԶԵՐԱԳՆԱՑՆԵՐԸ ՄԵԿՆԵՑԱՆ ԵՐԵՒԱՆԷՆ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).- Մէկ շաբաթ մեր հանրապետութեան մէջ անցուցին Խորհրդային Միութեան կրկնակի հերոսներ, ԽՍՀՄ տիեզերագնաց-օդաչուներ, օդանաւային զօրավար-հազարապետ Վլատիմիր Շաթալովը և Ատրիան Նիքոլաեւը։ Անոնք մասնակցեցան «Մարդը տիեզերքի մէջ» չորրորդ միջազգային գիտաժողովի աշխատանքին և հիւր եղան Հայաստանի Կոմերիտմիութեան, որ նշեց իր կէսդարեայ յոբելեանը։ Հանրապետութեան մէջ գտնուած ժամանակ, տիեզերքի հերոսները ծանօթացան արդիւնաբերական ձեռնարկութիւններու և գիտական հիմնարկներու գործունէութեան, հանդիպումներ ունեցան բանուոր և ուսանող երիտասարդութեան հետ, դիտեցին տեսարժան վայրերը։

Հոկտեմբերի 5ին, «Յաղթանակ» զբօսայգիին մէջ անյայտ զինուորի գերեզմանին, պսակներ դրին ԽՍՀՄ տիեզերագնաց օդաչուներ, Խորհրդային Միութեան կրկնակի հերոսներ, օդանաւային զօրավար-հազարապետներ՝ Վ.Ա. Շաթալովը և Ա. Նիքոլաեւը։ Անոնց հետ էին ՀԱՄԼԿՄ կենտկոմի քարտուղար Բ.Կ. Պուգօն, եղբայրական հանրապետութիւններու երիտասարդութեան պատուիրակները, որոնք մասնակցեցան Հայաստանի Կոմերիտմիութեան 50-ամեակին նուիրուած հանդիսութիւններուն։

Հոկտեմբերի 6ին, Վ.Ա. Շաթալովը և Ա. Գ. Նիքոլաեւ մեկնեցան Երեւանէն։ Օդանաւակայանին մէջ տիեզերագնացները ճանապարհ դրին՝ Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի երկրորդ քարտուղար Գէորգ Տէր Ղազարեանը, Հայկական ԽՍՀ Նախարարաց խորհուրդի նախագահի տեղակալ Լարիսա Ստեփանեանը, Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի բաժնի վարիչ Մավը Դաւիթեանը, ՀԼԿԵՄ կենտկոմի քարտուղար Բագգէն Վարդանեանը, կուսակցական, խորհրդային, կոմսոմոլական աշխատողներ, քաղաքի հասարակայնութեան ներկայացուցիչներ։

ՊԱՏՈՒՈՅ ՏԻՊԼՈՄ

ԵՐԵՒԱՆԻ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).- Խորհրդային Միութեան մինիստրներու խորհուրդին առընթեր արտասահմանեան զբօսաշրջիկներու գլխաւոր վարչութիւնը, պատուաւոր տիպլոմով պարգեւատրեց Երեւանի ժամացոյցի գործարանը արտասահմանեան զբօսաշրջիկներու ընդունման և սպասարկման գործին աշխուժօրէն և բեղմնաւոր կերպով մասնակցելուն համար։ Միայն այս տարի, ձեռնարկութիւնը այցելած են Ֆրանսայէն, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն, Լիբանանէն, Արժանթինէն, Ռումանիայէն եւ այլ երկիրներէն ժամանած հինգ հազարէ աւելի հիւրեր։

ՄԱԿ-Ի ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

(Շարունակուած Ա. էջէն)

խնդիրներու մասին, ինչպես նաև միջազգային տնտեսական համագործակցութիւնը, զարգացման համար փլանաւորումը, մարդկային աղբիւրներու արժէքաւորումը ու օգտագործումը եւ յայտարարութիւնը երիտասարդութեան ... (best reading; remainder of this paragraph is set in a hard-to-read typeface) ... մարդկային ազգերու զարգացման եւ միջազգային համագործակցութեան մէջ, եւ ... համաշխարհային խաղաղութեան ու ժողովուրդներու ապահովութեան ...

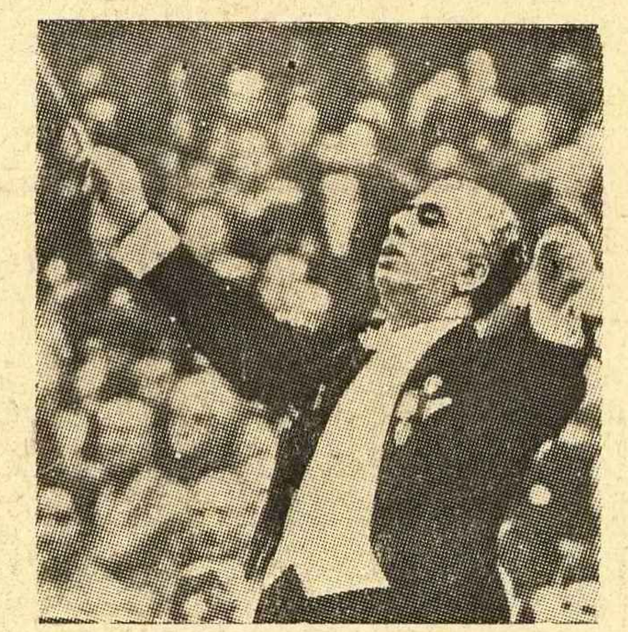
«Նոր Կեանք», Պուքրէշ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ Ի ՊԱՏՈՒԻ

Արեւմտեան Գերմանիոյ Պամպերկ քաղաքին Սենֆոնիք նուագախումբը Նոյեմբերի յայտագիրը նուիրուած է

Արամ Խաչատրեանի ստեղծագործութիւններուն։

Յայտագիրը կը պարունակէ վարպետին Չրդ սենֆոնին և թաւջութակի քոնցերթը, մեկնաբկութեամբ միջազգային մրցանակակիր՝ թաւջութակահարուհի Կարէն Գէորգեանի, ու նաև «Գայանէ» պարանուագէն սենֆոնիք սուիթ մը։

Արամ Խաչատրեան անձամբ պիտի վարէ սենֆոնիք նուագախումբը։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Խոր ցաւով կ'իմանանք, թէ Հայաստանի Հեռագրական Գործակալութեան տնօրէն եւ Հայաստանի Ժուռնալիստներու Միութեան նախագահ Արտաւազդ Խաչիկեանի աւագ որդին՝ Վահան Արտաւազդի Խաչիկեան, զոհ գացած է ինքնաշարժի արկածի մը։

Այս տխուր առիթով կը վշտակցինք սգակիր ծնողքին եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ԳԱՆԱՏԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԹՈՐՈՆԹՕ

Կիրակի, 15 Օգոստ 1971, Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ Գանատայի Հայաստանեայց Եկեղեցիներուն մէջ և աւանդական խաղողօրհնէք։

Թորոնթոյի մէջ պատարագեց և քարոզեց շրջանին սժանաւոր հովիւ՝ Հոգշ. Տ. Միհրան Վրդ. Թաշճեան։ Օրհնեալ խաղը մասունքի նման բաժնուեցաւ ներկայ հոծ բազմութեան ծխական խորհուրդի պարտաճանաչ անդամներուն կողմէ։

Դպրաց դասը ղեկավարեց, ինչպէս միշտ, մեծ արուեստագէտ Պր. Արթօ Գասուք։

Եկեղեցասէր Տիկնանց օժանդակ Յանձնախումբը, իր տարեկան Մեծ Պարահանդէսը տուաւ նշանաւոր դղեակ՝ Գազ Լոմայի մէջ։ Այս դղեակը իբր անգարան կը գործածուի Թորոնթյի իշխանութեանց ներքեւ։

Հայ ընտրանի հասարակութիւն մը ժամանակէն առաջ արդէն գրաւած էր իր տեղերը։ Ձեռնարկը, թէ նիւթական և թէ բարոյական գետնի վրայ մեծ յաջողութիւն արձանագրեց։

Քաջալերելի է տիկնանց ժրաջան անդամուհիներուն գործունէութեան ոգին։ Անոնք որոշած են կազմակերպել Թէյասեղան մը՝ հայ դպրոցի բացման առթիւ, Տարեկան Քերմէս-Պազար մը՝ և եղանակի բացման Ընտանեկան Պարանցիկ երեկոյթ մը՝ Հոկտեմբեր ամսուան ընթացքին։

Սեպտեմբեր 14ին, Հոգշ. Միհրան Վրդ. Թաշճեան, մէկ ամսուան արձակուրդի համար մեկնեցաւ Ս. Էջմիածին և Մայր Հայրենիք։

Նոյնպէս, ծանօթ լուսանկարիչ-արուեստագէտ Պր. Արթօ Գասուք, հայրենիքի մէջ հիւր եղաւ Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէին։

ՍԷՆ ԳԱԹՐԻՆՁ

Գանատահայ պատմութեան առաջին հայ գաղութը Սէն Գաթրինզի մէջ կազմաւորուած է շատ կանուխէն։

Հայաստանեայց Եկեղեցին, որ կը կոչուի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ, օծուած է 1930 թուականին։ Այս կալուածը, որ ունի նաև ընդարձակ սրահ մը և մարզադաշտին մը, արձանագրուած է Էջմիածինի վանքին անուան, շնորհիւ հեռատես հայորդիներու աշխատանքին։

Առհնօք Սէն Գաթրինզ եղած է հնչակեան կեդրոն մը Գանատայի մէջ։ Հոն յաճախակի այցելած են հնչակեան գործիչներ՝ ողբ. ընկ. Ս. Սապահգիւլեան, վեթերան ընկեր Սեպակ Շահէն (այժմ Լոս Անճելըս-Գալիֆորնիա) և ուրիշներ։ Այսօր Սէն Գաթրինզի հայ նոր սերունդը, թէև մեծցած է որպէս կատարեալ գանատացի և սակայն հայրենիքի երազը ունի։

Համայնքին մէջ հայրենասիրական աշխատանք կատարած են Տէր և Տիկին ընկեր Տիգրան և Սրբուհի Խըտրեանները։ Ողբացեալ Տիգրան Խըտրեանի գերեզմանին վրայ արձանագրուած է «պրոլետարներ բոլոր երկրների, միացէ՛ք»։ Գալով ընկերուհի Սրբուհի Խըտրեանին, ան այժմ ալեհեր է և սակայն ուսեալ և հայրենասէր հայուհի մըն է, որուն եղբայրը Տիթրոյթի և շրջաններուն մէջ հնչակեան գործիչ եղած է։

Գանատայի ուրիշ քաղաքներուն նման, Սէն Գաթրինզի Ծխական Խորհուրդը իր տարեկան «Փիքնիք»ը կազմակերպած էր Կիրակի, 15 Օգոստոս 1971, Ս. Աստուածածնի Տօնին։ Խաղողօրհնէքի արարողութիւնը որոշուած էր կէս օրէ ետք կատարել, իր սեփական մարզադետնին վրայ։

Եղած հրաւէրներուն պատասխանած էին զանազան շրջաններէ հայ ընտանիքներ։

Կ'արժէ միջանկեալ նշել, որ Սէն Գաթրինզ կարիք ունի արժանաւոր հոգեւոր հովիւի մը, որ ոչ միայն եկեղեցականի պաշտօն վարէ, այլ և ըլլայ հայ լեզուի քաջածանօթ, կարենալ օգտակար ըլլալու տեղւոյն հայ մատղաշ սերունդին հայեցի դաստիարակութեան։

Աշխարհի հրաշալիքներէն՝ Նիակարայի Ջրվէժի ճամբուն վրայ, միայն 18 մղոն հեռու, փոքրիկ քաղաք մըն է Սէն Գաթրինզ, ուր հայութեան թիւը այսօր կը հասնի 1000ի։

Էջմիածնական եկեղեցիին կողքին կայ նաև Անթիլիասական ակումբ-սրահ մը, ուր ամիսը անգամ մը պատարագ կը կատարուի։

Սէն Գաթրինզի Ծխական Խորհուրդին այժմու ատենապետն է Պր. Աշոտ Խըտրեան, որ հակառակ Գանատա ծնած և մեծցած ըլլալուն, շնորհիւ իր ծնողաց ազգասիրութեան և հայրենասիրութեան, կրցած է տիպար հայ մը ըլլալ։ Ան, շրջապատուած իր աշխատակիցներով, կը գուրգուրայ Հայ Եկեղեցիին և դաստիարակիչ ու ազգօգուտ սրահին վրայ։

Իր հայրը, ողբ. Տիգրան Խըտրեան, եղած է եկեղեցիին

(Շար. տես էջ 6)

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՍՈՖԻԱՅԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Պուլկարիոյ Մաքսիմոս Ա. Պատրիարքին նախաձեռնութեամբ, 1971 թուի Օգոստոսի 28էն մինչև Սեպտեմբեր 5ը, Սոֆիայի մէջ կայացաւ եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի տարեկան համագումարը, մասնակցութեամբ հինգ ցամաքամասերու 36 երկիրներու ներկայացուցիչներուն։

Սոյն համագումարին, Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցին ներկայացուց և յատուկ զեկուցումով հանդէս եկաւ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան։

Համագումարի աւարտին առիթով, Ն. Ա. Մաքսիմոս Ա. Պատրիարք եզրափակիչ ընթրիք մը սարքեց 6 Սեպտ. 1971 երեկոյեան ժամը 8.30ին «Սոֆիա» պանդոկին մէջ։

Մաքսիմոս Ա. Պատրիարքի բարի գալուստի և օրհնութեան խօսքերէն ետք, Պուլկար պետութեան պաշտօնական խօսքը ըսաւ Պուլկարիոյ Կրօնից Նախարար՝ Պր. Միհայիլ Քիւչիւքով, որ բարձր գնահատեց Եկեղեցիներու Տիեզերական Շարժումին ազգային-հայրենասիրական ու խաղաղասիրական գործունէութիւնը։

Օտար հիւրերու շարքին, ելոյթ ունեցաւ նաև Տիրայր Սրբազան և բարձր գնահատեց Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի այս համագումարը Սոֆիայի մէջ անցկացնելու՝ Ն. Ա. Մաքսիմոս Ա. Պատրիարքին նախաձեռնութիւնը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳ. ՏՕՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ, ԳԵՐՇ. Տ. ՏԻՐԱՅՐ Ս. ԵՊՍ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵՑ ՊՐ. ԹԷՈՏՈՐ ԺԻՎՔՈՎԸ

Ընկերակցութեամբ՝ Տէր և Տիկին Օ. Ասլանեանի, 9 Սեպտ. 1971ին, Սոֆիայի պետական Պալատին մէջ, ընդառաջելով իրեն ուղղուած պաշտօնական հրաւէրին, Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս Մարտիկեան ներկայ գտնուեցաւ Պուլկարիոյ Ազգ. Տօնի 27րդ տարեդարձին առիթով սարքուած փայլուն ընդունելութեան, որուն ընթացքին Սրբազանը, իր և Պուլկարահայութեան անունով, ջերմօրէն շնորհաւորեց Պուլկարիոյ առաջին ղեկավար՝ Պր. Թէոտոր Ժիվքովը երկրի Ազգ. Տօնին առիթով։

(Շար. տես էջ 5)

ԷԴՈՒԱՐԴ ԹՈՓՉԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Հայաստանի Գրողներու Միութեան երկարամեայ ա. քարտուղար, գրականագէտ Էդուարդ Թոփչեանի ծննդեան 60-ամեակը նշուեցաւ Մայր Հայրենիքի մէջ: Այս բարեբաստիկ առթիւ Ս. Միութեան Գերագոյն Սովետի Նախագահութեան հրամանագրով, «Աշխատանքային Կարմիր Դրօշի» շքանշան շնորհուած է իրեն, Սովետական գրականութեան զարգացման մատուցած իր ծառայութիւններուն եւ ծննդեան 60-ամեակի կապակցութեամբ:

«Ջահակիր» այս բարեբաստիկ առիթով կը շնորհաւորէ զինք եւ լաւագոյն բարեմաղթութիւններ կ'ընէ հայ գրականութեան մեծ նուիրեալ՝ Էդուարդ Թոփչեանին:

Ստորեւ կը հրատարակենք հայրենի գրող Վազգէն Մնացականեանի գեղեցիկ գրութիւնը, նուիրուած անուանի գրականագէտին:

ՄԱՆՐՈՒՔԻՑ ՀԵՌՈՒ, ՄԵԾԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

Էդուարդ Թոփչեանին առաջին անգամ հանդիպել եմ մօտ չորս տասնամեակ առաջ, Լենինկրատում, Նեւայի ափին: Նա արուեստագիտութեան ինստիտուտի ասպիրանտ էր, իսկ ես՝ մի քանի օրուայ ուսանող: Մեր ծանօթութիւնը միանգամից փոխուեց մտերմութեան, և դրա պատճառը Տէրեանն էր: Զրուցելիս ես նկատեցի, որ մայթի կրանիթէ սալերը տեղ-տեղ նկատելիօրէն մաշուել են մարդկային ոտնահետքերից: Թոփչեանն իրեն յատուկ հանդարտութեամբ ասաց. «Այստեղ զբօսնել է նաև Տէրեանը»: Դեռևս պատանեկութիւնից ես այն համոզմունքին էի, թէ ով սիրում է Տէրեանին, ապրել է նրա թախծի բարձր առաքինութեամբ, չի կարող վատ քաղաքացի լինել: Այդ համոզմունքին եմ նաև հիմա, թէև եղել են ու կան տխուր բացառութիւններ:

Եւ այսպէս, Տէրեանը մտերմացրեց մեզ: Այդ մտերմութիւնը, աւա՜ղ, երկար չտևեց: Շուտով նաև Էդուարդը մեկնեց Երևան, ու ես մնացի մենակ: Այդ մենակութեան կեանքն էլ կարճ եղաւ, որովհետև սկսուեց Մեծ Հայրենականը, Լենինկրատի ծանր ու դաժան պաշարումը, ու մենք կորցրինք իրար: 1942 թուականի Յունուարին, ընկերներիս կարօտը խրամատներից ինձ բերեց այն սենեակը, որտեղ հաւաքւում, զրուցում էինք մենք, որտեղ մի ամբողջ Հայաստան էր ապրում, որտեղ այլևս ոչինչ, ոչինչ չէր մնացել, բացի այն լռութիւնից, որ թողել էին գիտութեան ծարաւ իմ աւագ ընկերները՝ Սողոմոնեան, Մամիկոնեան, Պառաւեան, Թախեան... Այդ լռութեան մէջ սիրով ու ակնածանքով յիշուած անուններից մէկն էլ Էդուարդն էր: Ո՞ւր էր նա և... Այդ «և»ից յետոյ անհնար էր որևէ ստոյգ գուշակում կատարել: Եւ ինչ էլ ենթադրում էի, իսկ իմ ենթադրածը միշտ էլ լաւն էր, ուրախալին, նոյն ակնթարթին փոխւում էր տխրութեան:

Պատերազմից յետոյ վերադարձայ Երևան և Էդուարդին հանդիպեցի գրողների միութիւնում: Նա միութեան պատասխանատու քարտուղարն էր: Ուրախալի էր, որ Էդուարդը դարձել գրականութեան հետ է: Ուրիշ ծառայութեան մէջ Էդուարդին ես չեմ պատկերացրել և դա բնական է, որովհետև նա, ով գիտէ, թէ որտեղ և որ քարերն են մաշուել հայ բանաստեղծի ոտնահետքերից, չի կարող ապրել գրականութիւնից դուրս, չի կարող լրջօրէն չմտածել այն հետքի մասին, որ թողնելու են ուրիշները և ինքը: Եթէ այդ երկրորդ հանդիպման ժամանակ որևէ զարմանալի բան կար, ապա Էդուարդի բնաւորութեան կայուն մեղմութիւնն ու հանդարտութիւնն էր: Ինչի՞ց էր, ընկերոջ անաղմուկ կարօտի՞ց, թէ՞ անջատման տարիների մոռացումից. միայն կարօտից: Մարդու նկատմամբ յարգանքի՞ց, թէ՞ անտարբերութիւնից. միայն առաջինից: Ներքին հաւաքուածութիւնի՞ց, թէ՞ սառնութիւնից. միայն առաջինից: Վերջապէս, առաքինի զսպուածութիւնի՞ց, թէ՞ զուսպ կամազրկութիւնից. դարձեալ ու մշտապէս առաջինից:

ԷԴՈՒԱՐԴ ԹՈՓՉԵԱՆ

Էդուարդն արդէն 60 տարեկան է, իսկ ես ոչ մի կերպ չեմ կարողանում դուրս գալ այն ճանապարհներից, որոնցով անցել է նրա երիտասարդութիւնը: Իսկ դուրս գալ հնարաւո՞ր է արդեօք, երբ ուր գնում, հանդիպում եմ նրա երիտասարդութեանը: Նշանակում է իրաւացի է այն մտածողը, որի կարծիքով, յոբելեար է դառնում ոչ թէ ծերութիւնը, այլ վաստակած և ամէն ինչ մարդկանց նուիրաբերած երիտասարդութիւնը: Մի դէպքում այդ նուիրաբերումը կարող է լինել երգ, մի այլ դէպքում գիրք, ապա նաև գրականութեամբ ապրող մաքուր խիղճ, ինչպիսին Էդուարդ Թոփչեանինն է: Գրականագէտ կամ քննադատ ասելով սովորաբար հասկանում են, որ երկուսն էլ գրքեր ունեն, ուսումնասիրութիւններ ու գիտական հաղորդումների ժողովածուներ: Օրինական է այդ պատկերացումը, բայց թերի: Եթէ ամէն ինչ վճռէին գրադարակներին շարուած գրքերը, երևի մարդու երկրորդ աստուածը լինէր մոլորութիւնը: Գրականութեան զարգացման ընթացքի մէջ պէտք է որոնել մարդու կատարածի չափն ու կշիռը: Թոփչեանի, որպէս գրականագէտի ու հասարակական գործչի, կատարածի չափն ու կշիռը խոշոր է, անուրանալի: Կան գրական երևոյթներ ու աչքի ընկնող ստեղծագործութիւններ, որոնց մասին խօսողը չի կարող չյիշատակել Թոփչեանի անունը, կան պրոբլեմներ, որոնց հայ իրականութեան մէջ առաջինն անդրադարձել է Թոփչեանը, վերջապէս, կան «վերքեր», որ անուանի գրականագէտը ստացել է գրողի անունը բարձր պահելու, նրա վաստակը բարձր գնահատելու ճանապարհին: Պատիւ բերող այդ վերքերը նոյնպէս մոռացուել չեն կարող:

Էդուարդ Թոփչեանը 60 տարեկան է:

Եթէ ինձ հարցնէին, ինչով են հագեցած այդ տարիները, առանց վարանումի կը պատասխանէի. գրականութեանը ծառայելու ազնուութեամբ, իսկ ազնուութիւնը աղմկարար չի լինում, ոչ էլ սիրում է նոյն ժպիտը խաղացնել երկու դէմքի վրայ և մէկ ժպիտով ծառայել երկու կեղծիքի, իսկ ազնուութիւնը չի սիրում տարուել մեծաբերան մանրուքներով, որովհետև մարդու բարոյական անկումը շատ յաճախ սկսւում է մանրուքի

(Շար. տես էջ 4)

ՍՐՏԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ԲԺՇԿԻ ՕՐԱԳՐԻՑ)

ՓՐՈՖ. ԶԱՒԷՆ ՏՈԼԱՊՃԵԱՆ

... Ինձ զանգահարեցին քաղաքային խորհրդի առողջապահական բաժնից: Մի խրթին, վիճելի հարցով խնդրում են իմ խորհուրդը:

Երկու ժամ անց ներկայանում է մի զոյգ: Երիտասարդ ամուսիններ են: Տղան լուռ է, կնոջ աչքերը կարմրած են:

Մի քանի խօսքից ինձ համար պարզ եղաւ հարցի էութիւնը: Երջանիկ էին նրանք, նոր բոյն էին կազմել եւ արտասովոր սպասում էին առաջին երեխային... Կնոջ մօտ բժիշկը յայտնաբերում է սրտի հիւանդութիւն՝ նա իրաւունք չունի մայր դառնալու, պէտք է ընդհատել յղիութիւնը:

Իմ առաջ չափազանց լուրջ խնդիր էր: Իմ խօսքը կարող էր նրանց նորից երջանկացնել եւ կամ դժբախտացնել աւելի: Այո, մի խօսք, բայց դա պէտք է լինէր այնպիսին, որ բնութեան օրէնքը մնար սուրբ, իսկ բժշկի խիղճը՝ հանգիստ:

Վերցնում եմ լսափողս՝ ստետոսկոպս: Լսում եմ կնոջ սիրտը: Լսում եմ շատ ուշադիր, մանրազննին լսում եմ մի կէսում, միւս կէսում. մի դիրքում, այլ դիրքում, շնչելիս, շարժուելիս: Հանում եմ լսափողս, շփում եմ ականջներս, նորից եմ լսում: Կրկնում եմ այդ մի քանի անգամ: Երեւի ականջներս հոգնում են երկար լսելուց: Այդպէս ինձ հետ երբէք չի եղել...

Աւաղ, ճիշտ է, սրտում աղմուկ է լսւում, սրտի հնչիւնները փոփոխուած են, սրտի արատ կայ:

Կինը քարացած նայում է աչքերիս: Ամուսինը փորձում է ծխել, գրպանից հանում է մի գլանակ, բայց չի յանդգնում վառել:

Ես մտածում եմ: Սիրտը հիւանդ է, ճիշտ է, սակայն արեան շրջանառութիւնը բնականոն է, չի խանգարուած, լրիւ պահպանուած է սրտամկանի ուժը, զարկերակի հարուածները լիարժէք են: Սիրտը օրկանապէս հիւանդ է, բայց ֆունկցիոնալ իմաստով՝ փաստօրէն առողջ:

Բայց ինչո՞ւ վերցնել նման ծանր պատասխանատուութիւն, ինչո՞ւ ընկնել տագնապի մէջ, յուզուել, մտածմունքների, կասկածների մէջ խրուել: Դադարեցնել յղիութիւնը: Ինչ արած, այդպէս էլ է լինում կեանքում: Կ'անցնի որոշ ժամանակ եւ երիտասարդները կը հաշտուեն վիճակի հետ:

Ուզում եմ բացատրել, բայց դժուար է: Ինչ-որ տատանւում եմ: Գո՞ւցէ սխալւում եմ, գուցէ սրտում լսուածը «անմե՞ղ» աղմուկ է: Նորից պէտք է քննել:

Լսափողս ջղային շարժումներով դնում եմ կնոջ կրծքավանդակի մէկ այս կողմը, մէկ այն կողմը: Լսում եմ:

Ճիշտ է, աղմուկ կայ, բայց մեղմ է: Սրտի արատ կայ, բայց թեթեւ է:

Փորձում եմ ինձ համոզել, որ դա այդպէս է, բայց իմ աչքերի առաջ գծագրւում են ծանր պատկերներ, բարդութիւններ, ահաւոր, սոսկալի, որոնք կարող են հասցնել դժբախտ վախճանի:

Ի՞նչ անել: Այլեւս չի կարելի տատանուել: Երիտասարդները էլ իմ աչքերի մէջ չեն նայում: Երեւի զգում են, որ հարցը արդէն լուծուած է ու ես կը կարդամ հիմա դատավճիռը:

Լսափողս ինքնաբերաբար, անկախ իմ կամքից շարժուեց դէպի ցած, դէպի ցած, եւ լսեցի մի զարմանալի մեղեդի... Հնչիւններ, սրտի հնչիւններ, առողջ, կենսալի, զրնգացող ղողանջներ: Այդ հնչիւնները դեռ չեն ծնուել, նրանք երկունքի մէջ են...

Լսում եմ երկու սիրտ՝ մօր եւ սաղմի: Մօր սիրտը հիւանդ է, սաղմի սիրտը առողջ է: Առաջինը հեծնում է, երկրորդը անմեղ նիրհում է: Առաջինը թեւեր է ուզում, երկրորդը՝ կեանք, առաջինը ուզում է մայր լինել, երկրորդը՝ մարդ:

(Շար. տես էջ 4)

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ՝ ԴԱՆԻԷԼ ՇԱՀՎԵՐՏԵԱՆ

ՀՐԱՆԴ ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն եւ վերջ)

Դ. Շահվերտեան Թրքահայութեան կոչ կ'ուղղէ 1921 Օգոստոս 30ին, որպէսզի վերջին տարիներուն ուժգին կերպով սարսուած Հայաստանին օգնեն: Կոչը իր արձագանգը կը գտնէ նաև Պուլկարիոյ մէջ:

1924-1928ին, Դ. Շահվերտեան ընդմիջումներով դարձեալ կ'աշխատի Պոլսոյ մէջ, արդէն այս անգամ որպէս Անդրկովկասի Արտ. առևտրական Ներկայացուցիչ:

«Ներգաղթի կազմակերպումը մեծ հետաքրքրութիւն է յառաջացրել ժողովրդական զանգուածների մէջ՝ ինչպէս այստեղ, այնպէս էլ միւս գաղութներում» կը գրէր ան 1924ի Մայիսին: «Բայց գաղութահայ ազգային բարեգործական հաստատութիւնների ղեկավարները խիստ անհանգստացած են: Բանն այն է, որ արտասահմանի բարեգործական հաստատութիւնների մեծ մասը, իրենց գոյութիւնը պահպանում են գաղթականների եւ որբերի հարցը շահագործելով եւ նրանով արդարացնում են իրենց գոյութեան իմաստը, նրանց շնորհիւ ստանում պաշտօններ եւ ապրուստի միջոցներ»:

Անդրադառնալով Ներգաղթի հակառակորդներուն դիրքորոշման, Դ. Շահվերտեանը կը գրէ, թէ անոնք այնքան են ատելութեամբ լցուած դէպի խորհրդային իշխանութիւնը, որ նոյնիսկ «առաջարկում են երկրի վերաշինութեան ու ներգաղթի համար գաղութներում հանգանակած գումարները չուղարկել Հայաստան, այլ օգտագործել միմիայն արտասահմանում: Աւելին, Պոլսում գոյութիւն ունեցող ազգային կազմակերպութիւնները (ակնարկը դաշնակցութեան եւ պահպանողականներուն է) գաղտնի ժողովներից մէկում որոշել էին գաղթականներին չփոխադրել Հայաստան, այլ տեղաւորել Աֆրիկայում կամ Ամերիկայում»:

1924ին, Անդրֆեդերացիայի կենտգործկոմը, 1924-25ին տասը հազար հայեր արտասահմանէն հայրենիք փոխադրելու որոշումը կու տայ: Այս նպատակով կը յատկացուի 1,7 միլիոն ռուբլի:

1924 Մայիսին, Պաթումի և Ծուլֆայի վրայով կը սկսի Ներգաղթը յունահայ, թրքահայ և իրաքահայ զանգուածներուն:

1921ին և 1925ին «Ի՞նչպէս կը գործեն Հայաստանի մէջ» խորագրով, Դ. Շահվերտեան կը հրատարակէ երեք պրոշիւրներ:

Ներգաղթի կազմակերպման մէջ դժուարութիւններու կը մատնուի Դ. Շահվերտեան: Ստիպուած էր բանակցութիւններ վարել Թուրքիոյ և այլ երկիրներու կառավարութիւններուն հետ:

Հազարաւոր հայեր գաղութներու մէջ արձանագրուած՝ հերթի կը սպասէին: «Ներգաղթի Առաքեալ» կը կոչէին զինք:

Անսպառ եռանդով, անիկա Յունաստան կուտակուած՝ սակայն թշուառութեան մատնուած հայորդիներուն մտերիմ խորհրդատուն և գործնական պաշտպանը հանդիսացաւ և փըրկեց յունահայութեան մէկ տոկոսը՝ անոնց ներգաղթը յաջողցնելով:

1931ին, Հայաստանի իշխանութիւնները որոշում առին, արտասահմանէն ներգաղթը լայն չափի վրայ իրագործելու նպատակով: Դ. Շահվերտեան կրկին ներգաղթի լիազօր պատուիրակ կը նշանակուի Յունաստանի և Պուլկարիոյ ներգաղթը կազմակերպելու համար:

Ան մեկնեցաւ նախ Յունաստան, ապա Պուլկարիա: Ժողովուրդը մեծ խանդավառութեամբ դիմաւորեց զինք: Կարճ

(Շար. տես էջ 5)

ԵՐԳԱԽԱՌՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ ԿԻՊՐՈՍԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺԱՄԷՆ

«Շիրակ» Երգարանի Թիւ 16ի Մասին

(ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՍԵՊՏ. 1971ԻՆ)

Հայ երգի ցորեանները Օգոստոսին առատ հունձք տուին, եւ այլ հնձուորներու պէս, Հաննէսեան եղբայրները աշխոյժ թափով մեծ հայկական երգին արտերը եւ իրենց կորովի աշխատանքով քաղեցին, կալսեցին-կամեցին եւ երգի ընտիր ցորենը զատելով, ամբարեցին «Շիրակ» երգարանին նոր ամբարներուն մէջ։

Այս տարուանը, Հաննէսեան եղբայրներու ամբարման 16րդ ամառնային հունձքն է, որ կը հրատարակուի ճաշակաւոր եւ արժէքաւոր «Շիրակ» երգարանին մէջ։

Հաննէսեան եղբայրներու շնորհակալ աշխատանքին մասին, շատ առիթներով եւ միջոցներով կարելի եղած է արտայայտուիլ։ Սակայն այսօրուան կատարուած ազգանուէր գործը, ապագային, մէկ հասիկի փոխարէն, պիտի տայ հարիւր, – վստահ եմ – հանի իրենց անկեղծութիւնն ու նուիրումը, թթխմորը պիտի ըլլայ այն ալիւրին, որ ապագայի հայկական փուռներուն մէջ հաց պիտի ըլլայ։ Հաց մը՝ հայկական բոյրով եւ համով։ Քանի որ անոր հունտերը պատնեցան, ծլան, ընձիւղեցան, բազմացան եւ ծաղկեցան Շիրակի բերրի հողին մայրութեամբ եւ հայկական կարմրիկ արեւին հայրութեամբ։ Շատեր կը սիրեն պնդել, թէ արուեստը՝ միջազգային լեզու մըն է, բայց այս կարծիքը մասամբ ճիշդ կրնայ ըլլալ։

Միայն գիտութիւնն է, որ ոչ սահման եւ ոչ ալ հայրենիք ունի, որովհետեւ տրամաբանութենէ կը ծնի։ Արուեստը, փիլիսոփայութիւնն իսկ եւ ամէն ինչ՝ որ կը ծնի զգացումին եւ տրամաբանութեան միացումով, պարտաւոր է ցեղի մը կամ ազգի մը դրոշմը կրել։ Հաննէսեան եղբայրները այս ճշմարտութեան գիտակ՝ զուտ գիտական հրատարակութեան մը բնոյթը չտուին «Շիրակ»ին, այլ զայն լեցուցին հայ զգայարաններէ եւ միտքերէ ցայտող լոյսերով, եւ ամէն տարի յարանուն վերելքով եւ ճոխութեամբ, հայ սփիւռքին ներկայացուցին հայկական արուեստին դրոշմը։ Որքա՜ն գնահատելի ու արբազան աշխատանք է գեղեցկութիւններ հաւաքել եւ մատչելի ընել այդ գեղեցկութիւնները փնտռողներուն։ Եթէ ամէն արուեստէ աւելի երաժշտութիւնը դիւրամատչելի է մարդոց, ատոր պատճառը իր տիեզերական յատկանիշներուն մէջ պէտք է փնտռել միայն։ Երաժշտութիւնը ամենէն բաբախուն արուեստն է, որովհետեւ իր նիւթը կեանքն իսկ է։ Ահա թէ «Շիրակ» երգարանին հրատարակիչները քաջ ալ տեղեակ ըլլալով այս իրականութեան, հայ երգային արուեստը ընտրած են, հայ կենցաղին սիրտով կռուբաւորելու աշխարհի ծագերուն սփռուած հայ բեկորները։

Ի՜նչ տառապանքներու եւ յուսահատութեանց ենթակայ եղած են գեղեցկութեանց սիրահարները, սակայն ներքին կորովով յաղթահարած են բոլոր դժուարութիւնները եւ արգելքները։ Երբ աչքէ անցընենք «Շիրակ» երգարանին սկզբնական շրջանները, կը տեսնենք որ այդ համեստ ու անպաճոյճ ճիգը այսօր մեծցեր, բարեբացեր, ճոխացեր է եւ վերածուեր է հոյակապ արուեստային հաւաքածոյի կամ մեհեանի, ուր երգարանային բնոյթէն դուրս ելլելով, հայ երգի ու երաժշտութեան սիրահարներուն կը մատակարարէ հայ արուեստի աշխարհին պատկերազարդ արժանիքները՝ աշխարհի բոլոր կողմերէն, ուր հայ կեանքը կը կենագործէ եւ իր կենագործումը կ'արտայայտէ արուեստագիտական ստեղծագործութեամբ եւ ինքզինքը կը պարտադրէ ուրիշ մշակոյթներուն։

«Շիրակ» երգարանը իր երգարանային բնոյթը պահելով հանդերձ, վերածուած է անցեալի ու նորագոյն հայ արուեստագէտներու ալպոմին։

35 արուեստագէտ երաժիշտներ, իրենց 130 գունաւոր եւ անգոյն լուսանկարներով եւ կենսագրութեամբ տեղ կը գտնեն երգարանէն ներս։ Հաննէսեան եղբայրներու «Շիրակ» երգարանին այս ամառուան հունձքը՝ «Շիրակ» երգարանին 16րդ թիւը, իր կողքին վրայ ունի աշուղական սիրուած երգիչ՝ Լեւոն Գարբեճեանի գունաւոր լուսանկարը եւ թիւը կարծէք իր երգերուն եւ գործունէութեան նուիրուած է։ Սակայն, ակնյայտ է, որ հայրենի երգիչներն ու արուեստագէտները, ինչպէս նաեւ սփիւռքի այլ արուեստի մշակներ, ճնշող մեծամասնութեամբ հիւրընկալուած են երգարանէն ներս։ Բոլորին ալ լուսաւոր նկարները կը պսակէին հայ արուեստին աստուծոյ դափնեպսակներով։

«Շիրակ» երգարանի երգային ամբարներուն բացումը կը կատարենք սիրուած երգիչ՝ Լեւոն Գարբեճեանի երգով։ Երգիչը ծանօթ է մեր ունկնդիրներուն՝ իր աշուղական եւ եփրատային երգերով, որոնք յաճախ կը լսուին Կիպրոսի ռատիոկայանի հայկական բաժինէն, ըլլան մասնակի կամ ամբողջութեամբ երգիչին նուիրուած հաղորդումներով։ Երգիչը իր բոլոր ելոյթներով եւ երգապնակներով հայ երգին տարածման նպաստած է։ Սիրող անձը չի ծերանար, երբ սիրող երգիչն ալ միշտ երիտասարդ կը մնայ։ Լեւոն սիրեց հայ երգը եւ ջանաց իր սիրած երգը փոխանցել լսողին։ Ունկնդիրը, Լեւոնի երգով մերթ հերոսացաւ, մերթ հրճուեցաւ եւ մերթ ալ տխրեցաւ։ Գարբեճեան ծնած է Հալէպ, մանկութենէն սիրած է երգը եւ մաս կազմած է երգչախումբերու։ 1960ին փոխադրուելով Լիբանան, հետամուտ կ'ըլլայ իր ձայնը զարգացնել, շատով կարելի եւ անկարելի դժուարութիւններուն յաղթահարելով, կը դառնայ գուսանական եւ ժողովրդական երգերու մեկնաբան։ Լեւոն Գարբեճեան «Շիրակ» երգարանին գանձարկղը կը բանայ, երգելով Ալեքս Մնակեանի մշակմամբ՝ Սահարունիի ՄԱՑՐԻԿԻՍ երգը։

«Շիրակ» երգարանէն, Լեւոն Գարբեճեան կը շարունակէ իր երգերու շղթան, երգելով Ժ. Գոնեանի մշակմամբ Ս. Իսկենտէրեանի՝ ՎԱՅԼԷ երգը։

Յաջորդ երգը Շիրակի ամբարներէն՝ Ռ. Մաթեւոսեանի կատարմամբ, Արմէն Մանդակունեանի ԻՄ ԿԱՐԱՊՆԵՐ երգն է։

«Շիրակ» երգարանի յաջորդ երգչուհին է Ռոզի Արմէն, որ ոչ միայն ինքը խանդավառ է հայերէն երգելով, այլ իր խանդավառութիւնը կը փոխանցէ ունկնդիրներուն։ Այժմ ունկնդրենք ՆՈՒՊԱՐ ՆՈՒՊԱՐ երգը։

Որքան ալ դժուար ըլլայ սահմանել երաժշտութեան էութիւնը, կարելի չէ ուրանալ, որ ան կայ ու կ'ապրի։ Ան կը միանայ ջուրի մրմունջին, հովի շունչին, սարերու խարշափին, մեր արիւնին, մեր յուզումներուն, մեր ուրախութեան եւ տառապանքին։ Երաժշտութիւնը կը հասնի հոն՝ ուր խօսքը ի զօրու չէ հասնելու։ «Շիրակ» երգարանին նուիրուած մեր այս երաժշտական յայտագիրը կ'ուզենք փակել՝ Ռ. Մկրտիչեանի կատարմամբ, Ալիսիա Կիրակոսեանի բառերուն վրայ յօրինուած՝ Ռոպէր Ամիրխանեանի ԵՍ ՎԱԽԵՆՈՒՄ ԵՄ երգով։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ - ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Այս տարուան ամառնային ժամանակաշրջանին, Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցին եւ պուլկարահայ գաղութը, անգամ մը համար եւս իրենց վերարժեւորումը գտան՝ Պուլկարիոյ ազգային, կրօնական եւ պետական կեանքէն ներս արձանագրուած կարեւոր իրադարձութիւններուն առթիւ։

ԳԵՐՇ. Տ. ՏԻՐԱՅՐ Ս. ԵՊՍ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

4 Յուլիս 1971, կիրակի կէսօրէ առաջ, Սոֆիայի Սբ. Ալեքսանդր Նեւսքիի անուան կոթողային Մայր Տաճարին մէջ, Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ եւ անոր արժանաւոր պետ՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ներկայացուցչի եւ Պուլկարիոյ հայութեան թեմակալ Առաջնորդի իր կրկնակի հանգամանքներով, Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան իր մասնակցութիւնը բերաւ Պուլկարիոյ Նորընտիր Պատրիարք՝ Ն. Ա. Մաքսիմոս Ա.ի Գահակալութեան հանդիսութիւններուն։

Սբ. Ալեքսանդր Նեւսքիի Մայր Տաճարի աւագ խորանին շուրջ, Ռումանիոյ Պատրիարք՝ Ն. Ա. Ժիւսթինիէնի, համայն Ռուսիոյ Պատրիարք՝ Ն. Ա. Փիմենի, Վրաստանի Կաթողիկոս՝ Եփրեմ Բ.ի եւ Պուլկարիոյ Պատրիարք՝ Ն. Ա. Մաքսիմոս Ա.ի կողքին, յատուկ տեղ յատկացուած էր Հայ Եկեղեցւոյ Ներկայացուցիչ՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեանին, մինչ բարձրաստիճան ուրիշ եկեղեցականներ, արտասահմանէն մասնաւոր ժամանած կրօնական եւ աշխարհական դէմքեր՝ գահակալութեան հանդիսաւոր արարողութիւններուն կը հետեւէին Մայր Տաճարի դասէն, ուր օղակներու կարգով, հիւրերու համար առանձնայատուկ դիրքեր սարքուած ու պատրաստուած էին։

Նոյն օրը, երեկոյեան ժամը 9ին, Պուլկարիոյ մայրաքաղաքին շքեղագոյն հիւրանոց՝ «Սոֆիա» Նորակառոյց պանդոկին մէջ, յանուն պուլկար կառավարութեան, փոխ-վարչապետ՝ Զօր. Իվան Միհայլով, փայլուն ճաշկերոյթ մը սարքեց ի պատիւ նորընտիր պատրիարք՝ Մաքսիմոս Ա.ին եւ անոր գահակալութեան հանդիսութիւններուն մասնակցելու համար՝ արտասահմանէն ժամանած կրօնական եւ աշխարհական հիւրերուն։

Ճաշկերոյթին պաշտօնական բաժնին բացումը՝ ներածական խօսքով կատարեց Զօր. Իվան

(Շար. տես էջ 6)

ՄԱՆՐՈՒՔԻՑ ՀԵՌՈՒ, ՄԵԾԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

բարձրացումից, որովհետեւ մանրուքի տեսանկիւնը ձեռք է բերւում մեծի, կարեւորի կորստեան գնով, վերջապէս, որովհետեւ ազնուութիւնը գոյանում է ներքին հարստութիւնից, հոգու աշխատանք է եւ սրտի գործունէութիւն։ Մօտ 20 տարի է, ինչ Թոփչեանը Հայաստանի գրողների միութեան վարչութեան առաջին քարտուղարն է, գրողների ընտանիքի վստահութեան այդ երկարակեցութիւնը նուաճել է ազնիւ ու ոգեշունչ աշխատանքով։ Այո՛, լաւ ղեկավարութիւնը նոյնպէս բարձր շիտակութեան եւ մաքուր բարոյականութեան չափանիշ է։ Դա ոգեւորող բարեխղճութիւն է եւ անյիշաչար սկզբունքայնութիւն, խօսքի ու գործի պատիւ բերող դաշնութիւն է վերջապէս։ Ոմանց կարող է տարօրինակ թուալ գրականագէտին ու հասարակական գործչին վերագրուող այս բանաստեղծական գնահատումները, կարող է եւ դրանում շատ է քիչ նրանց մեղքը, դժբախտաբար, մենք սովոր չենք տեսնել բանաստեղծականը, բարձրը, վսեմը այն բարդ ու դժուարին գործում, որ պաշտօն է կոչւում, առօրեայ մեր ընկալումներում կապուած է աթոռին, բայց յագեցած է մեծ կեանքով։ Անձամբ ինձ թւում է, որ անհնար է պատկերացնել հասարակական գործիչ – քննադատին առանց ներշնչանքի, առանց այն ներքին կարգապահութեան, որ շատ յաճախ արտայայտւում է գործարար համբերատարութեամբ եւ խոր վստահութեամբ զրուցակցի նկատմամբ։ Էդուարդը հենց այդպիսի գործարար համբերատարութեան մարդ է, ներքին, այլ ոչ թէ ցուցադրովի այրումով։ Պատահում է (եւ դա շատերի հետ) ինչ-որ բանից դժգոհ, նոյնիսկ մինչեւ «վերջին լարը» ձգուած, մտնում ես Թոփչեանի առանձնասենեակը եւ սկսում, ինչպէս ասում են, աշխարհով մէկ որոտալ, իսկ նա համբերութեամբ ունկնդրում է քեզ, ձգտում ըմբռնել քո որոտների «մայր կայծակը», որոշել քո արդարացիութեան կամ մոլորութեան աստիճանը։ Եթէ իրաւացի ես, դրա աւելցուկները մի կողմ է նետում ու թեթեւ ժպտում, յետոյ նրա դէմքին իջնում է այնպիսի մի բարութիւն, որ կարծես հենց նոր ծաղիկներ նուիրեցին իրեն։ Ի՞նչ կարող ես անել, այդպիսին է Թոփչեանի բնաւորութիւնը։ Նա կարողանում է դաստիարակել ոչ միայն արդար կշտամբանքով, այլեւ ժպիտով, որ յաճախ աւելի ուժեղ է ազդում մարդուն, քան նախատինքը։

Էդուարդ Թոփչեանը 60 տարեկան է։ Դա սոսկ տարիների գումար չէ, այլ որոնումներից, գտածից ու տուածից առաջացած մի հարստութիւն, որ տարիք է կոչւում։ Եւ այդ տարիքը որոշւում է մարդու ոչ թէ ապրածով, այլ տուածով։ Էդուարդի յոբելեանը օրացոյցից չի ծնուել, այլ բարի գործերից, մանրուքը արհամարհող, մեծին նուիրուած քաղաքացիական ըզգացումից եւ այն ուղղամտութիւնից, որ մարդկայնացնում է պաշտօնը։

Ասում են, բարի մարդը մշտապէս ընթանում է դէպի իր հոգեւոր երիտասարդութիւնը։ Եթէ դա ճշմարիտ է, ապա մի հաւատացէք մեր յոբելեարի արծաթ մազերին։ Այդ ճերմակութիւնը յարգանքի մատուցում է ապրուած տարիներին եւ գոյնն է այն անմեղ զայրոյթի, որ Էդուարդն ապրել է 1915 թուականին, բայց հասունացել է հետագայում։

Թոփչեանի կենսագրութիւնը սկսւում է 1911 թուականից, Սուրմալուի գաւառի Եվջիլար գիւղից։ Այսօր արդէն միայն այդքանը բաւական է հասկանալու համար, թէ որտեղից է եկել Թոփչեանը եւ ինչու է ուսուցիչ Ստեփանի որդին իր բախտը կապել գիր ու գրականութեանը, մեր ժողովրդի այն հոգեւոր զէնքին, որ երբեք պարտութիւն չի կրել։

Ես չեմ ուզում յետադարձ հայեացքի տակ առնել ինձ հանդիպած լաւագոյն մարդկանցից մէկի՝ Էդուարդի անցած ճանապարհը իր բոլոր ուրախութիւններով ու դառնութիւններով, որովհետեւ մեծ է նրա պարտքը հայ գրականութեան ապագայի հանդէպ, իսկ այդպիսի պարտքը միշտ էլ թեւաւորում է մարդուն, վեհացնում նրա հոգու թռիչքները, աւելի հեռացնելով նրա երկարակեցութեան սահմանները։

Այդ մեծ պարտքին արժանի երջանկութիւն եմ ցանկանում Էդուարդին եւ նորից ու դարձեալ աղմուկներ սանձող կամային հանդարտութիւն, որ յատուկ է անկեղծութեանն ու շիտակութեանը, ժամանակի ու մարդու նկատմամբ վստահութիւն ներշնչող ազնուութեանը, մէկ էլ այն ճշմարտասիրութեանը, որ ոչ թէ կուզէկուզ, այլ ուղիղ է քայլում։

ՎԱԶԳԷՆ ՄՆԱՑԱԿԱՆԵԱՆ

ՍՐՏԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Լսափողս շարժում եմ վերեւ. Նորից՝ մօր սիրտը։ Տարօրինակ է, աղմուկն աննշան է, շատ թոյլ, անկայուն, կարճատեւ։ Այդպիսի աղմուկ ես շատ եմ լսել, եւ այդ մարդիկ ապրել են երկար տարիներ... Ոչ, այդ աղմուկը արժանի չէ ուշադրութեան, նա վճռական նշանակութիւն չի կարող ունենալ, նա չի կարող խանգարել։ Զարմանալի է, ինչպէ՞ս ես ուշադիր չեղայ սկզբում։ Երեւի յոգնած էի, դրսում աղմուկ էր, ու իմ առաջին տպաւորութիւնը սխալ էր։ Ասեհնաբար ինձ համոզում եմ, որ դա այդպէս էր... Մասնագէտի մէջ սկսում է խօսել մարդը...

* * *

... Իմ գրադարանում ունեմ հնամաշ կազմով ու դեղնած թերթերով մի գիրք, որը պահում եմ մեծ սրբութեամբ։ Դա Լայեննեկի գիրքն է, այն խոշոր Ֆրանսիացի գիտնականի, որը 1819 թուականին բժշկութեանը տուեց լսափողը՝ ստեթոսկոպը։ Այդ գրքի մէջ պահում եմ մի թուղթ, որի վրայ գրուած են երախտագիտութեան արտաքուլի խօսքեր, իսկ որպէս ստորագրութիւն դրուած է մանկական մի նուրբ մատի դրոշմը...

ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

ԱՆՈՒԱՆԻ ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ ԱՐՈՒՍԷՆ

Ա. ՄԱՏԱԹԵԱՆ

1908 Թուականը, ոգեւորիչ յիշատակներ կտակած է ինծի, և անոնց որոնք գեղարուեստը սիրողներ են։

Տարիքս երիտասարդութեան և պատանութեան միջև կը տատանէր, ուղեղս՝ կը չարչարուէր միջաշխարհային հանճարները հասկնալու, մինչ տակաւին առոյգ սիրտս լող կուգար՝ յուզումներու անհաշտ խառնուրդի մը մէջ։

Սահմանադրական ազատութիւնը ամպրոպի մը պէս պայթեցաւ բռնապետական վարչաձևին վրայ. փուլ եկաւ այդ խոժոռատես միջնաբերդը, ցրուեցաւ մահասփիւռ խաւարը և ծագեցաւ կենսատու արեգը ազատութեան։

ԱՐՈՒՍ ՈՍԿԱՆԵԱՆ

Այլեւս ազատ էր ամբողջ երկրի ժողովուրդը, ազատ՝ խիղճերը, ազատ՝ պատուաւոր գործունէութիւնը, ազատ՝ գեղարուեստի գործադրութիւնը և ազատ՝ ուղիղ միտքը ու մաքուր զգացումը, մարդկային իրաւունքներ՝ որոնց եկաւ աւելի ընդարձակ չափեր տալու հանրապետութիւնը։

Եւ բոլոր այս ազատութիւններուն մէջ, ես ու ինծի պէս թատրոնի խելագար մը՝ վաղամեռիկ Ենովք Շահէն, հիմնեցինք ազատ թատրոնը։ Մեր տէպիւն կ'ընէինք Վ. Հիւկոյի «Արքայն Զբօսնուր» դրամով։ Փորձերը բաւական յառաջացած և ներկայացումի մասին երկար տեղեկութիւններ տրուած էին արդէն թերթերու միջոցով, երբ օր մը խմբագրատան մը մէջ ծանօթացուցին ինծի սիրուն, բարեկազմ և խօսուն աչքերով պարմանուհիի մը։ Արուսեակն էր, որ կ'ուզէր դերասանուհի ըլլալ։

Էսաեանի շրջանը ետին նետած այդ կենսախինդ պուպրիկը, իր շնորհալի ձևերով և համարձակ խօսակցութիւններով, արդէն իսկ փայլուն ապագայի մը երաշխիքը կուտար մեզի։

Ցաւալի էր, որ չէինք կրնար մեր առաջին ներկայացման մէջ ունենալ Արուսը, քանի որ առաջին դերը տրուած էր Էլիզ Պինէմէճեանի և երկրորդը՝ Գամելիա Շահինեանին։ Մեր երկրորդ թատերախաղին համար փոխադարձ խոստումներով բաժնուեցանք իրարմէ։

Մեր ա. ներկայացումը տրուած էինք և կը պատրաստուէինք յաջորդներուն, երբ Վահրամ Փափազեան Եգիպտոսէն եկաւ Իսթանպուլ։ Վահրամ նախաձեռնած էր «Օթէլլօ»ն ներկայացնելու։ Այդ միջոցին երկրին մթնոլորտին տիրող խանդավառութեան շնորհիւ, ան կրցած էր իր շուրջը հաւաքել խումբ մը երկսեռ սիրողներ, որոնց մէջ էր նաև Արուսեակ։

Տասնհինգօրեայ պատրաստութենէ մը յետոյ, Վահրամ իր Օթէլլոյի առաջին ներկայացումը կու տար Պէյօղլուի «Օտէօն» թատրոնին մէջ (այժմ Շարք սինէմա)։

Ժողովրդական խանդավառութիւնը անչափ էր, խաղին յաջողութիւնն ալ բաւականաչափ։ Եւ այդ օրը երկու սկսնակներ՝ Վահրամ և Արուս, իրենց ապագայ յաղթանակներուն հիմնաքարը դրին, մէկը՝ Օթէլլոյով, միւսը՝ Տէզտէմոնայով։

Այս առաջին ներկայացումը խրտչեցուցած էր Արուսը։ Անոր երկիւղը բեմէն ու ալուեստէն չէր սակայն։ Փափազեանին վայրագ խաղարկութիւնը դողացուցած էր Արուսին սիրտը և սարսռած՝ անոր ֆիզիքականը։

Վահրամ, Օթէլլոյի նկարագիրը ստեղծած էր չափազանց կատաղի, գրեթէ վայրենի։ Վերջին երկու վարագոյրներուն մէջ, Արուս սկսած էր ընկրկիլ Վահրամի դէմ՝ իրական վախով։ Մանաւանդ Տէզտէմոնայի սպանութեան տեսարանին, Արուս համոզուած էր, որ իրապէս խեղդուելու դատապարտուած է՝ Փափազեան - Օթէլլոյին ջղապիրկ մատներուն մէջ։

Փափազեան ալ յանցաւոր չէր։ Բոլոր ընծայացուներուն պէս, ան ալ ենթադրեր էր, որ իր մանկութեան ատեն գազաններու դէմ մարտնչող Մաւրը՝ կրող է գազանային նկարագիր ունենալ։ Այլ բանաւոր՝ ապագայի ուսումնասիրութիւններով և փորձառութիւններով, Վահրամ հասկցաւ իր առաջին սխալը և գեղեցկօրէն սրբագրելով՝ դարձաւ սիրելի և գեղարուեստակ Օթէլլօն։

Արուս սարսափած էր Վահրամէն և խուսափեցաւ անոր հետ դէմ առ դէմ գալէ։ Խուսափումի այսօրինակ դէպք մը եւ կ'արձանագրէ մեր թատերական պատմութիւնը։

Մեր լաւագոյն դերասանուհիներէն՝ Հրաչեայ, առաջին անգամ կը դիմաւորուի Ադամեանի հետ՝ սիրային տեսարանի մը միջոցին։ Ադամեանի հարուստ առոգանութեան, գրաւիչ հայեացքներուն և բնական խաղարկութեան դէմ՝ Հրաչեայ կը շուարի, կ'առինքնուի, մինչև անգամ իրականութեան առջև ըլլալ կը կարծէ, և յետոյ՝ դերուսոյց Մաղաքեանէն կը խնդրէ այլեւս իրեն դեր չտալ Ադամեանին հետ։ Հրաչեայ, իր ամբողջ գործունէութեան շրջանին, հակառակ իր սրտագին փափաքին, բախտ չունեցաւ ուրիշ անգամ դէմ առ դէմ գալու Ադամեանին հետ։ Բայց Արուս շատ աւելի բախտաւոր եղաւ այդ կողմէն։ Կովկասի մէջ շատ յաճախ Փափազեանը խաղընկեր ունեցաւ ան, և առանց տատամսումի՝ յաջողութեան մրցումին եղաւ հոյակապ ողբերգուհին։ Փափազեանի մէկ քանի ներկայացումներէն քիչ յետոյ էր, որ Աբէլեան - Արմէնեան թատերախումբը Կովկասէն ժամանեց Պոլիս։ Արուս ծանօթութիւն հաստատեց այդ խումբին երիտասարդ դերասաններէն Օվի Ոսկանեանի հետ, և կարճ ժամանակ մը յետոյ անոր հետ ամուսնանալով մեկնեցաւ Կովկաս։

Այդ մեկնումին յաջորդող տարիներու ընթացքին, հեռուէն հեռու իմացանք անոր յառաջատեւական յառաջդիմութիւնը, և բարեբախտ օր մըն ալ ան դարձաւ լուսաշող մէկ աստղը մեր թատերական երկինքին, ու ստացաւ ժողովրդական արուեստագիտուհիի տիտղոսը։

Բայց ահա դժբախտ օր մըն ալ իմացանք անոր մահուան գոյժը։ Սա բոպէին աչքիս առջեւ է

(Շար. տես էջ 6)

ՄԱՅՐԸ՝ ԻՐ ՊԱՆԴՈՒԽՏ ՏՂՈՒՆ

Քու մանկական օրրանէդ,
Այս հասակդ՝ չինարի,
— Քսան եւ մէկ գարուններ,
Երազներով պանծալի-
Իմ մայրական վառ սիրով,
Հաւատքի սուրբ խորանով,
Քեզ այսօրիդ հասցուցի,
Այս արեւիդ ու փառքիդ։

Աղօթքներով հոգեշունչ,
Գուրգուրացի քու վրադ.
Որ՝ Աստուծոյ սուրբ աչքով,
Պահպանուիս դուն՝ յաւիտեան։
Անքուն աչքով գիշերներ
Անցուցի ես իմ կեանքէս,
Քեզի համար ես միայն
Կրեցի տանջանք համայն,
Որ ըլլաս դուն, մի՛շտ, ողջ'ու,
Իմաստուն ու յաղթական։

Այսօր սակայն դուն բռար,
Թռչունի պէս՝ իմ ձեռաց,
Քեզմէ հեռու, ես յոգնած
Կը մտածեմ քու վրադ։
Խայրիկներուդ կարօտին
Զգեցիր դուն զիս, այսպէս,
Ծով աչքերով անհամբեր,
Քեզ սպասող եմ դարձեր։

Ու չեմ գիտեր, թէ արդեօ՞ք
Պանդուխտի քու օրերուդ,
Սիրտ մը ինծ պէս կը գրկէ՞
Քեզ՝ խորանին առջեւ սուրբ,
Ու քեզ համար կ'աղօթէ՞։
Եւ կամ քունիդ մէջ քու խոր,
Ձեռք մը սիրոյ կը շոյէ՞
Քեզ, որ չ'ըլլայ թէ ըսես.
«Մա՜յր իմ, արդեօք դուն ու՞ր ես»։

Գահիրէ ՍԱՀԱԿ ԳԱԼԱՑՃԵԱՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Շար. Բ. էջէն)

Պր. Թէոտոր Ժիվքովը, փոխադարձաբար, իր սրտագին շնորհակալութիւնը յայտնեց, Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազանին արտայայտած անկեղծ ու ազնիւ մտքերուն համար։

ՄԱՐԱՋԱԽՏ ՅՈՎՀ. ԲԱԳՐԱՄԵԱՆԻ ՀԵՏ

Սոյն ընդունելութեան իր մասնակցութիւնը կը բերէր նաև, Պուլկարիոյ Ազգ. Տօնին 27րդ տարեդարձին առիթով յատուկ Սոֆիա ժամանած՝ Խ. Միութեան Ռազմական Ուժերը ներկայացնող բազմանդամ պատուիրակութիւն մը, գլխաւորութեամբ՝ Ազգ. Հերոս՝ Մարաջախտ Յովհաննէս Բագրամեանի։

Յուզիչ և ուշագրաւ հանդիպում մը ունեցան հայ երիտասարդ հոգեւորականն ու խորհրդահայ բարձրաստիճան զինուորականը։ Սրբազանը հայօրէն ողջունեց Մարաջախտ Յովհ. Բագրամեանը, որ իր կարգին ջերմօրէն շնորհաւորեց Պուլկարիոյ Հայոց Թեմակալ Առաջնորդը և զայն հպարտութեամբ ներկայացուց խորհրդային պատուիրակութեան անդամներուն։

Ապա, շուրջ տասը վայրկեաններու ընթացքին, Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազան, հաղորդական շունչով պատմեց իր յուշերն ու տպաւորութիւնները՝ Մարաջախտ Յովհ. Բագրամեանի ծննդավայրէն, այն ժամանակաշրջանին, երբ ինք թեմակալ առաջնորդն էր՝ Ատրպէյճանի ու Ղարաբաղի Հայոց։

Մարաջախտը իր խորունկ գոհունակութիւնը յայտնեց, իր բառերով՝ «Հայոց Եպիսկոպոսին» հանդիպած ըլլալուն, Սոֆիայի Պետական Պալատին մէջ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԹԱՏՐՈՆ

«ԳՐԵՄՈՆԻ ՎՆԱԳՈՐԾԸ»

ԲԵՄԱԴՐՈՒԵՑԱՒ ՀԱՅԿ. ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Քանիցս կարդացինք «Ջահակիր»ի մէջ, կարգ մը յուսահատ արտայայտութիւններ՝ եգիպտահայ բեմի առնչութեամբ, որոնք պէտք է ընդունինք, թէ որոշ ճշգրտութիւններ էին։

Բայց ահա, Շաբաթ, 10 Հոկտեմբեր 1971, երեկոյեան ժամը 9,30ին, երբ վարագոյրը բացուեցաւ ու ներկայացուեցաւ Ֆրանսուա Գոփէի «Գրեմոնի Վնագործը», կարծես մեր մտահոգութիւնները մասամբ մեղմացան։

Արդարև, Ս. Դ. Հնչ. «Արծիւ» թատերախումբը հանդէս եկաւ նուրբ թատրերգութեամբ մը, զոր հրամցուեցաւ գերազանց խաղարկութեամբ, արտայայտելով դասական գործի մը հմայքն ու շնորհը։

Հակառակ նիւթին ծանօթ ըլլալնուս, մենք դարձեալ մեծ հետաքրքրութեամբ՝ մինչև վարագոյրին իջնելը, ապրեցանք ու հետևեցանք մեծ յուզականութիւն առթող այդ միարար բեմադրութեան։

Դէպքը կը պատահի Գրեմոն գիւղին մէջ, հանդիսութեան մը նախօրեակին, ուր բոլոր արուեստագէտները կը պատրաստեն իրենց ջութակները, որոնցմէ լաւագոյնը պիտի շահէր մրցանակը՝ ոսկեայ շղթան։ Թատէօ Ֆերարի -գիւղապետը՝ ծերունի արուեստագէտ մը- խանդավառ, կը խոստանայ մրցանակը շահողին կնութեան տալ իր դուստրը, բացառիկ դրամօժիտով մը։

Սանտրօ, Թատէօ Ֆերարիի դստեր՝ Ճանինայի սիրահարը, ինքն ալ շինած էր ջութակ մը և սակայն իր միակ մտահոգութիւնը Ֆիլիփփոն էր, այն կուզը, որ հակառակ իր գերզգայուն վիճակին ու անհուն սիրոյն՝ հանդէպ Ճանինայի, այս վերջինին երջանկութեան համար, գաղտնաբար փոխանակած էր իր լաւագոյն ջութակը, որուն շնորհիւ անպայման յաղթանակը պիտի տանէր Սանտրօն։

Սանտրօն իր հետ կ'առնէր նաև Ֆիլիփփոյին ջութակը, յանձնելու համար դատական կազմին և սակայն ինքն ալ գաղտնաբար, տուփէ տուփ կը փոխանակէր ջութակները, անգիտակցաբար իրեն վերադարձնելով իր ջութակը և սակայն իր խղճի ձայնին չդիմանալով, կուգար խոստովանելու իր արարքը, բայց շատ ուշ...։ Կուզը արդէն շահած էր մրցանակը՝ ոսկեայ շղթան ու... Ճանինան։

Ամէն ինչ Ֆիլիփփոյին կը մնար։ Բայց այս վերջինը, իբրև սիրոյ ու գերագոյն զոհողութեան երաշխիք... թողելով փառք ու պատիւ... կը հեռանար առյաւէտ Գրեմոնէն։

Այս զգայացունց ներկայացումին իրենց մասնակցութիւնը բերին սրահին լաւագոյն ուժերը։

«Ֆիլիփփոյի (կուզ ջութակահարը) դժուարին դերը բացառիկ զգայնութեամբ տարաւ Աւետիս Մովսէսեան։ Իր դէմքին արտայայտութիւնը ու ձայնին ելևէջները, գերագաս ճարպիկութեամբ կը յարմարէին իր դերին և եթէ չենք սխալիր, Աւետիսին առաջին «տռամ»ը էր այս, որուն մէջ այդքան յաջողութեամբ ներկայացաւ ան հանդիսականներուն առջև։

Օր. Հերմինէ Պալեան գիտակցօրէն տարաւ Ճանինայի (Ֆերարիի դուստրը) դերը։ Ամէն մէկ յօնքի պռստում, ամէն մէկ քաղցր սիրային խօսք, ամէն մէկ շեշտ ու հնչում, շատ ճշգրտօրէն ուսումնասիրուած ու պատրաստուած էին իր կողմէ։ Կը շնորհաւորենք Օր. Հերմինէն ու նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք իրեն։

Պր. Վարուժան Ֆրընճեան, ի յայտ եկաւ Թատէօ Ֆերարիի դերով։ Անհաւասիկ աշխոյժ ու սիրուած երիտասարդ նոր ույժ մը, որ այնքա՜ն եղճմտօրէն կը մօտենայ բեմին ու լաւագոյն խաղարկութեամբ կը դրսևորէ իր դերը։ Ան կարողացաւ ներդաշնակօրէն մեզի հրամցնել, արուեստագէտ հօր մը՝ լուրջ և միաժամանակ զուարթ կերպարը։

(Շար. տես էջ 6)

ԴԱՆՈՅՇ ՇԱՀՎԵՐՏԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

ժամանակի ընթացքին՝ Յունաստանէն Ա. կարաւանը մեկնեցաւ Հայաստան։ Ապա Պուլկարիայէն և Ռումանիայէն ուրիշներ մեկնեցան երկիր։

1935ին, Դ. Շահվերտեան կը նշանակուի Ներգաղթի Լիազօր՝ Ֆրանսայի համար։

Ֆրանսահայութեան ուղղած լուսաբանութեան մէջ, Դ. Շահվերտեան կու տայ ծանօթութիւններ ներգաղթի մասին, թէ ի՞նչպէս ներգաղթը պիտի կատարուի միմիայն Ֆրանսաբնակ հայ աշխատաւորներու համար և թէ կարաւանը պիտի բաղկանայ 1200 հոգիէ։ Միւս երկիրներէն (Ալճերիա, Մարոք, Սուրիա) կարելի չէր ներգաղթող արձանագրել։ Այս առթիւ ան իր ջերմագին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ ՀՕԿի բազմաթիւ մասնաճիւղերուն, հայրենակցական-վերաշինական միութիւններուն և անհատներու։

«Դ. Շահվերտեանը-կը գրէ «ԼՐԱԲԵ.»ի 1970ի թիւ 10ի մէջ հայրենի պատմաբան Հ. Ազատեան- 1935-36ին մեծ աշխատանք կը կատարէ ֆրանսահայ հասարակութեան մէջ։ Ան կը շրջի և կը քաջալերէ հայ յառաջդիմական մամուլն ու հասարակական կազմակերպութիւնները, ինչպէս նաև Մարսէյլի, Լիոնի, Սէնթ-Էթիէնի և այլ քաղաքներու գաղթականները կը յուսադրէ՝ հայրենիքի պայծառ իրականութեամբ և մեծ ապագայով։

Դ. Շահվերտեան այնքան մեծ համբաւ կը վայելէր ֆրանսահայ աշխատաւորութեան լայն շրջանակներուն մէջ, որ՝ ՀՕԿի մասնաճիւղերէն մին կոչեցին իր անունով։

Մօտ տարի մը Դ. Շահվերտեան մնաց Ֆրանսայի մէջ, կազմակերպելով հայերու ներգաղթը դէպի հայրենիք։ Մարսիլիոյ նաւահանգիստէն հայրենադարձներու կարաւանը ուղարկելէ յետոյ, 1936ի Յուլիս 1ին, Դ. Շահվերտեան վերադարձաւ Հայաստան։ Բոլոր ֆրանսահայ յառաջդիմական կազմակերպութիւնները, մեծ հանդիսաւորութեամբ ճամբու դրին զինք։

Հայաստան վերադարձին կառավարութեան կողմէ նշանակուեցաւ Հայ-Պետհրատի տնօրէն։

Դ. Շահվերտեան 1921-1936ի շրջանին, 15 տարի անընդհատ, իր կորովը և ժամանակը տրամադրեց ներգաղթի կազմակերպման պատասխանատու և ազնիւ գործին իրականացման։

Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

21 ՀՈԿՏ. 1971

ՃԱՏՐԱԿ

ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ–ՖԻՇԵՐ ՄՐՑՄԱՆ
ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐՋԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ

Պուենոս–Այրէսի մէջ կը շարունակուին՝ ճատրակի աշխարհի ախոյեանութեան յաւակնորդներու մրցումները, ընդմէջ սովետահայ Տիգրան Պետրոսեանի եւ ամերիկացի Ռոպերթ Ֆիշերի միջեւ։

Չորրորդ եւ հինգերորդ հանդիպումները վերջացան հաւասար արդիւնքով։

Սակայն մրցումին վեցերորդ հանդիպումին, որ տեղի ունեցաւ 17 եւ 18 Հոկտեմբերին, ամերիկացի մեծ ճատրակիստը կրցաւ տանիլ յաղթանակ մը։ Մրցորդներուն միջեւ այժմ արդիւնքն է 3,5ով 2,5 ի ընպաստ Ֆիշերի։

Հանդիպումները կը շարունակուին։

ԱԶԳԱՅԻՆ - ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Միհայլովը, որ իր ջերմ արտայայտութիւններով և յանուն Պուլկարիոյ պետութեան ու ժողովուրդին, ողջունեց ու շնորհաւորեց երկրին հոգեւոր իշխանութեան նորընտիր և նորաօծ պետը։

Համայն Ռուսիոյ Մայրաքաղաք-Պատրիարք՝ Ն. Ա. Փիմենէն ետք, խօսք առնելով հայ եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպիսկոպոս Մարտիկեանին, որ այս առիթով, իր հաղորդական շունչով և պերճախօս հռետորի կարողութեամբ, խօսեցաւ բազմակողմանի արժէք ներկայացնող ճառ մը՝ հայերէն լեզուով։ Այս խորիմաստ ճառը, զոր տեղւոյն վրայ Պուլկարերէնի թարգմանեց՝ Ազգ. Թեմական Ժողովի ժրաջան ատենապետ՝ Պր. Օննիկ Ասլանեան, պարփակած թէ՛ կրօնաշունչ, թէ՛ հայրենաշունչ մտքերուն համար, արժանացաւ սոյն պաշտօնական ճաշկերոյթին ներկայ եղող աշխարհական և կրօնական անձնաւորութիւններուն բարձր գնահատութեան։

Իր սրտագին շնորհաւորութիւններով առլցուն ճառը աւարտելէ ետք, Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպիսկոպոս՝ Ն. Ա. Մաքսիմոս Ա. Պատրիարքին հանդիսաւորապէս յանձնեց, Ամենայն Հայոց Հայրապետ՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսին թանկարժէք նուէրը. Սրբուհի Աստուածածինն ու Միածինը ներկայացնող ոսկեայ գեղեցիկ սրբապատկեր մը, նուրբ ստեղծագործութիւն՝ Հայաստանի արուեստագէտ ու վաստակաւոր ոսկերիչներուն։

Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազան, ընկերակցութեամբ՝ Պր. Օննիկ Ասլանեանի և առաջնորդութեամբ՝ Պուլկարիոյ Հոգեւոր Սինոտին կողմէ յատուկ նշանակուած երկու Հոգեշնորհ Վարդապետներու, Գահակալութեան Օրուան յաջորդող ամբողջ շաբթուան ընթացքին, մասնակցեցաւ Պուլկարիոյ Ուղղափառ Եկեղեցւոյ համար պատմական իրադարձութիւն մը կազմելու կոչուած հանդիսութիւններու և ծիսակատարութիւններու լրիւ շարքին։

Շուրջ տասը օրերու ընթացքին, Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, հիւրը եղաւ Պուլկարիոյ Ուղղափառ Եկեղեցիին և անոր նորընտիր Պետին։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ԱՅՑ՝ ՄԱՔՍԻՄՈՍ Ա. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան և Պր. Օննիկ Ասլանեան, 6 Յուլիս 1971, Պուլկարիոյ Հոգեւոր Գերագոյն Սինոտի կեդրոնին մէջ, իրենց առաջին պաշտօնական այցելութիւնը տուին նորընտիր Պատրիարք՝ Մաքսիմոս Ա.ին և յանուն Պուլկարիոյ հայ համայնքին, ջերմօրէն շնորհաւորեցին Նորին Ամենապատուութիւնը՝ իր ընտրութեան և գահակալութեան զոյգ առիթներով։

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, անգամ մը համար ևս վեր հանեց բարեկամական այն խորունկ կապերը, որոնք պատմութեան ընթացքին, իրարու միացուցած են մէկ կողմէ՝ պուլկար եւ հայ ժողովուրդները, միւս կողմէ՝ Պուլկարիոյ Ուղղափառ Եկեղեցին ու Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցին։

Իր պատասխան խօսքին մէջ, Ն. Ա. Մաքսիմոս Ա. սրտագին շնորհակալութիւն յայտնեց Պուլկարիոյ հայ համայնքին ու հայ եկեղեցւոյ Պետ՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին և իր խօսքը ուղղելով Պուլկարիոյ հայութեան Ազգ. Թեմական Ժողովի Ատենապետ՝ Պր. Օ. Ասլանեանին ըսաւ.

Ի սրտէ կ'ողջունեմ Պուլկարիոյ Հայոց Առաջնորդը՝ Տիրայր Մարտիկեան Եպիսկոպոսը, ոչ միայն անոր համար, որ ներկայացուց Հայ Եկեղեցին ու անոր Գերագոյն Պետը, այլ նաեւ հոգեւորականի իր անձնաւորութիւնը արժեւորող իր անձնական, իմացական բարձր արժանիքներուն համար: Հպարտ եւ ուրախ պէտք է ըլլաք դուք, հպարտ եւ ուրախ պէտք է ըլլանք մենք, որ մեր երկրին մէջ, իր նման նուիրեալ, իմաստուն, երիտասարդ ու գործունեայ Առաջնորդ մը ունինք։

ՕՆՆԻԿ ՔԻՒՐՃԵԱՆ

Սոֆիա, 18-9-1971

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Իրենց սիրեցեալ և անմոռանալի կողակցին և մօր՝ ողբ. Ալիս Ճիկունեանի մահուան երկրորդ տարելիցին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին՝ Տիար Մեսրոպ Ճիկունեան և դուստրը՝ Վերոն, ինչպէս նաև Տէր և Տիկին Ժանօ Ճիկունեան կը նուիրեն.

Հ.Բ.Ը. Միութեան	200
Աղքատախնամին	200
Այծեմնիկին	200
Եկեղեցւոյ պայծառութեան	200
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	200
Հայկական Ընթերցարանին	200
Հայ Գեղ. Միութեան	200
«Արեւ»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

Իր շատ սիրելի ամուսնոյն՝ ողբ. Տոքթ. Տիգրան Սաատէթեանի մահուան քառասունքին առթիւ, Այրի Տիկ. Սիրվարդ Սաատէթեան կը նուիրէ.

Աղքատախնամին	1000
Գերեզմանատանց Պայծառութեան	500
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	500
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	500
«Արեւ»ին	200
«Յուսաբեր»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

Ողբ. Տոքթ. Տիգրան Սաատէթեանի մահուան քառասունքին առթիւ, Տիկին Սիրարփի Թապաքեան (Հելուան) կը նուիրէ.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
«Ջահակիր»ին	100

Ողբ. Տիգրան Սաատէթեան մահուան քառասունքին առթիւ, Տէր և Տիկին Ռոպէր Թապաքեան կը նուիրեն.

«Արեւ»ին	100

(Ստանալ «Ջահակիր»էն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Դերասան Ե. Պօղոսեան (Նիւ Եորք) ի յիշատակ իր սիրեցեալ կնոջ՝ ողբ. Անժէլ Պօղոսեանի և անոր մահուան առաջին տարելիցին առթիւ կը նուիրէ 10 տոլար։

Օր. Գոհար Իկիտպաշեան, իր քրոջ՝ Օր. Լիւսի Իկիտպաշեանի ընդ Պր. Էտուար Սայեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ կը նուիրէ 100 ե. դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տոքթ. Հանրի Բետերեանի վիրաբուժական գործողութենէ մը ապաքինման ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Արամ Մովսէսեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Իրենց շատ սիրելի քեռայրին՝ ողբ. Տոքթ. Տիգրան Սաատէթեանի մահուան քառասունքին առթիւ, Տէր և Տիկին Գիզամ Երզնկացեան և զաւակունք կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Իրենց սիրելի քեռայրին ողբ. Տոքթ. Տիգրան Սաատէթեանի մահուան քառասունքին առթիւ, Տէր և Տիկին Յոլակ Երզնկացեան և զաւակունք կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Ողբ. Տոքթ. Տիգրան Սաատէթեանի մահուան քառասունքին առթիւ, Տէր և Տիկին Նուպար Կէրիկեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Ողբ. Տիկ. Հռիփսիմէ Պէզիրճեանի մահուան տխուր առթիւ վշտակցութեան, Տէր և Տիկին Արամ Մովսէսեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Օր. Սիլվա Մուրատեանի ընդ Պր. Արթօ Դչխոյեանի (Մոնթրէալ) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Յոլակ Երզնկացեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ ԱՐՈՒՍԷՆ

(Շար. Ե. էջէն)

Արուս, ծաղիկներու դէզեր վ շըրջապատուած մահամահճին մէջ, իմաստալից աչքերը փակ, սակայն կուրծքին տակ սիրտ մը գերզգայուն և հոգի մը աննկուն։

Այդ գերադրապէս յուզումնալից պատկերը չի տար ինծի իրական մահուան տպաւորութիւնը, այլ պատրանքը՝ Թրիլպիի մեղմանուշ փոխանցումը դէպի յաւիտենականութիւն, Շուպէրթի երկնային նուագերգութեան ընդմէջէն։

Ես կը փափաքիմ սպասել. Վարագոյրը պիտի վերաբացուի և Արուս իր գողտրիկ համբոյրները պիտի շնորհէ իր հիացողներուն։ Մինչ ես պիտի պօռամ.

«Կեցցե՛ս Արուս»։

«ԳՐԵՄՈՆԻ ՎՆԱԳՈՐԾԸ»

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

Պր. Պերճ Գոգորեան ստանձնած էր Սանտրոյի դերը ինչպէս նաև բեմադրիչի պատասխանատուութիւնը. Գոգորեան ցարդ մեզի ներկայացած էր իբրեւ դերակատար միայն. Այս անգամ այդ երկու պարտականութիւնները միասնաբար ծանր եկած էին իր ուսերուն. Այս պատճառով, ան իր ուշադրութիւնը առաւելաբար կեդրոնացուցած ըլլալով խաղին բեմադրութեանը վրայ, իր խաղարկութեանը մէջ քիչ մը անփոյթ գտնուած ըլլալ կը թուէր. Սյուսհանդերձ, իբրև մղիչ ույժ մը, կը շնորհաւորենք երիտասարդ Պերճը, որ, հակառակ մեր գաղութին ներկայ դժուարին պայմաններուն և թատերական մարզէն ներս տեղի ունեցած ղադարէն ետք, կարողացաւ մեզի հրամցնել դասական դժուարին ներկայացում մը։

Կը շնորհաւորենք նաև «Նոր Սերունդ»ի գործօն անդամուհիներէն ընկերուհի Սոնա Ջօրայեանը, յուշարարի պատասխանատու իր պաշտօնը յաջողութեամբ կատարած ըլլալուն համար։

Հայկական Ընթերցասրահի Ս. Դ. Հնչ. «Արծիւ» Թատերախումբին ալ կը մաղթենք նորանոր նուաճումներ՝ թատերական ասպարէզէն ներս։

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

ԳԱՆԱՏԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Շար. Բ. էջէն)

հիմնադիրներէն և որուն գործն է որ կը շարունակէ հարազատ որդին։

Օգոստոս 15ի «Փիքնիք»ին և բացօդեայ խաղօղորհնէքին, քահանայ հօր կողքին կար երիտասարդներէ դպրաց դաս մը, մեծ մասամբ եկած Թորոնթոյէն։

Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք, սկսան հայկական տոհմիկ պարերու շարանը և անբաժան «շիշ քէպապ»ը։

Շնորհիւ Տիկնանց Օժանդակի և Տխական խորհուրդի անդամներու աշխատանքներուն, ներկայ ժողովուրդը ազգային զուարթ և ուրախ օր մը ապրեցաւ, հայկական ջերմ մթնոլորտի մէջ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 400—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1971 | ՀԱՏԸ ՋԵՌՔԷ 3 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد ٤٠٠ — الخميس ٢٨ اكتوبر ١٩٧١

Հ.Մ.Մ.Ի 50-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՆՇՈՒՄԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Երկուշաբթի, 12 Հոկտեմբեր 1971, Երեւանի շախմատիստներու տան հանդիսասրահին մէջ նշուեցաւ՝ Հայ Մարմնամարզական Միութեան (Հ.Մ.Մ.) յիսնամեայ յոբելեանը։ Նախագահութեան կազմին մէջ էին Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային

Հ.Մ.Մ.ի Յիսնամեակին առթիւ Մայր Հայրենիք մեկնած՝ շուրջ յիսուն անդամներէ բաղկացած պատուիրակութիւնը, Հոկտ. 7ին, Ս. Էջմիածնի մէջ ընդունուեցաւ Ամենայն Հայոց Հայրապետին կողմէ: Նկարին մէջ – Հ.Մ.Մ.ի պատուիրակութեան անդամները, Ս. Էջմիածնի Վեհարանին առջեւ՝ կը շրջապատեն Ամենայն Հայոց Հայրապետ՝ Վազգէն Ա. Կաթողիկոսը։

Կապի Կոմիտէի Նախագահ Վարդգէս Համազասպեանը, Նախագահի տեղակալ և Հ.Մ.Մ.ի Հայրենի Յոբելինական յանձնաժողովի Նախագահ Մարտիրոս Մելքումեանը, Հայկական ԽՍՀ Նախարարաց խորհուրդի առընթեր Ֆիզիքական կուլտուրայի և սպորտի կոմիտէի նախագահի տեղակալ Հրանդ Շահինեանը, Հայաստանի Երիտասարդական կազմակերպութիւններու կոմիտէի նախագահ Ռոպէր Արզումանեանը, Հայ Մարմնամարզական Միութեան Պէյրութի շրջանի ատենապետ Տիգրան Սարաֆեանը, Միութեան Հալէպի, Դամասկոսի շրջաններու և կանանց մասնաճիւղերու ներկայացուցիչները։ Հանդիսաւոր նիստի բացումը կատարեց Մարտիրոս Մելքումեանը, որմէ ետք ողջոյնի խօսքերով հանդէս եկան նաև Հրանդ Շահինեանը, Ռոպերթ Արզումանեանը, որոնք գրուատեցին Հ.Մ.Մ.ի հայրենասիրական և ազգապահպանումի ի նպաստ տարած 50 ամեայ բեղուն գործունէութիւնը։

ՄԱՀ՝ ՄԵԹՐ ԸՆԿԵՐ ՖԻՐՈՒԶ ԽԱՆՋԱՏԵԱՆԻ

Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութիւնը, ցաւով կը հաղորդէ մահը՝ հնչակեան հին սերունդի լաւագոյն ներկայացուցիչներէն, հասարակական անխոնջ գործիչ, խմբագիր եւ դաստիարակ ՄԵԹՐ ԸՆԿ. ՖԻՐՈՒԶ ԽԱՆՋԱՏԵԱՆԻ, որ տեղի ունեցած է Հալէպի մէջ, Կիրակի, 10 Հոկտ. 1971, առաւօտեան ժամը 1ին, իր բնակարանին մէջ։

Թաղումը տեղի ունեցած է նոյն օրը կէսօրէ ետք ժամը 4ին, Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ մէջ, ապա հանգուցեալին մարմինը ամփոփուած է Ազգ. գերեզմանատան մէջ:

Մեր ցաւակցութիւնները իր ընտանիքի անդամներուն եւ հարազատներուն:

Ս.Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Այս տխուր առթիւ «Ջահակիր» իր խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալի այրիին, զաւկին՝ Տէր և Տիկին Արա Խանզատեանին, ինչպէս նաև սգակիր բոլոր պարագաներուն:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՉԻՆԱՍՏԱՆԸ ՄԱԿ–Ի ԱՆԴԱՄ

ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ՉԻՆԱՍՏԱՆԸ ՀԵՌԱՑՈՒԵՑԱՒ

Երեքշաբթի 26 Հոկտեմբեր, ՄԱԿի Ընդհանուր Ժողովին մէջ քուէարկութեան դրուեցաւ, Ժողովրդային Չինաստանը Ազգերու Ժողովի անդամ ընդունելու՝ Ալպանիոյ կողմէ ներկայացուած առաջարկն ու բանաձեւը, որ ստացաւ 76 քուէ ի նպաստ, 35 քուէ դէմ եւ 17 ձեռնպահութիւններ։

Այսպիսով, Ժողովրդային Չինաստանը, որուն՝ ՄԱԿի անդամակցութեան առաջարկները բազմաթիւ տարիներէ ի վեր մերժուած էին, պաշտօնապէս հրաւիրուեցաւ տեղ գրաւելու ՄԱԿի մէջ՝ Ազգայնական Չինաստանի (Ֆորմոզա) գրաւած տեղը, ինչպէս նաեւ Ապահովութեան Խորհուրդի հինգ մնայուն անդամներէն մին դառնալու:

Կատարուած քուէարկութեան արդիւնքին հետեւանքով, Ազգայնական Չինաստանը հեռացուեցաւ ՄԱԿէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետութեան Նոր Սահմանադրութեան որդեգրումին առթիւ, երէկ, Չորեքշաբթի 27 Հոկտեմբեր, Եգիպտոսի ընդհանուր տարածքին վրայ, ի բաց առեալ Սուէզի ջրանցքին երեք շրջաններէն (Սուէզ, Իսմայիլիա եւ Փոր-Սայիտ) եւ Սինայի շրջանէն, տեղի ունեցաւ ընդհ. քուէարկութիւն, ընտրելու համար Նոր Ազգային Ժողով մը բաղկացած 338 անդամներէ։

Շուրջ ութ միլիոն քաղաքացիներ դիմեցին դէպի քուէատուփ, 1600 թեկնածուներու մէջէն ընտրելու համար 338 հոգի:

Այս քուէարկութեանց վերջնական արդիւնքները յայտնի պիտի ըլլան այսօր։

Նախագահ Անուար էլ Սատաթ Թրիփոլի Մեկնեցաւ Երէկ

Եգիպտոսի նախագահը Անուար էլ Սատաթ, Արաբ Հանրապետութեանց Դաշնակցութեան նախագահի իր հանգամանքով՝ երէկ, Չորեքշաբթի, կէսօրին Թրիփոլի (Լիպիա) մեկնեցաւ։

Թրիփոլիի օդանաւակայանին մէջ Անուար էլ Սատաթ ընդունուեցաւ նախագահական պատիւներով, Լիպիոյ Յեղափոխական Խորհուրդի նախագահ եւ վարչապետ՝ զօրավար Քազաֆիի, ինչպէս նաեւ Յեղափոխական Խորհուրդի միւս անդամներուն, բարձրաստիճան զինուորականներու եւ դիւանագիտական կազմին կողմէ։

Սատաթ – Քազաֆի բանակցութիւնները սկսան երէկ՝ երեկոյեան։

Ս. Հայաստանի Արտաքին Գործոց Նախարար՝ ԲԱԼԱԲԵԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ ՄԱԿի Ընդհանուր Ժողովին Մասնակից

Լուսանկար՝ ԿԱՐՊԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ

Ինչպէս մեր անցեալ թիւով հաղորդած էինք, ՄԱԿի Ընդհ. Ժողովի 26րդ նստաշրջանին, Սովետ Միութեան պատուիրակութեան մաս կը կազմեն՝ իբր գլխաւոր խորհրդականներ, Ս. Հայաստանի Արտաքին գործոց նախարար Բալաբեկ Մարտիրոսեան և ՄԱԿի մօտ Սովետ Ներկայացուցչութեան մնայուն անդամ և արտակարգ պատուիրակ ու իրաւասու նախարար՝ Վիքթոր Հ. Իսրայէլեան։

Նիւ Եորքէն ստացուած այս լուսանկարը, առնուած է ՄԱԿի մէջ՝ լրագրող և լուսանկարիչ Պր. Կարպիս Պօղոսեանի կողմէ և որ մեզի ուղարկուած է սիրայօժար։

Լուսանկարին մէջ ձախէն աջ՝ Ս. Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարը՝ Բալաբեկ Մարտիրոսեան, մնայուն պատուիրակ Վիքթոր Իսրայէլեան և սովետ խորհրդական մը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրախութեամբ կը տեղեկացնենք յարգոյ հասարակութեան, թէ Թեմիս Բարեջան Առաջնորդական Տեղապահ՝ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան, Հինգշաբթի, 21 Հոկտեմբեր, երեկոյեան, Գահիրէի օդանաւակայանը ժամանեց Եթովպիական օդանաւով:

Տեղապահ Սրբազան Հայրը, օդանաւակայանին մէջ դիմաւորուեցաւ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանի, Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի, Պատկ. Թեմական Ժողովի Ատենապետ Պ. Յովհ. Քէհեաեանի եւ Պատկ. Քաղաքական Ժողովի Ատենադպիր Պ. Յակոբ Էքսերճեանի կողմէ:

ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԳԵՐՇ. Տ. ԶԱՒԷՆ Ս. ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆԻ ԵՒ ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ՀՈՎԻՒ ԱՐԺ. Տ. ՕՇԱԿԱՆ ՔՀՆՅ. ԱՃԸԳԵԱՆԻ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ ԽԱՐԹՈՒՄ

Երեքշաբթի, 5 Հոկտեմբեր 1971, Գահիրէէն Խարթում ժամանեցին՝ Եգիպտոսի Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան եւ Սուտանահայութեան հովիւ՝ նորընծայ Արժ. Տ. Օշական Քհնյ. Աճըգեան եւ օդանաւակայանին մէջ դիմաւորուեցան Ազգային Վարչութեան ատենապետին ու անդամներու կողմէ:

Սուտանահայութիւնը ջերմօրէն ընդունեց Սրբազան Հայրը, ինչպէս նաեւ համայնքին հոգեւոր նոր Հովիւը, որ միաժամանակ պիտի ստանձնէ Ազգային Վարժարանին տնօրէնութիւնը:

Կիրակի, 10 Հոկտեմբեր 1971, Խարթումի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, Ս. Պատարագը կատարեց Արժ. Տ. Օշական Քհնյ.: Գերշ. Զաւէն Սրբազան խորիմաստ քարոզ մը տուաւ, որմէ ետք հաւատացեալներուն ներկայացուց համայնքին հոգեւոր նոր Հովիւը ու մաղթեց յաջողութիւն: Եկեղեցին լեցուած էր հաւատացեալներով եւ հրաւիրեալներով, որոնց մէջ՝ ՄԱԿ-ի կողմէ Սուտանի մէջ պաշտօնավարող Երեւանաբնակ հայրենակից մը, իր տիկնոջ ընկերակցութեամբ:

Պատարագէն ետք, Ազգային Առաջնորդարանին մէջ տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը, կազմակերպուած Տիկնանց Եկեղեցասիրաց Միութեան կողմէ եւ որուն ներկայ գտնուեցան ներկայացուցչական դէմքեր: Այս ընդունելութեան ընթացքին եղան բարիգալստեան խօսքեր եւ բարեմաղթութիւններ, պաշտօնական անձնաւորութեանց կողմէ:

Նոյն օրը, Ազգային Վարչութիւնը մեծ ճաշկերոյթ մը տուաւ՝ ի պատիւ Սրբազան Հօր եւ համայնքին Նոր Հովիւին: Այս ճաշկերոյթի ընթացքին, Սրբազան Հօր առաջարկին վրայ, Տէր Օշական հայրենասիրական երգ մը կատարեց, խանդավառելով բոլոր ներկաները:

Սրբազան Հայրը՝ Խարթում իր այցելութեան օրերուն, ներկայ գտնուեցաւ Սուտանահայ Գաղութային Վարչութեան նիստին, որուն ընթացքին ամէն պատրաստակամութիւն արտայայտուեցաւ բոլորին կողմէ, որ ամենայարմար պայմանները ստեղծուին՝ Նոր Հովիւին եւ անոր ընտանիքին Սուտան կեցութեան համար:

Երկուշաբթի, 11 Հոկտեմբեր 1971, Տէր Օշական Լիբանան մեկնեցաւ, այնտեղէն իր ընտանիքը Սուտան փոխադրելու համար անհրաժեշտ կարգադրութիւնները ի կատար ածելու:

Լաւագոյն յաջողութիւններ կը մաղթենք Տէր Օշականին եւ կը շնորհաւորենք Սուտանահայ գաղութն ու Գաղութային Վարչութիւնը, հոգեւոր Նոր Հովիւով մը բախտաւորուած ըլլալնուն ուրախ առթիւ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԻՐԱՔ

ՊԱՂՏԱՏԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՂԱՒԱՐԸ

Հոկտեմբերին Պաղտատում (Իրաք), բացուեցաւ միջազգային ցուցահանդէս-տօնավաճառ, որտեղ 600 քառակուսի մեթր տարածութեամբ առանձին տաղաւար յատկացուած է Հայաստանի Հանրապետութեանը:

Նկարիչներու Միութեան եւ գեղարուեստի ֆոնդի, կերպարուեստի արտադրամասի գեղարուեստական ձեւաւորման աշխատանքները ղեկավարած է նկարիչ Զաւէն Սարգսեանը:

Ուշագրաւ է տաղաւարի մուտքի սրահը: Նկարները, մետաղեայ կոփածոները, խոյակները գունաւոր լուսապատկերները կը խորհրդանշեն մեր ժողովուրդի անցած դարաւոր ուղին, անոր մաքառման ու պայքարի դրուագները, ազգային արուեստի իւրայատկութիւնները, արդիւնաբերութեան, գիւղատնտեսութեան, գիտութեան եւ այլ բնագաւառներու մէջ ձեռք բերած յաջողութիւնները անցեալին եւ յատկապէս վերջին յիսուն տարիներուն:

Բացման հանդիսութիւններուն ներկայ գտնուեցաւ Ս. Հայաստանէն կարեւոր պատուիրակութիւն մը, գլխաւորութեամբ Հայաստանի Հանրապետութեան Նախարարներու խորհուրդի նախագահի տեղակալ Ա. Մ. Կիրակոսեանի:

Իրաքի Յեղափոխական Խորհուրդի Նախագահի տեղակալ Սատամ Հիւսէյն ընդունեց Հայաստանի պատուիրակութիւնը: Այս ընդունելութեան ընթացքին տեղի ունեցած խօսակցութիւնները շօշափեցին Իրաքի եւ Հայաստանի ժողովուրդներուն կապերու յետագայ ամրապնդման եւ զարգացման հարցերը:

Զրոյցին մասնակցեցաւ նաեւ Պաղտատի մօտ Ս. Միութեան դեսպան Վ. Ա. Լիխաչովը:

ԹԻԹՐՈՅԹԱԲՆԱԿ ԸՆԿ. ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ 200 ՏՈԼԱՐ ԿԸ ՆՈՒԻՐԷ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ամերիկահայ ծանօթ բարեսէր ազգային՝ ընկեր Լեւոն Մկրտիչեան, որ ամէն առթիւ իր սրտաբուխ մասնակցութիւնները բերած է ի նպաստ ազգային, կրթական եւ մշակութային ձեռնարկներու, թերթիս խմբագրութեան յղած իր վերջին նամակով՝ 200 տոլարի նուիրատուութիւն մը կատարած է «Ջահակիր»ին, առ ի քաջալերութիւն թերթիս կատարած ազգօգուտ եւ հայրենանուէր գործունէութեան:

Սրտագին շնորհակալութիւններ կը յայտնենք մեր նուիրատու ընկերոջ եւ կը մաղթենք իրեն առողջութիւն ու երկար կեանք:

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԸ Նկարիչ ՍԻՄՈՆ ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Քանի մը շաբաթէ ի վեր Նիւ Եորքի մէջ սկսած է հրատարկուիլ «Ափլոզ» անունով շաբաթաթերթ մը, որ ունի զանազան բաժիններ:

«Ափլոզ»ի չորրորդ թիւին մէջ հաճոյքն ունեցանք տեսնելու, նախկին եգիպտահայ եւ այժմ Միաց. Նահանգներ հաստատուած, տաղանդաւոր նկարիչ Ս. Սամսոնեանի նկարներու արտատպումը:

Simon Samsonian

Արուեստագէտին ստեղծագործութիւններէն, հինգ՝ սեւով ճերմակ, իսկ վեց՝ գունաւոր տպուած, գրաւած էին ամբողջ երկու էջեր: Տրուած էին նաեւ հակիրճ կենսագրական մը, Սամսոնեանի նկարչական իւրայատուկ ոճին մասին մեկնաբանութիւններ եւ անոր շահած մրցանակներուն եւ ոսկեայ մետալներուն ցանկը:

Հայ անուանի արուեստագէտը երեք տարիէ ի վեր հաստատուած է Նիւ Եորք, եւ ահա իր արուեստն ու անունը սկսած են տարածուիլ Միաց. Նահանգներուն մէջ:

Այդ հրատարակութենէն ետք՝ քանի մը ծանօթ կալըրիներ առաջարկ ներկայացուցած են Սամսոնեանի՝ իրենց ցուցասրահներուն մէջ նկարչական անհատական ցուցահանդէս կազմակերպելու առնչութեամբ:

Ս. Սամսոնեան առաջին հայ նկարիչը կը հանդիսանայ, վերջին շրջանին, որուն մասին ամերիկեան մամուլը այդքան ընդարձակ տեղ կը յատկացնէ եւ իր բազմահազար ընթերցողներուն կը ներկայացնէ տաղանդաւոր արուեստագէտին գործերը:

Կը շնորհաւորենք հայ անունին պատիւ բերող նկարիչ Ս. Սամսոնեանը եւ նորանոր նուաճումներ կը մաղթենք անոր:

ԹՂԹԱԿԻՑ

Նիւ Եորք

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Հայաստանի Կոմկուսի Կեդրոնական Կոմիտէն որոշեց՝ 1971 թուականի Դեկտեմբերին հանդիսաւորութեամբ նշել, հայ մեծ երգահան Ալեքսանդր Սպենդիարեանի ծննդեան 100 ամեակը:

Ստեղծուել է հանրապետական կառավարական յոբելեանական յանձնաժողով՝ Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի քարտուղար Ռ. Հ. Խաչատրեանի նախագահութեամբ:

Յանձնաժողովում ընդգրկուել են Միութեան եւ հանրապետութեան կուսակցական, սովետական աշխատողներ, գիտութեան, մշակոյթի ականաւոր ներկայացուցիչներ:

ԵԹՈՎՊԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԳԵՐՇ. Տ. ԶԱՒԷՆ ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆԻ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ ԵՒ ԵԹՈՎՊԱՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ՆՈՐ ՀՈՎԻՒ ԱՐԺ. Տ. ԹՈՐԳՈՄ ՔՀՆՅ. ԿԷՕՎՕՂԼԱՆԵԱՆԻ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՊԱՏԱՐԱԳԸ ԱՏԻՍ ԱՊԱՊԱՅԻ ՄԷՋ

Երեքշաբթի, 12 Հոկտեմբեր, Ատիս Ապապա ժամանեց Եգիպտոսի Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան, եւ դիմաւորուեցաւ համայնքին պատասխանատուներուն՝ ինչպէս նաեւ նոր հովիւ Արժ. Տ. Թորգոմ Քհնյ. Կէօվօղլանեանի կողմէ, որ 5 Հոկտեմբերին Գահիրէէն ժամանած էր Ատիս Ապապա:

Սրբազան Հայրը առաջնորդուեցաւ հայոց եկեղեցին, ուր աղօթեց ու օրհնեց ներկաները, ապա Ազգ. Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը, որուն ընթացքին եղան բարիգալստեան խօսքեր եւ մաղթանքներ:

Սրբազանը բազմաթիւ հանդիպումներ ունեցաւ՝ ըլլայ իր բնակած հիւրանոցին, ըլլայ Ազգ. Առաջնորդարանին մէջ: Ան այցելութիւններ ստացաւ, Համաշխարհային Խաղաղութեան Խորհրդաժողովին համար Փրակա (Չեխոսլովաքիա) մեկնող Հաբէշ պատուիրակութենէն, որուն մաս կազմեցին հաբէշ հոգեւորականներ եւս:

Սրբազան Հայրը, որուն կ՚ընկերանար նաեւ Արժ. Տ. Թորգոմ Քհնյ., այցի գնաց Եթովպիոյ մօտ Պապական Նուիրակին տունը եւ ունեցաւ եղբայրական ջերմ զրոյց:

Կիրակի, 17 Հոկտեմբեր, Ատիս Ապապայի հայոց եկեղեցիին մէջ պատարագեց եթովպահայոց հոգեւոր նոր Հովիւը՝ Արժ. Տ. Թորգոմ Քհնյ. Կէօվօղլանեան:

Ս. Պատարագի ընթացքին քարոզեց Սրբազան Հայրը եւ համայնքի զաւակներուն ներկայացուց հոգեւոր նոր Հովիւը, ու տուաւ նաեւ հայրական իր յորդորները:

Պատարագէն ետք, Ազգ. Առաջնորդարանին մէջ տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը:

Ատիս Ապապայի Հայ Տիկնանց Ընկերակցութիւնը, իր կարգին թէյասեղանով մը պատուեց Սրբազան Հայրը, ինչպէս նաեւ համայնքին հոգեւոր նոր Հովիւը:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՍՐՏԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ԲԺՇԿԻ ՕՐԱԳՐԻՑ)

ՓՐՈՖ. ՋԱՒԷՆ ՏՈԼԱՊՃԵԱՆ

Հայաստանի բժիշկների պատուիրակութիւնը այցելում է Լիբանան: Չափազանց ճոխ ու բազմակողմանի ծրագիր է կազմուած, որի մէջ տեղ է տրուած հիւանդանոցների այցելութեանը: Դա բնական է, մասնագիտական հարցերը միշտ աւելի հետաքրքրական են լինում:

Այդ օրը մենք այցելում էինք քաղաքի գլխաւոր հիւանդանոցներից մէկը: Մեզ ուղեկցում էին հիւանդանոցի գլխաւոր մասնագէտները, տարբեր բաժանմունքների վարիչները, համալսարանի բժշկական դպրոցի դասախօսները:

Մտնում ենք սրտաբանական բաժանմունք: Ծանօթ մթնոլորտ է: Շատ ծանր հիւանդներ:

Ուղեկցող բժիշկը խնդրում է մի քանի հիւանդների քննել, կարծիք յայտնել: Այս երիտասարդը ծանր սրտային հիւանդութիւն ունի, արեան շրջանառութեան անբաւարարութիւն՝ արտայայտուած երեւոյթներով: Միջին տարիքի մի կին տառապում է սրտամկանի ամենածանր հիւանդութիւնով: Միջանցքի ծայրում մի առանձին հիւանդասենեակում պառկած պատանու դէմքը՝ համարեայ սեւ է. իր ծննդեան օրից նրան ուղեկցել է սրտի արատը:

Հիւանդները քարացած նայում են մեզ, խոր թախիծ կայ նրանց դէմքին, աչքերի մէջ՝ աղերսանք: Կարծես յոյսեր ունեն, որ հեռաւոր երկրից եկած այդ մասնագէտները նրանց կեանք կը պարգեւեն: Բայց նման դէպքերում բժշկի միակ զէնքը լինում է խօսքը, դժուարութեամբ գծագրուող ժպիտը, ներշնչումը: Նպատակը՝ ձգձգել ժամանակը մինչեւ բնութիւնը ինքը կը լուծի հարցը:

Դրսում արեւն է փայլում, ծառեր, ծաղկանց, մի քիչ հեռու Միջերկրական ծովի սաքր ջրերն են, որոնք ողողում են հին Փիւնիկիի բարեբեր ափերը: Հիւանդասենեակների լուսամուտներից արտացոլում են Լիբանանի քնքուշ լեռները, իսկ այստեղ ծանր հիւանդներ՝ դատապարտուած մահուան...

Մասնագէտի բախտը ամեն տեղ նոյնն է: Որտեղ էլ որ գտնուի բժիշկը, պիտի հանդիսատեսը լինի մարդկային ամենածանր ողբերգութիւնների:

Երէկ եղել էինք Ազունիէի առողջարանում: Սա մի գողտրիկ վայր է, Պէյրութից 80 քմ. հեռու: Առողջարանը պատկանում է հայերին: Դժուար էր նայել այդ հիւանդներին. երիտասարդ տղաներ, աղջիկներ, որոնք այդտեղ են անցկացնում իրենց կեանքը: Թոքախտն է նրանց հարուածել: Տարօրինակ կերպով իմ մտքում հնչում էին Դուրեանի, Տէրեանի, Մեծարենցի, Զարիֆեանի տողերը:

Նախորդ օրը եղել էի Անթիլիասի մատուռում: Տէր-Զօր անապատի չոր աւազուտի մէջ խառնած, եւ փաղաղած ոսկորներ են պահւում այդ մատուռի վեղարի ներքոյ: Մոմերի խաւար լոյսի տակ, ապակեայ կիսամութ ցուցափեղկերի ետեւում դասաւորուած են նրանք՝ տարբեր չափերի, տարբեր ձեւերի, ամբողջական, կոտրտուած ոսկորներ, գանկեր: Թւում է, որ մի նկարչի խենթացած մտայղացումն է, որ դա սոսկ մի կտաւ է. այդպիսի գազանութիւն չի կարող լինել: Բայց ոչ, սա իրականութիւն է, բացարձակ իրականութիւն: Այդ ոսկորների մէջ անգամ զգում եմ կեանքի հեւքը:

Մատուռի լռութիւնը պարբերաբար խանգարւում է: Մերթ լսւում են խոր հառաչներ, մերթ... մանկական ուրախ ձայներ:

Բակում հայկական դպրոց է, աշակերտները դուրս են եկել զբօսանքի: Նրանց ղօղանջները այդ մատուռի...

Հոգեկան այսպիսի բարդ վիճակ, եւ այսօր հանդիպում եմ ծանր հիւանդների, որոնց մահ է սպասում: Դժուար է վայելել Պէյրութը:

Դուրս ենք գալիս բաժանմունքից: Մտնում ենք վերելակ: Դուռը փակելու պահին ներս է ընկնում մի բուժքոյր՝ ձեռքին իւրահատուկ մի կողով: Բժիշկները զրուցում են. լսւում է արաբերէն, անգլերէն, հայերէն խօսակցութիւն: Այդ աղմուկի մէջ մի մանկական ճիչ եմ լսում: Չեմ հաւատում, գուցէ զգայախաբութի՞ւն է...

Նայում եմ կողովի մէջ: Մի նորածին է, մաքուր սպիտակ շորերով փաթաթուած, աչքերը փակ, շրթունքների անկանոն շարժումներով: Լաց է լինում:

Մեր վերելակը դանդաղընթաց է, ես ուրախանում եմ:

Նորածնի լացը բարձրանում է: Ես թեւեր եմ առնում: Նա ուղղակի հնչում է: Ես թռչում եմ...

Երկրորդ յարկում վերելակը կանգնեց: Քոյրը դուրս եկաւ, մի պահ կանգնեց դռան մօտ, զգուշութեամբ կողովը բարձրացրեց եւ ժպտալով աջ եզրը ցոյց տուեց: Ես նկատեցի մետաղեայ շրջանակի մէջ զետեղուած մի սպիտակ թուղթ: Կարդացի:

— Թիւ 9ը, Վարուժան:

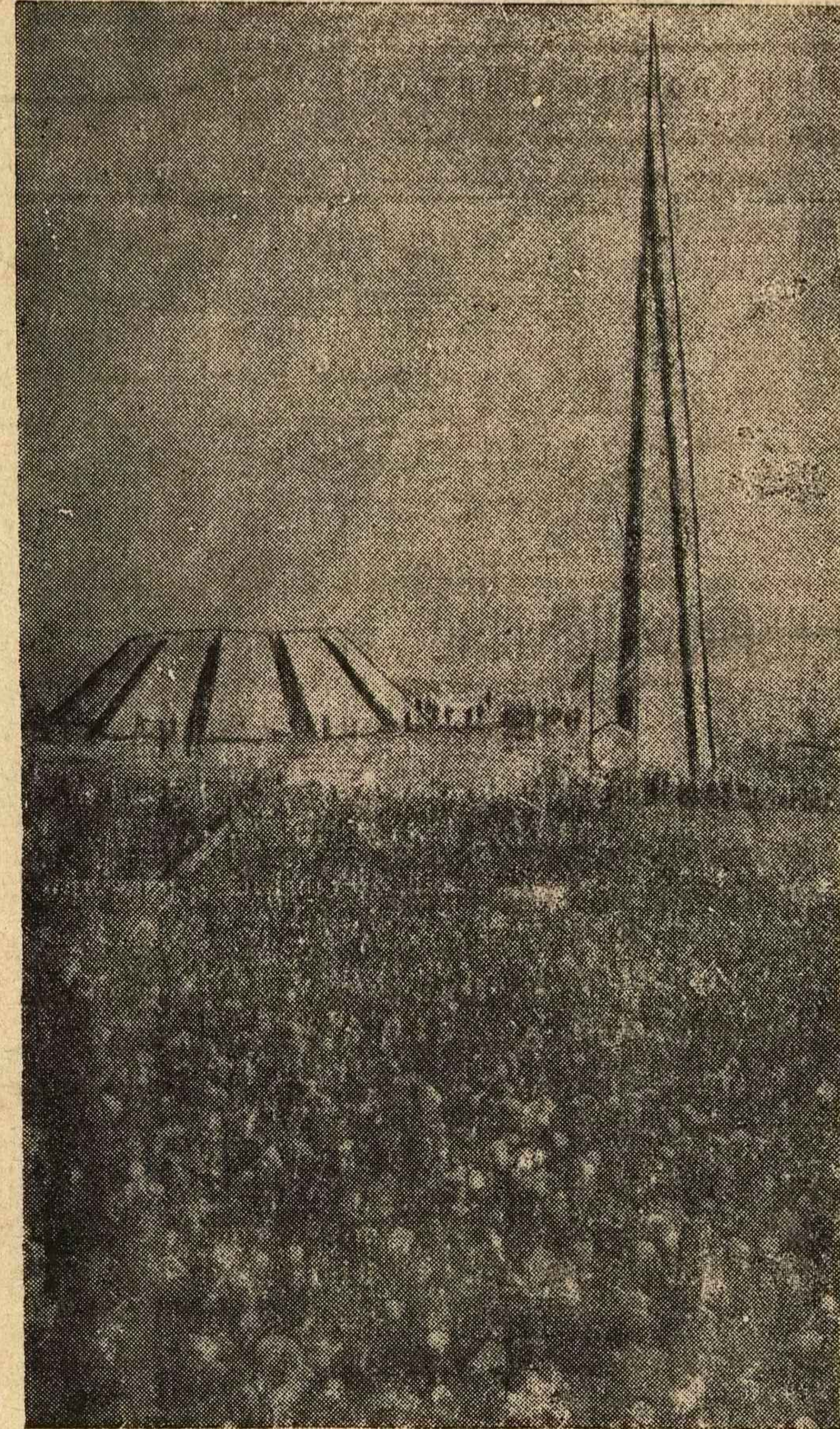
Քոյրը հեռացաւ: Վերելակը շարժուեց ցած:

ԾԻԾԵՌՆԱԿԱԲԵՐԴ

ՎԱՀԱԳՆ ԿԱՐԵՆՑ

Երեւանն իմ ուզում այս բլուրից զրկել
Եւ պատանու նման սեղմել իմ սաք կրծքին,
Երեւանը իմ նոր, որ չորս կողմից եկել
Ու պաշարել է այս բերդը ծիծեռնակի···

Ծիծեռնակաբերդի մասին ես ու մի լեգենդ չգիտեմ: Թէեւ նորակառոյց «Դուին» հիւրանոցին դէմ-դիմաց, Հրազդանի աջափնեայ բարձունքին կան հնագոյն բերդապարսպի կոպիտ ու հաստաբեստ քարեր, որոնք բերդի քարեր են յիշեցնում:

Ծիծեռնակաբերդի բարձունքին վրայ կառուցուած՝ Մեծ Եղեռնի զոհերուն յիշատակը յաւերժացնող կոթողին բացման հանդիսութենէն (29 Նոյեմբեր 1967) տեսարան մը:

Իհարկէ, նաեւ ծիծեռնակներ են ճռուողում օդում, բայց թէ որտեղ է նրանց բերդը, յայտնի չէ: Ծիծեռնակաբերդի բլրի տակով անցնում է ուրարտական առուն, առուի եզրին կան դարաւոր ուռենիներ, ուռենիների ճիւղերին՝ թռչունների բներ, բայց ասում են, որ ծիծեռնակները ծառերի վրայ բոյն չեն դնում:

Ծիծեռնակաբերդ:

Որքան բանաստեղծութիւններ են հիւսուած այս բլրի մասին: Ես յիշում եմ այս բլուրը Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներից: Սա մի լերկ բլուր էր, որի թախծոտ ու ժայռակոփ լանջերին վտառներով արեւկող արած տաքանում էին օձերը:

Այդ բլրի վրայ էին մեր հակաօդային մարտկոցները եւ մենք հսկում էինք Հայաստանի երկինքը: Թերեւս դրա համար այս բլրին կարելի է բերդի անուն տալ:

Այս բլրի վրայ ոչ աղբիւր կար, ոչ առու: Մենք տափաշշերով էինք ջուր բերում Հրազդանից, որի ջուրը այն ժամանակ մաքուր էր ու պաղ:

Այս բլրից մենք նայում էինք Արարատեան հարթավայրին, որ Սարեան կտաւների նման գունաւոր փռուած էր մեր առջեւ՝ լեղակի նման կապոյտ երկնքով: Մեզ ամենից շատ հըմայում էր փոքր Արարատի կատարը, որը կարծես արքայադըստեր վրան լինէր, անսահման գեղեցիկ...

Արդէն քսանհինգ տարի է անցել այն օրերից, երբ մենք հսկում էինք Երեւանի երկինքը, որ չներխուժեր թշնամական ոչ մի ինքնաթիռ:

Այժմ ես նորից մօտիկ եմ Ծիծեռնակաբերդին եւ դա իմ ամենօրեայ զբօսավայրն է: Ո՞վ էր մտածում այն օրերին, որ Հայոց աշխարհը այսքան փոխուի, որ այն ժամանակուայ լերկ ու անհրապոյր բլուրը մէկ օր յիշատակների սրբավայր կը դառնայ:

Իմ աչքերի առջեւ բարձրացաւ 1915 թուականի զոհերի Յուշարձանը: Ես ամէն օր տեսնում էի, թէ քանի քար են դրել պատին:

Ամէն տարի Ապրիլի 24ին հայ ժողովուրդը – ուսանողներ, բանուործառայողներ, աշակերտներ, մայրաքաղաքի բոլոր փողոցներից զուսպ ու լռակեաց շարքերով բարձրանում են այս նուիրական դարձած բլուրը, դէպի Յուշասիւնը: Նրանք բերում են իրենց ձեռքերին այն ծաղիկները, որ հայ ժողովուրդը չկարողացաւ դնել մեր պապերի ու հայրերի, անյայտ ու անանուն, անապատի մէջ կորած շիրիմներին:

Ու թւում է, թէ մարդկային այդ գետին վերջ չկայ: Այդ գետը գալիս է անյիշելի դարերից, եւ որքան էլ կտրել են նրա ընթացքը, ցամաքեցրել հունը, այնուամենայնիւ գալիս է յորդ ու վարարուն: Դա հայ ժողովուրդն է, հայոց գետը...

Ահա մի համակրելի ծերունի՝ իր ամբողջ գերդաստանով: Նա իր կնոջ, զաւակների, հարսների ու թոռների հետ գնում է զոհերի յուշարձանին ծաղիկներ դնելու: Նրանք խօսում են եւ ես լսում եմ նրանց.

— Երբ եաթաղանից մազապուրծ եղանք, երկու հոգի էինք՝ ես ու դու, այժմ մենք յիսուն հոգի ենք, յիսուն սիւն՝ մեր երդիկի տակ:

Ինչպէս որ այդ հայի օջախն է մեծացել, այնպէս էլ Երեւանը: Այժմ Երեւանն իր թեւերը փռել է շրջակայ բոլոր բլուրների վրայ, տարածուել եկել բայց չի պաշարել ծիծեռնակաբերդը, այն մնում է իբրեւ մի կանաչ զանգուած՝ երկինք յառնող բարձրաբերձ շէնքերի անտառում: Ծիծեռնակաբերդը ամենայարմար դիտակէտն է, որտեղից երեւում են Արարատեան զանգուածի նորակերտ թաղամասը, Աջափնեակի պողոտաները, որոնք արդէն ձգւում են դէպի Աշտարակի ճանապարհի վրայ կառուցուող կինոքաղաքը:

Ծիծեռնակաբերդից երեւում է Մայր-Հայաստան յուշաքանդակը, որի մօտ վերջերս ամփոփեցին Հիւսիսային Կովկասից բերուած հայ անյայտ զինուորի աճիւնը: Այժմ Մայր Հայաստանը հսկում է որդու նինջը մայր հողի մէջ:

Այստեղից երեւում են Արին բերդը, Կարմիր բլուրը եւ Նորքը իր կանաչ թեւերով: Երեւում է Հայաստանի 50-ամեակը խորհըրդանշող յուշասիւնը՝ իր ոսկեղէն բոցով:

Հայ ճարտարապետներն ու շինարարները Ծիծեռնակաբերդի ստորոտում Հրազդանի ափին, կարծես երկնքից ցած բերած մի հրաշալիք՝ դրել են հանրապետական մեծ մարզադաշտը, պետոնապատ մի սկուտեղ:

Մեզ մօտ հիւր էին վրաց բանաստեղծներ Գարլօ Գալածեն եւ Մորիս Փոցխիշվիլին: Ես նրանց տարա Ծիծեռնակաբերդ: Նայում էին Երեւանի կենտրոնում Հրազդանի վայրի գեղեցկութեանը, վիթխարի կանաչ ձորին, լճակներին, կամուրջներին, գետափնեայ խճուղիներին ու հիանում:

— Չէ, ուրիշ է Երեւանը: Մենք բոլորս ասում ենք մեր ծաղկած Հայրենիքը: Բայց իսկական ծաղկած հայրենիքը հայերինն է, որովհետեւ նրանք ժայռը փշրում են, հող են դարձնում եւ տնկում դեղձենի:

Եղեռնի յուշարձանը կանգնեցնելուց յետոյ, Երեւանի ամենամարդաշատ անկիւնը՝ Ծիծեռնակաբերդն է: Ուշ երեկոներին անգամ մարդաշատ են այս բլրի ծառուղիները: Երկվակոնանոց

(Շար. տես էջ 4)

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Եգիպտոս արագ թափով զարգացնելու վրայ է քարիւղի իր ճարտարարուեստը

Տակաւին ոչ շատ ժամանակ առաջ, աննշան կարեւորութիւն մը ներկայացնող եգիպտական քարիւղի արտադրութիւնը, մօտերս պիտի հասնի տարեկան 20 միլիոն թոնի: «ԱԼ ԱՀՐԱՄ», իր վերջին թիւերէն մէկուն մէջ, երկար ուսումնասիրութիւն մը նուիրած է Եգիպտոսի քարիւղի ճարտարարուեստի ակնյայտ ու հսկայական զարգացումին, հակառակ արաբեւիսրայէլեան պատերազմին:

Նշել եւս թէ տարեկան 20 միլիոն թոն քարիւղի արտադրութիւնը երբեք գագաթնակէտը չէ, թերթը կը գրէ.-

«Մեծ յոյս կայ այս մակարդակը լայնօրէն գլելու յարաբերաբար կարճ ժամանակի մը մէջ: Եւ այս յոյսը արդար է: Այս ուղղութեամբ ի յայտ եկած վերջին նշանը, որ Իտմայի մէջ (արեւմտեան անապատ) երեւան հանուած նաֆթն է, կը հաստատէ – եթէ դեռ հարկ կայ այդպիսի հաստատում մը կատարելու-այս գօտիին քարիւղային կարեւոր արժէքը:

Այս յայտնաբերումէն քիչ առաջ, արեւմտեան անապատին մէջ դարձեալ ծնունդ կ'առնէր Ապու էլ Ղարատիքը, եւ Ապուքիրի եւ Ապու Մատիի հորերու յայտնաբերումէն ետք, նոր յայտնաբերումներ կը սպասուին, նկատելով որ փնտռտուքները կը շարունակուին արագ թափով եւ ընդարձակ տարածութիւններու վրայ: Անշուշտ հորի մը յայտնաբերումը չի նշանակեր, որ անոր շահարկումը անմիջական է եւ կարեւոր ճիգեր անհրաժեշտ են հասնելու համար նպատակին, որ նաֆթի արտադրութիւնն է:

Այս կերպով ուրեմն, տարիներ կը յատկացուին նաֆթահորերու զարգացման, եւ եթէ ակնարկ մը նետենք ներկայիս արտադրող հորերու քարտէսին վրայ, կը նկատենք թէ անոնց յայտնաբերումը եւ շահարկումը տարիներու հարց է: Էլ Մորկան հորը, որ գտնուած էր 1965ին, արտադրելու սկսաւ 1967ին, Էլ Ալամէյնը յայտնաբերուեցաւ 1966ին եւ արտադրութեան սկսաւ 1968ի Օգոստոսին: Պարագան միեւնոյն է միւս նաֆթահորերուն.– Ում

(Շար. տես էջ 4)

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

28 ՀՈԿՏ. 1971

ԳԱՀԻՐԷԻ ՊԱՏԿ. ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԻՍՏԸ

Գահիրէի Պատկ. Թեմական Ժողովը, իր 2րդ նիստը գումարեց Ուրբաթ, 22 Հոկտեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 6.45ին, Ազգային Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ, նախագահութեամբ Եգիպտոսի Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի եւ ատենապետութեամբ Պր. Յովհ. Քէհեաեանի։ Ներկայ էին 17 ազգ. երեսփոխաններ:

Ժողովին ներկայ էին նաեւ Հոգշ. Տ. Ներսէհ Ծ. Վրդ. Բապունեան, եգիպտահայ մամուլի ներկայացուցիչներ եւ մի քանի ազգայիններ։

Մեր թղթակիցին կողմէ պատրաստուած՝ այս Թեմական Ժողովին նկարագրականը զանց պիտի ընենք, ու պիտի բաւականանանք միայն հրատարակութեամբը՝ Ազգ. Առաջնորդարանին կողմէ մեզի ուղարկուելիք հաղորդագրութեան (որ խոստացուած է շուտով մեզի ուղարկել), կրկնութենէ խուսափելու եւ թերթիս նեղ սիւնակներուն մէջ այլ նիւթերու մասին տեղ ունենալու առաջադրութեամբ։

Ուրեմն, անմիջապէս որ այդ հաղորդագրութիւնը ստանանք, զայն պիտի տանք մեր ընթերցողներուն:

ՀՈԳՇ. Տ. ՆԵՐՍԷՀ Ծ. ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ Հինգշաբթի, 21 Հոկտեմբեր, Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ՝ հոծ թիւով ունկնդիրներու ներկայութեան, Հոգշ. Տ. Ներսէհ Ծ. Վրդ. Բապունեան կատարեց խիստ շահեկան բանախօսութիւն մը, նիւթ ունենալով՝ «Ս. Էջմիածինը՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Վեհափառ Հայրապետի օրով»։

Սոյն հոգեշունչ և իմաստալից բանախօսութեան նկարագրականը պիտի տանք մեր յաջորդ թիւով։

ԾԻԾԵՌՆԱԿԱԲԵՐԴ

(*Շարունակութիւն Գ. էջէն*)

ինքնաշարժը, որին սովոր ենք տեսնել մեծ օդանաւակայաններում, անընդհատ վէսսաշրջիկներ է բարձրացնում ու բէջցնում Ծիծեռնակաբերդի մայրճանապարհով։

Մի ժամանակ այստեղ, երբ դեռ յուշասիւնը չէր կառուցուել, երբ դեռ վայրի անտառի տպաւորութիւն էր թողնում այս բլուրը, Շահումեան աւանի երեխաները գառներ էին արածացնում և ուրց հաւաքում այստեղից։

Այնքան բուրավէտ է Ծիծեռնակաբերդի օդը՝ յագեցած ագացիաների, վայրի վարդերի, փշատենիների, եղրեւանու, ուրցի, օշինդրի և լորիների բոյրերով: Մետաքսէ ժապաւէնների նման առուները քչքչում են ծառերի տակ։

Ծիծեռնակաբերդում ես առաջին անգամ սոխակի դայլայլ եմ լսել։ Երևի ոչ մի տեղ հաւքերը այնպէս անուշ չեն երգում, ինչպէս Ծիծեռնակաբերդում։ Ինձ թւում է՝ նրանք հայերէն են երգում Եղեռնի յուշարձանի մօտ։

ՎԱՀԱԳՆ ԿԱՐԵՆՑ

ԵԳԻՊՏՈՍ ԱՐԱԳ ԹԱՓՈՎ ԶԱՐԳԱՑՆԵԼՈՒ ՎՐԱՅ Է ՔԱՐԻՒՂԻ ԻՐ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԸ

(*Շարունակութիւն Գ. էջէն*)

հլեսաար, Պաքր, Ամէր Քորայմէ և այլն»։

Ընդգծելէ ետք թէ քարիւղային պեղումներուն աշխատանքները Եգիպտոսի մէջ սկսան 1956ին, Ալ Ահրամ կը շեշտէ ազգային ընկերութեան (Իճիփշըն Ճէնըրըլ Փեթրոլիում Քորփորէյշըն) ստեղծումին կարեւորութիւնը 1957ին: Այս ընկերութիւնն է որ 1968ին իսկ յայտնաբերեց Պաքրի եւ Քարմի նաւթահորերը։

«Այս ընկերութիւնը կեանքի կոչելու որոշումը, ուսմբի մը ազդեցութիւնը գործեցայն իմաստով, որ ան ձեռնոց մը նետելու համազօր էր միջազգային մենաշնորհներուն դէմ», կը գրէ եգիպտական կիսապաշտօնաթերթը։ Եգիպտական այս նախաձեռնութիւնը, երբեք իր նախընթացը ունեցած չէր արաբական աշխարհին մէջ։ Անոր իրական նշանակութիւնը չխուսափեցաւ դիտերու ուշադրութենէն։ Արդարեւ, այս վերջիններ շուտով հետեւցուցին, որ Եգիպտոս այլեւս ի վիճակի էր արաբական դրամագլուխներով ապահովելու՝ քարիւղային պեղումներու ու շահարկման գործողութեանց բոլոր ծախսերը։

Եգիպտական Ազգային Ընկերութիւնը, զօրացնելէ ետք իր գործունէութիւնները՝ որոնք յանգեցան Ռաս էլ Ամէրի, էլ Այունի եւ Շաքէյլի հորերու յայտնաբերումին, իր ճիգերը կեդրոնացուց արեւմտեան անապատին եւ մասնաւորաբար Սինայի ովասիսի շրջանին մէջ, ուր կ՚աշխատի ներկայիս՝ խորհրդային մասնագէտներու գործակցութեամբ։

«Այս ընկերութեան զարգացումը գնահատելու համար, կը գրէ թերթը, կը բաւէ գիտնալ թէ անոր դրամագլուխը ներկայիս 6 միլիոն ոսկիէն աւելի է, մինչդեռ հիմնուած տարին մէկ միլիոն էր միայն։ Այս ընկերութեան գործունէութիւնը չսահմանափակուեցաւ միայն քարիւղի փնտռտուքներուն ու արտադրութեան»։

Սուէզի զտարանի շահարկման ընդմիջումէն ետք, ընկերութիւնը ստանձնեց անդուտ նաւթին փոխադրութիւնը, ինչպէս նաև ներածուած վառելանիւթերուն փոխարէն անոր օգտագործումը։ Արտածումները դիւրացնելու համար, ընկերութիւնը հաստատեց նոր կամրջագլուխ մը, Ղարիպի նաւահանգիստին մէջ։ Այս քարափին շնորհիւ կարելի եղաւ ընդունիլ 70.000 թոննոց ծանր նաւերը։ Եգիպտական քարիւղի Ազգային Ընկերութեան այս նոր նախաձեռնութիւնը, կ՚ապացուցանէ, ցարդ իրական մենաշնորհ մը հանդիսացող բաժանմունքէ մը ներս մուտք գործելու՝ ընկերութեան կամեցողութիւնը:

Եւ վերջապէս, Եգիպտոսի օրինակէն ներշնչուելով, քարիւղ արտադրող արաբական միւս երկիրներն ալ, չուշացան իրենք եւս ստեղծելու իրենց ազգային ընկերութիւնները։

ՕՐ. ԱՆԻ ՄՈԼՈՅԵԱՆ

ՊՐ. ՆՈՒՊԱՐ ԹԱՒՈՒՔՃԵԱՆ

ամուսնացեալք

Պէյրութ 24-10-71

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, ծնողաց՝ Տէր և Տիկին Եղիա Մոլոյեանին և Տիկին Երանուհի Թաւուքճեանին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ողբ. Երբուհի Իսկէնեանի մահուան տխուր առթիւ, Տէր և Տիկին Ընկեր Յակոբ Անդրեան (Պէյրութ) իրենց խոր ցաւակցութիւնը կը յայտնեն և առ այդ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն 200 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Օր. Անի Մոլոյեանի ընդ Պր. Նուպար Թաւուքճեանի (Պէյրութ) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, փոխան շնորհաւորական հեռագրի՝ Տէր և Տիկին Սարգիս Գալաեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Օր. Մարօ Նազիրկանեանի ընդ Պր. Պերճ Գոգորեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Արամ Մովսէսեան կը նուիրեն 100 ե.դ.:

Ողբ. Մէթր Ֆիրուզ Խանզատեանի (Հալէպ) մահուան տխուր առթիւ, փոխան ցաւակցական հեռագրի՝ Տէր և Տիկին Զաւէն Գալաեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Երիտասարդաց Ցանձնախումբին՝ Հինգշաբթի, 21 Հոկտեմբեր 1971ի կազմակերպած խրախճանքի յաջող երեկոյթին առ ի քաջալերութիւն՝ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Հրաչ Սիմոնեան	500
» » Գարեգին Բագլայեան	500
Ո. Ճ.	200
Սիւաճեան Եղբարք	100

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պր. Նշան Սարաֆեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր»ի բաժանորդագրութիւն մը (օդային թղթատարով) կը նուիրէ իր զաւկին Պր. Ժագ Սարաֆեանի (Աւստրալիա)։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ հրատարակութիւնները.

Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ Ջ. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ գրքոյկը, հեղինակ՝ Պետօ Սիմոնեան։ Լոյս տեսած է «Շիրակ» տպարանէն, Պէյրութ, 1971։

Ունենալու համար դիմել.

B. Simonian, B. P. 4037,
Beyrouth (Liban)

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Տիար Խորէն Իսկէնեան, Տէր եւ Տիկին Հրանդ Գանգրունի եւ զաւակները՝ Սեւան եւ Սիլվա (Պ՛յրութ), Տէր եւ Տիկին Մինաս Գահասըրեան եւ զաւակները՝ Նուպար, Նորա եւ Մուրաս, ինչպէս նաեւ համայն ազգակից պարագաները կը ծանուցանեն, թէ յառաջիկայ Կիրակի, 31 Հոկտ. 1971, յետ աւարտման Ս. Պատարագի, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, ի հանգիստ հոգւոյն իրենց սիրեցեալ կողակիցին, մօր, մեծմօր եւ ազգականին՝

ՈՂԲ. ԵԲՐՈՒՀԻ ԻՍԿԷՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ։

Հ.Մ.Մ.-Ի 50-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՆՇՈՒՄԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Այնուհետև խօսք առաւ Տիգրան Սարաֆեանը, որ ամփոփ կերպով նկարագրականը ընելէ ետք Հ.Մ.Մ.ի յիսնամեայ ճանապարհին, խոր շնորհակալութիւն ու երախտագիտութիւն յայտնեց հայրենի իշխանութիւններուն վերջին երեք կոմիտէներուն և անոնց պատասխանատուներուն, որոնք Հ.Մ.Մ.ը արժանացուցին՝ իր յիսնամեակը հայրենի հողին վրայ ևս նշելու գերագոյն պատուին։

Տիգրան Սարաֆեանը միաժամանակ դրուատեց հայ և արաբ բարեկամութիւնը և երախտագիտութիւն յայտնեց լիբանանեան իշխանութեանց, որոնց ազնիւ հիւրընկալութեան շնորհիւ՝ Հ.Մ.Մ.ը յիսուն տարիներէ ի վեր կը գոյատեւէ Միջերկրականի չքնաղ ափերուն վրայ։

Հանդիսաւոր նիստէն ետք տեղի ունեցաւ համերգ՝ Հայաստանի երգի ու պարի վաստակաւոր Պետական Անսամբլի մասնակցութեամբ։

Երեւան, 13 Հոկտեմբերի (ՀՀԳ)

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

جهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيدريان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 401—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1971 ՀԱՏԸ ՉԵՌՔ. 3 եգ. դհկ. կամ 25 Լիբ. դհկ. عدد رقم ٤٠١ — الخميس ٤ نوفمبر ١٩٧١

ԳԱՂԱՓԱՐԻ ԴՐՕՇԱԿԱԿԻՐԸ

(«ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի 8ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Եգիպտահայ մամուլը, 80-ական թուականներէն ասդին, միշտ գտնուած է իր բարձր կոչման հաւատարիմ և կարելիի սահմաններուն մէջ՝ ձայնատարը հանդիսացած է ո՛չ միայն հայ մշակոյթի և պատմական մեր անցեալին, այլ նաև Արևմտահայաստանի դժբաղդ հայութեան սրտի ու մտքի կանչը դարձած է։

«Ջահակիր» շարունակելու կոչուած էր «Արեւմուտք», «Լուսաբեր», «Զարթօնք» և «Աշխատանք» հնչակեան թերթերուն գործը։ Չէ՞ որ անոնք գաղութէն ներս, տագնապալի օրերուն ալ գիտցած են հայ գիրի միջոցաւ՝ գաղափարական վսեմ շունչ մը փոխանցել Եգիպտոսի հայութեան և յատկապէս երիտասարդ սերունդին սըրտին մէջ արծարծելով անշեղ հայրենասիրութեան ոգին։

Ութը տարի առաջ լոյս տեսնել սկսած մեր օրկանին առաջին թիւի խմբագրականին մէջ կը դրսեւորուի անոր մտահոգութիւնը։ Լսենք։

«Ջահակիր»ի հիմնական առաջադրութիւնն է ուրեմն՝ մշտավառ պահել հայ մշակոյթի ջահը արտասահմանի մէջ։ Դառնալ փրկարար կամուրջ Մայր Հայրենիքի եւ Հայ Սփիւռքի միջեւ, գաղութահայութեան նայուածքն ու քայլերը ուղղուած պահել յաւերժական Արարատին։ Դառնալ հայ ժողովուրդի պատմական իրաւունքներուն աննահանջ պաշտպանը։ Դառնալ համագործակցութեան օղակ մը՝ ո՛չ միայն մէկ գաղութի հայրենասէր տարբեր հոսանքներուն միջեւ, այլ նաեւ միջոց՝ տարբեր գաղութներու հայրենասէր զանգուածներուն միջեւ»։

«Ջահակիր» պիտի ունենայ սկզբունքային իր յստակ ուղեգիծը»։

Տարիներու ընթացքին, թերթը պահեց իր ուղին, պահեց իր սկզբունքը, համախմբեց գաղութի մտաւորական ուժերը, ունեցաւ սփիւռքի թէ՛ հայրենիքի իր աշխատակիցները, կենդանի ու բաբախուն սիրտ դարձած՝ արձագանգը հանդիսացաւ հայրենի աշխարհի վերելքին եւ Եգիպտոս ժամանած հոգեւոր թէ աշխարհական հայրենի հիւրերուն առջև, լայն բացաւ իր էջերը։

Ազգային-եկեղեցական տագնապի ընթացքին, դիրքորոշուեցաւ ի նպաստ մեր եկեղեցւոյ միասնականութեան պահպանման։ Ան, Հայրապետական զոյգ Աթոռներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճերուն վերջ դրուելուն կողմնակից հանդիսացաւ, սակայն չքաշուեցաւ երկփեղկումի կողմնակից տարրերը մերկացնել։

Անոր էջերը, հնարաւորութեան սահմանին մէջ, բացուեցան սփիւռքահայ գրողներուն, արուեստագէտներուն և հասարակական գործիչներուն առջև։

Մեծ Գաղափարի նուիրուած օրկան մը ունէր և ունի իր դժուարութիւնները անտարակոյս։ «Ջահակիր» եթէ ունեցաւ սըրտով զինք քաջալերողներ, ունեցաւ նաև իր հակառակորդները։ Ան, շնորհիւ իր անխոնջ խմբագիրներուն, յատկապէս ընկեր Սարգիս Պալեանի նիւթական և բարոյական մեծ զոհողութեանց, աստիճանաբար նօսրացող այս գաղութին մէջ չդադրեցաւ և պիտի չդադրի լոյս տեսնելէ, որովհետև «Ջահակիր»ը կուսակցութեան մը օրկանն է, այն կուսակցութեան՝ որ անընդհատ գտնուեցաւ Ապտէլ Նասէրի ընկերվարական գաղափարներու յաղթանակին ի նպաստ դիրքորոշուած մասսայի կողքին, չքաշուեցաւ իրաւ հայրենասիրութեան ջահակիրը դառնալ նոր սերունդին մէջ և անայլայլ ու հետևողականօրէն պաշտպանեց յառաջդիմական շարժումը այս երկրէն ներս և պահանջեց Իսրայէլի կողմէ բռնագրաւուած հողամասներուն վերադարձը՝ արաբ ազնիւ ժողովուրդին։

«Ջահակիր»ի համար կայսերապաշտութիւնը մնաց այս երկրին գլխաւոր թշնամին։ Ան զօրավիգ կանգնեցաւ ազատութեան և գերիշխանութեան համար պայքարող բոլոր ժողովուրդներուն և յետադիմութիւնը հարուածեց, երբ տեսաւ, թէ ասիկա աղէտ մը կրնար դառնալ այս երկրի հարազատ զաւակներուն շահերուն դէմ։

Ահա թէ ինչու, մեր թերթին տպաքանակը ներկայիս երեք անգամ աւելի է շրջանին այլ օրկաններէն։

Շնորհիւ խմբագրութեան, նոր միջոցառումներուն, «Ջահակիր» պիտի շարունակէ իր նոր վերելքը՝ որակաւոր նոր աշխատակիցներով, ծառայելու համար ժողովուրդին, որ պէտք ունի ջերմ շունչի, դիմադրել կարենալու համար սպառնացող վտանգներուն։

Երբ մեր օրկանը կը մտնէ 9րդ տարուան սեմէն ներս, կը մաղթենք, որ ան ծաղկի այս ափերուն վրայ՝ յօգուտ հայ մշակոյթին, հայրենիքին և մեր սուրբ գաղափարաբանութեան։

Գահիրէ

Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐ ԵՒ ԱՐԺԷՔ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՂ՝ ԳԱՀԻՐԷԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՕՓԵՐԱՅԻ ԹԱՏՐՈ՜ՆԸ

Հրոյ ճարակ դարձաւ անցեալ Հինգշաբթի

Անցեալ Հինգշաբթի, 28 Հոկտեմբեր 1971, առաւօտ կանուխ,

Հրդեհէն ետք՝ Գահիրէի պատմական Օփերայէն մնացած աւերակները

ահարկու հրդեհ մը՝ որուն ծագման իսկական պատճառները տակաւին անծանօթ կը մնան, արագօրէն ծաւալեցաւ Գահիրէի Պետական Օփերային Թատրոնին մէջ եւ ամբողջութեամբ քանդեց շէնքը, ինչպէս եւ մոխիրի վերածեց հարիւրամեայ թատրոնին պատմական իրեղէնները՝ զգեստները, զարդերը, կահ կարասիք, տեքորները, երաժշտական գործերն ու գործիքները։ Այս բոլորը, թէեւ նիւթական սահմանափակ՝ բայց պատմական մեծ արժէք ներկայացնող իրեր էին եւ անոնց մէ շատերը՝ թատրոնին հիմնադրութեան օրերէն յիշատակ մնացած։

Հրշէջներու կեդրոնական կայանը, որ հրկիզեալ թատրոնէն հազիւ հարիւր մեթր հեռաւորութեան վըրայ կը գտնուի, շատ ուշ է որ տեղեկութիւն ստացած է, երբ շէնքը արդէն հսկայ բոցերու մէջ մնացած է, եւ այս՝ առաւօտեան ժամը 7ին, ու հակառակ Քաղաքին բոլոր թաղամասերէն եկած բազմաթիւ հըրշէջ մեքենաներուն եւ հրշէջներու ջոկատներուն թափած մեծ ջանքերուն, հրդեհը կարելի եղաւ մարել՝ աւելի քան 24 ժամ տեւող ջանքերէ ետք միայն։

Ապահովութեան ուժերը եւ ոստիկանական ջոկատները ամբողջութեամբ պաշարած ըլլալով հըրդեհին շրջանը՝ որուն մէջ կը գըտնուի նաեւ թերթիս խմբագրութիւնը (Օփերայի շէնքին ետին), եւ այնտեղի երթեւեկութիւնը արգիլուած ըլլալուն, «Ջահակիր»ի անցեալ Հինգշաբթիի թիւին տառակազմածները կարելի չեղաւ նոյն օրը տպարան փոխադրել, ինչ որ տպագրութիւնը ակամայ յապաղեցուց աւելի քան 36 ժամով։

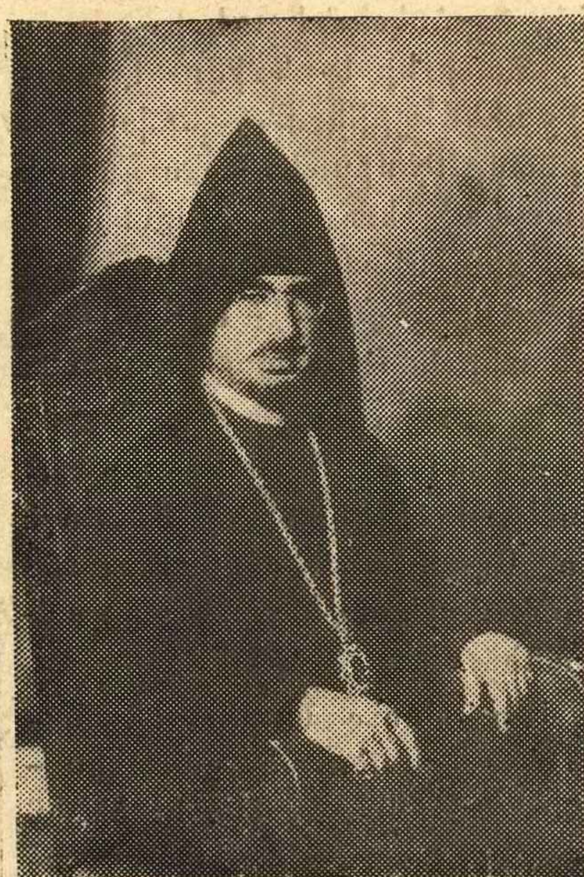
Եգիպտոսի Նախագահին հըրահանգով, հրդեհէն մնացած աւերակներն ու զանազան պատերը այժմ վերջնականապէս կը փլցուին, որպէսզի արագօրէն մաքրագործուի այդ շրջանը եւ երթեւեկութիւնը կանոնաւորուի։

Նաեւ, այս հրդեհը պատճառ կը հանդիսանայ, որ Գահիրէի մէջ արդիական Պետական մեծ Օփերայի թատրոնի մը շինութեան ծրագիրները, որոնք երկար տարիներէ ի վեր արդէն իսկ պատրաստուած էին, արագօրէն գործադրուին։

ԳԵՐՇ. Տ. ԶԱՒԷՆ Ս. ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆ

Նախագահ Ընտրուեցաւ Աղեքսանդրիոյ Եկեղեցիներու Խորհուրդին

Աղեքսանդրիոյ Քրիստոնեայ Եկեղեցիներու Խորհուրդը (Կաթո-

ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ ՏԷՐ ԶԱՒԷՆ Ս. ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆ

ղիկէ, Օրթոտոքս և Աւետարանական), տարեկան իր Ընդհ. Ժողովը գումարեց անցեալ Ուրբաթ. 29 Հոկտեմբեր 1971, «Մէն Մարք» վարժարանին մեծ սրահին մէջ, որ այս առթիւ սիրայօժար կերպով տրամադրուած էր։

Օրակարգի հարցերն էին Նախագահի եւ քարտուղարի ընտրութիւնները, ինչպէս նաեւ Տնօրէն ժողովի քսան անդամներու նշանակումները։

Պապական Նուիրակի փոխանորդ՝ Գերապայծառ Ժան տը Գափիսթրան Գայէ, որ նախագահեց այս հաւաքոյթին, առաջարկեց Խորհուրդին նախկին նախագահ՝ Հայ Լուսաւորչական համայնքի Եպիսկոպոս (Առաջնորդական Տեղապահ) Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի վերընտրութիւնը։

Զաւէն Սրբազան միաձայնութեամբ վերընտրուեցաւ Նախագահ՝ Աղեքսանդրիոյ Քրիստոնեայ Եկեղեցիներու Խորհուրդին։

Օրինագծի համաձայն, քարտուղարի առաջարկումը Նախագահի իրաւասութիւնն է։ Զաւէն

(Շար. տես էջ 4)

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ ՊՈՂՈՏԱՆԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆՆԵՐՈՎ

Գոհունակութեամբ կը տեղեկանանք որ, Պէյրութի Սին էլ Ֆիլ քաղաքապետութիւնը, վերջերս հայկական անուններով կոչած է շրջանին գլխաւոր պողոտաներէն մէկ քանին, անոնց տալով Երեւան, Անդրանիկ, Վարդան, Զանգեզուր և այլ անուններ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԳԱՆԱՏԱ

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

Կը տեղեկանանք, որ այս Շաբաթ, 6 Նոյեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 6.30ին, Մոնթրէալի մէջ տեղի կ'ունենայ մեծաշուք հանդիսութիւն մը, նուիրուած՝ անուանի եկեղեցական ու գիտնական Երանաշնորհ Գարեգին Կաթողիկոս Յովսէփեանի, անոր ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ։

Այս հանդիսութիւնը տեղի պիտի ունենայ Մոնթրէալի Մայր Տաճարի «Մարի Մանուկեան» սրահին մէջ, հովանաւորութեամբ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարի Խորհուրդին եւ կազմակերպութեամբ՝ «Մամիկոնեան» Մշակութային Յանձնախումբին, «Կոմիտաս» Դպրաց Դասուն եւ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Երիտասարդաց կազմակերպութեան։

Բանախօսելու համար Ուաշինկթընէն յատկապէս հրաւիրուած է Գերշ. Տ. Բաբգէն Եպս. Վարժապետեան։

Գեղարուեստական նոխ յայտագիրի մը մաս պիտի կազմեն կենդանի պատկեր, լուսապատկերներ, արտասանութիւն, նուագ եւայլն։

Յաջորդ օրը, Կիրակի, 7 Նոյեմբեր, առաւօտեան, Մայր Տաճարին մէջ պիտի կատարուի Եպիսկոպոսական Պատարագ, Գերշ. Տ. Բաբգէն Եպս. Վարժապետեանի կողմէ։

Կէսօրին տեղի պիտի ունենայ ճաշի բացառիկ սպասարկութիւն՝ Եկեղեցւոյ Տիկնանց Միութեան կողմէ։

Ճաշէն ետք, պիտի ցուցադրուին շարժանկարի ժապաւէններ՝ Էջմիածինի եւ Վեհափառ Վազգէն Ա.ի մասին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՆԵՐՍ

Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանի Հոգեշունչ Բանախօսութիւնը

Նախանցեալ Հինգշաբթի, 21 Հոկտեմբեր, Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ՝ ընտրանի հասարակութեան մը ներկայութեան, համայնքիս սիրուած եւ յարգուած, մտաւորական հոգեւորական՝ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեան, իմաստալից եւ հոգեպարար բանախօսութիւն մը կատարեց, նիւթ ունենալով՝ «Ս. Էջմիածինը՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Վեհափառ Հայրապետի օրով»։

Երեկոյթին բացումը կատարեց Սրահի վարչութեան ատենապետ ընկեր Նուպար Պալեան եւ հրաւիրեց որ Հայր Ներսէս Բապուճեան կատարէ իր բանախօսութիւնը։

Ինչպէս մեր ընթերցողներուն հաղորդած էինք, Հայր Սուրբը Օգոստոսի վերջերուն Մայր Հայրենիք մեկնած էր, իբր հիւրը՝ Ս. Էջմիածնի։

Ս. Էջմիածին իր կեցութեան շրջանին, Հայր Ներսէս Էջմիածնայ տաճարին մէջ մատուցած էր Ս. Պատարագ, ինչպէս եւ քարոզած էր հոծ թիւով հաւատացեալներու ներկայութեան։

Մէկ ժամ տեւած իր բանախօսութեան ընթացքին, Հայր Սուրբը գլխաւորաբար խօսեցաւ Էջմիածնայ ներկայի եւ անոր արժանաւոր գահակալ՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ի մեծագործութեանց ու Հայ Եկեղեցւոյ վերելքին ի նպաստ կատարած մեծ աշխատանքներուն մասին։

Հայր Ներսէս իր բանախօսութեանը սկիզբին ըրաւ հակիրճ պատմականը՝ հայ ժողովուրդի հոգեւոր կեդրոն Ս. Էջմիածնի, անդրադառնալով անոր հիմնադրութենէն այսօր՝ դարերու ընթացքին անցած փառաւոր եւ տխուր շրջաններուն մասին։ Ապա ունկնդիրներուն՝ պատկերալից արտայայտութիւններով նկարագրեց Էջմիածնայ վանքը, իր ոգեղէն եւ մարմնային կառոյցով, ու խօսեցաւ 1955 թուականէն այսօր Ս. Էջմիածնայ մէջ կատարուած շինարարական եւ հոգեւոր աշխատանքներուն շուրջ, աշխատանքներ՝ որոնք իրագործուեցան եւ կը շարունակուին իրագործուիլ, շնորհիւ մեծ Հայրապետ Վազգէն Ա.ի վարչական, իմացական եւ բարոյական մեծ արժանիքներուն։

Այս առթիւ, Հայր Սուրբը երկարօրէն խօսեցաւ Հայոց Հայրապետին սիսթեմաթիք գործելակերպին, ինչպէս նաեւ հայրենի պետութեան, ղեկավարներու եւ ժողովուրդին մօտ անոր վայելած մեծ յարգանքին, ժողովրդականութեան եւ հեղինակութեան վրայ։

Հայր Ներսէս իր անհուն գոհունակութիւնը յայտնեց ի տես այն խանդավառութեան, որ հայրենի ժողովուրդը՝ ոչ միայն իր տարեց այլ նոյնիսկ իր երիտասարդ սերունդովը՝ սէր ու յարգանք եւ նոյնիսկ ջերմեռանդութիւն կը տածէ հանդէպ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինին եւ անոր արժանաւոր Գահակալին։

Խօսելէ ետք Ս. Հայաստանի հողին վրայ գտնուող այլ սրբավայրերու, պօթատեղիներու, եկեղեցիներու ու վանքերու եւ անոնց վերանորոգմանց աշխատանքներու մասին, Հայր Ներսէս երախտագիտական իր զգացումները յայտնեց Վեհափառ Հայրապետին, իրեն ուղղուած այս հրաւէրին համար, որուն շնորհիւ ինք իր կեանքի ամենաերջանիկ պահերէն ապրեցաւ։

Երկարատեւ ծափահարութիւններով՝ ներկաները իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին Հայր Սուրբին, իր կատարած այս հետաքրքիր եւ հոգեպարար բանախօսութեանը համար։

Զ. Գ.

Փ. ԵՈՒՍԹԻՆՈՎԻ ՆՈՐ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ

Հայկական ծագումով անգլիացի Փիթըր Եուսթինով, պիտի բեմադրէ «Համըսմիթ փախաւ» շարժանկարը, զոր ան այժմ կ'իրագործէ Մեքսիկոյի մէջ, Հոլիվուտի հռչակաւոր դերասաններ՝ Ռիչըրտ Պարթընի եւ Լիզ Թէյլըրի խաղարկութեամբ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՆԿԱՐՉՈՒՀԻ ԷԼԶԱ ՄԱՂԱՔԵԱՆԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Երկուշաբթի, 11 Հոկտեմբեր, կ.ե. ժամը 8.30ին, Աթէնքի «ՆԷԱՍ ԿԱԼԸՐԻ» սրահին մէջ բացումը կատարուեցաւ ծանօթ նկարչուհի Օր. Էլզա Մաղաքեանի նկարչական գործերու ցուցահանդէսին, հայ եւ օտար գեղարուեստասէր հասարակութեան մը ներկայութեան։

Ներկաները հետաքրքրութեամբ դիտեցին նկարչուհիին մէկզմէկ գերազանցող եւ ստեղծագործական ինքնատիպ բնոյթ կրող նկարները, եւ մեկնեցան առաջ՝ շնորհալի արուեստագիտուհին շնորհաւորեցին ու յաջողութեան լաւագոյն մաղթանքներ ըրին։

Կարելի է անվարան յուսալ, թէ տաղանդաւոր նկարչուհիին այս ցուցահանդէսը՝ նման նախորդներուն, մեծ յաջողութիւն պիտի արձանագրէ։

«ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀ»

Աթէնք

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՊՈՂՈՏԱՅ ՖԼՈՐԻՏԱՅԻ ՄԷՋ

Թեմփա (Ֆլորիտա) քաղաքի կարեւորագոյն փողոցներէն մէկը կը կոչուի Արմենիա էվընիւ։

Փողոցը բաժնուած է երկու մասի. Նորթ Արմենիա եւ Սաութ Արմենիա եւ զանազան խանութներ կամ հաստատութիւններ Արմենիա անունով մկրտուած են։

Օրինակ՝ «Արմենիա կենդանիներու հիւանդանոց», «Արմենիա Տելեֆոթէյսըն» եւայլն։

«Արմենիա էվընիւ»ի ամէն մէկ փողոցին անկիւնը ձող մը տնկուած է, վերէն վար վրան գրուած՝ Արմենիա։ Հարիւրներով են այս ձողերը, ու անոնց վրայ՝ Հայաստանի անունը...

ՏԽՐՈՒԹԻՒՆ

Խոր ցաւով կ'արձանագրենք, գաղութիս սիրուած եւ յարգուած անձնաւորութիւններէն Տէր եւ Տիկին Նազարէթ Գասապեանի մօր՝

ՈՂԲ. ՏԻԿԻՆ ԷԼԻԶ ԳԱՍԱՊԵԱՆԻ (ԾՆԵԱԼ ՆԱԳԱՇԵԱՆ)

մահը, որ տեղի ունեցաւ Գահիրէի Իտալական հիւանդանոցին մէջ, Շաբաթ, 30 Հոկտեմբեր։

Թաղման կարգն ու յուղարկաւորութիւնը կատարուեցան Կիրակի, 31 Հոկտեմբեր, կ.ե. ժամը 1ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ Թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի, եւ մասնակցութեամբ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանի եւ քահանայից դասուն։

Արարողութեանց աւարտին, հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց Ազգային Գերեզմանատունը եւ ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Այս տխուր առթիւ, «Ճանակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Նազարէթ Գասապեաններուն եւ անոնց դուստր, Տիգրան Գասապեան եւ Ռոպէր Գասապեան ընտանիքներուն, Նագաշեան եղբայրներուն, ինչպէս նաեւ սգակիր բոլոր պարագաներուն։

ԱՐԺԱՆԹԻՆ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ «ՇԱՐԺՈՒՄ»Ի ՏԱՆ ՄԷՋ

Շաբաթ, 9 Հոկտեմբեր, «Շարժում»ի Տան մէջ տեղի ունեցաւ, մեր պաշտօնակից «Շարժում» շաբաթաթերթի խմբագիր Պր. Վարուժան Աճէմեանի կողմէ դասախօսութիւն մը՝ «Պարի Ծագումն եւ Ընթացքը» նիւթին շուրջ։

Դասախօսութիւնը կազմակերպուած էր, Մշակոյթի ամսուան առիթով՝ Ս. Տխրունի Երիտ. Ուսանողացի կողմէ. Ուսանողացէն երիտասարդ անդամուհի մը կարճ ներածականով մը բացումը կատարեց ու անդրադարձաւ Մշակոյթի ամսուան նշանակութեան։

Օրուան բանախօսը վերլուծական մօտեցումով բացատրեց պարին ունեցած առնչութիւնը՝ մարդկային կեանքին հետ, սկսելով նախապատմական շրջաններէն մինչեւ մեր օրերը, ապա զայն կապեց մեր տոհմիկ պարին։ Ասոր յաջորդեց լուսարձակով պատկերասփռում՝ Հայաստանի Պետական Պարախումբին ելոյթներէն, որոնք քաղաքիս մէջ տեղի ունեցած էին այս տարուան ընթացքին։

Պատկերներու հարուստ պաշարով իր մասնակցութիւնը բերաւ նաեւ երիտասարդներէն՝ Պր. Գէորգ Քէչիշեան։ Ներկաները, վերյիշեցին այդ օրերը ու չկրցան զսպել իրենց բացականչութիւնները ու խանդավառ ծափերով ողջունեցին մեր արուեստագէտներուն կրկներեւումը։

ՆԿԱՐՉՈՒՀԻ ՌՕԶԱ ՏՕԼԱՊՃԵԱՆԻ ՆԿԱՐՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, 10 Հոկտեմբեր, Հ.Բ.Ը. Միութեան Ս. Պէնկլեան սրահին մէջ, բացումը կատարուեցաւ նկարչուհի Օր. Ռօզա Տօլապճեանի նկարներու ցուցահանդէսին։

Բացման խօսքը կատարեց Պր. Միքէլ Անխէլ Գաբրիէլեան։

Ցուցադրութեան դրուած էին 28 գործեր, բաղկացած իւղանկարէ եւ ջրանկարէ, ստեղծագործուած 1955—1971 տարիներու ընթացքին։

Հետաքրքիրներու հոծ բազմութիւն մը ներկայ գտնուեցաւ այս ցուցահանդէսին բացման արարողութեան։

Օր. Ռօզա Տօլապճեանի պաստառները, նկարչական արուեստի հանդէպ խոր թափանցում կը յատկանշեն, ուր արտայայտչական բազմազանութիւնն ու յուրատեւ որոնման մտահոգութիւնը տիրական է։ Ունին Արեւելքի տաքութիւնը՝ եգիպտական տատկերներու մէջ, բայց իր պաստառները՝ առաւելապէս չեզոքուած են գոյներու յանդգնութեամբ, ուր կեանքի մէջ ըլլալու երջանկութիւնը կ'ապրի արուեստագիտուհին։

Օր. Ռօզա Տօլապճեան գեղարուեստի բարձրագոյն ընթացքի Փրոֆեսէօրի տիտղոս ունի ու մասնաւորաբար ծանօթ դէմք մըն է՝ Արժանթինեան արուեստի շրջանակներու մէջ։

ՈՒՐՈՒԿՈՒԷՅ

«ԱՐՄԵՆԻԱ» ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Մոնթէվիտէոյի (Ուրուկուէյ) հայ գաղութը, 11 հայ ազգային հաստատութիւններու համագործակցութեամբ, իրականութեան վերածեց «Հայաստան» անունով մկրտելու՝ քաղաքին հրապարակներէն մին եւ անոր կից բամպլան։ Քաղաքապետական հրամանագրով այդ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ 12 Հոկտեմբերին, որուն ներկայ գտնուեցաւ Մոնթէվիտէոյի քաղաքապետը՝ ճարտարագէտ Պր. Մարիօ Բէյրոթ։

Պր. Բէյրոթի, ինչպէս նաեւ նախկին քաղաքապետ Տոքթ. Օսքար Պաչէթիի աջակցութիւնն ու օժանդակութիւնը մեծապէս նպաստած են, գաղութահայութեան խնդրանքին գործադրութեան։

Քաղաքապետութեան որոշմնագրով, արարողութեան հրաւիրուած էր նաեւ Երեւանի քաղաքապետ Պր. Գրիգոր Հասրաթեանը։

Ահա օրինակելի եւ ծափահարելի աշխատանք մը, որուն նմաններովը գործօն հանդիսանալու են գաղթաշխարհի հայ համայնքները։ Պայման չէ, անշուշտ, հրապարակներ մկրտել Արմենիա անունով։ Բայց պայման է, որ սերտ յարաբերութիւններ ստեղծուին հայ եւ տեղացի ժողովուրդներու եւ անոնց վարիչներուն հետ, ապա՝ մշակութային ու բարեկամական նկատումներով եղած այցելութիւններով ծանօթացնել, թէ՛ մենք զմեզ եւ թէ՛ հայ հայրենիքը։ Այդ, ոչ միայն պիտի նպաստէ երկու ժողովուրդներու զիրար ճանչնալուն, այլ նաեւ պիտի խթանէ հայ համայնքները՝ ապրելու ազգ. ոգեղինութեամբ եւ հայրենիքի հադէպ անխառն սիրով։ Մեր համամարդկային զգացումները, այս կերպով եւս առաւել ճանաչում պիտի գտնեն մեր ապրած երկիրներուն մէջ, ուր որեւէ հայ, մայր հայրենիքին հետ ունեցած կապի առընթեր, առիթը պիտի ունենայ նաեւ խանդաղատանքով արտայայտելու իր անքասիր կապը, հանդէպ զինք հիւրասիրած ժողովուրդներուն։ Եւ այս ամէնը՝ իրապաշտ հետեւողականութեամբ եւ միասնական ոգիով։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ԱՆԻԹԱ ԹԵՐՋԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԿԸ ՀԱՆԴԻՍԱՆԱՅ ՄԻՒՆԻԽԻ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄԻՆ ՄԷՋ

Ամերիկահայ մեցցոսփրանօ Օր. Անիթա Թերզեան, 25 տարեկան, այս տարի երկրորդ հանդիսացաւ Երաժշտական միջազգային 20րդ մրցանքի երգի բաժնի մէջ, որ տեղի ունեցաւ Միւնիխի մէջ, 31 Օգոստոսէն մինչեւ 17 Սեպտեմբեր։ Առաջնութեան մրցանակ ոչ ոքի տրուած է։

Իբր վարձատրութիւն, Օր. Թերզեան պիտի ստանայ 4000 մարք եւ իրաւունք պիտի ունենայ մասնակցելու վերջնական երաժշտահանդէսին, որ պիտի տրուի Պաւարիական ձայնասփիւռին կողմէ, ինչ որ թերեւս իրեն կարելիութիւն պիտի տայ ձայնապնակի պայմանագրութիւններ կնքելու։

ՄԱՍՆԱՒՈՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

ՎԱՐՊԵՏ ԹՈՎՄԱՍԻ ԴՈՒՌԸ

ՎԱՀԱՆ ԴԱՔԵՍԵԱՆ

Վարպետ Թովմասի կինը՝ Տիկին Նարկիզը սովորութիւն չունէր սենեակի դուռը ծածկելու, երբ դուրս էր գալիս սենեակից կամ ներս մտնում: Միշտ բաց էր թողնում։

Իսկ Վարպետ Թովմասը, ընդհակառակը, ուզում էր, որ սենեակի դուռը միշտ ծածկուած մնայ։

Այր ու կին շատ սիրով ու խաղաղ ապրում էին, տան մէջ ուրիշ վէճ չկար, եթէ չլինէր դուռը բաց չթողնելու ամենօրեայ վէճը։ Բայց այդ վէճը կար և մշտական էր։

— Նարկի՛զ, դուռը ծածկիր,- կ'ասէր վարպետ Թովմասը, երբ Տիկին Նարկիզը սենեակից դուրս էր գալիս կամ ներս մտնում: Նա, ըստ իր բարի սովորութեան, դուռը միշտ բաց էր թողնում։

— Հա՛, մոռացայ,- ասում էր Տիկին Նարկիզը ու դուռը ծածկում։

Տուն է, տան տիկինը միշտ էլ գործ կ'ունենայ, ներս - դուրս կանի, խոհանոց է գնում, վարպետ Թովմասի ընկերների համար սուրճ պատրաստում, ջուր բերում, բաժակները հաւաքում և այլն, հազար մի գործ։ Եւ Տիկին Նարկիզը նորից էր մոռանում դուռը ծածկել:

— Նարկի՛զ, դուռը ծածկիր,- նորից էր յիշեցնում վարպետ Թովմասը համբերութեամբ, թէև այս անգամ ձայնը մի քիչ բարձրացնելով:

— Լա՛ւ, լա՛ւ, ասում էր Տիկին Նարկիզը և դուռը ծածկում։

Է՛, Տիկին Նարկիզը անգործ կին չէր, առտնին գործերն այնքան շատ էին, որ ի վիճակի չէր գոնէ կէս ժամ հանգիստ նստելու սենեակում, կա՛մ պատշգամ էր վազում, կա՛մ միջանցքը մաքրում, կա՛մ պատուհանների վարագոյրներն ուղղում, կա՛մ լըւացքի ջուր տաքացնում և լըւացք անում ու դեռ անհամար գործեր: Որտեղի՞ց ժամանակ գտնէր սենեակի դուռը միշտ ծածկելու ու նորից բացելու: Թող բաց մնար, քանի որ ելք մուտ պիտի անէր...

Իսկ վարպետ Թովմասը չէր մտածում այդ բոլորի մասին և միշտ իր ջութակն էր նուագում՝ Նարկիզ դուռը ծածկիր, դո՛ւռը...

Նարկիզը կարծես ուրիշ գործ չունէր այլևս, դո՛ւռը, դո՛ւռը...։

Վարպետ Թովմասն առհասարակ չէր մտնում կնոջ դրութեան մէջ: Ո՞ր տղամարդն արդէն մտնում է կնոջ դրութեան մէջ: Բոլորն էլ եսասէր են և պահանջկոտ։

Տիկին Նարկիզը յաճախ էր յիշեցնում այդ մասին ամուսնուն: Բայց անօգուտ։ Ե՞րբ էր փոխուած տղամարդը...

— Նարկի՛զ, սուրճ եփիր, Նարկի՛զ, ջուր բեր, Նարկի՛զ, սեղանը պատրաստիր, Նարկի՛զ, Նարկի՛զ... Եւ Տիկին Նարկիզը ջուրն էր բերում, սեղանը պատրաստում, սուրճը եփում։ Այդ բոլորը սիրով անում էր։ Բայց մոռանում էր սենեակի դուռը ծածկել:

— Նարկի՛զ, նորից բաց թողեցիր դուռը,- վրդովուած ձայնը բարձրացնում էր վարպետ Թովմասը։

— Լա՛ւ, լա՛ւ, հասկացանք, ների՛ք է, դո՛ւռը, դո՛ւռը,- վըրդովւում էր նաև Տիկ. Նարկիզը և վէճն սկսում էր։

— Ի՞նչ է, ձեր քաղաքում տները դուռ չունէի՞ն,- դիտել էր տալիս վարպետ Թովմասը։

— Այո՛, չունէին,- պատասխանում էր Տիկին Նարկիզը միևնոյն թոնով։

— Ո՞ր կինն արդէն կարգին խելք ունի. «մազը երկար, խելքը կարճ», ինչպէս շատ ճիշտ բնորոշել են ժամանակին,- մրթմրթում էր վարպետ Թովմասը:

— Ընդհակառակն, հիմայ տղամարդկանց մազերն աւելի երկար են...- պատասխանում էր Տիկին Նարկիզը, բայց շարունակութիւնը չէր ասում, կախման կէտեր դնում:

— Լաւ, թող այդպէս լինի: Դուռը ծածկիր,- ասում էր վարպետ Թովմասը և կարճ կապում, կարծես նահանջում էր ու աւելացնում,- ով կնոջ հետ գլուխ է հանել արդէն...

Վարպետ Թովմասը ջանում էր, որ կինը մոռանայ իր սովորութիւնը և սովորի սենեակի դուռը ծածկել՝ ներս մտած կամ դուրս ելած ժամանակ։

Սակայն տարիներն անցնում էին և Տիկին Նարկիզը մի կերպ չէր մոռանում իր սովորութիւնը և շարունակում էր բաց թողնել սենեակի դուռը։ Գուցէ ակամայ։ Չէ՞ որ դժուար է ծուռն ուղղել, երբ չորանում է ճիւղը կամ հաստատում, կորցնում իր ճկունութիւնը։

Հակառակ վարպետ Թովմասի ջանքերին, Տիկին Նարկիզը ոչ միայն չփոխուեց, չվերակառուցուեց, այլ սկսեց վարպետ Թովմասին մեղադրել շատախօսութեան մէջ։

— Քանի տարիքդ առնում ես, այնքան աւելի ես զոռ տալիս կզակիդ,- ասաց մի օր Տիկին Նարկիզը:- Ամէն բանի մասին խօսում ես։ Իսկ դո՞ւռը... Օ՛, կեանքս կերաւ այդ դուռը։ Ամէն րոպէ դո՛ւռը, դո՛ւռը։ Էլ ուրիշ գործ չունենք: Միշտ միևնոյն տաղտուկը,- պայթեցաւ Տիկին Նարկիզը և սենեակից դուրս ելաւ ուժեղ շառաչով ծածկելով դուռը։

Վարպետ Թովմասը, երբ ըզգաց, որ հնարաւոր չէ ուղղել, բարեփոխել կնոջը, մտածեց ուրիշ ելքի մասին։

Եւ մի օր, երբ Տիկին Նարկիզը տանը չէր, տեղ էր գնացել, վարպետ Թովմասը վճռեց գործադրել իր որոշումը։

Սենեակի դուռը հանեց իր տեղից և փոխարէնը հաստ վարագոյր կախեց, որպէսզի կինը ներս-դուրս գնալ գալու ժամանակ, դուռը ծածկելու հոգսը չունենայ այլևս ու վերանայ վէճի առիթը։

Յետոյ դուռը տարաւ այգու հեռաւոր մէկ անկիւնը, կացինի հարուածներով բեկորների վերածեց այն ու բեկորները խաչաձև շարեց իրար վրայ, ինչպէս փայտածուխ պատրաստողներն են անում, և վրան նաֆթ ածելուց յետոյ, լուցկով բռնկեցրեց։

Երբ բոցը բարձրացաւ, վարպետ Թովմասը դիմացը կանգնած լուռ դիտեց, մինչև որ բոցն աստիճանաբար նուաղեց ու հանգաւ: Իսկ երբ բոլորովին մարեց կըրակը, վարպետ Թովմասը մոխիրը վերցրեց թիով ու շաղ տուեց այգու մէջ:

— Վառուեցիր ու հանգար, մոխիր դարձար, պրծա՛ր: Այսուհետև մեր տան վէճն էլ թող հանգի, մոխիր դառնայ, պրծնենք,- ինքնիրեն մրմնջաց վարպետ Թովմասը և խաղաղ սրտով վերադարձաւ սենեակ, գոհ իր գիւտից:

Սակայն կը հանգչի՞ն իսկապէս ընտանիքի վէճերը, թէ՞ դուռը ի զուր մոխիր դարձաւ...

Ընտանիքում միայն դո՞ւռն է վէճի առիթ տուողը...

Երեւան

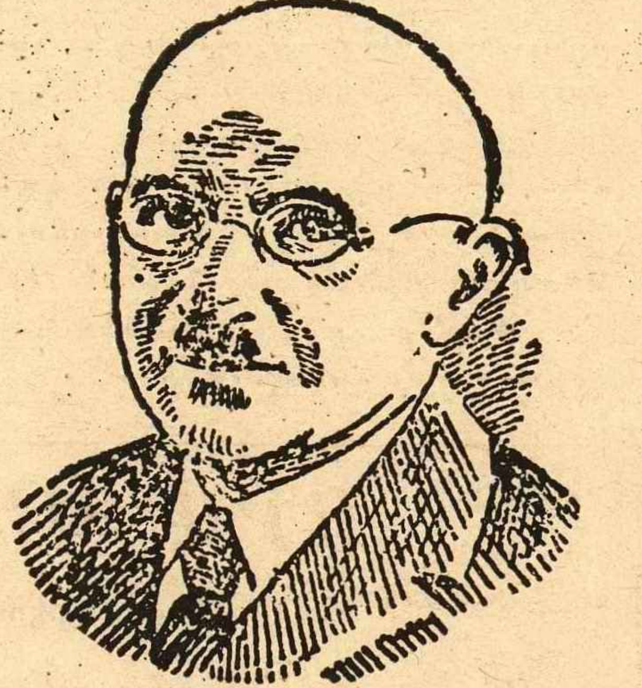
Վ. ՊԱԼԵԱՆ ԵՒ Ռ. ԶԱՐԵԱՆ ԿԸ ՊԱՏՄԵՆ

ԻՆՉՊԷ՞Ս ՊԻՏԻ ՆՇՈՒԻ ԱԼ. ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Հարցազրոյցն սկսում ենք տուն-թանգարանից։ Պատճառը երևի այն է, որ մշակութային այդ օճախը անմիջականօրէն կապուած է կոմպոզիտորի կեանքի ու գործունէութեան հետ: Եւ այսպէս, առաջինը պատմում է տուն-թանգարանի տնօրէն՝ Ընկեր Պալեանը։

— Ես միանգամից պէտք է սկսեմ յոբելինական միջոցառումներից, քանի որ կոմպոզիտորի կեանքին ու գործունէութեանը վերաբերող նոր նիւթերի մասին՝ մամուլում արդէն հաղորդում եղել է։ Ամենից առաջ ցանկանում եմ պատմել յոբելինական շրջուն ցուցահանդեսի մասին: 32 վահանակից բաղկացած այդ ցուցահանդեսը, ամբողջական պատկերացում է տալիս Սպենդիարեանի կեանքի ու գործունէութեան մասին։ Յոբելինական օրերին, այն կը ցուցադրուի կոմպոզիտորի անունը կրող օփերայի եւ պալէտի ակադեմիական թատրոնի սրահում։ Այնուհետեւ ցուցահանդեսը ճանապարհ կ'ընկնի դէպի Մոսկուա, որպէսզի Ալեքսանդր Սպենդիարեանին յոբելեանի միութենական տօնակատարութեան օրը՝ Դեկտեմբերի 24ին, ցուցադրուի Սովետական Միութեան ակադեմիական Մեծ Թատրոնի սրահում։

Ինչպէս յայտնի է, Սպենդիարեանի յոբելեանը նշուելու է ոչ միայն Հայաստանում ու Մոսկուայում, այլեւ կոմպոզիտորի անուան հետ կապուած մի շարք այլ վայրերում։ Շրջիկ ցուցահանդեսի ճանապարհորդութիւնը չի սահմանափակուիր միայն Երեւանով ու Մոսկուայով: Մոսկուայից անմիջապէս յետոյ, ցուցահանդեսը կը ներկայացուի Լենինկրատում, որից յետոյ կը տեղափոխուի Խրիմ՝ Եալթայում ու մի շարք այլ քաղաքներում ցուցադրուելու համար։ Ի դէպ, Լենինկրատում նախատեսւում է յոբելինական համերգ՝ նուիրուած կոմպոզիտորի յիշատակին։

Յիշեցնեմ, որ ցուցահանդեսը, Մոսկուա մեկնելուց առաջ, կը ցուցադրուի մեր հանրապետութեան քաղաքներում, հիմնարկ-ձեռնարկութիւններում, ուսումնական հաստատութիւններում, գիւղական վայրերում, որտեղ միաժամանակ կ'անցկացուեն նաեւ համերգներ ու զրոյցներ։

Ինչպէս տեսնում էք, շրջուն ցուցահանդեսի ճանապարհորդութիւնների քարտէզը բաւականին լայն է։ Ինչ վերաբերում է բովանդակութեանը, ապա ցուցահանդեսում յատուկ բաժիններով կ'արտացոլուեն Ալ. Սպենդիարեանի կեանքի ու ստեղծագործական ուղու հիմնական հանգրուանները, մանկութիւնն ու պատանեկութիւնը՝ Խրիմում, ուսումնառութիւնը՝ Մոսկուայում ու Փեթերպուրկում, բարեկամական ու ստեղծագործական կապերը Ռիմսկի Քորսաքովի, Կորքիի, Գլազունովի, Լիադովի եւ ժամանակի մշակոյթի գործիչների հետ: Առանձին բաժիններով են ներկայացուած կոմպոզիտորի հանդիպումները ու ստեղծագործական-բարեկամական կապերը Թումանեանի, Իսահակեանի, Սարեանի հետ, նրա հասարակական բուռն գործունէութիւնը Հայաստանում:

Մի ամբողջ բաժին են կազմում «Ալմաստ» օփերայի բեմադրութիւններին, դրանց մասնակցած արտիստներին նուիրուած նիւթերը։ Լուսանկարները կը պատմեն կոմպոզիտորի անուան հետ կապուած, այդ անունը յաւերժացնող մշակութային օճախների, յուշարձանների մասին։

Չմոռանամ ասել նաեւ, որ պատասխանատու եւ շնորհակալ միջոցառման իրականացնողներն են՝ ցուցահանդեսի հեղինակ, արուեստագիտութեան թեկնածու Ք. Գրիգորեանը, նկարիչ-ձեւաւորողներ Զ. Ցարութիւնեանը եւ Վ. Պաղտասարեանը։

ՀՍՍՀ ԳԱ արուեստի ինստիտուտի տնօրէն՝ Ռ. Զարեանը, պատմեց ինստիտուտում տարուող աշխատանքների մասին՝ կապուած Սպենդիարեանի 100 ամեայ տարեդարձին:

— Արդէն տպագրուած է «Ալեքսանդր Սպենդիարեան» ծաւալուն ժողովածուն, որ կազմել եւ խմբագրել է մեր ինստիտուտի երաժշտութեան բաժնի վարիչ՝ արուեստագիտութեան թեկնածու Գէորգ Գէօդակեանը։ Ժողովածուն բացւում է Արամ Խաչատրեանի ընդհանուր բնոյթի յօդուածով։ Գիրքն ընդգրկում է Սպենդիարեանի ստեղծագործութիւնը լուսաբանող յօդուածներ, որոնց հեղինակներն են՝ երաժշտագէտներ Մ. Տէրեանը, Մ. Տէր Սիմոնեանը, Մ. Մուրատեանը, Ռ. Ստեփանեանը, Ա. Գրիգորեանը, Մ. Ռուխկեանը, Գ. Գէօդակեանը եւ ուրիշներ։ Գրքում տեղ են գտել կոմպոզիտորի կեանքի առանձին դրուագները պատկերող լուսանկարներ:

Ինստիտուտը վաղուց ձեռնամուխ էր եղել Ալ. Սպենդիարեանի երկերի լիակատար ժողովածուի հրատարակմանը։ Ժողովածուն կազմել եւ խմբագրել է Գ. Բուդաղեանը: Հատորներից ինն արդէն տպագրուած են, տասներորդը լոյս կ'ընծայուի յոբելեանական օրերին: Հրատարակման է պատրաստուած 25 մամուլ ծաւալով մի նոր գիրք՝ «Սպենդիարեանի կեանքի եւ Գործունէութեան Տարեգրութիւնը» վերնագրով։ Հեղինակը՝ կոմպոզիտորի դուստրն է՝ Մարինա Սպենդիարեանը։

Յոբելեանի կապակցութեամբ մեր աշխատակիցները զեկուցումներով, ելոյթներով հանդէս կու գան Հանրապետութեան տարբեր վայրերում։ Ինստիտուտն առաջիկայում՝ Կոմպոզիտորների Միութեան մասնակցութեամբ, կ'անցկացնի Սպենդիարեանի ստեղծագործութիւններին նուիրուած գիտական նստաշրջան։

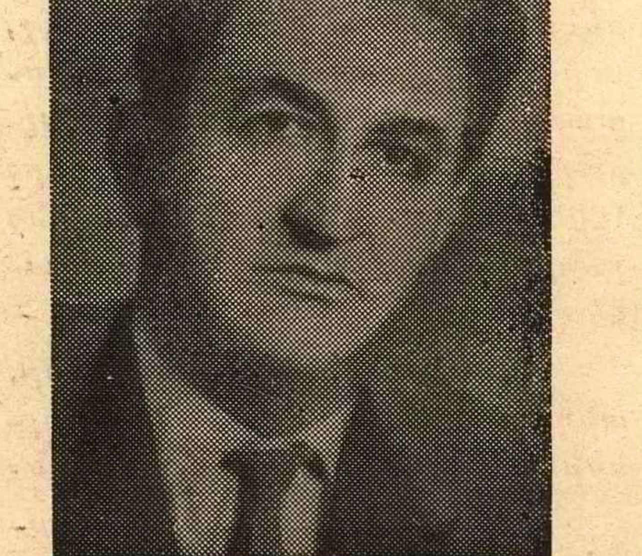
ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ԴԷՄՔԵՐ

ԱՐԱ ՊԵՔԱՐԵԱՆ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՆԿԱՐԻՉ)

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Հայաստանի գեղանկարչութեան բնագաւառէն ներս, իր ինքնուրոյն վաստակով և իր վառ գոյներով, առանձնայատուկ տեղ ունի Հայկական Հանրապետութեան ժողովրդական նկարիչ՝ Արա Պեքարեանը։

ԱՐԱ ՊԵՔԱՐԵԱՆ

Հաճոյք եւ միաժամանակ՝ պատիւ ու վարկ է ճանչնալ Արա Պեքարեանը, իր արուեստի աշխարհով, իր գեղարուեստական մտերմութեամբ և իր այն պաստառներով, որոնք՝ ինքնաբուխօրէն գեղուն արտայայտութիւններն են իր արուեստագէ՛տ մարդու մտահորիզոններուն, ստեղծագործելու իր ձգտումին ու մանաւանդ լաւն ու գեղեցիկը կերտելու և տալու իր ուժեղ կամքին, աննկո՛ւն ճիգին:

Արա Պեքարեանը կ'ապրի իր դէպի յաւերժականութիւն սուրացող սքանչելի ստեղծագործութեամբ, իր արուեստին նըրբութեամբ, և խորաթափանցութեամբ՝ և առաւել՝ իր վըրձինով վերածաղկող հայրենի բնութիւնն ու յաւերժակա՛ն հայ ժողովուրդի հերոսական մարտընչումները բնութագրելու անընկճելի կորովով։

* * *

Արա Պեքարեանը ճանչնալու պատիւն ունեցայ 1971 թուի սկզբնաւորութեան, երբ անգամ մը համար ևս կը գտնուէի քաղաքամայր Երեւանի մէջ, Հ.Մ.Մ.եան կազմակերպութեան ներկայացուցիչ որպէս, իմ մասնակցութիւնը բերելու Հայ Երիտասարդութեան անդրանիկ հաւաքին:

Իր և իմ միջեւ կապը հանդիսացաւ ժամանակակից հայ գեղանկարչութեան հաւատաւոր սպասաւորն ու ինքնավստահ ախոյեանը՝ վաստակաւոր արուեստագէտ Գրիգոր Խանջեանը, որ իր հետ ունենալով իրեն բարեկամ ու խոստումնալից նկարիչ Տարօնածին Զուլում Գրիգորեանը, հնարաւորութիւն ընծայեց ինծ, կարճ ժամանակամիջոցի մը ընթացքին կարենալ ողջունելու և գնահատելու՝ արուեստագէտ հայ մարդը Արա Պեքարեանի անձնաւորութեան մէջ։

Այսօր, ես ուրախ եմ Արա Պեքարեանի հետ իմ ունեցած բարեկամութեամբ և մտերմութեամբ:

(Շար. տես էջ 4)

Հ.Մ.Մ.-Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿ

ՓԱՌՔ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

ՀՀԳ-Ի ԹՂԹԱԿՑԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒՄ Է ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՂ ՍԱՐԳԻՍ ՆԱՃԱՐԵԱՆԸ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ. Հ. Գ.).– Երրորդ օրն է, որ արդէն կը գտնուինք քաղաքամայր Երեւան։ Այդ եօթ օրերու ընթացքին մեր սեփական աչքերով տեսածը, մեր վայելած հիւրասիրութիւնը վկայակոչել հարկ չեմ տեսներ, արտայայտելու համար իմ և ընկերակիցներուս հիացումը՝ չքեղ ու գեղատեսիլ վարդագոյն Երեւանի հանդէպ։ Մեր Հ.Մ.Մ.ականներուս այցը կը հանդիսանայ առիթ մը, սեփական աչքերով հաստատելու այն ամէնքը՝ զոր հիւրընկալ ափերու վրայ մեր վաղ մանկութեան օրերէն կ՚իմանայինք հայրենիքի, անոր բարգաւաճումին, վերելքին ու յառաջդիմութեան մասին։

Որպէս պատասխանատու մէկ անդամը Հ.Մ.Մ.եան պատուիրակութեան, որ իր յիսնամեակի նշման իբրեւ առաջին միջոցառում, այցի եկած է իր յիսուն տարիներու գործունէութեան փարոս եղող հայրենիքը՝ Խորհրդային Հայաստան, ոչ միայն պատուիրակութեան անդամներուն, այլ արաբական արեւելքի հիւրընկալ ափերէն մինչև հեռաւոր Ամերիկա հասնող Հ.Մ.Մ.-եան ընտանիքի անունով, կրնանք միայն խոր երախտագիտութեամբ ու յարգանքով ողջունել հայրենի մեր քոյրերն ու եղբայրները, որոնք հրաշքանման թափով մը վերականգնած են եւ դեռ կը կառուցանեն համայն հայութեան հայրենիքը՝ Խորհրդային Հայաստանը։ Այսքան հսկայաքայլ յառաջդիմութիւն այնքան կարճ ժամանակի մէջ, ափ ի բերան կը թողու ամենէն յոռետեսներն անգամ։ Այժմ տեսանք և Նորը, վարդագոյն ու երկնասլաց, տպաւորիչ ու հպարտացնող. այսպէս է Նորը բոլոր բնագաւառներու մէջ։ Այն անհամար շինարարական բեռնաբարձները (կռունկները), որոնք ընձուղտերու նման իրենց գլուխները բարձրացուցած են դէպի կառուցուելու վրայ եղող շէնքերու վերև, որոնց կարելի է հանդիպիլ իւրաքանչիւր քայլափոխի Երեւանի թէ անոր արուարձաններուն մէջ, կուգան վկայելու շինարարական այն հսկայական աշխատանքներու մասին, որոնք կատարուելու վրայ են և որոնք կը մտնեն հայրենանուէր ժողովուրդին աւելի հանգստաւէտ կեանք մը պարգեւելու սահմանուած միջոցառումներու ծիրէն ներս։

Մեր հիացումը արտայայտելու համար հանդէպ հայրենիքի կենսաշող իրականութեան, պէտք չունինք վկայակոչելու ապացոյցներ՝ անոր բարձր մշակոյթին, որ համայն աշխարհի հիացումին առարկան է այսօր, ոչ ալ անոր արձանագրած ակնյայտ վերելքին։ Թող այդ մասին վկայեն ու խօսին այն հազարաւոր օտարահպատակները, որոնք ամէն տարի կ՚այցելեն Հայաստան և գնահատական ու հիացական խօսքերով միայն հրաժեշտ կ՚առնեն անկէ։ Մենք պէտք չունինք վկայակոչելու այդ բոլորը, որովհետեւ այն հայրենասէր միջավայրը, ուր հասակ նետած ենք՝ սկսեալ մեր հօրենական տունէն, ինծի և Հ.Մ.Մ.-ական ընկերներուս սորվեցուցած է հաւատալ, անխախտ համոզումով հաւատալ հայ ժողովուրդի մտքի ու բազուկի հրաշագործ կարողութեան, որուն հոյակապ պտուղը կը հանդիսանայ արդի Հայաստանը իր աշխարհահռչակ մշակոյթով, գիտութեամբ, ճարտարարուեստով ու արդիւնաբերութեամբ։

Սեփական աչքերով կատարած մեր հաստատումները, եկան առաւել ամրապնդելու մեր հաւատքն ու համոզումը այն մասին, թէ ներկան լաւագոյն գրաւականն է աւելի փայլուն ու երջանկաբեր ապագայի մը և թէ ոչ մէկ ուժ այլեւս ի վիճակի է խափանել հայուն վերածնունդի արեւը, որ յիսնամեակ մը առաջ ծագեցաւ արեւելքի հորիզոնին վրայ՝ հայ ժողովուրդին բերելով ապահով կեանք, անվտանգ ստեղծագործելու առիթ, յառաջդիմելու անսպառ միջոց՝ հայրենիքի վերաշինութեան բոլոր բնագաւառներուն մէջ։

Փա՜ռք այդ վերածնունդը կերտող հայ ժողովուրդին։

ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ ԵԲՐՈՒՀԻ ԻՍԿԷՆԵԱՆ

(ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻւ)

Վերջերս մահացած, բնիկ այնթապցի, ընկերուհի Եբրուհի Իսկէնեան, այն քիչ հայ կիներէն էր, որոնք ո՛չ միայն իրենց ընտանիքին կը ծառայեն, այլ նաեւ իրենց հաւաքականութեան եւ հայրենիքին։

Կ՚ուզէր նեղագրել... բախտը չժպտեցաւ՝ Այնթապի հերոսամարտին իր եղբայրներուն հետ թնդալական բերդ ուժերուն դէմ զէնք բարձրացուցած հայուհիին։

1920-ական թուականներուն, Դամասկոսի մէջ կ՚օծուի եւ Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան գաղափարաբանութեան օրինաւոր շարքային կը դառնայ։ Իր ամուսինին, ժեսթեւողական հնչակեան ղեկավար՝ ընկ. Խորէն Իսկէնեանին հետ, ամբողջ յիսուն տարի կը ծառայեն Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին, անդրսուն եւ նըփրուած։

Առիթով մը, ընկեր Խորէն Իսկէնեան երբ ընկերուհի նման

ՈՂԲ. ԵԲՐՈՒՀԻ ԻՍԿԷՆԵԱՆ

ցոյց կու տայ եւ վարչական աշխատանքներէն հեռանալու որոշումը կ՚ուզէ գործադրութեան դնել, ընկերուհի Եբրուհին տան դռնէն ներս չընդունիր զինք եւ կ՚ըսէ.

— Եթէ չշարունակես կուսակցական աշխատանքներդ, ա՛լ գործ չունիս մեր տան մէջ, կրնաս մեկնիլ...։

Այլ առիթով մը, երբ ամուսինը գործազրկութեան կը դատապարտուի, ընկերուհին կ՚ըսէ իրեն.

— Շարունակէ կուսակցական գործդ, ես, շնորհիւ կարի այս մեքենային, պիտի չձգեմ որ ընկճուիս...։

Ողբացեալը չէր ախորժեր պատեհապաշտներէ, գործաւորներէ, կես-կիսական հայրենասէրներէ, հայրենիքի պաշտը բարձր բռնել չուզողներէ։

Ներգաղթի շրջանին առաջին արձանագրուողներէն եղաւ ան իր ընտանիքին հետ։ Այդ օրերուն անսուլներր պատրաստել տուաւ, որպէսզի իր երկու աղջիկ զաւակներն ալ հայրենիքի մէջ կատարելագործեն իրենց ուսումը եւ հոն ալ ծառայեն մայր երկրին։ Ափսո՜ս սակայն, աչքերու գործողութեան անհրաժեշտութիւնը արգելք հանդիսացաւ իր մեկնումին եւ մնաց այս ափերուն վրայ եւ հոս ալ թաղուեցաւ, ուրիշ հայրենասէր հայորդիներու կողքին։

Ընկերուհի Եբրուհին ե՛ւ որպէս պատուախնդիր մայր ե՛ւ որպէս հնչակեան ընտանիքի շարքային, օրինակելի եւ ցպար կին մըն էր։ Անհ թէ ինչո՞ւ մեծ շուքով թաղուեցաւ բազմաթիւ սգակիրներու ներկայութեան։

Ցաւա՜նք իր յիշատակին։

ԸՆԿԵՐ ՄԸ

Ողբացեալ ընկերուհի Եբրուհի Իսկէնեանի մահուան քառասունքին առթիւ, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ Թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Ջինջինեանի։

Սգակիր պարագաները, յաւարտ հոգեհանգստեան պաշտօնին ընդունեցին՝ ողբացեալին յիշատակը յարգելու եկած ընկերներուն, ծանօթներուն և բարեկամներուն ցաւակցութիւնները և ապա, Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց Ազգային Գերեզմանատունը այցի գացին՝ խունկ արկելու անոր շիրիմին առջև և գերեզմանօրհնէք կատարելու։

ԱՐԱ ՊԵՔԱՐԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Լիայոյս եմ, որ իմ ընթերցողները եւ միեւնոյն բերկրանքն ու ուրախութիւնը պիտի ունենան մօտէն ճանչնալով զինք։

* *
*

Արա Պեքարեան ծնած է 1913 թուի Մայիս 30ին, քաջն Անդրանիկի ծննդավայր՝ Շապին Գարահիսար քաղաքին մէջ, ուսուցչութեան ասպարէզը ընդգրկած համեստ ընտանիքի մը երդիքին տակ։

1925 թուին, ծնողներուն հետ կը ներգաղթէ Խորհրդային Հայաստան։

Էջմիածնի շրջանին մէջ, ուր կ՚անցնին Արայի պատանեկութեան տարիները, կը յաճախէ քաղաքի եօթնօրեայ դպրոցը, զոր կ՚աւարտէ 1929 թուին։

Նոյն տարին, կ՚ընդունուի Երեւանի նկարչական ուսումնարանէն ներս, ուր երեւան կուգան վաղուան նկարիչ մարդու իր արժանիքներուն նախագծերը, և զոր կ՚աւարտէ 1932 թուին, զօրանալով և զարգանալով իր երկու երախտաշատ ուսուցիչներուն՝ Վահրամ Գայֆէճեանի և Սեդրակ Առաքելեանի դաստիարակչական շունչին տակ։

1932 թուին, Երեւանէն շրջանաւարտ Արա Պեքարեանը կ՚ընդունուի՝ Լենինկրատի Համառուսական Գեղարուեստական Ակադեմիայէն ներս։

Շրջանաւարտի վկայականին տիրանալու իր աշխատանքը կը կատարէ 1939 թուին, գեղանկարչութեան վարպետ՝ Ալեքսանդր Օսմյորկինի գլխաւորած դասարանին մէջ։

Լենինկրատի մէջ, իմ հիմնական դաստիարակները կը հանդիսանան Ալեքսանդր Օսմյորկինը և Փաւել Նաումովը։

1939 թուականէն մինչև 1945, խորհրդահայ քաղաքացիի իր հանգամանքով, արուեստի ասպարէզէն ներս վկայեալ Արա Պեքարեանը կը ծառայէ Կարմիր Բանակի շարքերուն մէջ։

Իր դրական մասնակցութիւնը կը բերէ, նախ Ֆինլանտայի պատերազմին և ապա՝ Երկրորդ Աշխարհամարտին։

Բանակի շարքերէն կը զօրացրուի 1945 թուին։

1945 թուականէն մինչև այսօր, կանոնաւորաբար կը դասաւանդէ Երեւանի Գեղարուեստական Ուսումնարանէն ներս, ուր 1952ին, իրեն կը շնորհուի դոցենտի կոչում, իսկ 1964ին, փրոֆեսէօրի գիտական աստիճան։

Արա Պեքարեան ցուցահանդէսային գործունէութիւն ծաւալելու սկսած է դեռեւս իր ուսանողական տարիներուն։

Քաղաքամայր Երեւանի մէջ, մասնակցած է Հանրապետութեան բոլոր ցուցահանդէսներուն, իսկ Մոսկուայի և Լենինկրատի մէջ, համամիութենական չափանիշով ցուցահանդէսներու։

Երկրորդ Աշխարհամարտէն անմիջապէս ետք, 1945 թուականէն սկսեալ, Արա Պեքարեան կը մասնակցի հանրապետական, անդրկովկասեան և համամիութենական ցուցահանդէսներու։

Աւելի ուշ, ան իր գործնական մասնակցութիւնը կը բերէ Լեհաստանի, Գանատայի, Ֆրանսայի, Լիբանանի, Ժողովրդավար Չինաստանի, Հիւսիսային Քորէայի, Հունգարիոյ, Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ մէջ կազմակերպուած սովետական արուեստագէտներու հաւաքական ցուցահանդէսներուն։

Արա Պեքարեան, 1964 թուին, անհատական ցուցահանդէսներ կը կազմակերպէ նախ՝ Երեւանի, ապա Մոսկուայի մէջ, ուր հայ թէ օտար գեղարուեստասէր հասարակութեան կողմէ, բարձր կը գնահատուին իր շուրջ 120 աշխատութիւնները, որոնց շարքին գծանկարներ ու գեղանկարներ։

1948 թուէն մինչեւ այսօր, անդամ է Հայաստանի Նկարիչներու Միութեան վարչութեան։

1963 թուին, առ ի գնահատութիւն իր արուեստագիտական ու հասարակական բոլորանուէր աշխատանքներուն, ան կ՚ընտրուի Երեւանի Քաղաքային Խորհուրդի երեսփոխան։

1960 թուին, Հայաստանի կառավարութիւնը, պարգեւատրելու համար իր ծառայութիւններն ու յաջողութիւնները արուեստի բնագաւառէն ներս, Արա Պեքարեանին կը շնորհէ Հայկական Հանրապետութեան Արուեստի վաստակաւոր գործիչի կոչում՝ իսկ 1964 թուին զինք կը հռչակէ Հայաստանի Ժողովրդական Նկարիչ։

Արա Պեքարեանի ստեղծագործութիւնները այսօր կը զարդարեն Երեւանի ու Մոսկուայի կարեւոր թանգարանները։

Երեւանի Պատմութեան Թանգարանին մէջ, մասնայատուկ տեղ տրամադրուած է իր «Սասունի Ապստամբութիւնը» եւ «Հողի Ջրի պաշտպանութիւնը՝ Դաւիթ Բեկի օրով» գեղանկարներուն։

Նոյնպէս քաղաքամայր Երեւանի մէջ, Պետական Պատկերասրահ այցելող արուեստասէր հասարակութիւնը, հիացմունքով կը դիտէ Արա Պեքարեանի «Օրօրոցի մօտ», «Հայաստան 1920 թիւ», «Աշտարակ» և «Օշական» գեղանկարներն ու «Քաջ Նազարի երկարաշարք» եւ «Մեծապատիւ Մուրացկաններ» գծանկարները։

Իսկ Մոսկուայի Արեւելեան Արուեստի Թանգարանին մէջ, Արա Պեքարեան ներկայացուած է իր «Մաղկավաճառուհին» գեղանկարով։

* *
*

Սայաթ Նովայի անունը կրող պողոտայի իր երեւանեան բնակարանին մէջ, Արա Պեքարեան, շրջապատուած՝ իր բարեհամբոյր կողակիցով և իր երկու ուսումնազարդ դուստրերով ու մանաւանդ զօրացած՝ անոնց հարազատ գուրգուրանքով, հակառակ տարիներու իր վաստակին և շնորհաշատ ստեղծագործութեան, հակառակ իր անցեալի յոգնութիւններուն և տառապանքներուն, այսօր, աւելի քան երբեք կազդուրուած եւ ինչու չէ, իր արուեստագէտ մարդու ներաշխարհով երիտասարդացած, ինքնավստահ՝ իր ուժերուն, ու հանդէպ՝ պայծառ գալիքին, կը գործէ ու կը շարունակէ իր յաղթական երթը՝ գեղանկարչութեան բացած լուսաւոր ակօսներուն ընդմէջէն, որպէսզի չդադրի՝ իր ինքնատիպ և իր մի՛շտ նոր լուման ներդրելէ հա՛յ մշակոյթի սքանչելի այլ անկորնչելի գանձարանէն ներս։

Առաւել ուժ և անսպառ կորով՝ սիրելի՛ Արա Պեքարեանին։

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

ԳԵՐՇ. Տ. ԶԱՒԷՆ Ս. ԵՊՍ. ՋԻՆՋԻՆԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Եպիսկոպոս առաջարկեց Տոքթ. Տ. Մոսգոնասը՝ (յոյն օրթոտոքս) որ հիմնադիր անդամ է և քարտուղար՝ 1958 էն ի վեր։

Տոքթ. Մոսգոնաս առողջական պատճառներով չուզեց ստանձնել այդ պաշտօնը և հակառակ եպիսկոպոսներուն և նախագահներուն պնդումին, ան հաստատ մնաց իր որոշումին վրայ։ Այն ատեն Զաւէն Եպիսկոպոս, հրաժարեալ քարտուղարին ծառայութիւնները վեր առնելով շեշտեց, որ անոր փորձառութիւնները մեծապէս օգտակար հանդիսացած են Խորհուրդին և առաջարկեց զայն հռչակել եկեղեցիներու խորհուրդին պատուակալ քարտուղար։ Այս առաջարկը ընդունուեցաւ բոլորին կողմէ ողջոյններով։

Ապա նշանակուեցան քարտուղարներ՝ յանձինս Հաննա Հենէյն (Ղպտի-Օրթոտոքս) և Ժոզէֆ Սուքարիէ (Մելքիթ յոյն-կաթողիկէ) վարդապետներուն։

Ի վերջոյ նշանակուեցան խորհուրդին քսան անդամները. 3 Ղպտի-Օրթոտոքս, 3 լատին, 3 յոյն-օրթոտոքս, 2 հայ լուսաւորչական, 3 բողոքական, 1 անկլիքան, 1 յոյն-կաթողիկէ։

Ժողովը փակուեցաւ ընդհանուրին կողմէ արտասանուած աղօթքով մը, կը գրէ «Թուռնալ տ՚Էժիփթ»։

Խաղաղութեան ի նպաստ Քրիստոնէական 4րդ Համագումարը

Փրակայի մէջ աւարտեցաւ խաղաղութեան քրիստոնէական 4րդ համագումարը, որուն մասնակցեցաւ նաեւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա.ը։ Համագումարին մասնակցողները ժողովուրդներու միջեւ խաղաղութեան եւ համագործակցութեան Քրիստոնեաներու Միջազգային Շարժումին (ՔՄՇ) նախագահ ընտրեցին Լենինկրատի եւ Նովկորոտի մետրոպոլիտ Նիքոտիմը:

Չեխոսլովաքիոյ եկեղեցիներու հրաւէրով, Փրակայի մէջ տեղի ունեցաւ Խաղաղութեան Քրիստոնէական 4րդ Համագումարը, որուն մասնակցեցան Ասիոյ, Ափրիկէի, Ամերիկայի և Եւրոպայի 49 երկիրներու քրիստոնեաներ, որոնք ճանչցուած են երկրի վրայ բոլոր ժողովուրդներու միջեւ խաղաղութեան, բարեկամութեան և համագործակցութեան ի նպաստ իրենց ունեցած գործունէութեամբ։

Խ. Միութեան կրօնական պետերը 1969ին Զակորսքի մէջ կայացած համագումարին։ Ձախէն չորրորդը՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.

Համագումարի գլխաւոր թեման էր՝ «Մեր հասարակաց պատասխանատուութիւնը՝ ի խնդիր լաւագոյն աշխարհի մը»: Գլխաւոր զեկուցողն էր Մետրոպոլիտ Նիքոտիմը։

Մեկնելով քրիստոնէական հին եկեղեցւոյ կրօնական ու հայրենասիրական հիմունքներէն և բովանդակ աշխարհի քրիստոնեայ խմբակցութեանց գործունէութենէն, զեկոյցին մէջ մատնանշուած էին քրիստոնեաներուն առջեւ դրուած այն առաջադրանքները, որոնց միջոցով կարելի կը դառնար ձեռք ձգել ընկերային արդարութիւն։

Այս շարժումը կը ձգտի սատարել ամբողջ աշխարհի մէջ խաղաղութեան և անոր հետ անքակտելիօրէն կապուած արդարութեան յաղթանակին։

Զեկոյցի եզրակացութեան մէջ ըսուած էր, թէ «Համագումարը պէտք է գծէ մեր գործունէութեան հետագայ ուղիներն ու անհրաժեշտ միջոցները՝ ի խնդիր խաղաղութեան, կեանքի պաշտպանութեան, յանուն խաղաղութեան ուժերու յաղթանակին, յանուն բարիին և մարդկութեան անխափան զարգացման, յանուն երկրի վրայ արդարութեան յաղթանակին»։

Արեւմտեան Գերմանիոյ աչքառու անձնաւորութիւններէն՝ Վեր. Հերպըրթ Մոշալուքին, շահեկան զեկոյց մը ըրաւ միջազգային կացութեան մասին։ Այն նշեց, թէ իմպերիալիզմը որպէս արմատ ունի գաղութարարութիւնն ու նորգաղութարարութիւնը, իսկ անոր զինուորական մեթոտներն են՝ Հնդկաչինի մէջ կատարուած գործողութիւնները։ Իսկ Ափրիկէի երիտասարդ պետութիւնները, անուանականօրէն քաղաքական ազատութիւն մը ունին, քանի որ կը գտնուին իմպերիալիզմի տնտեսական տիրապետութեան տակ։ Վեր. Մոշալուքին ընդգծեց՝ թէ «որպէս քրիստոնեաներ, մենք ճնշուածներու և չահագործուածներու, գաղթականներու և անգրագէտներու հետ ենք, որոնք կը պայքարին իրենց ազատագրութեան և տնտեսական անկախութեան համար»։

Վերապատուելի Ռիչարտ Անտիամանժաթոն (Մալկաշի Հանրապետութիւն) խօսեցաւ իմպերիալիստական շրջանակներու նոր զարգացող երկիրներուն դէմ վարած վնասակար քաղաքականութեան մասին, շրջանակներ՝ որոնք կ'արգելակեն տնտեսական ու ընկերային կեանքի բարւոքումը։

Ֆրելիմոյի ներկայացուցիչ կաթողիկէ Էտուարտօ Քոլոմոն, խօսեցաւ Մոզամպիքի և փորթուկալեան այլ գաղութներու ժողովուրդներուն մղած ազատագրական պայքարի մասին։

Վեր. Կոնզալէզ Առոլո, Չիլիէն, զեկոյց մը ըրաւ «Արտադրութիւն՝ Լատին Ամերիկայի համար» նիւթին շուրջ։ Ան շեշտեց թէ այս երկրամասի ժողովուրդներուն պայքարը անխզելիօրէն կապուած է ժամանակակից հակա-իմպերիալիստական ճակատի մղած պայքարին»։

Հիւսիս և Հարաւ Վիեթնամցի կաթողիկներ՝ Փրոֆ. Ժոզէֆ-Մարիա Հոհիւէլյան և Քհնյ. Լինհ Մու Ֆամ Ֆաան, կոչ ըրին վիեթնամցի ժողովուրդին թիկունք կանգնելու՝ ամերիկացի նախայարձակին դէմ իր մղած պայքարին մէջ։

Վեր. Ռուլֆ Ապերնաթին (ԱՄՆ) սեւ գոյներով նկարագրեց ԱՄՆ-ի բնակչութեան լայն զանգուածներուն քաղաքացիական իրաւունքներուն ոտնակոխումը և կոչ ըրաւ պաշտպանել սեւամորթներուն իրաւունքները:

Լուտերական Եպիսկոպոս Անտրէ Լաթուրան (Լեհաստան), շեշտեց Արեւմտեան Գերմանիոյ և ՍՍՌՄ-ի ու Լեհաստանի միջեւ կնքուած դաշնագիրներուն կարեւորութիւնը՝ խաղաղութեան համար։

Համագումարը, իր աշխատանքներուն աւարտին, որդեգրեց ամբողջ աշխարհի քրիստոնեաներուն ուղղուած կոչ մը, որուն մէջ կը պահանջուի պայքար մղել զանգուածային բնաջնջման զէնքերուն դէմ, ի խնդիր զինաթափութեան, ի խնդիր խաղաղ գոյակցութեան, ի խնդիր ՄԱԿ-ի տիեզերական բնոյթին, ի խնդիր Ասիոյ, Ափրիկէի և Լատին Ամերիկայի ճնշուած ժողովուրդներու ազատագրութեան։

Համագումարը դատապարտեց հակա—կոմունիզմը, որ ժողովուրդները կը շեղեցնէ խաղաղութեան և արդարութեան համար մղուող պայքարէն։

— Ես այն կարծիքը ունիմ, ըսաւ Մետրոպոլիտը, որ համագումարին աշխատանքները շատ օգտակար հանդիսացան։ Մասնակցողները համաձայն էին բոլոր հարցերուն շուրջ: Գիտենք որ բոլոր քրիստոնեաներն ալ զգան իրենց պատասխանատուութիւնը ինչ կը վերաբերի այն պայքարին, որ կը մղուի ի խնդիր խաղաղութեան, ընկերային արդարութեան, ի խնդիր բոլորին համար մարդավայել կեանքի մը և ժողովուրդներու միջեւ համագործակցութեան։

ՊԱՀԻՐԷԻ ՊԱՏԿ. ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԻՍՏԸ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պատկ. Թեմական Ժողովի 17րդ նիստը տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 22 Հոկտեմբեր 1971, երեկոյեան ժամը 6.30ին, նախագահութեամբ Թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի, ատենապետութեամբ Պրն. Յովհաննէս Քէհեաեանի և ներկայութեամբ 16 ազգային երեսփոխաններու։

Նախագահ Սրբազան Հօր Տէրունական Աղօթքէն ետք նիստը բացուած յայտարարուեցաւ:

1.— Ընթերցում եւ վաւերացում նախորդ նիստի ատենագրութեան.—

Նախագահ Սրբազան Հայրը խօսք առնելով, ըսաւ, թէ այս պատմական և փառաւոր գաղութը ապրած է ազատ պայմաններու մէջ ու հիմա ալ կը վայելէ նոյն ազատութիւնը և տիպար գաղութ մը հանդիսացած է։ Ան աւելցուց թէ ընդդիմութիւնները օգտակար են երբ շինիչ ըլլան, բայց անուանարկութիւնները որ կ'ըլլան մեր գաղութի ամենէն ներկայացուցչական Ժողովին և անոր անդամներուն վերաբերմամբ, օգտակարութենէ հեռու են և հանդուրժելի չեն։ Ան յորդորեց, որ քննադատողները իրենց չափազանցութիւնները սահմանաւորեն՝ յօգուտ գաղութին։

Այս մասին յաւելումներ ըրաւ նաև ժողովին յարգելի ատենապետ Պր. Յովհ. Քէհեաեան, ըսելով, թէ պետութիւնը որևէ հետեւանք չէ տուած այդպիսիներու ներկայացուած բոլոր բողոքներուն՝ զանոնք անհիմն գտնելով։

Դիւանապետ Պր. Գրիգոր Պասմաճեան կարդաց Պատկ. Թեմական Ժողովի 16րդ նիստի ատենագրութեան դռնբաց մասը, որը վաւերացուեցաւ ժողովիս կողմէ։

2.— Ատենական գործողութիւններ.—

Դիւանը որևէ նամակ ստացած չըլլալով, ժողովը անցաւ օրակարգի յաջորդ հարցին։

3.— Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդի պաշտօնի վաւերացում.—

Կարդացուեցաւ Տանիերի Ոստիկանատան 16 Սեպտեմբեր 1971 թուակիր պաշտօնագիրը, որով Առաջնորդարանին կը տեղեկացուէր, թէ Ներքին Գործոց Նախարարութիւնը վաւերացուցած է Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ.

(Շար. տես էջ 6)

ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՄՐՑԱՆՔ

Ի շնորհակալութիւն Գերյծ. Հ. ՄԵՍՐՈՊ Արքեպ. ՀԱՊՈՐՋԵԱՆԻ 40-ամեայ աբբայական գործունէութեան, եւ

Ի պատիւ Ընդհանուր Աբբահօր՝ Հ. ԳՐԻԳՈՐԻՍ Վրդ. ՄԱՆՃԵԱՆԻ, Մխիթարեան Գրավաճառանոցս կազմակերպած է՝

ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Պատասխանեցէք հետեւեալ հարցումներուն

1.— Ո՞վ է Մխիթ. Միաբանութեան հիմնադիրը, ո՞ւր ծնած եւ ե՞րբ վախճանած է։

2.— Աստուածաշունչի առաջին եւ երկրորդ տպագրութիւնները... ե՞րբ։

3.— Հայոց աշխարհակալ մեծ թագաւորը եւ տիրած երկիրները...

4.— ՀՀ. Ալիշան Ղ., Ակինեան Ն., Այտընեան Ա., Բագրատունի Ա., Գաթրճեան Յ., Կոգեան Ս., Հացունի Վ., Հիւրմիւզ Ե., Տաշեան Յ., Գալէմքեարեան Գ., իսկ անուննե՞րը...

5.— Լեփսիուս, Նանսէն եւ Ուիլսըն՝ իտալացի՞, թէ...

6.— Առաջին հայերէն գիրքն ու թերթը՝ ո՞ւր եւ ե՞րբ հրատարակուած են։

7.— Յիշել Հ. Ակինեանի եւ Հ. Տաշեանի գործերէն երեքական երկասիրութիւններ։

8.— Յիշել Հ. Ալիշանէն եւ Հ. Ա. Ղազիկեանէն երեքական երկեր:

9.— Ո՞վ է «Հայկ Դիւցազն» գիրքին հեղինակը. իսկ «Քննական Քերականութիւն Արդի Հայերէն Լեզուի», «Հայաստան Ս. Գրքի մէջ», «Անգիտաց Անտէս», «Հացին Երգը», «Լուռ Ցաւեր», «Վէրք Հայաստանի», «Գիւղը», «Վիշապների Աշխարհում», «Մուսա Տաղի 40 օրերը»՝ գիրքերուն հեղինակնե՞րը...

Այս հարցումներուն լրիւ ու ճշգրիտ պատասխան ուղարկողները, պիտի մասնակցին հետեւեալ մրցանակներուն.

Ա. մրցանակ, Սաւառնակի երթուղարձի տոմս դէպի Վիեննա։

Բ. մրցանակ, «Հանդէս Ամսօրեայ»ի հաւաքածոն, 1889–1971։

Գ.-Դ. մրց. ԱԶԳ. ՄԱՏենաշարի հաւաքածոն, 218 հատոր։

Ե.-Զ. մրց. ԱՐԵԳ գրական թերթի հաւաքածոն 1922–24։

Է.-Ը. մրց. Շէքսփիրի 4 եւ Հ. Համբարձումեանի 3 հատորները։

Թ.-Ժ. մրց. Յուշարձան, Մխիթ. Տօնագիրք եւ Յուշամատեան խոստովանք?։

ԺԱ.-ԺԲ. մրց. Այսրն-Բէօմ Երգեցողութիւնք Ս. Պատարագի, Երաժշտութիւն? Երաժշտախումբ։

ԺԳ.-ԺԴ. մրց. Ակինեան Հ.Ն.ի եւ Ոսկեան Հ.Հ.ի երկերէն երեքական օրինակ։

ԺԵ.-ԺԶ. մրց. Հայ արձէքներ եւ արձանիքներ, Վերելք տարեգիրք, Որին։

Պայմաններ՝

ա.— Պատասխանները հասցնել ամենէն ուշ մինչեւ 1972 Դեկտ. 1:

բ.— Առաքողի հասցէն որոշ կամ մեքենագիր։

գ.— Մասնակցողները կը վճարեն երկու տոլար թղթակցութիւններու համար։

դ.— Վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ 1972 Դեկտ. 10ին:

ե.— Մրցանակ ստացողներու անունները պիտի հրատարակուին թերթերու մէջ։

զ.— Այս առիթով հայ գրավաճառներն ունին 50 առ հարիւր զեղչ մեր բոլոր հրատարակութիւններուն վրայ, 1972 տարեշրջանին միայն:

է.— Թղթակցութիւնք կատարել հետեւեալ հասցէով։

P·R·K· Verlagsbuchhandlung
Mechitharistengasse, 4
1070 WIEN, AUSTRIA

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան մեզի փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չէք կամ մանտա-փոստ գրել «JOURNAL TCHAHAKIR» անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, ԵԱՀ:

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
4 ՆՈՅ. 1971

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 31 Հոկտեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 7.30ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ պսակադրութիւնը՝ Գահիրէի Պատկ. Թեմական Ժողովի փոխ-ատենապետ ընկեր եւ Տիկին Հայկ Օհաննէսեաններու որդւոյն

ՏՈՔԹ. ԱՐԵԳ ՕՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ

ը ն դ

ՕՐ. ՅԱՍՄԻԿ ԹԵՐԶԵԱՆԻ

դուստրը՝ Աղեքսանդրիոյ Պատկ. Թեմական Ժողովի յարգելի անդամ եւ հայրենասէր Տէր եւ Տիկին Կարապետ Թերզեանի։

Նորապսակներուն կնքահայրութիւնը ստանձնած էին Տէր եւ Տիկին Արամ Ալեքսանեանները։

Այս բարեբաստիկ առիթով եւ Ս. Պսակի խորհուրդին նախագահելու համար, Օհաննէսեան ընտանիքի հարազատ բարեկամ՝ Արեւմտեան Եւրոպայի Կաթողիկոսական Պատուիրակ ու Փարիզի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Սերովբէ Արք. Մանուկեան, Ֆրանսայէն յատկապէս ժամանած էր Գահիրէ։

Գահիրէի Մայր Տաճարը զգեցած էր մասնաւոր զարդարանք: Ներկայ էին հոծ թիւով ընտանեկան պարագաներ, Գահիրէի Պատկ. Թեմական եւ Քաղաքական Ժողովներու ատենապետներն ու անդամներէն շատեր, Աղեքսանդրիոյ Պատկ. Թեմական Ժողովի անդամներ, հայ մամուլի ներկայացուցիչներ, ինչպէս նաեւ նորապսակ ամոլին եւ անոնց ընտանիքներուն ծանօթներէն եւ բարեկամներէն շատեր:

Պսակադրութեան նախագահեց Գերշ. Տ. Սերովբէ Արքեպիսկոպոս, շրջապատուած թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանէ, Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանէ, Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շամլեանէ եւ Տ. Նարեկ Քհնյ. Ֆրընեանէ:

«Շնորհալի» երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Մօ. Եդուարդ Յակոբեանի եւ երգեհոնահարութեամբ Տիկ. Շամիրամ Դարմանեանի, առաւել փայլ տուաւ արարողութեան:

Ս. Պսակի խորհուրդի արարողութեան աւարտին, Փարիզի Առաջնորդը՝ Գերշ. Տ. Սերովբէ Արքեպիսկոպոս, իմաստալից խօսքերով վեր առաւ «երջանկութեան իմաստը» եւ բացատրեց թէ ինչպէ՞ս կարելի է իսկական երջանկութիւնը ստեղծել ընտանեկան յարկին ներս։ Սրբազանը իր հայրական յորդորները տալէ ետք օրհնեց նորապսակ ամոլը։

Ապա ներկաները բոլոր, իրենց շնորհաւորութիւններն ու երջանկութեան լաւագոյն մաղթանքները բերին՝ նորոգ ամուսնացեալ ամոլին եւ ծնողաց։

Այս բարեբաստիկ առիթով, «Ջահակիր» կուգայ իր ջերմ շնորհաւորութեանց միացնել, երջանիկ կեանքի մը լաւագոյն մաղթանքները՝ նորապսակ զոյգին, ինչպէս նաեւ անոնց ծնողներուն՝ Տէր եւ Տիկին ընկեր Հայկ Օհաննէսեանին, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Թերզեանին, ընկերուհի Մարի Օհաննէսեանին, Տէր եւ Տիկին Վահան Չէչենեանին եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն:

ԳԱՀԻՐԷԻ ՊԱՏԿ. ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԻՍՏԸ

(Շարունակութիւն 5. էջէն)

Շաքարեանէ Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդի նշանակումը, ինչպէս նաեւ Հոգեշնորհ Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանի նշանակումը՝ փոխանորդի բացակայութեան ժամանակ։

Արձանագրուեցաւ։

4.— Թեմական Ժողովի մասնակի ընտրութեան հարց.—

Պատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր. Հայկազուն Քիւրքճեան Ժողովիս հաղորդեց, թէ Ներքին Գործոց Նախարարութեան պետական գրասենեակը, արտօնած է կատարելու Թեմականի մասնակի ընտրութիւնները, համաձայն Կազմական Կանոնագրի 23րդ յօդուածի տրամադրութիւններուն։

Ժողովին ներկայացաւ Առաջնորդարանիս փաստաբան Մէթր Կիրկիս Տօս և յաւելեալ տեղեկութիւններ տուաւ այս մասին ու կարդաց իր պատրաստած գրաւոր տեղեկագիրը։

Ետ խորհրդակցութեան և հիմնուելով Ներքին Գործոց Նախարարութեան Թելադրութեան, Ժողովը որոշեց պատկան գրասենեակին նամակ մը գրել, ստանալու համար հարկ եղած հրահանգը այն մասին, թէ ընտրողական ցանկերը պիտի վերաբացուի՞ն, թէ նոյնութեամբ պիտի պահուին։

Այս մանրամասնութիւնները ունենալէ ետք, կարելի պիտի ըլլայ որոշել ընտրութեանց թուականը։

5.— Դպրոցական հարցեր.—

Ժողովիս ատենապետ Պր. Յովհաննէս Բէհեսեան հաղորդեց, թէ ատեն է այլեւս որ Ազգային Իշխանութիւնը մտածէ մեր ազգային վարժարաններու մէջ միջազգային բաժիններ հաստատելու մասին։

Ժողովը այս հարցի ուսումնասիրութիւնը յետաձգեց ապագային, երբ Թեմականի մասնակի ընտրութիւնները լրանալէ ետք՝ նորակազմ Թեմական ժողովը կազմուի։

Ժամը 7.15ին տեղի ունեցաւ փոքր դադար մը:

Ժողովը վերաբացուեցաւ 7.30ին և ատենապետին առաջարկով վերածուեցաւ դռնփակի:

Կարդացուեցաւ և վաւերացուեցաւ Պատկ. Թեմական Ժողովի 16րդ նիստի ատենագրութեան դռնփակի մասը, որմէ ետք Ժողովը ուսումնասիրեց օրակարգի մնացեալ հարցերը:

Նիստը փակուեցաւ նախագահ Սրբազան Հօր «Տէրունական Աղօթք»ով եւ «պահպանիչ»ով՝ ժամը 9.40-ին։

ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանի ընդ Օր. Յասմիկ Թերզեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ՝ Տոքթ. Աստղիկ Փափազեան կը նուիրէ.

Հայկական Ընթերցասրահին	200
«Արեւ»ին	100
«Յուսաբեր»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ «Ջահակիր»էն)

Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանի ընդ Օր. Յասմիկ Թերզեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ՝ Տիար Երուանդ Թօշճեան և ընտանիք կը նուիրեն.

«Արեւ»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Իր սիրելի դասընկերոջ Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանի ընդ Օր. Յասմիկ Թերզեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ՝ Տոքթ. Լեւոն Մէլէմէտճեան (Մոնթրէալ) կը նուիրէ.

«Յուսաբեր»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Իրենց շատ սիրելի հօր և մեծ հօր ողբ. Տիգրան Սահակեանի (Տանտա) մահուան քառասունքին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին, Տէր և Տիկ. Արմենակ Սահակեան և զաւակունք կ՚ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները՝

Ս. Պօղոս-Պետրոս Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	200
Ազքատախնամին (Աղեքս.)	200
Տիգրան Երկաթ Հայ Մշակ. Միութեան	100
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարին (Աղեքս.)	100
«Արեւ»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Ողբ. Տիկ. Էլիզ Գասապեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան Մօ. և Տիկին Եդուարդ Յակոբեան կը նուիրեն. Եկեղեցւոյ պայծառութեան 100

(Ստանալ Նուիրատուէն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տէր և Տիկ. Մարտիրոս Փափազեան (Թորոնթօ), ու ի գնահատութիւն թերթիս ազգային և հայրենասիրական ողջամիտ ուղղութեան կը նուիրեն 15 տոլար:

Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանի ընդ Օր. Յասմիկ Թերզեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Յակոբ Մարգարեան	100
Տէր և Տիկ. Յակոբ Համբիկեան	100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանի ընդ Օր. Յասմիկ Թերզեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Սարգիս Գալաեան	200
Մօ. և Տիկ. Եդ. Յակոբեան	100
Տէր և Տիկ. Նուպար Գալաեան	100
Տէր և Տիկ. Զաւէն Գալաեան	100

Ողբ. Տիկին Էլիզ Գասապեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան՝ Տէր և Տիկին Նուպար Կէրիկեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Ողբ. Տիկին Էլիզ Գասապեանի մահուան տխուր առթիւ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Յովհ. Բէհեսեան	100
Տէր և Տիկին Գրիգոր Շահպէնտէրեան	100
Տէր և Տիկ. Յակոբ Ժամկոչեան	100
» » Վարդան Առաքելեան	100
» » Անդրօ Վարժապետեան	100

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տէր և Տիկին Աւետիս Խ. Զագրճեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրեն Տիկին Լիւսի Քէօթէջեանի (Մոնթրէալ։)

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅԻՏԱ ՍԻՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 402 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՏԸ ՉԵՌՈՒՔ 3 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد ٤٠٢ - الخميس ١١ نوفمبر ١٩٧١

ՈՒՇԱԳՐԱՒ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՄԸ

Շաբաթներ առաջ, «Երիտասարդ Հայաստան»՝ թիւ 17-18ի մէջ հրատարակեց հարցազրոյց մը, ընդմէջ Հնչակեան Կուսակցութեան Բարձրագոյն Մարմնի քարտուղար ընկեր Յարութիւն Կուժունիի և Պէյրութի «Երիտասարդ Հայ» շաբաթաթերթին։

Հետաքրքրական այդ հարցազրոյցին մէկ մասը Մեծ Եղեռնի համազգային յիշատակութեան բացակայութեան պարզաբանումն ըլլալով, մենք այդ մասը համառօտելով կը ներկայացնենք այս սիւնակի ընթերցողներուն, որոնց համար դեռ անծանօթ է՝ թէ ինչո՞ւ 1965 թուէն յետոյ համազգային գեղեցիկ այդ երևոյթը կանգ առաւ, երևոյթ մը՝ հայրենասէր հոգիները ջերմացնող։

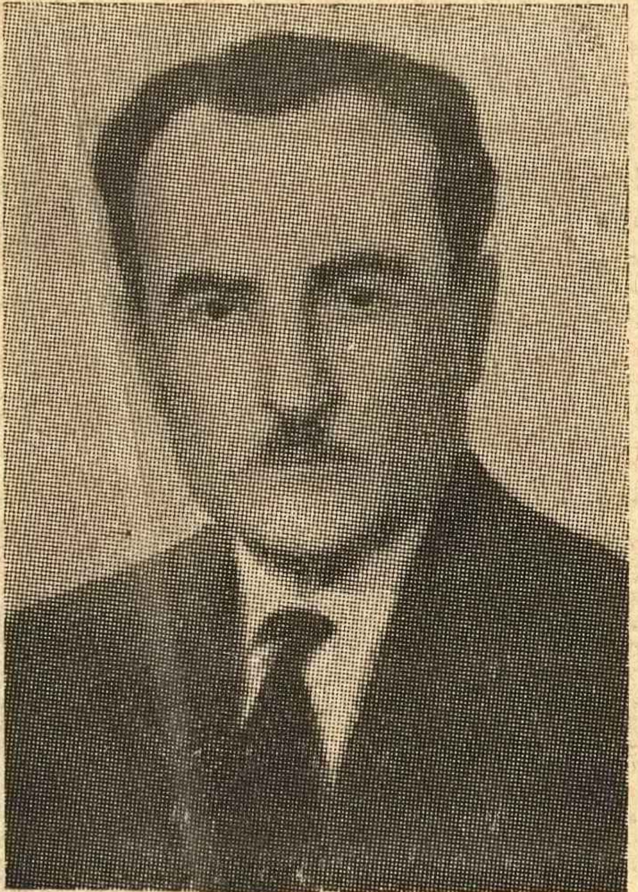
Ահա պատասխանին ամփոփումը.

Ապրիլ 24ը, 1965ին համաժողովրդային կերպով տօնուեցաւ Հնչակեան Կուսակցութեան նախաձեռնութեամբ՝ Խորէն Կաթողիկոսի հետ համախորհուրդ։ Ժողովը տեղի ունեցաւ Անթիլիասի մէջ ոչ միայն հայ կուսակցութեանց մասնակցութեամբ, այլեւ բոլոր հայ եկեղեցիներու մասնակցութեամբ, եւ առաջին անգամ ըլլալով 50 տարուայ մէջ, մարզաւանին մէջ մեր կազմակերպած միթինկը, ազոյ համազգային բնոյթ ստացաւ։ Մենք 1965ին, մեր նահատակները ազատելու համար չէ որ միացանք։ Մեր նպատակը այն ժամանակ անկէ աւելին էր։ Մենք այդ ժամանակ կը կարծէինք, թէ հիմը դրինք ազգային գործակցութեան մը, որ Ապրիլ 24ով կը սկսի եւ պիտի յաջողի թէ՛ հայրենիքի եւ թէ՛ մեր ազգային Դատի հետապնդման շուրջ ազգային միասնականութիւնը իրագործելու։ Անկէ յետոյ մենք այդ նախաձեռնութիւնը թողած էինք եկեղեցական երեք համայնքապետութիւններու նախաձեռնութեանը։ Մենք ուղղակի զարմացանք, երբ այս տարի յանկարծ զարտուղի միջոցներով, առանձին նախաձեռնութիւններով, թէկուզ եւ Զաւարեանի կամ այսպէս կոչուած նախաձեռնութեամբ, յանկարծ հատուած մը ելաւ առանձին եւ սկսաւ կոչ ընել.- «Կազմակերպութիւններ, եկէ՛ք միացէք մեզի, որպէսզի մենք զայն միասին տօնենք»։ (Ընդգծումը մերն է։ Ս.)։

Այսքանը արդէն բաւական է, որ ուշիմ ընթերցողը հասկնայ՝ թէ ո՞ր հոսանքը անհաւատարիմ եղած է ու քայլեր առած է 1965ի նման գեղեցիկ համախմբումը արգելող, դարձեալ հատուածական ձևի վերածողը։

Ինչքա՞ն կը սիրէինք, որ քաղաքական կուսակցութեանց գոյութեան չհանդուրժողներ, կարդային վերի գրուածը և հասկնային թէ՝ ո՞ր հոսանքն է եղած իր գոյութենէն ի վեր հայ անջատ ուժերու համախմբման արգելքը և ազգային միասնական գործերը ջլատողը, ուրոյն քաղաքականութիւն վարողը, որպէսզի բոլորն ալ մէկ ջուրով չլուան։

Եթէ հակակուսակցական տարրը, կարենայ հասկնալ հոսան-

ԸՆԿ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒԺՈՒՆԻ

քի մը ղեկավարութեան խաղած խաղերը, դժուար է հաւատալ թէ բոլոր կուսակցութիւնները հաւասարապէս յանցաւոր նկատելու մեղքը պիտի գործէ, պատասխանատու պիտի հռչակէ՝ համագործակցութիւնը բացակայելուն համար ազգային հրատապ հարցերու շուրջ։ (*)

Եւ ոչ ալ կը հաւատանք, թէ Գոմթոնի «Հայրենիք»ը, թոյլ պիտի տար իրեն Պիղատոսի քայլը առնելու՝ գրելով.- «Քանի՜ ձմեռներ և գարուններ եկան ու անցան, քանի՜ ոսկեբերան քարոզիչներ ու ոսկեղնիկ գրիչներ մաշեցան, յորդորելով ու թելադրելով որ համազգային-համազգութային նախաձեռնութեամբ ոգեկոչուին նահատակները։

«Արդիւ՞նք»։

«Պատկերը մնաց, ու կը մնայ գրեթէ անփոփոխ։ Նոյն «տխուր երևոյթը» ամէն տարի և ամենուրեք»։

Ասիկա մի՞թէ չի յիշեցներ «գողն ուժեղ ըլլայ, տան տէրը յանցաւոր կը հանէ» ասացուածքը։

Դաշնակ ղեկավարութեանց պատմութեան անվերջ կրկնութիւնը, թելադրական դաս ըլլալու է բոլոր անոնց՝ որոնք ժողովի կը նային ազգային հրատապ հարցերու շուրջ։

ՍԻՐՎԱՐԴ

(*) Արդար է դիտել տալ հակա-կուսակցական տարրին, որ երբ բացակայեցաւ կուսակցութեանց մէջ համագործակցութիւնը, բայց անոնք երբեք չբերացան եզնածամային վայրկեաններուն միակամ թշնամիին դէմ նակատելու եւ իրենց արիւնութեամբ ու զարկերով, ռեռազորն Իթթիհատի ծրագիրը փճրելով՝ ձեռք բերել ազատութիւն։

ՆՈՅՆ

ԱՅՍՕՐ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՌԱՋԻՆ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԻՆ ԲԱՑՄԱՆ՝

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ

ազգին պիտի պարզէ քաղաքական եւ զինուորական կացութիւնը

Այսօր, կ.ե. ժամը 8.30ին, Ազգային Ժողովը իր առաջին նստաշրջանին բացումը պիտի կատարէ։

Հանրապետութեան Նախագահը այս առթիւ ճառ մը պիտի խօսի, որուն ընթացքին ազգին պիտի պարզէ քաղաքական և զինուորական կացութիւնը և ազգային գործունէութիւնը՝ յառաջիկայ հանգրուանին համար։

Այս առաջին նիստին ներկայ պիտի գտնուին նաև փոխ — նախագահ պր. Հիւսէյն էլ Շաֆէի, վարչապետ Տօքթ. Մահմուտ Ֆաուզի, փոխ-վարչապետները, նախարարները և դիւանագիտական կազմի արտաքին անդամները։

Հանրապետական Նախագահը իր ճառին մէջ պիտի դիմաւորէ Ազգային Ժողովին նոր Նախագահին և փոխ-նախագահներուն կողմէ։

ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ՆԱԽԱԳԱՀԵՑ ԶԻՆԵԱԼ ՈՒԺԵՐՈՒ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՀԱՒԱՔՈՅԹԻՆ

Երեքշաբթի, 9 Նոյեմբեր 1971, Հանրապետութեան Նախագահ և Զինեալ Ուժերու ընդհ. հրամանատար Անուար էլ Սատաթ, նախագահեց՝ Զինեալ Ուժերու Գերագոյն Խորհուրդի հաւաքոյթին, որ տեղի ունեցաւ Ընդհանուր հրամանատարութեան կեդրոնատեղիին մէջ և տեւեց մինչև գիշերուան յառաջացեալ ժամերը։

Այս հաւաքոյթին վիճաբանութեան նիւթ դարձան՝ Միջին Արևելքի ներկայ կացութեան հետ կապ ունեցող զինուորական կարևոր հարցեր։

Այս հաւաքոյթին ներկայ եղան պատերազմական նախարար Ֆերիք Մոհամմէտ Ահմէտ Սատէք, փոխ-նախարարները, սպայակոյտի պետը, Օդուժի և Ծովուժի ինչպէս նաև բանակի զանազան միաւորներու հրամանատարները և զինուորական հետախուզութեան տնօրէնը։

★ ՊԱՏԻՒ ՀԱՅՐԵՆԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻՍՏՆԵՐՈՒՆ ★

Ս. Միութեան 1971ի Ֆութպոլի Ախոյեանութեան Մրցաշարքին՝ Երեւանի «ԱՐԱՐԱՏ»ը Վերջնականապէս Երկրորդ Հանդիսացաւ Յաջորդելով Քիեւի «ՏԻՆԱՄՕ»ին

ՎԵՐՋԻՆ ՄՐՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ ԸՆԴԴԷՄ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ «ՏԻՆԱՄՕ»ԻՆ, ԵՒ ՎԵՐՋԱՑԱՒ Ի ՆՊԱՍՏ «ԱՐԱՐԱՏ»Ի 2ՈՎ 0

Երկուշաբթի, 8 Նոյեմբեր 1971։ Երևանի բնակչութիւնը Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան 54րդ տարեդարձի տօնակատարութիւնները տակաւին կը շարունակէր։ Բանուորութիւնն ու աշխատաւորութիւնը արձակուրդի մէջ էր, մինչ ֆութպոլասէրները մեծ անհամբերութիւն ցոյց կու տային, ներկայ գտնուելու համար Ս. Միութեան այս տարուան ֆութպոլի ախոյեանութեան մրցաշարքին՝ «Արարատ»ին վերջին մրցումին ընդդէմ Մոսկուայի «Տինամօ»ին, Երևանի «Հրազդան» մարզաւանի դաշտին վրայ։

«Արարատ», որ ընդհ. դասաւորման մէջ երկար ամիսներէ ի վեր բ. տեղը կը գրաւէր, վերջին կարգ մը անյաջող մրցումներէ ետք, լրջօրէն վտանգաւոր կացութեան մատնուեցաւ։ Այս վերջին մրցման արդիւնքէն կախուած էր ուրեմն «Արարատ»ի կացութիւնը։ Եթէ յաղթանակը ապահովէր, ապահոված կ'ըլլար նաև բ. տեղը, այլապէս գ. տեղը գրաւելու բացարձակ ապահովութիւնն ալ կրնար չունենալ։

Ճակատագրական այս մրցումի առաջին կէսին, հակառակ մրցորդ խումբերուն յաջորդական գրոհներուն, ոչ մէկ արդիւնք արձանագրուեցաւ։

Բ. մասի սկզբաւորութեան, հայ ֆութպոլիստները սկսան զօրաւոր ճնշում բանեցնել «Տինամօ»ի բերդին վրայ և սակայն մինչև 18րդ վայրկեանը՝ ոչ մէկ արդիւնքի հասան։

Եւ սակայն Արարատցիները ինքնավստահ էին։ Յաջորդական գեղեցիկ փոխանցումներէ ետք, խումբին փայլուն աստղերէն Եդ. Մարգարովը, կարուկ հարուածով մը ճեղքեց ամէն պաշտպանութիւն և գնդակը մխրճեցաւ «Տինամօ»ի դարպասէն ներս։

Ընդհանուր ծայրայեղ խանդավառութիւն ամէն կողմ։ Այս կոլով Մարգարով կը լեփէր ֆութպոլային իր ասպարէզին 150-րդը իսկ այս մրցաշարքի ընթացքին իր 14րդ կոլը։

(Շար. տես էջ 6)

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ

ԱՐԺԱՆԱՑԱՒ ՍՈՎԵՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻՆ

Հայազգի սովետ երգահան՝ Արամ Խաչատրեան (որ այժմ 68 տարեկան է), որ Գահիրէի երաժշտասէրներուն զմայլանքին առարկան դարձաւ այն օրերէն ի վեր, երբ իր ստեղծագործութիւնները կատարող նուագախումբը ղեկավարեց Եգիպտոսի մէջ եւ որ մինչեւ այսօր ալ մեր արաբ հայրենակիցները մեծ հաճոյքով կ'ունկնդրեն իր գործերը՝ յատկապէս արեւելեան բնոյթ կրող իր շեշտերուն համար, Կիրակի, 7 Նոյեմբեր 1971, Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան 54րդ տարեդարձին, Մոսկուայի մէջ արժանացաւ Սովետ Միութեան Երաժշտական Պետական մրցանակին, զոր իրեն յանձնեց Սովետ Միութեան Կոմկուսի Կեդրոնի եւ կառավարութեան կողմէ, գրականութեան, երաժշտութեան, նկարչութեան եւ շարժանկարի արուեստի մարզերուն մէջ՝ այս տարուան դափնեկիրներու մրցանակաբաշխման հանդիսութեան ընթացքին։

Արամ Խաչատրեան այս մրցանակին արժանացաւ՝ դաշնակի, ջութակի, թաւջութակի եւ նուագախումբի համար յօրինած իր ստեղծագործութիւններուն համար,- կը գրէ «Ալ-Ահրամ» արաբական մեծ օրաթերթը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ ՇՈՒԷՏ ՄԵԿՆԵՑԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ.– 24 Հոկտեմբերին, Երեւանից Շուէտիա մեկնեցին մի խումբ հայ արուեստագէտներ, որոնք կը մասնակցին այդ երկրում կազմակերպուած խորհրդային մշակոյթի օրերին: Այդ միջոցառման նախաձեռնողներն են «Շուէտիա-ԽՍՀՄ» և «ԽՍՀՄ-Շուէտիա» բարեկամութեան ընկերութիւնները: Շուէտացիներն արդէն ծանօթացել են Ուքրաինայի և Ղազախստանի ինքնատիպ արուեստին: Այս անգամ Խորհրդային երկրի բազմազգ մշակոյթը ներկայացնում են Հայաստանի պատուիրակները:

Հայ արուեստագէտների պատուիրակութեան մէջ են անուանի ջութակահար, միջազգային մրցոյթների դափնեկիր, Հայկական ԽՍՀ վաստակաւոր արթիստ Ժան Տէր Մերկերեանը, Ալ. Սպենդիարեանի անուան օփերայի և պալէի թատրոնի մենապարուհի, հանրապետութեան վաստակաւոր արթիստուհի Գելլա Ցովհաննեանը, օփերայի մեներգիչ, Հայկական ԽՍՀ վաստակաւոր արթիստ Վահան Միրաքեանը, վաստակաւոր արթիստ Ջիվան Գասպարեանը, պարողներ, երաժիշտներ: Պատուիրակութեան ղեկավար Ռոպէր Վարդանեանը ՀՀԳ-ի Թղթակիցին ասաց:

— Հայաստանի պատուիրակները մեր ժողովրդի իւրատիպ արուեստը կը ներկայացնեն Շուէտիայի 10 քաղաքներում, այդ թւում երկրի մայրաքաղաք Ստոքհոլմում, Կէօթէպորկում, Մալմէօում, Բուսլենտենում, Էրբրում, Էսկիլստունայում, Էսթերսունդում և այլուր: Շուէտիայում արդէն կազմակերպուել են հայկական կրաֆիքայի, կիրառական արուեստի, մանկական նկարների և լուսանկարների ցուցահանդէսներ, որոնք շուէտացիներին հնարաւորութիւն կը տան ծանօթանալու հայկական հինաւուրց և ժամանակակից արուեստին: Երկրում կը կազմակերպուեն նաեւ վաւերագրական և հեռուստատեսային ֆիլմերի ցուցադրում, նաև դասախօսութիւններ՝ Խորհրդային Հայաստանի նուաճումների մասին:

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆՈՒԱՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ ԱՍՆ-Ի ՄԷՋ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ կը գտնուի այժմ՝ Հայաստանի անուանի արուեստագէտներու մեծ խումբ մը, որը կը գլխաւորէ Խորհրդային Միութեան ժողովրդական արթիստ Հրաչեայ Ղափլանեանը: Խումբի մէջ են երգարուեստի լաւագոյն ներկայացուցիչներ՝ ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական արթիստ Նար Ցովհաննիսեանը, հանրապետութեան ժողովրդական արթիստներ Միհրան Երկաթը, Աւագ Պետրոսեանը, Անժելա Ցարութիւնեանը և ուրիշներ:

Սունդուկեանի անուան թատրոնը կը ներկայացնեն ժողովրդական արթիստներ Բաբկէն Ներսիսեանը, Խորէն Աբրահամեանը, Թաթուլ Դիլաքեանը, պարարուեստը՝ ժողովրդական արթիստ Վիլէն Գալստեանը և Պելլա Խուտրնեանը: Սամոնքողներից ԱՄՆ է մեկնել նաև հանրապետութեան վաստակաւոր արթիստուհի Հրաչուհի Ջինանեանը:

Հայաստանի թատերական ընկերութեան 23 հոգիէ բաղկացած այս պատուիրակութիւնը, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ կը մնայ 20 օր: Խումբը Նիւ Եորքէն բացի՝ կ'այցելէ նաև Ուաշինկթըն, Լոս Անճըլըս, Շիքակօ, Պոսթըն և այլ քաղաքներ:

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ
Ս.Դ. Հնչ. Կուս. Ամերիկայի Շրջանի 88րդ Պատգամաւոր. Ժողովի Բացման Առթիւ

Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Ամերիկայի Շրջանի 88-րդ Պատգամաւորական Ժողովի բացման ճաշկերոյթը՝ տեղի ունեցաւ 4 Սեպտեմբեր 1971, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 7.30-ին, Ուստըրի Հնչակեան Ակումբի Սրահին մէջ, հիւրընկալութեամբ տեղւոյն Արանց և Կանանց Մասնաճիւղերուն:

Սրահը լեցուած էր ընկեր-ընկերուհիներու և բարեկամներու կոկիկ բազմութեամբ մը:

Օրուան ատենապետուհի՝ ընկերուհի Տիրուհի Իշլէմէճեան, ճաշկերոյթի բացման խօսքը ընելէ առաջ, նախ հրաւիրեց ներկաները վայրկեան մը ոտքի կանգնիլ՝ ի յարգանք մեզմէ անդարձօրէն բաժնուած ընկերներու անմոռաց յիշատակին և ապա՝ քանի մը կէրճ խօսքերով հանդիսութեան նպատակը պարզելէ յետոյ, ընթացք տուաւ յայտագրի գործադրութեան:

Հրաւիրուեցաւ երգելու, սիրուած երգչուհի ընկերուհի Ալիս Գալայճեան, որ ինչպէս միշտ, այս անգամ եւս իր ժողովրդական երգերով խանդավառեց հանդիսականները և գնահատուեցաւ բուռն ծափերով:

Ազգային հոգեշունչ քերթուածներ արտասանեցին ընկերուհի Մանիա Ադամեան և Տիկին Ալիս Հէքիմեան, որոնք ազգային ոգիով ներշնչեցին և յուզեցին հանդիսականները, գնահատուելով ուժգին ծափահարութեամբ:

Յաջորդաբար երգեցին ընկերուհի Աննա Թարաեան, Տիկին Փայլուն Ղուկասեան, Տիկին Ալիս Հէքիմեան և Պր. Սարգիս Գինոսեան, որոնք բոլորն ալ երկարատեւ ծափերով գնահատուեցան:

Ընկեր Արամ Երամեան (Ֆիլատելֆիայէն), ազդու ողջերձով մը ողջունեց Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Ամերիկայի Շրջանի 88-րդ Համագումարը և յաջողութիւն մաղթեց անոր աշխատանքներուն:

Այնուհետեւ օրուան բանախօս ընկեր Մարգար Զագիկեան, անդրադառնալով Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Ծրագրին մաս կազմող մօտաւոր ու հեռաւոր նպատակներուն շուրջ, եզրակացուց՝ թէ մեր Կուսակցութեան հիմնադիրները, հեռատեսութիւնը ունեցած էին սոցիալիստական հիմունքներով որդեգրելու յեղափոխութեան այնպիսի ուղեգիծ մը՝ ի խնդիր հայ ժողովուրդի տնտեսական ու քաղաքական ազատագրութեան սրբազան դատին, որ յետագային մասամբ իրականացաւ և պատմական փաստացի տուեալներով հաստատուեցաւ անոնց հեռատեսութիւնը:

(Շար. տես էջ 5)

ԳԱՆԱՏԱ

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ԱՍՏՂԱԳԷՏ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ՕԹԱՒԱՅԻ ՄԷՋ

Աշխարհահռչակ աստղագէտ Վիքթոր Համբարձումեան, իբրեւ Միջազգային Գիտական կազմակերպութեան նախագահը, այդ կազմակերպութեան գործադիր մարմինի մէկ կարեւոր նիստին ներկայ ըլլալու համար, այժմ կը գտնուի Գանատայի մայրաքաղաք Օթաուայի մէջ:

Այս առթիւ, Մոնթրէալի հայ գաղութի զանազան մարմիններու ներկայացուցիչներ, գացած են Օթաուա եւ մեծանուն հայ գիտնական Վ. Համբարձումեանին հետ ունեցած են սիրալիր հանդիպումներ՝ միասին ճաշելու եւ խօսակցելու առիթներ:

Վ. Համբարձումեան Օթաուայէն պիտի մեկնի Փարիզ, նախագահելու համար վերոյիշեալ միութեան կազմակերպութեան հոն տեղի ունենալիք ժողովին:

ՑԱՒԱԼԻ ԿՈՐՈՒՍՏ ՄԸ

Խոր ցաւով տեղեկացանք, որ Գահիրէի սիրուած ու յարգուած ազգայիններէն Տէր և Տիկին Գէորգ Բամպուքճեանի միակ որդին՝ Ժագ (Յակոբ) Բամպուքճեան (31 տարեկան), որ տասը տարիներ առաջ ուսանելու համար հաստատուած էր Ֆրանսա, և ուր վկայուելէ ետք ֆրանսական հիւսուածեղէնի ճարտարարուեստին մէջ կ'աշխատէր որպէս ճարտարագէտ, անցեալ Հինգշաբթի, 4 Նոյեմբեր 1971, ինքնաշարժի ցաւալի արկածի մը զոհ գացած է, Լիոն-Փարիզ երթուղիին վրայ, խիտ մշուշի հետեւանքով:

Անմիջապէս որ այս ցաւալի լուրը հասած է, արկածահար երիտասարդին քոյրը և քեռայրը, Տէր և Տիկին Լեւոն Եագուպեաններ, Դամասկոսէն Փարիզ մեկնած են, անհրաժեշտ ստուգումները և կարգադրութիւնները կատարելու համար:

«Ջահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալ հայորդւոյն ծնողաց՝ Տէր եւ Տիկին Գէորգ Բամպուքճեաններուն, քրոջ եւ քեռայրին Տէր եւ Տիկին Լեւոն Եագուպեաններին, ինչպէս նաեւ Բամպուքճեան ընտանիքի անդամներուն եւ սգակիր բոլոր պարագաներուն:

ԳԱՀԻՐԷԻ ՊԱՏԿ. ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՆԴԱՄ ԸՆԿԵՐ ԽՈՐԷՆ ԻՍԿԷՆԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԼՈՒՐՋ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԵՆԹԱՐԿՈՒԱԾ Է ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Մեր պաշտօնակից «Արարատ» օրաթերթէն կը տեղեկանանք, որ խմբագրութեանս աշխատակիցներէն եւ Գահիրէի Պատկ. Թեմական Ժողովի անդամ՝ վետերան ընկեր Խորէն Իսկէնեան, Չորեքշաբթի, 27 Հոկտեմբեր 1971, Պէյրութի Ամերիկեան հիւանդանոցին մէջ, վիրաբուժական լուրջ գործողութեան մը ենթարկուած է, որ անցած է յաջող:

Ընկեր Խ. Իսկէնեան ֆիզիքական լաւ վիճակի մէջ է եւ այժմ ապաքինումի շրջան մը կը բոլորէ:

Այս առթիւ, թերթիս խմբագրութիւնը եւ գրաշարական կազմը, լրիւ ապաքինում կը մաղթեն իրեն:

* * *

Նոյնպէս կը տեղեկանանք, որ Պէյրութի մեր ընկերներէն Արսէն Տէմիրճեան եւ Մինաս Պաճագեան, վիրաբուժական յաջող գործողութիւններու ենթարկուած են վերջերս եւ երկուքն ալ այժմ ապաքինումի շրջան մը կը բոլորեն:

Խմբագրութիւնս կատարեալ ապաքինում կը մաղթէ այս երկու ընկերներուն:

ԱՒՍՏՐԱԼԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆ-ԲԵՄԱԴՐԻՉ ՍԵԴԻ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆԻ Ի ՊԱՏԻՒ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ՝ ՍԻՏՆԷՅԻ ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Աւստրալահայ գաղութի անդամներէն շատեր, հաճոյքով տեղեկացած էին, որ եգիպտահայ դերասան Սեդի Գօչունեան մօտ ատենէն պիտի հաստատուէր Սիտնէյ:

Չորեքշաբթի, 6 Հոկտեմբեր 1971, Սիտնէյի «Մասգոթ» օդանաւակայանը ժամանեցին Սեդի Գօչունեանը և իր քոյրը ու դիմաւորուեցան բեմի վաղեմի ընկերներու, ինչպէս նաև Հ.Բ.Ը.Մ.ի ատենապետ և ծանօթ ազգային Պր. Նշան Առաքելեանի կողմէ:

Ողջագուրումներէ ետք, Սեդի և իր քոյրը առաջնորդուեցան Տէր և Տիկին Ա. Ժամկոչեաններու բնակարանը, ուր տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը:

Կիրակի, 10 Հոկտեմբեր, Ս. Յարութիւն տաճարին մէջ Թարգմանչաց Տօնին առթիւ մատուցուած պատարագէն ետք, Սեդի Գօչունեան ներկայացուեցաւ համայնքին հոգեւոր Հայր Սուրէնին, որ բարի գալուստ մաղթեց իրեն:

Ապա Սեդի Գօչունեան ներկայ եղաւ Հ.Բ.Ը.Մ.ի կեդրոնատեղիին մէջ իրեն ի պատիւ սարքուած ճաշկերոյթին, որուն ներկայ գտնուեցան բազմաթիւ հայրենակիցներ: Գօչունեանի մուտքը ծափողջոյններով դիմաւորուեցաւ, ու ան իր տեղը գրաւեց պատուոյ սեղանին վրայ: Ճաշկերոյթին ընթացքին գործադրուեցաւ գեղեցիկ յայտագիր մը: Բարի գալստեան խօսքը ըրաւ բեմի իր ընկերներէն Պր. Յովհ. Գույումճեան: Հաւաքոյթին թամատա ընտրուեցաւ նախկին եգիպտահայ Պր. Սուրէն Խաչատուրեան, որ իր կարգին խօսեցաւ Գօչունեանի արժանիքներուն և բարեմասնութիւններուն մասին.

(Շար. տես էջ 6)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՄԱՀ ԸՆԿԵՐ ՄԻՆԱՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

Չորեքշաբթի, 27 Հոկտեմբեր, Ռուսէի մէջ երկարատեւ հիւանդութենէ ետք իր մահկանացուն կնքեց, Պուլկարիոյ շրջանի վետերան ընկերներէն Մինաս Մինասեանը, 76 տարեկանին:

Ողբացեալ ընկերը ծնած էր Շումէն: Միջնակարգ վարժարանը աւարտելէ ետք, ան կեանքի ասպարէզը նետուած է: Երիտասարդ տարիքին արձանագրուած է Շումէնի հնչակեան շարքերուն անդամ: Ունեցած է թատերական գործունէութիւն:

Ամուսնանալէ ետք, հաստատուած է Ռուսէ, ուր գործած է հնչակեան զանազան յանձնախումբերու մէջ, նաեւ երկար տարիներ վարչական անդամ եղած է Ռուսէի մասնաճիւղին:

Ողբ. ընկեր Մինասեան բոլորին կողմէ յարգուած եւ սիրուած դէմք մը եղած է: Հայաստանեան ճակատի կողմէ ընտրուած է տեղւոյն եկեղեցւոյ եւ քաղաքային հոգաբարձու, ինչպէս նաեւ աղքատախնամի վարչութեան քարտուղար եղած է: Ան եղած է նաեւ շրջանին «ՀՕԿ»ի վարչութեան անդամ եւ քարտուղար:

Երբ Պուլկարիա 9 Սեպտեմբերին (1944) ազատագրուեցաւ Ֆաշիստական լուծէն, ողբացեալը՝ իբր յառաջդիմական հայ, ընտրուած է «Երեւան» մշակութային միութեան վարչութեան անդամ, ստանձնելով նաեւ քարտուղարի պաշտօնը:

Եղած է անկեղծ ընկեր մը, ազգասէր, հայրենասէր, եկեղեցասէր եւ գաղափարական օրինակելի անձ մը: Իր կեանքի ընթացքին աշխատած է միշտ օգտակար ըլլալ յառաջդիմական բոլոր կազմակերպութիւններէն ներս:

Ողբ. ընկեր Մինաս Մինասեանի թաղման կարգը եւ յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Հինգշաբթի, 28 Հոկտեմբեր 1971, Ռուսէի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ:

Համայնքին եւ թաղականութեան ատենապետ ընկեր Յակոբ Աբէլեան, դամբանականով մը վեր առաւ ողբացեալ ընկերոջ օրինակելի կեանքը, եւ խօսեցաւ անոր գաղափարական նուիրեալ աշխատանքներուն մասին, յուզելով բոլոր յուղարկաւորները:

Թաղական խորհուրդը այս տխուր առթիւ մասնաւոր մահազդ հրատարակած էր, ինչպէս նաեւ մեծ ծաղկեպսակ մը զետեղած՝ ազգանուէր ողբացեալին դագաղին վրայ:

Յարգանք եւ պատիւ գաղափարական մարտիկ եւ յարգուած ընկերոջ՝ ողբացեալ ընկեր Մինաս Մինասեանի յիշատակին:

ԹՂԹԱԿԻՑ

Ռուսէ, 31-10-71

596

ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

ԵՐՋ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

(ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐ)

Երջանկայիշատակ Սրբազանը՝ աւազանի անունով ալ Գարեգին, ծնած է 1867, Դեկտեմբեր 17ին, Հին Արցախի Ղարաբաղի կամ Խամսայի Մելիքութեան Ջրաբերդի գաւառի Մաղաւուզ գիւղը։

Էջմիածինէն, 1882ի ամռան, հրաւէր կը տրուի պատանի Գարեգինին՝ Գէորգեան Ճեմարան ընդունուելու։ Հնամաշ հագուստով կը հասնի Էջմիածին։ Զինք կը տեղաւորեն առաջին դասարանը։ Տարուան վերջը ամենէն կարող աշակերտներէն մին կը հանդիսանայ ու կ՚ընդունուի գիշերօթիկ։ Ճեմարանը կ՚աւարտէ 1890ին։ Իրեն դասակից կ՚ունենայ հետագային յայտնի դարձած՝ Մանուկ Աբեղեան, Ստեփան Կանայեան, Աւետիս Ահարոնեան, Լեւոն Շանթ, Աւետիք Իսահակեան և աւելի յետոյ՝ Վռամեան, Կարապետ Վարդապետ Տէր Մկրտիչեան, Տիրայր, Յուսիկ, Գէորգ և Գարեգին արքեպիսկոպոսները։

Ուսումնական տարուան վերջին ամիսներուն – 1889 – Արշակ Նահապետեան, Կարապետ Տէր Մկրտիչեան – վերակացու ճեմարանի,– Գէորգ Չէօրէքճեան և Գարեգին Յովսէփեան կ՚ուխտեն նուիրուիլ եկեղեցւոյ ծառայութեան և սարկաւագ կը ձեռնադրուին Ներսէս Եպս. Խուտաւերտեանի ձեռքով՝ Գայլանէի վանքին մէջ։

Մէկ տարի կը ծառայէ իբրև սարկաւագ և իբրև ուսուցիչ՝ գիւղի դպրոցին մէջ, և յետոյ տպարանի մէջ տպուած գիրքերու որպէս սրբագրիչ։ Նոյն շրջանին կը գրէ, ժողովրդական բանահիւսութեան իր հաւաքած նիւթերը՝ երկու հատորով – «Սամմայ ծառեր» և «Փշրանքներ ժողովրդական բանահիւսութիւնից»։

Գարեգին Սարկաւագ, 3 Օգոստոս 1892ին, ուսանող կ՚արձանագրուի Լայպցիկի համալսարանին մէջ։ Երկու տարի Լայպցիկի և երկուքուկէս տարի ալ Հալէյի եւ Պերլինի համալսարաններուն մէջ կ՚ուսանի աստուածաբանութեան և փիլիսոփայութեան ճիւղերը։ Ետք քննութեան, 1897ին, կը ստանայ Փիլիսոփայութեան Տոքթորայի (Փհ. Տ.) աստիճան, իբրև աւարտական թէզ ներկայացնելով՝ «Մի կամքի վարդապետութեան ծագման պատմութիւն»։

Էջմիածին կը վերադառնայ 1897ին և նոյն տարուան Նոյեմբեր 30ին կուսակրօն քահանայ (աբեղայ) կը ձեռնադրուի Սուքիաս Արք. Պարզեանի ձեռքով՝ Գայիանէի վանքին մէջ։ Դասախօսի պաշտօն կը ստանձնէ Հոգեւոր Ճեմարանին մէջ։

Քանի մը ամիս յետոյ, Խրիմեան Հայրիկ Գարեգին Աբեղան կը նշանակէ առաջնորդական փոխանորդ Վրաստանի, որը կը վարէ մօտաւորապէս մէկուկէս տարի։ Թիֆլիս մտաւորական կեդրոն ըլլալով՝ ան առիթ կ՚ունենայ շփում պահելու առաջնակարգ մտաւորականներու և գրողներու հետ։ Ասոնցմէ կ՚արժէ յիշել Ղազարոս Աղայեան, Յովհաննէս Թումանեան, Արասխանեան («Մուրճ»ի խմբագիր), Մուրացան, բժշկապետ Բաքայեան, Համբարձում Առաքելեան։ Կաթողիկոսը, 1902ին Էջմիածին կը կանչէ զինք։ Երեւանի Թեմական դպրոցի հոգաբարձութիւնը զինք կը հրաւիրէ ընդունիլ Թեմական դպրոցի տեսչութեան պաշտօնը, որ կը վարէ մինչեւ 1905 թուականը։ Նոյն տարին վերադառնալով կը նշանակուի Գէորգեան Ճեմարանի, ուր միաժամանակ կը

ԵՐՋ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

դասաւանդէ աստուածաբանական եւ հնագիտական ճիւղերու նիւթեր։ Կ՚ըլլայ խմբագրապետ 1906-1907 Մայր Աթոռի պաշտօնաթերթ «Արարատ»ի, որուն կը բերէ միայն իր աշխատակցութիւնը։ Կը նշանակուի (1907) վանահայր Ս. Հռիփսիմէ վանքին։

Կը մասնակցի Գառնիի Տըրդատայ Թախտի պեղումներուն՝ իբրեւ անդամ Փրոֆ. Մառի կազմած գիտական արշաւանքին։ Կը գտնէ Տրդատ Թագաւորի յունարէն մէկ արձանագրութիւնը՝ Քասախ գետի ակունքներուն մօտ։ Փրոֆ. Մառի առաջարկով կ՚ընդունուի որպէս իսկական անդամ Կայսերական Հնագիտական Ընկերութեան։

Կը ճամբորդէ (1911) դէպի Երուսաղէմ եւ Պոլիս՝ ընկերակցութեամբ նկարիչ Եղիշէ Թադէոսեանի, որ կ՚արտագրէ Ս. Յակոբեանց վանքի և Պոլսոյ Ազգ. Մատենադարանի կարեւոր ձեռագիրներէն ոմանց մանրանկարները, ի մասնաւորի թագաւորական և իշխանական դիմանկարները, որոնց բոլորը մաս պիտի կազմէին իր հոյակապ «Հայ Մանրանկարչական Քարտէզ» աշխատասիրութեան։

Կը կատարէ հնագիտական ճամբորդութիւններ՝ ընելով հետազօտութիւններ, որոնցմէ մաս մը կ՚ամփոփուի եռահատոր իր գործին մէջ՝ «Խաղբակեանք կամ Պռոշեանք Հայոց Պատմութեան մէջ»։

Որպէս վարձատրութիւն իր ծառայութեանց՝ Գարեգին Վարդապետ 1917 Մայիսին, Գէորգ Չէօրէքճեան և Տիրայր, Յովհաննէս վարդապետներուն հետ, եպիսկոպոս կը ձեռնադրուի Գէորգ Ե. Կաթողիկոսէն։ Յաջորդ տարի, Մայիս 22ին, տեղի կ՚ունենայ Սարդարապատի ճակատամարտը, որուն կը բերէ գործօն մասնակցութիւն, որպէս նոր օրերու Ղեւոնդ Երէց, վառելով խրամէ խրամ և խրախուսելով հայ արիները։ Իր ցուցաբերած արիութեան համար կը պարգեւատրուի քաջութեան ԳԷՈՐԳԻԵՒՍԿԻ բարձր շքանշանով։ Կարսի անկումէն՝ որպէս բանագնաց՝ կ՚աշխատի պաշտպանել հայ ժողովուրդը վերահաս ջարդէ։ Հանրապետութեան Հայ Կառավարութիւնը կը զարդարէ իր կուրծքը՝ Սպայից Քաջութեան Սպիտակ Խաչի համարժէք ժապաւէնով։

1920ին կը բացուի Երեւանի Համալսարանը, ուր կը կարգուի ուսուցչապետ՝ հայ արուեստի և հնագիտութեան ամպիոններուն։ Նոյն թուականին կը գործակցի ճարտարապետ Ալ. Թամանեանի

(Շար. տես էջ 4)

ՀԱՅՐԵՆԻ ՏԱՂԱՆԴԱՒՈՐ ԱԼԹԱՀԱՐ՝

ՅԱԿՈԲ ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

ՆՈՒՊԱՐ ՏԸՆԿՃԵԱՆ

«Եւ առաջին անգամ՝ երեւի հայ ալթահարի կատարմամբ, հայ բեմից ալթը հնչեց իր ողջ տարողութեամբ, իր ողջ խորութեամբ»։ Այս գնահատանքի այն բարձր խօսքերը՝ զորս «Երեկոյեան Երեւան» թերթի արուեստի մեկնաբանը կու տայ Յակոբ Սանտալճեանի մէկ համերգին առիթով։ Յակոբ՝ որդին Խաչիկ Սանտալճեանի, որուն եգիպտահայութիւնը քաջ ծանօթ էր՝ թէ որպէս դերասան եւ թէ որպէս թատերագիր, այժմ կը համարուի ողջ Հայաստանի եւ Անդրկովկասի առաջնակարգ ալթահարը։

Յակոբ ծնած է Աղեքսանդրիա։ Փոքր տարիքէն երազած է նուագել եւ դառնալ իր ազգին պարծանքը։ Երբ 17 տարեկան ինքնուս ջութակահար պատանին կը ներկայանայ Երեւանի երաժշտանոցը, իր յառաջացած տարիքը խոչընդոտ կը համարուի. բայց բացառաբար զինք կ՚ընդունին երաժշտական ուսումնարան, պայմանաւ որ առաջին տարին իսկ ինքզինք արդարացնէ որպէս յաջող աշակերտ։ Եւ Յակոբ կը յաջողի 11 տարուայ դասընթացքները միայն չորս տարիէն աւարտել։

Սէրը՝ դէպի երաժշտութիւն, կը սաստկանայ իր մէջ, բայց ան չամարձակիր ներկայանալ բարձրագոյն երաժշտանոց (քոնսերվաթորիա), ուր միայն 11 լրիւ տարիներ բոլորած աշակերտը կ՚ընդունուի։ Յակոբ կը մեկնի Մոսկուա եւ կ՚ուսանի Սիմոն Բեչրոտեի մօտ։ Ցամառ աշխատանքի եւ բերկրանքի տարիներ կ՚ըլլան ատոնք իրեն համար։ Հոն ջութակի կողքին՝ Յակոբ կը ծանօթանայ ալթին (Viola)։ Ան կը նկատէ որ ալթին աւելի ի վիճակի է մարդկային ձայներ արտաբերելու եւ Չայքովսքիի անուն բարձրագոյն երաժշտանոցի Տոքթոր-Փրոֆեսոր՝ բազմահամբաւ խմբավար Միքայէլ Տէրեանի խորհրդով, ան կ՚որոշէ վերջնականապէս նուիրուիլ ալթին եւ նոյնինքն Մ. Տէրեանի մօտ ծանօթանալով ալթի գաղտնիքներուն, կը վերադառնայ Երեւան, ընդունուելու համար Կոմիտասի անուան հայկական բարձրագոյն երաժշտանոցը, Փրոֆեսոր Շամշեանի հսկողութեան ներքեւ։ Այստեղ ցոյց տալով կամքի մեծ ուժ եւ իր գործին հանդէպ մեծ սէր, երաժշտանոցի հնգամեայ ծրագիրը գերազանց կերպով կը վերջացնէ միայն չորս տարիէն։ Ու աւարտական համերգին, Յակոբ այնքան յոյզ ու կրակ էր ներդրած, որ ներկաներէն Փրոֆեսոր Ցինցպուրկը ստիպուած յայտարարեց. «Համաշխարհային լաւագոյն երաժշտանոցները պատիւ պիտի համարէին ունենալ այսպիսի տաղանդաւոր ալթահար մը»։ Նոյն երեկոյեան, ներկաները զինք ոչ միայն շնորհաւորեցին, այլ մանաւանդ շնորհակալութիւն յայտնեցին՝ իրենց պատճառած լաւագոյն յոյզերուն ու վայելքին համար։

Յակոբ Սանտալճեան կը սկսի համերգային բուռն գործունէութեան։ Միքայէլ Տէրեան կը գրէ իր մասին. «Յ. Սանտալճեան կը տիրապետէ երաժշտական մեծ գիտութեան, ունի գերազանց զգացողութեան եւ վիրթիւոզ կատարման»։ Մեծ երգահան Էդգար Յովհաննիսեանը ըսած է. «Երբ նա նուագում է Պախ, դահլիճի պատկերներն իսկ դղրդում են»։ Իսկ երգահան Սահառունին ըսած է «Պախի կատարման ժամանակ, մեզ թւում է ոչ թէ մէկ մարդ է նուագում մի գործիքով, այլ մի ամբողջ նուագախումբ է հնչում դահլիճում»։

(Շար. տես էջ 5)

ԿՈՄԻՏԱՍԻ

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵԶԻ ՀԵՏ

(ԴՐՈՒԱԳ ՄԸ)

Արմենակ Շահմուրատեան ակընյայտնի մշեցի հնչակեան մըն էր, որ սերտ յարաբերութիւններ մշակած էր Փարիզ՝ Վարազդատի, Տոքթ. Ճելալեանի, Ակուլինէ Պոյաճեանի հետ (որ Մեծ Մուրատի կինն էր և Տոքթ. Ճելալեանի քոյրը)։

Արմենակ Շահմուրատեան սերտ մտերմութիւն ունէր նաեւ Մուրատի որդեգրած Սագոյի հետ։

Արմենակ Շահմուրատեան ունէր լաւ դիրք, եւ դրամական վարկ։ Տոքթ. Ճելալեանի հետ կ՚օժանդակէին հնչակեան կարօտ ուսանողներուն։

Այդ նպաստէն փոքր գումար մըն ալ ինծի տրուած էր, զոր պիտի վճարէի պաշտօնի մտնելէս ետք։

1914ին Կոմիտաս կը բնակէր Փանոս Թերլեմեզեանի բնակարանը, որը կ՚իշխէր մեր «Կայծ»եան սերունդի բժշկական ուսանող Մանուէլ Պաղտասարեանի բնակարանին։

«Գուսան» երգչախումբի կարեւոր աղջիկները ընտրուած էին «Դպրոցասէրի» ուսանողուհիներէն, որոնք զօրաւոր օղակներն էին «Գուսան» խումբին։

Արմենակ Շահմուրատեան կատակի ձեւով ականջիս փսփսաց ըսելով. «այդ գումարը ինծի կուտաս, երբ ես Պաղտատ երգելու գամ»։

Այդ օրերը լուր տարածուած էր, թէ «Կիտուր Պաղտատի Օսմանեան քոլէճի ուսուցիչ նշանակուած է»։

Այս կապակցութեամբ, օր մը Մանուէլ Պաղտասարեանի առաջնորդութեամբ և Տիկ. Ակուլինէ Պոյաճեանի ընկերակցութեամբ «մնաք բարով»ի գացի Կոմիտասին։

Կոմիտասը գտանք մռայլ դէմքով եւ յուզումնալից տրամադրութեան մէջ։

Սիամանթօ, Վարուժան, Վարդգէս եւ Զօհրապ նոր հեռացած էին սենեակէն եւ Կոմիտաս մինակ մնացած էր վանեցի Փանոս նկարչին հետ։

Կոմիտաս քիչ մը փոխուած, լաւ տրամադրութեամբ ընդունեց մեզ եւ ըսաւ. «Պաղտասարեանէն լսեցի ձեր Պաղտատ երթալը։ Ուրախացայ։ «Գնա՛ Կիտուր, որքան կրնաս շուտ հեռացիր քաղաքէն, քիչ առաջ դաշնակցականները մանրամասնօրէն պատմեցին ձեր կուսակցութեան ձերբակալուած ընկերներուն մասին»։

Անմիջապէս Թերլեմեզեանին խօսքը ուղղելով աւելցուց։ «Կիտուրին վերապահած էին գիւտ մը ՎԱՐԴԱՆ օփերայի կազմութեան մէջ։ Ինչո՞ւ, պիտի հարցնես։ Պատմեմ։ Ճեմարանի կազմուած երգչախումբի անդամ էր, օր մը «Սիփանայ քաջերու» ռազմական խմբերգը պիտի կատարէինք։ Սկսանք. ես չափ կուտամ և կը հետեւիմ ձայներուն, երբ անակնկալօրէն ականջիս զարկաւ տարօրինակ ձայն մը՝ որ ռիթմով կը հետեւէր չափերու, ձեռքերու վայրէջքին և կը հանէր քարերու թափթփուքի զարկեր։ Տարօրինակ, բայց դիւրեկան։ Կամացուկ մը խումբին մէջ անցայ եւ ի՞նչ տեսնեմ. Կիտուր քերթենքլեն ձեռքին, թիթեղեայ տուփ մը մէջը լեցուցած մանր քարեր եւ չափին համեմատ թափթփուող խշխշոցներու ձայն»։

«Գնա՛, քերթենքլէ, գնա՛, արդեօք պիտի հասնի՞ս «Վարդանանք»ի օփերային, Աւարայրի քարերու քշշոցին...»։ Ա. Շահմուրատեան հասաւ իր նպատակին, երբ Պաղտատ հիւպատոս էր, իսկ «Վարդանանցի փիղերո՞ւն»։ 1918ին Անդրանիկի բանակի խմբապետներէն՝ Թորգոմեանի հետ (Նայիրիի Թղթակից Թորգոմեան, որուն հանդիպեցայ Հայաստան անցեալ տարի), Վարդանի գերեզմանի բլուրէն 2 թրքական թնդանօթներ գրաւեցինք, մէկը տարինք մեզ հետ մինչեւ Խոյի պարիսպներուն դէմ և դղրդացուցինք քաղաքի դրան պատերը։ Այս դէպքը ստուգեցինք Թորգոմեանի հետ Փրոֆ. Ար. Մնացականեանին տունը... քաղցր յուշապատումով։

Ա. Կ.

ՀԱԶԱՐ ՕՐ՝ ԿԵՍԹԱՓՈՅԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏՈՎ

ԼԵՒՈՆ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

Սիվաշի գորշ-կանաչաւուն ջրերում, յստակ արտացոլւում են Թաւշեայ ամպերը, որ դանդաղ, քուլա քուլա սահում են ջինջ երկնքով։ Նրանք արագ փոփոխւում են՝ շողշողում բոսոր արևի շռայլ գոյներով, որն իր պայծառ ճաճանչները հետզհետէ հաւաքելով, հրաժեշտ է տալիս ցերեկուան, իր տեղը զիջում գիշերային լուսատուին՝ լուսնին։

Երեկոյեան այդ ժամերին լիճը անսովոր լուռ է։ Նրա պղտոր մակերեսը բաց-վարդագոյն է։ Այդպիսի գոյն նա ստանում է միայն Խրիմի չորային ամառուայ կէսերին, երբ լճի ջուրը ուժգնօրէն գոլորշիանում է ու սկսում աղակալումը։

Լճի լայն ափով, կիրզայի սապոգներով (երկարաճիտք կօշիկներ) Թաղուելով աղի մէջ, գրեթէ անաղմուկ քայլում էին նրանք։ Երեքով էին։ Ուշադիր դիտելով տեղանքը, ավտոմատ հրացանը ձեռքին առջևից քայլում էր մի բարձրահասակ տղամարդ՝ սովետական զինուորի համազգեստով։ Ժամանակ առ ժամանակ նա կանգ էր առնում, ականջ դնելով գիշերային լռութեանը, ապա դառնալով իր ուղեկիցներին, համր շարժումներով ցոյց էր տալիս, որ հանգիստ կարելի է ճանապարհը շարունակել։

Նրան հետևող զինուորներն իրենց հետևից քարշ էին տալիս մի ինչ-որ ծանր բեռ, որ փաթաթուած էր շինելի (զինուորական վերարկու) մէջ։

— Գուցէ, ընկեր հրամանատար, ես նրան մենակ տանեմ կը գնամ ուսիս, — շշուկով ասաց Թիկնեղ տղամարդը դիմելով իր ուղեկցին, որ ունէր գերմանական էֆրէյտորի համազգեստ։

— Այս անգամ ծանր «լեզու» հանդիպեց մեզ։ Ոչինչ, Վասեա, շուտով դուրս կը գանք բացատ, այնտեղ կը հանգստանանք, — պատասխանեց հրամանատարը։

Մօտ երեք հարիւր մեթր անցնելուց յետոյ նրանք կանգ առան։

Շուրջը ցաքուցրիւ տարածւում էին Թփուտների նոսր շարքերը։ Ետևում մնացած Սիվաշը ձգւում էր անչափ հեռու, տեղ-տեղ կեռւում էր աղեղաձև, շրջափակւում՝ դառնալով փոքրիկ լճակներ, որոնց ցամաքած ափերը լոյսից փայլփլում էին աղի նստուածքներով։

— Դէ, մենք համարեա Թէ տանն ենք, — յոգնած նստելով գետնին, ասաց հրամանատարը։

— Տնքում է անիծեալը, — շեղ նայելով «լեզուին» նկատեց ավտոմատաւոր զինուորը՝ Գարկուն ազգանունով։

— Ոչինչ, կը տնքայ ու կը դադարի։ Լաւ կ'իմանայ Թէ ինչ է նշանակում տէրուտնօրինութիւն անել ուրիշի հողում։ Մենք նրան մեզ մօտ չէինք հրաւիրել, — փաթաթանը ոտին դանդաղ փաթաթելով քրթմնջաց Վասիլի Սիմագովը։

— Դու, Վասեա, լաւ կը լինի պատմես, Թէ լեյտենանտի հետ ինչպէ՞ս նրան վերցրեցինք։

— Ինչ է, ընկեր Մարտիրոսեանի հետ մենք առաջին անգամն ե՞նք «լեզու» վերցնում։ Սա արդէն երրորդն է։ Առաջին անգամ երկու զինուոր վերցրինք, իսկ այս մէկը, կարծես էֆրէյտոր լինի։ Ճիշտ է, մի քիչ անյաջողութիւն կրեցինք, քսոտը հաշմանդամ դուրս եկաւ, բայց երևում է շատ բան գիտի։ Ընկեր լեյտենանտը ասում է, Թէ նրանց շտաբումն է աշխատում։

— Բայց և այնպէս, ինչպէ՞ս էք նրանց վերցնում, — միշտ հարցու փորձ էր անում Գարկուն, որը հետախոյզներին առաջին անգամն էր ուղեկցում։

— Ո՞նց Թէ ինչպէս, — անբաւական մաթմաթաց Սիմագովը։

ՀԵՐՈՍ ՀԱՅԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Ընկեր Մարտիրոսեանը գերմաներէն շատ լաւ է խօսում։ Նա սկզբում ում պէտք է՝ աչքի տակ է առնում, խաբելով նրան իր ետևից գրաւում է ձորակը, հենց այդտեղ էլ ես շինելը նրա գլխին եմ գցում։ Յետոյ օգնութեան եմ կանչում քեզ նման մէկին։ Ահա և ամբողջը։

— Ինչ-որ նա չափից աւելի է պարզեցնում, ընկեր լեյտենանտ, — դարձաւ Գարկունը Մարտիրոսեանին, որ մտազբաղ նստել էր պառկած «լեզուի» կողքին։

— Հետևեալ անգամ Սիմագովի փոխարէն հետս քեզ կը վերցնեմ։ Ինչպէս ասում են, աւելի լաւ է մէկ անգամ տեսնել քան հարիւր անգամ լսել։ Տէ, իսկ հիմա, տղաներ, ճամբայ ընկնենք։ — Եւ հրամանատարը առաջինը ոտքի կանգնեց։

... Մարտիրոսեանի գլխաւորութեամբ բռնուած «լեզուն» խօսասէր դուրս եկաւ։ Զօրամասում շատ գոհ մնացին և նրան բանակի շտաբ ուղարկեցին։

Երեք օր անց, լեյտենանտ Հայկ Մարտիրոսեանին իր մօտ կանչեց վաշտի հրամանատարը։ Դա մի բարձրահասակ, նիհար տղամարդ էր, մի խոշոր սպի վտիտ դէմքին։

— Հրամանատարութիւնը Ձեզ շնորհակալութիւն է յայտնում Թանկարժէք «լեզու» բերելու համար։ — Այս բառերով նա հրամանատարին դիմաւորեց իր մօտ՝ պլինտաժում։ — Բայց դուք, ընկեր Մարտիրոսեան, — շարունակեց նա, — մէկ ժամից յետոյ պէտք է լինէք բանակի շտաբում։ Այդպիսի հրաման եմ ստացել։

Բանակի շտաբը տեղաւորուած էր Խրիմի գիւղերից մէկում, Փերեկոփի պարանոցից ոչ հեռու, որը նեղ շերտով անցնում էր Սիվաշից մինչև սևծովեան ծովախորշը։

Պարանոցը լեցուն էր սովետական զօրքերով, որոնք կասեցնում էին հիթլերեան բանակի գրոհը, բանակ, որը գրաւել էր Ուքրաինայի մեծ մասը և կանգնած էր Խրիմի դարպասների մօտ։

1941 Թուականի այդ ահեղ օրերին, շարժման մէջ էին դրուել բոլոր ուժերը՝ որպէսզի Թշնամին չկարողանայ գրաւել երկրի առողջարանային շրջաններից մէկը։

Նախկին առողջարանները, հանգստեան տները դարձել էին բերդեր՝ Թշնամուն հարուածելու համար։

Հայկ Մարտիրոսեանը դեռ երբեք առիթ չէր ունեցել զրուցելու գեներալ Փեթրովի հետ։ Նա միայն մէկ անգամ էր տեսել նրան, երբ հրամանատարը շրջագայելով զօրքերը, այցելեց այն զօրամասը, ուր ծառայում էր Հայկը։ Գեներալին դուր եկաւ տիվիզիայի մարտական պատրաստութիւնը և, դիմելով հրամանատարին, ասաց. «Երևում է ձեր տղաները մարտական են, նրանց հետ կարելի է լեռներ շրջել»։

Գեներալի այցելութիւնից մէկ շաբաթ յետոյ, տիվիզիան նետեցին Փերեկոփի համար մղուող կռիւների մէջ։ Տղաները իսկապէս մարտական էին՝ անսասան իրենց դիրքերում։ Ֆաշիստները բազմիցս հոգեբանական գրոհներ էին ձեռնարկում, բայց ոչ մի կերպ չէին կարողանում առաջ շարժուել։ Գեներալը հասկանում էր, որ այդպէս երկար ժամանակ չէր կարող շարունակուել։ Հիթլերականները ուժով ու տեխնիկայով գերազանցում էին մեզ։ Դրա համար էլ, եթէ ամենամօտ օրերս համալրում չստացուեր, ստիպուած էին այդ կարևոր բնագիծը Թողնել։ Գեներալը ամենևին չէր տարակուսում, որ սովետական զօրքերը կրկին կը վերադառնան ֆաշիստների գրաւած հողերը։ Բայց այդ վերադարձը Թեթևացնելու համար, անհրաժեշտ է Թշնամու Թիկունքում սեփական մարդիկ ունենալ, որոնք կ'օգնէին վիժեցնել ֆաշիստների պլանները։ Հենց այդ նպատակով էլ բանակի շտաբ էր կանչուել Հայկ Մարտիրոսեանը։

Գեներալ Փեթրովը նստել էր մի մեծ սեղանի առջև և ինչ-որ Թղթեր էր աչքի անցկացնում։

(Շար. տես էջ 5)

ԵՐՋ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

և Աշխարաբէգ Քալանթարի, որոնց հետ կը կազմէր երրորդ անդամը Հայաստանի Հնութեանց Պահպանութեան Կոմիտէին։

Խորհրդային Հայաստանի Գիտութեանց Ինստիտուտի գիտական անդամ կը նշանակուի 1921ին, և կը հրատարակէ «Բանբեր» ժողովածուի առաջին մեծ հատորը՝ Կաճառի միւս անդամներուն հետ։ Էջմիածինը, 1924ին, դարձեալ կը մատնուի նիւթական ծանր կացութեան։ Ինքը կը ստանձնէ հանգանակութեան գործը և կը կարողանայ հաւաքել 120,000 ռուբլի, որով կ'ապահովուի Մայր Աթոռին մէկ տարուան ելևմուտքը։

1925ին կը բարձրանայ Արագածի գագաթը, որուն նկարագրութիւնը կ'ընէ «Արագածի Գագաթին՝ ի խնդիր Լուսաւորչի Կանթեղին» գործին մէջ, որ առանձին գրքոյկով կը տպագրուի 1941ին։ Գէորգ Ե. Կաթողիկոսի օրով կ'ըլլայ Գերագոյն Հոգևոր Խորհուրդի անդամ և Միաբանական Ժողովի նախագահ։ Լենինականի մեծ երկրաշարժին (1926) ժամանակ, Կաթողիկոսին կողմէ ինքը կը ղրկուի աղէտին վայրը՝ ժողովուրդին սիրտ տալու և մխիթարելու։

1927ին կ'ընտրուի առաջնորդ Ռուսաստանի, Խրիմի և Նոր Նախիջևանի Թեմին։ 1932ին կը նպաստէ Խորէն Կաթողիկոսի ընտրութեան յաջողութեան, իսկ ինք կ'ընտրուի Գերագոյն Խորհուրդի անդամ։ 1934ին կը նշանակուի Լիազօր Նուիրակ և Ներկայացուցիչ Հայրապետի, որպէսզի այցելէ հայ գաղութները և յատկապէս դարմանէ Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ յառաջ եկած եկեղեցական պառակտումը։

Ամերիկա կը ժամանէ 8 Ապրիլ 1936ին՝ իբրև Հայրապետական Լիազօր Պատուիրակ։ Թեմի Ազգային Երեսփոխանական Ժողովը 4 Սեպտ. 1938ին, զինք կ'ընտրէ Առաջնորդ։ Թէև հաստատումը կը յապաղի մինչև 5 Մայիս 1939, սակայն նոյն տարուան Յունիսի սկիզբը ան եռանդագին կը ձեռնարկէ իր պաշտօնին։ Կը բառնայ Առաջնորդարանի բազմահազար տոլարներու պարտքը, կը հաստատէ «Լուսաւորչի Լումա»յի և Առաջնորդարանի Օժանդակ Միութեան «Մի տոլար Իւրաքանչիւր Անհատէ» տարեկան տուրքերը։ Կը յաջողի հրկիզել տալ Թրոյի, Պինկհամթընի, Պըրինֆորթի, Պոստոնի, Լովելի, և Ուոթըրթաունի եկեղեցիներուն պարտամուրհակները։ Կը գնուին նոր եկեղեցիներ և իր ձեռքով կ'օծուին Նորթ Ֆիլատելֆիոյ, Ուեսթ Ալիսի, Նիւ Պրիթընի եկեղեցիները, կը նորոգուին և կը բարեզարդուին Փրաւիտէնսի, Պոսթընի, Ֆիթըրսընի եկեղեցիները, կը կառուցուի Նահատակ Դուրեան Արքեպիսկոպոսի մատուռը՝ Տիար Հայկ Գավուքճեանի ջանքերով և շիրմաքարը կը հոգացուի Ղևոնդ Դուրեան Յիշատակաց Տիկնանց օժանդակութեամբ, և շիրմաքարին հայկական ոճով զարդարութիւնը կու տայ Առաջնորդ Սրբազան Հայրը։

Քառամեայ պաշտօնավարութեան շրջանին, այս նիւթական կարևոր գործերէն զատ՝ աւելի հիմնական և տևական աշխատութիւններով կը բարեզարդէ Առաջնորդական Աթոռը։ Կը վերակազմէ Ազգային Կեդրոնական Վարչութիւնը, Ուսումնական Խորհուրդը, Տնտեսական Խորհուրդը։ Կը նշանակէ այցելու հովիւներ, կրթական տեսուչ։ Կը հրատարակէ «Հայաստանեայց Եկեղեցի» պաշտօնաթերթը, կը հաստատէ ժողովրդական լսարան, Եկեղեցականաց Համագումար։ Հոկտեմբեր ամիսը կը հռչակէ «Մշակոյթի Ամիս», և կը մտադրէ հիմնել բարձրագոյն վարժարան մը՝ պատրաստելու համար ուսուցիչներ և եկեղեցականներ։

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Պատգամաւորական Ժողովը, 10 Մայիս 1943ին, միաձայնութեամբ զինք կ'ընտրէ Կաթողիկոս։

Կաթողիկոս կ'օծուի 1945 Ապրիլ 8ին, Անթիլիասի Հայոց Կաթողիկոսարանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ, ի ներկայութեան պետական, տեղական Թէ օտար ներկայացուցիչներու և ժողովրդական հոծ բազմութեան։ Ապրիլ 22ին, Սուրիական Հանրապետութիւնը իրեն կը շնորհէ «Սուրիական Մումթազ» բարձրագոյն աստիճանի պատուոյ նշանը՝ ի գնահատութիւն իր մատուցած ծառայութեանց։

Յունիս 5ին կը մեկնի դէպի Էջմիածին, նախագահելու համար կաթողիկոսական ընտրութեան Պատգամաւորական Ժողովին, որ միաձայնութեամբ Կաթողիկոս կ'ընտրէ Տեղակալ Տ. Գէորգ Արք. Չէօրէքճեանը, որուն օծման կարգը կը կատարէ Գարեգին Կաթողիկոս, 1945 Յունիս 24ին, Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարին մէջ, իր շուրջ ունենալով էջմիածնական և Կիլիկեան արքեպիսկոպոսներ։

Հայաստանի կառավարութեան կողմէ իրեն տրամադրուած օդանաւը՝ իր չքախումբով կը մեկնի Թեհրան, ուր կ'այցելէ Շահին, որ մեծավայել ընդունելութիւն կը սարքէ ի պատիւ իրեն։ Թեհրանի մէջ կ'օծէ նորակառոյց Ս. Աստուածածին եկեղեցին՝ Օգոստոս 7ին և կը հասնի Անթիլիաս։

Լիբանանի հայութիւնը, 1948ին, կը տօնէ իր յոբելեանը, պանծացնելով իր վաթսունամեայ եկեղեցական, գիտական ու գրական գործունէութիւնը, և ծննդեան ութսունամեակը ու քահանայութեան յիսնամեակը։ Հանդիսութեանց ներկայ կ'ըլլայ Լիբանանի նախագահը՝ վարչապետին ընկերակցութեամբ։ Այդ առթիւ իր կուրծքը կը զարդարուի Լիբանանեան Մայրիի Ա. Կարգի շքանշանով։

Իր կաթողիկոսութեան շրջանին՝ Երանաշնորհ Գարեգին Հայրապետ կը զօրացնէ Դպրեվանքը, անոր կողքին բանալով քահանայից դասարան մը, եռապատկելով աշակերտութեան թիւը և հրաւիրելով պատրաստուած դասախօսներ։ Յատուկ ուշադրութիւն կը դարձնէ Դպրեվանքէն շրջանաւարտ երիտասարդ եկեղեցականներու համալսարանական ուսում ջամբելու, և ատոր համար խումբ մը խոստումնալից հոգևորականներ կը ղրկէ Ամերիկա և Եւրոպա։

Զարկ կու տայ տպարանին, կը հաստատէ կազմատուն։ Բովանդակալից կը դարձնէ «Հասկ» ամսագիրը։ Կը հրատարակէ «Հայագիտական Հասկ Տարեգիրք»ը։ Կը կազմակերպէ ժողովրդային Լսարանը, Գեղարուեստի Օրը, Հնագիտական և Հայ Արուեստի Ցուցահանդէսը։ Հոկտեմբերը կը հռչակէ «Մշակոյթի Ամիս»։ Կը յաջողցնէ ներգաղթի հանգանակութիւնը և կ'օրհնէ ներգաղթող իր զաւակները, անձամբ նաև բարձրանալով։

Կը գնէ Յովսէփեան կալուածը՝ Պէյրութի Շարա Համրա պողոտային վրայ. վանքին մէջ շինել կու տայ Դպրեվանքի նոր շէնքը՝ Թանգարան-Մատենադարանի բոլոր բաժիններով, իսկ Պիքֆայայի բարձունքներէն միոյն վրայ՝ 52,000 քառակուսի մեթր տարածութեան վրայ, Կաթողիկոսարանի Ամարանոցը՝ ընդարձակ շէնքով եւ Մատուռով մը։

Երբ կը գրէր յառաջաբանը՝ «Հայագիտական Հասկ Տարեգիրքի Բ. Հատոր»ին, սիրտէն վիրաւոր կ'իյնայ անկողին՝ 1950 Դեկտեմբեր 23ին։ 18 ամիսներու պարբերական ապաքինումի և նոր տագնապներու շրջանէն ետք, ան կ'աւանդէ իր բարի հոգին, 1952 Յունիս 6ին, Ուրբաթ առաւօտ ժամը 5.40ին։ Կը թաղուի Անթիլիասի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին կից՝ կաթողիկոսներու յատկացուած բաժինին մէջ, Տ. Սահակ Բ. Խապայեան և Տ. Պետրոս Սարաճեան կաթողիկոսներու գերեզմաններուն միջև։

ՅԱԿՈԲ ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Յակոբ Սանտալճեան հայերու մէջ եղաւ առաջինը՝ որ նուագեց հունգար մեծ երգահան Պելա - Պարթոքի ստեղծագործութիւնները՝ գրուած ալթի համար եւ առ այդ Հունգարիայէն ստացաւ շնորհակալագիր։ Իսկ դեռ ոչ շատ ժամանակ

Հայրենի տաղանդաւոր ալթիստ ջութակահար Յակոբ Սանտալճեան

առաջ, 1971 թուի Ապրիլ ամսուն, տեղի ունեցաւ Մոցարթի կրկնակի կոնչերթոյի կատարումը՝ ջութակի, ալթի եւ նուագախումբի համար։ Անոր այդ համերգին գնահատականը: «Իրենց ողջ զգացական աշխարհն են մեր առջեւ բացում ալթն ու ջութակը՝ երկխօսութեան միջոցով: Ալթը պատմում է իր հոգու խռովքի մասին, իսկ ջութակը մեղմութեամբ ու քնարականութեամբ պատասխանում է նրան»։ Յիշենք թէ ալթը կը նուագէր Յ. Սանտալճեան իսկ ջութակը Անահիտ Ծիցիկեան։

1961 թուականին կը սկսի ասպիրանտական շրջանը եւ որ հազար հոգիէն միայն մէկուն բախտ կը վիճակուի ուսանելու: Այս շրջանին, բացի համերգային սովորական երեկոներէն, ան կը մասնակցի հեղինակային երեկոներու եւս, միայնակ վարելով ամբողջ երեկոն, կատարելով այս կամ այն հեղինակի ստեղծագործութիւնները։

1966 թուին, հաշուի առնելով կատարողական իր բարձր տաղանդը ու մանկավարժական մեծ հմտութիւնը, ապա դասախօսի պաշտօնով կը հրաւիրուի Երաժշտանոց, որ երաժշտական ամենաբարձր ուսումնական հաստատութիւնն է:

Սակայն Յ. Սանտալճեան մտահոգուած էր ազգային ալթի գրականութեան պակասով: Ուրեմն իր եւ Հայաստանի երգահաններու միութեան փոխ-նախագահ երգահան Էդվին Արիստակեսեանի համատեղ ջանքերով, ծնունդ առաւ սովետահայ առաջին ալթի կոնչերտոն, իսկ աւելի ուշ՝ Տիգրան Մանսուրեանի ալթի կոնչերտոն։ Առաջին մասնագէտներու կարծիքով, իր էութեամբ, հոգու հարստութեամբ, ազգային երանգապնակով եւ վիրթիւոզական հնարաւորութիւններով, ոչ միայն ազգային այլեւ համաշխարհային ալթի գրականութեան մաս կը կազմեն այս գործերը: Ի միջի այլոց, վերեւ յիշուած երկու գործերն ալ նուիրուած են Յ. Սանտալճեանին, ինչպէս նաեւ իրեն է նուիրուած՝ վերջերս գրուած ալթի ուրիշ կոնչերտօ մը եւս, որուն հեղինակն է Յարութիւն Պոտուրեանը:

Կատարողական մանկավարժական գործունէութենէն զատ, Յ. Սանտալճեանը նուիրուած է գիտական աշխատանքի։ Ուսումնասիրելով իր ալթին, որ 1625 թուականին շինուած է, ան փորձեց թափանցել ալթի պատմութեան, ուսումնասիրելով գործիքին զարգացումը՝ սկսած հին շրջաններէն մինչեւ օրերս, ինչպէս նաեւ նուագելու բոլոր ձեւերն ու մեթոտները, եւ ի վերջոյ առաջարկելու համար ալթի նուագելու իր նոր մեթոտը։ Այս խորաթափանց աշխատանքը՝ ան այժմ հրատարակութեան կը պատրաստէ, որուն համար անկասկած կը ստանայ արուեստագիտութեան տոքթորի բարձր տիտղոսը:

Մեր զրոյցի աւարտին, հարց տուինք տաղանդաւոր ալթահարին, թէ պիտի չփափաքէ՞ր արդեօք այցելել իր ծննդավայրը՝ Եգիպտոս, որուն ի պատասխան ան ըսաւ. «Ինծի համար շատ հաճելի պիտի ըլլար անշուշտ այցելել ծննդավայրս ու ամենակարեւորը՝ շատ մեծ հաճոյքով պիտի նուագէի իմ սիրելի հայրենակիցներուս համար»։

ՆՈՒԲԱՐ ՏԷՆԿՃԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՍԱՆԻՔՆԵՐԻՆ

Մեր անցեալ թիւով նկարագրած էինք Ս. Պսակի արարողութիւնը՝ Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանի ընդ Օր. Թամիկ Թերզեանի, որ տեղի ունեցաւ Գահիրէի մէջ, 31 Հոկտ. 1971։

Հարսանիքի հրաւիրատոմսին առ ի պատասխան, հայրենի մեծ բանաստեղծ Յովհաննէս Շիրազ, Երեւանէն գեղեցիկ եւ իմաստալից բանաստեղծութիւն մը կը ծոնէր նորապսակ ամոլին՝ վասն շնորհաւորութեան: Ստորեւ կը հրատարակենք Շիրազի այդ բանաստեղծութիւնը.-

Ո՛չ թէ քող միշտ ոսկի տեղայ
Փեսայութեանն իմ հայորդոց.
Թո՛ղ մարգարիտ, թագ չշողայ
Հարսնութեանը կուսանց հայոց։

Ոսկին ի՞նչ է սրբութեան դէմ՝
Հաւատացէ՛ք իմ սուրբ խօսքին,
Ի՞նչ է ոսկին՝ հայութեան դէմ,
Սրբութեան դէմ ի՞նչ է ոսկին։

Թո՛ղ սրբութեան անձրեւ տեղա՛յ
Փեսայութեանն իմ Արեգի,
Միշտ սրբութեան թագը շողա՛յ
Հարսնագլխին իմ Թամիկի:

Թո՛ղ ծերանան միշտ մի բարձի
Զոյգն էլ միշտ սուրբ ու սուրբ մնան,
Դէպի Մասիս՝ վերադարձի՝
Հայոց միակ ճամբին բանան։

Իրար այնպէս միշտ համբուրեն
Որ՝ նման Սիս իմ բալիկի՝
Նոր բալիկ աշխարհ բերեն՝
Ի սէր հայոց մեծ գալիքի...

Որ նորից-նոր ոսկի տեղայ
Փեսայութեան Արշակի,
Հայաստանի գլխին շողայ
Նորից թագը մեծ Մասիսի։

Որ տուն բերենք, ծովն էլ Վանայ –
Սեւանն իսպառ չի ցամաքի,
Ծովանայ հողն իմ Սեւանայ՝
Բանայ ճամբէքն Հայրենիքի...։

1971 *Սեպտ., Երեւան*

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԻՐԱԶ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ՀԱՅ ԱՂՔԱՏԱՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Հոգաբարձութեանս նպատակն է օգնութեան հասնիլ չքաւորին, արցունքը սրբել որբին ու այրիին, ամոքել ցաւը հիւանդին, պատսպարել անտուն ծերունին։ Ու այս մարդկային ու վսեմ նպատակին համար ոչ մէկ ջանք կը խնայուի։

Վերջացող 1970 *տարուան ընթացքին, Հոգաբարձութեանս նպաստընկալ ընտանիքներու եւ անհատներու թիւը կը հասնէր* 82-*ի, որոնց կանոնաւորաբար բաշխուած է* 3344,875 *Եգ. Ոսկի նպաստ։*

Նպաստընկալներէն երկուքը բնակեցուած են Ապպասիէ թաղամասին՝ յարկաբաժնի մը մէջ, որուն տարեկան վարձքն է Ե.Ո. 54,180 *միլ.:*

Նաեւ Հոգաբարձութիւնս ծերանոցներու մէջ զետեղած է 2 *ծերունիներ, որոնց համար տարեկան կը վճարուի Ե.Ո.* 144.–։

Հիւանդները կը ստանան բժշկական խնամք եւ դեղ, իսկ բժշկական մասնաւոր խնամքի կարօտեալները կը զետեղուին հիւանդանոցներու մէջ: Ներկայ տարուան ընթացքին, հիւանդներու համար Հոգաբարձութիւնը ծախսած է Ե.Ո. 843,366 *միլ. գումար մը:*

Հայրենակիցնե՛ր, այս բոլորը կ'իրագործուին ձեր աջակցութեամբ: Շարունակեցէ՛ք կանգուն պահել մարդասիրական այս հաստատութիւնը։

ԱՂՔԱՏԱՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Բանախօս ընկերոջ խօսքերը խոր տպաւորութիւն թողուցին եւ գնահատուեցան երկարատեւ ծափերով։

Ապա տեղի ունեցաւ մոմավաճառութիւն, զոր ձեռնհասօրէն վարեց ընկեր Կարապետ Մ. Տէրտէրեան։ Մոմավաճառութենէն գոյացաւ 600 *տոլարի կոկիկ գումար մը՝ արտաքուստ նուիրատուութիւններով:*

Յօգուտ ձեռնարկին անուշեղէններու եւ այլ ուտելիքներու, նուէրներ բերած էին՝ ընկերուհիներ Արուսեակ Նաճարեան, Աննա Թարաեան, Վիքթորիա Յովակիմեան. Տիրուհի Իշլէմէճեան, ընկեր եւ ընկերուհի Կարապետ Կիւլպէնկեան։

Ճաշկերոյթի պատրաստութեան եւ սպասարկման աշխատանքները գնահատելի կերպով կատարեցին ընկերուհիներ՝ Արուսեակ Նաճարեան, Աննա Թարաեան, Տիրուհի Իշլէմէճեան, Փերուզ Փիլիկեան, Մարգրիտ Նշանեան, Արուսեակ Սիմոնեան, Վիքթորիա Յովակիմեան, Մէրի Ղուկասեան, եւ ընկերներ՝ Տօնապետ Սիմոնեան, Վռամ Աղամեան, Յարութիւն Նշանեան։

Շնորհակալութիւն բոլոր գործողներուն, գեղարուեստական բաժնին մասնակցողներուն, խօսողներուն եւ մոմավաճառութեան մասնակցող նուիրատուներուն, որոնց բոլորին նիւթական ու բարոյական զոհաբերութեամբ՝ ձեռնարկը յաջողութեամբ պսակուեցաւ։

* * *

Յաջորդ օրը՝ Սեպտ. 5-*ին, Կիրակի առաւօտ ժամը* 9-*էն սկսեալ, յաջորդական նիստերու մէջ, Պատգամաւորական Ժողովը մի առ մի քննելով օրակարգի բոլոր հարցերը, յանգեցաւ շինիչ որոշումներու՝ յառաջիկայ տարեշրջանի գործունէութեան առնչութեամբ։*

Կէսօրէ ետք ժամը 4-*ին, Պատգամաւորական Ժողովին աշխատանքները լրացած ըլլալով, Վարիչ Մարմնի ատենապետ ընկեր Արսէն Ճէրէճեան, իր փակման խօսքին մէջ շեշտեց՝ յառաջիկայ տարեշրջանին եւ, վճռակամութեամբ մեր կուսակցական պարտականութիւնը կատարելու անհրաժեշտութիւնը եւ ապա՝ շնորհակալութիւն յայտնեց Ուստրի Արանց եւ Կանանց Մասնաճիւղերուն, որպէս հիւրընկալ մասնաճիւղեր՝ Պատգամաւորական Ժողովին առթիւ իրենց կատարած գնահատելի աշխատանքներուն համար։*

Այնուհետեւ ժողովը փակուեցաւ խանդավառ տրամադրութեան տակ, «Հեռաւոր Երկիր» Հնչակեան քայլերգով։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԿԵՍԹԱՓՈՅԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏՈՎ

(Շար. Դ. էջէն)

Նկատելով ներս մտնող Մարտիրոսեանին, նա տեղից վեր կացաւ ու նրան ընդառաջ գնաց։

— Բարեւ ընկեր Մարտիրոսեան, — ժպտալով ձեռքը մեկնեց Հայկին:

Գեներալի բարեկամական վերաբերմունքը, նրա անկեղծ ժպիտը միանգամից տաք մթնոլորտ ստեղծեցին:

— Մենք կանգ առանք ձեր թեկնածութեան վրայ,— իսկոյն գործին անցնելով, սկսեց գեներալը,— որովհետեւ գերմաներէնին դուք շատ լաւ էք տիրապետում։ Բացի այդ՝ կոմերիտական աշխատանքում դուք արդէն կոփուած մարդ էք, կարողանում էք շփուել մարդկանց հետ ու ակթիւ ստեղծել: Ահա ձեր այդ բոլոր յատկութիւններն էլ հարկաւոր կը գան այժմ։

(վերջը յաջորդով)

ՃԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
11 ՆՈՅԵՄ. 1971

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Երէկ, Չորեքշաբթի 10 Նոյեմբեր, կ. ե. ժամը 6ին, հաճոյքն ունեցանք խմբագրատանս մէջ ընդունելու այցելութիւնը՝ Երեւանի Ռատիոհաղորդումներու արաբերէնի բաժնին խմբագրուհի Տիկին Զուարթ Գալստեանի, որուն կ՚ընկերանային թերթիս բարեկամներէն Տէր և Տիկին Յակոբ Տէօվլէթեան և Պր. Արթօ Սարաֆեան:

Ուրախ մթնոլորտի մէջ, հայրենի հիւրը հաճելի և հետաքրքրական զրոյց ունեցաւ խմբագրութեանս կազմին հետ։

Տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն և բոլորը բաժակ պարպեցին մայր հայրենիքի և հայ ժողովուրդի կենացը։

Բարի գալուստ և հաճելի կեցութիւն կը մաղթենք մեր սիրելի հայրենակցուհիին:

ՖՈՒԹՊՈԼ

Ս. ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՅԱՂԹԵՑ ՖՐԱՆՍԱՅԻ (5–1)

ՄՐՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

1972ի Միւնիխի Ողիմպիականին առթիւ՝ ֆութպոլի Եւրոպայի առաջնութեան մրցաշարքի գծով, Սովետ Միութեան հաւաքականը՝ որուն կազմին մէջ էին Երեւանի «Արարատ»էն հինգ ֆութպոլիստներ, փառաւոր յաղթանակ մը տարաւ Ֆրանսայի հաւաքականին վրայ, 5ով 1 արդիւնքով։

Միջազգային այս մրցումը տեղի ունեցաւ Հայաստանի մէջ՝ Երեւանի Նորակառոյց «Հրազդան» մարզաւանի դաշտին վրայ, անցեալ Շաբաթ:

Հաճոյքով և հպարտանքով կ՚ուզենք նշել, որ այս մրցումին, Սովետ Միութեան հաւաքականին յաջողցուցած հինգ կոլերէն երեքը, ձեռք բերուեցան հայ ֆութպոլիստներ՝ Իշտոյեանի, Անդրէասեանի և Զանազանեանի կողմէ։

Մարզաւանին մէջ՝ ներկայ 70000 հանդիսականները, խանդավառ ողջոյններով դիմաւորեցին այս յաղթանակը։

ՊԱՏԻՒ ՀԱՅՐԵՆԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻՍՏՆԵՐՈՒՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

«Արարատ»ի բերդապահ՝ Ալեոշա Աբրահամեանը, աւելի սրեց իր ուշադրութիւնը, դիմագրաւելու համար հակառակորդ խումբին հակայարձակողական գրոհներուն՝ գրոհներ, որոնք կը ձգտէին արդիւնքը հաւասարցնելու:

Քանի մը վայրկեան անց, արարատցիները կրկին անցան յարձակողականի, և ճեղքելով «Տինամօ»ին պաշտպանողական գիծը, յաջող փոխանցումներէ ետք, Ղազարեանին ոտքի հարուածովը գնտակեցին բ. կոլը՝ ի նպաստ «Արարատ»ին։

Տինամոյականները յուսահատ, չկարողացան որեւէ արդիւնք ձեռք ձգել ու մրցումը վերջացաւ 2ով 0, ի նպաստ «Արարատ»ի:

Այս յաղթանակով, Հայաստանի խումբը վերջնականապէս կը տիրանայ ախոյեանական մրցաշարքի բ. դիրքին՝ արժանանալով արծաթեայ մետալներու.

«Ջահակիր», յանուն իր մարզասէր ընթերցողներուն, ջերմօրէն կը շնորհաւորէ «Արարատ»ի կազմին բոլոր ֆութպոլիստները, ղեկավարները և մարզիչները և կը մաղթէ, որ յառաջիկայ տարի անոնք ցուցաբերեն աւելի եւս գեղեցիկ խաղարկութիւն՝ հանելու համար առաջինի պատուանդանին:

ՍԵԴԻ ԳՈՉՈՒՆԵԱՆԻ Ի ՊԱՏԻՒ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Հ.Բ.Ը.Մ.ի Երիտ. Ցանձնախումբի կողմէ խօսք առաւ Պր. Անդրանիկ Գարդերեան և վստահեցուց, որ միութեան բոլոր արուեստասէր երիտասարդները, պատրաստ են գործելու Սեդի Գօչունեանի ղեկավարութեան տակ։

Տպաւորիչ կերպով ասմունքեց Պր. Ալեքս Արտարեան՝ Թէքէեանի «Լեզուն, որով գրեցի»ն։ Պր. Գէորգ Պօղոսեան հմայիչ ձայնով մեներգեց «Դու Նորից եկել ես» ը և «Եօթ երկար տարիներ» ժողովրդական երգերը։ Ապա խօսք առաւ միութեան ատենապետը՝ Պր. Նշան Առաքելեան և արտայայտուեցաւ Սեդի Գօչունեանի բեմական կարողութիւններուն մասին ու մաղթեց, որ ան նոյն մրաջան գործունէութիւնը ունենայ նաև Սիտնէյի մէջ:

Վերջին խօսքը եղաւ օրուան պատուոյ հիւրը և յուզուած՝ իր շնորհակալութիւնները յայտնեց իրեն հանդէպ ցուցաբերուած յարգանքի արտայայտութիւններուն համար և խոստացաւ կարելի սահմաններէն ներս շարունակել՝ իր թատերական գործունէութիւնը, Սիտնէյի մէջ եւս:

Ապա բնորոշ ծափահարութեանց ներքեւ, Գօչունեան կտրեց «Բարի Եկար»ի կարկանդակը։ Ցայտագիրը վերջացաւ Հայկական Պարով, կատարուած միութեան երիտասարդացի երկսեռ պարախումբին կողմէ։ Ճաշկերոյթէն ետք սկսաւ «Պարանցիկ»ը, որ տեւեց մինչեւ ուշ գիշեր և որուն ընթացքին մտերմիկ խօսակցութիւնները շարունակուեցան ներկաներուն և Գօչունեանի միջեւ։

Բարի գալուստ և յաջողութիւններ կը մաղթենք երիտասարդ դերասանին:

ԹՂԹԱԿԻՑ

Սիտնէյ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Կարապետ Թնրգեան, իրենց դստեր՝ Օր. Ցասմիկ Թերզեանի ընդ Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն.

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	500
Ս. Պօղոս-Պետրոս Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	500
Աղքատախնամին (Աղեքս.)	500
Պօղոսեանի ճաշի սեղանին	500
Հ.Բ.Ը. Միութեան	500
Ցառաջդիմականներին	500
«Կամք» Մարզական Միութեան	500
Գահիրէի Հ. Կ. Խաչին	500
Այծեմնիկին	500
«Արեւ»ին	500
«Յուսաբեր»ին	500
«Ջահակիր»ին	500

(Ստանալ Աղեքսանդրիոյ Ազգային Առաջնորդարանէն)

Իր եղբօր՝ ընկեր Մինաս Պաճագեանի վիրաբուժական յաջող գործողութեան ենթարկուելուն ուրախ առիթով, ընկեր Յովհաննէս Պաճագեան (Պէյրութ) հետեւեալ նուիրատուութիւնները կ՚ընէ.

	Լ. Ո.
Կաւխոսի Հայր. Միութեան	5
«Արարատ» օրաթերթին	5
«Ջահակիր»ին	5

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Ժագ Գ. Բամպուքճեանի (Ֆրանսա) դառնակսկիծ մահուան առթիւ վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Արամ Մովսէսեան	100
» » Զաւէն Պալաեան	100

Պր. Պերճ Գոգորեանի ընդ Օր. Մարօ Նազիրկանեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր և Տիկին Նուպար Կէբիկեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանի ընդ Օր. Ցասմիկ Թերզեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր և Տիկին Արամ Մովսէսեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Ողբ. Տիկին Էլիզ Գասապեանի մահուան տխուր առթիւ կը նուիրեն.

Տիկ. Վերժին Գութնուլեան	100
Տէր և Տիկին Հրանդ Գութնուլեան	100

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պր. Արմենակ Պետրոսեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր սիրելի եղբօր՝ Պր. Հրանդ Պետրոսեանի (Երեւան)։

Պր. Ցարութիւն Նազաշեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր զարմիկին՝ Պր. Կարապետ Աշըգեանի (Գանատա)։

Պր. Ցարութիւն Նազաշեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր զարմիկին՝ Պր. Կիւլպենկ Փանոսեանի (Երեւան)։

ՄԵՔՍԻԿՕ

ՄԿՐՏԻՉ ՀԱՃԵԱՆԻ ՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մկրտիչ Հաճեան, որ արուեստի քննադատ ըլլալով՝ նաև արուեստագէտ է և բանաստեղծ, ցուցահանդէսի ներկայացուցած է 25 իւղաներկ պատառներ, իր ստեղծագործած շուրջ հինգ հարիւր գործերէն։

Ցուցահանդէսը լայն հետաքրքրութիւն յառաջացուցած է գեղարուեստական շրջանակներու մէջ և արձագանգ գտած՝ տեղական մամուլի մէջ։ «Էլ սոլ տէ Մեքսիքօ» օրաթերթին քննադատ՝ Լուփէ Ծիլապէր, ստորագրած է նպաստաւոր յօդուած մը, զարդարուած գունաւոր լուսանկարներով։

Տ Ն Օ Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Տիար Խորէն Իսկէնեան, Տէր եւ Տիկին Հրանդ Գանգրունի եւ զաւակունք (Պէյրութ), Տէր եւ Տիկին Մինաս Պահաւրեան եւ զաւակունք, եւ համայն ազգակից պարագաները, իրենց զգացուած շնորհակալութիւնները կը յայտնեն Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բաբուճեանին, Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շամարեանին, Արժ. Տ. Նարեկ Քհնյ. Ֆրընճեանին, ինչպէս նաեւ Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան, Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան, Հայկ. Ընթերցասրահին, «Արարատ»ի եւ «Ջահակիր»ի խմբագրութեանց եւ բոլոր անոնց՝ որոնք անձամբ, հեռագրով, նամակով, նուիրատուութեամբ կամ ծաղկեպսակ ղրկելով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ կողակիցին, մօր, մեծմօր եւ ազգականին՝

ՈՂԲ. ԵՐՈՒՀԻ ԻՍԿԷՆԵԱՆԻ

մահուան տխուր առիթով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ-ԳԱՀԻՐԷ

Այսօր Հինգշաբթի, 11 Նոյեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 9ին

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

ա) Դասախօսութիւն
Ընկ. ՄԱՐՏԻԿ ՊԱԼԱՅԵԱՆի կողմէ
նիւթ ունենալով
Ընդհ. տեղեկութիւններ ճարտարագիտութեան մասին
բ) Ընթերցում ազգային լուրերու
պատրաստուած ընկ. ԱՐԱ ԳԱԶԱԶԵԱՆի կողմէ
գ) Ընկերային խաղեր

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Կիրակի, 28 Նոյեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 8.30ին

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ – ԽՐԱԽՃԱՆՔ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 403—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1971 | ՀԱՏԸ 3 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | ١٩٧١ عدد ٤٠٣ — الخميس ١٨ نوفبر

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԼԻԿԱՅԻ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ԱՐԱԲ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Արաբ 12 պետութեանց արտաքին գործոց նախարարները եւ ներկայացուցիչները, երկու յաջորդական օրերու ընթացքին համագումար ունեցան Գահիրէի մէջ, Արաբական Լիկայի պալատին մէջ, 13 եւ 14 Նոյեմբեր 1971։

Յանձնախումբ մը կազմուեցաւ, որուն պարտականութիւն տրուեցաւ պատրաստելու ժողովին օրակարգը։ Այս օրակարգին հինգ հարցերը կազմեցին.

ա.— Համախմբումը արաբական բոլոր կարելիութեանց, ազատագրման պայքարի նախատեսմանը համար.

բ.— Կարգ մը արաբ պետութեանց միջեւ մթնոլորտի բարելաւում։

գ.— Յորդանանի եւ Պաղեստինեան Դիմադրական Ճակատի միջեւ հաշտարար միջամտութիւնը։

դ.— Լիկայի անդամներու ջանքերուն համակարգումը ՄԱԿի մէջ։

ե.— Աշխատանքի ծրագիրի պատրաստութիւնը՝ յառաջիկայ 27 Նոյեմբերին գումարուելիք Միջարաբական Խորհուրդին։

Այս օրակարգը վաւերացուեցաւ նախարարներուն կողմէ։

Նախքան այս օրակարգին կազմութիւնը, առաջին նիստին՝ որուն նախագահեց Ե.Ա.Հ.ի փոխ վարչապետ Դր. Մահմուտ Ռիատ, ամբողջութեամբ զբաղեցաւ վիճաբանութիւններով, ընդ որս երկու առաջարկութիւններու մասին, մին՝ ներկայացուած Սուրիոյ կողմէ, ի մասին, իւրաքանչիւր արաբ պետութեան՝ Միջին Արեւելքի պայքարին մէջ որդեգրած դիրքին եւ միւսը՝ ներկայացուած Պաղեստինեան Ազատագրութեան կազմակերպութեան կողմէ, Յորդանանի Հիւսէյն Թագաւորին կեցուածքին մասին, հանդէպ Ամմանի կառավարութեան եւ Դիմադրական Շարժումին միջեւ հաշտարար միջամտութեան ծրագիրին։

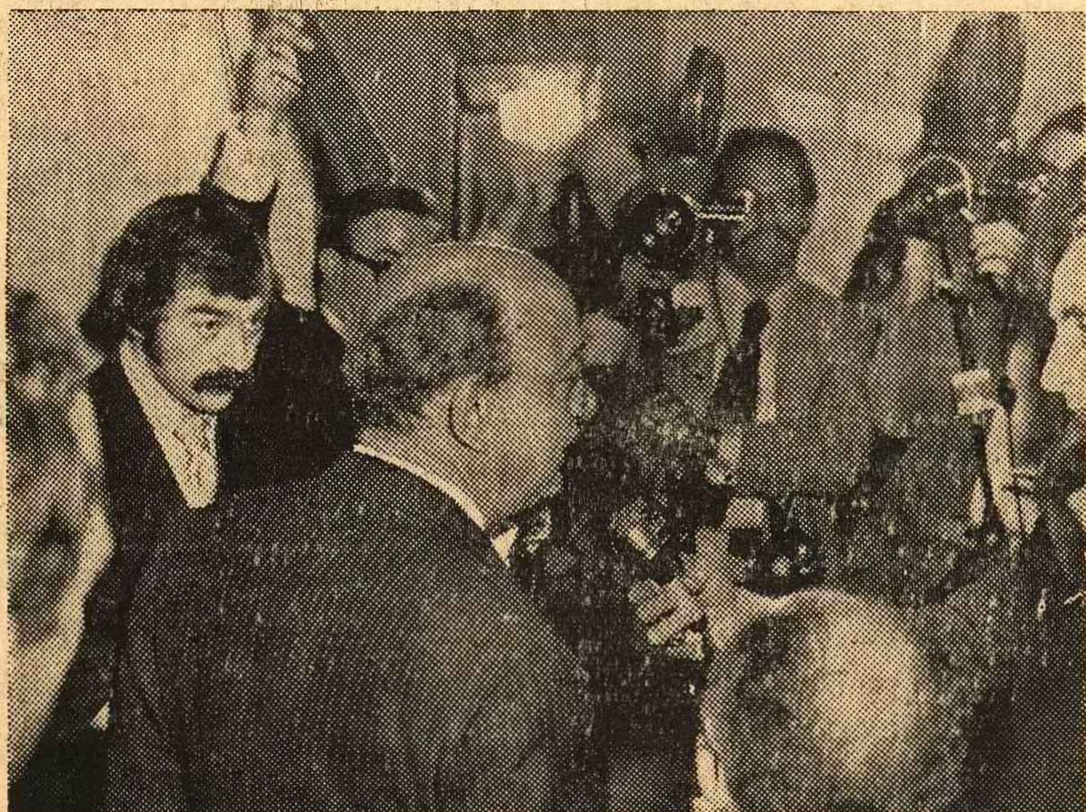
Նկատելով որ այս միջամտութիւնը տակաւին կը շարունակուի, Սէուտական Արաբիոյ ներկայացուցիչը առաջարկեց այս հարցին յետաձգումը, մինչեւ Ճէտտայի մէջ տեղի ունեցող ժողովներուն աւարտումը։

Այն ինչ կը վերաբերի սուրիական ծրագիրին, նախարարները նկատեցին, որ այդ առաջարկին գործադրութիւնը պիտի ուշացնէր՝ Միջարաբական Պաշտպանութեան Խորհուրդին յառաջիկայ ժողովին գումարումը։

Սէուտական Արաբիոյ արտաքին գործոց նախարար Դր. Օմար էլ-Սաքքաֆ յայտարարեց, որ արաբ պետութեանց միջեւ յարաբերութեանց բարելաւումը այս օրերուն անհրաժեշտ է. «Վստահ եղէ՛ք, շեշտեց ան, որ Իսրայէլ իր գրաւած հողերէն թիզ մը չպիտի շարժի, եթէ ուժ չ'ունենանք»։

Միւս կողմէ Ալճերիոյ պատուիրակութեան պետ՝ Դր. Պուլամ Սալէհ յայտարարեց, որ իր երկիրը տրամադիր է դրականօրէն միանալու որեւէ շարժումի, որ կը ձգտի Պաղեստինի ազատագրումը եւ սերտօրէն համակարգելու իր քաղաքականութիւնը միւս արաբ պետութեանց հետ, հասնելու համար Միջին Արեւելքի տագնապին կարգադրութեան, հիմնուած իրաւունքի եւ արդարութեան վրայ։ Ան աւելցուց, որ արաբ ազգին նշանակէտը պէտք է որ ըլլայ զինուորական պայքարը՝ թշնամիին դէմ։

ՏՈՔԹ. ՄԱՀՄՈՒՏ ՌԻԱՏ ՄԱԿ-Ի ՄԷՋ

Նկարին մէջ՝ Տոքթ. Մահմուտ Ռիատ կը պատասխանէ միջազգային լրագրողներու հարցումներուն, ՄԱԿի պաշտօնատեղիի հիւրասրահներէն մէկուն մէջ։
(Լուսանկար՝ ԿԱՐՊԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆի)

ՂՊՏԻՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՊԱՏՐԻԱՐՔ

ՆՈՐԻՆ ԱՄԵՆԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ՇՆՈՒՏԱ Գ.Ի

Գահակալութեան Հանդիսութեանց Մասնակցեցան Հայաստանեայց Եկեղեցին եւ Եգիպտահայ Համայնքը

Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն ստացուած՝ 13 Նոյեմբեր թուակիր զոյգ հաղորդագրութիւններէն տեղեկացանք, որ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա., Էջմիածինէն ուղարկած հեռագրով մը հրահանգած է, որ Եգիպտոսի Հայոց Առաջնորդական Տեղապահ՝ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան, Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեանց ատենապետներուն հետ, Ամենայն Հայոց Հայրապետութիւնը եւ Ս. Էջմիածինը ներկայացնէ Ղպտի Օրթոտոքս Պատրիարք Ն. Ամեն. Տ.Տ. Շնուտա Գ.ի՝ Պատրիարք Աղեքսանդրիոյ եւ համայն Ղպտաց, գահակալութեան հանդիսութեանց, որոնք տեղի ունեցան Գահիրէի մէջ Կիրակի, 14 Նոյեմբեր 1971։

Հետեւաբար, անցեալ Կիրակի, Եգիպտոսի Առաջնորդական Տեղապահը, ընկերակցութեամբ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Պապուճեանի ինչպէս նաեւ Պ.Պ. Յովհ. Քէհեաեանի (ատենապետ Գահիրէի Պատկ. Թեմական Ժողովի), Յարութիւն Ամասունիի (ատենապետ Աղեքսանդրիոյ Պատկ. Թեմական Ժողովի), Հայկազուն Քիւրքճեանի (ատենապետ Գահիրէի Պատկ. Քաղաքական Ժողովի) եւ Լեւոն Հիւրմիւզի (փոխ-ատենապետ Աղեքսանդրիոյ Պատկ. Քաղաքական Ժողովի), ներկայ գտնուեցան Ղպտիներու Գահիրէի Նորակառոյց Ս. Մարկոս Մայր Տաճարին մէջ տեղի ունեցած հանդիսութեանց։ Գերշ. Տ. Զաւէն Սրբազան, զգեստաւորուած եպիսկոպոսական հանդիսաւոր հանդերձներով եւ եպիսկոպոսական գաւազանը ձեռքին՝ տեղ գրաւեց Պատրիարք Շնուտա Գ.ի կողքին, իր հետ ունենալով Հոգշ. Հայր Սուրբը։

Այս առթիւ, Անթիլիասի աթոռակալ՝ Կիլիկիոյ Շնորհազարդ Խորէն Ա. Կաթողիկոս, պատասխանելով Իրեն եղած հրաւէրին, Գահիրէ ժամանած էր անցեալ Ուրբաթ գիշեր եւ Գահիրէի օդանաւակայանին մէջ դիմաւորուած՝ Եգիպտոսի Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի՝ ինչպէս նաեւ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վարդապետի, Արժ. Տ. Նարեկ Քհնյ. Ֆրընճեանի եւ Ազգ. Իշխանութեան պատուիրակութեան կողմէ։

ՆՈՐԻՆ ԱՄԵՆ. ՇՆՈՒՏԱ Գ.

Կիրակի, օրուան հանդիսութեանց ուրեմն ներկայ գտնուեցաւ ու իր մասնակցութիւնը բերաւ Կիլիկիոյ Շնորհազարդ Կաթողիկոսը՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Խորէն Ա., հանդիսաւոր զգեստաւորումով եւ Կաթողիկոսական գաւազան ի ձեռին, տեղ գրաւելով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան պատուիրակութեան ձախին։

Ձեռնադրութեան արարողութեանց, Կիլիկիոյ Շնորհազարդ Խորէն Ա. Կաթողիկոսը եւ իր շքախումբը, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ Վազգէն Ա.ը ներկայացնող՝ Եգիպտոսի Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան եւ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Պապուճեան մասնակցեցան, երգելով՝ «Հայր Մեր»ը եւ «Ուրախ Լեր»ը եւ մասնաւոր աղօթքի մը հայերէն ընթերցումը կատարելով։

Ղպտի Նորընտիր Պատրիարքի Գահակալութեան առթիւ, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա., ուղարկած էր թանկարժէք ընծա մը՝ Ս. Աստուածածնի ոսկեայ դիմանկար մը (իքոն), զոր Ն. Ամեն. Շնուտա Գ.ի յանձնուեցաւ Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի կողմէ, Կիրակի երեկոյեան, Գահիրէի «Ալ Թահրիր» (Ազատագրութիւն) ակումբին մէջ տեղի ունեցած պաշտօնական հանդիսաւոր ճաշկերոյթին ընթացքին։

Այս ճաշկերոյթին ներկայ գտնուեցան նաեւ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Պապուճեանն ու Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ հայ համայնքներուն պատուիրակութեան անդամները։

Կը տեղեկանանք նաեւ, որ Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Խորէն Ա., որ իր շքախումբով այս ճաշկերոյթին պատուոյ հիւրերուն մաս կը կազմէր, թանկարժէք նուէր մը յանձնած է Ղպտի Նորընտիր Պատրիարքին։

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրբաթ, 12 Նոյեմբեր 1971ի երեկոյեան, «Միտլ Իսթ»ի օդանաւով Գահիրէի Միջազգային օդանաւակայանը ժամանեց՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Խորէն Ա., ընկերակցութեամբ Կիպրոսի Կաթողիկոսական փոխանորդ՝ Հոգշ. Տ. Արսէն Ծ. Վրդ. Աւետիքեանի եւ գաւազանակիր՝ Տ. Արամ Վրդ. Քէշիշեանի։

Օդանաւակայանի ընդունելութեան սրահին մէջ ներկայ էին այս առթիւ՝ Եգիպտահայոց Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան, Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Պապուճեան, Արժ. Տ. Նարեկ Քհնյ. Ֆրընճեան, ինչպէս նաեւ Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեանց ներկայացուցիչներ։

Օդանաւակայանէն Վեհափառ Խորէն Ա. Կաթողիկոս առաջնորդուեցաւ Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցին, ուր «Հրաշափառ»ի երգեցողութեամբ Ան իր ուխտը կատարեց։

ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԹԱՇԵԱՆ ՈՉ ԵՒՍ Է

Ցաւով կը տեղեկանանք, որ մեր պաշտօնակից՝ «Յուսաբեր» Օրաթերթի երկարամեայ խմբագրապետը եւ հմուտ հայագէտ, գրականագէտ Բենիամին Թաշեան, որ երկար ատեն ի վեր կը տառապէր հիւանդութենէ, իր մահկանացուն կնքած է Երեքշաբթի, 16 Նոյեմբեր 1971, առաւօտեան։

Թաղման կարգն ու յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցան երէկ, Չորեքշաբթի 17 Նոյեմբեր 1971, կէսօրին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցիին մէջ, ուրկէ ողբացեալին մարմինը փոխադրուեցաւ եւ ամփոփուեցաւ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց Ազգային Գերեզմանատան մէջ։

Այս տխուր առթիւ «Ճահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալին այրիին, զաւկին, «Յուսաբեր»ի խմբագրութեան, ինչպէս նաեւ բոլոր սգակիր պարագաներուն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԱՐՄԵՆԱԿ ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ ԴՈՒՍՏՐԸ ԱՄԵՐԻԿԱ Կ'ԱՅՑԵԼԷ

Հոկտեմբերի վերջերը, Ֆրանսայէն Նիւ Եորք ժամանեց հայ անուանի երգիչ ողբ. Արմենակ Շահմուրատեանի դուստրը՝ Էվըլին Շահմուրատեան:

Էվըլին ԱՄՆ եկած է, հանդիպումներ ունենալու իր բարեկամութիւններուն հետ, ինչպէս նաեւ այցելելու հայկական մշակութային եւ կրօնական կեդրոններ։

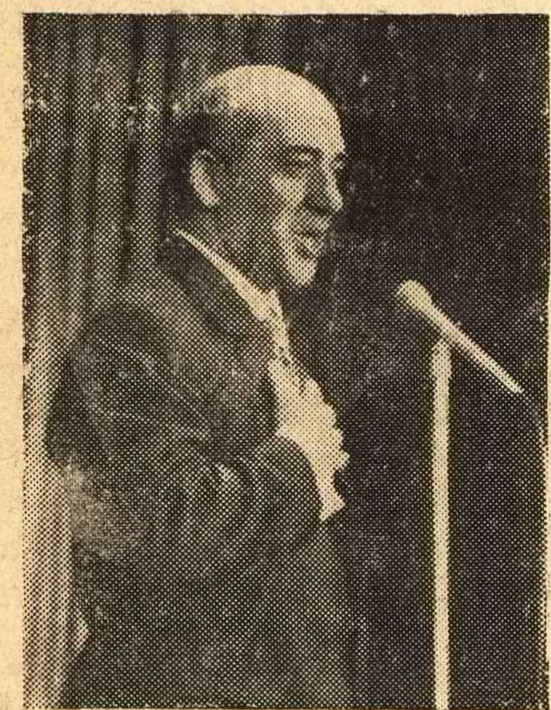
Նկարին մէջ՝ հայ մեծ երգիչին դուստրը, Էվըլին Շահմուրատեան, Ամերիկահայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեանի հետ՝ զրոյցի պահուն։

Լուսանկար՝ ԿԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ԵԼՈՅԹՆԵՐԸ ԱՄՆ-Ի ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Զահակիր»ի)

Նիւ Եորքի հայութիւնը մեծ խանդավառութեամբ դիմաւորեց՝ Ս. Հայաստանի անուանի 25 արուեստագէտներէ բաղկացած խումբը, որ երկու շաբաթներ շրջագայեցաւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու զանազան քաղաքները և իր ելոյթներով ամենուրեք մեծ ընդունելութեան արժանացաւ։ Լոս Անճելըսի մէջ մեծ յաջողութեամբ կատարելէ ետք իր ծրագիրը, խումբը ժամանեց Նիւ Եորք, ուր՝ Շաբաթ, 30 Հոկտեմբեր 1971, տուաւ հրաժեշտի իր ներկայացումները։

ԲԱԲԿԷՆ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ

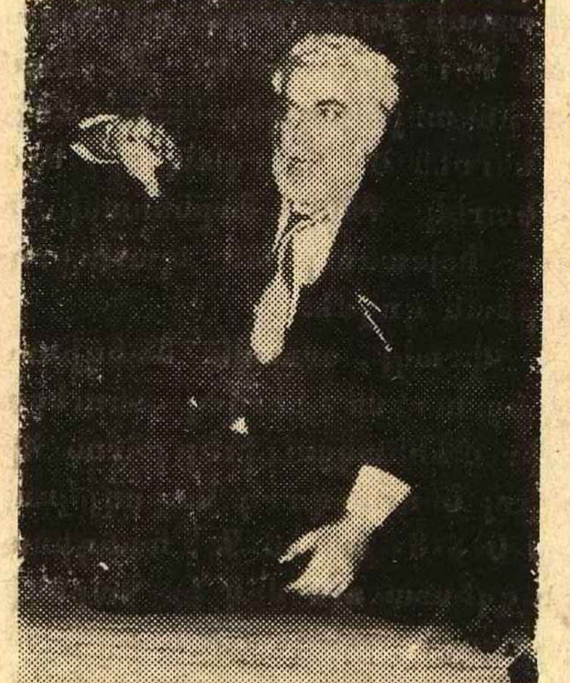
Աւելի քան 1200 հանդիսականներ լեցուցած էին Նիւ Եորք Սիթիի «Պարպիզոն Փլազա» թատրոնը, վայելելու համար նուագի, երգի, ասմունքի և պարի յայտագիր մը, ներկայացուած՝ Սովետ. Հայաստանի անուանի արուեստագէտներու կողմէ, որոնք ԱՄՆ ժամանեցին Հոկտեմբերի կիսուն, 16 օրուան այցելութեան մը համար։

ՕԼԿԱ ԳԱՓԱՅԵԱՆ

Սովետահայ արուեստագէտները իրենց այլազան յայտագիրը ներկայացուցին նախ կ.ե. ժամը 3ին և ապա կ.ե. ժամը 8ին, նկատելով որ թատերասրահի տարողութիւնը չէր բաւարարեր ընդունելու բոլոր անոնք՝ որոնք կը ցանկային վայելել բարձր մակարդակով յայտագիրը, համեմուած հայկական զանազան կատակերգութիւններէ առնուած մասերով։

Խումբին ղեկավարն էր Ս. Հայաստանի Թատերական Ընկերակցութեան Նախագահ՝ Ս. Միութեան արուեստի վաստակաւոր գործիչ Հրաչեայ Ղափլանեանը։ Խումբին մաս կը կազմէին մեծ արուեստագէտներ, ինչպիսիք երգիչներ Միհրան Երկաթ և Նար Յովհաննէսեան, պարողներ՝ Վիլէն Գալստեան և Գելլա Խուտինեան, դերասաններ՝ Խորէն Աբրահամեան և Բաբկէն Ներսիսեան, օփերայի դերասանուհի – երգչուհիներ՝ Անճելա Յարութիւնեան, Էլէնա Վարդանեան, Հրաչուհի Ճինանեան, Իլիա Մինասեան և ուրիշներ։

ԽՈՐԷՆ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Այս արուեստագէտներուն տաղանդներուն այլազանութիւնը, իրենց ներկայացմանց մշակութային նշանակութիւնը՝ ինչպէս նաև կատարողական արժէքը արտայայտելու կը նպաստէ։

(Շար. տես էջ 4)

ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆԻ ՄԷՋ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան կողմէ պատուիրակութիւն մը, որուն մաս կը կազմեն՝ Լիբանանի Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Տաճատ Արք. Ուրֆալեան, Գերշ. Տ. Արտաւազդ Եպս. Թրթռեան (տեսուչ Դպրեվանքի) Գ. Վահէ Սէթեան (Լիբանանի Ազգ. Ընդհ. Ժողովի ատենապետ) և Մէթր Խաչիկ Պապիկեան (Ազգ. Կեդր. Վարչութեան ատենապետ), ամսոյս 9ին, Երեքշաբթի, «Աէրոֆլոթ»ի ինքնաթիռով մեկնեցան Ս. Հայաստան, Ս. Էջմիածնայ մէջ ունենալու կարեւոր խորհրդակցութիւններ՝ կաթողիկոսական երկու աթոռներու փոխյարաբերութեանց, ինչպէս նաև Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ միասնականութեան հարցին շուրջ ստեղծուած տարակարծութիւնները հարթելու նպատակով։

Այս պատուիրակութիւնը Ս. Էջմիածին պիտի մնայ շուրջ երկու շաբաթ։

Արեւմտեան Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ և Փարիզի Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Սերովբէ Արք. Մանուկեան, որ վերջերս Գահիրէ եկած էր այցի, Ուրբաթ, 5 Նոյեմբեր 1971, նոյն առթիւ Գահիրէէն մեկնեցաւ Ս. Էջմիածին, մասնակցելու համար տեղի ունենալիք խօսակցութեանց։

Կը մաղթենք, որ այս խօսակցութիւնները ըլլան արդիւնաւէտ, ու մի անգամ ընդ միշտ ապահովուի Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ միասնականութիւնը՝ ի շահ հայ ժողովուրդին եւ ի պատիւ զոյգ Կաթողիկոսներուն։

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՆԿԻՒՆ

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ ՄԻՔ. ՄԱԶՄԱՆԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).– Երկարատեւ և ծանր հիւանդութենէ ետք, Երեւանի մէջ, Հոկտեմբերի 30-ին մահացաւ Հանրապետութեան ականաւոր ճարտարապետ, ՀՍՍՀ արուեստի վաստակաւոր գործիչ ու վաստակաւոր ճարտարապետ, խորհրդային ճարտարապետութեան բազմաթեղուն երախտաւորներէն մէկը՝ Միքայէլ Դաւիթի Մազմանեանը։

Ան ծնած էր 1899 Թուականին՝ Թիֆլիսի մէջ։

ԵԴ. ՄԻՐԶՈՅԵԱՆԸ ՓՐԱԿԱ ՄԵԿՆԵՑԱՒ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).– Խորհրդային Հայաստանի Կոմպոզիտորներու Միութեան Նախագահ, Հայկական ԽՍՀ ժողովրդական արթիստ Էդուարդ Միրզոյեանը, Չեխոսլովաքիոյ Կոմպոզիտորներու Միութեան հրաւէրով մեկնեցաւ Փրակա։ Հայ երաժիշտը այդտեղ կը մասնակցի իր ստեղծագործութիւններէն կազմուած համերգներուն, որ կը կայանան օրերս։ Համերգներու ընթացքին, չեխ նշանաւոր երաժիշտներու կատարմամբ կը հնչեն կոմպոզիտորի քանի մը գործերը, այդ թիւով՝ անոր լարայիններու և թմբուկներու համար գրած սիմֆոնիան։ Այդ ստեղծագործութիւնը, առաջին անգամ չէ որ կը կատարուի արտասահմանի մէջ։ Սիմֆոնիան նշանաւոր երաժիշտներու ղեկավարութեամբ նուագած են ամերիկեան ու եւրոպական շատ խումբեր։

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԹԷՔԷԵԱՆ ՏԱՆ ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Երեքշաբթի, 2 Նոյեմբերի երեկոյեան, տեղի ունեցաւ Պէյրութի Թէքէեան Մշակութային Միութեան կեդրոնին բացումը։ Սոյն հանդիսութեան, Հանրապետութեան Նախագահը կը ներկայացնէր Կրթական Նախարար Նաժիպ Ապու Հայտար։ Մշակութային այս Տան բացման ներկայ գտնուեցան նաև մեծ թիւով հրաւիրեալներ, որոնց կարգին՝ քաղաքական, ազգային և մշակութային դէմքեր, թղթակիցներ և զանազան երկիրներէ ժամանած հիւրեր։

Թէքէեանի հիմնադիրներու անունով ներկաներուն բարի գալուստ մաղթելէ ետք, Փրոֆ. Բարունակ Թովմասեան յատկապէս նշեց, թէ մեծ ջանքերով իրականացած շէնքը կը փոխանցուի երիտասարդութեան։ Ապա, յաջորդաբար խօսք տուաւ Ամերիկայէն Մէթր Տիգրան Սմսարեանին, որ անգլերէն լեզուով ելոյթ ունեցաւ, ինչպէս նաև Գանատայէն Փրոֆ. Արշաւիր Կէօնճեանին, որ արտայայտուեցաւ ֆրանսերէն լեզուով և վերջապէս Պր. Պերճ Սեդրակեանին, որ սահուն արաբերէնով ողջունեց այս շէնքին իրագործումը, շնորհակալութիւն յայտնելով Հանրապետութեան Նախագահին, անոր ներկայացուցիչին և այս գործը յաջողցնողներուն։

Վերջին խօսքը եղաւ Կ/Թական Նախարարը, որ շնորհաւորական խօսքերէ ետք՝ յաջողութիւն մաղթեց բոլորին։

Այս առթիւ կը շնորհաւորենք Թէքէեան Մշակութային Միութիւնը և կը մաղթենք յաջողութիւններ։

ՏԽՐՈՒՆԻ

Անցեալ Հինգշաբթի 11 Նոյ. 1971, կ.ե. Շուպրայի իր բնակարանին մէջ յետ երկարատեւ հիւանդութեան մահացաւ, Գահիրէի սիրուած ազգայիններէն եւ ծանօթ արուեստագէտ փորագրիչ՝

ՈՂԲ. ՊԵՏՐՈՍ (ԽՕՍՆԱԿ) ՇԱՄԼԵԱՆ

69 տարեկանին։

Ողբացեալը մօտ յիսուն տարիներ Գահիրէի ոսկերչաց շուկային ամենածանօթ եւ ամենանուրբ փորագրիչ արուեստագէտն էր։ Ան իր համեստ եւ բարի բնաւորութեամբ սիրուած եւ յարգուած էր բոլորէն։ Իր կրթութիւնը Գալուստեան Ազգ. վարժարանի մէջ առնելէ ետք, ան հետեւած էր նաեւ երաժշտութեան եւ յաճախ ջութակով իր սիրայօժար մասնակցութիւնը բերած է Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ կազմուած բազմաթիւ երգչախումբ – նուագախումբերուն՝ «Քնար», «Սպենդիարեան», «Գուսան» եւայլն եւ երկար ատեն զործակցած՝ ողբացեալ երաժիշտ եւ ջութակի դասատու Վահան Բարսեղեանի։

Ոսկերչական իր նուրբ եւ նաշակաւոր փորագրութիւնները կը կրեն իր ուրոյն դրոշմը՝ արուեստի տեսակէտէ։

Թաղման կարգն ու յուղարկաւորութիւնը կատարուեցան Ուրբաթ, 12 Նոյեմբեր, կ. ե. ժամը 4ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, ի ներկայութեան մեծ թիւով յուղարկաւորներու՝ ազգականական պարագաներու, բարեկամներու, արհեստակիցներու, եւայլն, ու ողբացեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Մարմինայի Ազգ. Գերեզմանատունը եւ ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ ու ծածկուեցաւ ուղարկուած ծաղկեպսակներով։

Այս տխուր առթիւ, «Զահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալին եղբօր կնոջ՝ Տիկին Մարի Շամլեանին, ինչպէս նաեւ ազգակիր բոլոր պարագաներուն։

ՈՂԲ. ՅԱԿՈԲ Գ. ՓԱՄՊՈՒՔՃԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մեր անցեալ թիւով գրած էինք այն ցաւալի արկածին մասին, որ ամսոյս 4ին տեղի ունեցած էր Ֆրանսայի մէջ եւ որուն զոհ գացած էր համայնքիս յարգուած ազգայիններէն Տէր եւ Տիկին Գէորգ Փամպուքճեանի որդին՝ Յակոբ Գ. Փամպուքճեանը, 32 տարեկան երիտասարդ տարիքին։

Հեզ երիտասարդին անշնչացած մարմինը Ֆրանսայէն Գահիրէ փոխադրուեցաւ եւ թաղման կարգն ու յուղարկաւորութիւնը կատարուեցան Երեքշաբթի, 16 Նոյեմբեր 1971, կէսօրին, ի ներկայութեան սգակիրներու եւ բարեկամներու հոծ բազմութեան մը, որ լեցուցած էր Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին։

Բազմաթիւ ծաղկեպսակներով ծածկուած դագաղը, զետեղուած էր տաճարին կեդրոնը՝ մահաբեմին վրայ։

Տխուր արարողութեանց նախագահեց Թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ՝ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան, շրջապատուած Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանէ եւ քահանայից դասէն։

Այս տխուր առթիւ Զաւէն Սրբազան իմաստալից դամբանական մը խօսեցաւ։

Արարողութեանց աւարտին, յուղարկաւորներու բափօրը ուղղուեցաւ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց Ազգային Գերեզմանատունը, ուր կատարուեցաւ թաղման վերջին կարգը եւ ողբացեալ երիտասարդին անշնչացած մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Այս դառնակսկիծ կորուստին առթիւ, «Զահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալի ծնողաց՝ Տէր եւ Տիկին Գէորգ եւ Լուիզ Փամպուքճեանին, քրոջ եւ քեռայրին՝ Տոքթ. եւ Տիկին Լեւոն Եագուպեանին, հօրեղբայրներուն եւ ազգակիր բոլոր պարագաներուն։

ՀԱԶԱՐ ՕՐ՝ ԿԵՍԹԱՓՈՅԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏՈՎ

ԼԵՒՈՆ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն եւ վերջ)

... Որտե՞ղ էր ապրում Հայկ Մարտիրոսեանը պատերազմից առաջ: Ինչո՞վ էր զբաղւում: Որտե՞ղ էր ուսումնասիրել գերմաներէնը: Այդ բոլորը հարցեր միանգամից յառնեցին իմ առջեւ, երբ մի քանի տարի առաջ ես առաջին անգամ լսեցի անունը սովետական հետախոյզի, որը Թշնամու թիկունքում հազար օր եղել էր կեսթափոյականի համազգեստում:

Եւ ահա սկսուեցին որոնումները: Թէոդոսիա, Քերչ, Նովոռոսիսկ, Մայքոպ և էլի մօտ տասնեակ քաղաքներ ու գիւղեր, ուր պատերազմից յետոյ ցրուել էին Հայկ Մարտիրոսեանի բարեկամներն ու ընկերները, նախկին փարթիզաններն ու ընդյատակեայ աշխատողները, նրանք՝ որոնք սովորել, աշխատել էին նրա հետ միասին և Հայրենական Մեծ Պատերազմի տարիներին պայքարել ֆաշիստների դէմ:

Մարտիրոսեանը ծնուել ու մեծացել է Խրիմում, Շէյխ Ալի գիւղում (Ներկայումս Փարթիզանի): Հայկը սովորել է գերմանական դպրոցում, այն աւարտելուց յետոյ ընդունուել է Թէոդոսիայի մանկավարժական ուսումնարանի գերմանական բաժանմունքը: Գերազանց աւարտելով, նա երկու տարի աշխատել է որպէս այդ դպրոցի դասատու: Այստեղ նա հրապուրուել է ֆիզիկայով և մաթեմաթիկայով:

Ահա թէ ի՛նչ է գրում նախկին մանկավարժ՝ ներկայումս Թէոդոսիայի երկրաշարժական կայանի տնօրէն Վ. Պ. Դանիլովը.

«Այն ժամանակ, երբ Մարտիրոսեանը սովորում էր մանկավարժական դպրոցում, ես աշխատում էի որպէս ֆիզիկայի դասատու: Հայկը աչքի էր ընկնում կարգապահութեամբ և պարտքի զգացումով: Աշխատանքի ընթացքում նա ճշդապահ էր, բոլորում միշտ հանդէս էր բերում նախաձեռնութիւն: Նա մի բազմակողմանի զարգացած պատանի էր: Սիրում էր գեղարուեստական գրականութիւնը, զբաղւում էր ֆութբոլով և թեթեւ աթլեթիկայով: Ընկերների նկատմամբ աչքի էր ընկնում իր ջերմ վերաբերմունքով, մարդամօտ էր, կենսախինդ: Նա վայելում էր ո՛չ միայն իր ընկերների, այլեւ ուսուցիչների յարգանքն ու սէրը: Մարտիրոսեանը ո՛չ միայն հիանալի տիրապետում էր գերմաներէնին, այլեւ լաւ էր ընկալում ֆիզիկան ու մաթեմաթիկան: Նա ժամերով զբաղւում էր ֆիզիկայի տարրալուծարանում՝ ընելով տարբեր փորձեր, ներթափանցելով առարկայի խորքը: Նրա գիտական բոլոր զբաղմունքները տեղի էին ունենում իմ աչքերի առջեւ, և հենց դրա համար էլ ես նրան խորհուրդ տուեցի ընդունուել Թէոդոսիայի ուսուցչական ինստիտուտի ֆիզիկա-մաթեմաթիկական ֆակուլտետը»:

«Հայկ Մարտիրոսեանին, աւելի ճիշդ նրա լուսանկարը, առաջին անգամ տեսայ Պատւոյ Տախտակի վրայ, որ կախուած էր ինստիտուտի մուտքի մօտ,- գրում է Թէոդոսիայի միջնակարգ դպրոցի գրականութեան դասատու Օ. Լ. Սալիմովան,- ես հիմա էլ լաւ եմ յիշում նրա խորաթափանց հայեացքը և դէմքի խելացի արտայայտութիւնը: Մտայոյզ ու լրջմիտ, նա ինստիտուտի լաւագոյն ուսանողներից էր և ակտիւ կոմերիտական աշխատող»:

Հայկը երազում էր ինստիտուտն աւարտելուց յետոյ, կրկին դպրոց վերադառնալ ու աշակերտներին դասաւանդել մաթեմաթիկա և ֆիզիկա: Պատերազմը խանգարեց նրան զբաղուելու իր սիրած գործով: Հապճէպ տիպլոմը ստանալով, նա անյապաղ ընդգրկուեց Փերեքոփի պարտանոցում մղուող պատերազմի ամենաթէժ ոլորտում: Ֆաշիստները այդտեղ մեծ ուժեր էին կենտրոնացրել Խրիմը գրաւելու համար:

Թշնամին ձգտում էր դէպի արեւելք: Աւերւում էին տները, հրկիզւում առողջարանները, դըպրոցները, հիւանդանոցները: Փողոցները ամայացել էին: Մարդիկ շունչները պահած, նստած էին իրենց բնակարաններում, չիմանալով թէ ի՞նչ կը լինի յետոյ:

Բայց բոլորը չէ, որ այդ վիճակում էին: Լարուած աշխատում էին ընդյատակեայ կուսակցական ու կոմերիտական կոմիտէները: Արդէն կազմակերպւում էին առաջին փարթիզանական ջոկատներն ու խմբերը՝ ֆաշիստների դէմ պայքարելու համար:

Գտնուելով Թէոդոսիայում, Հայկ Մարտիրոսեանը նոյնպէս պատրաստւում էր իր հանդիպմանը՝ զաւթիչների հետ: Բայց ամենից առաջ հարկաւոր էր ոչընչացնել այն բոլոր հետքերը, որոնք կարող էին մատնել նրան գերմանացիների առաջ...:

Առաւօտեան Հայկը ստոյգ և բոլորովին հանգիստ քայլում էր քաղաքի փողոցներով: Հարկաւոր էր պարզել, թէ որտե՞ղ է տեղաւորուած ֆաշիստների պարետատունը, որպէսզի առաջարկի նըրանց իր ծառայութիւնները՝ որպէս թարգմանչի, որոնց կարիքը զաւթիչները խիստ զգում էին: Բայց մի անսպասելի դէպք Հայկին կանգնեցրեց հենց ճանապարհի կէսին: Մի տան մօտով անցնելիս, Հայկը ցանկապատի ետեւից լսեց հազիւ լսելի խօսակցութիւն.

— Դէ, մենք հիմա նրանց ցոյց կը տանք: Տես, կոլիա, չըվրիպես: Ինձ քեռի Վասիան ասում էր, որ նրանց պետը եկել է մի մեծ սեւ մեքենայով:

— Մի՛ յուզուիր, ամէն ինչ կարգին կը լինի, — շշնջաց մի այլ ձայն: — Դէ գնացինք:

Հայկը թաքնուեց դիմացի տան բակում: Երկու դեռահաս պատանիներ դուրս եկան դարպասից: Ուշադիր նայելով իրենց շուրջը, նրանք արագ ուղեւորուեցին դէպի քաղաքի կենտրոնը: Հայկը աննկատելիօրէն հետեւեց նրանց:

Մոթորի դղրդիւնը տղաներին ստիպեց թաքնուել: Պատանիների միջով անցնող մոթոցիկլիստները, հաւանօրէն, նրանց թիքանը չէին: Ի՞նչ էին մտադիր անել նրանք: Ցանկարծ փողոցի ոլորանից մի հսկայ սեւ ատոմեքենայ երեւաց: Տղաները նկատեցին ու պատսպարուեցին: Նրանցից մէկը, որն աւելի բարձրահասակ էր, մի ինչ-որ կլոր առարկայ հանեց գրպանից: Երեւի նռնակ է,- մտածեց Հայկը, և այստեղ մի յանդուգն միտք ծագեց նրա գլխում:

Երբ մեքենան մօտեցաւ, պատանին բղաւելով «Ահա ձեզ, գարշելիներ» նետեց նռնակը: Բայց այն նպատակին չհասաւ: Հայկը մի վայրկեանում արդէն մեքենայի մօտ էր: Նա կարողացաւ ընթացքի մէջ բռնել նռնակը և մի կողմ նետել: Պայթիւնը խլացրեց փողոցը: Մեքենան կտրուկ կանգ առաւ: Երկու գերմանացիներ դուրս ցատկեցին «Մերսեդեսից» և բացեցին անկարգ հրաձգութիւն: Տղաները ի զուր չէր, որ հենց այդ տեղն էին ընտրել:

Նրանք ճարպիկօրէն խցկուեցին ցանկապատի ճեղքերից ներս ու թաքնուեցին բակի խորքում: Ֆաշիստները վազքով մօտեցան ցանկապատին ու կանգ առան: Նրանք վախեցան առաջ գնալ և հետապնդել նրանց:

— Պարոնայք սպաներ, վըտանգը վերացել է և ձեզ ոչինչ չի սպառնում,- գերմաներէն արտասանած այս բառերով էլ Հայկը ընդհուպ մօտեցաւ մեքենային:

— Դուք ո՞վ էք,- իր երկաթուռուն դէմքից քրտինքը սրբելով դիմեց նրանց չիկավարս ֆաշիստը:

— Ինչպէս դուք կարողացաք նկատել, ես ձեր բարեկամն եմ:

— Այո՛, դուք շատ ճարպիկօրէն բռնեցիք նռնակը,- վախից

(Շար. տես էջ 6)

ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Նախ երկու խօսք մամուլի մասին:

Մամուլի ոյժը մեծ է ազգերու կեանքին մէջ: Ոյժ մը անուրանալի, որ թէ՛ շինող է և թէ՛ քանդող, հանրութեան կեանքը երջանկացնող կամ թշուառացնող:

Մամուլը կ'աճի, կ'ուռճանայ և հասարակութեան կեանքը կը ջերմացնէ ազատութեան մէջ, հոգ չէ թէ որոնք են տիրապետողները, ներիք է որ մտահոգ են հասարակութեան բարեկեցութեան, երջանկութեան:

Բռնապետական երկիրներու մէջ մամուլը ոչ միայն խորշակահար կ'ըլլայ, այլեւ երկար կեանք չունենար, եթէ չծառայէ տիրապետող տարրի քաղաքականութեան, որը ո՛չ արդարութեան կը ձգտի, ո՛չ ալ ժողովուրդին ազատ, անկաշկանդ ազատութեան մտահոգութիւնը ունի, այլ՝ տիրապետողներու շահը:

Մամուլը ոյժ մըն է, որ ժողովուրդները կրնայ առաջնորդել պատերազմի դաշտը, կրնայ և ռազմադաշտէն վերադարձնել տուն, ստեղծելով անոնց միջեւ բարեկամական տրամադրութիւններ, ազնիւ ձգտումներ:

Մամուլի ոյժով է որ կարգ մը ազգեր՝ թէեւ կը խօսին խաղաղութեան, իրարհասկացողութեան մասին, և սակայն կը թունաւորեն ժողովուրդներ, որպէսզի նախապաշարուին, զինուին, միմեանց դէմ և աշխարհ սպանդանոցի վերածեն:

Անդրադառնալով մեր վերնագրին, պէտի ըսենք, որ հայրենի մամուլը՝ որ հոգեւին նըւիրուած է երկրի վերաշինութեան, ժողովուրդի անտեսական զագացման և ժողովուրդներու բարեկամութեան ամրապնդման, որպէսզի անոնք հաշտ ապրին, չտեսնեն ցարական օրերը, մեծապէս զարգացում ունեցած է կէս հարիւրամեակի մը ընթացքին:

Այս կը փաստէ Երեւանի մէջ «Մամուլի Օր»ուայ ճառին մէջ՝ Հայաստանի Հեռագրական Գործակալութեան տնօրէն Արտաւազդ Խաչիկեանի ճառը:

Համաձայն այդ պաշտօնական զեկոյցին, 1960 թուին, Հայաստանի մէջ կը հրատարակուէին 64 անուն թերթեր և ամսագրեր, իսկ այսօր անոնց թիւը կը հասնի 100-ի:

Զգալիօրէն աճած է Հայաստանի մէջ լոյս տեսնող բոլոր թերթերու և հանդէսներու տպաքանակը: «Սովետական Հայաստան» օրաթերթի 1961 թուի 119 հազար տպաքանակը՝ այսօր հասած է 245 հազարի: «Աւանգարդ»ը 40 հազարէն բարձրացած է 217 հազարի, «Սովետական Հայաստան» ամսագիրը 3 հազարէն՝ 22 հազարի է հասած: Մնացեալ թերթերն ալ նոյն համեմատութեամբ աճեր են և որակաւորուեր:

Հայ գրքերը նոյնպէս անհամեմատօրէն աճեր են: Միայն հինգ տարուայ ընթացքին, 6 հազարէն աւելի գիրք հրատարակուած է՝ 50 միլիոն օրինակ տպաքանակով:

Այս աճեցումը անոր համար՝ որ հայրենի երկրին մէջ անգրագիտութիւնը վերջ գտած է: Թերթերն ու գրքերը այսօր հացի նման

(Շար. տես էջ 5)

ՍԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԸՆԿԵՐ ՖԻՐՈՒԶ ԽԱՆՋԱՏԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(ՏՈՔԹԷՕՐ ԻՐԱՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ)

Անցնող օր մը՝ Հոկտեմբերի 10ին, սեւ հողին յանձնեցինք Հնչակեանութեան հին սերունդի լաւագոյն ներկայացուցիչներէն իրաւագիտութեան Տոքթօր՝ Ընկեր Ֆիրուզ Խանզատեանը:

Ընկեր Ֆիրուզ Խանզատեան ծնած է 1890-ին, Խարբերդի Կուսակալութեան Պէհէսնի քաղաքին մէջ, բնիկ Ակնցի ծնողքի յարկին տակ: Հայրը՝ Առաքել Խանզատեան, ասպարէզով փաստաբան էր, մայրը՝ Հռիփսիմէ Ալթունեան՝ Ակնայ ունեւոր ընտանիքի զաւակ:

Ան իր նախնական ուսումը կը ստանայ Ակնայ «Կամառակապ» արուարձանի Ազգային Նախակրթարանին մէջ, ուրկէ կը փոխադրուի Կուսակալութեան Պետական Լիսէն, որուն ընթացքը յաջողութեամբ կ'աւարտէ 1908-ին:

Նոյն տարին, հայրը զինք կ'ուղարկէ Պոլիս, ուր կ'ընդունուի Պետական Համալսարանի Իրաւագիտական Ֆաքիւլթէն, որուն աւընթեր ան կը հետեւի նաեւ Պատմափիլիսոփայութեան եւ Գրականութեան Ֆաքիւլթէի դասընթացքներուն:

1913-ին, յաջողութեամբ կ'աւարտէ Օսմանեան Համալսարանի յիշեալ ֆաքիւլթէները եւ մասնագիտական տիբլոմը ձեռին՝ ճամբայ կ'ելլէ դէպի Ֆրանսա, Սորպոնի մէջ «Տոքթորա» ընելու համար:

Ճամբու ընթացքին կը հանդիպի Զուիցերիա՝ Լօզան, ուր կը գտնուէր այդ օրերուն, բոլոր ժամանակներու մեծագոյն յեղափոխականը՝ Վլատիմիր Իլյիչ Լենին:

Երիտասարդ մտաւորական հայը՝ Ֆիրուզ, որ իր համալսարանական ուսման տարիներուն ապրած է Տոքթ. Պէննէի եւ Վանիկի շունչին տակ, անոնց ընկերվարական գաղափարներով տոգորուած, Լօզանի մէջ կը յաջողի հանդիպիլ Լենինին, այս վերջնոյն համեստ բնակարանին մէջ:

Խօսակցութեան նիւթը կ'ըլլայ Օսմանեան Թուրքիոյ եւ Ցա-

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐ
ՄԵԹՐ ՖԻՐՈՒԶ ԽԱՆՋԱՏԵԱՆ

րական Ռուսաստանի մէջ ապրող հայ ժողովուրդի անտանելի վիճակը, Պոլսոյ Հնչակեան երիտասարդութեան կատարած աշխատանքն ու այդ օրերուն Պոլիս լոյս տեսնող «ՀԱՅՑ»ի տեւականացման խնդիրը և ինչպէս նաեւ Լօզանի մէջ Լենինի հրատարակած «ԻՍԿՐԱ» պարբերականի հետ գործակցութիւն ստեղծելու հարցը:

Երիտասարդը, բարձրագոյն ուսման տենչով տոգորուած՝ կը հասնի Փարիզ, կը հետեւի Սորպոնի իրաւագիտութեան դասընթացքներուն և «Տոքթորա»յի տիտղոսին արժանացած, 1914-ի սկիզբը կը վերադառնայ Թուրքիա և Ատանայի մէջ կը սկսի փաստաբանութեան, ասպարէզ՝ զոր կը շարունակէ մինչեւ Ա. Համաշխարհային Պատերազմի սկիզբը:

Ուրիշներու կարգին, պարտադիր զինուորական ծառայութեան կը կանչուի նաեւ երիտասարդ հայ փաստաբանը, որ իր լեզուագիտութեան շնորհիւ կ'ընդունուի Օսմանեան Պատերազմական Նախարարութեան Թարգմանչաց Դիւանը:

Հոն քանի մը ամիս ծառայելէ ետք, կը սկսի հալածանքը հայ մտաւորականութեան դէմ, կը սկըսին ձերբակալութիւնն ու բռնագաղթը:

Կը ձերբակալուի նաեւ ինքը՝ Ֆիրուզ Խանզատեան և որպէս «Օսմանեան Հայրենիքի դաւաճան» կը յանձնուի Պատերազմական Ատեանին, որուն բանտին մէջ երեսուներկու ամիս շարունակ դժոխային չարչարանքներու ենթարկուելէ ետք, կը ղրկուի Գալքանեան ռազմաճակատ, որպէս հասարակ զինուոր, սահմանուած տաժանակիր աշխատանքի:

«Սեւակ Զինակցութիւն» կոչուած աւազակային համաձայնակցութեան պարտութեան հետեւանքով ստեղծուած կացութենէն կ'օգտուի Խանզատեան եւ բանակէն փախուստ տալով, կը վերադառնայ Պոլիս, կը մնայ թաքստոցի մը մէջ անլուր զրկանքներով և քանի մը ամիս յետոյ կը վերագտնէ իր ազատութիւնը՝ «Զինադադար»ի հռչակումով:

1919ին կուգայ Կիլիկիա, որ կը գտնուէր Ֆրանսական գրաւման տակ: Հոն կը գտնէ իր երկու քոյրերը:

(Շար. տես էջ 5)

ԲԺԻՇԿԻՆ ԱՆԿԻՒՆԸ

ՅՈԳՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՆԳԻՍՏԸ

Ճիշդ սահմանում մը կարելի չէ տալ յոգնութեան, որովհետեւ ան երեւան կուգայ գործունէութեան բոլոր մարզերուն մէջ եւ բազմազան ձեւերով, առանց ճշգրիտ ազդանշանի մը։

Յոգնութեան առաջ գալուն կը նպաստեն շատ մը ազդակներ, որոնցմէ նշենք հետեւեալները. այն աշխատանքները, որոնք կը պահանջեն բացառիկ ուշադրութիւն եւ ճարտարութիւն, մտային աշխատանքը, այն գործունէութիւնները՝ ուր երկարատեւ ֆիզիքական ճիգեր կը թափուին, միօրինակ եւ միակերպ աշխատանքները, ֆիզիքական աշխատանքին յանկարծական անցումը մտաւորական աշխատանքի, տաք եւ խոնաւ շուրջի միջավայրը, աղմուկը, անբաւարար լոյս, հոգեկան վէճերը եւ մեծ պատասխանատուութիւնները, տկար սննդառութիւնը։ 20-րդ դարու կեանքը յոգնութեան աւելի շատ պատճառներ կ'ընծայէ քան անցեալին. մտային աշխատանքը երբեմն առաջ կը բերէ շատ աւելի շեշտուած յոգնութեան վիճակներ՝ քան ֆիզիքական աշխատանքը։

Յոգնութեան եւ գերյոգնութեան միջեւ գոյութիւն ունին զանազան աստիճաններ, անկախ թէ ան ֆիզիքական է կամ մտային։ Գերյոգնութիւնը ծայրայեղ յոգնութիւն մըն է, որ առաջ կուգայ ամէնօրեայ ֆիզիքական կամ մտային ճիգերուն հետեւանքով, առանց հնարաւորութիւն տալու մարմնին՝ որ հանգչի։

Ըլլայ ֆիզիքական կամ մտաւոր աշխատանքի պատճառով յոգնութիւնը, համախառն երեւոյթ մըն է, որ անդրադարձումներ կ'ունենայ մարդկային մարմնի բոլոր գործողութիւններուն վրայ։ Յոգնութիւնը առաջ կը բերէ մարմնին կողմէ պաշտպանուելու հակազդում մը, պատշաճելու շարժում մը, ուր ամենակարեւոր դերը ունին ներծոր գեղձերը, բայց որոնք սերտ կապակցութիւն ունին ջղային կեդրոնական դրութեան եւ ուղեղի կեղեւին հետ։ Յոգնութիւնը կը նուազեցնէ մտքի կեդրոնացումը, կը տկարանան ուշադրութիւնը, զգայարանքներու պաշտօնավարութիւնը, շարժումները եւայլն։ Կը տկարանայ նոյնիսկ գիտակցութեան շրջանակը ու այն ատեն անհրաժեշտ կ'ըլլայ ընդհատել գործունէութիւնը։ Ընդհատումի այս ազդանշանը պէտք է յարգել, կանխարգիլելու համար աւելի ծանր հետեւանքներ։

Կանխելու եւ դարմանելու համար յոգնութիւնը, ըլլայ ֆիզիքական կամ մտաւոր, լաւագոյն դեղը հանգիստն է։ Ֆիզիքական յոգնութիւնը հեռացնելով, հանգիստը կը պահպանէ աշխատելու կարողութիւնը ու կը վերակազմէ ջղային դրութիւնը, վերստին հաւասարակշռութիւն կուտայ մարմնին, որ կը վերստանայ ծախսուած կորովը։ Հանգիստի մեծ մասը պէտք է յատկացուի քունին (մարդոց կեանքին մէկ երրորդը քնանալով կ'անցնի) առանց որուն կեանք չկայ։ Նման թիկնաթոռի մը վրայ նստելուն կամ բազմոցի մը վրայ պառկելուն, քունը կը ներկայացնէ անգործ հանգիստի ձեւ մը, որ յանձնարարելի է ծանր աշխատանքէ մը յետոյ, բայց պէտք է ունենայ սահմանուած տեւողութիւն մը։

Անգործ հանգիստին առընթեր աշխատանքի ուժը վերակազմելու համար, կարեւոր դեր մը պէտք է խաղայ գործօն հանգիստն ալ, հանգիստի բանաւոր եղանակ մը պէտք է բաղկանայ թէ՛ անգործ եւ թէ գործօն հանգիստէ։ Ժան Ժագ

(Շար. տես էջ 6)

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ԵԼՈՅԹՆԵՐԸ ԱՄՆ-Ի ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Հրաշուհի Ճինանեան՝ մեծ արուեստագիտուհի մը՝ որ հայկական բանաստեղծութիւններ կ'ասմունքէ, արտասանեց Սիամանթոյէն եւ Սիլվա Կապուտիկեանէն։

Անուանի երգիչ
ՄԻՀՐԱՆ ԵՐԿԱԹ
Երգած պահուն

Զայա Պետրոսեան, ծանօթ ջութակահար, նուագեց Կոմիտասի «Կռունկ»ը։

Աւագ Պետրոսեանը ծանօթացնելու հարկ չկայ, որովհետեւ ան ԱՆՈՒՇ օփերայի նշանաւոր ՍԱՐՕՆ է։ Աւագ երգեց Սայաթ Նովայէն։

Էմմա Վարդանեան եւ Խորէն Աբրահամեան ներկայացուցին Էտուարտօ տի Ֆիլիպփի՝ «Ֆիլումենա»էն տեսարան մը։ Խորէն Աբրահամեան ծանօթ է Շեքսփիրի «Օթելլօ»ի գլխաւոր դերին՝ իբր ամենանուրբ կատարողներէն մին։

Հայկական Օփերայի աստղերէն՝ Անժելա Յարութիւնեան երգեց Չըբաշեանի «Սայաթ-Նովա»ն։

Յակոբ Պարոնեանի «Պաղտասար Աղբար»էն մենակատարեց ծանօթ կատակերգակ՝ Թաթուլ Դիլաքեան։

«Դաւիթ Բէկ»էն եւ «Արշակ Բ.»էն երգեց համբաւաւոր պարիթոն Նար Յովհաննէսեան։

Դերասաններ Բաբգէն Ներսիսեան եւ Հ. Յովհաննէսեան կատարեցին Դ. Դեմիրճեանի «Վարդանանք»էն տեսարան մը։

Արամ Խաչատրեանի երաժշտութեամբ պարեցին մեծ արւեստագէտ Վիլէն Գալստեան ու մենակատարուհի Գելլա Խուտինեանը։

Միհրան Երկաթ, անուանի երգիչը մեծ յաջողութեամբ կատարեց քանի մը մեներգներ։

ԱՆԺԵԼԱ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Կոմիտասի «Անտունի»ն մեներգեց Օլկա Գափայեանը։ Ժող.

արթիստ Իլիա Մինասեանը, չուխի վրայ հմայիչ նուագեց հայկական մեղեդիներ, իսկ Էլենա Վարդանեան նոր «Անուշ»ը կատարեց, Անուշ օփերայի վերջին մեներգը, որ Երեւանի եւ Մոսկուայի մէջ մեծ

ԹԱԹՈՒԼ ԴԻԼԼԱՔԵԱՆ

ընդունելութիւն գտած էր՝ Օհան Դուրեանի ղեկավարութեան ներքեւ։

Մեներգողներուն եւ նուագողներուն դաշնամուրի վրայ ընկերացան դաշնակահարուհիներ՝ Նելլի Դանիէլ-Բէկ եւ Հեղինէ Տէր Ղեւոնդեան, իսկ յայտագիրը վարեց Ճուլիէթթա Ստեփանեան։

Համերգներու աւարտին, ներկայ հոծ հասարակութիւնը ջերմօրէն ողջունեց յայտագիրին իրենց մասնակցութիւնը բերած հայրենի անուանի արուեստագէտները։

Մեր լուսանկարները առնուած են, Նիւ Եորքի մէջ՝ Շաբաթ, 30 Հոկտեմբերի հանդիսութեան ընթացքին, ծանօթ արուեստագէտ լուսանկարիչ Կարպիս Փօղոսեանի կողմէ եւ մասնաւոր «Ջահակիր»ին ուղարկուած։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Նիւ Եորք

ՀԱԶԱՐ ՕՐ՝ ԿԵՍԹԱՓՈՅԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏՈՎ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

մասամբ սթափուելով ասաց հիթլերականը։ — Ես քաղաքի պարէտի անձնական համհարզն եմ, օպեր լէյտենանտ Հանս Շտուկէն։ Մենք, գերմանացիներս, չենք մոռանում մեզ ցոյց տրուած ծառայութիւնները։ Ահա ձեզ իմ այցետոմսը,– եւ նա մեկնեց պլոքնոտից պոկած մի փոքր թերթ։ — Իսկ այժմ, պատւի ունեմ, մեզ սպասում է պարէտը։ Աու ֆվիտեր զէ՛էն։

— Ցտեսութիւն, պարոնայք,– ժպտաց Հայկ Մարտիրոսեանը։

Շուտով Թէոդոսիայի բնակիչները ուսուցչական ինստիտուտի նախկին ուսանող Հայկ Մարտիրոսեանին տեսան կեսթափոյականի համազգեստում։ Անչափ էր մարդկանց զայրոյթը։

«Երբ փողոցում Հայկին ֆաշիստական համազգեստում տեսայ, շատ զարմացայ։ Այդ հանդիպումը ինձ վախեցրեց,– պատմում է նախկին ընդյատակեայ կին գործիչ, այժմ կենսաթոշակառու Ե. Ս. Սալտիսեկը։ — Նա գիտէր, որ պատերազմից առաջ ես կոմերիտմիութեան քաղկոմի անդամ էի եւ որ ամուսինս սովետական սպայ էր։ Տուն վազեցի ու ասացի հօրս.

— Այ թէ ինչպէ՞ս կարելի է սխալուել մարդկանց նկատմամբ։

Հայրս ինձ հանգստացրեց։ Նա Հայկի ծնողներին շատ լաւ էր ճանաչում։

— Չեմ հաւատում, որ Արտէմի որդին կարող է դաւաճան լինել։ Այդպիսի մարդիկ չեն նըրանք։ Այստեղ անպայման մի բան կայ...

Թարգմանչի պաշտօնում հաստատուած Մարտիրոսեանը, հետըզհետէ սկսեց նուաճել գերմանացիների վստահութիւնը։ Նա ծառայակամ էր, նախաձեռնող, վճռական եւ առաւելագոյն ճշտապահութեամբ էր կատարում իր պարտականութիւնները։ Գերմանական բծախնդրութեամբ ու ճշգրտութեամբ նա կարգի բերեց պարետական գործերը, եւ այլն։

Մարտիրոսեանն անուշադրութեան չմատնեց նաեւ պարէտի անձնական ճաշակը։ Իմանալով նրա թուլութիւնները, նա վերակահաւորեց շէֆի աշխատասենեակը, վերանորոգեց պատերը, փափուկ կահոյքով բոլորապատեց սենեակը։ Թարգմանչի ջանքերի շնորհիւ, ինչ-որ տեղից պարետատուն բերուեց մի հսկայական աքուարիում գեղեցիկ ձկնիկներով։ Քաղաքի պարէտը անչափ ուրախ էր բոլոր այն փոփոխութիւնների համար՝ որ տեղի էին ունեցել նոր թարգմանչի աշխատելու ժամանակ, միւս աշխատակիցների մօտ ամէն մի յարմար դէպքում, նա որպէս օրինակ վըկայակոչում էր Մարտիրոսեանին։ Բայց ոչ ոք չէր գիտեր եւ չէր պատկերացնում, թէ Հայկը որքան անքուն գիշերներ է անցկացրել, երբ ամէն անգամ վերամարմնաւորուելով դառնում էր այդպէս ճշդակատար եւ նրան որքան հոգեկան յուզմունքներ է պատճառել այդ ամբողջ խաղը։ Նրան միայն մի բան էր հանգըստացնում, որ նա իր խաղով մօտեցնում է յաղթանակի ժամը՝ թշնամու նկատմամբ։ Եւ դէպի փարթիզանները էին թռչում մանրամասն տեղեկութիւններ՝ հիթլերականների, նրանց պլանների, մարտական տեխնիկայով ու զօրքերով բեռնաւորուած երկաթուղային գնացքների տեղաշարժերի, զինապահեստների, փարթիզանների վրայ յարձակումների ժամանակի մասին։ Նա ապահովում էր զէնքի ու պարենամթերքի փոխադրումը անտառ, կազմակերպում հանդիպումները Մեծ երկրի ներկայացուցիչների հետ։

Սովետական մարդկանց նըկատմամբ անկեղծութիւնն ու սէրը նրա մէջ զուգորդւում էր թշնամու նկատմամբ ունեցած բուռն ատելութեան հետ։

Ահա թէ ինչ է պատմում նախկին ընդյատակեայ աշխատող՝ Խրիմի Սպասովկա գիւղի բնակիչ 70-ամեայ Նիքոլայ Ռակը.

– Շուրջկալի ժամանակ ֆաշիստներն ինձ ձերբակալեցին ու նետեցին համակենտրոնացման ճամբար։ Ես հազիւ կարողացայ կնոջս շշնջալ՝ «Վազիր Հայկի մօտ»։

Մարտիրոսեանն իմանալով ձերբակալութեանս մասին, անյապաղ մեկնեց կենտրոնական պարետատնից ու ազատեց ինձ գերութիւնից։ Տուն մեկնելիս, ճանապարհին նա մտաւ մեր գիւղապետ՝ փարթիզանական կապաւոր Յակոբ Կլադովշչիկովի մօտ, նպատակ ունենալով իմանալ՝ թէ այդ գիւղից էլ ո՞ւմ են ձերբակալել։

Պէտք է ասել, որ Սպասովկան փարթիզանների համար մի վայր էր, ուր պահւում էր նրանց զէնքը եւ նրա բնակիչները փարթիզաններին մատակարարում էին պարենամթերք ու անհրաժեշտ ամէն բան։ Գիւղապետը Մարտիրոսեանին ներկայացրեց ֆաշիստների կողմից ձերբակալուած 75 մարդու ցուցակ։

Հիթլերականները լաւ էին ճանաչում կեսթափոյի աւագ թարգմանչին, նրա անզուսպ բնաւորութիւնը, եւ նրա զայրոյթից վախենում էին։ Նա կարողանում էր սարսափ ազդել նրանց վրայ եւ հենց այդ պատճառով էլ, երբ վերադարձաւ համակենտրոնացման ճամբար, պարէտը ձերբակալուած սովետական մարդկանց անարգել բաց թողեց։

Ուշ երեկոյեան բոլորն ալ տուն գնացին։ Երբ Հայկը արդէն պատրաստւում էր գիւղից մեկնել, նրա մօտ շտապեց գիւղապետը՝ հաղորդելով, որ 75 մարդու փոխան ազատել են 74-ին, մէկին մոռացել են ճամբարում։ Եւ ի՞նչ էք կարծում, մէկ ժամ էլ չանցաւ եւ ձերբակալուածն արդէն գտնւում էր իր հարազատների ու մերձաւորների գրկում։

– Ահա թէ ինչպիսի՞ն էր Հայկը։ Նա պահպանում էր ամէն մի սովետական մարդու,– եզրափակում է Նիքոլայ Ռակը։

Մարտիրոսեանը Գերմանիա տանելուց ազատել է շատ պատանիների ու աղջիկների։

«1943 թուականին ես ընկայ նրանց մէջ, որոնց քշում, տանում էին Գերմանիա՝ աշխատանքի,– գրում է Օ. Լ. Սալիմովան։ Գերմանական երկու զինուորի ուղեկցութեամբ, յանկարծ կեսթափոյական համազգեստով մի սպայ անցաւ մօտովս։ Ճանաչելով նրան, ես չհաւատացի աչքերիս։ Դա Մարտիրոսեանն էր։ Ես կարծեցի, թէ նա ինձ չնկատեց։ Բայց որոշ ժամանակ անց, ինձ մօտեցաւ մի զինուոր, դուրս բերեց բազմութիւնից ու տարաւ պարետատուն։ Մարդկանցով լեցուն մեքենաները մեկնեցին առանց ինձ, իսկ ես գտնւում էի այն աշխատասենեակում, որտեղ մի մեծ սեղանի առջեւ նստած էր Հայկը։ Ժպտալով, նա ասաց, որ կ'օգնի ինձ մնալ հայրենիքում։

– Բայց ես հիւանդ մայր ունեմ եւ երեխաներով քոյր, որոնց նոյնպէս պէտք է օգնել։ Հետեւեալ օրը, Հայկը եկաւ բժշկի հետ միասին ու բերեց ինձ ազատութիւն։ Ապա նա մեզ օգնեց մեկնել քաղաքից։

Հարկ է ասել, որ պատանիներով ու աղջիկներով բեռնուած գնացքը այնպէս էր Գերմանիա չգնաց։ Հայկը ժամանակին հաղորդել էր այդ մասին։ Ճանապարհին փարթիզանները կանգնեցրել էին գնացքը եւ սովետական բոլոր մարդիկ ազատուել էին։

Թէոդոսիայի հայրենասիրական ընդյատակը ֆաշիստական զաւթիչների դէմ սովետական ժողովրդի մղած պայքարի մեծ տարեգրութեան վառ էջերից մէկն է։ Նրա առանձնայատուկ ծառայութիւնն էր, քաղաքի ռազմագերիների ճամբարից եւ հիւանդանոցներից մօտ 700 կարմիր-բանակայինների ազատումը, որոնք հա-

ՈՒՐՈՒԿՈՒԷՅ

"ԱՐՄԵՆԻԱ ՀՐԱՊԱՐԱԿ" ՄՈՆԹԷՎԻՏԷՕՅԻ ՄԷՋ

Ուրբաթ, 12 Հոկտեմբերին՝ որ կը զուգադիպէր «Ցեղի Օրուան», կրկնակ պատճառութիւն ապրած խանդավառութեամբ ու գոհունակութեան զգացումով՝ բազմահազար հայ և տեղացի Ուրուկուէյցիներ, ներկայ գտնուեցան «Փլասա Արմենիա»ի պաշտօնական անուանակոչման արարողութեան, Մոնթէվիտէօյի մէջ, ուր Հանրային Սպասարկութեանց Քաղաքապետ՝ Պր. Մարիօ Փէյրոթ եւ խօսք առնելով՝ նշեց հազարամեակներու հայ ժողովուրդի արժանիքներն ու երկրին բերած նպաստը և օգտակարութիւնը։

Մոնթէվիտէօյի «Ուաշինգտոն Արմենիա»ի Տէր և Տոքին ընկեր Ցարութիւն Ուոլքէնեանի նախաձեռնութեամբ սկսուած՝ խնդրագիր մատուցանելու շարժումը, որ կը հետապնդէր հայ գաղութին անունը յաւերժացնել՝ «Թոմաս դէ Թէսանոսա»ի և «26 դէ Մարզօ»ի միջև գտնուած հրապարակին ու ռամպլայի «Փլասա Արմենիա» անունը մկրտելու, յանձնուեցաւ այս առթիւ կազմուած Ցանձնախումբի մը, Տոքթ. Արմանտօ Ցարութիւնեանի նախագահութեան ներքև, որպէսզի աշխատանքները միանաբար տարուին։ Հայկական 13 կազմակերպութիւններ (ի բաց առեալ դաշնակ կազմակերպութիւններէն), ընդառաջեցին և իրենց բացարձակ աջակցութիւնն ու գործակցութիւնը բերին, որոնցմէ եօթը՝ Իրաւական Անձնաւորութեան (Փէրսօն Ժիւրիտիք) ճանաչում գտած են։ Ստորև կուտանք անուանացանկը՝ մասնակից կազմակերպութիւններուն.

1.— «Ուաշինգտոն Արմենիա», ռատիօ-հաղորդումներու կեդրոն
2.— Հ.Բ.Ը. Միութիւն
3.— Ս.Դ. Հնչակեան Հայ Տուն
4.— Տիկնանց Բարեգ. Միութիւն
5.— Մարաշի Հայր. Միութիւն
6.— Եոզկաթի Հայր. Միութիւն
7.— Ամասիոյ Հայր. Միութիւն
8.— Այնթապի Հայր. Միութիւն
9.— Միսի Հայրենակց. Միութիւն
10.— Հաճընցի Հայր. Միութիւն
11.— Հայ և Ուրուկուէյեան Մշակութային ու բարեկամական շարժում
12.— Նոր Հայ Սերունդի Շարժում
12.— Հայ Աւետարանական Եղբայրական Եկեղեցի

12 Հոկտեմբերի անուանակոչման արարողութենէն 12 օր յետոյ, 24 Հոկտեմբեր, Կիրակի օր, նոյն հրապարակին վրայ տեղի ունեցաւ խորհրդանշական բացման երկրորդ արարողութիւն, «Փլասա Արմենիա»յի վըրայ կանգնեցուած յուշակոթողին՝ որ ուրուկուէյահայութեան կողմէ երախտագիտական և հաւատարմութեան անկեղծ արտայայտութիւն մը կը հանդիսանայ եւ որուն վրայ արձանագրուած է հետևեալ գրութիւնը.-

«Ուրուկուէյ», ընդունէ՛ Քու որդեգրած զաւակներուդ երախտագիտութեան եւ հաւատարմութեան խորհրդանշանը։

Հանդիսաւոր արարողութեան, Ցանձնախումբի Նախագահ՝ Տոքթոր Ա. Ցարութիւնեան, Հայ Դպրոցի անունով, Ուրուկուէյի խորհրդարանական կերպով քաղաքին, անձնապէս ներկայ գտնուող՝ հանրապետ Մարիօ Փէյրոթին, որ իր կարգին պատւեց հայերը՝ փողի մը ծրթռացող կոչին ներքև, Ցուշակոթողին ծածկոյթը բանալով, եւ երեւան բերելով յուշաքարը, որ

(Շար. տես. էջ 6)

«ԱՐՄԵՆԻԱ ՀՐԱՊԱՐԱԿ»ի անուանակոչման արարողութենէն տեսարան մը՝ Մոնթէվիտէօյի մէջ

ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ
ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ
ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրախութեամբ կը հաղորդենք մեր սիրելի հասարակութեան՝ որ Գալուստեան Ազգային Վարժարանի Տնօրէնութիւնը՝ Կրթական նախարարութեան Գահիրէի Հարաւային Շրջանէն, 1 Յունիս 1971 թուակիր տեղեկագիր մը ստացած է, որ մեծ գնահատանքով կ'արտայայտուի բոլոր մարզերուն մէջ վարժարանին ձեռք բերած գնահատելի մակարդակին մասին, մասնաւորաբար շեշտելով Տնօրէնութեան և ուսուցչական կազմին յայտնաբերած գոհունակութեան բարձր ոգին։

Այս նոյն տեղեկագրին մէջ, բացառիկ գնահատանքի արժանացած է վարժարանի արաբերէն լեզուի նախկին ուսուցչուհի Տիկին Աշխէն Զաքարեանը, ստանալով 92 % առաւելագոյն գնահատութիւնը։ ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ԸՆԿ. ՖԻՐՈՒԶ ԽԱՆԶԱՏԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Ատանայի մէջ կ'ամուսնանայ ծանօթ հայ փաստաբան Միսաք Մէյմարեանի դստեր՝ Տիգրանուհի Մէյմարեանի հետ, որմէ կ'ունենայ մանչ զաւակ մը և երեք աղջիկներ։

Կը զբաղի փաստաբանութեամբ։ Կ'ունենայ հասարակական - կուսակցական բեղուն գործունէութիւն՝ որպէս ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ անդամ։ Կը հրատարակէ «ՏԱՒ. ՌՍ» թերթը։

1922-ին, Կիլիկիոյ պարպումէն վերջ կը հաստատուի Սանճաք, Անտիոք։ Հոն կը շարունակէ պարապիլ փաստաբանութեամբ և կը կատարէ քաղաքական-կուսակցական արդիւնաւոր աշխատանք, կը հրատարակէ «ԱՆԹԱՔԻԱ» թերթը՝ Թրքերէն լեզուով, իսկ նոյն թերթը՝ Արաբերէն լեզուով կը հրատարակէր Ժորժ Մէտէնի անուն արաբ քրիստոնեայ մտաւորական մը։

Սանճաքը 1939-ին ֆրանսական մանտաթէր իշխանութեանց կողմէ անարդարօրէն կ'անջատուի Սուրիայէն և կը յանձնուի Թուրքերուն։

Անգամ մը եւս կը սկսի հայութեան Սանճաքաբնակ հոծ զանգուածին արտագաղթը՝ դէպի Սուրիա և Լիբանան։

Հայութեան պարպումէն առաջ, Սեթր Ֆիրուզ Խանզատեան, իբրեւ Անտիոքի ներկայացուցիչ, (?) փոխադրուի Հալէպ և ի բացակայութեան՝ Թրքական դատարանին կողմէ կը դատապարտուի որպէս «դաւաճան», «Հայ և Թուրք երկու ասպարէզութեան մէջ անբաղձալի վարդապետութեան մը սերմեր ցանող», «Հայրենիքի Թշնամի» և առ այդ կը զրկուի Թրքական քաղաքացիութենէ, որ նախօրօք պարտադրուած էր իրեն մինչեւ վերջին հայուն գաղթը՝ Անտիոք կարենալ մնալու համար։

Սուրիական բարեխնամ կառավարութիւնը սուրիահպատակութիւն շնորհեց իրեն։ Փաստաբանական կաճառը իր շարքերէն ներս առաւ զինք, հանգստեան թոշակ սահմանեց գաղթական հայ փաստաբանին...։

Հալէպի Կիլիկեան Ճեմարանէն ներս, տարիներ շարունակ վարեց ուսուցչութեան պաշտօն, որպէս Ընդհանուր Ազգաց Պատմութեան և Ազգ. Պատմութեան դասատու։

Ապա անցաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան Լ. Նաճարեան Վարժարանը, ուր շարունակեց դասաւանդել մինչեւ իր կողակիցին՝ Տիգրանուհիին մահը, որու հետեւանքով քաշուեցաւ տուն և առանձնացաւ չորս պատերու մէջ՝ սպասելով մահուան, որ չ'ուշացաւ։

Անագորոյն հիւանդութիւն մը աղիքային քաղցկեղը բոյն դրած էր իր օրգանիզմին մէջ և ցցելով իր գլուխը անկողին գամեց հ. կայ մըտաւորականը, որ ակամայ հաշտուեցաւ մահուան հետ և փակեց իր աչքերը Կիրակի, 10 Հոկտեմբեր 1971-ի առաւօտեան ժամը 1-ին։

Ցուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ նոյն օրը՝ Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ մէջ, Նախագահութեամբ Արժանապատիւ Տէր Զարմայր Քհնյ. Հինտոյեանին, որ խօսեցաւ պատշաճ դամբանական մը, վեր առնելով հանգուցեալին՝ հանրային, կուսակցական և կրթական գործունէութիւնը։

Այսօր, երբ յաւէտ բաժնուած է մեզմէ Սեթր Ֆիրուզ Խանզատեան, կարելի չէ յետ մահու խօսք ընել հանգուցեալին մասին, առանց անդրադառնալու անոր հրապարակագրական գործունէութեան։

Համալսարանական ուսանող՝ Ֆիրուզ Խանզատեան ապրուստը ճարելու և համալսարանի ծախսերը հոգալու համար, աշխատած է Պոլիս հրատարակուող Թրքերէն, Ֆրանսերէն և հայերէն թերթերուն, որպէս յօդուածագիր, Թարգմանիչ և խմբագիր։

Այսպէս, ան աշխատակցած է «Արեւելք»ին, «Առաւօտ»ին, «Նոր Աշխարհ»ին, ինչպէս նաև «Իգտամ», «Թասվիրի էֆքիար», «Եէնի Կազէթա» և «Սապահ» Թրքերէն օրաթերթերուն։

Մեծ բաժին բերած է Պոլսոյ Հնչակեան «ԿԱՅԾ»ին և «ԻՇԹԻՐԱՔ» սոցիալիստական օրկանին։

Իր դասընկերոջ՝ Ասատուր Մաթէոսեանի հետ, հրատարակած է «Ֆէլէք» գրական, տնտեսական և քաղաքական ամսաթերթը։

Հալէպի մէջ խմբագրած է «Նոր Սերունդ» և «Սուրիա» օրաթերթերը։

Անգութ մահը այժմ կը բաժնէ մեզ Հնչակեան հին սերունդի մտաւորական այն ներկայացուցիչէն, որ ապրեցաւ լեցուն կեանք մը, իր ազգին, հայրենիքին և կուսակցութեանը համար, և շիջեցաւ հասուն տարիքի մէջ, իր զաւակներուն գուրգուրանքին ենթակայ։

Ան յաճախ ուզեց դուրս գալ ազգային նեղ սահմաններէն, սոցիալիստական գաղափարաբանութեան սերմերը փորձեց սերմանել նաև Թուրք բանուորութեան և երիտասարդութեան մէջ։

Հասաւ գնահատելի արդիւնքներու, ինքզինքը քաղաքականապէս վտանգելու գնով։

Հակառակ ամէն կարգի չարչարալից տառապանքներու, Պոլիսէն Ատանա, Ատանայէն Անտիոք ու Հալէպ, ան մնաց պատնէշի վրայ, հաւատարիմ մարտիկ Փարամազի կուսակցութեան։

Եղաւ անվերապահ հաւատաւորներէն ներկայ Խորհրդային Հայաստանի, զայն նկատելով իր կուսակցութեան ծրագրի իրականացումը և հայ ժողովուրդի փրկութեան միակ լաստը։

Մեթր Ֆիրուզ Խանզատեանի հանրային, կուսակցական և քաղաքական գործունէութեան մանրամասն վերագնահատումը թողելով ապագայ Հնչակեան պատմագիրին, իր գաղափարի ընկերներուն անունով՝ կը խոնարհիմ անոր անթառամ յիշատակին առջեւ։

Մխիթարութի՜ւն իր պարագաներուն։

Հանգի՛ստ իր յոգնատանջ աճիւնին...։ Ռ. ՏԻՐԱՐԵԱՆ

մալրեցին փարթիզանների շարքերը։ Եւ դրանում գլխաւոր դերը կատարեց Հ. Մարտիրոսեանը։

Հայկի համար օրէցօր գնալով աւելի էր դժուարանում աշխատանքը։ Չէ՞ որ այդ բոլոր փախըստականները կա՛մ վիրաւորներ էին, կա՛մ ծայրայեղ հիւծուածութեան հասցուած մարդիկ։ Անհրաժեշտ էր նրանց թէկուզ մի քիչ կերակրել, բուժել, հագցնել, սկզբում ինչ-որ մի տեղ թաքցնել, մատակարարել անհրաժեշտ փաստաթղթեր։

Փաստաթղթերի հարցը ամենագլխաւորն էր, բայց և ամենադժուարինը, որովհետեւ առանց դրանց՝ փախուստը ուղղակի դատապարտուած էր անյաջողութեան, իսկ այդքան փաստաթղթեր ձեռք բերելը՝ գրեթէ անլուծելի խնդիր էր։ Բայց Հայկը յաջողութեամբ լուծում էր այդ խնդիրը։ Թշնամու թիկունքում նա կազմակերպել էր ընդյատակեայ աշխատողների մի ամբողջ ցանց։ Նրա մարդիկ գործում էին ֆաշիստական բոլոր շտաբներում ու հիմնարկներում։

Մարտիրոսեանն աքթիւօրէն օգնում էր փարթիզաններին։ Նա հաղորդում էր նրանց թշնամական զօրքերի ու պատժիչ ջոկատների տարատեղումը, մատակարարում էր անցագրեր, որոնք փարթիզաններին հնարաւորութիւն էին տալիս Խրիմում ազատօրէն շարժուել։ Ընդյատակեայ աշխատողների ու փարթիզանների հետ կապը իրականացնում էր Հայկի տասնհինգամեայ քոյր՝ Թամարա Մարտիրոսեանը։ Ֆաշիստների մօտ ոչ մի կասկած չէր առաջացնում այդ փոքրէկ, արագաշարժ, կարճահասակ աղջիկը և նա յաջողութեամբ կատարում էր իր պարտականութիւնները՝ անհրաժեշտ տեղեկութիւններ հասցնելով փարթիզաններին։

1943 Թուականին առանձնապէս աճեց Հայկի դերը՝ մատնիչներին յայտնաբերելու ու վնասազերծելու գործում, որոնց կեսթափոն նետում էր Խրիմի փարթիզանական ջոկատներն ու ընդյատակեայ կազմակերպութիւնները։

Արեւելեան Խրիմի փարթիզանների ու ընդյատակեայ աշխատողների դէմ պայքարող ֆաշիստական հրամանատարութեան յաճախակի ձախողումները, հիթլերականներին ստիպեցին վերստուգել կեսթափոյի աշխատակիցներին։

— Մի մատնիչի մատնութեամբ,- պատմում է Մարտիրոսեանների նախկին հարեւանուհի Ե.Ս. Սիւմակը, Հայկ Մարտիրոսեանին ձերբակալեցին։ Դա 1944 Թուականի Փետրուարին էր։ Մինչդեռ մինչև Խրիմի ազատագրումը, սովետական բանակի կողմից մնացել էր 40 օր։ Իսկ Թամարային ոստիկանները բռնեցին հենց այն պահին, երբ նա հերթական հաղորդումն էր տանում փարթիզաններին։ Ձերբակալութեան ժամանակ նա կարողացել էր կուլ տալ ծածկագիրը։

1959 Թուականի Մարտին, Կրասնոտար քաղաքում հայրենիքի մի քանի դաւաճանների գործով տեղի ունեցաւ դատավարութիւն։ Դատապարտեալներից մէկը՝ Միխելսոնը, որն այն ժամանակ ֆաշիստների մօտ աշխատում էր որպէս ոստիկան, դատարանում պատմում էր, որ Թամարային ամբողջ գիշերը տանջում էին, գազանաբար խոշտանգում հենց եղբօրը աչքերի առջև, բայց պիոներուհին տոկուն էր, չարտասանեց ո՛չ մի բառ։ Լուսաբացին նա մեռաւ խոշտանգումներից։ Ֆաշիստները ոչինչ չստացան նաև Հայկից, որին գազանային խոշտանգումներից յետոյ գնդակահարեցին։

Հայկի և Թամարայի ձերբակալումից յետոյ, հիթլերականները պատրաստւում էին նրանց ծնողներին և տասնամեայ եղբօրը՝ Լեւոնին ողջ-ողջ այրել, հրկիզել նաև տունը։ Բայց փարթիզանները նրանց փրկեցին ժամանակին։

Հերոսները մեռան, բայց նրանց անունները չեն մոռացուել։ Թէոդոսցիները սրբութեամբ են պահպանում նրանց յիշատակը։

Մենք Հայկ Մարտիրոսեանին երբեք չենք մոռանայ և միշտ կը յարգենք նրա պայծառ յիշատակը։ Նրա կերպարը ոչ միայն Հայրենիքի նկատմամբ մեծ սիրոյ, այլև մարդկայնութեան օրինակ է ծառայում - գրում է Խրիմի Արեւելեան միաւորման փարթիզանների նախկին հրամանատար Ա. Կուլիկովսկին։

Հայկ Մարտիրոսեանի անունով են կոչուած Թէոդոսիայի քաղաքի մի քանի պիոներական ջոկատներ։ Նրա անունը մտցուած է «Ցաւերժ Փառք»ի գրքում, Գաւառագիտական Թանգարանում նրան յատուկ փեղկ է յատկացուած։ Այն պատմում է սովետական հետախոյզի սխրագործութիւնների մասին, որն իր կեանքը նուիրեց յանուն ազատութեան, յանուն մարդկանց երջանկութեան։

ԼԵՒՈՆ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

18 ՆՈՅԵՄ. 1971

ԳԱՀԻՐԷԻ Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻ Փայլուն Պարահանդէսը «Մերիլէնտ»ի Մէջ

Անցեալ Շաբաթ, 13 Նոյեմբեր 1971, Հելիոպոլսոյ «Մերիլէնտ» շքեղ զբօսավայրին մէջ տեղի ունեցաւ Գահիրէի Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպար Մարզական Միութեան կողմէ կազմակերպուած Պարահանդէսը, որ արձանագրեց մեծ յաջողութիւն՝ ըլլայ բարոյական, ըլլայ նիւթական։

Ճոխ հասարակութիւն մը լեցուցած էր գեղեցիկ պարասրահը և «Kam Jam» խանդավառ նուագախումբին առաջնորդութեամբ, ներկաները բոլոր՝ տարիքի թէ սեռի տարբերութիւն, պարեցին ու զուարճացան մինչեւ առաւօտեան ժամը 3ը։

Այս առթիւ հայ փափկասուն օրիորդները ամէն ջանք թափած էին, իրենց ճոխ և արդիական զգեստներով իրար գերազանցելու։

Նուագախումբին կատարած երաժշտական վերջին նորութիւնները, առատ ըմպելին և ճաշացուցակին ճոխ և համադամ ճաշերը, ներկայ հասարակութեան ուրախ տրամադրութիւնները աւելցուցած էին արդէն, երբ տեղի ունեցան վիճակահանութիւնները։

Մուտքի տոմսերու թիւերուն վրայ քաշուած ա. վիճակահանութեան պարգեւը՝ Գահիրէ-Աթէնք օդանաւային երթուդարձի տոմս մը՝ տրամադրուած «Օլիմփիք» ընկերութեան կողմէ, վիճակուեցաւ Պր. Կարպիս Պէհէսնեանին, իսկ բ. վիճակահանութեան առաջին պարգեւը, նոյնպէս օդանաւային տոմս մը՝ Գահիրէ-Աթէնք երթուդարձի, նոյն ընկերութեան կողմէ տրամադրուած՝ վիճակուեցաւ Պր. Աբրահամ Սիմոնեանին։ Այս բ. վիճակահանութեանը համար բազմաթիւ հայ թէ օտար անհատներ կամ հաստատութիւններ նուիրած էին թանկարժէք պարգեւներ՝ թուով 40 հատ, որոնցմով բախտաւորուեցան ներկաներէն շատեր։

Այս առթիւ հրատարակուած ծանուցմանց լայնածաւալ գրքոյկ մը, Միութեան ապահովեց նիւթական կարեւոր հասոյթ մը։

Կէս գիշերէն ետք, ներկաները հետաքրքրութեամբ և ժպիտը դէմքին դիտեցին արեւելեան պարուհի Սոհէր Զաքիի ելոյթները և կատարած մարմնական ճկուն և ոլորուն շարժումները, արեւելեան նուագախումբի մը առաջնորդութեամբ և լուսարձակի գոյնզգոյն լոյսերու տակ։

Նախքան վիճակահանութիւնը, Միութեան ժրաջան և գործունեայ անդամներէն Պր. Յակոբ Էքսէրճեան, որ երեկոյթին խօսնակի պաշտօնը ստանձնած էր ուրիշ բազմաթիւ պաշտօններու կարգին, բարձրախօսէն յայտարարեց, որ վարչութեան որոշումով, Հ.Բ.Ը.Մ.ի Եգիպտոսի Շրջանային ատենապետ և Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարի նախորդ շրջաններու երկարամեայ ատենապետը՝ Պր. Յովհ. Պէհեսնեան, կը հռչակուի Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի Պատուոյ Նախագահ։ Այս յայտարարութիւնը ողջունուեցաւ երկարատեւ ծափերով։

Կը տեղեկանանք, որ այս Պարահանդէսը՝ որուն յաջողութեան համար աշխատեցան և վարչութեան ամէն մէկ անդամը և իր ընտանիքին անդամները, ինչպէս նաեւ Միութեան բարեկամները որեւէ ջանք չէին խնայած, Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարին ապահոված է նաեւ նիւթական մեծ հասոյթ մը, որ պիտի ծառայէ հայ սփիւռքին և հայ երիտասարդութեան վերելքին։

Շնորհաւորելի են բոլոր անոնք՝ որոնք հոգւով և մարմնով նուիրուեցան այս ձեռնարկին յաջողութեանը։

Զ. Պ.

«ԱՐՄԵՆԻԱ ՀՐԱՊԱՐԱԿ» ՄՈՆԹԷՎԻՏԷՕՅԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

ծածկուած էր Ուրուկուէյի եւ Սովետ. Հայաստանի դրօշակներով։ Մինչ այդ, Ազգային Բանակի հրամանատարութիւնը իր մասնակցութիւնը բերաւ, ղրկելով այս արարողութեան պատուոյ, որը կը նուագէր Ուրուկուէյի և Սովետական Հայաստանի պետական քայլերգները։

Ծուշակոթողի յանձնումի արարողութենէն ետք, զայն ծածկող Ս. Հայաստանի դրօշը նուիրուեցաւ «Արմենիա» Ազգային Վարժարանի տնօրէնութեան, որպէսզի զայն զետեղէ Վարժարանի շէնքին ճակատը։

«Մարալիք» պարախումբին ելոյթը, հայկական տոհմային գոյն տուաւ իրադարձութիւններուն, ինչպէս՝ Հ.Բ.Ը. Միութեան Գայլիկները, որոնք կարգապահութեան հսկեցին, և «Արմենիա» վարժարանին Երկրորդական աշակերտութիւնը, որոնք իրենց կարգին պատուոյ դիրք գրաւեցին ազգային զոյգ դրօշներուն առջեւ, որպէս վկայութիւն՝ Ուրուկուէյ և Հայ անկեղծ եղբայրակցութեան։

Ուրուկուէյի պատմութեան մէջ, Ազգային Բանակի Նուագախումբը, այս առթիւ, Ուրուկուէյի ազգային քայլերգէն ետք, առաջին անգամ ըլլալով նուագեց Ս. Հայաստանի հիմնը, եւ «Արմենիա» հրապարակին վրայ ծածանեցան երկու երկիրներուն դրօշակները։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Շար. Գ. էջէն)

անհրաժեշտութիւն դարձած են ժողովուրդին համար։ Այսպիսի աճեցում դժուար է մատնանշել այլ երկիրներու մէջ։

Հայաստանի լրագրողներու աշխատանքը ոչ միայն գնահատուած է, այլև անոնցմէ յիսունը պարգեւատրուած են, ստանալով Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութեան վաստակաւոր ժուռնալիստի պատուաւոր կոչում։

Զեկուցանողը իր զեկոյցը եզրափակած է, Հանրապետութեան ժուռնալիստներու կողմէ ջերմ շնորհակալութիւն յայտնելով Հայաստանի Կոմկուսի Կեդրոնին։

Հայ մամուլին հայրենի աշխարհին մէջ այսքան կարճ ժամանակամիջոցին ձեռք բերած հրաշալի նուաճումը, փոքր տարածութիւնով երկրի մը մէջ և նոյնքան փոքրաթիւ ժողովուրդով, չի՞ փաստեր միթէ հայութեան՝ գրի և գրականութեան հանդէպ տածած վառ սէրը։

Այս հարցումին պատասխանը թող ընթերցողը տայ։

ՍԻՐՎԱՐԴ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Յոքթ. Անթուան Պասմաճեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան՝ Օր. Լիւսի Կէրիկեան կը նուիրէ 100 ե.դ.։

Ողբ. Պետրոս (Խօսնակ) Շամլըեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Սարգիս Պալաեան	100
» » Նուպար Պալաեան	100
» » Զաւէն Պալաեան	100

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տիկ. Սիրանոյշ Յարութիւնեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր եղբօր՝ Պր. Սուրէն Տիգրան Հաճարեանի (Երեւան)։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄԱՐԻ ԵՒ ԶՈՒԱՐԹ (Աղեքսանդրիա).– Թղթատարութեան կողմէ թերթիս նամակատուփը վերադարձուած է, ձեր կողմէ Միլանօ (Իտալիա) ձեր մէկ հարազատին՝ Տէր և Տիկին Ժորժ Աստուրեանին հասցէագրուած «Ջահակիր»ի թիւ 393 և 394 համարները, որոնց հասցէն՝ ըստ նամակատան արձանագրութեան, սխալ է, քանի որ նշանակուած փողոցին վրայ թիւ 54 գոյութիւն չունի։

Կը խնդրուի հետեւաբար, որ ճշդէք ձեր ազգականին հասցէն՝ նախքան ուրիշ առաքումներ կատարելը։

* * *

Պր. Յ. Կ. ին (Գահիրէ).– Ձեր գրութեամբը կը տեղեկացնէք՝ թէ Կիրակի օր, Ղպտի Նորընտիր Պատրիարքին Գահակալութեան հանդիսութեան ընթացքին, պատկերասփիւռին մէջ նշմարած էք ազգային երեսփոխան Պր. Արտօ Պըլըքսանեանը՝ հայ համայնքի ներկայացուցիչներու շարքին, եւ հարց կուտաք, թէ ան նախկին Քաղաքականի ատենապետի իր հանգամանքո՞վն է որ հրաւիրուած է։

Մենք թէեւ պատկերասփիւռէն չնշմարեցինք, եւ սակայն տեղեկացանք, որ Պր. Արտօ Պըլըքսանեան, Կիրակի օր գացած է Ազգային Առաջնորդարան։ Թէ ի՞նչ հանգամանքով ան ներկայ գտնուած է Ղպտի Պատրիարքի Գահակալութեան հանդիսութեան, մենք տեղեակ չենք, եւ սակայն չենք խորհիր, որ «այժմու կամ նախկին» ատենապետ ըլլալը անհրաժեշտ է, որ ազգային երեսփոխան մը մաս կազմէ համայնքի մը կողմէ կազմուած պատուիրակութեան մը։

Այսուհանդերձ, այս մասին յստակ եւ մանրամասն կրնաք տեղեկանալ, դիմելով Ազգային Առաջնորդարան՝ ուր որ անկ է։

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ – ԽՐԱԽՃԱՆՔ

կազմակերպութեամբ

ՀԱՅ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, Հ. Ա. Հ. ԿՈԿԱՆԵԱՆ ՍՐԱՀԻ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ

տեղի կ'ունենայ

Կիրակի, 28 Նոյեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 8.30ին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՈՒՂԵՐՁ - ԲԱԺԱԿԱՃԱՌ

Գեղարուեստական ելոյթներ՝ մասնակցութեամբ տեղւոյս արուեստագէտներուն եւ սիրողներուն

Հրաւիրատոմս ստանալու համար դիմել՝ Հայկական Ընթերցասրահ ամէն երեկոյ ժամը 8–10, կամ հեռաձայնել թիւ 934908։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ ԳԱՀԻՐԷ

Այսօր, Հինգշաբթի 18 Նոյեմբեր 1971 կ. ե. ժամը 9ին

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

ա) Ո՞ւր է սխալը
Ընկեր ԱՒԵՏԻՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆի կողմէ

բ) Ընթերցում ազգային լուրերու
պատրաստուած ընկեր ԱՐԱ ԳԱԶԱԶԵԱՆի կողմէ

գ) Ընկերային խաղեր
Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Հինգշաբթի, 25 Նոյեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 9.15ին

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ

հիւրաբար քաղաքս գտնուող՝

ՏԻԿԻՆ ԶՈՒԱՐԹ ԳԱԼՍՏԵԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ ՌԱՏԻՕ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐՈՒ ԱՐԱԲԵՐԷՆԻ ԲԱԺՆԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒՀԻ

ՆԻՒԹ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ

«Սփիւռքահայ Կնոջ Պարտականութիւնները՝ Հանդէպ Մայր Հայրենիքին»

Միրալէր հրաւէր բոլորին

ՅՈԳՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՆԳԻՍՏԸ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Ռուսսօ, հասկցած ըլլալով որ շարժումը անհրաժեշտ տարր մըն է առողջացման համար և ըսած է. «Շարժման մէջ կայ բան մը, որ կ'ազդէ և կ'ոգեւորէ մտածողութիւնը»։ Գործօն հանգիստը մեծ դեր կը խաղայ յոգնութիւնը վերացնելու մէջ, աշխատանքի ուժը վերականգնելու համար։ Մտադրութիւններուն կամ զբաղումներու փոփոխութիւնն ալ գործօն հանգիստի շատ լաւ միջոց մըն է։ Միքէլ Անճէլօ, իտալացի մեծ քանդակագործը, պատրաստ կը ձգէր ձեռքէն ու ոտանաւոր կը գրէր իսկ Տանթէ փոխն ի փոխ կը գրէր, ու կը նկարէր։

Մտաւոր աշխատողներու կը յանձնարարուի մանաւանդ աշխատանքէ յետոյ բացօդեայ շարժում։ Հանգիստն ու աշխատանքի կարողութեան վերականգնումը կ'իրագործուի աւելի դիւրին ու աւելի արագ՝ բնութեան բուժիչ ուժերուն շնորհիւ (արեւ, մաքուր օդ, պաղ և վճիտ ջուր)։

Գործօն հանգիստի մէկ ուրիշ ձեւն է նաև ֆիզիքական մարզանքը, անհատական մարմնամարզի ձեւով, բաց օդի մէջ, նոյնպէս պտոյտները, զբօսաշրջութիւնը։ Բոլոր ասոնք կը հանգստացնեն ջղային դրութիւնը, կը դիւրացնեն մարմինին նիւթափոխականութիւնը, կ'արագացնեն արեան շրջանը և նմանապէս շնչառական շարժումները։ Պէտք է խուսափիլ դեղերէ (վիթամիններ, կլիւքոզ և այլն)։ Հանգիստը լաւագոյն միջոցն է մարմնի վերականգնութեան համար։

606 ՅՈՐԹ. Ե. ՑՈՒԿՈՒԹ

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ, ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ

ՊԱՍՔԷԹ-ՊՈԼԻ Հ.Մ.Ը.Մ.-ԱԿԱՆ ՄԻՋՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Կիրակի, 21 Նոյեմբեր 1971, կ. ե. ժամը ճիշդ 6ին

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻ ՀԵԼԻՈՊՈԼՍՈՅ ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՅ

ԳԱՀԻՐԷ ընդդէմ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ (ԱՂՋԻԿՆԵՐ)

Երեկոյեան ժամը 7ին, մանչերու մրցում.

ԳԱՀԻՐԷ ընդդէմ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԷՆ ԵՏՔ, ԽՐԱԽՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՐ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԴ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻ

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. – ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 404—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1971 | ՀԱՏԸ ՁԵՌՔԻ 3 Եգ. Դհկ. Կամ 35 Լիբ. Դհկ. | العدد ٤٠٤ – الخميس ٢٥ نوفمبر ١٩٧١

ՆԱԽԱՅԱՐՁԱԿԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՅԱՄԱՌԻԼ ԵՒ ՈՒԺԱՑՆԵԼ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

Մէկ քանի օր առաջ, Ասոշիէյթըտ Փրէս Գործակալութիւնը տուաւ յատկանշական հաղորդագրութիւն մը, ըստ որում Իսրայէլ կը շարունակէ Սինայի մէջ իր բանակին դիրքերը զօրացնել եւ ոչ մէկ նպատակ ունի Սուէզի ջրանցքէն քաշուելու։ Միջերկրականի եւ Սինայի ծոցին միջեւ բարձրացուած ասֆալտ պատնէշի մը մէջ-կը ճշդէ ամերիկեան Գործակալութիւնը- 150 ամրութիւններ կառուցուած են, ուրկէ թանքերը կրնան կրակ բանալ, եւլն։

Յատկանշական է ոչ միայն այս հաղորդագրութեան բովանդակութիւնը՝ այլեւ անոր երեւան գալուն պահը։ Այս վերջին ժամանակները, ամերիկեան քարոզչութիւնը ճիգ չի խնայեր, այն տպաւորութիւնը տալու համար՝ որ Ուաշինկթընի դիւանագիտութիւնը, Մերձաւոր-Արեւելքի մէջ «սկսած է արդիւնք տալ եւ թէ Սուէզի ջրանցքին վրայ նաւարկութեան բացումը մօտալուտ է»: Այլ խօսքով, մինչ ամերիկեան դիւանագիտութիւնը՝ որպէս «անկողմնակալ միջնորդ» մը կը ներկայանայ յաչս արաբական կարծիքին, միւս կողմէ Թել Ավիւ բացէ ի բաց ծայրայեղութիւն ցոյց կուտայ:

Նորերս, վարչապետ Կոլտա Մէյր լրբօրէն յայտարարեց, թէ Երուսաղէմի կցումը դատապարտող Ապահովութեան Խորհուրդի որոշումը «զուրկ էր բարոյական ամէն հիմքէ»։ Դեռ աւելին, ան վճռականօրէն յայտարարեց, թէ երբեք «թոյլ պիտի չտրուէր» Եգիպտոսի զինեալ ուժերուն՝ կրկին Սինայի վերադառնալ։

Դժուար է հաւատալ, որ իսրայէլացի ծայրայեղները յանդգնին նման գրգռիչ դիրք մը բռնել Ուաշինկթընի նկատմամբ։ Ահա թէ ինչու բազմաթիւ դիտողներ այն կարծիքէն են, թէ այս պարագային մէջ հարցը կը կայանայ իւրաքանչիւրին իրեն յատուկ դերի բաժանման մէջ, նոյն նպատակին հասնելու համար՝ տարբեր գործելակերպեր վարելու մէջ: Ուաշինկթընի կարծեցեալ միջնորդութեան նախաձեռնութիւններն ու միջոցները, որոնք կը կատարուին առանց խորհրդակցութիւն ունենալու Ապահովութեան Խորհուրդի միւս անդամ պետութեանց հետ, իրականին մէջ սահմանուած են քողարկելու Իսրայէլի եւ անոր թիկունքը եղող իմփերիալիստական մոնոփոլներու նուաճողական փլանները։

Անոր մէկ պերճախօս ապացոյցն է նաեւ՝ ծաւալուն գործունէութիւնը ամերիկեան քոնկրէսին ներս Իսրայէլի կողմնակիցներուն, որոնք նոր զէնքեր եւ «Ֆենթըմ»ներ կը պահանջեն Իսրայէլին համար։

Այս ամբողջ գրգռիչ խառնաշփոթութիւնը, բացայայտ հակասութեան մէջ է ամերիկեան դիւանագիտութեան Մերձաւոր Արեւելքի մէջ ցուցադրական ձեռնարկներուն հետ եւ բնաւ չի նպաստեր արաբ - իսրայէլեան թշնամութեան կարգադրութեան։

Միակ միջոցը կը կայանայ, նախայարձակին նեցուկ չկանգնիլը՝ Ապահովութեան Խորհուրդի որոշման գործադրութեան դրուելու ատեն: Մերձաւոր Արեւելքի մէջ մնայուն խաղաղութիւն մը կը հաստատուի, երբ իսրայէլեան զօրքերը պարպեն արաբական բռնագրաւեալ հողերը եւ պաղեստինցի ժողովուրդը իր օրինական իրաւունքներուն տիրանայ։

Ն. Գ.

«ՃԱՀԱԿԻՐ»Ի
ՅԱՋՈՐԴ ԹԻՒԸ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ
ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ
ՍՈՎԵՏ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
51ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ԿԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏԷ

«Խաղաղութիւն կարելի չէ առանց որ Իսրայէլ ամբողջական կերպով ետ քաշուի գրաւուած հողերէն»

Նախագահը մանրամասնօրէն պարզեց Եգիպտոսի կեցուածքը, այժմու կացութեան վերջին զարգացումներուն լոյսին տակ

Եգիպտոսի նախագահ Անուար էլ Սատաթ, Երեքշաբթի, 23 Նոյեմբեր 1971, երեկոյեան, Գահիրէի «Հիլթըն» պանդոկին մէջ խորհրդաժողով մը ունեցաւ՝ Ափրիկեան Միութեան Կազմակերպութեան կողմէ չորս «իմաստուն»ներու յանձնախումբի անդամներուն հետ։ Այս չորսերու պատկանած պետութեանց Արտաքին Գործոց նախարարները ներկայ գտնուեցան այս հաւաքոյթին:

Եգիպտոսի կողմէ ալ ներկայ եղան պպ. Մահմուտ Րիատ (փոխ-վարչապետ եւ արտաքին գործոց նախարար) եւ Հաֆեզ Իսմայիլ (Հանր. նախագահի խորհրդական)։

Այս խորհրդաժողովին ընթացքին, նախագահ Անուար էլ Սատաթ մանրամասնօրէն պարզելով եգիպտական կեցուածքը՝ կացութեան վերջին զարգացման լոյսին տակ, ըսաւ, թէ խաղաղութիւն կարելի չէ առանց որ Իսրայէլ ամբողջականօրէն ետ քաշուի գրաւեալ հողերէն։

Պր. Մահմուտ Րիատ, ափրիկեան 4 երկիրներուն արտաքին գործոց նախարարներուն հետ ունեցած մէկ ժամուան հանդիպումէն ետք, յայտարարեց, որ Ափրիկեան Յանձնախումբը ոչ մէկ առաջարկութիւն ներկայացուցած էր, այլ միայն հարցարան մը, Ապահովութեան Խորհուրդի 22 Նոյեմբեր 1967ի որոշումին տրամադրութեանց գործադրութեանը մասին՝ երկու կողմերուն տեսակէտները ունենալու համար:

Պր. Րիատ ըսաւ, որ եգիպտական կողմը անմիջապէս պիտի սկսի այս հարցարանին իր պատասխանը պատրաստելու եւ պիտի յանձնէ Յանձնախումբին՝ երբ հնարաւոր ըլլայ, այլապէս Եգիպտոսի պատասխանը Տաքար պիտի ուղարկուի, ուր, Յանձնախումբը պիտի ժամանէ՝ Թել Ավիւ կատարելիք իր այցէն ետք, Ափրիկեան Նախագահներուն տեղեկացնելու՝ իրենց դիմումներուն արդիւնքները:

ՏՈՔԹ. ՀԱԹԷՄ ՄՈՍԿՈՒԱ ՄԵԿՆԵՑԱՒ

Եգիպտոսի փոխ-վարչապետ եւ Մշակոյթի ու Տեղեկատուութեան նախարար՝ Տոքթ. Ապտէլ Քատեր Հաթեմ, մէկ շաբթուան այցի մը համար մեկնեցաւ Ս. Միութիւն եւ Երեքշաբթի, 23 Նոյեմբերին Մոսկուա ժամանեց, ուր զինք դիմաւորեցին սովետ. պաշտօնական անձնաւորութիւններ։

Գահիրէէն իր մեկնումին պահուն, նախարարը յայտարարեց, որ իր այցելութեան նպատակն է Ս. Միութեան եւ Եգիպտոսի միջեւ մշակութային համաձայնութիւն մը ստորագրել՝ երկու երկիրներուն միջեւ յարաբերութիւնները ամրապնդելու ձգտող։

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Առ ի գիտութիւն մեր յարգոյ հասարակութեան կը տեղեկացնենք, թէ Մայր Հայրենիքի Պետական Տօնին 51րդ տարեդարձին առթիւ, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, Կիրակի, 28 Նոյեմբեր 1971, ի ժամ Ս. Պատարագի տեղի պիտի ունենայ Գոհաբանական Աղօթք:

Սկիզբ ժամերգութեան առաւօտ՝		ժամը	7.30ին
Ս. Պատարագ	»	»	9ին
Գոհաբանական Աղօթք	»	»	10ին

Կը հրաւիրենք մեր հաւատացեալ ժողովուրդը ներկայ գտնուիլ այս արարողութիւններուն, աղօթելու համար որ Տէրը միշտ անսասան պահէ Մայր Հայրենիքը եւ հայ ժողովուրդը։

ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀՆՉԱԿԵԱՆ ՎԵԹԵՐԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԷՆ՝ ԸՆԿԵՐ ՊԵՏՐՈՍ ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆԻ ՄԱՀԸ ԵՒ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Խոր ցաւով կը տեղեկանանք, որ Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Պուլկարիոյ շրջանի վեթերան անդամներէն, հասարակական գործիչ եւ մեծ հայրենասէր՝

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐ ՊԵՏՐՈՍ ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆ

խոր ծերութեան՝ մահացած է Սոֆիայի մէջ, Շաբաթ, 6 Նոյեմբեր 1971, սուգի մատնելով ոչ միայն իր ընտանեկան հարազատները, գաղափարի իր ընկերները, այլեւ Պուլկարիոյ, Հայրենիքի եւ արտասահմանի մէջ իր բազմաթիւ բարեկամները:

Թաղման կարգն ու յուղարկաւորութիւնը կատարուած են Կիրակի, 7 Նոյեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 2ին, յուղարկաւորներու հոծ բազմութեան մը ներկայութեան:

Եկեղեցական արարողութեանց աւարտին, Սոֆիայի Հովիւ Արժ. Տ. Մեսրոպ Քահանայ խօսած է իմաստալից դամբանական մը, վեր առնելով ողբացեալ ընկերոջ հասարակական, հայրենասիրական եւ գաղափարական գործերով լի կեանքն ու արժէքն ու ծառայութիւնները։

Այս տխուր առթիւ, «Ճահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալին այրիին՝ ընկերուհի Վերոն Պոսթանճեանին, զաւկին՝ Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Պոսթանճեաններուն, թոռներուն, ընտանեկան սգակիր բոլոր պարագաներուն, ինչպէս նաեւ Պուլկարիոյ մեր գաղափարի բոլոր սգակիր ընկերներուն։

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ – ԽՐԱԽՃԱՆՔ

կազմակերպութեամբ

ՀԱՅ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, Հ. Ա. Հ. ԿՈԿԱՆԵԱՆ ՍՐԱՀԻ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ

տեղի կ'ունենայ

Կիրակի, 28 Նոյեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 8.30ին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՌՈՒՂԵՐՋ - ԲԱԺԱԿԱՃԱՌ

Գեղարուեստական ելոյթներ՝ մասնակցութեամբ տեղւոյս արուեստասէրներուն եւ սիրողներուն

Հրաւիրատոմս ստանալու համար դիմել՝ Հայկական Ընթերցասրահ ամէն երեկոյ ժամը 8-10, կամ հեռաձայնել թիւ 934908։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԱՏԻՍ ՀԱՐՄԱՆՏԵԱՆ ԿԸ ՀՄԱՅԷ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅԵՐԸ

Այս վերջին երեք տարիներու ընթացքին արագօրէն բարձրացող լիբանանահայ աստղը՝ ժողովրդական երգիչ Ատիս Հարմանտեան, դուրս գալով լիբանանի սահմաններէն, իր ժողովրդականութիւնը աւելցուցած էր Իրանի Թաւրիզով, Եգիպտոսի, Կիպրոսի, Սուրիայի, Գանատայի և մանաւանդ Մ. Նահանգներու մէջ տուած իր երգահանդէսներով, ինչպէս նաեւ սկաւառակներու վրայ իր բազմաթիւ ձայնագրումներով, որոնց գրեթէ միշտ կը ձայնասփռուին զանազան հայաշատ երկիրներու ձայնասփիւռի հայկական ժամերու ընթացքին։

ԱՏԻՍ ՀԱՐՄԱՆՏԵԱՆ
Նիւ Եորքի մէջ՝ իր ելոյթի ընթացքին

Հոկտեմբերի սկիզբներուն, Ատիս Հարմանտեան մասնաւոր հաւաձայնութեամբ մը՝ ելոյթներ ունենալու Հարաւային Ամերիկայի մէջ, նախ Մոնթէվիտէոյի (Ուրուկուէյ) և ապա Պուէնոս-Այրէսի (Արժանթին) և Պրազիլի մէջ, ու արժանացաւ ժողովրդական խանդավառութեան։

Այս շրջապտոյտէն ետք, Ատիս Պէյրութ վերադարձաւ՝ կրկին մեկնելու համար, այս անգամ իր նուագախումբին ընկերակցութեամբ, դէպի Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները, ըստ պայմանագրութեան մը ելոյթ ունենալու՝ բազմաթիւ հայաշատ քաղաքներու մէջ։

Այս ուղեւորութեան, Հարմանտեանի կ'ընկերակցէր ծանօթ Լիբանանահայ դաշնակահար և ժողովրդական երգերդաշնաւորող Ժագ Գոճեան, ինչպէս նաեւ չորս հոգինոց իր նուագախումբը։

Ատիս Նիւ Եորք ժամանեց իր խումբով Շաբաթ, 23 Հոկտեմբեր, և նոյն օրը երեկոյեան «Պալլատիան» հանդիսասրահին մէջ տուաւ ԱՄՆ մէջ իր առաջին համերգը։

Սրահը, ուր միայն 800 հոգի կարելի է ընդունիլ, այս առթիւ լեցուցած էին 1000է աւելի հայ երգի սիրահարներ, որոնց մեծ մասը հարկադրուեցաւ ոտքի մնալ նրբանցքներուն մէջ։ Առանց չափազանցելու կարելի է ըսել, որ նման երեւոյթ ցարդ միայն արձանագրուեցաւ Հայաստանի արուեստագէտներուն օրերս տուած համերգին առթիւ։

Յաջորդ օրը, Կիրակի 24 Հոկտեմբեր 1971, Ատիս և իր խումբը մեկնեցան Գալիֆորնիա, և Լոս Անճելըսի «Փասատինա Սիվիք» հանդիսասրահին մէջ՝ 2500 երաժշտասէրներու ներկայութեան, լիբանանահայ երգիչը կատարեց 24 ժողովրդական երգերէ բաղկացած նոր յայտագիր մը, արդիական ռիթմերով հարմարեցուած։

Ամերիկահայերը Ատիսը կը նկատեն հայ «Թոմ Ճոնս»ը։

Հարմանտեան և իր խումբը յաջորդաբար և նոյն խանդավառութիւնը ստեղծելով, ելոյթներ ունեցան Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու զանազան քաղաքներու մէջ։

Այսպէս, 29 Հոկտեմբերին՝ Սան Ֆրանսիսկոյի մէջ, 5 Նոյեմբերին՝ Ֆրեզնոյի մէջ, 6 և 7 Նոյեմբերին կրկին Լոս Անճելըսի մէջ, ապա անցնելով դէպի արեւելեան կողմը, Նոյեմբեր 12ին Չիգակոյի մէջ, Նոյեմբեր 19ին Պոսթընի մէջ, 20 Նոյեմբերին Փրովիտանսի մէջ և 21 Նոյեմբերին Ֆիլատելֆիոյ մէջ։

Ատիս Հարմանտեանի հրաժեշտի համերգը տեղի ունեցաւ կրկին Նիւ Եորքի մէջ, այս անգամ «Ալիս Թիւլլի» սրահին մէջ, որուն տոմսերը՝ աւելի քան 1000, համերգէն տասն օրեր առաջ արդէն ամբողջութեամբ սպառած էին։

Այս առթիւ կ'արժէ յիշատակել նաև, որ 23 Հոկտեմբերին՝ Նիւ Եորքի մէջ տրուած առաջին համերգին աւարտին, Նիւ Եորքի մեր պաշտօնակից «Տհը Արմինըն Ռիփորթըր» անգլերէն շաբաթաթերթի հրատարակիչ և խմբագիր Պր. Եդուարդ Գ. Պօղոսեան, ի պատիւ հայ երգիչին և իրեն ընկերացող նուագախումբի անդամներուն՝ Ժագ Գոճեանի, Սամի (Թմբկահար), կիթառիստներ Վահէի և Վիգէնի, ճաշկերոյթ մը սարքեց «Տարտանել» հայկական ճաշարանին մէջ և որուն հրաւիրուած էին 70 հոգի։

Տէր եւ Տիկ. Ատիս Հարմանտեան, Տէր եւ Տիկ. Ժագ Գոճեան եւ Նիւ-Եորքի Հ.Բ.Ը.Մ.ի «Անդրանիկ» երգի պարի խումբի պարուսոյց՝ Սարգիս Բասգալեան։

(Լուսանկարներ՝ ԿԱՐՊԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ)

Այս շրջապտոյտի ընթացքին, Ատիս Հարմանտեանի եւ Ժագ Գոճեանի ձայնապնակներէն մեծ թիւ մը սպառեցաւ Միացեալ Նահանգներու մէջ և նոր մեծ ապըսպրանքներ եւ կատարուեցան։

Այս երկար եւ խանդավառիչ շրջապտոյտը, կը յուսանք, որ բարոյական մեծ յաղթանակի կողքին՝ Ատիս Հարմանտեանի եւ իր խումբին ապահովեց նաեւ նիւթական շօշափելի արդիւնք մը։

Կը շնորհաւորենք լիբանանահայ ժողովրդական երգիչը եւ կը մաղթենք, որ անոր աստղը տակաւին երկար ժամանակ փայլի երկրագունդիս զանազան երկնակամարներուն տակ։

Այս առթիւ խմբագրութիւնս հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ նաև՝ ամերիկահայ ծանօթ լուսանկարիչ և թղթակից Պր. Կարպիս Պօղոսեանին, որ ամէն առթիւ և սիրայօժար, խմբագրութեանս կը հասցէագրէ ամերիկահայութեան ծոցին մէջ տեղի ունեցած նշանակելի իրադարձութիւններուն նկարներն ու նկարագրականները։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԱՇՈՏ ՊԱՊԱԵԱՆ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒԱԾ

ՍՍՀՄ Գերագոյն Սովետի նախագահութեան 15 Սեպտեմբեր հրամանագրով՝ «Սովետական գրականութեան ասպարէզին մէջ ունեցած վաստակի և ծննդեան վաթսունամեակի կապակցութեամբ, գրող Աշոտ Գէորգի Պապայեանը պարգեւատրըւած է «Պատուոյ Նշան» շքանշանով։

ԱՇՈՏ ՊԱՊԱԵԱՆ

«Ջահակիր» ջերմօրէն կը շնորհաւորէ իր սիրելի բարեկամը։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ԱՅՏԱ ԿԱՐԺԱՐԵԱՆ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԸ ՊՈՒՔՐԷՇԻ ՌԱՏԻՈՅԷՆ

Ռումանահայ երիտասարդ դաշնակահարուհի Այտա Կարժարեան-Ժամկոչեան, ելոյթ ունեցաւ Պուքրէշի ռատիոկայանէն։ Յայտագիրին մէջ ունենալով հետեւեալ կտորները.

Մոցարդ-Յանիքզի ռէ մինէօր, Պեթհովէն-Սոնաթա Ֆա մաժէօր, Էնեսքու-Փավանա - սուիթա օփուս, Մուսորկսքի - Վաղեմի դղեակը, Քապալեվսկի - Վարիացիոններ ռէ մաժէօր։

ԱՄԻՐԱՅԵԱՆ ԿՏԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ ողբացեալ Տիկին Էտմէ Ամիրայեանի կողմէ, իր ողջութեան, Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանին ըրած կտակին հետեւանքով, ողբացեալին բնակարանին բոլոր գոյքերն ու իրերը՝ որոնք Ազգային Առաջնորդարանէն փոփադրուած էին Ալի Հոսնիի աճուրդի սրահը, Ուրբաթ 12, Շաբաթ 13 և Կիրակի 14 Նոյեմբեր 1971, հրապարակային աճուրդով վաճառուած են և ապահոված՝ 4270 Եգ. Ոսկիի զուտ գումար մը։

Այս գումարին վրայ աւելցնելով տոք. Էտմէ Ամիրայեանի դրամատան հաշիւը՝ շուրջ 700 Եգ. Ոսկի, որ արդէն արդէն մուտք եղած էր Առաջնորդարանի սնտուկին մէջ, ազգիս եղած Ամիրայեան կտակին ընդհ. գումարը կը հասնի շուրջ 5000 Եգ. Ոսկիի։

Վստահ ենք, որ Ազգ. Իշխանութիւնը ի մօտոյ պաշտօնապէս «Ազգային Բարերարներ» պիտի հռչակէ ողբացեալներ՝ Տէր և Տիկին Յարութիւն և Էտմէ Ամիրայեանները և ըստ այնմ պիտի յարգէ անոնց յիշատակը։

ՍՈՒՐԻԱ

Հ.Մ.Մ.-Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

Մարզական եւ մշակութային հայ մեծ կազմակերպութիւն՝ Հ.Մ.Մ.ի յիսնամեակը այս տարի ամենուրեք կը տօնուի մեծ խանդավառութեամբ, սկսեալ Մայր Հայրենիքէն մինչեւ հեռաւոր Ամերիկաները։

Այս պատմական առիթով, Հ.Մ.Մ.ի Դամասկոսի արանց եւ կանանց մասնաճիւղերը, մեծ ճաշկերոյթ-Պարահանդէս մը կազմակերպեցին Շաբաթ, 20 Նոյեմբերին, տեղւոյն Գլիպ տ'Օրիանի (Նասի էլ Շարք) մէջ, մասնակցութեամբ Լիբանանահայ սիրուած երգիչ Վարդեվառ Անթոսեանի եւ իր «Լոս Ամորէս» նուագախումբին։

Այս տօնակատարութեան մթնոլորտը առաւել եւս խանդավառեցին՝ Երեւանի «Արարատ» Ֆութպոլի խումբին անդամներն ու ղեկավարները, որոնք, ընդառաջելով իրենց եղած հրաւէրին, հաճոյքով ներկայ գտնուեցան եւ պատուեցին Հ.Մ.Մ.եան յիսնամեակի այս ձեռնարկը։

Ու բոլորը, մինչեւ առաւօտեան փոքր ժամերը՝ կերան, խմեցին, երգեցին ու պարեցին, ու կենացներ պարպեցին Հ.Մ.Մ.ի եւ այդ մեծ կազմակերպութիւնը կանգուն պահող անձնազոհ եւ նուիրեալ հայորդիներուն կենացը։

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ

Թերթիս բարեկամներէն եւ ծանօթ ազգային Պր. Խաչիկ Բէխեան, վիրաբուժական գործողութեան մը ենթարկուած է, որ անցած է յաջող։

Այս առթիւ խմբագրութիւնս շուտափոյթ եւ կատարեալ ապաքինում կը մաղթէ իրեն։

* * *

Նոյնպէս, թերթիս բարեկամ Պր. Արթօ Սարաֆեան, Երեքշաբթի, 16 Նոյեմբերին, Գահիրէի Իտալական հիւանդանոցին մէջ ենթարկուեցաւ վիրաբուժական յաջող գործողութեան մը եւ այժմ ապաքինումի շրջան մը կը բոլորէ։

Կը մաղթենք շուտափոյթ եւ կատարեալ ապաքինում՝ մեր երիտասարդ բարեկամին։

ԳՈՒՊԱՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ (ԹՌՈՒՑԻԿ ԱԿՆԱՐԿ)

Մեքսիկոյի, Ֆլորիտայի, Սանթօ-Տոմինիկոյի, Փորթօ-Րիգոյի և Եամայքայի ընդմէջ բազմած է կոկորդիլոսի նման Գուպա կղզին։ Անթիլեան արշիպեղագոսի մեծագոյն և ամենահարուստ հողամասն է, մօտ ինը միլիոն բնակչութեամբ։ Օրէնքը և դրութիւնը ընկերվարական է և պաշտօնական բարբառը՝ Սերվանդէսի ճկուն լեզուն։ Երկիրը հիգ ու ջանք չխնայեր ճարտարարուեստական բարձունքներու հասնելու համար։

Երկրին գլխաւոր արտադրութիւնը շաքարն է։ Հարիւր յիսուն շաքարեղէգի գործարաններ կան եղէգ, արտադրելով տարեկան 7էն 8 միլիոն թոննա շաքար։

Գուպա կ'արտածէ նաև ծխախոտ, օղի և սուրճ ի միջի այլոց։ Անթիլեան ծովուն այս մարգարիտին տարածութիւնն է հարիւր քսան հազար քառակուսի քիլոմեթր։ Կլիման՝ գարուն, ամառ, աշուն է։ Մեր հասկացողութեամբ ձմեռ գոյութիւն չունի։ Կղզին ունի վեց նահանգներ։ Մայրաքաղաքն է գեղատեսիլն Հավանա, երկու միլիոն բնակչութեամբ։

Հայեր Գուպա հաստատուած են 1923էն ի վեր։ Առաջին բնակիչն է եղած գործարանատէր Մկրտիչ Տօնիկեան, Դիլճէնիրցի։ Մինչև 1933, Գուպա իր ծոցին մէջ կը հաշուէր մօտ երեք հազար հինգ հարիւր հայորդիներ, Արեւմըտեան Հայաստանի զանազան գաւառներէն շուած։

Փութով կազմուեցան և մարմին առին Հայրենակցական միութիւններ, կուսակցութիւններ և համազգայնական Թանձնախումբ։ Ազգային կեանքը իրական դերին մէջ էր։ Բացուեցան դպրոցներ՝ Հավանա և Թունաս։ Տօնակատարութիւններ, հանդէսներ և թատերական ներկայացումներ իրար յաջորդեցին մինչեւ 1956։ Նոյն իսկ յղացուեցաւ թերթ հրատարակել, մամուլ, տառ ու տպեր ապըսպրելով Վիեննայէն։ Սակայն, յոյսերն ու ծրագիրները իրարու չհասան։ Տարերային գաղթը դէպի Ռաշինկթընի երկիրը, ջուրը ձգեց ամէն ակնկալութիւնները՝ այս օտար, հիւրընկալ այլ լպրծուն ափերուն վրայ։

(Շար. տես. էջ 4)

ՄՐՏԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ԲԺՇԿԻ ՕՐԱԳՐԻՑ)

ՓՐՈՖ. ԶԱՒԷՆ ՏՈԼԱՊՃԵԱՆ

Իմ ընկերոջ մայրն էր մահացել. Այնքան էլ մեծ չէր. ընդամենը 56 տարեկան: Մահն էլ անըսպասելի էր եղել: Ճիշտ է, ունէր որոշ գանգատներ սրտի կողմից, մի քանի անգամ էլ եղել էր մեր հիւանդանոցում, բուժուել էր ստացել, բայց այնուամենայնիւ, բժշկական իմաստով մահը խիստ անակնկալ էր։

Գերեզմանատանը անհնարազրելի վիճակ էր ստեղծուել. Լաց, ողբ. Վիշտը շատ մեծ էր:

Գերեզմանատնից յետոյ նորից տուն: Մեծ սեղան. Սգոյ եւ ցաւակցութեան բաժակներ. Ոմանք ձեւական են մասնակցում, ոմանք՝ հայկական սեղանի բոլոր օրէնքներով։

Իմ ուշադրութիւնը գրաւում է մի ծեր կին, սեւեր հագած, սպիտակ մազերով, սեղանի մօտ մի բազկաթոռի վրայ նստած: Նա մերթ խօսում էր, մերթ լռում, մերթ լաց էր լինում, մերթ լսում խօսողներին:

Իմ ուշադրութեան կենտրոնացումը այդ կնոջ վրայ պատահական չէր: Ես նկատեցի, որ սեղանակիցները շատ յաճախ նայում էին նրա ուղղութեամբ, ընդ որում հայեացքները տարօրինակ էին:

Ինձ համար անհասկանալի էր: Շատ բարի կերպարանքով մի ծեր կին էր: Նա յիշեցնում էր իմ մեծ մօրը։

Խեղճ կինը չգիտէր ինչ անել: Նա զգում էր հայեացքների հարուածը եւ ամէն կերպ ձգտում էր խուսափել: Ինձ թւում է, որ ձեւացնում էր, որ խոր ծերունի է, ուղեղը լաւ չի գործում եւ լաւ չի հասկանում ոչ եղելութիւնը եւ ոչ էլ այդ սեղանի իմաստը։

Իմ հետաքրքրութիւնը գագաթնակէտին հասաւ, երբ սեղանակիցներից մէկը բաժակ վերցրեց, մի քանի ցաւակցական խօսք ասեց ու բաժակը աւելի բարձրացնելով խօսքերը ուղղեց ծեր կնոջը.

— «Նրա կեանքի մնացած օրերը ձեզ լինի»:

Այդ խօսքերը շատ տարօրինակ հնչեցին իմ ականջին: Նախ, նրանք մի տեսակ հեգնական երանգով արտասանուեցին. Երկրորդ, անհասկանալի էր, այդքան մեծ տարիք ունեցող կնոջը ցանկանում են մահացողի կեանքի մնացած օրերը. Ընդհանրապէս նման խօսքերը ասւում են մահացողի երիտասարդ հարազատներին: Ինչո՞ւ այդ ծեր կնոջը պիտի ուղղուէին այդ մխիթարական բարեմաղթութիւնները.

Ո՞վ էր այդ կինը:

Հարցրեցի մօտս նստած մի մարդու. Նա զարմացած ինձ նայեց եւ ասեց.

— Ի՞նչ է, չգիտէ՞ք: Այդ պառաւը հանգուցեալի մայրն է: 90 տարեկան է: Փոխանակ ինքը մահանալու, իր աղջիկը մահացաւ: Ո՞ւմ է պէտք նրա ապրելը.

Ես նոր հասկացայ հայեացքների իմաստը:

Զարմանալի է մարդ արարածը, ուզում է բնութեան օրէնքների մէջ իր ցանկացած հերթականութիւնը մտցնել.

Ինչո՞վ էր մեղաւոր կինը: Զէ՞ որ նա էր ծնել, մեծացրել, դաստիարակել իր աղջկան. Ո՞վ այդտեղ կարող էր աւելի մեծ վիշտ ունենալ, քան այդ կինը, այդ խեղճ մայրը: Մի՞թէ մարդիկ, որոնք սգոյ սեղանի օրէնքները սրբութեամբ էին պահպանում, չէին հասկանում այդ.

«ԴԺՈԽՔԷՆ ԴԷՊԻ ԱՄԵՐԻԿԱՆԵՐԸ»

Խմբագրութիւնս վերջերս Գանատայէն ստացաւ նամակ մը՝ «Հազորդ Միջէրէրրս օֆ Կանատա» ընկերութեան տնօրէնութենէն, եւ ընդարձակ ծանօթութիւններ՝ սոյն ընկերութեան նախաձեռնած նոր ժապաւէնին մասին։ Այս ժապաւէնին նիւթը կը կազմէ Հայկական Եղեռնը։ Ստորեւ կու տանք համառօտ տեղեկութիւններ այդ ժապաւէնին մասին։ ԽՄԲ.

Այս է անունը «Հազորդ Միջէրէրրս Օֆ Կանատա» ընկերութեան ծրագրած ժապաւէնին, որ պիտի ներկայացնէ 1914-15ին Թուրքիոյ մէջ նահատակուած միլիոնէ աւելի հայերուն ջարդը եւ պիտի նուիրուի անոնց յիշատակին։

Ժապաւէնին արտադրութեան տասը հոգիանոցներէն ամենադժուարը՝ առաջինը արդէն նուաճուած է։ Դժուար հոգիրուած մէն է նաեւ Ցրոց, ուր արտադրական երկիրներէն, Սուրիոյ անապատէն, Լիբանանէն եւ Պաղեստանէն առնուած տեսարաններ կան։ Ցոյց այս հինոյններ այցելելու դժուարութիւն ունենան, պատրաստողները պիտի օգտագործեն Ամերիկայի անապատային շրջաններ։

Ժապաւէնը կը յիշեցնէ Էլիա Քազանի «Ամերիկա, Ամերիկա»ն, սակայն այս մէկը զանազանական պատրաստութիւն է։

Բոլոր դերակատարները գաղթականներ են։ Օթտաւայէն 7 գանատացիներ արդէն իսկ դեր վերցուցած են Տէր Զօրի անապատին վրայ հայ կիներու եւ մանուկներու չարչարանքը պատկերացնելու տեսարաններու մէջ։

Ժապաւէնին մէջ պիտի տեսնուի գերմանական Կարմիր Խաչի անդամ Արմին Վեկները, որ կեանքը վտանգելով օգնած էր հայ կիներու եւ երեխաներու փախուստին։ Իր անձնական տեղեկութիւնները փաստաթուղթեր են, որոնք ցոյց կու տան, թէ եղածները ծրագրուած ջարդարարութեան մը նախընթաց էին։

Ֆիլմին վերջին մասին պիտի տեսնուի պատմական արձանագրութիւնը, ըստ որում բազմաթիւ գաղթին հրահանգները ղրկուած էին բոլոր շրջաններէն, մանաւանդ Հալէպի կառավարէն։

Գիշատոր դերերը վերցուցած են օթտաւացիները, որոնք կը ներկայացնեն ամերիկ հայ կիներ իրենց երեխաներու հետ, անոնց վայրագօրէն սպանուիլը, բռնութեանց ենթարկուիլը եւ բազմաթիւ չարչարանքը։

Ֆիլմին պատրաստութեան մէջ բաժին վերցնողներուն 70 առ հարիւրը գանատացիներ են։ 20 առ հարիւրը, որ պէտք է ծանօթ ըլլայ հայերէն լեզուին եւ պատմութեան՝ պիտի գայ Միջին Արեւելքէն։

Անցնող երկու ամիսներուն ընթացքին, ընկերութիւնը պէտք եղող ուժերը մէկտեղելու համար ի գործ դրած է իր բոլոր միջոցները եւ պիտի չարունակէ, մինչեւ որ ամբողջացնէ անհրաժեշտ թիւը։

Այսպիսի աշխատանք մը բացառիկ առիթ է երիտասարդ տաղանդներու համար։ Այս ձեռնարկին մէջ իրենց ձիրքը փորձելով, կրնան ապագային սինեմայի մէջ բարձր աստիճաններու հասնիլ։

Ընկերութեան փոխ-նախագահ Մաթ Լրնան կը գրէ.- «Մեր ուշադրութիւնը գրաւեց մասնաւոր պարագայ մը։ Այսպէս, դերասանուհիները՝ սիրոյ, չարչարանքի ու ողբերգական պատկերներու մէջ կը վախնան իրենց զիրենք արտայայտելէ։ Այս երեւոյթին տուն տուող պատճառները բազմաթիւ են։ Կարգ մը պատկերնել ու մէջ կրօնքի, ընտանեկան եւ ընկերային համոզումներէ յառաջ եկող պարտաւորութիւնները կը կաշկանդեն դերակատարները... Նման դժուարութիւններ չունեցող, լաւ հասկցող, ներկայ ընկերային պահանջները գոհացնող, պատրաստուած առաջնորդներ կը փնտռենք, այս ֆիլմը յաջողութեամբ պսակելու համար»։

Ժապաւէնը անգլերէն խօսուն է, գունաւոր եւ սեւ-ճերմակ, 370 դերակատարներով, զանազան լեզուներով բացատրութեամբ (մին ֆրանսերէն) եւ 2 ժամ 10 վայրկեան տեւողութեամբ։

Կը նախատեսուի, որ ֆիլմը պատրաստ ըլլայ 1972ի Յունիսին։

ՀԱՅ ՄԵԾ ԵՐԳՉՈՒՀԻ ՔԷԹԻ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԻՐ ՇՐՋԱԳԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Արդարեւ հաճելի անակնկալ մըն էր ինծի համար, Քէթի Պէրպէրեանի հետ վերջերս հանդիպումս Նիւ Եորքի Պալքան ճաշարանին մէջ՝ ճաշի պահուն:

Քէթի, ամէն անգամէ աւելի *շիք* կը թուէր եւ ինծի պատմեց իր ամենավերջին գործունէութիւններէն մի քանին։

Անցնգմէ ամենակարեւորը, Իրանի Շիրազ քաղաքին մէջ Երաժշտական Փառատօնին մասնակցելու իրեն ուղղուած հրաւէրն էր: Այնտեղ արքայավայել կերպով ընդունուած էր եւ լուսանկարուած՝ Իրանի Կայսրուհիին հետ։ Իր բերած մասնակցութեան իբր յաւելեալ գնահատանք, կայսերական պալատէն Քէթիին նուիրուած էր մէկ քիլօ ոսկեգոյն խավիար։

Քէթի Պէրպէրեան Միացեալ Նահանգներ հասաւ 25 Հոկտեմբերին, գլխաւորաբար հեռուստատեսութեան թիւ 13 կայանին համար արձանագրելու յայտագիր մը, բաղկացած իր ամենամասնաւոր երգացանկէն, ինչպէս նաեւ համերգացրոյցէ մը։

Կիրակի, 31 Հոկտեմբեր 1971, Քէթի ելոյթ ունեցաւ Նիւ Եորքի «Նոր Վարժարան»ին մէջ «Սթրավինսքիի յարգանս» նուագահանդէսին: Ողբացեալ մեծ երգահան Սթրավինսքի, 1964ին, Քէթիի համար յօրինած էր, իր լաւագոյն ստեղծագործութիւններէն մին՝ «Ոդբ՝ ձոն Քենետի»։

Նոյեմբերի սկիզբներուն Եւրոպա վերադառնալով, Քէթի ծրագրած է Գերման հեռատեսիլին համար երգել՝ Մոնթէվերտիի օփերաներէն երկու գլխաւոր դերերը։

Պերլինի վերջին փառատօներէն մէկուն, Քէթի հանդէս եկաւ

ՔԷԹԻ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

այս առթիւ յատկապէս պատրաստուած զգլխիչ զգեստաւորումով մը, որ յղացուած էր Փարիզի մէջ, ծանօթ «Էրթէ» հանդերձատան կողմէ եւ արժած էր 3000 տոլար, կը կշռէր 18 քիլօ եւ պատրաստուած էր բազմաթիւ մետրերով *լիլա սաթէն* կերպասէ, երկար պոչաւոր եւ պճնուած բիւրեղներով, ոչխարի բուրդի մորթերով, *փայէթ*ներով եւ ջայլամի բազմաթիւ փետուրներով։

Քէթի կը շարունակէ բնակիլ Միլանոյի մէջ եւ իտալերէն կը խօսի ընիկէ մը աւելի լաւ:

Փ. ԹՈՒՄԱՃԱՆ

«Տը Արմինըն Ռիփորթըր»

ՓԱՐԻԶ

ԿԱՅԾ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄՐԱՀԸ ԿՈՉԵՑԻՆՔ

ՎԱՀԱԳՆ ԻՋԳԱԼԱՑԵԱՆ

Կիրակի, 25 Սեպտեմբեր, կէսօրին, տեղի ունեցաւ Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան «Կայծ»եան նոր սերունդի Ցերեկոյթ-Հանդէսը, Ազգային Տան իր սեփական ակումբին մէջ:

Ներկայ էին բազմաթիւ համակիրներ եւ հիւրեր. Մասնաւանելի էր երիտասարդ սերունդին ներկայութիւնը՝ եկած զանազան հորիզոններէ.

Հաւաքոյթին նպատակն էր Կայծեան Սերունդի սրահը կոչել, Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Պոլսոյ Ուսանողական Միութեան ամենէն սիրուած եւ խոստումնալից անդամներէն՝ ընկ. Վահագն Իջգալացեանի անունով.

Ողբացեալ ընկերը մօտէն ճանչցողները, կը հիանային բազմաթիւ արժէքներով եւ հմուտ մտաւորականի անոր համեստ կեցուածքին վրայ.

Հաւաքոյթին վարիչն էր ընկեր Նազարէթ Պէտիկեան, որ քանի մը խօսքով հաւաքոյթին նպատակը բացատրելէ յետոյ, հանդիսականներուն ներկայացուց՝ մեզմէ յաւէտ բաժնուած մեր ընկերոջ կեանքի ընկերուհին՝ Տիկին Եսթեր Իջգալացեանը, որ ընտրուեցաւ հանդէսին Պատուոյ Նախագահուհի. Ընկերուհին այս առթիւ, իմաստալից խօսքերով ունեցաւ գեղեցիկ ելոյթ մը:

Ապա խօսք առաւ ընկեր Յովհաննէս Մովսէսեան եւ յոյս յայտնեց, որ նոր սերունդը լիովին պիտի գործէ այս ուղղութեամբ եւ երեցները իրենց բոլոր աջակցութիւնները պիտի չխնայեն անոնց.

Վերջին խօսողը եղաւ «Կայծ»ի սերունդէն Մէրի Սեդրակ Քիւրեան, որ տուաւ տեղեկութիւններ Ուսանողական Միութեան կազմակերպութեան եւ գործունէութեան, ու անոր պատմութեան և «Կայծ»ի կատարած դերին մասին, մանաւանդ գաղափարական եւ տեսաբանական մարզերուն մէջ:

Յարգելի բանախօսը վեր առաւ Ընկեր Իջգալացեանի ընկերային ըմբռնումներու խոր հասկացողութիւնը, տալով անոր ներքին եւ ընտանեկան կեանքի մասին տեղեկութիւններ, անդրադառնալով նաեւ մշակոյթի գետնի վրայ անոր կատարած երկար տարիներու աշխատանքներուն.

Հանդիսականները խորապէս զգացին կորուստը անձնաւորութեան մը՝ որուն պահանջքը մեծ է ներկայ շրջանին.

Պատրաստուած էր գեղարուեստական նոխ բաժին մը, որուն մասնակցեցաւ ընկ. Թերմանեան, իր քառով մեզ տանելով պահ մը դէպի խայեամներու աշխարհը: Երիտասարդ ընկերներ՝ Շահպազեան, Անդրէասեան, Եղիա եւ Գէորգ Պալեաններ, մէջ ընդ մէջ երգեցին, արտասանեցին եւ պարեցին մեծ յաջողութեամբ, խլելով ուրախ ծափեր.

Ի վերջոյ Ընկեր Ն. Պէտիկեան խնդրեց Տիկին Արմինէ Կարապետեանէն՝ որպէսզի արտասանութեամբ մը հանդէսին փայլը առաւել եւս աւելցնէ եւ ինչպէս ալ Տիկին Կարապետեան, իր արտասանութեամբը ապրեցաւ եւ ապրեցուց ներկաները, արժանանալով բուռն ծափահարութիւններու.

Ընկեր Պէտիկեան եւս իր կարգին շատ յաջող կերպով արտասանեց Ե. Չարենցի՝ «Դուք Հայաստան»ին, որմէ յետոյ երիտասարդներու մեծ խանդավառութեան մէջ հանդէսը վերջ գտաւ:

«Յաղթանակ»

Վ. Կ.

ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ ԵՍԹԵՐ ԻՋԳԱԼԱՑԵԱՆԻ ԽՕՍՔԸ

Յարգելի ընկերներ, ընկերուհիներ եւ հայրենակիցներ.

Նախ թոյլ տուէք, որ շնորհաւորեմ Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Փարիզի Մասնաճիւղի Վարչութեան անդամները, որոնք գեղեցիկ գաղափարն ունեցան հիմնելու «Կայծ» Երիտասարդաց Միութիւնը, որուն գործունէութեան բացումը կը կատարենք այս պահուս:

Մտահոգ մեր փառապանծ անցեալով եւ կուսակցութեան տեւականութեամբ անցեալներու Քսան Կախաղաններու Հոգեհացի բերկրանքին՝ նկատեցի երիտասարդ ուժերու պակասը, ներկաներու շարքին մէջ: Այսօր ստացողութիւնս փարատուած կը զգամ ի տես այս երիտասարդութեան ներկայութեան.

Սիրելի երիտասարդներ, երիտասարդուհիներ. գիտէ՞ք թէ ինչու մեր ընկերները այս նոր կազմակերպութիւնը մկրտեցին «Կայծ» անունով: Ահա թէ ինչու.

1906 թուականին, երբ դահիճ Սուլթան Համիտի բռնակալական սիրապետութիւնը տապալեցաւ ու հռչակուեցաւ Օսմանեան Սահմանադրութիւնը, տարիներէ ի վեր մեր խափանուած մշակոյթը սկսաւ վերածնիլ: Հայ քաղաքական կազմակերպութիւնները որոշ չափով ազատութիւն ստացան գործելու. Այդ տարիներուն էր, որ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութիւնը ծնունդ տուին երկու ուսանողական միութիւններու: Դաշնակցական ծագում ունեցողները կոչուեցան «Երկունքեան Սերունդ», իրենց պաշտօնական օրկան՝ «Երկունք» թերթի անունով, իսկ հնչակեան ծագում ունեցողները՝ «Կայծեան Սերունդ», իրենց պաշտօնական օրկան՝ «Կայծ» թերթին անունով.

Ձեր նորաստեղծ կազմակերպութիւնը կը խորհրդանշէ նախկին Կայծեան սերունդը. Այդ միութեան անդամները, զանազան գաւառներէ հասած ուշիմ երիտասարդներ էին եւ

(Շար. տես էջ 6)

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

25 ՆՈՅԵՄ. 1971

ՕՏԱՐԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՈՔԹ. ՍԱԼԻՄ ՀԱՅԻՔ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ

«ՄԵՆՔ ՀԻԱՑԱԾ ԵՆՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՎ»

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).– Մօտ երկու շաբաթ Հայաստանում հիւրընկալուեց Լիբանանի արաբ և հայ գործիչների խումբը, որը շրջագայեց հանրապետութիւնում, եղաւ տեսարժան ու պատմական վայրերում, հանդիպումներ ունեցաւ անուանի մարդկանց, հասարակական, պետական գործիչների հետ։ Խմբի արաբ անդամների յանձնարարութեամբ Հ.Հ.Գ.-ի թղթակցի հետ իր տպաւորութիւնները կիսեց՝ Պէյրութի հանրային առողջապահութեան և սպասարկութեան նախարարութեան տնօրէն՝ Տոքթ. Սալիմ Հայեքը։

Իմ բարեկամութիւնը հայերի հետ,– նշեց նա,– սկսուել է դեռեւս 1925 թուականից։ Այդ տարում հայ գաղթականների 25 հոգանոց մի խումբ եկաւ և տեղաւորուեց Պուրճ Համուտում և Սին էլ Ֆիլում։ Այդ ժամանակ ես բժշկական ինստիտուտի երրորդ շրջանաւարտ էի և աշխատում էի ամէն կերպ օգտակար լինել գաղթականներին։

«Արդէն 38 տարի է, ինչ ես աշխատում եմ բժշկական բնագաւառում և իմ գործունէութիւնում երբեք հայերին չեմ զանազանել արաբներից՝ նրանց ամէն տեսակի սպասարկման գործում։ Իմ բարեկամական յարաբերութիւնները յարատեւում է մինչև այժմ։ 1946–47 թուականներին ուրախութեամբ ողջունեցի հայերի տունդարձը, երբ Խորհրդային Հայաստանը կանչում էր իր պանդուխտ զաւակներին։ Այո, անսահման ուրախացայ, որ այդ հրաշալի մարդիկ վերջապէս գտնում են իրենց հանգրուանը մայր հողի վրայ, մարդիկ, որոնք Լիբանանում իրենց ամբողջ մասնակցութիւնը, ուժն ու եռանդն էին ներդրել երկրի տնտեսական, մշակութային և միւս բնագաւառների զարգացման գործին։ Ուրախացայ, որ այդ աշխատասէր մարդիկ վերադառնում են՝ մասնակցելու իրենց հայրենիքի շէնացմանը։ Վերջերս Սին էլ Ֆիլ քաղաքի հինգ փողոցները կոչեցինք Երևան-Էրեբունի, Կոմիտաս, Թումանեան, Անդրանիկ Զօրավար և Վարդան Մամիկոնեան անուններով։ Այս աւանդոյթը, որոշել ենք շարունակել և հայկական այլ անուններով կոչել քաղաքի ուրիշ փողոցներ։

«Մեր՝ արաբների և հայերի հետ ունեցած այս բարեկամական կապերի հետեւանքով է, որ այսօր ես ինչպէս նաև Սին էլ Ֆիլ քաղաքի քաղաքապետ Հալիլ Հաքիմը, փոխ-քաղաքապետ Ժորժ Համուշը, քաղաքապետութեան վարչական՝ Վարդիվառ Տէր Գալուստեանը գտնուում ենք Երևանում։ Խմբի Հայաստան գալու այս գործը մեծ ջերմեռանդութեամբ կազմակերպել է Լիբանանի Հայ Մարմնամարզական Միութեան «Մասիս» միութեան նախագահ՝ Սարգիս Սարգիսեանը։

«Այն, ինչ տեսանք Խորհրդային Հայաստանում, հիացրեց մեզ։

«Մեզ հիացմունք պատճառեցին շինարարական մեծ թափը, առողջապահութեան առաջընթացը, քիմիայի խոշորագոյն նուաճումները։ Մենք տեսանք, որ Խորհրդային այս հանրապետութիւնը առաջ է անցել զարգացած շատ երկրներից։

«Մենք յատկապէս նկատեցինք, թէ ինչպիսի մեծ հոգատարութիւն է ցուցաբերւում մատաղ սերնդի նկատմամբ։

Մենք այստեղ չտեսանք մարդ առանց աշխատանքի և չտեսանք մուրացկան, մի բան, որով չի կարող զարմացնել Եւրոպայի ցանկացած առաջնակարգ երկիրը։

«Կը ցանկանայինք մեր մասնաւոր շնորհակալութիւնները յայտնել Երևանի քաղաքապետ Գրիգոր Հասրաթեանին, նրա տեղակալներին, Երևանի շրջանային խորհուրդների նախագահներին, բոլոր միւս ընկերներին, որոնք մեզ նկատմամբ ցուցաբերեցին անսահման հոգատարութիւն եւ ուշադրութիւն։ Մենք ոչ մի տեղ այսպիսի առատաձեռնութիւն, այսպիսի նահապետական հիւրասիրութիւն չենք տեսել։

«Մենք կը ցանկանայինք, որ առաջիկայում Սին էլ Ֆիլում հանդիպենք Երևանի քաղաքապետարանի պատուիրակութեանը, որպէսզի գոնէ փոքր ինչ չափով կարողանանք պատասխանել և վարձահատոյց լինել այն հիւրասիրութեանը, որ այստեղ ցուցաբերուեց մեզ նկատմամբ»։

ԿԱՅԾ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍՐԱՀԸ ԿՈՉԵՑԻՆՔ

ՎԱՀԱԳՆ ԻՋԳԱԼԱՑԵԱՆ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

համընթաց իրենց համալսարանական ուսման, ստացան ազգային եւ քաղաքական լուրջ դաստիարակութիւն իրենց երեցներէն եւ կուսակցութեան ղեկավար մտաւորականներէն ու իջան հրապարակ, որպէս հմուտ եւ ընտրեալ մտաւորականներ։

Այդ երիտասարդ ընտրանին էր, որ Եղեռնէն վերջ պիտի հանդիսանար գլխաւոր ազդակը՝ սփիւռքահայութեան ազգային դիմագծի պահպանման։ Դժբախտաբար անոնցմէ շատեր անդարձ բաժնուած են մեզմէ այսօր։

Ուրեմն, սիրելի երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ, այժմ ձեզի կը մնայ վերածարծել բոյր այն ջահին՝ զոր կրեց այդ փայլուն սերունդը։ Ջանացէ՛ք խորացնել ձեր ազգային, հայրենի, ընկերային եւ քաղաքական գիտելիքները, որպէսզի կարենաք արդարացնել այդ նուիրական անունը՝ որ տրուած է ձեր կազմակերպութեան։ Կը մաղթեմ ձեզի կամք եւ յարատեւութիւն, ու խորապէս զգածուած՝ կը յայտնեմ շնորհակալութիւններս այն ընկերներուն, որոնք փափկանկատութիւնը ունեցած են ձեր ակումբին տալ ամբասիր մտաւորական, հայրենի գործիչ եւ անխոնջ դաստիարակ, կեանքի ողբացեալ ընկերոջս՝ Վահագն Իջգալացեանի անունը։

«ՅԱՂԹԱՆԱԿ»

ԾՆՈՒՆԴ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Թորոնթոբնակ Տէր եւ Տիկին Առաքել եւ Մարկրիթ Խնկիկեաններ, Նոյեմբեր 15ին բախտաւորուած են առջինեկ մանչ զաւակով մը, զոր անուանակոչած են Արմէն։

Մեր խնդակցութիւնները կը յայտնենք բախտաւոր ծնողքին, մեծ հօր եւ մեծ մօր՝ Տէր եւ Տիկին Եզնիկ Վեցիկեանին, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Եզնիկ Վեցիկեան, մանչ թոռնիկով մը՝ Արմէն (Թորոնթօ, Գանատա) բախտաւորուած ըլլալնուն ուրախ առթիւ կը նուիրեն.

Հայկական Ընթերցասրահին 100
«Ջահակիր»ին 100

Տոքթ. Գրիգոր Մելքմէքթճեանի ընդ Օր. Սօսի Հալաճեանի (Անգլիա) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ Տոքթ. Լեւոն Մելքմէքթճեան (Մոնթրէալ) կը նուիրէ.

«Յուսաբեր»ին 100
«Ջահակիր»ին 100

Ողբ. Երուանդ Տիւրկէրեանի մահուան տխուր առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, Տէր և Տիկին Յարութիւն Սիւրմէնեան կը նուիրեն.

Հայկական Ընթերցասրահին 200
«Յուսաբեր»ին 100

(Ստանալ «Ջահակիր»էն)

Ողբ. Յակոբ Գ. Փամպուքճեանի կսկծալի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան՝ Տէր և Տիկին Վահէ Ուշտունի կը նուիրեն.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին 100

(Ստանալ Նուիրատուէն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

«Ջահակիր»ի նոր շրջանի 8րդ տարեդարձին առթիւ, և առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային և հայրենասիրական ողջամիտ ուղղութեան, Տէր և Տիկին Սիմոն Սամսոնեան և դուստրը՝ Հիլտա (Նիւ Եորք) կը նուիրեն 400 ե.դ.։

Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի՝ Աղեքսանդրիոյ Քրիստոնեայ Եկեղեցիներու Խորհուրդին Նախագահ վերընտրուած ըլլալուն ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Սիմոն Սամսոնեան և դուստրը՝ Հիլտա (Նիւ Եորք) կը նուիրեն 400 ե.դ.։

Ողբ. Բենիամին Թաշեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան, Տէր և Տիկին Արամ Մովսէսեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տէր և Տիկին Առաքել և Մարկրիթ Խնկիկեանի (Թորոնթօ) մանչ զաւակով մը բախտաւորուած ըլլալնուն ուրախ առթիւ վասն խնդակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Զաւէն Պալեան 100
» » Նուպար Կէրիկեան 100
» » Նուպար Զօրայեան 100
» » Նուպար Պալեան 100
Օր. Լիւսի Կէրիկեան 100

Տոքթ. Գրիգոր Մելքմէքթճեանի ընդ Օր. Սօսի Հալաճեանի (Անգլիա) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր և Տիկին Նուպար Զօրայեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Ողբ. Երուանդ Տիւրկէրեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Նուպար Զօրայեան 100
» » Նուպար Կէրիկեան 100

ԳՈՒՊԱՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Գուպահայ գաղութը առեւտրական ասպարէզի վրայ արձանագրեց յաջողութիւններ։ Կազմեց Հայ Իրաւանց Յանձնախումբ մը՝ վերջին պատերազմի աւարտին, Կարս ու Արտահանը վերադարձնելու համար Հայաստանին։ Հեռագիրներով ու գրութեամբ դիմեց երեք մեծերուն, ինչպէս նաև Լատին Ամերիկեան քսան ու մէկ նախագահներուն, որոնցմէ ինը նախագահ, պաշտօնապէս խոստացան զօրավիգ կանգնիլ, քուէարկել ի նպաստ հայ դատին, իսկ մնացեալ պետութիւնները ջերմապէս համակրութիւններ յայտնեցին մեր բազմաչարչար ցեղին արդարագոյն պահանջին։ Սակայն հակառակ մեր ճիգ ու ջանքին, այս անարդար աշխարհի տէրերը, վերստին մեր հալալ ու արդար իրաւունքը թաղեցին սառն անտարբերութեամբ։

Այժմ, ազգային կեանքը դադրած է։ Շարժ և մահը իրենց դերերը կատարեցին։ Այժմ կղզին մէկ ծայրէն միւսը ցրուած կ'ապրին մօտ հարիւր հայ շունչ. հովիւը կորսնցուցած հօտի մը նման։ Գուպայի մէջ կ'ապրին Պոյաճեան, Տօնիկեան և Հալաճեան ընտանիքները, իրենց երբեմնի փառքերէն զրկեալ։

Երկրին ընկերվարական վերելքին սատարելու համար, բազում մասնագէտներ՝ ընդ որս հայ երկրաչափներ, ոգի ի բոին կ'աշխատին ու կը յաջողին։ Բժիշկներ Տէր եւ Տիկին Ժիրայր և Սեդա Փխրիկեաններ, ակրային վերահասութեամբ հիւանդներ փրկեցին ստոյգ մահէ և տեղական մասնագէտները ապշեցուցին։

Երկրաչափ Ցոլակ Կորակեան ժամկէտէն առաջ ջրամբարտակներ կանգնեցուց եւ գովեստներու արժանացաւ։ Նախ քան հայրենիք իր վերադարձը, Շինութեանց Նախարարութիւնը ի պատիւ անոր սարքեց ճոխ ճաշասեղան մը, գովասանքի և նուէրներու արժանացնելով զինքը։ Այս ճաշկերոյթին ներկայ էր նաև տողերս ստորագրողը՝ որպէս հրաւիրեալ։

Ելեկտրագէտ-երկրաչափ Յուրիկ Շահնազարեան կը դասախօսէ մեծ հմտութեամբ՝ Հավանայի Համալսարանին մէջ։ Այլ մասնագէտներ, ինչպէս Գերճ Վարդանեան, կարեւոր ձեռնարկներու մէջ մխրճուած են, ի կատար ածելու համար ընկերվարական աշխատանքները։

Յ. ԱՐԳԻՒՍ

614

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ՜ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 405 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1971 | ՀԱՏԸ ՉԵՌՈՒՔ 3 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | ١٩٧١ عدد ٤٠٥ — الخميس ٢ ديسمبر

ՈՂՋՈ՜ՅՆ ՓԱՌԱՊԱՆԾ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՆՈՅԵՄԲԵՐԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՐԺԷՔԸ՝ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Աշխարհի բոլոր երկիրներն ու իրենց ժողովուրդները ունին Տօն մը, որ բոլոր տօներէն ամենանուիրականն է իրենց համար։ Այդ տօնը՝ իւրաքանչիւր ժողովուրդի Ազգային Տօնն է։

Հայ ժողովուրդը դժբաղդ պայմաններու բերմամբ, չուրջ եօթ դարեր չունեցաւ իր Ազգային Տօնը և մխիթարուեցաւ՝ տօնելով իր պատմութեան անցեալի փայլուն օրերու նշանակելի թուականները կամ իր եկեղեցական պատմութեան գլխաւոր տօները։

Այսօր, սակայն, շնորհիւ հայ ժողովուրդին համար պատմական անկիւնադարձ՝ Նոյեմբեր 29ի, հայը ունի իր Ազգային Տօնը և կը տօնակատարէ հպարտութեամբ ու անխառն ուրախութեամբ։

Հայ ժողովուրդին համար սակայն Նոյեմբեր 29ը լոկ Ազգային Տօն մը չէ այնպէս՝ ինչպէս աշխարհիս շատ մը ժողովուրդներու Ազգային Տօները։ Հայուն այսօրուան Ազգային Տօնը շատ բանով կը տարբերի միւսներէն։

Եթէ Նոյեմբեր 29ը բազմաչարչար և նահատակ հայ ժողովուրդին բերաւ հայրենիք և պետականութիւն՝ ու դարձաւ Ազգային Տօն, Նոյեմբեր 29ը բերաւ մանաւանդ ապահովութիւն ու խաղաղութիւն, և աւելին, Նոյեմբեր 29ը հայուն պարգեւեց նոր իտէալ, նոր գաղափարաբանութիւն և նոր ինքնագիտակցութիւն, որոնց շնորհիւ ան՝ ընկերային նոր հիմունքներու վրայ կըրցաւ արագընթաց վերաղարթնիլ, արագընթաց յառաջդիմել ու հասնիլ այնպիսի բարձունքներու՝ ուրկէ տակաւին շատ հեռու կը մնան իր քանակէն տասնապատիկը աւելի մեծ բնակչութեամբ և իր հողամասին տարածութեանը քսանապատիկը աւելի լայնատարած երկիրներ և ժողովուրդներ, որոնց Ազգային Տօնը՝ լոկ հողային և քաղաքական ձեւական անկախութեան մը տօնն է։

Ահա թէ ինչու համար Նոյեմբեր 29ի Ազգային Տօնը՝ հայ ժողովուրդին համար ունի մասնայատուկ և արժէքաւոր իմաստ։

Նոյեմբեր 29 ուրեմն լոկ հայ պետականութեան մը ստեղծումը չէ։ Այդ թուականը սրբազան խորհրդանիշ մըն է, որովհետեւ Նոյեմբերեան գաղափարաբանութեամբ շաղախուած հայ ժողովուրդը՝ ոչ միայն յարութիւն առաւ, այլ և անոր ընկերվարական գաղափարական վեհ ըմբռնումներուն շնորհիւ, այսօր մեր հայրենիքի սահմանները պաշտպանուած են ըլլայ Կարմիր Բանակի հզօր զօրաբաժիններով և զինուորական թեքնիքի ամենաարդիական սարքերով և ըլլայ մանաւանդ՝ սովետ ժողովուրդի համամարդկային իտէալներուն և ջերմ հայրենասիրութեան զգացումներուն ոգեկան պարիսպներով։

Հայը այլեւս ոչ միայն չի կրնար հարկադրուիլ իր հայրենիքը յանձնելու թշնամիին կամ ներխուժողին, այլ և առաջին պատեհ առիթով ան կարող է և պիտի կարողանայ նոյնիսկ վերատիրանալու իր պապենական և պատմական արդար իրաւունքներուն, կարենալ վերամիաւորելու համար իր ժողովուրդին հայկական զանգուածները, որոնք տակաւին ի ցրիւ կ՚ապրին օտար աստղերու և օտար երկնակամարներու տակ։

Ու միաւորուած՝ խաղաղասէր ողջ հայութիւնը պիտի նըւիրուի ժողովուրդներու անկեղծ բարեկամութեան և համաշխարհային վերջնական խաղաղութեան վսեմ գործին։

Թող յաւէտ ապրի հայրենի աշխատաւորութիւնն ու մտաւորականութիւնը։

Թող յաւէրժ և անսասան մնայ մեր պանծալի հայրենիքը՝ Սովետական Հայաստանը, և՝

Թող անմար մնայ Նոյեմբեր 29ի գաղափարաբանութիւնը՝ իւրաքանչիւր հայու սրտէն և հոգիէն ներս։

ԿԵՑՑԷ ՀԱՅ ԵՒ ԱՐԱԲ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱՐԺԱՆԱՎԱՅԵԼՕՐԷՆ ՏՕՆՈՒԵՑԱՒ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՄԲԸ ՊԱՏՈՒԵՑԻՆ ԱՅՍ ՄԵԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Սովորութիւն դարձած է, որ Գահիրէի մէջ Սովետական Հայաստանի տարեդարձի գլխաւոր տօնակատարութիւնը տեղի ունենայ՝ Հայկական Ընթերցասրահին մէջ, ճաշկերոյթ-խրախճանքով մը, նախաձեռնութեամբ Գահիրէի երեք մշակութային ակումբներու՝ Հայ Գեղ. Միութեան, Կոկանեան Սրահի և Հայկական Ընթերցասրահի։

Հետեւաբար Մայր Հայրենիքի՝ Սովետական Հայաստանի 51րդ տարեդարձը, այս տարի ևս հանդիսաւորապէս նշուեցաւ մեծ ճաշկերոյթ-խրախճանքով մը, որուն նախագահեց Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեան և իրենց ներկայութեամբը փայլեցուցին Մայր Հայրենիքի պետական ներկայացուցիչներ և անուանի մասնագէտներ՝ յանձինս Ընկեր և Տիկին Գրիգոր Պօղոսեանի (Ե. Ա. Հ. մէջ գործող ելեկտրումի Սովետ մասնագէտներու ղեկավար), ընկերներ՝ Լեւոն Շահինեանի (Գահիրէի Սովետ. հիւպատոսի կցորդ), Տիգրան Մխիթարեանի (մասնագէտ-ճարտարագէտ)։ Ներկայ էին նաեւ Արժ. Տ. Նարեկ Քհնյ. Փըրընճեան և երիցուհին, Ազգային Իշխանութեան անդամներէն ընկեր Հայկ Օհաննէսեան, փոխ-ատենապետ Պատկ. Թեմական Ժողովի (ատենապետ Պր. Յովհ. Քէհեաեան հեռախօսով նախապէս տեղեկացուցած էր արտասահման իր մեկնումը և այդ պատճառով անկարելիութիւնը՝ ներկայ գտնուելու), ՊՊ. Հայկազուն Քիւրքճեան (ատենապետ Պատկ. Քաղաքական Ժողովի), Ներսէս Պետրոսեան և Տէր և Տիկ. Վահան Չէչճէնեան (Պատկ. Քաղաքական Ժողովի անդամներ), Տէր և Տիկին Կարապետ Տէմիրճեան (փոխ-ատենադպիր Պատկ. Թեմական Ժողովի), Պր. Արթօ Պըլըքտանեան (Ազգ. Երեսփոխան), ընկեր և ընկերուհի Սարգիս Պալեան (Ազգ. Երեսփոխան և «Ջահակիր»ի խմբագիր), Տէր և Տիկին Վահագն Տէփոյեան (Հայ Գեղ. Միութեան ատենապետ ու ատենադպրուհին), Տէր և Տիկին Սիմոն Ստեփանեան (Կոկանեան Սրահի Վարչական անդամ), Տէր և Տիկին Աւետիս Եափուճեան (խմբագիր «Արև» օրաթերթի), Հայկական Ընթերցասրահի վարչութեան կազմը իրենց ազնուափայլ տիկիններով, ինչպէս նաև հոծ թիւով հայրենասէր հայեր։

ՍՈՎԵՏ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ՝ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ-ԽՐԱԽՃԱՆՔԻ ՊԱՏՈՒՈՅ ՍԵՂԱՆԸ

Աջէն ձախ՝ ընկեր Հայկ Օհաննէսեան, Պր. Հայկազուն Քիւրքճեան, Տէր Նարեկ Քհնյ. եւ երիցուհին, Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վարդապետ, ընկերուհի Պօղոսեան ընկերներ Գրիգոր Պօղոսեան, Լեւոն Շահինեան, Տիգրան Մխիթարեան, Տիկին Ալիս Տէփոյեան, ՊՊ. Արթօ Պըլըքճեանեան, Վահագն Տէփոյեան եւ ընկեր Սարգիս Պալայեան

Այս առթիւ սրահը դրօշազարդուած էր Եգիպտոսի և Ս. Հայաստանի մեծածաւալ դրօշակներով, և Ս. Հայաստանի՝ բոլոր մարզերու մէջ յառաջդիմութիւնը արտացոլացնող մեծադիր նկարներով և լոզունքներով։

Ծոփ սեղաններու շուրջ համախմբուած՝ հրաւիրեալները ճաշակեցին սրահին անդամուհիներուն կողմէ պատրաստուած համադամ ճաշերը և բաժակներ պարպեցին Մայր Հայրենիքի և հայրենի ղեկավարներուն ու ժողովուրդին կենացը։

Հանդիսութեան բացումը կատարեց և տօնին առթիւ ներկաները ողջունեց էտք օրուան յայտագիրը վարեց, Հայկական Ընթերցասրահի նախագահ ատենապետը՝ ընկեր Նուպար Պալեան։ Ցաջորդաբար տեղի ունեցան արտասանութիւններ, մեներգներ և բաժակաճառեր. (Շար. տես էջ 2)

ԻՄ ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Իմ սուրբ հայրենի՛ք, դու
սրտիս մէ՛ջ ես,
Դու սրտիս մէ՛ջ ես, ո՛չ
լեզուիս վրայ,
Իմ սրտի միջից՝ թէ սիրտս
ճեղքես՝
Գուցիդ բոցը պիտի հուրհրայ։

Չեմ ուզում գոռալ իմ սիրոյ
մասին,
Սակայն, իմացիր, հայրենի՛ք
իմ մեծ,
Քեզ հարիւր տեղով խոցեց
թշնամին,
Բայց հազար տեղով իմ սիրտը
խոցուեց:

Ես ամբողջովին քո՛նն եմ,
հայրենի՛ք,
Եւ մոմի նման, ճամբեքիդ
վրայ,
Քո փառքի համար թէ մի օր
վառուիմ,
Մոխրաբիծ անգամ ինձնից չի
մնայ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԻՐԱԶ

ԳԱՀԻՐԷ. Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

Հանդիսաւոր Պատարագ եւ Գոհաբանական Մաղթանք Ս. Հայաստանի 51-րդ Տարեդարձին Առթիւ

Կիրակի, 28 Նոյեմբեր 1971, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին եկած լեցուցած էին հոծ թիւով հաւատացեալներ եւ հայրենասէր հայեր, ներկայ գտնուելու համար Մայր Հայրենիքի՝ Սովետական Հայաստանի 51րդ տարեդարձին առթիւ կատարուելիք հանդիսաւոր Պատարագին եւ Գոհաբանական Մաղթանքի արարողութեան։

Ներկաներուն մէջ կը գտնուէին Ազգային Իշխանութեան անդամները՝ շատ քիչ բացառութեամբ, հայ մշակութային եւ քաղաքական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ եւ անդամներ, հայ մամուլի թղթակիցներ եւ աշխատակիցներ, Գալուստեան Ազգային Վարժարանի աշակերտութիւնը, ուսուցչական կազմը, տնօրէնութիւնը, Ծնողք-Ուսուցիչ միութեան վարչական անդամներ, հոգաբարձուներ ինչպէս նաեւ իրենց հայրենիքը պաշտող հայեր։ Ակնյայտ էր օրուան մեծ բացական՝ Նուպարեան Ազգային Վարժարանը։

Օրուան պատարագիչն էր Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեան։

Երգեցողութիւնները կատարուեցան «Շնորհալի» երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ Մօ. Ե. Յակոբեանի եւ երգեհոնահարութեամբ Տիկին Շամիրամ Դարմանեանի։

«Հայր մեր»էն առաջ Պատարագիչ Հոգշ. Հայր Սուրբը՝ խորիմաստ եւ հայրենաշունչ քարոզ մը տուաւ, ու շեշտեց իմաստը թէ ինչո՞ւ Հայ Ազգային եկեղեցին՝ ազգային քաղաքական Տօնի մը տարեդարձի տօնակատարութեան կը մասնակցի կրօնական հանդիսութեամբ։ Իր քարոզի աւարտին, Հայր Ներսէս արեւշատութիւն մաղթեց հայ ժողովուրդին, հայ հայրենիքին՝ Ս. Էջմիածնին եւ անոր Վեհափառ Գահակալին եւ Հայրենիքի կառավարութեան։

Քարոզէն ետք տեղի ունեցաւ «Գոհաբանական Մաղթանք» կրօնական ամբողջական դասին կողմէ։

Պատարագի աւարտին, ներկաները զիրար շնորհաւորեցին տօնական այս առթիւ, ու եկեղեցիէն մեկնեցան՝ հայրենասիրական ներիրական պարտականութիւն մը կատարած ըլլալու հոգեկան բաւարութեամբ եւ գոհունակութեամբ։

* * *

Սովետական Հայաստանի 51րդ տարեդարձին առթիւ, Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանը եւ Ազգային վարժարանները փակ էին Երկուշաբթի, 29 Նոյեմբերին։

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

(Շար. Ա. էջէն)

Արտասանութեամբ հանդէս եկան՝ Նուպար Պահատրեան (Սմբատ Տէրունեանի «29 Նոյեմբերին»ը), Օր. Զապէլ Ստեփանեան (Սիլվա Կապուտիկեանի «Դու պիտի վրէժ առնես»ը), ընկեր Պերճ Գոգորեան (Յովհ. Շիրազի «Մարդկանց Անուններ»ը), Օր. Նայիրի Փարթամեան (Սիլվա Կապուտիկեանի «Հայոց Աշխարհ»ը): Օր. Մարօ Սագայեան մեներգեց հայրենասիրական երգերու շարք մը։

Հայաստանի Ազգային Տօնին իմաստին և վեհութեանը մասին արտայայտուեցան ու սրտագին մաղթանքներ ըրին՝ զանազան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները և պատուոյ հիւրերը։

Նախ, կարճ բայց գրական ոճով պատրաստած իր ուղերձը կարդաց ծանօթ եգիպտահայ գրող՝ Արմէն Տատուրը (տեսնել թերթիս այս թիւին 3րդ էջին վրայ)։

Ապա խօսք առաւ Հայ Գեղ. Միութեան ատենապետ Պր. Վահագն Տեփոյեան և հայրենիքի Տօնը ողջունելէ ետք, հակիրճ պատմականը ըրաւ մեր երկրին մէջ՝ 1920 Նոյեմբեր 29ին Նախորդող կացութեան ու կատարուած իրադարձութիւններուն, ու ի միջի այլոց ըսաւ. «Նոյեմբեր 29ը հայուն այն թուականն է, որ իր փրկութիւնը ստացաւ ռուս մեծ ժողովուրդէն, որուն դարերով մենք երախտապարտ պիտի մնանք։

Նոյեմբեր 29ը տօնելը ամէն հայու պարտականութիւնն է՝ իբր Ազգային Տօն եւ անոնք որոնք չեն տօներ Նոյեմբեր 29ը, անոնք իրենց հայու պարտականութիւնը չեն կատարեր եւ այս առթիւ յստակօրէն կոչուելու է ամէն գիտակից հայու, որ որեւէ պարագայի չ'օժանդակենք, որեւէ պարագայի չգործակցինք անոնց հետ՝ որոնք Նոյեմբեր 29ը եւ այժմու իրաւակարգը չեն ընդունիր իբրեւ փրկարար դեր՝ Հայաստանին»։

Գահիրէի Պատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր Հայկազուն Քիւրքճեան, իր խօսքերով ներբողականը ըրաւ այն կարգերուն՝ որոնք հաստատուեցան 29 Նոյեմբերին մայր հողին վրայ ու ըսաւ. «Մեր այս տօնակատարութիւնը ամբողջական չըլլար, եթէ երբեք պէտք եղած յարգանքի տուրքը չմատուցանենք նաեւ այն նոր կարգերուն, որ ստեղծուեցան Սովետական Հայաստանի մէջ, որովհետեւ այդ կարգերն են՝ որ միջոցները ստեղծեցին, որպէսզի մոխիրներէն բարձրանանք եւ, շնորհիւ աշխատանքին եւ քրտինքին՝ մեր հայրենի եղբայրներուն եւ քոյրերուն, այսօր ունինք վաղուան Հայաստանը, որով կը հպարտանանք ափիւռքի մէջ։

Ուրեմն, ես իմ բաժակս կը բարձրացնեմ ոչ միայն Մայր Հայրենիքի կենացը, այլ նաեւ Մայր Հայրենիքի քոյրերուն եւ եղբայրներուն կենացը եւ իրենց նախասիրած կարգերուն կենացը՝ որոնք փառաւորէն յառաջդիմական եղան, որովհետեւ ստեղծեցին մեր հայրենիքը՝ փառապանծ հայրենիքը, որ այսօր շատերու եւ մանաւանդ մեր թշնամիներուն նախանձը կը շարժէ»։

Երրորդ խօսողը եղաւ Գահիրէի Պատկ. Թեմական Ժողովի փոխ ատենապետ, Հայկ. Ընթերցասրահի հիմնադիր անդամ և վետերան Հնչակեան՝ ընկեր Հայկ Օհաննէսեան։ Մտաւորական ընկերը, որ Նոյեմբերեան յաղթանակի օրերուն Վանէն բռնագաղթած հայերու շարքին՝ ապաստանած էր Էջմիածնայ կամարներուն տակ ու ականատեսներէն մին է այդ ժամանակուան իրադարձութիւններուն, վեր առաւ 29 Նոյեմբերի քաղաքական և ընկերային իմաստը ու ի միջի այլոց ըսաւ. «Մեր թշնամին եւ մեր բարեկամ թշնամիները, միացած՝ ուզեցին հայ ժողովուրդին դագաղը գամել եւ նետել պատմութեան անկիւնը։ Բայց 1920ին, Նոյեմբեր 29ին, Լենինի յայտարարած՝ ազգերու ինքնորոշման իրաւունքին համաձայն հաստատուած Սովետական կարգերու շնորհիւ, հայ ժողովուրդը ապրեցաւ, եւ եթէ հայը Աստուծմէ հրաշքի մը կը սպասէր, այդ հրաշքը սովետական կարգերու հաստատումը եղաւ։ 1920էն ետք, հայ ժողովուրդը իր եղունգներովը կերտեց հայրենիքը եւ այն ժողովուրդը, որուն հետ Պիզմարք՝ 1880ական թուականներուն Խրիմեան Հայրիկին ըրած յայտարարութեան համաձայն, պավառիացի իր մէկ մեռած զինուորին ոսկորներուն հետ իսկ չէր փոխեր, այդ ժողովուրդին հերոս զաւակները՝ 1945ին պատռեցին Պերլինին կուրծքը եւ յաղթանակի դրօշը բարձրացուցին Ռայխսթակի կատարին։

Ահաւասիկ թէ ինչ բերաւ մեզի Նոյեմբեր 29ը»։

Ազգային երեսփոխան Պր Արթօ Պալըքճեան, ներբողականը ըրաւ Ս. Հայաստանին, 29 Նոյեմբերի պատմական տօնին առթիւ, ու խօսեցաւ հայրենասիրութեան վեհ գաղափարի մասին. «Ինծի համար անբացատրելի եւ անհասկընալի է, որ կարգ մը հայեր՝ որոնք իրենք զիրենք կը յորջորջեն հայրենասէրներ, ըլլայ հոս կամ ուրիշ գաղութներու մէջ, կ'ուրանան, կամ կ'անգիտանան, կամ կ'ուզեն ընսեմացնել Նոյեմբեր 29ի շատ պայծառ իրականութիւնը, շատ յստակ եւ արեւի պէս շողշողուն իրականութիւնը՝ մեր ազգային ճակատագիրի տեսակէտով։

Շնորհիւ Նոյեմբեր 29ին է՝ որ կրցանք ունենալ պէտք եղած ազատութիւնը, խաղաղութիւնը եւ ապահովութիւնը, որպէսզի մեր ժողովուրդը բարգաւաճի եւ ունենայ պետութիւն, ունենայ հայրենիք եւ հասնի բարձունքներու։

(Շար. տես էջ 6)

Հայրենի մեծ ճարտարագէտ-ելեկտրագէտ՝ ընկեր Գրիգոր Պօղոսեան, իր ելոյթին ընթացքին։ (Լուսանկարներ՝ ՀՐԱՆԴի)

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սոյն թուականի Նոյեմբերի 9-16, Մայր Էջմիածին այցելեցին Անթիլիասի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ներկայացուցիչները և Նոյեմբերի 10-12ի օրերին, բարեկամական մթնոլորտում, չորս հանդիպումներ ունեցան Մայր Աթոռի ներկայացուցիչների հետ։

Մայր Աթոռի ներկայացուցիչներն էին Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի անդամներ՝ Տ. Սերովբէ Արքեպիսկոպոս Մանուկեանը՝ Հայրապետական Պատուիրակ Հայոց Արեւմտեան Եւրոպայի և Առաջնորդ Փարիզի, Տ. Կոմիտաս Եպս. Տէր Ստեփանեանը՝ Առաջնորդ Հայոց Վրաստանի և Փրոֆ. Սարգիս Մելիքսեթեանը։

Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Ներկայացուցիչներն էին Տ. Տաճատ Արքեպիսկոպոս Ուրֆալեանը՝ Առաջնորդ Հայոց Լիբանանի, Տ. Արտաւազդ Եպիսկոպոս Թրթռեանը՝ Տեսուչ Կիլիկեան Դպրեվանուց, Տիար Վահէ Սեթեանը՝ Ատենապետ Ազգային Ընդհանուր Ժողովոյ և Տիար Խաչիկ Պապիկեանը՝ Ատենապետ Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան։

Կարծիքների փոխանակումից յետոյ, Մայր Աթոռի ներկայացուցիչները Կիլիկեան Աթոռի ներկայացուցիչներին յանձնեցին ամփոփ կերպով բանաձեւուած Մայր Աթոռի առաջարկները, վերահաստատելու համար Հայ Եկեղեցւոյ միութեան բնականոն վիճակը։

Ս. Էջմիածին
16 Նոյեմբեր 1971 թ.

ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅ

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ԳԷՈՐԳ ԷՄԻՆ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ԺԱՄԱՆԵՑ

Կիրակի, 14 Նոյեմբեր, կ.ե. ժամը 6-ին, Նիւ Եորքի Քէնըտի օդանաւակայանը ժամանեց հայրենի բանաստեղծ Գէորգ Էմին, ուր զինքը դիմաւորելու գացած էին հայ թերթերու թղթակիցներ, «Երիտասարդ Հայաստան»ի խմբագրութեան կողմէ՝ ընկ. Սարգիս Սիմոնեան և այլ ազգայիններ, ինչպէս նաև իր եղբայրը՝ Պրն. Վազգէն Մուրատեան, որուն հրաւէրով այս երկիրը այցի եկած է հայրենի բանաստեղծը։

Բարի գալուստի սովորական մաղթանքներէն յետոյ, հայրենի հիւրը առաջնորդուեցաւ իր եղբօր բնակարանը, ուր քանի մը օր հանգստանալէ ետք, ան պիտի այցելէ ԱՄՆի հայաշատ քաղաքները և հիւրաբար ներկայ պիտի ըլլայ՝ Խորհրդային Հայաստանի 51-րդ տարեդարձի հանդիսութիւններուն։

«Երիտասարդ Հայաստան»

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Նիւ Եորքի մեր պաշտօնակից «Երիտասարդ Հայաստան»էն ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Մայր Հայրենիքի տարեդարձի՝ 29 Նոյեմբերի առթիւ բազմաթիւ հանդիսութիւններ տեղի ունեցած են և կը շարունակուին ունենալ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու հայաշատ զանազան քաղաքներու մէջ, հայրենասիրական կազմակերպութիւններու նախաձեռնութեամբ։

Այսպէս Շաբաթ, 27 Նոյեմբեր 1971, Ս. Հայաստանի 51րդ տարեդարձը հանդիսաւորապէս նշուեցաւ Շիգակոյի մէջ, գեղարուեստական ճոխ յայտագիրով մը։

Այս հանդիսութեան՝ հայրենի մեծ բանաստեղծ Գէորգ Էմինի ներկայութիւնը մեծ ոգեւորութիւն և խանդավառութիւն ստեղծեց։

Նոյնպէս, հայրենի բանաստեղծը ներկայ գտնուեցաւ, Կիրակի 28 Նոյեմբերին, Տիթրոյթի մէջ կազմակերպուած՝ Ս. Հայաստանի տարեդարձի տօնակատարութեան։

Պոսթընի մէջ Մայր հայրենիքի 51րդ տարեդարձը նշուեցաւ մեծ հանդիսութեամբ։

Այս տօնակատարութեան գլխաւոր բանախօսը եղաւ՝ հայրենի մտաւորական և Ս. Հայաստանի Ռատիոյի արտասահմանեան հաղորդումներու տնօրէն՝ ընկեր Շահէ Տատուրեան, որ օրերս կ'այցելէ Միացեալ Նահանգներ։

Այս Կիրակի, 5 Դեկտեմբերին, շքեղ տօնակատարութիւն մը կազմակերպուած է Ուստրի մէջ, Ս. Հայաստանի 51րդ տարեդարձին առթիւ։ Այս հանդիսութիւնը եւս իր ներկայութեամբը պիտի ոգեւորէ՝ հայրենի բանաստեղծ Գէորգ Էմին։

Հայրենի մտաւորականներուն ԱՄՆ այցելութեան մասին լուրեր և նկարներ պիտի տանք, անմիջապէս որ ստանանք մեր պատուական աշխատակիցներէն։

ՏԽՐՈՒՆԻ

Ցաւով կ'արձանագրենք, նախկին Գահիրէաբնակ ծանօթ ազգային՝ Պր. Յակոբ Պասրալեանի կնոջ՝

ՏԻԿԻՆ ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՊԱՍՐԱԼԵԱՆԻ
(ԾՆԵԱԼ ԱՍԼԱՆԵԱՆ)

մահը, որ տեղի ունեցած է Նիւ Եորքի մէջ, Շաբաթ, 6 Նոյեմբեր։

Այս տխուր առթիւ մեր զգացուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ողբացեալին ամուսնոյն Պր. Յակոբ Պասրալեանի, եղբօր՝ Պր. Յակոբ Ասլանեանի (Լիբանան), ինչպէս նաեւ Թաշճեան (Նիւ Եորք), Անլեան (Աւստրալիա), Զաքարեան եւ Տընկճեան ընտանիքներուն ու ազգակից բոլոր պարագաներուն։

ՅԱՋՈՐԴ ԹԻՒՈՎ

Հ.Մ.Մ.ի Յիսնամեակի փառահեղ շքերթին՝ որ Պէյրութի մէջ տեղի ունեցաւ 21 Նոյեմբեր 1971, մանրամասն նկարագրութիւնները թէեւ հասած են մեզի եւ սակայն «Ջահակիր»ի այս թիւը նուիրուած ըլլալով Նոյեմբեր 29 տօնին, տեղի անբաւարարութեան պատճառով, պիտի հրատարակենք մեր յաջորդ թիւով։

ՃՇԴՈՒՄ

Մեր «Մարզական-Երիտասարդական» յաւելուածի 25 Նոյեմբերի թիւին մէջ տպագրուած՝ Հ.Մ.Մ.ի յիսնամեակի հանդիսութեան նկարին մէջ, պատուոյ հիւրերու շարքին գտնուող անձնաւորութեանց մէջ, դիւրիմացութեան մը հետեւանքով յիշատակած էինք Պր. Յովհ. Քէհեաեանի անունը, փոխանակ Պր. Արշակ Վեհունիի։

Կը խնդրուի նկատի ունենալ։

ՆՈՅԵՄԲԵՐԵԱՆ ԽՈԿՈՒՄՆԵՐ

ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Ինչպէս Յունուարի մէկը, նոյնպէս ալ Նոյեմբերի 29ը խորհրդածութեան օր մըն է ամէն հայու համար, ըլլայ ան հայրենաբնակ կամ սփիւռքահայ:

Սակայն, եթէ Յունուարի մէկին ամէն մարդ կը խորհրդածէ՝ վերատեսութիւն մը ընելով այդ տարուան ընթացքին լոկ իր կեանքին եւ կատարած աշխատանքին վրայ, Նոյեմբերի 29ի օրը, հայ ժողովուրդի իւրաքանչիւր մէկ զաւակին համար, նուիրական պարտականութիւն է խորհրդածել, իր հայեացքը ուղղելով դէպի այն երկիրը, դէպի այն հայրենիքը՝ որ հայու իր կեանքի իտէալն է, պաշտելին է եւ որուն գոյութեամբն ու յառաջդիմութեամբը միայն կ'ապահովուի նոյնիսկ հայ անհատին կեանքն ու հայ ժողովուրդին գոյատեւումը:

Մենք, յետ եղեռնին եւ յետ Բ. համաշխարհային պատերազմին ապրող սերունդներս, ամենաբախտաւոր եւ ամենաերջանիկ հայերն ենք, քանի որ ունինք մայր հայրենիք, ունինք պետականութիւն եւ ունինք հզօր բանակ, եւ որուն՝ «ոչ մի ոսոխ չի կարող ծնկի բերել»:

Հայրենիք, պետականութիւն եւ բանակ՝ բաւարար չեն սակայն ժողովուրդներու արագ յառաջդիմութիւնը ապահովելու, եթէ այդ հայրենիքը, այդ պետականութիւնը եւ այդ բանակը թիկունքաւորուած չըլլան ժողովուրդով մը՝ այնպիսի ժողովուրդով մը, որ իր մտքով, իր բազուկով ու իր սրտով՝ ամբողջութեամբ եւ նուիրումով ծառայէ իր հայրենիքին:

Աշխարհի վրայ շատ մը երկիրներ եւ ժողովուրդներ կան, որոնք ունին հողային տարածութիւն, պետականութիւն եւ բանակ, երկիրներ, որոնց ապահովութեանը ոչ մէկ վտանգ չի սպառնար, եւ սակայն ինչո՞ն է գաղտնիքը որ այդպիսի երկիրներ չեն կրնար յառաջդիմել այնպիսի թափով մը, որքան սովետական մեր պաշտելի հայրենիքը, այն հայրենիքը՝ որ իր հիմերը դրած է Արդարութեան, Եղբայրութեան եւ Հաւասարութեան

ԱՆՏՈՆ ՔՈՉԻՆԵԱՆ

իտէալներուն վրայ եւ որուն նշանաբանն է՝ Խաղաղութիւնը եւ Ժողովուրդներու Բարեկամութիւնը:

Ու հայ ժողովուրդը, իր մայր հողին՝ Սովետական Հայաստանի վրայ իր միտքը, իր սիրտն ու իր բազուկը՝ անսակարկ եւ անվարան, մեծ նուիրումով ահա՛ յիսուն եւ մէկ տարիներէ ի վեր տրամադրած է իր հայրենիքին ու կը շինէ, կ'արտադրէ, կը ծաղկեցնէ եւ իր գիտութեան լոյսը կը սփռէ ոչ միայն հայրենիքին վրայ այլ եւ անոր սահմաններէն շատ հեռու, նոյնիսկ աշխարհի ամենահեռաւոր անկիւններուն վրայ՝ եւ աւելին, նոյնիսկ դէպի անջրպետային անծայրածիր տարածութիւնները:

Նոյեմբերեան իմ այս խորհրդածութիւններուն ժամանակ, չեմ կրնար անսահման ուրախութեամբ չյիշել այն պատմական ելոյթը, զոր՝ Ս. Հայաստանի Կենտկոմի Ա. քարտուղար՝ ընկեր Անտոն Քոչինեանը ունեցաւ մեր հայրենիքի վերածննդեան 50-ամեակին առթիւ:

Անտոն Քոչինեան, իր հոյակապ ճառին մէջ՝ խօսելով հայրենիքի արդիւնաբերական, ճարտարարուեստական եւ տնտեսական նուաճումներու մասին, ի միջի այլոց ըսաւ. «Առաջին հնգամեակներում գործն սկսելով՝ ներկայումս փոքր թուացող հիդրոէլեկտրակայանների կառուցումից, այնուհետեւ անցնելով Սեւան-Հրազդան էներկաֆիկացիոն կոմպլեքսի ստեղծմանը, իսկ ապա ջերմաէլեկտրակայանների եւ ատոմային էլեկտրակայանների կառուցմանը, մենք արմատապէս լուծում ենք էներգետիկ բազայի պրոբլեմը:

Բնակչութեան մէկ շնչին ընկնող էլեկտրաէներգիայի արտադրութեամբ, Հայկական ՍՍՀ առաջ է անցել կապիտալիստական բազմաթիւ զարգացած երկրներից: Ընթացիկ տարում հանրապետութիւնում կ'արտադրուի աւելի քան վեց միլիարդ քիլովատ-ժամ էլեկտրաէներգիա, այսինքն՝ գրեթէ երեք անգամ աւելի շատ, քան ամբողջ ցարական Ռուսաստանում 1913 թուականին:

Երկրի (*) ընդհանուր արդիւնաբերական արտադրանքի մէջ, Հայաստանը նկատելի տեղ է գրաւում մոլիպտենի, պղնձի, սինթեթիկ քաուչուկի, ավտոդողերի, շարժական էլեկտրակայանների, գեներատորների, ուժային տրանսֆորմատորների, էլեկտրալարերի, էլեկտրալամպերի, էլեկտրոնային հաշուիչ մեքենաների, կիսահաղորդչային տարրերի, ճշգրիտ սարքերի եւ ավտոմատացման միջոցների, ժամացոյցների, ռադիոտեխնիկական եւ էլեկտրոնային իրերի, մետաղահատ հաստոցների, կենտրոնախոյս պոմպերի, գործուածքների, կօշիկների, գորգերի, տրիքոտաժի եւ արտադրանքի ուրիշ շատ տեսակների թողարկմամբ:

Սովետական իշխանութեան տարիներին, հանրապետութեան արդիւնաբերական արտադրանքի արտադրութեան ծաւալը աճել է 180 անգամ: Այժմ հանրապետութեան արդիւնաբերութիւնը երկու օրում աւելի շատ արտադրանք է թողարկում, քան ամբողջ 1913 թուականին: Հանրապետութեան հասարակական ամբողջ արտադրանքի մէջ՝ արդիւնաբերութեան բաժինը ներկայումս կազմում է 73 տոկոսը:

Սովետական Հայաստանի ինտուստրիալ զարգացման բարձր մակարդակի վկայութիւնն է, որ նրա արդիւնաբերական արտադրանքի աւելի քան 150 տեսակներ արտահանւում են 70 արտասահմանեան երկրներ: Մեր հանրապետութիւնը, ետ մնացող երկրներին տեխնիկական օգնութիւն է ցոյց տալիս արդիւնաբերական խոշոր օբյեկտներ ստեղծելու գործում:

Մեր ժողովուրդը սիրում է կառուցել: Հանրապետութեան թերիտորիայում պահպանուած պատմական մեծաթիւ յուշարձանները՝ վկայում են հայ ճարտարապետների մեծ վարպետութեան մասին: Սակայն, միայն սովետական իշխանութեան օրոք անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծուեցին ժողովրդի

(Շար. տես էջ 4)

(*) Սովետական Միութեան

ԲԱՐԵ՛Ւ ՆՈՅԵՄԲԵՐԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

Բարե՛ւ Նոյեմբերեան Հայաստանին:

Բարե՛ւ աշխատանքի հերոս մեր ժողովուրդին ու եղբայրական ազգերուն:

Եւ յարգանք յիշատակին բոլոր անոնց՝ որ իրենց կեանքով կեա՛նք տուին ներկայ Հայաստանին ու հիմը դրին անոր արեւ իրականութեան:

Հայաստանն իր նուաճումներուն փառապանծ շարքով կը հիմայէ օտարն անգամ ու կը լեցնէ մեր կուրծքը անհուն հպարտանքով: Ահա՛, ահա, կարելի կը դառնէ հայ ապրիլը՝ հայրենիքի անբեկանելի հաւատքով, կ'ոգեւորէ վերապրումի մեր Պայքարը, կ'իմաստաւորէ մեր գոյութիւնը արտաշխարհի մէջ՝ իբր հարազատ փշուրը Մայր Հայրենիքին:

Կէս դար առաջ հայ ժողովուրդն ունեցաւ իմաստութիւնը գտնելու փրկարար այն ՄԻԱԿ ելքը որ վերջնականապէս կապեց Հայաստանը Սովետական Ազգերու մեծ եւ հզօր Ընտանիքին՝ իբր անոր մէկ անբաժանելի անդամը:

Շնորհակալ ենք այն ամէն բարիքին համար որ ունեցաւ հայրենիքն ու կը վայելէ այսօր: Ներկան՝ գրաւականը վաղուան շքեղագոյն գալիքին:

Շնորհակալութիւն, սիրելի Եգիպտոս՝ ուր կ'ապրինք անվրդով՝ արաբ հիւրընկալ ժողովուրդին հետ, իբր հաւատարիմ ու ջանասէր քաղաքացի երկրին:

Նոր - Կայսերապաշտութեան դէմ մղած հսկայ պայքարէն [illegible]ուած՝ արաբական հայրենիքը պիտի վերստանայ իր արդար իրաւունքն ու բռնագրաւուած արաբ հողերը, ուրկէ կերտէ փայլուն ապագան՝ խաղաղ ու բարօր:

Կը մաղթենք որ արդարութեան նո՛յն համբով եւ բարոյական ու իրաւական նո՛յն եւ անժամանց սկզբունքներու հիման վրայ եւ ազգերու միջեւ համերաշխ ու խաղաղ գոյակցութեան ի սէր, ըլլայ նաեւ արդարութիւն հայ ժողովուրդին՝ Նոյեմբերեան արեւին տակ բարի, որպէսզի ամբողջանայ ազգահաւաքը մեր, լեռնանան հողմացրիւ փշուրները հայութեան ու դառնանք ապրո՛ղ, անո՛ղ Արարատ՝ Արարատին շուրջ:

Արեւշատութիւն՝ մեր պաշտելի, մեր աչքի լոյս Հայաստանին: Թող անարգել ընթանայ առաջ՝ յաղթանակէ յաղթանակ:

Թող ամէն հայ ուխտէ միշտ կատարել իր լաւագոյնը՝ հանդէպ Հայրենիքին, խղճամիտ յարատեւութեամբ, անձնահանոյ եռանդով եւ անայլալ նուիրումով ու սիրով:

Թող ոչ մէկ խոստում ու շեփոր շեղէ մեզ մեր ուղիղ ճամբէն, ոչ մէկ հով քշէ մեզ դէպի սահմաններէն հեռաւոր, հորիզոններ անհարազատ:

Կեանք ու արեւ ծծենք հայրենիքէն:

Եւ ուղղենք մեր նայուածքը Մասիսին ու ողջունենք նո՛ր արշալոյսներ ոսկեվառ:

Գահիրէ, 28 Նոյ. 1971

51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ ՍՈՎԵՏ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՍԵԴՐԱԿ ՇԱՀԷՆ

Ցնծալից հրճուանքներով կը նշենք Խորհրդային Հայաստանի 51րդ պատմական տարեդարձը:

Դարերու ընթացքին, յաղթանակներու եւ յաղթահարումներու անհամար վերիվայրումներով, հայ ժողովուրդի գոյատեւման հերոսական ճանապարհին վրայ ոսկեայ տառերով արձանագրուած են երկու պատմական թուականներ:

Առաջինը՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի հանճարով հայ գրերու պատմական գիւտն է:

Երկրորդը՝ 1920 Նոյ. 29ին Հայաստանի ազատագրութեան պատմական թուականն է:

Մինչեւ 387 թուականը, երբ հայութիւնը զուրկ էր հայատառ գրականութենէ եւ կը խարխափէր օտար մշակոյթի խաւարին մէջ, պարսկական եւ յունական բռնակալութիւններ համաձայնեցան իրարու մէջ բաժնել Հայաստանը եւ հայութիւնը ձուլել ու վերջացնել: Հայ գրերու գիւտով սակայն, Հայաստանի վրայ ճառագայթեց դպրութեան եւ գրականութեան լուսաւոր Ոսկեդարը, ուրկէ ներշնչուած՝ Վարդան Մամիկոնեանը [illegible], իսկ Վահան Մամիկոնեանը՝ ապաստանելով հայոց անառիկ լեռներուն մէջ, ուղիղ 36 տարիներ մղեց ազատութեան դիւցազնամարտը, մաշեցուց թշնամին եւ պարսիկներուն պարտադրեց խաղաղութեան դաշնագիր, որով վերջնական կորուստէ փրկուեցան Հայաստանն ու հայ ժողովուրդը:

Յաջորդող ժամանակներու ընթացքին յոյն, պարսիկ, արաբ, սելճուք եւ թուրք բռնակալներու անհամար յարձակումներէն հիւծած՝ խորտակուեցաւ հայկական պետութիւնը:

Աւելի քան 600 տառապակոծ տարիներ, հայ ժողովուրդը իրենց արիւնոտ եաթաղանին ենթարկող թուրքերը, երբ 1915 թուականին զարհուրալից ջարդերով ամայացուցին Արեւմտեան Հայաստանը եւ անցան Կովկաս, հայ աշխարհը դարձաւ աւերակ եւ մահաստան:

«ՇԱԼԱԽՕ» ժողովրդական պարը կը կատարեն՝ Ս. Հայաստանի պարի անսամբլի երիտասարդ արուեստագէտները

Նկար՝ Ա. Վորոբինքիի (Ա.Փ.Ն.)

Կովկասեան մարզին մէջ, պատերազմի վերջերին, ազգայնական թունաւոր մոլուցքներով լեցուած՝ Ատրպէյճանի Մուսավաթը, Վրաստանի Ժորտանիան եւ Դաշնակցական Կուսակցութիւնը, համախմբուելով Կովկասեան անփառունակ ՍԷՅՄԻՆ մէջ, անջատուեցան Ռուսաստանէն, հռչակեցին առանձին անկախութիւններ եւ ճանապարհ բացին թրքո-գերման աւերակող բանակներուն:

Կովկասեան տխրահռչակ Սէյմին ծնունդ դաշնակցականներու ապիկար հանրապետութիւնը, գալարուելով Թուրքիոյ կրունկներուն տակ, ստորագրեց Ալեքսանդրապոլի հայակործան դաշնագրութիւնը եւ մնացող բուռ մը հող Հայաստանը ենթակեց Թուրքիոյ հովանաւորութեան — գառնուկը՝ գայլերու պաշտպանութեան:

Կործանման անդունդի եզրին հասած մնացորդ հայութեան օրհասական պահերուն, ռուսական մեծ յեղափոխութեան [illegible] առաջնորդ անմահն Լենինը՝ որ ստորագրեց Հայաստանի ազատութեան պատմական հրովարտակը, հալումաշ [illegible] հայութեան ներշնչեց յոյս, հաւատք եւ կորով:

Իր ազատագրութեան յենարանը համարելով եղբայրական Խորհրդային Միութիւնը, ճնշուած եւ քամուած հայութիւնը միակամութեամբ իջաւ Սարդարապատ, չախչախեց թշնամին եւ ապա կարմիր բանակի ընկերակցութեամբ ըմբոստացաւ, երկրէն դուրս վտարեց ապիկար կառավարութիւնը եւ աշխատաւորական ամրակուռ կարգերով, Նոյեմբեր 29ին, հռչակեց Հայաստանի ազատութիւնը:

Փա՜ռք հայոց ազատարար՝ անմահն Լենինի մարդասիրական վսեմ ոգիին:

Աշխատաւորական յեղափոխական մասսաներու ուժգին հարուածներէն երբ խորտակուեցան հայոց ստրկութեան դարաւոր շղթաները, նուիրուած աննկուն հայրենասէր անմահն Ալեքսանդր Միասնիկեանի իմաստուն ղեկավարութեամբ, հանճարեղ հայ աշխատաւորութիւնը ձեռք առաւ աւերակուած երկրին շինարարութիւնը, եւ 51 տարիներու կարճ ժամանակով՝ Հայաստանը հասաւ քաղաքակիրթ ազգերու փառահեղ բարձրութեան:

Փա՜ռք աշխատաւորական կարգերուն եւ շինարար բազուկներուն:

(Շարունակութիւնը տես. էջ 4)

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԽՕՍՔ՝ ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

(ՈՂԲ. ԳԷՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ Բ. ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԻԹԻՒ)

Երկու տարիներ անցան Նոյեմբերեան այն տխուր օրէն, երբ Նեղոսի ափին՝ իր գարուն հասակին մեզմէ յափշտակուեցաւ բաժնուեցաւ սփիւռքահայ երիտասարդութեան տիպար դէմքերէն մին եւ

ՈՂԲ. ԳԷՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆ

Մեր մշակութասէր ժողովուրդին տաղանդաւոր զաւակներէն՝ մեծ ապագայով մը խոստումնալից եւ իր ժողովուրդին համար պարծանք եղող երգիչը, մեր բոլորին սիրուած Գէորգը։

Կակոսեան ընտանիքը թէեւ մեծահարուստներու ակումբին անդամներուն մաս չի կազմեր եւ սակայն զոհողութեան, հայրենասիրութեան եւ մարդասիրութեան ոգիով աւլցուն անդամներէ կազմուած է եւ որուն ընտանեկան երդիքին տակ կը բաբախէն ազնիւ, մաքուր եւ հայրենակարօտ սրտեր։

Այդպիսի սրտով օժտուած երիտասարդ Գէորգն ալ, իր կեանքին երազը բրած էր նուիրուիլ եւ ծառայել իր ժողովուրդին, իր հայրենիքին ու անոր մշակոյթին եւ իր բնատուր ձայնովն ու կատարելագործուած եղանակաւորութեամբ սփիւռքահայ աշխարհի տարածքին հայ երգը, եւ այդ երգին միջոցաւ հայ մշակոյթին վեհութիւնը եւ գեղեցկութիւնը ծանօթացնել երկրագունդին ժողովուրդներուն։

Խանդավառ եւ աշխատասէր այս համեստ երիտասարդը՝ մեր բոլորին սիրելի Գէորգը, իր առաջին քայլերուն մէջ իսկ, բոլորին կատար սպասելիքները որ իր նպատակադրումը լոկ երազ մը չէր, հայեր՝ այլ եւ օտար արուեստասէրներ եւ ՖՆԵրասէրներ սկսած էին ճանչնալ իր ձայնով եւ իր արուեստով, երեւոյթ մը՝ որ ինքնին յաջող սկզբնաւորութիւնն էր եղանակային իր ասպարէզին։

Աւա՜ղ սակայն, որ երգի եւ արուեստի ճամբին սահած իր անսահման սէրը ու անսահման պարտաւորութիւնները, պատճառ եղան դժբախտաբար որ ան լքէր իր առողջական վիճակին հոգը, ու առեր ընծայէր որ մահը իր սէրը մահացնէր, եւ հեռու իր հայրենիքէն, իր սիրելի ընկերներէն։

Անոր մահուան Բ. տարելիցին առիթով այս քանի մը տողերը, թող ծաղկեփունջ մը ըլլան՝ զետեղուած իր շիրիմին ցուրտ հողին վրայ։

Չկայ թէեւ Գէորգ Կակոսեանը, չի հնչեր այլեւս անոր բամբ ձայնը, եւ սակայն կ'ապրի ան մեզի հետ, կ'ապրի իր գողտրիկ ժպիտովը, իր հմայիչ ձայնին արձագանգովը՝ մեր ականջներուն եւ մանաւանդ կ'ապրի՝ հայրենակարօտ եւ հայրենասէր երիտասարդի մը մեզ մօտ թողած իր անջնջելի յիշատակներովը։

Ս.Պ.

ՆՈՅԵՄԲԵՐԵԱՆ ԽՈՀԿՈՒՄՆԵՐ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

կառուցողական տաղանդի համակողմանի ծաղկման համար։

Հայաստանն այժմ մի հսկայական շինարարական հրապարակ է յիշեցնում։

Համաժողովրդական հոգատարութեամբ եւ ուշադրութեամբ են շրջապատուած հանրապետութեան կարեւորագոյն կառոյցները՝ Արփա-Սեւան 48 կիլոմեթրանոց եզակի թունելը, հիդրոէլեկտրակայանների Որոտանի կասկադը, Հրազդանի լեռնաքիմիական կոմպինատը, Հրազդանի պետական շրջանային էլեկտրակայանը, ատոմային էլեկտրակայանը, Զոդի կոմպինատը, Երեւան — Սեւան ավտոմայրուղին եւ արդիւնաբերական բնակելի ու կուլտուր-կենցաղային այլ օբյեկտներ։

Գիւղի յաջողութիւնների վճռական հիմքը գիւղատնտեսութեան լայն մեքենայացումն էր։ Այժմ հանրապետութիւնում կայ 476 կոլտնտեսութիւն եւ 290 սովխոզ, որոնց դաշտերում աշխատում են աւելի քան 9 հազար տրակտոր, մօտաւորապէս 1700 հացահատիկի կոմբայն, աւելի քան 9 հազար բեռնատար ավտոմոբիլ եւ տասնեակ հազարաւոր գիւղատնտեսական այլ մեքենաներ։ Տեխնիկական մեծ զինուածութիւնը գիւղի աշխատաւորներին թոյլ է տուել լուրջ յաջողութիւնների հասնելու՝ արտադրական շատ փրոցեսների մեքենայացման գործում։

Ոռոգելի հողերի ընդլայնման, մեքենայացման եւ էլեկտրիֆիկացման, քիմիական պարարտանիւթերի կիրառման, գիտութեան նուաճումների արմատաւորման հիման վրայ, բարձրացել է աշխատանքի արտադրողականութիւնը, անշեղօրէն աճում է գիւղատնտեսական մթերքների արտադրութիւնը։

Տարեցտարի աճում են կոլտնտեսութիւնների եւ սովխոզների եկամուտները։ Փոխուել են գիւղի աշխատաւորների հոգեւոր կենցաղն ու կերպարը։ Քաղաքի եւ գիւղի սահմանագծերի աստիճանական ջնջումը, գիւղացիների կենցաղի մէջ էլեկտրականութեան, կապի, ռադիոյի, հեռախօսի եւ հեռուստատեսութեան արմատաւորումը, կուլտուր լուսաւորական հիմնարկների եւ կինոյի լայն ցանցը, գիւղական կեանքի մակարդակը մօտեցրել են քաղաքայինին։ Ծեծկուած, անհնարելի կարիքի եւ տգիտութեան ճիրաններում խարխափող հայ գիւղը, կաւաշէն հիւղերից եւ գետնափոր խրճիթներից դուրս է եկել եւ վստահօրէն կանգնել տնտեսական ու կուլտուրական վերածնութեան ուղու վրայ։

Խօսելով կենցաղի և հանրային սպասարկումների, շինարարութեան մասին, ընկեր Քոչինեան ըսաւ. «Աշխատաւորների բարեկեցութեան ցուցանիշն են բնակարանային շինարարութեան թափը, առողջապահութեան, սպորտի, առեւտրի, կենցաղային սպասարկման սիստեմի զարգացումը, դական առողջապահութեան սիստեմը, երաշխաւորում է ժամանակին եւ անվճար բուժօգնութիւն՝ ամբողջ բնակչութեանը։

10 հազար բնակչին ընկնող բժիշկների թուով, Հայաստանը գրեթէ երկու անգամ գերազանցել է զարգացած կապիտալիստական շատ երկրների։

Տարեցտարի արագանում են բնակարանային շինարարութեան թեմպերը։

Հզօր թափ է ստացել քաղաքաշինութիւնը։ Այդ մասին են վկայում վեր խոյացած քաղաքները, մեր հանրապետութեան ամբողջ հոյակապ կերպարանքը, Լենինականը, Հրազդանը, Կամոն, Աբովեանը, Ալավերդին, Ղափանը,

Ճարտարագէտներ՝ Լորեթթա Բրուտեան և Օհաննէս Փափազեան, փորձի կ'ենթարկեն «ՆԱՅԻՐԻ» էլեկտրահաշուիչ (Գոմփիւթըր) մեքենային սպագրական կազմածը, Երեւանի էլեկտրահաշուիչ մեքենաներու փորձառական գործարանին մէջ։ Նկար՝ Ա. Հէքէքեանի - (Ա.Փ.Ն.)

կենսաթոշակային ապահովութեան եւ սոցիալական միւս ծառայութիւնների արմատական յաւելումը։

Պետական եւ կոոպերատիւ առեւտրի մանրածախ ապրանքաշրջանառութիւնը, վերջին տասը տարիներին աճել է 2,5 անգամ, բնակչութեան կենցաղային սպասարկման ծառայութիւնների ծաւալը՝ աւելի քան 4 անգամ, այդ թւում գիւղում՝ 13 անգամ։

Հանրապետութիւնն ունի բժշկական հիմնարկների ժամանակակից զարգացած ցանց, ժողովրդ-

Չարենցաւանը, Հոկտեմբերեանը, Էջմիածինը, Սեւանը եւ միւս քաղաքները դարձել են ինդուստրիալ կենտրոններ։

Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանի հեքիաթային աճը, վառ կերպով բնութագրում է ամբողջ Հայաստանի սոցիալիստական վերածննդի կեսդարեայ էպոպեան։ Անցնելով 2700-ամեայ ճանապարհ, նախասովետական Երեւանը մնացել էր մի գաւառական քաղաք՝ 30 հազար բնակչութեամբ։ Այսօր Երեւանը երկրի արդիւնաբերական, կուլտուրական եւ գիտական խոշորագոյն կենտրոններից մէկն է, որտեղ ապրում է մօտաւորապէս 800 հազար մարդ։

Սովետական իշխանութեան 50 տարիները եղան հայ ժողովրդի սոցիալիստական կուլտուրայի բուռն զարգացման տարիներ։

Ներկայումս հանրապետութիւնում յաջողութեամբ իրականացւում է ընդհանուր միջնակարգ պարտադիր կրթութիւնը։ Ուսուցման սիստեմի մէջ ընդգրկուած է Հայկական ՍՍՀ-ի իւրաքանչիւր երրորդ քաղաքացին։ Հանրապետութեան դպրոցներում, տեխնիկումներում եւ 12 բուհերում սովորում է աւելի քան 700 հազար մարդ, այսինքն՝ գրեթէ այնքան, որքան եղել է Հայաստանի բնակչութիւնը 1920 թուականին։

Ներկայումս հանրապետութեան ժողովրդական տնտեսութեան մէջ աշխատում են բարձրագոյն եւ միջնակարգ մասնագիտական կրթութեամբ մօտաւորապէս 150 հազար մասնագէտներ։ Մեծ նուաճում է սովետական իշխանութեան տարիներին հանրապետութեան բարձրորակ տեխնիկական ինտելիգենցիայի ստեղծումը, որն ի

(Շար. տես էջ 5)

51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ՝ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

ԼՈՒՍԱՊՍԱԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ—.

Եւ հիմա որ մենք հպարտանքներով կը տօնակատարենք Խորհրդային Հայաստանի ազատագրութեան պատմական տարեդարձը, Անոր առաջաւոր գիտութեան, առաջաւոր արտադրութեան, առաջաւոր մշակոյթի և բարձր կենցաղի մարզերը՝ կոթողներու բարձրութեամբ տեսանելի են համայն աշխարհէն։

Հպարտալից իրականութիւն է, որ երկուքուկէս միլիոն բնակչութեամբ լուսապսակ Հայաստանի այսօրուան 1328 դպրոցներու մէջ կ'ուսանին 618 780 աշակերտներ, որոնց 100ը եկած են 25 տարբեր երկիրներէ – Եւրոպայէն, Ասիայէն, Ափրիկէէն և Միջին Արեւելքէն։

Դարձեալ, այս տարի մասնագիտական ճիւղերով Հայաստանի բարձրագոյն դպրոցներէն շրջանաւարտած են 5100 մասնագէտներ, իսկ 60 արհեստագիտական դպրոցներէն պատրաստուած են 7170 որակաւոր արհեստաւորներ, որոնց շարքին 3000 նոր ուսուցիչներ, 1000 նոր բուժքոյրեր, 400 նոր բժիշկներ և 1400 նոր գիտնականներ, որոնք գրականութեան, պատմագրութեան, փիլիսոփայութեան, օրէնսգիտութեան և այլ բնագաւառներով կը լուսաւորեն Հայաստանը։

Գաղթաշխարհէն հազար հազարներով հայեր այցելած ու տեսած են հրաշք Հայաստանը։ Բացի հայերէն, հրաշակերտ Հայաստանը մագնիսի նման իրեն կը քաշէ նոյնիսկ անծանօթ ազգերու գիտնականները, քաղաքագէտները և մշակոյթի անուանի վարպետները։ Ճիշդ այս հանգամանքով, հայոց զեղակերպ մայրաքաղաք Երեւանը, դարձած է համաշխարհային գիտնականներու համաժողովներու կեդրոնատեղի։

Հայոց տառապանքները և Հայկական Հարցը անտեսող, Թուրքիոյ կողմնակցող երէկի դաշնակից Անգլիոյ և Միացեալ Նահանգներու Մոսկուայի դեսպանները, իրենց համապատասխան տիկիններով և գործակիցներով այցելեցին Երեւան, մօտէն տեսնելու բարձրացած Խորհրդային Հայաստանի փառահեղութիւնը տեսնելու համար։

Անցեալին, հայոց դարաւոր թշնամիներէն՝ Պարսկաստանի այժմու թագաւորն անգամ գնաց Հայաստան, ուսումնասիրելու և իր երկրի վերելքին գործածելու շինարար հայոց հանճարեղ մեթոտները։

Ամերիկայի Իսթ Լոս Անճելըս քաղաքի անուանի գոլէճի, իր ուսուցչապետներէն Տոքթ. Արամ Թոփիկեանը Հայաստան ղրկեց, հայոց տիպար դպրոցներու արդիական մեթոտները ուսումնասիրելու և իւրացնելու համար։

Դարձեալ, Օգոստոս 26ին, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու ատոմական ուժի գիտնականները, Հայաստան գացած և ուսումնասիրած են հայոց գիւտարարած տիեզերական ճառագայթներու տարբերային մասնիկներու օգտագործման նորանոր մեթոտները։

Այ՛ դո՛ւ, պանծալի Հայաստան, դու շա՜տ, շատ ապրիս։

Եւ այժմ խորհրդային անսասան կայունով գրահաւորուած Հայաստանով՝ ունինք ամրակուռ պետականութիւն, իմաստուն կառավարութիւն և բարձր գիտնականներով օժտուած ակադեմիա, որոնց իրադրած միջոցներով և մեթոտներով, երկրի բոլոր մասերուն վրայ կառուցուած են կուլտուրական լուսաւոր պալատներ, մատենադարան, համալսարան և դպրոցներ, արուեստի բազմաշատ օճախներ, մարզական կրկէսներ, անհամար գրադարաններ, արդիական գործարաններ, քաղաքատիպ գիւղեր, հանգստեան բնակարաններ, հիւանդանոցներ, դարմանատուներ, յուշարձանեն կոթողներ, փապուղիներ, ջրանցքներ, շքեղ զբօսավայրեր և ամէն կարիքներով աւլցուն հանրային շուկաներ, որոնցմով ծայրէ ի ծայր երկիրը կը ծփայ փառահեղ վայելչութեանց մէջ։

Շնորհիւ Խորհրդային Հզօր Միութեան, 51 տարիներէ ի վեր Հայաստանի վրայ կը սաւառնի անսասան խաղաղութիւն, որուն ի տես՝ խաւարին ընկերացող վայրագ Թուրքը կը զգայ և գիտէ,որ մօտիկ ապագային Խորհրդային հզօր բանակը կ'անցնի Արաքսը և կը լուծէ Հայկական Հարցը։

Արդ, ներշնչուած մեր հայրենեաց վերելքի աննախընթաց փառահեղութենէն և ուժաւորումէն,ՍՆՈՒ ազատագրութեան պատմական տարեդարձին առթիւ,ցնծալից երախտագիտութեամբ կուզանք կրկնել.

Փա՜ռք Խորհրդային հզօր Միութեան։ Փա՜ռք Խորհրդային աշխատաւորութեան եղբայրական ոգիին։

Փա՜ռք հայ աշխատաւորութեան շինարար յաղթանակներուն։

Յաւերժական Փա՜ռք Խորհրդային Հայաստանին։

ՍԵԴՐԱԿ ՇԱՀԷՆ

Լոս Անճելըս, Գալիֆորնիա

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՆԵՐՍ

ՀԱՅՐԵՆԻ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ ԶՈՒԱՐԹ ԳԱԼՍՏԵԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Նոյեմբերի վերջին շաբաթը՝ հայրենասիրական ձեռնարկներու եւ հաւաքոյթներու նուիրուած, մեր մայր հայրենիքի՝ Ս. Հայաստանի 51րդ տարեդարձին առթիւ։

Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ մէջ՝ եկեղեցին, մշակութային ակումբներ, Սովետական Մշակութային կեդրոն՝ հայրենիքին հանդէպ իրենց լաւագոյն պարտականութիւնը եւ սէրը մատուցին, կազմակերպելով Գոհաբանական Մաղթանք եւ Աղօթք, դասախօսութիւններ, հաւաքոյթ, խրախճանք, գեղարուեստական երեկոներ եւ շարժանկարի ժապաւէններու ցուցադրութիւն։

Այս ձեռնարկներու շարքին, անցեալ Հինգշաբթի, 25 Նոյեմբեր 1971, Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ դասախօսեց՝ Երեւանի Պետական Համալսարանի արաբական հաղորդումներու բաժնի խմբագրուհի Տիկին Զուարթ Գալստեանը՝ Եգիպտոսահայ հայրենադարձ, որ մօտ ամիսէ մը ի վեր կը գտնուէր Եգիպտոսի ազգականներու եւ հիւրընկալ հողին վրայ՝ իբր այցելու։

Ընտրանի երկսեռ հասարակութիւն մը, մեծ մասամբ բաղկացած մտաւորականներէ, արուեստագէտներէ, հասարակական եւ ազգային գործիչներէ, բժիշկներէ եւ հայ լեզուն սիրողներէ, եկած լեցուցած էր սրահը։

Հաւաքոյթին բացումը կատարեց՝ Հայկական Ընթերցասրահի վարչութեան ատենապետ ընկեր Նուպար Պալաեան եւ բացատրելէ ետք այս երեկոյթին նպատակը, բարի գալուստ մաղթեց հայրենի հիւրին եւ հրաւիրեց զինք որ բարեհաճի կատարել իր դասախօսութիւնը։

Տիկին Զուարթ Գալստեան ծափահարութիւններով ողջունուեցաւ։ Այս սկսաւ դասախօսութիւնը որուն նիւթն էր, «Սփիւռքահայ կեանք պարտականութիւններ՝ հանդէպ Մայր Հայրենիքին»։

ՏԻԿ. ԶՈՒԱՐԹ ԳԱԼՍՏԵԱՆ

Շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք սրահի վարչութեան, որ այս բարեպատեհ առիթը ստեղծած էր իրեն ելոյթ ունենալու՝ արտասահմանեան իր հայրենակիցներուն առջեւ, Տիկին Զուարթ Գալստեան նախ արտայայտուեցաւ՝ Գահիրէ մէկ ամիս կեցութեան շրջանին իր կատարած այցելութիւններուն՝ հայկական զանազան շրջանակներէ ներս, հայ վարժարաններէ, հայ ակումբներէ եւ այլ հաստատութիւններէ ներս եւ իր ունեցած խօսակցութիւններուն մասին։

Ցարգելի դասախօսուհին նախ իր ուրախութիւնը յայտնեց, որ Եգիպտոսի բարեխնամ կառավարութիւնը, լայն ազատութիւններ շնորհած է հայ համայնքին, իր ազգային մշակոյթով, իր մայրենի լեզուով ապրելու ու դաստիարակուելու եւ ազգային իսկական մթնոլորտի մէջ իր համայնքային կեանքը շարունակելու։ Եւ սակայն, շեշտեց յարգելի տիկինը, պետական կրթական օրէնքներու եւ ծրագիրներու պարտաւորիչ կիրարկման հետեւանքով հայագիտական նիւթերու դասապահերը՝ բաղդատմամբ անցեալին, զգալիօրէն նուազած են ու այդ բացը կարենալ մասամբ լեցնելու համար, Տիկին Գալստեան կոչ ըրաւ դաստիարակներուն, ծնողներուն եւ ի մասնաւորի հայ մայրերուն, որպէսզի ամէն առթիւ, նոյնիսկ խաղի եւ զուարճութեան պահերուն, պատեհութիւնը ստեղծեն իրենց երեխաներուն եւ պատանիներուն տալու՝ հայ ժողովուրդին եւ հայ հայրենիքին մասին ծանօթութիւններ, տեղեկութիւններ եւ իրենց զաւակներուն մէջ հայրենասիրական զգացումները վառ պահելու համար՝ խանդավառիչ արտայայտութիւններ։

Ան չվարանեցաւ նաեւ իր ցաւը յայտնելու՝ կարգ մը ակումբներէ եւ շրջանակներէ ներս իգական սեռին հետ իր ունեցած հանդիպումներուն ընթացքին եղած արտայայտութիւններուն առթիւ, արտայայտութիւններ՝ հասարակ եւ անարժէք բաներու մասին, ինչ որ ենթակային ընդհանուր՝ եւ ի մասնաւորի հայեցի դաստիարակութեան ասպարէզին մասին խղճալի տպաւորութիւններ կը թողուն։

Իր դասախօսութեան աւարտին, Տիկ. Զուարթ Գալստեան պատրաստակամութիւն յայտնեց պատասխանելու իրեն ուղղուած հարցումներուն։

Այս առթիւ թերթիս խմբագիրը դիտել տուաւ հայրենի դասախօսուհիին, որ արտասահմանի

(Շար. տես էջ 6)

ՆՈՅԵՄԲԵՐԵԱՆ ԽՈԿՈՒՄՆԵՐ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

վինակի է լուծելու գիտատեխնիկական առաջադիմութեան ամենաբարդ փրոպլեմները։

Իր պատմական ճառին մէջ, Անտոն Քոչինեան անդրադարձաւ հայ գիտնականներու, մտաւորականներու, գրականութեան և արուեստի բնագաւառին մէջ ծառայողներու մասին ու ըսաւ. «Սովետական Հայաստանն ունի ժամանակակից գիտութեան հրատապ փրոպլեմների լուծման վրայ աշխատող տաղանդաւոր գիտնականների մի մեծ բանակ։ Սովետական գիտութեան զարգացման գործում, ծանրակշիռ աւանդ է մուծում Հայկական ՍՍՀ Գիտութիւնների Ակադեմիան, որին գլխաւորում է ականաւոր գիտնական, սոցիալիստական աշխատանքի հերոս, ակադեմիկոս Վիկտոր Համբարձումեանը։ Հանրապետութիւնում կան մօտ 100 գիտահետազօտական հիմնարկներ, որոնց աշխատանքը գիտական ու ժողովրդատնտեսական կարեւոր նշանակութիւն ունի։ Հանրապետութեան այդ հիմնարկներում ու բուհերում, արդիւնաւէտ աշխատանք են կատարում գիտութիւնների 421 տոքթորներ եւ աւելի քան 3000 թեկնածուներ։

Սովետական իշխանութեան տարիներին ծաղկում ապրեցին հայ գրականութիւնն ու արուեստը, որոնք ժողովրդի հոգեւոր աշխարհը հարստացրին սոցիալիստական հումանիզմի, ժողովուրդների բարեկամութեան գաղափարներով։

Սովետական իրականութիւնը ծնունդ տուեց հայ գրականութեան եւ արուեստի հռչակաւոր վարպետների մի ամբողջ պլեադայի։ Եղիշէ Չարենցի, Մարտիրոս Սարեանի, Ալեքսանդր Թամանեանի, Արամ Խաչատրեանի եւ սովետահայ գրականութեան ու արուեստի այլ տաղանդաւոր վարպետների հրաշալի գործերում վառ մարմնաւորում են գտել հայ ժողովրդի ինքնատիպ կուլտուրայի լաւագոյն գծերը։

Այս խորհրդածութեանց առթիւ ինչպէ՞ս չվերյիշել մեծ հայրենասէր, յեղափոխական գործիչ և հայ ժողովուրդի առաջին ընկերվարական զաւակներէն՝ Նոյեմբերեան յաղթանակէն հինգ տարիներ առաջ իսկ Նոյեմբերեան արշալոյսը մարգարէացած անմահն Փարամազի (Մատթէոս Սարգիսեան) մէկ ուրիշ պատգամը՝ կախաղանի կատարէն. «Հայը մի անգամ էլ պիտի մեռնի, որ հայը ապրի»։

Այո՛, 1915ին հայը անգամ մը եւս մեռաւ, մեռաւ հերոսական մահուամբ, և սակայն հայը կ'ապրի այսօր, կ'ապրի հայավայել կեանք մը՝ երջանիկ ու ապահով, և Նոյեմբերեան յաղթանակով հայը դարձած է անմահ։

Փառք և պատիւ քեզ՝ Հայ Ժողովուրդ, Նոյեմբերի Սերունդ՝ Հայրենի՛ք Ժողովուրդ։

ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Աթարբէկեան ջրելեկտրակայանի մասնաբաժիններէն մին. Այստեղ հաստատուած են իւրաքանչիւրը 240.000 քիլօուաթնոց երկու փոխակերպիչներ (Թրանսֆորմաթէօռ)։

Նկար՝ Վ. Փերվենձեւի (Ա.Փ.Ն.)

ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ՝

Մեծ Գայթակղութիւն Գահիրէի Մէջ

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՏՆՕՐԷՆԻՆ ՀԱԿԱՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՎՐԴՈՎԵՑՈՒՑԻՉ ԱՐԱՐՔԸ

Կիրակի, 28 Նոյեմբեր 1971ի առաւօտեան, Հելիոպոլսաբնակ հայերը՝ որոնք կանուխէն արդէն իսկ կը պատրաստուէին երթալու Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին եւ ներկայ գտնուելու այնտեղ մատուցուելիք հանդիսաւոր Պատարագին ու մեր Մայր Հայրենիքի՝ Ս. Հայաստանի 51րդ տարեդարձին առթիւ կատարուելիք Գոհաբանական Մաղթանքին, ուրախ էին նշմարելով, որ Նուպարեան Ազգային Վարժարանի երկու ինքնաշարժներն ալ արդէն աշխատանքի լծուած էին՝ հաւաքելու վարժարանին աշակերտութիւնը, եւ վստահ էին, որ անոնք՝ մեր Ազգային Տօնին առթիւ, եկեղեցի պիտի առաջնորդուէին։

Եւ սակայն իրենց այս ուրախութիւնը հիասթափութեան փոխուեցաւ, երբ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, Մայր Հայրենիքի Տօնին առթիւ կատարուած Գոհաբանական Աղօթքին առթիւ նշմարեցին ներկայութիւնը՝ միմիայն Գալուստեան Ազգային Վարժարանի աշակերտութեան, ուսուցչութեան եւ տնօրէնութեան, համայնքիս հարիւրաւոր ազգայիններու՝ ինչպէս նաեւ Ազգային Իշխանութեան բազմաթիւ անդամներու կողքին։

Որուան մեծ բացական էր Նուպարեան Ազգային Վարժարանը՝ իր տնօրէնով, իր ուսուցչական կազմին մեծամասնութեամբը եւ իր բոլոր աշակերտութեամբը։

Եւ բոլորը, զարմանքով ու վրդովումով տեղեկացան, որ Նուպարեան Ազգային վարժարանին ինքնաշարժները՝ լեցուած աւելի քան 70 աշակերտներով, ուսուցիչներով, նախկին սաներով, ծնողներով եւ մանաւանդ վարժարանին տնօրէնով, փոխանակ եկեղեցի՝ ուղղուած էին դէպի ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԿՐԿԷՍԻՆ վրանը, ուր աշակերտութիւնը եւ բոլորը՝ ներկայ գտնուած էին լարախաղացներու, խամաճիկներու եւ անասուններու կողմէ կատարուած յայտագիրի մը ցուցադրութեան։

Չկար մէկը եկեղեցիին բակին մէջ, որ այդ պահուն պատճառ չ'ըլլար նման գայթակղութեան մը ի տես։ Ազգային Երեսփոխանները բոլորը, դատապարտեցին Նուպարեան Ազգային Վարժարանի տնօրէնին (որ միաժամանակ Թեմական Ժողովի անդամ ալ է)՝ Պր. Տիգրան Պապիկեանի այս աննախընթաց եւ աններելի հակահայրենասիրական արարքը, արարք մը՝ ծանրագոյն, որուն հետեւանքով Մայր Հայրենիքի Տօնին առթիւ կատարուած եկեղեցական հանդիսութենէն՝ կը զրկուէին մեր նոր սերունդի մատղաշ տղաք ու աղջիկները, ծնողներ, ուսուցիչներ եւ բոլոր անոնք որոնք՝ պարոն տնօրէնին նախաձեռնած այս կրկէսային արարքին զոհերը դարձած էին։

Ու ներկայ ժողովուրդէն շատեր ունեցան այլազան դատապարտելի արտայայտութիւններ։

Միթէ Նուպարեան Ազգային Վարժարանէն ներս մեր պատանի աշակերտութեանը այս ձեւո՞վ կը ջամփուին հայրենասիրական զգացումներ։ Միթէ մեր մատղաշ սերունդը կրկէսային վրաններու տակ առաջնորդելո՞վ վարժարանը տօնեց ազգային դաստիարակութեան կուսայ։

Ինչ՞ կը մտածէ Ազգային Իշխանութիւնը այս աններելի՝ բայց մեծապէս դատապարտելի յանցանքին մասին։

Հանրութիւնը մէկ վճիռ ունի։ Նման ազգային պատասխանատու իրաւունք չունի՛ն մեր նոր սերունդին հայեցի դաստիարակութեան գործը ղեկավարելու եւ ովքեր՝ որ բարեկամական, խնամիական եւ այլ նկատումներով պիտի ջանան որեւէ կերպով արդարացնել կամ ծածկել այս պատասխանատուին անհամբեր եւ ծանրագոյն արարքը, ժողովուրդը զիրենք պիտի դատապարտէ։

Մայր Հայրենիքը եւ անոր հզօր իրագործումները իր իսկ աչքերով տեսնելէ, հայրենի հացն ու ջուրը ճաշակելէ ետք, այսպիսի անվայել արարք մը գործելը, աններելի եւ խիստ դատապարտելի յանցանք է ու անջնջելի սեւ խարան մը՝ դրոշմուած այդ անձին ճակատին։

Հանրութիւնը անյապաղ կը սպասէ այս առթիւ՝ Ազգային Իշխանութեան առնելիք պատժական որոշումներուն։

ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան մեզի փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չեք կամ մանտա-փոստ գրել «JOURNAL TCHAHAKIR» անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, ԵԱՀ

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
2 Դեկտ. 1971

ՖՈՒԹՊՈԼ

ԼԻԲԱՆԱՆ

«ԱՐԱՐԱՏ»Ի ԵՐԿՐՈՐԴ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Երեւանի «Արարատը», Լիբանանի մէջ իր երկրորդ ելոյթին՝ որ տեղի ունեցաւ Չորեքշաբթի, 24 Նոյեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 7ին, Պուրճ Համուտի Քաղաքապետական մարզադաշտին վրայ, յաղթանակ մը եւս արձանագրեց, պարտութեան մատնելով Պէյրութի Հ.Մ.Ը.Մ.ը։ Հակառակ ռմբարկու Եդուարդ Մարգարովի եւ բերդապահ Ա. Աբրահամեանի բացակայութեան, հայրենի մարզիկները եւրոպական մակարդակի խաղ մը կիրարկեցին, սակայն կոլի տեսակէտէն ժլատ դուրս եկան։ «Արարատ»ի 13րդ վայրկեանին նշանակած կոլին դիմաց, 42րդ վայրկեանին փաուլ մը հետեւանքով՝ խառնակ վիճակի մէջ Հ.Մ.Ը.Մ. հաւասարեցաւ։ Բ. կիսախաղին, երաւարար էմին Ֆաթթայի կողմնակալութիւնը ինքզինք գերազանցեց, ինչպէս նաեւ՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի կոշտ խաղարկութիւնը։ Հակառակ ասոր, 4րդ վայրկեանին Պօղոսեան նշանակեց յաղթանակի կոլը։

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ՆՇՈՒՄԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

Երկուշաբթի, 29 Նոյեմբեր, կ. ե. ժամը 9ին սկսաւ, Ս. Հայաստանի 51-րդ տարեդարձին առթիւ հանդիսութիւնը՝ կազմակերպուած Գահիրէի Սովետական Մշակութային Կեդրոնին մէջ, ուրուն բացման խօսքը ըրաւ ընկեր Գրիգոր Պօղոսեան։

Այս հանդէսին նկարագրականը պիտի հրատարակենք մեր յաջորդ թիւով։

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Այսօր, Նոյեմբեր 29ի շնորհիւ, մեր հայրենիքը եւ մեր ժողովուրդը կը վայելեն աւելի քան 50 տարիներու խաղաղութիւն, եւ ասիկա ամէն բան կը նշանակէ»։

Հայկական Ընթերցասրահի Նախագահ եւ թերթիս խմբագիր՝ ընկեր Սարգիս Գալաեան խօսեցաւ ժողովուրդներու ազգային տօնի նշանակութեան վրայ եւ շեշտեց, որ պատմութեան ընթացքին ամէն ժողովուրդ կրնայ ունեցած ըլլալ ազգային տօներ եւ սակայն անոնք բոլորը պատմական թուականներ կը դառնան ու միմիայն վերջին յաղթանակի թուականն է՝ որ կը մնայ եւ կը տօնակատարուի իբրեւ Ազգային Տօն։ Ու վճռականօրէն յայտարարեց, որ հայ ժողովուրդին բոլոր զաւակները, ինչ գոյնի կամ գաղափարականի ալ որ պատկանին, պարտին ընդունել այս իրականութիւնը եւ տօնել «29 Նոյեմբերը»՝ իբր ողջ հայ ժողովուրդի եւ հայրենիքի Ազգային Տօն։

Ընկեր Գալաեան այս ուրախ առթիւ վեր առաւ նաեւ հայ ժողովուրդին համար՝ 29 Նոյեմբերի կրկնակի իմաստը՝ քաղաքական եւ գաղափարական։

Այս հանդիսաւոր երեկոյթին, ներկաները մեծ հաճոյքն ու բախտաւորութիւնը ունեցան ունկնդրելու նաեւ, Մայր Հայրենիքէն եկած ու իր խոր մասնագիտութեամբը՝ Եգիպտոսի հիւրընկալ երկրին ճարտարարուեստական զարգացման գործին լծուած ելեկտրագէտներու խումբը ղեկավարող՝ մասնագէտ-ճարտարագէտ ընկեր Գրիգոր Պօղոսեանը, որ Հայրենիքին Մեծ Տօնին առթիւ ունեցաւ գեղեցիկ ելոյթ մը։ Ընկեր Պօղոսեան նախ շնորհակալութիւն յայտնեց, որ այս գեղեցիկ առիթը ընծայուած էր իրեն եւ իր համեստափայլ տիկնոջ, արտասահմանի մէջ եւս ներկայ գտնուելու Մայր Հայրենիքի տարեդարձի տօնակատարութեան եւ սփիւռքի իրենց հայրենակիցներուն հետ միասնաբար բաժակ պարպելու Սովետական Հայաստանի կենացը։ Ապա ընկեր Պօղոսեան խօսեցաւ կէս դարու ընթացքին հայրենիքի մէջ կատարուած մեծ իրագործումներուն եւ անոնց միջազգային տարողութեան մասին, տալով նորագոյն տեղեկութիւններ՝ Սովետ. Հայաստանի նուաճումներուն մասին։ (Ընկեր Պօղոսեանի խօսքը ամբողջութեամբ պիտի տանք մեր յաջորդ թիւով)։

Վերջին խօսողը եղաւ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեան։ Հայր Սուրբը իմաստալից կերպով բացատրեց, թէ ինչու Հայաստանեայց Եկեղեցին ալ կը մասնակցի Նոյեմբեր 29ի տօնակատարութեան, շեշտելով մանաւանդ Հայաստանեայց Եկեղեցիին ազգային դիմագիծը եւ անոր կապուածութիւնը հայ ժողովուրդին եւ հայ հայրենիքին հետ՝ մեր պատմութեան ամբողջ ընթացքին։

Այս հանդիսաւոր եւ բերկրալից տօնակատարութիւնը վերջ գտաւ՝ ներկաներուն կողմէ յոտնկայս երգուած՝ «Մաղկիր ազատ իմ հայրենիք» հայրենաշունչ երգով։

Ու ներկաները բոլոր մեկնեցան՝ ժպիտը իրենց դէմքին, հայրենական նուիրական պարտականութիւն մը կատարած ըլլալու ներքին մեծ գոհունակութեամբ լեցուած.

Մ. Գ.

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

«ՋԱՀԱԿԻՐ» չ՚արտայայտուիր այն հաւաքոյթներու մասին (հանդէս, բանախօսութիւն, եւգահանդէս, երաժշտահանդէս, մարզահանդէս, խաղէն), որոնց համար հրաւիրագիր չի ստանար կազմակերպիչներուն կողմէ։

ԴՐ. ԳԵՂԱՄ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
ՕՐ. ԵՐԱՆՈՒՀԻ ՄԱՔՐԻԿԵԱՆ
ամուսնացեալք

Երեւան 14-11-71

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, ծնողաց՝ Տէր եւ Տիկին Ներսէս Պետրոսեանին եւ Տէր եւ Տիկին Մաքրիկեանին (Պաղտատ), ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Իր շատ սիրելի եղբօր՝ Ողբ. Վահան Շահպազի (Երեւան) կսկիծալի մահուան տխուր առթիւ, Պր. Պետրոս Շահպազ կը նուիրէ.

Ս. Պօղոս Պետրոս

Եկեղեցւոյ պայծառութեան	100
Պօղոսեանի ճաշի սեղանին	100
Աղեքս. Աղքատախնամին	100
«Արեւ»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ողբ. Արշալոյս Պասրալեանի (Նիւ Եորք) կսկծալի մահուան տխուր առթիւ, փոխան ցաւակցական հեռագրի՝ Տէր եւ Տիկին Միսաք Տընկճեան եւ զաւակունք կը նուիրեն 200 ե. դ.։

Տիկնանք Սիրանոյշ Քիւրքճեան եւ Թագուհի Գոյաճեան գործի մը յաջողութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն 200 ե. դ.։

Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանի ընդ Օր. Ցասմիկ Թերզեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ՝ Պր. Ռուբէն Գազազեան կը նուիրէ 100 ե. դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ս. Հայաստանի 51րդ տարեդարձի տօնակատարութեան առթիւ, շնորհակալութեամբ ստացուած են հետեւեալ սրտաբուխ նուիրատուութիւնները.

Տէր եւ Տիկ. Սիմոն Ստեփանեան	500
» » Արթօ Պըլըքտանեան	500
» » Ժիլպէռ Ցովակիմեան	500
» » Յակոբ Տէօվլէթեան	300
» » Կարապետ Նագաշեան	300

Ողբ. Պետրոս (Խօսնակ) Շամլեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր եւ Տիկ. Զարեհ Սազայեան	100
Մէթր Պարոյր Մասիկեան	100

Տէր եւ Տիկին Առաքել եւ Մարկրիթ Խնկիկեանի (Թորոնթօ) մանչ զաւակով կը բախտաւորուած ըլլալնուն ուրախ առթիւ վասն խնդակցութեան՝ Տէր եւ Տիկին Հայկ Օհաննէսեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Տոքթ. Գրիգոր Մէլէմէթճեանի ընդ Օր. Սօսի Հալաճեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ՝ Մէթր Պարոյր Մասիկեան կը նուիրէ 100 ե. դ.։

Դր. Գեղամ Պետրոսեանի ընդ Օր. Երանուհի Մաքրիկեանի (Երեւան) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր եւ Տիկին Հայկ Օհաննէսեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանի ընդ Օր. Ցասմիկ Թերզեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ Տոքթ. եւ Տիկին Գրիգոր Սէտէֆեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Ողբ. Տիկին Էլիզ Գասապեանի մահուան տխուր առթիւ՝ Տէր եւ Տիկին Հայկազուն Քիւրքճեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

«Մերիլէնտ»ի պարահանդէսին յաջողութեան առ ի գնահատութիւն՝ Տիկին Սիրան Սարգիսեան կը նուիրէ 100 ե. դ.։

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Տոքթ. եւ Տիկին Արեգ եւ Ցասմիկ Օհաննէսեան, նկատելի կուզան իրենց խորին շնորհակալութիւնները յայտնելու, Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ եւ Փարիզի Հայոց Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Սերովբէ Արք. Մանուկեանի, Եգիպտոսի Առաջնորդական Տեղապահ՝ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեանի, Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանի, Քահանայից դասուն, «Շնորհալի» երգչախումբին, Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեանց, «Արեւ», «Յուսաբեր» եւ «Ջահակիր», թերթերուն, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնց՝ որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, նամակով, հեռագիրով կամ բարենպատակ հաստատութեանց նուիրատուութիւններ կատարելով՝ շնորհաւորեցին իրենց ամուսնութիւնը։

Հայ Աղքատաց Հոգաբարձութեան ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԸ

ՅՕԳՈՒՏ ԻՐ ՁՔԱՒՈՐ ՆՊԱՍՏԸՆԿԱԼՆԵՐՈՒՆ
ԲԱՐՁՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ԳԵՐՇ. Տ. ԶԱՒԷՆ Ս. ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆԻ
Առաջնորդական Տեղապահ Հայոց Եգիպտոսի
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՒԵՏԻՍ Ն. ՉԱԳԸՃԵԱՆԻ
Շաբաթ, 4 Դեկտեմբեր 1971, երեկոյեան ժամը 9.30էն սկսեալ
«ՔԻՒՐՍԱԼ» ՃԱՇԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ
ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՊԻՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԻ ԵՒ ՊԱՐԻ ՅԱՅԱԳԻՐ ՄԸ

Հայրենակիցներ, մի զրկուիք այս գեղեցիկ պատեհութենէն վայելելէ՝ սատարելով միեւնոյն ատեն մեր միութեան նպատակին իրագործման։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ-ԳԱՀԻՐԷ

Այսօր, Հինգշաբթի, 2 Դեկտեմբեր 1971 կ. ե. ժամը 9ին

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

ա) Նարեկացին Հոմանի
Ընկ. հի ՄՈՆԱ ԶՕՐԱՑԵԱՆի կողմէ

բ) Ընթերցում ազգային լուրերու
պատրաստուած ընկեր ԱՐԱ ԳԱԶԱԶԵԱՆի կողմէ

գ) Ընկերային խաղեր

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Կիրակի, 19 Դեկտեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 6.30ին

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ
Մանրամասնութիւնները յաջորդով

ՀԱՅՑ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ - ԳԱՀԻՐԷ

ԱՄԱՆՈՐԻ ԵՒ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍ
26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1971-ԻՆ

ՏԻԿԻՆ ԶՈՒԱՐԹ ԳԱԼՍՏԵԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

հայ ծնողները, հայրենիքի մայրերուն նման բազմատեսակ առիթներ եւ հնարաւորութիւններ չունենալով այդպիսի դաստիարակութեան գործին նուիրուելու, անոնցմէ շատերը, հետեւաբար, անկարող են կատարելու այդպիսի աշխատանք։ Ուստի խնդրեց, որ հայրենի հիւրը հայրենիք իր վերադարձին, հետաքրքրուի այս հարցով՝ ու որ անկ է, ըլլան անոնք կանանց կազմակերպութիւններ, ուսուցչական կազմակերպութիւններ կամ այլ, եւ արտասահմանի հայ մայրերուն այս պարագան լուսաբանելով ջանայ, որ Մայր Հայրենիքէն՝ արդէն իսկ սփիւռք ուղարկուած շատ մը հայագիտական եւ կրթական գիրքերու կողքին, ուղարկուին նաեւ՝ նման աշխատանք մը դիւրացնելու նպատակաւ զանազան տեսալներ եւ ուղեցոյցներ, արտասահմանի իրական սերնդին հասկացողութեան եւ ըմբռնման մակարդակին համապատասխան եւ այս, կարենալ որոշ չափով իրագործելու՝ Տիկին Զուարթ Գալստեանի նիզ եւ սակայն այժմ անիրագործելի գաղափարը։

Տիկին Գալստեան այս առթիւ խօսեցաւ իր կարելին ընել, որպէսզի խնդրուած անհրաժեշտ տեսալները ուղարկուին արտասահման։

Այս հաւաքոյթի սկզբնաւորութեան, ամէն Հինգշաբթի երեկոյեան նման, սրահի «Նոր Սերունդ» մշակութային մարմնին գործօն արդամներէն ընկեր Աւետիս Մովսէսեան կարդաց՝ հայկական վերջին լուրերու ծաղկաքաղ մը։

Սրահին ատենապետին շնորհակալական խօսքերէն ետք, հաւաքոյթը վերջ գտաւ ու ներկաները սկսան անձնական խօսակցութիւններով՝ տեղեկութիւններ ստանալ հայրենիքէն։

Զ. Գ.

ՃԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef ; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՇԷՏ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 406—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՏԸ ՉԵՌՈՒՔ 3 Եգ. Դհկ. կամ 35 Լիբ. Դհկ.

العدد ٤٠٦ — الخميس ٩ ديسمبر ١٩٧١

ՀՆՉԱԿԵԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
85ՐԴ ՍԵՄԻՆ ՎՐԱՅ

Ազատութիւնը այն հացն է, զոր ժողովուրդներ պարտին վաստըկիլ իրենց ճակտին քրտինքով:

ԼԱՄԸՆԷ

Արդարեւ, այս կենսատու հացը – ազատութիւնը – ձեռք բերելու համար էր, որ 1887ին, մի քանի ազատասէր եւ վառ հայրենասէր երիտասարդներ՝ Ժընեւի մէջ սոցիալիստական հիմունքով հիմնեցին Հնչակեան Կուսակցութիւնը, որուն փութաց արձագանգել հայ յառաջդիմական տարրը, երբ անոր առաջին ռումբը՝ «ՀՆՉԱԿ»ը հայ աշխարհին մէջ երեւցաւ աստղանման։

Չէր կարելի տարբեր ըլլալ, վասնզի ժամանակը հասունցած էր։ Ժընեւի երիտասարդներէն առաջ, խօսած էին արդէն Խրիմեան Հայրիկ՝ իր քուղքէ շերեփով, Քամառ Քաթիպա՝ շան սատակ կ'անենք բահով, իսկ Րաֆֆին՝ իր Կայծեր երկերով։

Հնչակեանութեան սկզբնական տարիներու խաղաղ ցոյցերը՝ որպէս բողոք հայկական գաւառներու մէջ տիրող դժոխային կեանքին, դժբախտաբար Համիտի հրամանով իր լաքէները վերածեցին արիւնալի ահաւոր տեսարաններու, որոնք եկան ապացուցանելու՝ որ բռնակալութեանց ներքեւ ապրող ժողովուրդներ՝ խաղաղ բողոքներով չէ որ պիտի կարենան սանձ դընել ոճրագործներուն, տանելի դարձնել իրենց կեանքը: Համոզեցին նաեւ, որ ազատութեան համար մարտնչողներ չեն կարող արիւններէ խուսափիլ: Առանց արիւնի, ճշմարիտ ազատութիւն հնար չէ ձեռք բերել։

Այս դասին լաւագոյն հաստատողութիւնն էր, որ մղեց յետ այնու Հնչակեան դրօշին ներքեւ հաւաքուող կտրիճ զինուորներու՝ չապրիլ, չգործել առանց զէնքի։ Ու զէնքով պայքարը սկսաւ բռնակալներու դէմ՝ Փոքր - Հայքի, Սասունի, Զէյթունի եւ այլ վայրերու մէջ։

Հայութեան այս կռիւը չըդադրեցաւ, կանգ չառաւ նոյնիսկ հայասպանութեան ահաւոր տարիներուն, ի դերեւ հանելով Թուրք ոճրագործներու ծրագրին լրիւ իրականացումը, զոր Վեհիպ փաշաները կը յոխորտային թէ յաջողած էին իրականացնել, երբ հասած էին Էջմիածնի առջեւ, Սարդարապատի դաշտին վրայ, ուր ականատես եղան անսպասելիին, բովանդակ հայութեան՝ առանց սեռի եւ տարիքի խտրութեան, կանգնած ամրակուռ պատնէշին վրայ, ուր թաղուեցան իրենք, իրենց որոնած Հայաստան [illegible]րին հետ:

Հայութեան այդ յաղթանակը՝ 1918 Մայիսին, ուղին հարթեց դէպի 1920 Նոյեմբեր 29ի ճշմարիտ անկախութեան թուականը, թուական մը՝ որ հայ արիւնէն ծնաւ եւ հիմնաւորեց անոր գոյատեւումը։

Անոնք, որ պատմութիւն չունին, շատ տկար, շատ գաճաճ կը մնան Հնչակեանութեան հետ չափուելէ:

Անոր հերոսական պատմութիւնը եւ անկաշառ ծառայութիւնը հայութեան՝ կը մնան գերիվեր:

Իսկ այժմեան գաղափարական նուիրումը՝ եզակի եւ անուրանալի։

ՍԻՐՎԱՐԴ

ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ՆԱԽԱԳԱՀԵՑ
Արաբ Ընկերվար Միութեան Կեդր. Կոմիտէի Ժողովին

Երէկ, 8 Դեկտեմբեր, կ.ա. ժամը 11ին, Արաբ Ընկերվար Միութեան կեդրոնին մէջ, նախագահ Անուար էլ Սատաթ վարեց Միութեան Կեդրոնական Կոմիտէին ժողովը, որուն ներկայ գտնուեցան վարչապետ՝ Տոքթ. Մահմուտ Ֆաուզի, ա. փոխ վարչապետ՝ Տոքթ. Ազիզ Սըտքի, փոխ վարչապետ Մշակոյթի եւ Տեղեկատուութեանց նախարար Տոքթ. Մոհամմէտ Ապտէլ Քատէր Հաթէմ, Արաբ Ընկերվար Միութեան Կեդր. Կոմիտէի ա. քարտուղար՝ Պր. Մոհամմէտ Ապտէլ Սալամ էլ Զայեաթ, Պատերազմական նախարար՝ զօրավար Մոհամմէտ Ահմէտ Սատէք, Ներքին Գործոց նախարար՝ պ. Մամտուհ Սալէմ, Ֆինանսին նախարար՝ Տոքթ. Ապտէլ Ազիզ Հէկազի եւ Տնտեսութեան, արտաքին առեւտուրի նախարար ինչպէս նաեւ պարէնաւորման եւ ներքին առեւտուրի նախարարի փոխանորդ՝ Պր. Մոհամմէտ Ապտալլա Մերզեպան:

Նշենք, որ այս ժողովով կը լրանայ շարքը այն կարեւոր հանդիպումներուն՝ որ Հանրապետութեան Նախագահը ունեցաւ 29 Նոյեմբերէն սկսեալ, երկրին այժմու հանգրուանին՝ իւրաքանչիւրին պարտաւորութիւնները եւ յանձնառութիւնները բնորոշելու համար:

ՎԱԶԳԷՆ Ա. ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ԳԻՐԸ
Հ.Մ.Մ.-Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Հայ Մարմնամարզական Միութեան, Պէյրութ

Ձեր Մարզական Միութեան Յիսնամեակին առթիւ, Սուրբ Էջմիածնէն Հայրական Ողջոյն եւ Օրհնութիւն Ձեր Մեծ Կազմակերպութեան ղեկավար մարմիններուն եւ բոլոր անդամներուն, այն բարի մաղթանքով՝ որ մարմնակրթանքի Ձեր ծրագիրը պսակուի բարոյական ու հայրենասիրական գիտակցութեամբ, առողջ հոգի առողջ մարմնի մէջ սկըզբունքով:

Ողջ լերուք զօրացեալ սուրբ ոգւով եւ յաւէտ օրհնեալ ի Տեառն:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՎԱԶԳԷՆ ԱՌԱՋԻՆ

Էջմիածին, 24 Նոյեմբեր 1971

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ՄԵԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՄԲ ՏՕՆՈՒԵՑԱՒ ԳԱՀԻՐԷԻ ՍՈՎԵՏ. ՄՇԱԿ. ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

Եգիպտահայութիւնը այս տարի եւս արժանավայել կերպով նշեց Մայր Հայրենիքի 51րդ տարեդարձը: Գահիրէի մէջ՝ Գոհաբանական Մաղթանքէն, մշակութային եւ դաստիարակական երեկոյթներէն, ինչպէս նաեւ մեծ Խրախճանք-Ճաշկերոյթէն ետք, Սովետական Մշակութային Կեդրոնը եւս կազմակերպեց հանդիսութիւն մը «Զայֆովսի» սրահին մէջ, Երկուշաբթի, 29 Նոյեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 9ին։

Այս առթիւ բեմին վրայ զետեղուած էր Սովետական Հայաստանի քարտէզը: Հանդէսի նախագահութեան սեղանին առջեւ տեղ գրաւած էին Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բաբունեան, Գահիրէի Սովետ Միութեան հիւպատոս Տենկիզ Տումպացը, ընկերներ Պօղոս Ակօբով (Գահիրէի Սովետ. Դեսպանատան ա. քարտուղար), Լեւոն Շահինեան (Սովետ հիւպատոսի կցորդ), Գրիգոր Պօղոսեան (Եգիպտոսի մէջ աշխատող սովետ ճեներալներուն մասնագէտներու ղեկավար), Տիգրան Մխիթարեան (սովետ դեսպանատան մօտ աշխատակից եւ թարգմանիչ), պպ. Հայկազուն Քիւրքճեան (Գահիրէի Պատկ. Քաղաք. Ժողովի ատենապետ), Ներսէս Պետրոսեան (Պատկ. Քաղաք. Ժողովի անդամ), Աւետիս Եափուճեան («Արեւ»ի խմբագիր) եւ Սարգիս Պալաեան (Ազգ. Երեսփոխան եւ «Ջահակիր»ի խմբագիր):

Հանդիսութեան բացումը կատարեց ընկեր Պօղոս Ակօբով: Ան համառ բայց իմաստալից խօսքերով բացատրեց Նոյեմբեր 29ի իմաստը եւ կարեւորութիւնը հայ ժողովուրդին համար, բախտորոշ եւ պատմական թուական մը՝ որ հայ ժողովուրդին գոյատեւման համար փրկարար մեծ անկիւնադարձ մը հանդիսացաւ: Ապա ներկայացնելէ ետք օրուան բանախօսը, հրաւիրեց որ իր ելոյթը ունենայ տօնական այս առթիւ։

Ընկեր Գրիգոր Պօղոսեան բարձրախօսին առջեւ անցնելով, խնամեալ ոճով իր բովանդակալից ելոյթը կատարեց, իր վրայ կեդրոնացնելով ուշադրութիւնը բոլոր ներկաներուն, որոնք հետաքրքրութեամբ հետեւեցան իր արտայայտութիւններուն։ Ընկեր Պօղոսեան հայրենիքի տօնին առթիւ ներկաներուն պատմեց այն հսկայական յառաջդիմութիւններուն մասին, որոնք կը կատարուին մեր հայրենիքին մէջ՝ բաղդատականներ կատարելով ներկայի եւ անցեալի միջեւ։ Յարգելի բանախօսը արտայայտուեցաւ նաեւ յառաջիկայ ծրագիրներուն մասին որոնք պիտի իրագործուին հնգամեակի ընթացքին:

Այս հանդիսութեան խօսք առաւ նաեւ Գահիրէի Սովետ Հիւպատոսը՝ ծագումով վրացի Պր. Տենկիզ Տումպացը։ Ան իր եւ վրացի ժողովուրդի անունով շնորհաւորեց հայերը եւ խօսեցաւ հայ եւ վրացի ժողովուրդներու սերտ բարեկամութեան մասին, որ գոյութիւն ունի երկար դարերէ ի վեր, եւ շեշտեց պատմութեան ընթացքին հայ եւ

(Շար. տես էջ 6)

ԵՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԷՋ

ԳՈՀԱԲԱՆԱԿԱՆ ՄԱՂԹԱՆՔ
Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

Կիրակի՝ 28 Նոյեմբեր 1971, Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս - Պետրոս եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ, նախագահութեամբ Եգիպտոսի Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի:

Ս. Պատարագի ընթացքին կատարուեցաւ «Գոհաբանական Մաղթանք», մայր հայրենիք՝ Սովետական Հայաստանի 51րդ տարեդարձին առթիւ։

Եկեղեցին լեցուած էր հոծ թիւով հաւատացեալներով, մշակութային եւ մարզական միութեանց ղեկավարներով եւ անդամներով: Պօղոսեան Ազգ. Վարժարանի աշակերտներ, ուսուցիչներ եւ տնօրէնութիւնը, ինչպէս նաեւ ազգային իշխանութեան անդամներէն պպ. Յ. Ամատունի, Լեւոն Հիւրմիւզ, Մ. Քէօշկէրեան, Մ. եւ Գ. Սարաֆեան եղբայրներ, Կ. Թէրզեան, Մկրտիչ Բէմպէճեան եւ Նազարէթ Մարկոսեան՝ եկած էին մասնակցելու այս տօնակատարութեան։

Գոհաբանական Մաղթանքէն առաջ, Զաւէն Սրբազան տուաւ յաւուր պատշաճի ու օրուան խորհուրդը բացատրող կուռ եւ իմաստալից քարոզ մը, վեր առնելով հայ ժողովուրդին աննկուն եւ անընկճելի կամքին ուժը, ազատութեան եւ հաւատքի սիրոյն անոր ունեցած զոհողութեան ոգին, ինչպէս նաեւ աշխատասիրութիւնը եւ հայրենասիրութեան գաղափարը, որոնց շնորհիւ հայ ժողովուրդը կրցաւ ոչ միայն տոկալ բոլոր դժբախտութեանց, տառապանքներուն եւ զրկանքներուն, այլ նաեւ մեծ ոստումով մը՝ կէս դարեայ կարճ ժամանակաշրջանի հոլովումով մը դառնալ ճարտարարուեստացած, գիտականացած, եւ մեծ պետութեանց շարքին կանգնիլ։

Ապա տեղի ունեցաւ Գոհաբանական Մաղթանք, վասն անսասանութեան եւ յաւերժութեան մայր Հայրենիք՝ Սովետ. Հայաստանին, անոր կառավարութեան եւ ժողովուրդին։

Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք, ներկայ ժողովուրդը ուզեց տօնախմբութիւնը շարունակել Ազգային Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ, որ դժբախտաբար փակ էր, ինչ որ որոշ դժգոհութիւններու պատճառ դարձաւ։ Եւ սակայն ներկաները իրենց ընդունելութիւնը կատարեցին եկեղեցիին բակին մէջ, ուր պատուոյ բարեւի կեցած էին Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի արիներն ու արենոյշները, ինչպէս նաեւ Պօղոսեան Ազգ. Վարժարանի աշակերտութիւնը՝ գլխաւորութեամբ իրենց հայրենասէր տնօրէնին Պր. Օննիկ Գալուստեանի։

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՍՈՎԵՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱԹՈՄԱԿԱՆ ՈՒԺԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ՆԱԽԱԳԱՀ *ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ*

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Ա·Փ·Ն·Ի ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Անդրանիկ Պետրոսեան, որ նախագահն է Սովետական Միութեան ատոմական ուժի հետազօտութիւններով զբաղող պետական կոմիտէին, ատոմական ուժին խաղաղասէր նպատակներով օգտագործման համար կայացած չորրորդ Միջազգային Խորհրդաժողովին մասնակցած է։ Անդրանիկ Պետրոսեան Ա.Փ.Ն. գործակալութեան թղթակիցներուն մանրամասն տեղեկութիւն տուած է՝ Սովետական Միութեան ատոմական ուժի խաղաղասէր նպատակներով օգտագործման յայտագիրին մասին, և յայտնած՝ որ յառաջիկայ տարիներուն, մեծաթիւ ատոմական ելեկտրակայաններ պիտի հիմնուին Սովետական Միութեան Եւրոպական, Կովկասեան և Ուրալի շրջաններուն մէջ։

Պետրոսեան մասնաւորաբար ըսած է.

– Անվիճելի իրողութիւն մըն է, որ մինչեւ 2000 տարին, երկրին գլխաւոր ելեկտրակայանները հիւլէական ուժով պիտի աշխատին։ Սովետական Միութեան ջերմափոխակերպիչ ատոմական ելեկտրակայաններուն ուժը՝ տասնեակ միլիոնաւոր քիլօուաթի պիտի հասնի։

Այդ պարագային, քիմիական նիւթի և այլ ճարտարարուեստի ճիւղերն ալ մեծապէս զարկ պիտի ստանան։ Աթոմով ջերմութիւն ապահովելու դրութիւնն ալ զարկ պիտի ստանայ։ Աթոմական կայանները, նկատելով որ շրջապատակումի վտանգ չեն պարզեր, հսկայ քաղաքներ հիմնելու հնարաւորութիւնը կ՚ընծայեն։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՒԱՆ.– ԹԱՍՍի թղթակից Ի. Մասլովը Պոննից հաղորդում է.–

Գերմանիայի Դաշնակցային Հանրապետութիւնում մեծ յաջողութեամբ են անցնում սովետահայ կոմպոզիտոր, ՍՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Արամ Խաչատրեանի նուագահանդէսները։ Նա հանդէս է գալիս որպէս արեւմտագերմանական սիմֆոնիկ նուագախմբերի ղեկավար, որոնք կատարում են իր ստեղծագործութիւնները։

Համպուրգի լեփ-լեցուն քաղաքային դահլիճում տեղի ունեցած համերգում, սովետահայ կոմպոզիտորը ղեկավարեց Արեւմտեան Գերմանիայ հռչակաւոր՝ Համպուրգի սիմֆոնիկ նուագախումբը։

Բուռն ծափահարութիւնների արժանացաւ նաև սովետահայ թաւջութակահարուհի՝ Զայքովսկու անուան կատարող երաժիշտների միջազգային մրցոյթի դափնեկիր Կարինէ Գէորգեանի ելոյթը, որը նոյնպէս նուագահանդէսի է եկել Արեւմտեան Գերմանիա։ Նա փայլուն կերպով կատարեց թաւջութակի և նուագախմբի համար Արամ Խաչատրեանի գրած ռափսոտիան։

ՀԱՅՐԵՆԻ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՅԿ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆՍ ԱՅՑԵԼԵՑ

Հայրենի մտաւորական եւ Սուտանէն հայրենադարձ Հայկ Գասպարեան, որ իր ազնուափայլ տիկնոջ հետ միասին օրերս այցի եկած է Եգիպտոս՝ ընկ.հի Արամի Օհանեանի հրաւէրին ընդառաջելով, Երկուշաբթի, 6 Դեկտեմբեր, կ. ե. ժամը 6.30ին խմբագրատունս այցելեց, ընկերակցութեամբ գաղութիս ծանօթ իրաւաբան եւ երգիծագիր Մեր Պարոյր Մասիկեանի։

Այս այցելութեան ներկայ գտնուեցան նաեւ ՊՊ Յովհ. եւ Նուպար Տրնկնեան եղբայրները։

Ջերմ ու մտերմիկ մթնոլորտի մէջ, հայրենի մտաւորականը իր ուրախութիւնը յայտնեց, որ 23 տարիներէ ետք հնարաւորութիւնը ունեցած է այցելել այն երկիրը՝ ուր առած էր իր պատանեկան կրթութիւնը։ Ցանախած եւ լրացուցած ըլլալով Գահիրէի Պէրպէրեան Երկրորդական Վարժարանը, Հայկ Գասպարեան բազմաթիւ բարեկամներ եւ մտերիմներ ունի Եգիպտոսի մէջ:

Հայրենի հիւրին հետ ունեցանք մտերիմ զրոյց եւ անկէ տեղեկացանք մայր հայրենիքի վերջին նորութիւններէն:

Հայկ Գասպարեան, որ բանասիրական գիտութեանց թեկնածու է, կ՚աշխատի Արուեստի ե Գրականութեան Ինստիտուտի օտար ժողովուրդներու հետ հայկական մշակութային կապերու բաժնի՝ հայ եւ Ֆրանսական մշակութային կապերու բաժանմունքին մէջ, որ կը կատարէ յուրջ ուսումնասիրութիւններ։ Գասպարեանի յօդուածները ոչ միայն լոյս կը տեսնեն մայր հայրենիքի՝ այլ եւ սփիւռքի թերթերուն մէջ եւ ունին խիստ ճանաչնականութիւն:

Այս ուրախ առթիւ բարի գալուստ եւ հաճելի կեցութիւն կը մաղթենք մեր բարեկամին։

ԶԻՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԷՆ ՄԻՆ՝ *ՏԻԿ. ՎԻՔԹՈՐԻԱ ԱՐՇԱՐՈՒՆԻԻ* ՄԱՀԸ ԵՒ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ Հինգշաբթի, մեր թերթը մամուլի տակ էր երբ ցաւով տեղեկացանք, որ Աղեքսանդրիոյ հանրածանօթ կին գործիչ, գրող եւ բազմավաստակ հայուհի, հին սերունդի լաւագոյն ներկայացուցիչներէն Տիկին Վիքթորիա Արշարունի, մահացած էր Չորեքշաբթի, 1 Դեկտեմբեր, երեկոյեան ժամը 9ին, Պաքոսի հաւաքական մայրապետներու ծերանոցին մէջ, 85 տարեկան հասակին։

Ողբ. Տիկին Վիքթորիա Արշարունի ապրեցաւ լեցուն կեանք մը եւ տուաւ հայութեան եւ հայ համայնքին այն ամէնը՝ որ իր բարոյական եւ նիւթական սահմաններուն մէջ կարելի էր իրեն տալ։

Իր ողբացեալ ամուսնոյն Տոքթ. Արշարունիի հետ կողք կողքի, ան նուիրումով լծուած էր համայնքին կրթական, բարեսիրական եւ ազգային աշխատանքներու, միաժամանակ աշխատակցելով հայ մամուլին եւ կատարելով գրական ուսումնասիրութիւններ։

Եղեռնի օրերուն եւ անկէ ետք, Արշարունի ամոլը ամէն կարգի օգտակար աշխատանք կատարած է Եգիպտոս ապաստանած՝ ըլլայ Սուէզիոյ գաղթականներուն՝ Փոր Սայիտի վրանաքաղաքէն ներս, ըլլայ որբանոցներէն եկած հայ որբուհիներուն, ապահովելով անոնց պատսպարան, ու զետեղելով զանոնք հայ ընտանիքներէ ներս։

Մտաւորական այս հայուհին իր ամբողջ կեանքին տեւողութեան ապրեցաւ եւ գործեց՝ առաջնորդըւելով իր ազգասիրական, ընկերասիրական եւ հայրենասիրական մաքուր զգացումներէն։

Մահուան սեմին, ան իր ամբողջ ունեցածը նուիրեց Աղեքսանդրիոյ համայնքին, չմոռնալով միաժամանակ իր անձնական արխիւին առաքումը Մայր Հայրենիքի։

Ողբացեալ Վիքթորիա Արշարունիին եղաւ Ազգային Յուղարկաւորութիւն, Ուրբաթ, 3 Դեկտեմբեր 1971, կ.ա. ժամը 11ին։

Թաղման կարգը կատարուեցաւ Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Չինչինեանի, մասնակցութեամբ Արժ. Տ. Վարագ Քհնյ.ի եւ դպրաց դասին։

Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեանց անդամներէն շատեր, գլխաւորութեամբ Պատկ. Թեմական Ժողովի ատենապետ Պր. Յ. Ամասունիի եւ Պատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր. Մ. Զարպհանէլեանի, եկած էին յարգանքի տուրք մատուցանելու այս արժէքաւոր հայուհիին անկենդան մարմնին առջեւ:

Յուղարկաւորներու շարքին մաս կազմեցին նաեւ հին սերունդի հայ իգական սեռի համեստափայլ տիկիններ, մշակութային միութեանց ներկայացուցիչներ, հայ մամուլի ներկայացուցիչներ եւ ողբացեալին բարեկամներէն ու ծանօթներէն Աղեքսանդրահայեր։

Եկեղեցական արարողութեանց աւարտին, Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. խօսեցաւ գեղեցիկ եւ բովանդակալից դամբանական մը, տալով ողբացեալի կեանքին մասին լայն ծանօթութիւններ եւ վեր առնելով Տիկին Արշարունիի բարի եւ օգտակար բազմաթիւ գործերը։

Ապա ողբացեալին դագաղը, ծածկուած բազմաթիւ ծաղկեպսակներով՝ ուղարկուած Ազգ. Իշխանութեան, վարժարանին, մշակութային միութեանց եւ այլոց կողմէ, ուղղուեցաւ Շաթպիի Ազգային Գերեզմանատունը, ուր վերջին աղօթասացութիւններէ ետք ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Հանգիստ այս օրինակելի հայուհիին ոսկորներուն։ Թող անոր յիշատակը ըլլայ անմոռաց:

Ս. Պ.

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Շար. Ա. էջէն)

Տեղի ունեցաւ պատուասիրութիւն՝ հայկական գոնեակով և շաքարով։ Խօսք առաւ Տեղապահ Սրբազան հայրը ու օրհնեց ներկաները և տուաւ լուսաբանութիւններ Առաջնորդարանին փակ ըլլալուն մասին, յորդորելով, որ բոլորն ալ պահեն իրենց պաղարիւնութիւնը և այս ուրախ օրը՝ ուրախութեամբ շարունակեն:

Ու բոլորը միաբերան «Ծաղկէր Ազատ իմ Հայրենիք» հայրենասիրական երգը թնթացնելէ ետք, մեկնեցան՝ մէկզմէկ շնորհաւորելէ յետոյ։

«ՏԻԳՐԱՆ ԵՐԿԱԹ»Ի ՄԷՋ

Նոյն օրը, կ.ե. ժամը 8էն սկսեալ, Աղեքսանդրիոյ «Տիգրան Երկաթ» ակումբին մէջ տօնակատարուեցաւ՝ Սովետական Հայաստանի 51րդ տարեդարձը, նախագահութեամբ Թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի։

Իրենց ներկայութեամբը այս Խրախճանք – Տօնակատարութիւնը պատուեցին նաև Արժ. Տ. Յուսիկ և Տ. Վարագ քահանաները, ազգային երեսփոխաններ՝ պպ. Մ. Սարաֆեան, Մ. Քէմպէճեան, Մ. Պէօշկէրեան և Ն. Մարկոսեան։ Նոյնպէս, ներկայ էին Տիրամայր Չինչինեանը, Տիկիններ Հ. Ալեքսանեան, Զ. Ֆերմանեան և զանազան մշակութային և մարզական միութեանց վարչականներ և անդամներ։

Նախ ներկայացուեցաւ «Երեւան-Էրէբունի» Հայկական գունաւոր կինոժապաւէնը, որմէ ետք արտասանեցին պպ. Գ. Քիւփէլեան և Գ. Նազարէթեան։ Մեներգեց՝ ծանօթ երգիչ Պր. Բարսեղ Գարթալեան, դաշնակի ընկերակցութեամբ Պր. Գէորգ Փիլիկեանի։

Ապա այս երեկոյթը շարունակուեցաւ ուրախ և խանդավառ մթնոլորտի մէջ՝ խրախճանքով մը, որ տեւեց մինչեւ ուշ գիշեր։

ՎԱԶԱԿԱՆ

Աղեքսանդրիա, 29 Նոյ. 1971

ՊՐ. ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ Բ. ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ ՈՂԲ. ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Չորեքշաբթի, 24 Նոյեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 8.30ին, Աղեքսանդրիոյ Հայ Աւետարանական Երիտասարդաց Միութեան կողմէ՝ Դասախօսական Երեկոյ մը կազմակերպուած էր միութեան հաւաքատեղիին մէջ, նուիրուած հայ մեծ բանաստեղծ ողբացեալ Պարոյր Սեւակի:

Ընտրանի մեծ թիւով մշակութասէր հայեր եկած էին ունկնդրելու օրուան բանախօսը՝ ծանօթ գրող եւ Ազգ. Երեսփոխան Պր. Մկրտիչ Անդրանիկ Քէմպէճեանը։

Ներկաներուն մաս կը կազմէին Արժ. Տէր Յուսիկ եւ Տէր Վարագ քահանաները, Պատկ. Քաղաք. Ժողովի բ. ատենապետ Պր. Լեւոն Հիւրմիւզ, Պատկ. Թեմական Ժողովի բ. ատենադպիր Պր. Մուրատ Քէօշկէրեան եւ մշակութային միութեանց վարչական անդամներ։

Յարգելի բանախօսը աւելի քան մէկ ժամ արտայայտուեցաւ Պարոյր Սեւակի կեանքին ու գործին մասին, ու ներկաները ունկնդրեցին խղճամիտ ու գրեթէ լրիւ ուսումնասիրութիւն մը։

Այս առթիւ, յարգելի բանախօսը մէջբերումներ եւ վերլուծումներ կատարեց բանաստեղծին վերջին ստեղծագործութիւն՝ «Եղիցի Լոյս»էն, ու արժանացաւ բոլորին ջերմ շնորհաւորութիւններուն։

Յաջորդով պիտի տանք հատուածներ այս շահեկան բանախօսութենէն:

ՎԱԶԱԿԱՆ

ՈՒՐՈՒԿՈՒԷՅ

ՀՆՉԱԿԵԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ 34-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Նոյեմբեր 20ին, Մոնթեվիտէոյի Հայ Մշակութային Սրահին մէջ՝ մեծ պատրաստութեամբ տօնուեցաւ Հնչակեան Ուսանողական Միութեան 34րդ տարեդարձը։ Այս առթիւ նախատեսուած են նաև զանազան մարզական, մշակութային և ընկերային ձեռնարկներ։

Նախատեսուած մրցումներէն են ֆութպոլի բաժակի մրցաշարք մը։ Այս առնչութեամբ նշենք, որ Ուսանողական Միութեան խումբը, երեք տարիէ ի վեր կը պահէ անպարտ ախոյեանի տիտղոսը՝ գաղութին մէջ։

Դեկտեմբերին, որոշուած է պատշաճ թատերասրահի մը մէջ կազմակերպել թատերական երեկոյթ, ներկայացնելով ընկ. Համբարձում Կանիմեանի անդրանիկ մէկ ստեղծագործութիւնը՝ «Անեբեան ու Սէրը» ծիծաղաշարժ կատակերգութիւնը:

Պիտի կազմակերպուին նաև մշակութային ու ընկերային տարբեր հանդիսութիւններ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ ԳԱՀԻՐԷ

Կիրակի, 2 Յունուար 1972

ՍՐԱՀԻՍ ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ ԾՆՆԴԵԱՆ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ

ԴԱՍԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ՀԱՅ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻ ՌԱՀՎԻՐԱՅ
ԻՍՐԱՅԷԼ ՕՐԻ
(ՄԱՀՈՒԱՆ 260-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ)

ՕՇԱԿԱՆ ՔՀՆՅ. ԱՇԸԳԵԱՆ

Այսօր, սփիւռքի հայութիւնը այնքան պէտք ունի, անցեալի մեր արիւնաներկ մագաղաթեայ դարաւոր պատմութեան քառուղիներուն վրայ կանգնած հերոսներէն՝ կեանքի օրինակներ վերցնելու, անոնցմով ներշնչուելու, անոնց կեանքի բուրային մէջ դրծուելու, անոնց երկաթեայ կամքով մնալու իբրեւ հայեր եւ որպէս այդ՝ դաստիարակելու մատղաշ սերունդը, արտասահմանեան մեր դժուարին պայմաններուն մէջ, ուր բազմալեզու ցեղեր, պատրաստ են իրենց համայնակուլ փոսին մէջ թաղելու մեզ և մեր ժառանգութիւնները։

Իսրայէլ Օրի...: Տեսնենք զինք իր կեանքի պատմութեան մէջէն:

17րդ դարու վերջին քառորդին, հայ ժողովուրդը իր դժուարին օրերը կ'ապրէր։ Պարսիկ խաներ՝ կ'աւերէին, կ'աւարէին և մանկահաւաքներ կը կազմէին, խլելով հայ մանուկներն ու պատանիները իրենց ծնողներէն։

Այս բոլորը կարծէք քիչ էին, երբ վրայ կը հասնէին կաթոլիկ քարոզիչներ՝ որոնք կը համարձակէին քրիստոնէութիւնը քարոզել՝ աշխարհի մէջ պետականօրէն առաջին քրիստոնեայ ժողովուրդի մը զաւակներուն, խոստանալով տնտեսական օգնութիւն, եւրոպական դեսպանատուներէ կեանքի ապահովութիւն և ինչու չէ... արքայութիւն մտնելու երաշխաւորութիւն:

Հայ գիւղեր ու քաղաքներ, որոնց վրայ ամէն վայրկեան «դամոկլեան սուր»ի մը պէս կախուած կը մնար հաւատափոխութեան սպառնալիքը, մէջին ճամբայ մը որոնելու իրենց շուար կացութեան մէջ, անոնցմէ շատեր՝ հռոմէական վարդապետութեան ակամայ հակելու պարտաւորութիւնը կը զգային։

Ի տես այս դժնդակ կացութեան, հայոց ծերունազարդ հայրապետը՝ Յակոբ Դ. Ջուղայեցի, 1678 թուին գաղտնի ժողովի մը հրաւէր կը ղրկէր Մոկաց, Ռշտունեաց, Սիւնեաց, Ղարաբաղի եւ այլ կիսանկախ լեռնային շրջաններու հայ մելիքներուն, որպէսզի գան, հաւաքուին ի Ս. Էջմիածին՝ դարման մը գտնելու հայոց դժբախտութիններուն:

Էջմիածնի գաղտնի ժողովը որոշում կ'առնէ, վեց հոգինոց պատուիրակութիւն մը ուղարկել Եւրոպա՝ քրիստոնեայ ազգերէն և ի մասնաւորի Հռովմի գահակալէն օգնութիւն խնդրելու, որպէս քրիստոնեայ նաւաբեկեալներ։

Պատուիրակութիւնը, գլխաւորութեամբ Հայոց Հայրապետին, ճամբայ կ'ելլէ և երբ կը հասնի Կ. Պոլիս, ծերունի հայրապետը՝ չտոկալով ճանապարհորդութեան յոգնութեանց, կը վախճանի, ինչպէս պատահած էր տասը դար առաջ Ս. Սահակ Ձորափորեցի Կաթողիկոսին՝ դէպի Դամասկոս ուղեւորութեան ճամբուն վրայ։

Հայ պետականութեան բացակայութեան, Հայց. Առաք. Ս. Եկեղեցւոյ հովուապետներ՝ քաղաքական ու կրօնական ազգային պարտաւորութիւններ իրենց ուսերուն, կուգային զոհուիլ, նուիրումի ու զոհողութեան խորաններու առջեւ, օրինակելի սուրբեր դառնալով մեր եկեղեցականութեան և ժողովուրդին:

Ս. Հայրապետին վախճանումէն շշմած, պատուիրակութեան միւս անդամները ետ կը վերադառնան իրենց գաւառները, ի բաց առեալ ամենէն կրտսեր ներկայացուցիչէն, որուն տարիքը 20-22ի միջեւ կը տարուբերէր: Զանել հասակին, վառ երազներէ կլանուած և այդ երազներուն տիրելու հզօր կամքով խանդավառ այս երիտասարդը՝ կ'որոշէ առանձինն շարունակել գործը, իր վարդագոյն երեւակայութեան մէջ տեսնելով իր պատկերը՝ իրմով փրկուած Հայաստանի մը վաղուան թագաւորին..

Ո՞վ էր այս մարդը սակայն, եթէ ո՛չ Իսրայէլ Օրին, զաւակը՝ Ղարաբաղի ծերունի Մելիք Պըռոշին, որ իր յառաջացեալ տարիքին բերմամբ որդին ուղարկած էր Էջմիածնայ գաղտնի ժողովին։

Ան, նախ կը մեկնի Վենետիկ, ուր դրամ ունենալու համար կը զբաղի վաճառականութեամբ և քանի մը տարի ետք, երբ կ'ապահովուի հարկ եղած նիւթականով և կը տիրէ լատիներէնին, կ'անցնի Ֆրանսա՝ ուր կը մտնէ զինուորական ծառայութեան, քաջաբար կը կռուի Անգլօ-Ֆրանսական պատերազմին և խիզախութեան անզգոյշ մէկ պահուն՝ գերի կ'իյնայ և սակայն գերիներու փոխանակութեան համաձայնութենէն օգտուելով, կը դառնայ կրկին Ֆրանսա. բանակ, ուր իր քաջութեան համար կը պարգեւատրուի սպայի աստիճանով: Օգտուելով իր հանգամանքէն, կը դիմէ բանակի իր հրամանատարներուն, պարզելով Հայաստանը ազատագրելու իր ծրագիրը։

Հաւանաբար, քաջալերանքի արժանացած չըլլալով, Օրին կը ստիպուի անցնիլ Գերմանիա, ուր զինք կը տեսնենք Պֆալց նահանգի, Տուսելտորֆ քաղաքի իշխան՝ Եոհան Վիլհելմի զինուորական ծառայութեան մէջ։

Օրին երբ կը մտերմանայ իշխանին հետ, հոն եւս կը պարզէ իր ծրագիրը: Իշխանը երկար ուսումնասիրելէ ետք, կ'առաջարկէ Օրիին վերադառնալ Հայաստան, ապահովել Էջմիածնայ և իր հօտին հպատակութիւնը Հռոմի Պապին, որմէ ետք որպէս կաթոլիկ համայնքի մը ընձեռած օգնութիւն՝ կազմակերպուի նոր խաչակրութիւն մը, Պապին հովանաւորութեամբ ազատագրելու Հայաստանը։

Յոգնութիւնը իր բառարանէն վանած մեծ հայրենասէրը, անմիջականօրէն ճամբայ կ'ելլէ

(Շար. տես էջ 4)

ՀԱՅՐԵՆԻ ՄԵԾ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ
ՄԻՔԱՅԷԼ ՄԱԶՄԱՆԵԱՆ

Ինչպէս հաղորդած էինք, երկարատեւ եւ ծանր հիւանդութենէ ետք, Երեւանի մէջ, Հոկտեմբեր 30ին, իր մահկանացուն կնքեց՝ Հայաստանի երիցագոյն ճարտարապետ, հայ ճարտարապետութեան բազմաբեղուն

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ ՄԻՔԱՅԷԼ ՄԱԶՄԱՆԵԱՆ

երախտաւորներէն՝ Միքայէլ Մազմանեան։

Ան ծնած էր Թիֆլիս, 1899ին, Միջնակարգ ուսումը ստացած էր Թիֆլիսի «Ներսիսեան» վարժարանին մէջ, իսկ ճարտարապետութեան վկայականը՝ Մոսկուայի ճարտարապետական ֆաքիւլթէէն։

Եղած էր Երեւանի Բազմարուեստից հիմնարկի կազմակերպիչներէն մէկը եւ առաջին տնօրէնը, դասաւանդելով հիմնարկի շինարարական ֆաքիւլթէի ճարտարապետական բաժնին մէջ։ Եղած էր նաեւ Հայաստանի Ճարտարապետներու Միութեան կազմակերպիչներէն մէկը։

1955էն 1970, շուրջ 15 տարի, գլխաւորած էր «Երեւաննախագիծ» հիմնարկի յատակագծման արուեստանոցը, ուր անոր գործօն մասնակցութեամբ, մշակուեցան Երեւանի բնակելի նոր շրջաններուն եւ քաղաքի կեդրոնական մասին վերակառուցման եւ բազմաթիւ այլ յատակագիծեր:

Մ. Մազմանեան ընկերացած էր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, երբ Երուսաղէմ գացած էր։

Անոր բազմաբեղուն քաղաքաշինական գործունէութեան պսակը հանդիսացաւ՝ Երեւան քաղաքի գլխաւոր յատակագիծը, կազմուած մինչեւ երկու հազար թուականի հեռանկարային զարգացման համար, որ ընդունուեցաւ եւ հաստատուեցաւ կառավարութեան կողմէ։

Ճարտարապետ Միքայէլ Մազմանեանի բազմամեայ վաստակը գնահատուած է աշխատանքային Կարմիր Դրօշի շքանշանով, մետալներով եւ պատուագրերով։

ՍՈՎԵՏ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ընկեր Գրիգոր Պօղոսեանի Ելոյթը
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Ինչպէս մեր անցեալ թիւով խոստացած էինք, տորեւ ամբողջութեամբ կը հրատարակենք այն ելոյթը՝ զոր ունեցաւ Եգիպտոսի մէջ սովետ էներկեթիքայի մասնագէտներու ղեկավար՝ ճարտարագէտ-էներկեթիկ ընկեր Գրիգոր Պօղոսեան, 28 Նոյեմբեր 1971, կիրակի երեկոյեան, Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ՝ Սովետական Հայաստանի 51րդ տարեդարձին առթիւ կազմակերպուած ճաշկերոյթ-խրախճանքի ընթացքին։ ԽՄԲ.

Ես չէի սպասում որ հարկ կ'ունենամ այստեղ ելոյթ ունենալու եւ ես ինձ ձեռքն ունենալով հրաւիրատոմսը, առաջինը, ես ուզում էի շնորհակալութիւն յայտնել-

Ընկեր Գրիգոր Պօղոսեան իր ելոյթին ընթացքին
(Լուսանկար՝ ՀՐԱՆԴԻ)

լու, որ այսպիսի լաւ առիթ է ընծայուել, որ այստեղ ես մօտիկից կարողանամ ծանօթանալ իմ հայրենակիցների հետ։

Ես չգիտէի ինչպէս դիմել ձեզ, տիկնայք պարոնայք ասել, ընկերուհիներ - ընկերներ՝ ես չգիտէի թէ ընդունուած է թէ ոչ, բարեկամներ՝ մի քիչ պաշտօնական: Բայց ես հիմա տեսնում եմ, որ ամենալաւ ձեւը այդ ողջոյնի, պէտք է լինի քոյրեր եւ եղբայրներ՝ հարազատ եւ թանկագին:

Այլ կերպ ձեզ դիմել չի կարելի, լսելով այն բոլորը՝ ինչի մասին այստեղ խօսեցան: Այլ կերպ չի կարելի դիմել նրանց, ովքեր երկար տարիների ընթացքում, դժուար պայմաններում, օտար երկրում պահպանել են հայութիւնը, պահպանել են հայկական սովորութիւնները, հաւատը, լեզուն։ Դա հեշտ չի եւ ես կ'անուանէի դա հերոսութիւն։ Դա կարելի են անել միմիայն հնարաւոր ղեկավարներ, այնպիսին ինչպիսին էլ այն ընկերները, եթէ քոյլ կուտաք, որոնց մենք այսօր լսեցինք եւ որոնք կարող են միաւորել հայ ազգութիւնը այս պայմաններում:

Այդ կարելի է անել այն դէպքում, ինչպէս ճիշդ ասեցին, եթէ այն երկիրը՝ որտեղ գտնւում են հայերը, այդ երկրի կառավարութիւնը հնարաւորութիւն է տալիս հայերին պահպանել իրենց հայութիւնը, պահպանել իրենց լեզուն, ունենալ դպրոցներ եւ աշխատել այդ երկրի ժողովրդի հետ միասին բարիքներ ստեղծելով ե՛ւ այդ ժողովրդի համար, ե՛ւ իրենց համար։

Որպէս Սովետական հայութեան ներկայացուցիչ, ես պատիւ ունիմ շնորհաւորելու ձեզ՝ այս պանծալի տօնի առթիւ եւ ցանկանալ ձեզ յաջողութիւններ՝ ձեր հետագայ աշխատանքներուն համար։

Յաջողութիւն այն մեծ գործում, որ դուք այստեղ անում էք, պահպանելով հայ ազգը։ Յաջողութիւն ձեր անձնական կեանքում եւ ցանկանալ որպէսզի մեր սովետահայ ժողովուրդի եւ հայութեան՝ սփիւռքահայութեան մէջ, մասնաւորապէս Եգիպտոսի հայութեան մէջ կապերը որքան կարելի է աւելի ամրանան, աւելի մօտենան եւ աւելի սերտանան։

Ճիշդ է, ես խօսում եմ ոչ ձեր բարբառով, բայց կարծում եմ որ դուք հասկանում էք։

Իսկապէս 51 տարի, դա մեծ ժամանակաշրջան է, բայց այդ 51 տարուայ ընթացքում Սովետական Հայաստանում՝ ընդամենը 30000 ք.ք. տարածութեամբ, արուած է մեծ գործ։ Եւ ես – այստեղ բաւականին խօսեցին – չեմ ուզում խօսել պատմութեանը մասին, քանի որ նոր տարեդարձներ ենք մենք կատարում, արդէն 1920 թուականը անցնում է պատմութեան խորքերը, բայց այնուամենայնիւ, այդ մեծ ժամանակաշրջանում կատարուած է մեծ թռիչք, որի մասին այստեղ ձեզ պիտի խօսիմ։

Դուք անցեալ տարի լսած կը լինէք այն թուերի մասին, որոնք բնորոշում են այդ թռիչքը: Ես չեմ ուզում ձեզ ծանրաբեռնել թուերով, բայց ասեմ, որ ներկայումս Հայաստանում արտադրւում է այնպիսի առաջաւոր տեխնիկայի գործիքներ, որոնք արտադրւում են մի շարք առաջաւոր Եւրոպական երկրներում:

Մինչ հիմա Եգիպտոսում՝ Աֆրիկայում եւ այլ, վերականգնւում է զարգացող երկիր, եւ դրանց թւում են հաշուիչ մեքենաներ, դրանց թւում է նոյնպէս աւտոմեքենաներ եւ այլ։

Հայաստանում աւտոմեքենայ արտադրելը՝ դա երազ էր, բայց համարեայ այդ երազը դարձել է իրականացած երազ եւ մենք արտադրում ենք այդ մեքենաները։ Այդ մեքենաները արտադրւում են ոչ միայն Սովետ Միութեան միւս հանրապետութիւնների համար, այլ եւ արտասահմանի: Եւ այդ մեքենան քանի որ իսկապէս երազ է, մենք անուանեցինք «ԵՐԱԶ», դա Երեւանի աւտոգործարանն է (Երեւանի Աւտոզաւոդ)։

Արդ, տարուէ տարի Սովետական Հայաստանում աճել է ընդհանուր մակարդակը ե՛ւ բանուորութեան, ե՛ւ գիւղացիութեան, ե՛ւ մտաւորականութեան։

Եւ այստեղ ճիշդ ասեցին, որ մեր մտաւորականութիւնը, մեր գրողները, մեր բանաստեղծները, մեր ինժեներները, նրանք ներկայումս դրսեւորում են սփիւռքում այն բոլորը՝ ինչ կարող է անում հայը, եթէ նրան հնարաւորութիւն տան այդ բոլորը անելու։ Իսկ այդ հնարաւորութիւնը մեզ տուեց Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութիւնը: Եւ սիմպոլիք նշանակութիւն է ստանում այն՝ որ Նոյեմբերին մենք տօնում ենք եւ Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութեան, եւ Սովետական Հայաստանի տարեդարձը։ Այդ տօները ընդամենը միայն 20 օրով են ընդմիջուած, բայց եւ այնուամենայնիւ սիմպոլիք է այն տեսակէտից, որ ճիշդ է այստեղ ասուածը՝ որ Հոկտեմբերեան Մեծ Յեղափոխութիւնը հնարաւորութիւն տուեց սովետահային եւ սովետական ժողովուրդին, որ լինի։

(Շար. տես էջ 6)

ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ՊԵՏՐՈՍ ՕՀԱՆ ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆ

(ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐ)

Ողբացեալ ընկեր Պետրոս Պոսթանճեան, որուն կսկծալի մահը տեղի ունեցաւ Նոյեմբեր 5ին եւ թաղումը՝ 7 Նոյեմբերին, Սոֆիայի (Պուլկարիա) մէջ, ծածկանունով յայտնի Շմաւոն Պարոյր, 5րդ զաւակն է Ակնայ Ապուշէյխ գիւղի ծանօթ Պոսթանճեան գերդաստանին, զաւակը Օհանի։ Ան ծնած էր 18 Փետրուար 1885ին՝ Կ. Պոլսոյ մէջ։

Պոլսոյ «Պանքայի դէպք»էն ետք, Պետրոսի ծնողքը կը թողուն տուն եւ գործ, ու ժամանակաւոր կերպով՝ իրենց վեց զաւակներուն հետ միասին, կ'երթան հաստատուելու Պուլկարիոյ Պուրկազ նաւահանգիստը։ Եւ սակայն քաղաքական իրերայաջորդ դէպքերը պատճառ կը հանդիսանան, որ Օհան Պոսթանճեանի ընտանիքը վերջնականապէս ապրի Պուլկարիոյ ասպնջական հողին վրայ։

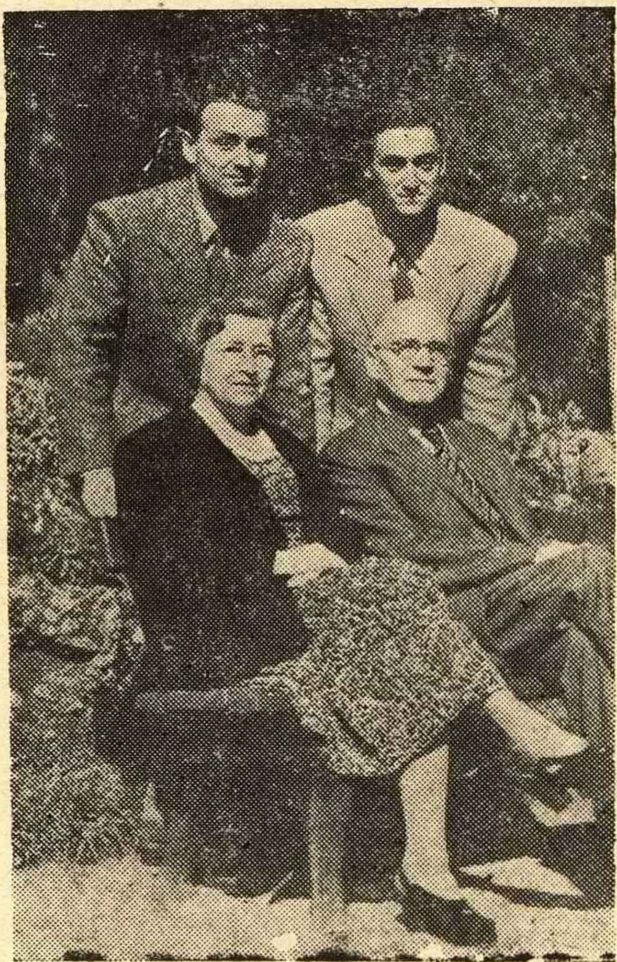
Իր ուսումը շարունակելու համար, ծնողքը զինք կ'ուղարկեն Իզմիրի Ամերիկեան Գոլեճը, ուր երկու տարի հետեւելէ ետք անոր դասընթացքներուն, քաղաքական կացութեան պատճառով, պատանի Պետրոս կը ստիպուի վերադառնալ Պուրկազ, ուր ինքնաշխատութեամբ կը շարունակէ իր ուսումը, զարկ տալով մանաւանդ հայոց լեզուի եւ գրականութեան։

Իր եղբօր՝ Շաւարշի թելադրութեամբ, ան 1904ին կ'անդամագրուի տեղւոյն Ս. Դ. Հնչակեան Մասնաճիւղին եւ կը դառնայ անոր գործօն անդամներէն մին։

Այդ օրերուն Պուրկազ կ'այցելէ Հնչակեան Կեդրոնի լիազօր գործիչ՝ ընկեր Հրատ Կամսարը, որուն՝ քաղաքական եւ ընկերային հրատապ հարցերու շուրջ տուած հրապարակային կուռ բանախօսութիւնները, մեծապէս կը խանդավառեն երիտասարդ Պետրոսը եւ զինքը կ'առաջնորդեն դէպի ապագայ հասարակական գործիչը եւ գաղափարի անխոնջ նուիրեալը։

Կարճ ժամանակ ետք, ողբ. ընկեր Պետրոս Պոսթանճեան կը ստանձնէ կուսակցութեան տեղւոյն մասնաճիւղին քարտուղարութիւնը, զոր մեծ հմտութեամբ եւ կանոնաւորութեամբ կը վարէ աւելի քան քսան տարիներ։

Քարտուղարութեան պաշտօնէն բացի, ողբացեալ ընկերը եղած

Ողբ. ընկեր Պետրոս Պոսթանճեան՝ շրջապատուած իր ընտանիքին անդամներով (Տիկին Վերոն, Հրանդ (ողբ.) եւ Ժիրայր Պոսթանճեաններ)

է կամաւոր Թղթակից հնչակեան բոլոր թերթերուն եւ կեանքի իր վերջին տարիներուն խմբագրական իր բաժինը բերած է «Պատմութիւն Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան» Բ. հատորին։

Ողբացեալ ընկեր Պ. Պոսթանճեան մեծ աշխատանք տարած է Պուլկարի Հնչակեան մասնաճիւղին ծաւալման եւ արդիւնաշատ գործունէութեան գծով։ Ան նախաձեռնարկ եղած է տեղւոյն «Արարատ» հնչակեան ընթերցասրահի հիմնադրութեան։ Այս ընթերցասրահը իր ամբողջ գոյութեան ընթացքին (1905) — 1931) գործեց ողբացեալ ընկերոջ ղեկավարութեան տակ։

Հնչակեան Շրջանային Համագումարներուն, ողբացեալ ընկերը կը մասնակցի որպէս պատգամաւոր ու երեք անգամ կ'ընտրուի Պուլկարիոյ Շրջանային Վարչութեան Գործադիր Ցանձնախումբի անդամ։

Ողբացեալ ընկեր Պետրոս Պոսթանճեանի հասարակական գործունէութիւնը չի սահմանափակուիր միմիայն կուսակցական աշխատանքներով։ Ան հանրային զանազան մարզերու մէջ կը բերէ իր անսակարկ մասնակցութիւնը, դառնալով անդամ Ազգային Վարժարանի հոգաբարձութեան, Թաղական Խորհուրդի, եւ հիմնադիրներէն կը հանդիսանայ Պուլկարիոյ մէջ ՀՕԿի, ինչպէս նաեւ «Երեւան» մշակութային Միութեան։

Ողբացեալ ընկերը ըլլալով գրասէր, ունէր հոյս եւ այժէքաւոր գրադարան մը՝ աւելի քան 2200 հատորներէ բաղկացած, որը 1966ի վերջերուն նուիրեց Ս. Հայաստանի Գիտական Ակադեմիայի Ֆոնտամենթալ Գրադարանին, ձեռամբ Երեւանի Մատենադարանի գիտական աւագ աշխատակիցներէն՝ Վարդան Գրիգորեանի։ Այս գիրքերուն հետ միասին, ողբացեալ ընկերը հայրենիք ուղարկեց նաեւ իր անձնական՝ ինչպէս նաեւ Պուլկարի Ս. Դ. Հնչակեան Մասնաճիւղի ամբողջական արխիւները՝ սկսեալ 1904 Թուականէն։

Ողբացեալ ընկեր Պետրոս Պոսթանճեան ամուսնացած է 1924 Թուականին, Օր. Վերոնիք Կիւլպիւէքեանի հետ։ Այս երջանիկ ամուսնութենէն անոնք կ'ունենան երկու զաւակներ՝ Հրանդ եւ Ժիրայր, որոնք կը մեծնան ընտանեկան հայեցի դաստիարակութեամբ ու իրենց նախնական ուսումը աւարտելէ ետք՝ Պուրկազի Գերմանական Կիմնազիան, կը հետեւին Սոֆիայի մասնագիտական ֆաքիւլթէները, ուրկէ Հրանդը՝ բարձր նիշերով կը վկայուի Նուրբ մեքենաներու եւ տեսողական գործիքներու (օփթիք) իբր ճարտարագէտ, իսկ Ժիրայրը՝ կը վկայուի հանքային բարձրախաւի կրազիւսի մասնագէտ-ճարտարագէտ։

(Շար. տես էջ 6)

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ 58-ՐԴ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

1970ԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ 1.420.309 ՏՈԼԱՐ ՏՐԱՄԱԴՐԱԾ Է ԱԶԳԱՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՈՒ

Հ.Բ.Ը. Միութեան 58րդ Ընդհանուր Ժողովը գումարուեցաւ Նոյեմբեր 6ին, Շաբաթ օր, Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդարանի Մշակութային Կեդրոնի Գաւիթեան հանդիսասրահին մէջ, Նիւ Եորք։

Հ.Բ.Ը. Միութեան Նախագահ Պր. Ա. Մանուկեան իր ճառը կարդացած պահուն։ Իր աջին Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան, իսկ ձախին Հ.Բ.Ը.Մ. ընդհ. տնօրէն Պր. Միսաք Հայկենց։

(Լուսանկար՝ ԿԱՐՊԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ)

Նախորդ տարիներու բաղդատմամբ, 58րդ Ընդհ. Ժողովը տեղի ունեցաւ աւելի քան ամիս մը առաջ։ Ժողովին կը մասնակցէին 115 իրաւասու անդամներ, որոնք Միութեան զանազան երկիրներու մասնաճիւղերէն ստացուած 1373 իրաւասու ձայներ կը ներկայացնէին։ 12 կէտերէ բաղկացեալ օրակարգին բոլոր հարցերը քննութեան առարկայ եղան յաջորդական երկու՝ երկար, հեզասահ եւ շինարար նիստերու ընթացքին։

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Արքեպիսկոպոսի աղօթքով բացուեցաւ ժողովին առաջին նիստը, առաւօտեան ժամը 10.30ին։ Դիւանական աշխատանքներու սկսելէ առաջ, Հ.Բ.Ը.Մ.ի Նախագահ Պր. Ա. Մանուկեան կարդաց 1971 տարուան ընթացքին մեզմէ անդարձ բաժնուած անդամներուն անուանացանկը։ Ժողովականները մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութեամբ յարգեցին յիշատակը կազմակերպութեան հիմնադիրներուն, բարերարներուն, վաստակաւորներուն եւ նորոգ հանգուցեալ անդամներուն եւ Առաջնորդ Սրբազան Հայրը «Հոգոց» արտասանեց։

ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ

Պր. Մանուկեան Ընդհանուր Ժողովի ատենադպիր անուանեց Պր. Յակոբ Աղամեանը եւ նշանակեց հետեւեալ յանձնախումբերը.—

Ստուգիչ Յանձնախումբ.— Պրք. Քերոբ Պտուկեան, Տոքթ. Արշաւիր Կէօնճեան եւ Ճան Թոփուզեան։

Քուէախոյզ Յանձնախումբ.— Պրք. Սեդրակ Արտունի, Միրճան Գիրեան եւ Օննիկ Նորհատ։

Նշանակիչ Յանձնախումբ.— Պրք. Ռիչըրտ Կրեկըրի, Տիկին Մաքրուհի Ս. Յովսէփեան եւ Ռիչըրտ Թոնամեան։

Որոշումներու Յանձնախումբ.— Պրք. Անդրանիկ Փոլատեան, Երուանդ Ազատեան եւ Տոքթ. Քէշիշեան։

ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԲԱՑՄԱՆ ՃԱՌԸ

Պր. Մանուկեան կարդաց շահեկան ճառ մը, որուն սկիզբը

(Շար. տես էջ 5)

ԻՍՐԱՅԷԼ ՕՐԻ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

յանձն առնելով այդ օրերու ուղեւորութեան տաղտկալի պայմանները, տարի մը ետք հասնելու համար իր հայրենի գաւառը՝ Ղարաբաղ, ուր նոյնիսկ առանց իր իսկութիւնը ճանչցնելու իր հարազատներուն, շրջանի մեծամեծներուն կը պարզէ վիլհելմեան ծրագիրը։ Ժողովուրդի ֆիզիքական փրկութեամբ մտահոգ իշխանները, կ'առաջարկեն Օրիին ներկայանալ Էջմիածնայ Տ. Նահապետ Եդեսիացի Կաթողիկոսին, որուն կարծիքն ու հաւանութիւնը էական էր եւ նոյնիսկ վճռական։

Օրին կը փութայ Էջմիածին, ուր Հայրապետը՝ գնահատելով հանդերձ տարուած աշխատանքը, կտրականապէս կը մերժէ իր եւ ժողովուրդին հպատակութիւնը Հռովմայ գահին։

Իսրայէլ Օրին յուսահատող չէր։ Կը դիմէ Գանձասարի Կաթողիկոս Եսայի Ջալալեանին։ Թափուած աշխատանքին ի տես, Կաթողիկոսը յուսահատութեան չմատնելու համար Օրին, կ'առաջարկէ միջին ուղի մը, ազատագրել Հայաստանը նախ, առանց բանակցութեամբ ճշդել Էջմիածնայ գահին հպատակութեան հարցը եւ առ այդ, կ'առաջարկէ իր միաբանութենէն՝ Հայր. Եկեղեցւոյ դաւանաբանութեան հմուտ Մինաս Վարդապետը ընկերացնել, դէպի Եւրոպա անոր ուղեւորութեան ճամբուն վրայ։

Օրի եւ Մինաս Վրդ. միատեղ կ'անցնին Գերմանիա եւ ձեռք բերուած արդիւնքը կը հաղորդեն Վիլհելմ իշխանին։ Իշխանը սակայն, զիրենք դիւանագիտական օրոցքէն վար կ'առնէ, յայտնելու համար թէ բանակային տեղափոխութեանց դժուարութեան, մարդկային ու նիւթական հսկայ զոհողութեան փոխարէն՝ Հայաստանէն ոչ մէկ նիւթական շահ կարելի էր ակնկալել։ Ուստի անիմաստ զոհողութիւն կը նկատէ այդ՝ եւրոպական դիւանագիտութեան համար։

Բայց հայրենասիրութեան հուրով աւլցուն Օրիի հոգիին վրայ, ոչ մէկ պաղ ջուրի սրբսկում չեն ազդեր, որովհետեւ քիչ անց, Օրին եւ Մինաս Վարդապետը կը տեսնենք Մոսկուայի մէջ, ուր ազատագրական պայքարի դիւանագիտական խաղաքարտերը կը բանայ Մեծն Պետրոսի սեղանին վրայ։

Ֆեդրոկրատի մեծ դիւանագէտը, դէպի տաք ջուրերը իջնելու իր ծրագրին մէջ, բանալի դռներէն մին նկատած էր Հայաստանը, որով կը քաջալերէ Օրին, անոր կը շնորհէ գնդապետի աստիճան եւ մինչեւ ռուս շըւէտական պատերազմին վախճանը, կ'առաջարկէ որ ան յանձն առնէ Պարսկաստանի մէջ ռուսական դեսպանի պաշտօնը վարել, հարկ եղած պատերազմական տեղեկութիւնները քաղել եւ պարսիկ բանակի խոցելի կէտերը նկատի առնել, առ ի պատրաստութիւն ռուս եւ պարսիկ ճակատամարտին։

Օրին իր շքախումբով կը հասնի Շամախի պարս. սահմանը եւ կը սպասէ մուտքի ձեռնակերպութեան։ Պարսիկ արքունիքը, տեղեկանալով որ Օրին հայ է, դժուարութիւններ կը յարուցանէ եւ միայն երկու տարի ետք, ռուս եւ պարսիկ դիւանագիտական տաք բանակցութիւններէ յետոյ, կ'արտօնուի անոր մուտք գործել Պարսկաստան։

Օրին լաւագոյնս կ'արժեցնէ իր վրայ դրուած յոյսերը եւ զինուորական հարկ եղած տեղեկութիւնները կը հասցնէ ռուսական արքունիք։

Արեւմտաեւրոպական դիւանագիտական շրջանակներուն ծանօթ էր Օրիի զինուորական հեռանկարը, որով նկատի ունենալով որ զինուորական յառաջխաղացք մը ռուսերուն կողմէ եւ անոնց ազդեցութեան զօրացումը Անդրկովկասի մէջ՝ հակառակ էր իրենց տնտեսական եւ զինուորական շահերուն, իրենց դեսպաններուն միջոցաւ պարսիկ արքունիքին մօտ կ'ամբաստանեն Օրին, իրենց ամբաստանութիւնը հիմնաւորելով ֆրանս. տառախաղերու վրայ, յայտնելով, թէ ISRAEL ORI բառը կեղծանուն մըն է գիրերու խառնուրդով՝ որ կը նշանակէ IL SERA ROI (ան թագաւոր պիտի ըլլայ)։

Պարսիկ թագաւորը կը պահանջէ Օրիի անմիջական հեռացումը։

Հարկ եղած տեղեկութիւններն ու ծանօթութիւնները ամփոփած ըլլալով, Օրի ճամբայ կ'ելլէ դէպի Մոսկուա, ուր կը յուսայ ռուսական բանակի յառաջխաղացքի քարտէզագրութիւնը ամբողջացնել։

Ի մեծ դժբախտութիւն սակայն, Կասպից ծովուափին գտնուող Աստրախան քաղաքը երբ կը հասնի, յոգնասպառ անկողին կ'իյնայ ու քանի մը օրեր ետք, ազատագրուած Հայաստանը երազողը՝ աչքերը կը փակէ 17 Օգոստոսին։

Եսայի Կաթողիկոս կը փութայ Աստրախան, ուր հայոց եկեղեցիի բակին մէջ, արքայազունի մը վայել շուքով կը թաղէ մշտաշարժ մեծ հայրենասէրին յոգնատանջ մարմինը։

Գերեզմանի մը փոքր կրցաւ ամփոփել միայն իր խոնջած ոսկորները, սակայն անոր գաղափարը ապրեցաւ, որովհետեւ Օրիով նոր էջ մը բացուեցաւ հայ պատմութեան մէջ, մարդ մը, որ հայ ժողովուրդին սորվեցուց թէ իր փրկութիւնը պէտք էր սպասէր հիւսիսի իր դրացիէն, թէ քրիստոնեայ Եւրոպան երբեք պիտի չօգնէր հայոց։

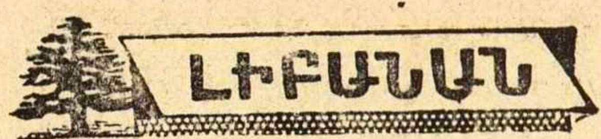
Այդ գաղափարով ու ծրագրով գործեց, Օրիի մահէն 10 տարի ետք, մեծ զօրականը՝ Դաւիթ Բէկ։ Այդ ծրագրով գործեց 1827 թուին Ներսէս Աշտարակեցի Կաթողիկոս՝ նոյն տարուան Հոկտ. 1ին ռուսական բանակի հրամանատար Պասկեւիչը առաջնորդելով Երեւան։

Այս բոլորէն վեր սակայն պատմականօրէն Օրիին եւ իր հետեւորդներուն կը պարտինք հայրենի ներկայ իրականութիւնը, հայրենիք մը՝ մոխիրներէն յարուցեալ, որ մոխիր կը ցանէ ստրկամիտ թշնամիին գլխուն, հայրենիք՝ որուն փիտնականները այսօր մաշտոցեան բարբառով հարց կուտան աստղերուն թէ ինչո՞ւ չխաւարեցան Տէր-Զօրեան գիշերներուն, հայրենիք՝ որուն սրտին զարկերուն կշռոյթով կը շնչէ հայ սփիւռքը, Իսրայէլ Օրիի մը երկաթեայ կամքով, հոգիին մէջ խորան մը՝ Էջմիածին, աչքերուն մէջ Սեւան մը՝ կապոյտ եւ սրտին մէջ Արարատ մը՝ երկնամերձ։

«Յիշատակն Արդարոց Օրհնութեամբ Եղիցի»։

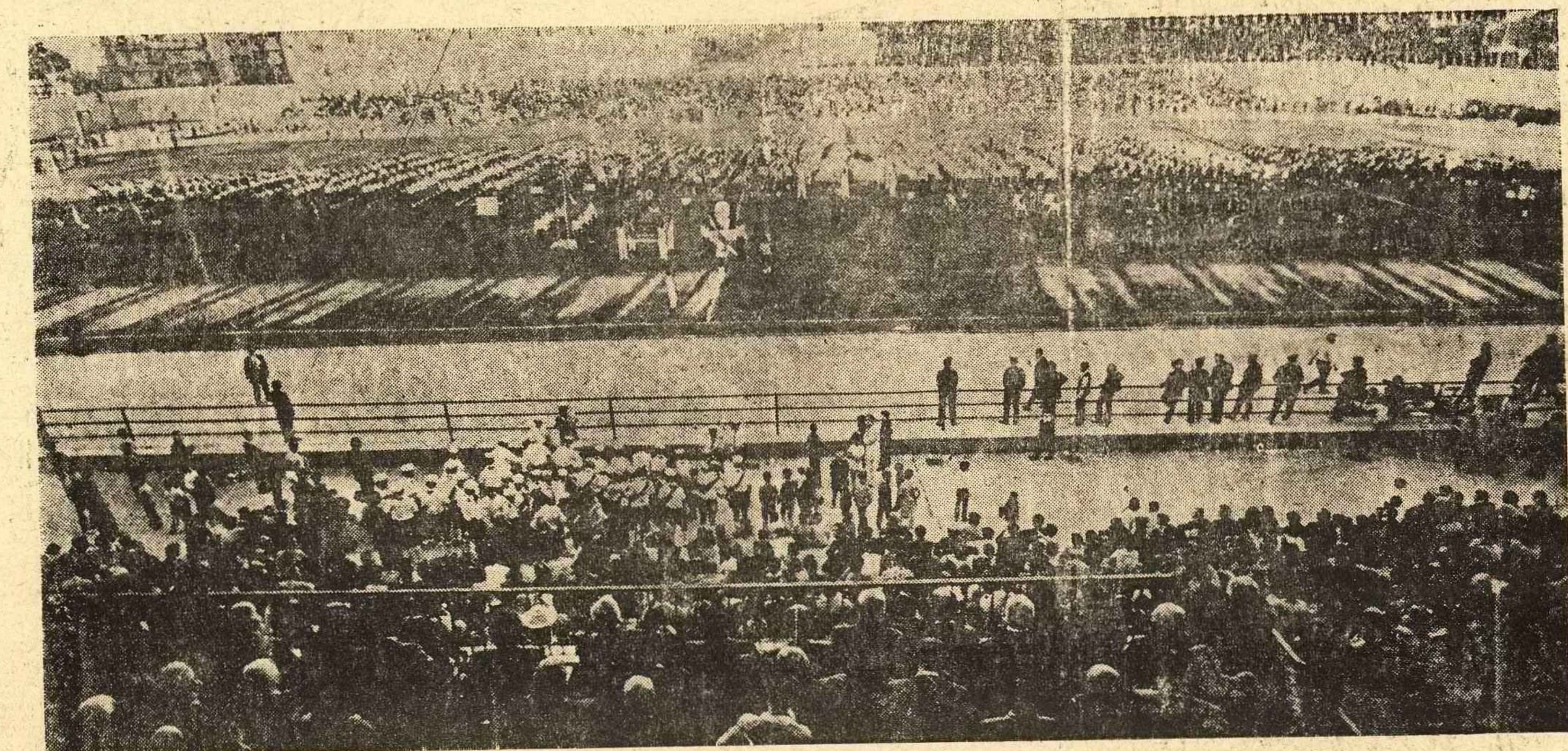
ՕՇԱԿԱՆ ՔՀՆՑ ԱՇԸԳԵԱՆ

Գահիրէ, 25-9-71

Հ.Մ.Մ.-Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԻ ՓԱՌԱՀԵՂ ՇՔԵՐԹԸ

20.000 ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆՆԵՐ ԾԱՓՈՂՋՈՒՆԵՑԻՆ 1500 Հ.Մ.Մ.-ԱԿԱՆ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ ՇՔԵՂ ՏՈՂԱՆՑՔԸ

Աւելի քան 20 000 հանդիսականներ ներկայ եղան Հ.Մ.Մ.ի Ցիսնամեակի Փառահեղ Շքերթին և այս առթիւ կազմակերպուած Հ.Մ.Մ. – «Արարատ» ֆութպոլի մրցումին, որոնք տեղի ունեցան Լիբանանի Անկախութեան Օրուան նախօրեակին՝ Կիրակի, 21 Նոյեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 2.30էն սկսեալ, Պուրճ Համուտի Քաղաքապետարանի Մարզադաշտին վրայ, բարձր հովանաւորութեամբ Լիբանանի Հանրապետութեան Նախագահ՝ Ն. Վ. Սլէյման Ֆրանճիէի, զոր կը ներկայացնէր Ալէյի գայմագամ և Լիբանանի Ֆութպոլի Ֆետերասիոնի Նախագահ՝ Պր. Համիտ Խուրի։

Ժամանակէն շատ առաջ արդէն, Լիբանանահայութեան բոլոր հոսանքներն ու խաւերը ներկայացնող ժողովուրդը՝ լեցուցած էր ընդարձակ մարզադաշտն ու շրջակայ շէնքերուն տանիքներն ու պատշգամները, անգամ մը ևս ապացոյցը տալով Հայ Մարմնամարզական Միութեան հանդէպ տածած իր համակրանքին։ Բրոշեալ ժամէն առաջ լեցուած էր նաև Պատուոյ հրաւիրեալներու ամպիոնը՝ հայ, արաբ և օտար երևելի անձնաւորութիւններով, որոնց շարքին կը նշմարուէին Լիբանանի Ընկերվարական Յառաջդիմական Կուսակցութեան Նախագահ և Ազգային Պայքարի Ճակատի Պետ՝ երեսփոխան Քամալ Ճամպլաթ, Ազգային Պլօքի Նախագահ՝ երեսփոխան Ռէյմոն Էտտէ, երեսփոխաններ՝ Միշէլ Սասսին և Նասրի Մաալուֆ, դիւանագիտական անձնակազմի ներկայացուցիչներ և մասնաւորաբար Խորհրդային Միութեան Դեսպան Պր. Սարվար Ազիմով, Չիլիի Դեսպանը, Հիւսիսային Քորէայի Գործավարը, Պուրճ Համուտի Քաղաքապետութեան Խորհուրդի Նախագահ Պր. Յակոբ Աշճեան, Մին էլ Ֆիլի Քաղաքապետ Պր. Հապիպ Հաքիմ, Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Լիբանանի Շրջանի Ընդհանուր Քարտուղար ընկեր Յարութիւն Կուժունի, ինչպէս նաև Լիբանանի հայկական և արաբական քաղաքական, մշակութային ու մարզական տարբեր կազմակերպութեանց ղեկավար դէմքեր, բարձրաստիճան հոգևորականներ, հայկական և արաբական մամուլի ներկայացուցիչներ։

Պատուոյ ամբիոնին մէջ էին նաև հայրենի պատուիրակութեան ղեկավարները, գլխաւորութեամբ Հայաստանի Սփորի և Ֆիզկուլտուրայի Կոմիտէի Նախագահի Տեղակալ Պր. Հրանդ Շահինեանի, Հայաստանի Ֆութպոլի Ֆետերասիոնի Նախագահ և Ջրօսաշրջութեան տնօրէն Պր. Սուրէն Զաքարեանի և Ֆետերասիոնի անդամ Պր. Ռաֆայէլ Գրիգորեանի։

Ն. Վ. Հանրապետութեան Նախագահին ներկայացուցչին՝ Ալէյի գայմագամ և Լիբանանի Ֆութպոլի Ֆետերասիոնի Նախագահ Պր. Համիտ Խուրիի ժամանումը դիմաւորուեցաւ խանդավառ ծափահարութիւններով, մինչ շեփորախումբը կը հնչեցնէր «Պատուի առ»ը։

ՓԱՌԱՀԵՂ ՈՒ ՏՊԱՒՈՐԻՉ ՇՔԵՐԹԸ

Ժամը 2.40ին սկսաւ փառահեղ ու տպաւորիչ Շքերթը, որ կու գար եզրափակելու Ցիսնամեակի մարզական հանդիպումները, որոնց մասնակցեցան Լիբանանի Ֆութպոլի, պասքէթպոլի, փինկ-փոնկի և հեծելարշաւի բոլոր խումբերը և որոնց յաղթականները արժանացան Հ.Մ.Մ.ի Ցիսնամեակի բաժակներուն ու յուշամետալներուն։

Եզրափակիչ Շքերթին իրենց մասնակցութիւնը բերին Հ.Մ.Մ.ի մայրաքաղաքի ու Լեռնալիբանանի ՄԱՍԻՍ Մարմնամարզական Միութեան բոլոր մասնաճիւղերն ու խումբերը, մօտ 1500 երկսեռ մարզիկներով, սկաուտներով և ուսանողներով, որոնք փողերախումբի խրոխտ հնչիւններուն և երկոտասնեակ հազարաւոր ժողովուրդի անհատնում ծափահարութիւններու տարափին տակ՝ յաղթականօրէն տողանցեցին, ստեղծելով տօնական ոգևորիչ մթնոլորտ։

Շքերթը բացին Լիբանանեան Դրօշն ու Հանրապետութեան Նախագահ Ն. Վ. Սլէյման Ֆրանճիէի մեծադիր դիմանկարը։ Հ.Մ.Մ.ի մշտավառ ջահն ու Պատուոյ Դրօշակը՝ առաջնորդեցին մարմնամարզիկները, գունագեղ դրօշակներու հովանիին տակ, առաջնորդութեամբ մարմնամարզիչ՝ ընկեր Արշակ Զօպանեանի։

Տպաւորիչ էր Ցիսնամեակի մեծադիր խորհրդապատկերը, զոր կը կրէին երեք սկաուտներ։ Այնուհետև, Պատուոյ ամբիոնին առջևէն յաջորդաբար տողանցեցին սկաուտական խումբերը, արենոյշները, երէցները՝ Պէյրութի Շրջանի։ Ուսանողական շարքերը կ'առաջնորդէին Հ.Մ.Մ.ի երկսեռ համալսարանականները։ Եւ վերջապէս կը սկսէր Մասնաճիւղերու և մարզական խումբերու երկար շարքը։ Առաջին հերթին կու գար Լեռնալիբանանի ՄԱՍԻՍ Մարմնամարզական Միութիւնը՝ իր սկաուտներով, արենոյշներով, ֆութպոլի և պասքէթ պոլի խումբերով, ապա՝ «Փարամազ», «Տալուորիկ», «Երևան», «Վանիկ», «Թոմարզա», «Միհրան Սէֆէրեան», «Կայծ» Մասնաճիւղերու խումբերը, Զահլէի Մասնաճիւղը, «Էլճանեան» և «Տըլխունի» Ուսանողական երկսեռ խումբերը, և վերջապէս կը տողանցէին պասքէթպոլի ու փինկփոնկի երկսեռ խումբերը։ Տողանցքը եզրափակեցին հեծելանւորդները՝ առաջնորդութեամբ Լիբանանի Ախոյեանին։

Մինչ բոլոր խումբերը գեղեցիկ համայնապատկեր մը կը կազմէին մարզադաշտի ամբողջ տարածքին և կ'արձակուէին աղաւնիներ, Հ.Մ.Մ.ի Ջահակիրը կը վերանորոգէր մշտարծարծ բոցը՝ իբրև Հ.Մ.Մ.ի գոյատևման խորհրդապատկեր։

Իսկա տպաւորիչ եղաւ այն պահը՝ երբ բոլոր տողանցողներու միաբերան «Մհռ պաsraus» բացագանչութենէն ետք, աւելի քան 20.000 ներկաները յոտնկայս և կատարեալ լռութեամբ ունկնդրեցին Լիբանանի և Հայաստանի Պետական Հիմները, մինչ կը ծածանէին երկու բարեկամ երկիրներու դրօշակները՝ կարմիր-ճերմակ-կարմիրը իր մշտադալար Մայրիով և կարմիր-կապոյտ-կարմիրը՝ իր յաղթական մուրճ-մանգաղով։

Այդ հանդիսաւոր պահուն, երբ Հ.Մ.Մ.եան սերունդը փառք կու տար զոյգ հայրենիքներուն՝ Հայաստանին ու Լիբանանին, միաժամանակ կը վերանորոգէր իր հաւատարմութեան ուխտը հանդէպ Մայր Հայրենիքին ու չքնաղ Լիբանանին։

Հ.Մ.Մ.ի Ցիսնամեակի այս արժանավայել ու փառահեղ Շքերթը՝ նոր ոգևորութիւն հաղորդեց համայն Հ.Մ.Մ.եան ընտանիքին, որուն յիսնամեայ գործունէութեան արդար գնահատանքը եղաւ համայն Լիբանանահայութիւնը ներկայացնող խուռներամ բազմութեան խելայեղ ծափահարութիւնը։

«ԱՐԱՐԱՏ»Ի ԱՌԱՋԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Հ.Մ.Մ.ի Ցիսնամեակի փառաւոր շքերթէն ետք, բազմահազար մարզասէրներու ծափողջոյններուն հետ միասնաբար դաշտ ժամանեցին հայրենի «Արարատ»ի և Պէյրութի Հ.Մ.Մ.ի ֆութպոլի կազմերը։

Մրցումին իրաւարարութիւնը վստահուած էր երիտասարդ առաջնակարգ իրաւարար ընկեր Նահապետ Ղարիպեանին։ Գծի իրաւարարներն էին ընկեր Երուանդ Պալեան և Յարութ Սւազեան։

Այս հետաքրքրական մրցումը, ինչպէս մեր «Մարզական-Երիտասարդական» յաւելուածին մէջ նկարագրած էինք, վերջացաւ «Արարատ»ի յաղթանակով՝ 4–0 արդիւնքով։

Լիբանանի մէջ իր վերջին մրցումին, Երևանի «Արարատ»ը նախկին խաղերը գերազանցող տպաւորիչ ելոյթով մը՝ 4–2 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Պէյրութի Հաւաքականը, Կիրակի, 28 Նոյեմբերին։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ 58ՐԴ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

անդրադառնալով անցեալ տարի Միութեան Նախագահութեան պաշտօնէն իր հրաժարման, ըսաւ թէ ընդհանրապէս ազգային և մասնաւորաբար Բարեգործականի շըրջանակներու ստիպողական պահանջներուն ընդառաջելով, Միութեան ցկեանս Նախագահութիւնը ստանձնած էր։ Ապա սրտագին ողջունեց ներկայ իրաւասու անդամները և անոնց միջոցաւ Միութեան բովանդակ անդամակցութիւնը։ Խօսելով վերջացող տարւան Միութեան կեանքին ու գործին մասին, ան յայտարարեց թէ մեր կազմակերպութիւնը, 1970ին, յատկացուցած էր համագումար 1.762.758 տոլար, որուն 1.420.309 տոլարը զուտ ազգապահպանման նպատակներու համար, որ անցեալ տարուան բաղդատմամբ՝ 241.300 տոլար աւելի է։ Այս աննախընթաց գումարին 1.047.800 տոլարը ծախսուած է կրթական գործի, 186.300ը՝ մշակութային, 132.100ը՝ խնամատարական և 54.000ը՝ հիմնադրամներով նախատեսուած նըպատակներու համար։

Նոյն շրջանին իբր կտակ և նուիրատուութիւն, Միութիւնը վեհոգի ազգայիններէ ընդունած է 692.538 տոլար։ Նախագահը ժողովականներուն և բարեգործ ազգայիններու ուշադրութիւնը հրաւիրեց նախակրթարաններու, երկրորդական վարժարաններու և մշակութային – երիտասարդական շարժումներու ի նպաստ հիմնադրամներ հաստատելու կարևոր հարցերուն վրայ, անոնց անհրաժեշտ չափով զարկ տալու և անոնց ելևմուտքը կանոնաւորելու համար։ Իր խօսքին վերջաւորութեան, Պր. Մանուկեան անդրադարձաւ քանի մը շաբաթ առաջ դէպի Հայաստան կատարած իր ուղևորութեան մասին, հպարտութեամբ ըսելով, թէ մեր հայրենիքը աճեր ու զարգացեր է և ինք վառ տպաւորութիւններով վերադարձած է անկէ, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինէն, հայրենի ստեղծագործ ժողովուրդէն և անոր ղեկավարութենէն։

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ընդհ. Տնօրէն Պր. Մ. Հայկենց ներկայացուց Միութեան 1970 տարուան գործունէութեան տեղեկագիրը, որուն հայերէն և անգլերէն օրինակները ի ձեռին ունէին ժողովականները։ Միութեան զանազան շրջանակներուն կրթական, խնամատարական և շինարարական ձեռնարկները վեր հանելէ ետք, ան անդրադարձաւ կարգ մը վարչական տնօրինութեանց և կրթական խնդիրներու, որոնք զբաղեցուցած էին Կեդր. Վարչ. Ժողովը։

Կեդրոնական Վարչական Ժողովի գանձապահ Պր. Ս. Ասլանեան, իր գրաւոր զեկոյցին մէջ անդրադարձաւ Միութեան 1970-ի ելևմուտքին, ալ ժեթուղթերուն և անոնց չահարկումի եղանակին մասին, ինչպէս նաև կոչ ըրաւ ժողովականներուն եւ շրջանակներուն, որպէսզի եկամուտի նոր աղբիւրներ ապահովեն կազմակերպութեան տակաւ աճող գործունէութեանց բաւարարութիւն կարենալ տալու համար։ Խօսելով Միութեան ընդհանուր հարստութեան կամ գոյքին մասին՝ ան յայտարարեց թէ 31 Դեկտեմբեր 1970-ին 19.299.997 տոլար կը գնահատուէր այդ՝ տոմարական արժէքով։

Հաշուեքննիչ Յանձնախումբին անունով Պր. Ե. Մավեան կարգ մը թելադրութիւններ ընելէ ետք յայտարարեց, թէ անկախաբար այն իրողութենէն որ Կեդր. Վարչ. Ժողովի հաշիւները պատրաստուած ու քննուած էին օրինական հաշուապետ Պր. Ս. Արտոնիի կողմէ, Յանձնախումբը ևս տոմարները քննած էր և ճիշդ գտած հաշիւները։ Ժողովականները, լսելէ ետք Միութեան 1970 տարեշրջանի գործունէութեան և ելևմտական տեղեկագիրները, միաձայնութեամբ և ծափերով վաւերացուցին զանոնք։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Կարդացուեցաւ շնորհաւորական հեռագիր մը՝ Հ. Բ. Ը. Միութեան զուիցերիական իրաւաժառանգ ընկերակցութեան պատուակալ փոխ-պատուիրակ՝ Պր. Արա Զամքերթենէ, Լօզանէն, որով ան Ընդհանուր Ժողովին աշխատանքներուն յաջողութիւն կը մաղթէր, յայտնելով զուիցերիական ընկերակցութեան անխզելի կապը՝ Հ.Բ.Ը. Միութեան հետ։

Ժամը 12. 15-ին վերջացաւ ժողովին առաջին նիստը։ Կէսօրուան ճաշին, ժողովականները հիւրը եղան Նախագահ Ա. Մանուկեանի։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Կեդրոնական Վարչ. Ժողովի իրենց եռամեայ պաշտօնավարութեան շրջանը աւարտած անդամներու տեղ՝ վարչական մասնակի ընտրութիւն կատարուելով, երկպատիկ ցանկի մը վրայէն և գաղտնի քուէարկութեամբ վերընտրուեցան Պրք. Արթին Ասլանեան, Կուլտ Գարտաշեան, Սնիկ Պետրոսեան և Երուանդ Տէմիրճեան, իսկ իբր նոր անդամ ընտրուեցաւ Պր. Պերի Զորթեան՝ Նիւ Եորքէն։

ԵԼՈՅԹՆԵՐ

Նախագահին հրաւէրով, հակիրճ ուղերձներ ըրին Առաջնորդ Սրբազան Հայրը, Ամերիկայի Կեդր. Յանձնաժողովի Նախագահ Պր. Եդուարդ Մարտիկեան, Տոքթ. Բ. Սվաճեան, Տոքթ. Վ. Բարսեղեան, Հ.Գ. Վրդ. Կերկերեան և ուրիշներ, որոնք անդրադարձան Հ.Բ.Ը. Միութեան կատարած գնահատելի գործունէութեան, ամերիկահայ դպրոցական շարժումին, երիտասարդական և մշակութային ձեռնարկներուն՝ հրահանգիչ թելադրութիւններ ընելով անոնց բարելաւման մասին։

Հ.Բ.Ը. Միութեան 58-րդ Ընդհանուր Ժողովը իր աշխատանքները աւարտեց երեկոյեան ժամը 5-ին։

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
9 ԴԵԿՏ. 1971

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԸ

Իբր տարեկան հաւանութարեր ձեռնարկ, Գահիրէի Հայ Ազգատաց Հոգաբարձութիւնը՝ փոխանակ Տարեկան Վիճակահանութեան կամ Գարահանդէսի, այս տարի կազմակերպած էր Ճաշկերոյթ մը՝ որ տեղի ունեցաւ «Բիւրսալ» ծանօթ ճաշարանին մեծ սրահին մէջ։

Օրուան նախագահներն էին Տէր և Տիկին Աւետիս Զագըճեան։

Համայնքէս ընտիր հասարակութիւն մը եկած լեցուցած էր ճաշասրահը, համեղին օգտակարին խառնելով՝ ի նպաստ Ազգատաց Հոգաբարձութեան գործին։

Իրենց ներկայութեամբը սոյն ճաշկերոյթը կը պատուէին Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բագուճեան, Պատկ. Թեմական և Քաղաքական ժողովներուն յարգելի ատենապետները և անդամներ, ազգային և միութենական մարմիններու ղեկավարներ, հայ մամուլի ներկայացուցիչները և հայ չէզոքներուն և կարօտեալներուն իրենց օժանդակութիւնը չխնայող բարեսիրտ հայեր։

Ճաշի սպասարկութենէն ետք, Ազգատաց Հոգաբարձութեան ատենապետ՝ ընկ. Եզնիկ Վեցիկեան, Բացման Խօսքը կատարեց, պարզելով այս ձեռնարկին նպատակը ու յաջորդաբար խօսք տուաւ Հոգշ. Հայր Սուրբին, Պ.Պ. Հայկ Օհաննէսեանին, Կ. Կոկանեանին և Վ. Տեփոյեանին, որոնք բոլորն ալ իրենց կարգին խօսեցան այն մարդասիրական գործին մասին, ուրուն նուիրեալներն են հոգաբարձութեան անդամները և յայտնեցին շնորհակալութիւններ այս բարեսիրական գործին նուիրեալ ծառայողներուն։

Բազմաթիւ ներկաներ ըրին սրտաբուխ և մեծագումար նուիրատուութիւններ, որմէ գոյացաւ գոհացուցիչ գումար մը։

Տեղի ունեցաւ նաև՝ բազմաթիւ արժէքաւոր պարգեւներով օժտուած վիճակահանութիւն։

Ու ներկաները ճաշակեցին, խմեցին եւ զուարճացան, միաժամանակ օգտակար հանդիսանալով հոգաբարձութեան նուիրական գործին, ու մեկնեցան գոհունակ։

Շնորհաւորելի են Ազգատաց Հոգաբարձութիւնը եւ անոր բոլոր նուիրեալ անդամները, որոնք այս յաջող ձեռնարկը կազմակերպեցին։

Ընկեր Գրիգոր Պողոսեանի Ելոյթը

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Ինչպիսի՞ հեռանկարներով։ Ես այստեղ աշխատում եմ էներգետիկայի բնագավառում որպես էներգետիկ։ Ես չեմ կարող չպատմել ձեզ այդ բանի մասին։ Դուք գիտէք, որ Հայաստանի էներգետիկան, այդ փոքր երկրի էներգետիկան ներկայումս աւելի է զարգացած, քան մի շարք եւրոպական երկրներում։

Մենք ներկայումս կառուցում ենք արդեն այնպիսի առաջաւոր ձեռնարկութիւններ, ինչպիսին է ատոմային միջուկային կայանը։ Դա կարեւոր է։ Մենք բաւականին վառելանիւթ չունենք։ Մենք ծախսում ենք Սեւանի ջուրը։ Սեւանը ունեց 60 միլիարդ խ. մ. իր ջրերից՝ մօտաւորապէս 20 միլիարդ խ. մ., որպէսզի մենք կարողանանք վերականգնել մեր ժողովրդական տնտեսութիւնը։ Դա նրան հայրենասիրական սրբազան գործունէութիւնն է։ Բայց հիմայ մեր պարտքն է հատուցանել նրան եւ մենք փոխադրելու ենք Արփայի ջուրը՝ Սեւան։ Կառուցում ենք 48 կիլոմետրանոց թունելագործ։ Աշխարհում չկայ այդպիսի թունել։ Բայց այդ թունելագործը մեր մօտ պատրաստ կը լինի արդեն 1974-75 թուականին, եւ մենք կը կարողանանք արդեն Սեւանի մակարդակը պահպանել, որպէսզի նրա իջեցումը արդեն դադարեցնել։

Ինչ միջոցներով պիտի մենք ելեկտրական էներգիան արտադրենք։ Ատոմային կայանով, ջերմային կայաններով։ Մինչդեռ ներկայումս գազ ենք ստանում Պարսկաստանից, Հիւսիսային Կովկասից, գազ ենք ստանում եւ նոյնպէս մազութ ենք ստանում Ադրբեջանից։

Այսպիսին են հեռանկարները էներգետիկայում։ Մեծ հեռանկարներ մենք ունենք նաեւ արդիւնաբերական եւ գիւղական տնտեսութիւնում։

Ես չեմ ուզում երկարացնել, արդէն ժամանակը ուշ է եւ ուզում եմ վերջացնել իմ խօսքը, նորից շնորհակալութիւն յայտնելով այս գեղեցիկ երեկոյթին առթիւ։

Ես եկայ այն եզրակացութեան, որ Գահիրէի, Եգիպտոսի հայկական գաղութը գտնւում է լաւ ձեռքերում, այն իմաստով՝ որ նրանք կարող են այս գաղութը ուղղել ճիշդ ուղիով։ Եւ այն ինչ որ այստեղ տեսցին, շատ ճիշդ է այն տեսակէտից, որ ներկայումս այն հանգամանքը՝ որ, կա՛յ Սովետական Հայաստանը, հնարաւորութիւն է տալիս սփիւռքահայութեանը, որ իր գոյութիւնը պահպանէ։ Այստեղի հայերը կարող էին եւ այլասերել։

Նորից շնորհաւորում եմ ձեզ այս Նոյեմբերեան տօնին առթիւ, ցանկանում եմ որպէսզի մենք յաճախակի հանդիպենք այսպիսի առիթներով, ցանկանում եմ ձեզ նորանոր յաջողութիւններ ձեր աշխատանքում։

Շնորհակալութիւն ձեր ուշադրութեանը համար։

ՍՈՎԵՏ. ՄՇԱԿ. ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

(Շար. Ա. էջէն)

վրացի ժողովուրդներու միասնական պայքարը ընդդէմ հասարակաց թշնամիին եւ ներխուժող բռնակալներուն։

Հանդիսութեան պաշտօնական բաժինին փակման խօսքը կատարեց ընկեր Պօղոս Ակոբով, եւ յանուն Սովետ. դեսպանատան անձնակազմին եւ Եգիպտոսի սովետ քաղաքացիներուն՝ շնորհաւորեց Եգիպտոսի հայ համայնքը, տօնական այս բարեբաստիկ առիթով։

Կարճ դադարէ մը ետք ցուցադրուեցան հայկական զուարթ երկու կինոժապաւէններ՝ «Ծաղիկներ»ը եւ «Երեւան – 2750»։ Հանդէսը վերջ գտաւ ժամը 11ին, ու ներկաները մեկնեցան գոհունակ, վայելած ըլլալով հայրենասիրական եւ գեղարուեստական գեղեցիկ երեկոյ մը։ Զ. Պ.

ՊՐ. ՌԷՅՄՈՆ ՍՈՒԼԹԱՆԵԱՆ
ՕՐ. ԱՆԻ ԱՐԱՊԵԱՆ
խօսեցեալք

Գահիրէ 4-12-71

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները խօսեցեալ զոյգին, ծնողաց՝ Տիար Օննիկ Սուլթանեանին եւ Տէր եւ Տիկին Կոպէռ Արապեանին, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

—— ✿✿ ——

ԸՆԿ. ՍՈՂՈՄՈՆ ԵԼԷՆԵԱՆ
ՕՐ. ՎԱՐԴՈՒՀԻ ԹԻՄՈՒՐԵԱՆ
ամուսնացեալք

Դամասկոս-Հալէպ 5-12-71

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, ծնողաց՝ Տէր և Տիկին Յակոբ Ելէնեանին և Տէր և Տիկին Խորէն Թիմուրեանին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

—— ✿✿ ——

ԸՆԿ. ԳԷՈՐԳ ԻՇԽԱՆԵԱՆ
ՕՐ. ՎԱԼԱՆԹԻՆ ՓԻԼԻՊՊՈՍԵԱՆ
խօսեցեալք

Հալէպ-Հոմս 6-11-71

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները խօսեցեալ զոյգին, Իշխանեան և Փիլիպպոսեան ընտանիքներուն, ինչպէս նաև բոլոր պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿԱՆՈՎ)

Իրենց սիրելի զաւակին՝ Գեղամ Պետրոսեանի ընդ Օր. Երանուհի Մաքրիկեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ (Երեւան), Տէր և Տիկին Ներսէս Պետրոսեան կ՚ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները

«Արեւ»ին	200
Հայ Ազգ. Հիմնադրամին	100
Հայ Գեղ. Միութեան	100
Կոկանեան Սրահին	100
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	100
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Ազգատախնամին	100
Այծեմնիկին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ «Արեւ»էն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տոքթ. Արեգ Օհաննէսեանի ընդ Օր. Ցամիկ Թերզեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր և Տիկին Միսաք Տընկճեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ս. Հայաստանի 51րդ տարեդարձի տօնակատարութեան առթիւ, շնորհակալութեամբ ստացուած են հետեւեալ սրտաբուխ նուիրատուութիւնները.

Տէր և Տիկ.	Արամ Ֆերհատ	500
»	» Վահրամ Բրուտեան	500
»	» Միսաք Տէրունեան	300
»	» Արթին Թրոյեան	300
»	» Արամ Գազազեան	300
»	» Ներսէս Պետրոսեան	200
»	» Միսաք Մամուրեան	200
»	» Եղիա Պանոսյեան	200
»	» Սահակ Գալայճեան	200

Օր. Անի Արապեանի ընդ Պր. Ռէյմոն Սուլթանեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան ուրախ առթիւ՝ վասն խնդակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Նուպար Զօրայեան	200
Տոքթ. և Տիկ. Ներսէս Սիմոնեան	200

Պր. Գեղամ Պետրոսեանի ընդ Օր. Երանուհի Մաքրիկեանի (Երեւան) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Սարգիս Գալաճեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ-ԳԱՀԻՐԷ

Չորեքշաբթի, 16 Դեկտեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 9.15ին

ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

Ելոյթ կ՚ունենայ

ՊՐ. ՆՈՒՊԱՐ ՏԸՆԿՃԵԱՆ

(Ուսուցիչ Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի)

Նիւթ ունենալով

«ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ»

Պիտի լուսաբանուին

ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԷՋ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԱԾ ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԵՒ ԳԵՂԵՑԻԿ ՍԼԱՅՏՆԵՐ

Ամէն ոք սիրով հրաւիրուած է

—— ✿✿ ——

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ՝ «ԱՐԾԻՒ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԻ
ԵՒ ԲԵՄԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ՝ ՊԵՐՃ ԳՈԳՈՐԵԱՆԻ

Կիրակի, 19 Դեկտեմբեր 1971, կ.ե. ժամը ճիշդ 7ին

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ

ԱՐԱՄ-ԱՇՈՏ ՊԱՊԱԵԱՆԻ

ՍՈՒՏԸ ԹԱԿԱՐԴԻՆ ՄԷՋ

(Կատակերգութիւն մէկ արար)

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

Մացօ	(Երջուն դեղագործ)	ԵԶՆԻԿ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ
Մամիկոն	(Նշանած)	ԱՒԵՏԻՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ
Օֆիկ	(Նշանածուհին)	ՍՈՆԻԱ ՍԱՐԳԻՍ
Նազան	(Օֆիկի մայրը)	ԱՆԻ ԹԵՐԶԵԱՆ
Ռաֆիկ	(Օֆիկի եղբայրը)	ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՖՐԸՆՃԵԱՆ

ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐԻՆ ՓԱՓԱՔԻՆ ԸՆԴԱՌԱՋԵԼՈՎ
ԿՐԿԻՆ ԱՆԳԱՄ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ՖՐԱՆՍՈՒԱ ԳՈՓԷԻ

ԳՐԵՄՈՆԻ ՎՆԱԳՈՐԾԸ

(Դրամ մէկ արար)

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

Ֆիլիփփօ	(Կուզ ջութակահար)	ՊԵՐՃ ԳՈԳՈՐԵԱՆ
Ճաննինա	(Ֆերարիի աղջիկը)	ՀԵՐՄԻՆԷ ՊԱԼԱԵԱՆ
Սանտրօ	(Ճաննինայի սիրահարը)	ՀՐԱՉԵԱՅ ՇԱՀՐՈԶԵԱՆ
Ֆերարի	(Վարպետ վնագործ)	ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՖՐԸՆՃԵԱՆ

Յուշարար՝ ՍՈՆԱ ՋՕՐԱՅԵԱՆ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԷՆ ԵՏՔ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ

«The Mads» խանդավառ ճազին

ԸՆԴՀ. ՄՈՒՏՔ 26.5 Ե.Դ.

Տոմսեր և սեղաններ ապահովելու համար դիմել՝ Հայկական Ընթերցասրահ ամէն երեկոյ ժամը 8-10, (Հեռ. 934908)։

ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ՊԵՏՐՈՍ ՕՀԱՆ ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Պոսթանճեան այս երկու երիտասարդ ճարտարապետները անմիջապէս կը կոչուին պետական պաշտօնի և արագընթացօրէն աստիճանաբար կը հասնին պատասխանատու պաշտօններու։

Այս յաջողութիւններով և իրենց զաւակներուն հետ ընտանեկան խաղաղ կեանք մը վարելու նպատակաւ, Տէր և Տիկին Պետրոս Պոսթանճեաններ, 1953ին վերջնականապէս կը հաստատուին Սոֆիա։ Հոն իրենց զաւակները ամուսնացնելով, անոնք կը սկսին վայելել երջանկութիւնը։ Աւա՜ղ սակայն, որ այդ երջանկութիւնը երկար չիտեւեր, երբ, 1965ին դժբախտութիւնը կ՚ունենան կորսնցնելու իրենց անդրանիկ որդին՝ Հրանդը, որ կը մահանայ ինքնաշարժի ահաւոր արկածի մը հետեւանքով՝ Փրակայի մօտերը, երբ ան կ՚ուղեւորուէր Պուլկար Ակադեմիայի կողմէ դէպի Պերլին, ուսումնասիրելու համար գիտական նորագոյն թեքնիքներն ու յառաջդիմութիւնները՝ իր մասնագիտական գծով։

Իր զաւակին այս ծանր կորուստը ծանր ճնշեց ողբացեալ ընկեր Պետրոսի հոգիին և խոր ազդեց անոր առողջութեանը վրայ, ու ան մինչև իր մահը երկար սգաց ու ողբաց այդ անդարմանելի կորուստին համար։

Ու կեկիծը սրտին, 1971ի 5 Նոյեմբերի ցրտախառն օրը, իր աչքերը յաւիտենականօրէն փակեց՝ Հնչակեան Կուսակցութեան հաւատարիմ գինուորագրեալներէն մին՝ ողբացեալ վեթերան ընկեր Պետրոս Պոսթանճեանը։

Հանգիստ իր յոգնաբեկ ոսկորներուն։ Ե.Ա.

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج ع م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef ; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱԻՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 407 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1971 — ՀԱՏԸ ՁԵՌՔ. 3 Եգ. Դհկ. կամ 35 Լիբ. Դհկ. — عدد ٤٠٧ – الخميس ١٦ ديسمبر ١٩٧١

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 100–ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ)

Ք. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Ալեքսանդր Սպենդիարեանը մեծ և խորապէս ժողովրդական արուեստագէտ է: Օրկանապէս կապուած լինելով հայ երաժշտութեան հետ, միաժամանակ հիմնուելով արեւմտաեւրոպական և ռուսական դասական երաժշտութեան աւանդոյթների վրայ, Սպենդիարեանը ազգային երաժշտական ոճով ստեղծել է վառ, ինքնատիպ և իրապաշտական երկեր:

Ալ. Սպենդիարեանը ծնուել է 1871 թ. Նոյեմբերի 1ին, Կախովկայում (Խրիմ): Նրա հայրը հարուստ վաճառական էր: Ապագայ երգահանը փոքր հասակից ընդունակութիւններ է ցուցաբերել ոչ միայն երաժշտութեան, այլև նկարչութեան և գրականութեան բնագաւառում. սակայն ծնողները առանձին նշանակութիւն չեն տուել այդ հանգամանքին, որի պատճառով էլ միջնակարգ դպրոցն աւարտելուց յետոյ, նա սկսել է մասնագիտանալ ոչ թէ արուեստի որևէ ճիւղում, այլ իրաւաբանութեան մէջ՝ 1890–1895 թթ. սովորելով Մոսկուայի համալսարանում: Բայց այդ բոլոր տարիներին նա պարապել է երաժշտութեամբ, դաշնամուրի, ջութակի, երաժշտութեան թէօրիայի դասեր է վերցրել, նաև ստեղծագործել է:

Մոսկուայում Սպենդիարեանը շփուել է բանաստեղծներ՝ Ս. Շահազիզի, Ալ. Ծատուրեանի, նկարիչ Վ. Սուրէնեանցի և ուրիշների հետ: 1894 թ. մի երեկոյթում, Ծատուրեանը կարդում է իր «Այ Վարդ» բանաստեղծութիւնը: Սպենդիարեանը, ոգեշնչուած, տեղնուտեղը յօրինում է իր նոյնանուն երգը, որ, շնորհիւ իր ազգային բնոյթի, անմիջականութեան և գեղեցիկ ու լայնաշունչ մեղեդու, շուտով մեծ տարածում է գտնում հայկական շրջաններում, իսկ հետագայում դառնում է հայ վոգալ երաժշտութեան զարդերից մէկը:

Սպենդիարեանն այդ տարիներին երգչախմբի համար մշակում է նաև «Հերիք Որդեակք», «Հիմի էլ Լռենք», «Հանգիստ իմ Անոյշ», «Զէյթունցիների Քայլերգը» և «Ասացէք Եղբարք» հայ ազգային երգերը: Գրում է նաև երգեր և ռոմանսներ, գործիքային ստեղծագործութիւններ՝ արեւմտաեւրոպական ոճով («Հինաւուրց Պար», «Օրորոցային»), ռուսական՝ («Հրապուրել է ինձ քո գեղեցկութիւնը», «Էլ վաղուց ոչ մի հարց») և ընդհանուր արեւելեան («Ղայթարմա»):

Համալսարանն աւարտելուց յետոյ, 1896 թ., Սպենդիարեանը մեկնում է Փեթերբուրգ եւ ուսանում՝ հռչակաւոր երգահան

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆ

Ռիմսքի-Քորսաքովի մօտ: Ռիմսքի-Քորսաքովը, որը շատ ժլատ է եղել գովեստների մէջ, Սպենդիարեանի մասին ասել է՝ «Նա տաղանդ է, իսկական տաղանդ»:

Ուսումը Ռիմսքի-Քորսաքովի մօտ Սպենդիարեանն աւարտում է 1900 թ. «Համերգային Նախերգանք» սիմֆոնիք ստեղծագործութեամբ, որն առաջին անգամ կատարւում է Փեթերբուրգում, 1901 թ. Հոկտեմբերի 3ին: Այդ օրը Սպենդիարեանը համարում է իր ստեղծագործական գործունէութեան սկիզբը:

1901ին՝ Սպենդիարեանը վերադառնում է Խրիմ, ապրում է Եալթայում (մինչեւ 1916 թ.) եւ Սուտակում (1917–1924):

1901ից սկսւում է երգահանի ստեղծագործական հասուն շրջանը: Մէկը միւսին են յաջորդում «Խրիմի Էսքիզներ», «Երեք Արմաւենի» սիմֆոնիք հռչակուած երկերը եւ բազմաթիւ վոգալ ստեղծագործութիւններ, որոնց թւում՝ «Առ Հայաստան», «Այնտեղ, այնտեղ, դէպի վեհ այն դաշտը», «Մի լար Բլբուլ», «Արեւելեան Օրորոցային»: «Առ Սիրուհին» երգերը՝ գրուած հայ բանաստեղծների թեքստերով:

Այդ տարիներին, Սպենդիարեանը ծաւալում է նաեւ իր երաժշտական – հասարակական բեղուն գործունէութիւնը: Նա Խրիմի (յատկապէս Եալթայի)

(Շար. տես էջ 6)

ՄԱԿ-Ի ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

ջախջախիչ մեծամասնութեամբ քուէարկեց, որ Իսրայէլեան զօրքերը քաշուին գրաւեալ բոլոր հողամասերէն

Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան (ՄԱԿ) Ընդհանուր Ժողովը՝ 79 ձայնի դէմ 7ի եւ 36 ձեռնպահներու, որոնց կու տար Եարինկի առաքելութեան գործունէութեան վերսկսումը՝ Միջին Արեւելքի ազգնապին շուրջ համաձայնութեան մը համար եւ Իսրայէլէն պահանջեց, որ յանձնառու ըլլայ գրաւեալ հողերը պարպելու, որպէսզի կարելի ըլլայ, որ այդ առաքելութիւնը գործի մղուի:

Իսրայէլ այս որոշումին դէմ քուէարկեց, իսկ Ա.Մ.Ն.ը՝ ձեռնպահ մնաց:

Ժողովը որդեգրեց Ափրո-Ասիական երկիրներու առաջարկած որոշումը՝ Հասարակաց Շուկայի վեց երկիրներուն եւ Անգլիոյ կողմէ բարեփոխուած, որ կը վերահաստատէ նաեւ՝ թէ «բռնի ուժով հողամասերու տիրանալը անընդունելի է եւ հետեւաբար, այս միջոցաւ գրաւուած հողամասերը պարտին վերադարձուիլ»:

ՄԱԶՀՈՒՏ ՌԻԱՏ
Փոխ-վարչապետ եւ
Արտաքին Գործոց Նախարար

Բարեփոխուած որոշումը կը պահպանէ այն տրամադրութիւնները (որոնք Իսրայէլի կողմէ անընդունելի են), որոնք գոհունակութեամբ կ'արձանագրեն Եգիպտոսի դրական պատասխանը՝ անցեալ Փետրուարին Տոքթ. Եարինկի կողմէ նախաձեռնուած խաղաղութեան յուշագիրին եւ կը պահանջեն Իսրայէլէն «այս նախաձեռնութեան նպաստաւոր պատասխան մը տալ»:

Եգիպտոսի Նախագահ Անուար էլ Սատաթ, այս առթիւ շնորհակալական հեռագիր մը յղեց Դր. Մահմուտ Ռիատի (Եգիպտոսի փոխ-վարչապետ եւ Արտաքին գործոց նախարար) եւ իր գործակիցներուն, Նիւ Եորքի մէջ իրենց թափած կարեւոր ջանքերուն համար, ջանքեր՝ որոնց շնորհիւ ՄԱԿի Ընդհ. Ժողովը որդեգրեց Միջին Արեւելքի տագնապին շուրջ բանաձեւուած որոշումը, որ կը զօրացնէ Եգիպտոսի դիրքը:

Հ. Մ. Մ.-Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԻ ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՆԻՍՏԸ

Հ.Մ.Մ.-Ի 15 ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒԵՑԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՈՒՈՅ ԳԻՐԵՐՈՎ

Իր յիսնամեայ բազմարեղուն գործունէութեան վայել շուքով է, որ տեղի ունեցաւ Հ.Մ.Մ.ի Յոբելինական եզրափակիչ հանդիսութիւնը, 28 Նոյեմբեր 1971, Կիրակի կ.ա. ժամը 10.30–ին, Պէյրութի Սինեմա «Պիպլոս»ի սրահին մէջ, ընտրանի հոծ հասարակութեան մը ներկայութեան:

Ինչպէս Յիսնամեակի փառահեղ Տքերթը, սոյն փառաշուք հանդիսութիւնն ալ կը վայելէր բարձր հովանաւորութիւնը Լիբանանի Հանրապետութեան Նախագահ՝ Ն. Վ. Սլէյման Ֆրանժիէի, զոր կը ներկայացնէր Աշխատանքի ու Ընկերային Գործոց Նախարար՝ Մունիր Համտան:

Հանրապետութեան Նախագահի ներկայացուցիչը կը շրջապատէին Ալէյի գայմագամ և Ֆութպոլի Ֆետերասիոնի Նախագահ՝ Համիտ Խուրի, բազմաթիւ երեսփոխաններ, պետական անձնաւորութիւններ, դեսպաններ, դիւանագիտական անձնակազմի ներկայացուցիչներ, քաղաքական և տարբեր կազմակերպութեանց ղեկավար դէմքեր. Լիբանանեան մամուլի ներկայացուցիչներ: Պաշտօնական անձնաւորութեանց շարքին էին նաեւ, Հայաստանի Սփիւռքի և Ֆիզկուլտուրայի Կոմիտէի Նախագահի Տեղակալ և «Արարատ» Ֆութպոլի պատուիրակութեան Նախագահ՝ Հրանդ Շահինեան, Հայաստանի Ֆութպոլի Ֆետերասիոնի Նախագահ և Ջրօսաշրջութեան Տնօրէն՝ Սուրէն Զաքարեան, ինչպէս նաև հայրենի պատուիրակութեան այլ ղեկավարներ:

Հանրապետութեան Նախագահի ներկայացուցիչ՝ Ն.Վ. Մունիր Համտանի ժամանումէն ետք, բեմ բարձրացաւ Հ.Մ.Մ.ի Պէյրութի Շրջանի Վարչութեան Ատենապետ ընկեր Տիգրան Սարաֆեան և հանդիսաւորապէս բացուած յայտարարեց Հանդիսութիւնը՝ որ սկսաւ Լիբանանի Պետական Հիմնի և քայլերգներու յատկապէս ունկնդրութեամբ:

Իր բացման խօսքի աւարտին, ընկեր Սարաֆեան կարդաց բազմաթիւ ողջոյնի ու շնորհաւորութեան գրեր ու հեռագիրներ՝ զորս ուղարկած էին մասնաւորաբար Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Հայրապետը, Հայաստանի Սփիւռքահայութեան Հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէն, սոյն Կոմիտէի Նախագահ՝ Վարդգէս Համազասպեան, Հայաստանի Երիտասարդական Կազմակերպութիւններու Կոմիտէն, ինչպէս նաև Հ.Մ.Մ.ի Գահիրէի, Հալէպի, Դամասկոսի Շրջաններու Վարչութիւնները, Հալէպի Կիլիկեան Շրջանակի Խնամակալութիւնը և բազմաթիւ հայ և օտար անձնաւորութիւններ:

Մինչ կը կարդացուէին շնորհաւորութեան և ողջոյնի խօսքեր, Յիսնամեակը խորհրդանշող ոսկեփոյլ գեղատիպ բեմը կը զարդարուէր տարբեր կազմակերպութեանց ու անձնաւորութեանց կողմէ ուղարկուած ծաղկեպսակներով:

Բացման խօսքէն ետք, Հ.Մ.Մ.ի Յիսնամեայ գործունէութիւնը արաբերէնով ներկայացուց, Պէյրութի Վարչութեան երիտասարդ անդամներէն՝ Ընկեր Գրիգոր Ճէբէճեան:

(Շար. տես էջ 5)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ՍԻՄՈՆ ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ ՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՆՈՐ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻՆ

Նիւ Եորքէն խմբագրութեանս ուղղուած հրաւէրէ մը մեծ հաճոյքով կը տեղեկանանք, որ նախկին եգիպտահայ –այժմ նիւեորքաբնակ– անուանի եւ տաղանդաւոր նկարիչ ու թերթիս պատուական աշխատակից՝ Սիմոն Սամսոնեանի անհատական ցուցահանդէսին բացումը պիտի կատարուի Կիրակի, 26 Դեկտեմբեր 1971, Լինն Քոբլըր Կալըրիին մէջ՝ 3 East 65th street N.Y.C, բացումով մը՝ վերապահուած մասնաւոր հրաւիրեալներու, արուեստի քննադատներու եւ մամուլի ներկայացուցիչներու։

Ցուցահանդէսը, ուր ներկայացուած պիտի ըլլան 17 իւղանկարներ, հանրութեան համար բաց պիտի ըլլայ մինչեւ 9 Յունուար 1972։

Այս առթիւ գեղեցիկ գաթալոկ մը հրատարակուած է, նկարիչին գործերէն չորս բազմագոյն եւ հինգ սեւ ճերմակ նկարներով, ինչպէս նաեւ Սիմոն Սամսոնեանի լուսանկարը՝ առնուած իր աշխատանոցին մէջ։

Խտացեալ՝ բայց ամբողջական գիծերու մէջ, արուեստագէտին յատկանիշները ու արժանիքները ներկայացուած են՝ արուեստի քննադատ Արչիւ Չոլաքեանի գրիչով։

Եգիպտահայութիւնը եւ ի մասնաւորի Սամսոնեանի արուեստը գնահատող հայերը, որոնց յաջողութիւն կը մաղթեն, հայ ժողովուրդի մշակոյթը օտարին ծանօթացնելու աշխատանքին լծուած հայ արուեստագէտին այս յանդուգն նախաձեռնութեան՝ Նիւ Եորքի նման մեծ ոստանի մը մէջ, ու կը սպասեն ուրախաբեր լուրերու՝ այս ցուցահանդէսէն սպասուած յաջող արդիւնքին մասին։

ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ ԼՈՒՍԻ ԻՇԽԱՆԵԱՆ ՀՄԱՅԵՑ ԻՐ ՈՒՆԿՆԴԻՐՆԵՐԸ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Լուսի Իշխանեան ծանօթ անուն մըն է Միաց. Նահանգաց եւ Խորհ. Միութեան արուեստասէր հասարակութեան՝ շնորհիւ դաշնակահարուհիի իր տաղանդին եւ մեկնաբանութեան բարձր թեքնիքին։

Ան վեց տարեկանին ընդունուած է Ճիւլիարտ Նախապատրաստական Դըպրոցը։ Եօթը տարեկանին տուած է իր առաջին մենահամերգը։ Այնուհետեւ համերգային շրջապտոյտի ձեռնարկած է։ Բացառիկ յաջողութեամբ աւարտած է Ճիւլիարտ Երաժշտանոցը եւ Պի. Էս. ու Էմ. Էս. տիտղոսներուն արժանացած։ Ան աշակերտած է աշխարհածանօթ Պեվըրիտճ Ուեպըսթըրի եւ Տիկին Ռոզինա Լեւինի դասընթացքներուն։

Մոսկուայի մէջ կայացած Չայքովսքիի անուան միջազգային երկրորդ մըրցաշարքին -1962- մասնակցելէ ետք՝ կը հրաւիրուի Խորհ. Միութիւն։ Իր ունեցած յաջող ելոյթներուն եւ շահած հռչակին շնորհիւ՝ երկրորդ հրաւէր մը կը ստանայ եւ այս անգամ համերգային շրջապտոյտ մը կը կատարէ Հայաստանի մէջ։ Երեւանի մէջ ան կը նուագէ Պետական Սիմֆոնիք նուագախումբին հետ՝ Արամ Խաչատրեանի դաշնակի Քոնչերթոն եւ կ'արժանանայ հեղինակին իսկ գնահատանքին։

Դաշնակահարուհի Լուսի Իշխանեան Միաց. Նահանգաց կառավարութեան կողմէ հրաւիրուած՝ շրջագայած է Մերձ. եւ Միջին Արեւելքի երկիրները, եւ եօթն ամսուան ընթացքին ունեցած է 60 համերգ եւ դասախօսական ելոյթներ։

1972ի Մարտին ան դարձեալ հրաւիրուած է Խորհ. Միութիւն։

Լուսի Իշխանեան բազմաթիւ մենահամերգներ տուած է Միաց. Նահանգաց զանազան շրջաններուն մէջ, սակայն առաջին անգամ ըլլալով պիտի ներկայանար Նիւ Եորքի արուեստասէր հասարակութեան։

Կիրակի, 21 Նոյեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 3ին Լինքըլն Սէնթըրի «Ֆիլհարմոնիք» ընդարձակ սրահը փութացած էր ընտրանի

ԼՈՒՍԻ ԻՇԽԱՆԵԱՆ

հոծ բազմութիւն մը։ Ներկայ էին նաեւ արուեստագէտներ եւ արուեստի քննադատներ։

Այս մենահամերգը կազմակերպուած է Ս. Հիւրոքի կողմէ, որ խիստ ծանօթ կազմակերպչական ընկերութիւն մըն է եւ միայն աշխարհահռչակ անուններ կը ներկայացնէ Ամերիկայի հասարակութեան։

Որոշեալ ժամուն, ներկաներու ծափողջոյններուն ներքեւ բեմ մուտք գործեց շնորհալի արուեստագիտուհին։

Տաղանդաւոր դաշնակահարուհին նուագած առաջին կտորէն իսկ՝ անոր ճարտար մատները իրենց հմայքին տակ առին ունկնդիր հասարակութիւնը։

Լուսի Իշխանեան յաջորդաբար նուագեց Մոցարդէն, Պրամսէն, Ալան Յովհաննէսէն, Արամ Խաչատրեանէն՝ լաւագոյնս մեկնաբանելով եւ ունկնդիրներուն փոխանցելով իւրաքանչիւր արուեստագէտի ստեղծագործութեան ոգին։

Հայ արուեստագիտուհին իր կատարողական թեքնիքը հասցուցած է բարձր կատարելութեան եւ երաժշտական աշխարհին մէջ մեր ազգին համար պատուաբեր անուն մըն է։

Ունկնդիրներու բուռն փափաքին ընդառաջելով՝ յայտագրէն դուրս ան նուագեց նաեւ Կոմիտասէն։

Մենահամերգը երբ վերջ գտած էր, բոլոր ներկաներուն հոգեկան վայելքը կ'արտացոլար անոնց դէմքին վրայ։ Եւ անոնք հեռացան սրահէն՝ երաժշտական հարուստ կէսօրէ վերջ մը անցուցած ըլլալու մեծ գոհունակութեամբ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԼԻԲԱՆԱՆ

Ռ. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹ ԺԱՄԱՆԵՑ

Ուրբաթ, 3 Դեկտեմբեր, կ.ա. ժամը 11.30ին, Երեւանէն Պէյրութ ժամանեց Հայաստանի Երիտասարդական Կազմակերպութիւններու Կոմիտէի Նախագահ ընկ. Ռոպէրթ Արզումանեան, Հ.Մ.Մ.ի Պէյրութի Շրջանի Վարչութեան հրաւէրով, Միութեան Յիսնամեակին առթիւ։

Ընկեր Արզումանեան դիմաւորուեցաւ մասնաւորապէս Հ.Մ.Մ.ի Պէյրութի Շրջանի ղեկավարներու եւ զանազան բաժանմունքներու պատասխանատուներու, Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան Վարչութեան անդամներու, Լեռնալիբանանի ՄԱՍԻՍ Մարմնամարզական Միութեան պատասխանատուներու, Տխրունի եւ Էլճանեան Ողիմպիական Միութեանց եւ հայկական տարբեր կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներու կողմէ։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ Շաբաթ, 11 Դեկտեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 6.30ին, հաճոյքն ունեցանք խմբագրատանս մէջ ընդունելու այցելութիւնը՝ նախկին եգիպտահայ այժմ երեւանաբնակ ծանօթ արուեստագէտ-լուսանկարիչ Պր. Գուրգէն Նկարեանի, որ իր ազնուափայլ տիկնոջ հետ այցի եկած է Եգիպտոս։

Մօտ կէս ժամ հետաքրքիր զրոյց ունեցանք մեր հայրենակիցին հետ, հայրենական եւ ազգային նիւթերու շուրջ։

Բարի գալուստ եւ հաճելի կեցութիւն կը մաղթենք Տէր եւ Տիկին Գ. Նկարեանին։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Օդային թղթատարով, շնորհակալութեամբ ստացած ենք ARMENIAN DIGESTի 1971 տարուան 7րդ համարը։

Անգլերէն լեզուով այս գեղեցիկ հրատարակութիւնը, իր բազմահազար (25000) տպաքանակով, մեծապէս կը նպաստէ Հայութեան եւ Հայ Դատին, մանաւանդ անգլիախօս օտար շրջանակներէ ներս։

Հրատարակիչը եւ խմբագրութեան տնօրէնն է Պր. Յակոբ Թանգեան (Նազարենց)։

Տարեկան բաժնեգինն է ԱՄՆի համար 8 տոլար, Գանատայի համար 9 տոլար իսկ աշխարհի մնացեալ երկիրներուն համար 10 տոլար։

Բաժանորդագրուելու համար դիմել՝

Armenian Digest
G.P.O. Box 638
New York, N.Y. 10001
(U.S.A.)

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԲԱՐՁՐ ՊԱՐԳԵՒ ԹԱԹՈՒԼ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆԻՆ

Սովետական երաժշտական արուեստին զարգացման մատուցած ծառայութիւններու համար եւ ծննդեան 70ամեակի առթիւ, Սովետական Միութեան ժողովրդական արուեստագէտ Թաթուլ Ալթունեանը, ՍՍՀՄ. Գերագոյն Սովետի Նախագահութեան հրամանագրով՝ պարգեւատրուած է աշխատանքային Կարմիր Դրօշի շքանշանով։

Այդ պարգեւը ականաւոր երաժիշտ — խմբավարի բազմամեայ ու բեղուն գործունէութեան բարձր գնահատականն է։ Թաթուլ Ալթունեանը արդէն մօտ կէս դարէ ի վեր իր կեանքը եւ աշխատանքը նուիրաբերած է հայ ազգային երաժշտութեան զարգացմանը, երկար տարիներ գլխաւորելով հայկական ժողովրդական երգի-պարի անսամպլը։

ՀԱՅ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Հայաստանի Գիտութիւնների Ակադեմիայի Արուեստի Ինստիտուտը, գիտական համագործակցութեան մէջ է՝ Հռոմի Համալսարանի միջնադարեան արուեստի պատմութեան եւ Միլանի Փոլիթեքնիքի Հումանիսթիքայի Ինստիտուտների հետ. Արդէն 5 տարի է, որ այդ հաստատութիւնների մասնագէտները կ'ուսումնասիրեն հայկական միջնադարեան յուշարձանները։

Վերջերս անոնց հրաւէրով Իտալիա գացին Արուեստի Ինստիտուտի տնօրէն Ռուբէն Զարեանը, ճարտարապետութեան դոքթէօր Ստեփան Մնացականեանը, ճարտարապետութեան թեկնածու Ալեքսանդր Սահինեանը։ Երեւան վերադառնալէ յետոյ, արուեստագիտութեան Տոքթ. Փրոֆ. Ռուբէն Զարեան իր ուղեւորութեան մասին մեր թղթակիցին պատմեց հետեւեալը.

— Իտալական հողի վրայ շուրջ 20օրեայ մեր շրջագայութիւնը արժէքաւոր էր։ Իտալացիներու հետ մենք ճշդեցինք գիտական համագործակցութեան հետագայ ծրագիրը, մշակեցինք յառաջիկայ աշխատանքի փլանը։ Մենք ծանօթացանք Հռոմի Համալսարանի՝ հայկական ճարտարապետութիւնն ուսումնասիրող Կեդրոնի գործունէութեան։ Անոր ջանքերով հրատարակուած են հայ ճարտարապետական յուշարձաններու գաթալոգը, շարք մը մենագրական ուսումնասիրութիւններ։ Միլանի Փոլիթեքնիքի Հումանիսթիքայի Ինստիտուտը, հայ մասնագէտներու օգնութեամբ իտալերէն եւ անգլերէն լեզուներով կը հրատարակէ «Վաւերագրեր Հայ Ճարտարապետութեան» մատենաշարը, որուն չորս պրակները արդէն լոյս ընծայուած են։ Բացի այդ, հայ ճարտարապետութեան նուաճումներուն նուիրուած ցուցահանդէսներ կազմակերպուած են Իտալիոյ տարբեր քաղաքներու ինչպէս նաեւ Վիեննայի եւ Լատինական Ամերիկայի շարք մը երկիրներու մէջ։

Հռոմէն եւ Միլանէն բացի, հայ գիտնականները եղած են Ռավեննայի, Թիւրէնի, Վերոնայի, Փոմփէյի մէջ, ծանօթացած են անտիկ եւ հետագայ դարաշրջաններու յուշարձաններուն հնադարեան կոթողները վերականգնելու եւ վերակառուցելու գործով՝ իտալացի մասնագէտներու փորձին։ Անոնք հանդիպումներ ունեցած են Ֆլորանսի, Վենետիկի Սուրբ Ղազար կղզիի եւ Մուրատ – Ռափայէլեան Վարժարանի մէջ։ Միլանի հայկական գաղութի համար դասախօսութիւններ ու զեկուցումներ կարդացած են խորհրդահայ արուեստի, հայ ճարտարապետութեան զարգացման եւ Գառնիի հեթանոսական տաճարի վերականգնման աշխատանքներու մասին։

Հ. Հ. Գ.

ՍՐՏԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ ԲԺՇԿԻ ՕՐԱԳՐԻՑ)

ՓՐՈՖ. ՋԱՒԷՆ ՏՈՒԼԱՄՃԵԱՆ

Ես մի ջութակ ունեի: Կարծիք կար, որ նա հին իտալացի վարպետների ձեռքերով էր պատրաստուած: Ես շատ [illegible] էի զգում, իմ ուսուցիչը՝ ծերունի [illegible] Ֆրագարաչեանը միշտ [illegible] էր, որ դա ինձ պատուաբերում է լաւ պարապել: Նա խիստ զգայնոտ էր, երբ ես սխալ էի պատում ջութակը: Նա իտալացի էր, եւ շատ էր սիրում ինձ ու ջութակս:

Տասը տարի սովորեցի ջութակ նուագել: Տաղանդ չունեի, բայց նուագում էի: Անցան բեմի վրայ ելոյթներ էի ունենում: Ընտանեկան նուագահանդէսները ունեինք: Իսկ [illegible] [illegible] ջութակ [illegible] [illegible]: Տաս տարին մեր ելոյթները պարտական էին, յաջողակ էր մեր ջերմասահան նուագները էր կամ ծնունդ, իսկ դրանք անցան էին: Սրտի յիշատակի օրերին չէինք նուագում: Մայրս երբեք բոլ չէր տալիս այդ: Նա այդ օրերին շատ լաց էր լինում: Այդ օրերին դաշնամուրի վրայ ծաղկեփունջ էր դրւում էր նրա նկարը:

Երաժշտութիւնը ատելանաբար դարձաւ էր իմ տարերքը: Փրոֆեսոր Ֆրագարաչեանը փայլուն ապագայ էր գուշակում: Նա ասում էր. «Դու երկար մատներ ունես, երկ լուրջ պարապես, քեզ իտալական կ'ուղարկեմ աշխարհահռչակ վարպետների մօտ»: Մօտ շատ եղաւ հին ծերունու այդ խօսքերը:

Բայց իմ սիրելի ուսուցիչը չէր կարող ճանաչել՝ որ երկրորդութիւնը: Անսպասելի կողքի մեծ եղբայրս: Ես մոռացայ իմ ջութակը: Երբիք այլեւս չնուագեցի, բայց ատացայ պես սիրում էի երաժշտութիւնը:

Տարիներ անցան: Ես դարձայ բժիշկ, Դարձայ սրտաբան:

Հասկացայ, մարդկային սիրտը ունի իր երաժշտութիւնը, միայն թէ պէտք է լսել կարողանալ: Տասնեակ նուագարանուր սրտեր եմ լսել: Ամէն մէկը ունի իր երգը: Մէկում հնչում է յաղթանակը, մէկում՝ կորուստը, մէկում երջանկութիւնը, միւսում քաղցր, մէկում անհանգիստը, միւսում ակեծը: Երբեմն բոլորը միասին: Նոյն սրտի զարկերի մէջ:

Գիտէք, չի կարելի արհեստականօրէն միջամտել մարդկային սրտի աշխատանքին: Նա պէտք է հնչէ իր սեփական ուժերով, իր բնազդով, իր ոգիով: Եւ ես ամբողջ կեանքում ջանացի, որ սրտի [illegible] մի քիչ վերականգնեմ, երբ սրտային ցանց [illegible] եղել էր, և ահա [illegible] մեծ ներդրում ունի եղաւ: Ու արհեստական փականներով: Հիւանդներն այդ էին, ունի իր ներդաշնակ սիրտը նոյնականաւ կի փրկուել, [illegible] իրենց բնական [illegible] պէտք էր ճնշուած, ինչպէս եւ [illegible], թէ ապագային նման սրտի [illegible]...

Ինչպիսի մեծ յաջողութիւններ կան սրտի արտապատուաստման [illegible]

բնազատուում: Փրոֆ. Պարնարդը գիտութեան մէջ նոր գլուխ բացեց, երբ առաջին անգամ 1967 թուականի Դեկտեմբերի 3-ին Վաշկանսկուն սրտապատուաստեց մարդկային սիրտ: Վաշկանսկին, սակայն ընդամէնը 18 օր: 1968 թ. Յունուարի 2-ին Պարնարդը մարդկային սիրտ արտապատուաստեց Պլայպերկին, որն ապրում է մինչեւ այսօր:

Սրտի արտապատուաստումը շարժունեց ամբողջ մոլորակով: Կատարուեցին բազմաթիւ վիրահատութիւններ, անգամ նոյն անհատին երկրորդ անգամ սիրտ պատուաստեցին, անգամ կիրառեցին արհեստական տարրերն սիրտ: Սա գիտութեան խոշոր նուաճում է, որի մէջ սիրտը համեմատուել է գալիս որպէս գործիք, նա ենթակայ է եւ մի մերձեցնող միւսին, երիտասարդից ծերունուն, կնոջից՝ տղամարդուն, ենթակայ որսանկիւնը, եւ այլն: Ըստ իս սիրտը, չի փոխւում, սիրտը նոյն ձեւով մեղեդու ծառայում է նոր տիրոջը:

Եւ խոնարհուում եմ գիտութեան առաջ, իմ գիտութեան առաջ, բժշկագիտութեան առաջ: Բայց թող ինձ ներեն իմ գործընկերները, բոլորը: Ես կարծում եմ, Միշտ նուաճում է մարդու սիրտ արտապատուաստելը: Նրա արժեքն մարդու երեկոյ, երկնի, նոյնը գնում, բոլորը հեռու նրա աշխատութեան, բոլոր՝ կարող են մեծ առաջնորդութեան:

Այս շատ տարիներ անցան իրականացուց իմ սիրելի ուսուցչի, ծերունի Ֆրագարաչեանի կանխագուշակումը: Ես դասեր մարդկային սրտի երաժշտութիւնը...

ՄԱՄՈՒԼ

ՈՃԻՐ ԵՒ ՊԱՏԻԺ

«Երկնային» արդարութեան դէպք մը տեղի ունեցաւ աշխարհի վրայ...: «Հայ-ք»:

Թուրք դահճապետներէն Էնվեր ծիւաշի որդին՝ Ալանի մահանալը՝ որուն մէջ չկայ հայուն ձեռքը: Արժանի վախճան մը՝ հեռաւոր Աւստրալիոյ մէջ:

Երբ Էնվեր կը բնաջնջեր հայութիւնը եւ մեր ծաղիկ երիտասարդութիւնը կը հնձէր կրակով, հայ մայրիկ մը՝ իր երեխային կմախք մարմինը գրկած՝ աչքերը դէպի երկինք, կ'անիծէր. «Պատի՛ժ»...:

Թուրք «մեծ»երը տեսան ասիկա՝ հայուն ձեռքով: Մարդ չդպաւ սակայն իրենց յետնորդներուն, որոնք այն օրերուն դեռ իրենց ապարանքներուն մէջ՝ վայելեցին ամէն առատութիւն եւ հանգիստ: Խնայուեցան իրենց՝ խոշտանգումը, սարսափն ու տանջալից մահը՝ որ հայ մանուկներունը եղան:

Մարդ չդպաւ հրէշածիններու մազին, անոնք չճեստուեցան ժայռերու ամենի բարձունքէն՝ վիհերու խորերը, խեղդամահ չեղան գետերու եւ լիճերու մէջ, ոչ ալ ծառայեցին խուժդուժ խարուկահանդէսներու իբր ծրի վառելանիւթ:

Անոնք կերան, խմեցին ու անցուցին երջանիկ մանկութիւն մը՝ հիմնուած հայ անմեղներու ոսկորներու լերան վրայ:

Ու երկինքը համեցաւ, գէթ յիսուն տարի ետք՝ ականջ տալու «Պատի՛ժ» աղերսող հայ մայրիկին:

Այդ բարի կինը շատո՜նց է միացեր իր մանուկին եւ խնդրեր Բարձրագոյնէն՝ որ վարը մնացողներուն սիրոյն գէթ, շարժէ այլեւս Իր Արդար Ձեռքը:

Ու ահա, ուղղաթիռ մը երկինքի համբով փորձեր է իբր թէ օգնութեան հասնիլ Ալան Էնվերի, որ իր կնոջ հետ բռնուեր էր սառնամանիքի՝ Քասսիուսմա լերան վրայ: Ու խե՜ղն Էնվեր, ուղղաթիռին ձեռքով նետուած բրած ատեն՝ ինկեր է վիհը...:

«Յուսալի արկած» ըսին թերթերը՝ այս պատահարին մասին: Սակայն այն՝ որ ճանչցած է եղեռնը կամ լսած՝ հայ մայրիկին աղերսանքի ձայնը, սիրտ պատող՝ պիտի գոչէ. «Ալան Էնվեր գնա՛ց իր արդար պատիժը՝ Երկինքէն»...:

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏԻՐ

Դեկտ. 1971

ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Սորբեւ կու տանք հատուածներ, Աղեքսանդրիոյ մէջ՝ Պր. Մկրտիչ Անդրանիկի (Բեմպէճեան) կողմէ կատարուած դասախօսութիւններէն:

— «Պարոյր Սեւակ աստուպի նման անյայտացաւ անհունին մէջ, ուրկէ ցաթած ու կաթած էր 47 տարի առաջ:

Շատ գնահատուած էր ան իր կենդանութեան, սակայն իսկական յաղթանակը եւ անմահութիւնը մահէն ետք պիտի գայ: Բոլորէն տարբեր մեծ երեւոյթ էր: Չալու համար խորհուրդը երեւոյթին, կրնանք միայն հանճար բառով որակել: Հանճար բառը Սեւակի անունին առջեւ իր բուն նշանակութեամբ եւ իմաստի մեծութեամբ կը հնչէ, քանի որ իր արժանի եւ օրինական տեղն է: Իր ստեղծագործական կարողութիւնները անսպառ էին, որոնցմէ շատ լոյս դուրս եկաւ, ուսուցանեց հայ ժողովուրդին եւ մարդկութեան ալ: Փայլատակեց հոյակապ գեղեցկութեամբ 23 տարի:

Ան, ոսկեհանք էր եւ իմաստութեան հանք. առինքնող, կախարդող եւ ներհուն: Ինքնատիպ ապրումներու ամբողջ աշխարհ մըն էր: Աղմուկի այս 20րդ դարուն մէջ հմայիչ ձայն մըն էր, որ լեցուց, նաեւ յորդեցուց ազգի մը հոգին: Ազգ մը փոքրիկ յանկարծ դարձուց մեծ ու հսկայ:

Սեւակ - երեւոյթը վերածնած հայութեան նոր կեանքի հզօր երգիչն է. խոր, իւրօրինակ եւ անկրկնելի: Իր յորդահոսուն եւ ազնուական գիրին տարբեր գիծն է, նոր խորհուրդով եւ նոր բովանդակութեամբ: Ամենուն մտերիմն էր եւ վեհ ակն էր հայ հոգիին: Արի եւ անառարկելի հոգի ունէր. իր խղճմտանքին ձայնով կը ստեղծագործէր, արձագանգելով ժամանակի պահանջներուն:

Գիտէր քննադատութեան, նոյն իսկ անարդար վերաբերումի հանդուրժել, հակազդել իւրայատուկ ձեւով:

Միայն քնարակիր չէր, այլ նաեւ լեզուաբան, բանաստեղծ, գիտնական, հրապարակագիր եւ բեմբասաց:

Կորողական ժառանգ մը ձգեց ան: Իւրաքանչիւրը՝ իր հատորներուն, արբազան մասունք է այժմ: Հոգեպարար ամենահնչեղ երգ է իւրաքանչիւր տողը: Իր աղանդներուն արժանի շարունակութեան կը սպասէինք դեռ... 30 տարի, երբ կեանքին ոսկի թելը կտրուեցաւ ամենածաղկուն եւ ամենահասուն պտղաբերումի շրջանին, երբ դեռ այնքա՜ն տալիք ունէր մեր դարաւոր մշակոյթի գանձարանին:

Կիսա՛տ մնաց իր գործը: Սակայն ինչ որ տուաւ, լիուլի բաւարար է զինք դասելու անմահներու շարքին: Նուաճեց ամենաերախտաւոր մեծ մշակներէն մին դառնալու անվիճելի իրաւունքը:

Դարէ - դար ա՛լ աւելի պիտի փայլի շարքին՝ Մեսրոպ Մաշտոցի, Գրիգոր Նարեկացիի, Ներսէս Շնորհալիի, Սայաթ-Նովայի, Խաչատուր Աբովեանի, Ղեւոնդ Ալիշանի, Յովհաննէս Թումանեանի, Սիամանթոյի, Եղիշէ Չարենցի, Աւետիք Իսահակեանի եւ այլոց:

Երբ հաւատարիմ եւ տաղանդաւոր թարգմանիչներ գտնուին, Սեւակի գոհարները պատիւ ու փառք կրնան բերել բոլոր ժողովուրդներուն, նաեւ՝ համաշխարհային գրականութեան գանձարան: Իր հռչակը Սովետական Մեծ Միութեան սահմաններէն դուրս ելած է: Թերի թարգմանութեան պատճառով, իր՝ «Մարդը Ափի մէջ»ը չէ արժանացած Լենինեան մրցանակի: Վալէրի Բրուսով մը միայն կրնար յարաբերաբար կատարել եւ լաւագոյն թարգմանել: Սեւակ դափնիներու ակնկալութիւն չունէր եւ շատ լաւ գիտէր ինքն իր արժանիքը:

***

Բաղդը և երջանկութիւնը ունեցայ հիւրասիրուելու Սեւակի տան մէջ, 1969 Հոկտեմբեր 23ի գիշերը, ուրիշներու հետ: Անդրդուելութիւնը, որ ստեղծուեցաւ հիւրընկալ յարկի տակ և զրոյցները, որ տեղի ունեցան, անմոռանալիօրէն քանդակուած են յիշողութեանս մէջ: Սեղանակիցները վարպետ ըսելով կը խօսէին հետը: Այդ օր լսեցի Սեւակի ծիծաղը, ձայնի ղօղանջը, խօսելակերպի նրբերանգ դարձուածքները, և ըմբռնեցի անոր խիստ դիւթիչ հոգեկան գեղեցկութիւնը:

Մեր հոգիներու Պանթէոնին մէջ զետեղե՛նք Պարոյր Սեւակը: Մեծ վաստակաւորին սերմանած հունձքը պիտի քաղուի նաև գալիք սերունդներուն կողմէ: Կը խոնարհինք իր արեւափայլ շիրիմին առջեւ»:

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

ԱՆԴԱՐՁ ՄԵԿՆՈՂՆԵՐ

ՎԱՐԴԱՆ ՏԻՐԱՏ

Շատերուն ծանօթ անուն մը: Մէկը՝ որ որոշ շրջանի մը մէջ, կուսակցական գծով կատարած իր կորովի գործունէութեամբ և հասարակական բնոյթ կրող այլ աշխատանքներով, դարձաւ տեսանելի դէմք մը և որ՝ կնքեց իր մահկանացուն, ընթացիկ տարուան Օգոստոսի սկիզբները, Գալիֆորնիոյ արեւոտ երկինքին տակ. 70-ի հասնող տարիքի մը մէջ:

Վարդան Տիրատ.

Տարաբախտ ընկերոջ մահուան տխուր և անակնկալ լուրը իմացայ «Երիտասարդ Հայաստան»ի միջոցաւ և ընկերական պարտականութիւն նկատեցի, հակիրճ տողերու մէջ անդրադառնալ իր մասին:

Վարդան Տիրատ Հնչակեան արձանագրուեցաւ իր պատանեկութեան շրջանին և իր գաղափարական նուիրումով, ինչպէս նաեւ կուսակցական իր գործունէութեամբ ու աշխատանքներով՝ դարձաւ առաջաւոր ուժ մը, երբ հազիւ թէ բոլորած էր 24 գարուններ:

Պոսթընի մէջ տեղի ունեցաւ մեր առաջին ծանօթութիւնը 1924 թուականին, երբ տակաւին գոլէճական ուսանող էր ան: Կ'ապրէր նիւթական անձուկ պայմաններու մէջ, բայց և այնպէս՝ որոշած էր ծանր զոհողութեան գնով իսկ, յաղթահարել իր առջեւ ցցուած այլազան դժուարութիւններուն և լրացնել իր ընտրած մասնագիտական ճիւղը:

Դժբախտաբար չյաջողեցաւ իրագործել իր նպատակը և հարկադրուեցաւ առժամապէս փոխել իր ճամբան, Պոսթընի դրամատուներէն միոյն մէջ ստանձնելով իրեն առաջարկուած հազիւ թէ երկրորդական պաշտօն մը:

Այդ օրերուն ընտրուած էր Հնչակեան Կուսակցութեան Ամերիկայի Շրջանի Վարիչ Մարմնոյ անդամ և այդ հանգամանքով ալ՝ իր գործի ժամերէն դուրս, գրեթէ ամէն օր կը հանդիպէր «Երիտասարդ Հայաստան»ի խմբագրատունը, կատարելով իրեն վստահուած թերթին վարչական և թեքնիք աշխատանքները:

Ծանր և դժուարին օրեր էին: Վտանգուած էր մեր թերթին տեւական հրատարակութիւնը: Ֆետերացիա կոչուածին կազմալուծումը ու ապա անփառունակ քայքայումը, Հնչակեան շարքերու մէջ դուռ բացած էր անախորժ թիւրիմացութիւններու: Ստեղծուած էր ամէն ինչ պատահականութեան ձգուած անտիրելի կացութիւն մը:

Գործիչի մը այցը՝ Հնչակեան Մասնաճիւղերուն, դարձած էր հրամայական անհրաժեշտութիւն մը: Վարդան Տիրատ, որպէս յարմարագոյն ուժ մը, գործիչի հանգամանքով ճամբայ ելաւ դէպի Միտլ Ուեսթի շրջանը, գործի մղեց ընկերները և հետեւաբար՝ կարճ ատեւ այցելութենէ մը ետք, կուսակցական գծով արդիւնաւորեց իր առաքելութիւնը:

«Երիտասարդ Հայաստան» Պոսթընէն փոխադրուեցաւ Նիւ Եորք: Վարդան Տիրատ, ինքն ալ իր անձնական գործի բերումով, հարկադրուած էր հաստատուիլ նոյն քաղաքին մէջ և ապրիլ կուսակցութեան հետ, կառչելով նիւթական և բարոյական զոհողութիւններով, Հնչակեան Կուսակցութիւնը իր գաղափարական մեծութեան վրայ պահելու գեղեցիկ սկզբունքին:

Նիւ Եորքի մէջ, տեղի կ'ունենար աննախընթաց ոճիր մը,- Դուրեան Արքեպիսկոպոսի սպանութիւնը: Վարդան Տիրատ, այդ օրերուն, ըլլալով Ազգային Կեդր. Վարչութեան անդամներէն մին, ուրիշներու կարգին ինքն ալ բերաւ իր մասնակցութեան բաժինը, տրամադրելով իր ուժերն ու միջոցները՝ զանազան փաստաթուղթերու հայթայթումին մէջ, խարանեց ոճիրը գործադրող զըլխաւոր պատասխանատուներն ու գործակատարները, առանց կարեւորութիւն ընծայելու՝ կողմնակիօրէն և երբեմն ալ բացէն, իր հասցէին ուղղուած յաճախակի սպառնալիքներուն:

Որոշ թուականը չեմ յիշեր, երբ Վ. Տիրատ կը ձգէր Նիւ Եորքը և ընտանեօք կը փոխադրուէր Գալիֆորնիա: Հոն ամէն ինչ կարգի դ՝ ելէ ետք, չմոռցաւ իր յարաբերութիւնը պահել կուսակցական պաշտօնական Մարմնոյ և այլ ընկերներու հետ: Եղաւ ատեն մը, որ Անգլերէն լեզուով «Կայծ» ամսագրի խմբագրութեան գործը ստանձնելու պատասխանատուութիւնը իրեն յանձնուեցաւ, որը հազիւ թէ տարուան մը կեանք ունեցաւ, վասն նիւթականի չգոյութեան: Տարաւ այդ աշխատանքը ձեռնհասօրէն և առանձնիւթական վարձատրութեան:

Պէտք է ըսել, որ Վարդան Տիրատ գրական մարզին մէջ հազիւ թէ կրցաւ արձանագրել շօշափելի յաջողութիւններ: Այս գծով փորձեց տեղ մը հասնիլ և սակայն չյաջողեցաւ: Ընկերային կեանքէ առնուած քանի մը գրութիւններ

(Շար. տես էջ 4)

ՈՂԲ. ԸՆԿ. ՎԱՐԴԱՆ ՏԻՐԱՏ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Երաժշտական կեանքի եռանդուն կազմակերպիչն էր։ Նրա նախաձեռնութեամբ պարբերաբար կազմակերպւում են դասական երաժշտութեան համերգներ և բարեգործական նպատակներով՝ գրական-երաժշտական բազմաթիւ երեկոներ։

Սպենդիարեանը հանդէս է եկել նաև որպէս նուագավար, չնայած յատուկ չի սովորել այդ արուեստը։ Նա առանձնապէս լաւ էր ղեկավարում իր ստեղծագործութիւնները։ Որպէս նուագավար, Սպենդիարեանը կարողանում էր դասել նուագախմբի հնարաւորութիւնները բացայայտման նուագախումբը ղեկավարելով եռանդուն, աշխոյժ ու զգացմունքով: Այդ պատճառով է, որ հայ ականաւոր երաժշտագէտ Վ. Կորղանեանը գրում է. «Սպենդիարեանը շատ համեստ և նոյնիսկ անկատելի էր առօրեայում, բայց որաքո՞րքով, ազդեցիկ և հնչեղները ոգեշունչ բռնող էր դառնում, երբ երեւում էր բեմում»:

Եալթայում ապրելու տարիներին, Սպենդիարեանը ստեղծագործական եւ բարեկամական յարաբերութիւնների մէջ էր հայ եւ ռուս մշակոյթի անուանի ներկայացուցիչներ Ալ. Մատուրեանի, Վ. Սուրէնեանցի, Ա. Կլազունովի, Ա. Արենսկու, Ն. Ջերեպնինի եւ շատ ուրիշների հետ: Այդ մտերմութեան արդիւնքն էին «Ձկնորսն ու փերին», «Էտելվէյս», «Մենք կը հանգստանանք», «Մի լար Բլբուլ» գործերը:

1916ին Սպենդիարեանը տեղափոխւում է Սուդակ ամառանոցավայրը։ Այդ թւականին, Թիֆլիսի «Հայ Երաժշտական Ընկերութիւնը» նրան [illegible]։

[illegible] յօդւածներ են տպւում տեղի թերթերում, ուր նշւում են Սպենդիարեանի ստեղծագործութիւնների ժողովրդայնութիւնը, երգառնի եւ ազգային փայլուն տաղանդը։ Հատկանշական է Յովհ. Թումանեանի «Աղջունում ենք» խորագրով յօդւածը, ուր կարդում ենք «Այս չէ օր գալիս է արտակարգ երաժշտական աշխարհքում անուն հանած հայ նշանաւոր երաժշտագէտը Ալեքսանդր Աֆանասի Սպենդիարեանը, աւելի տեսան երաժշտութիւն դէպի արեւելեան երաժշտութիւնը, հոծ ու գեղեցիկ օրագրերով, որոնց գործ դառնալու առաջնակարգ են իր խոշոր տաղանդն ու փայլուն պատրաստութիւնը... Առաջին անգամ է մեր տաղանդաւոր հայրենակիցը յայտնւում մեր մէջ, առաջին անգամն է դուրս գալիս մեր հասարակութեան առջև, և առաջին անգամից ողջունում ենք որձուանքով ու ծափերով»:

Երգահանի գալուստը Կովկաս, ազգային մշակոյթի լաւագոյն ներկայացուցիչների, յատկապէս Մեծն Յովհ. Թումանեանի հետ հանդիպումները, աւելի խորը ծանօթութիւնը հայրենի մշակոյթի, մասնաւորապէս երաժշտութեան հետ, խոշոր տպաւորութիւն են գործում նրա վրայ եւ հզօր խթան դառնում՝ նրա ստեղծագործութեան առաւել ծաղկման համար։

90-ական թւականներին, Անդրկովկասում տեղի է ունենում հայ գրականութեան եւ արուեստի նկատելի ծաղկում։ Նախորդ շրջանի գրականութեան անուանի ներկայացուցիչներ՝ Գ. Պռօշեանի, Մուրացանի, Ղ. Աղայեանի, Շիրվանզադէի, Նար-Դոսի, Յ. Յովհաննիսեանի կողքին ասպարէզ են մտնում Յ. Թումանեանը, Աւ. Իսահակեանը, Վ. Տէրեանը:

Մեծ զարգացում է ապրում հայկական կերպարուեստը, յատկապէս գեղանկարչութիւնը, որի խոշորագոյն ներկայացուցիչներից էին Գ. Բաշինջաղեանը, Վ. Սուրէնեանցը, Ե. Թադեւոսեանը, Փ. Թերլեմէզեանը, Մ. Սարեանը:

Այս տարիներին է վերաբերում նաեւ արուեստի տարբեր պարբերականների լոյս ընծայումը, հայ-ռուսական մշակութային կապերի զարգացումը, որ խորացաւ յատկապէս Մ. Գորկու, Վ. Բրիւսովի եւ Յու. Վեսելովսկու՝ այդ ուղղութեամբ ծաւալած արդիւնաւէտ գործունէութեամբ:

Առանձնապէս շօշափելի էին հայ երաժշտական մշակոյթի նուաճումները։ Յիշենք, որ այդ տարիներին է հանճարեղ Կոմիտասը ասպարէզ բերում իր «Հորովել»ները՝ հայ գեղջուկի ստեղծարար աշխատանքի վեհութեամբ ու լաւատեսութեամբ ներթափանցուած այդ գոհարները։ Հրապարակւում են «Լոռւայ գութաներգը Վարդաբլուր գիւղի ոճով» տեսական խոր ուսումնասիրութիւնը եւ «Հայն ունի ինքնուրոյն երաժշտութիւն» հայրենասիրական փայլուն յօդուածը... Դրան զուգընթաց լայն ծաւալ է ստանում Կոմիտասի համերգային գործունէութիւնը Կովկասում, որի շնորհիւ հայ հասարակութիւնը հնարաւորութիւն է ունենում ծանօթանալու նրա բազմաթիւ երգերին ու խմբերգերին:

Կոմիտասի ստեղծագործութիւնները՝ աշխատանքային երգերը, օրօրոցայինները, անտունիները, պարերգերը, հարսանեկան, սիրոյ և էպիքական երգերը, ժողովրդական կեանքի ու կենցաղի բազմաթիւ դրուագներ ընդգրկող այդ կոթողները՝ «Լուսնակն անուշ»ը, «Գարուն ա»ն, «Միրանի Ծառ»ը, «Անտունի»ն և այլ, հիմնաւոր դեր են կատարում հայ դասական երաժշտութեան ձեւաւորման ու զարգացման ճանապարհին։ Այդ տարիներին է, որ Ա. Տիգրանեանը ստեղծում է իր նշանաւոր երկը՝ խորապէս հայկական ժողովրդական առաջին օփերան՝ «Անուշ»ը: Ռ. Մելիքեանը, Ա. Տէր-Ղեւոնդեանը, Ա. Մանուկեանը և այլ երգահաններ հանդէս են գալիս մի շարք արժէքաւոր ստեղծագործութիւններով։

Սպենդիարեանը գալիս է իր լուման մուծելու այս նուաճումների մէջ։ Երգահանը նախ և առաջ տարւում է հայ ժողովրդի կեանքին նուիրուած օփերա գրելու մտքով: Եւ ահա Թիֆլիսում ծանօթանալով Յովհ. Թումանեանի պոէմներին, Սպենդիարեանը հիանում է նրանց արուեստով և յղանում իր «Ալմաստ» օփերան՝ հիմք ընդունելով «Թմկաբերդի առումը» պոէմը։ Վերադառնալով Սուդակ, նա իրեն հիմնականում նուիրում է «Ալմաստ» օփերայի յօրինմանը, որի դաշնամուրային շարադրանքը (գլաւիր) աւարտում է 1943 թւականին։

«Ալմաստ» հոգեբանական օփերայում, երգահանը կարողացել է գործող անձանց, ինչպէս և տարբեր իրավիճակները գծագրել իրապաշտօրէն, ստեղծել հարուստ կերպարներ. Նաև տրամաթիզմ՝ բախման մէջ դնելով հակառակ ուժերը, հակասական մտքերն ու զգացմունքները, այս ամէնը զուգակցուած գեղեցիկ և արտայայտիչ երաժշտութեան, հարուստ հարմոնիաների, նուագախմբի հնարաւորութիւնների վարպետ օգտագործման հետ, «Ալմաստը» դարձրել են հայ ազգային երաժշտութեան դասական երկերից մէկը։

1924 թ. Ա. Սպենդիարեանը հրաւիրւում է Երևան՝ մշտական բնակութեան ու աշխատանքի։ Երևանում երգահանը եռանդուն ստեղծագործում է, մանկավարժական ու հասարակական մեծ աշխատանք է տանում, ղեկավարում Երևանի նորաստեղծ գոնսերուաթորիայի սիմֆոնիք նուագախումբն ու ստեղծագործական դասարանը, համերգներ է տալիս։ Նա գրում է իր հռչակաւոր «Երևանեան էթիւտները», նաև մի շարք երգեր եւ աւարտում է «Ալմաստ» օփերայի գործիքաւորումը:

Երևանում անցկացրած տարիներին, մտերմանում է հայ մշակոյթի խոշորագոյն ներկայացուցիչներ՝ Մ. Սարեանի, Աւ. Իսահակեանի, Ալ. Թամանեանի, Ալ. Շիրվանզադէի, Յ. Աբելեանի եւ շատ ուրիշների հետ։

Սպենդիարեանի կեանքի մեծագոյն իրադարձութիւններից էր նրա ստեղծագործական 25-ամեայ գործունէութեան հանդիսաւոր նշումը, որը տեղի ունեցաւ 1926 թ. Հոկտեմբերի 3ին։ Այդ օրը, երգահանն ստացաւ Հանրապետութեան Ժողովրդական Արուեստագէտի եւ գոնսերվաթորիայի փրոֆեսորի կոչումներ։

Ցուցիչ են յոբելեանի առթիւ ստացուած բազմաթիւ հեռագրերը. ռուս խոշորագոյն երգահան Ալեքսանդր Կլազունովի հեռագրում կարդում ենք.

«... Դու գիտես, թէ ինչքան զմայլւում եմ ես քո երկերով, որ ստեղծել ես քեզ հարազատ երաժշտութեան բնագաւառում, որն ինձ սիրելի է և մօտ: Քո հնչիւնների նրբութիւնը և բուրմունքը, նրանց պայծառ եւ գունեղ գոլորիտը մի՜շտ յափշտակում են ինձ եւ ես այդ ուղղութեամբ դժուարանում եմ գտնել քեզ հաւասար նուագահիւսներ: Դու քո մէջ զուգակցում ես խոշոր տաղանդ և հազւագիւտ վարպետութիւն»։

Մի քանի ամիս անց, նրա յոբելեանը նշուեց նաև Ռոստովում։ Այնուհետեւ մենք նրան տեսնում ենք Թիֆլիսում, ապա Մոսկուայում և 1928 թ. Ապրիլի 20-ին, վերջին անգամ Երեւանում համերգ տալիս։ Համերգից յետոյ հիւանդանում է թոքերի բորբոքումով և 1928 թ. Մայիսի 7-ին ընդմիշտ հեռանում կեանքից։

Երգահանի յիշատակը յաւերժացնելու համար, հայկական օփերայի եւ պալէտի օփերային թատրոնը կոչուեց Սպենդիարեանի անունով եւ ամէն տարի բացւում է «Ալմաստ» օփերայի բեմադրմամբ։ Սպենդիարեանի անունն է կրում նաեւ Երեւանի երաժշտական առաջին եօթնամեայ դպրոցը։ Լոյս են տեսնում Սպենդիարեանի երկերի լրիւ ժողովածուն, գրքեր՝ նուիրուած նրա կեանքին ու գործունէութեանը։

Սպենդիարեանի ստեղծագործական ժառանգութիւնը՝ դարձել է ժողովրդական լայն զանգուածների սեփականութիւն. այն հնչում է ռատիոյով, էստրադաներից, երաժշտական հաստատութիւններում։

Սպենդիարեանը եղել եւ մնում է մեր Միութեան բոլոր ժողովուրդների ամենասիրուած երգահաններից մէկը:

Ք. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԻՍՏԸ

Ուրբաթ, 3 Դեկտեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 5ին, Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ, Աղեքս. Պատկ. Թեմական Ժողովի 1971 տարեշրջանի բ. նիստը, նախագահութեամբ Առաջն. Տեղ. Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի և ատենապետութեամբ Պր. Յ. Ամատունիի։

Ներկայ էին 16 աշխարհական երեսփոխաններ։ Վեց երեսփոխաններ զանազան պատճառներով կը բացակայէին այս նիստէն։

Ժողովին ատենապետը խնդրեց Նախագահ Սրբազան Հօրմէն, որ նախքան Տէրունական Աղօթքով ժողովը բանալը, մասնաւոր հոգւոց մը կարդայ, նորոգ հանգուցեալ ազգային երեսփոխան՝ Յ. Եսայեանի և իր կողակիցին համար:

Ապա ժողովը անցաւ օրակարգի քննութեան:

Ա.– Ընթերցում եւ վաւերացում նախորդ նիստի ատենագրութեան.

Ըստ ընթերցման, Պր. Մաքսուտ Սարաֆեան դիտողութիւն բրաւ, որ Նոյեմբեր 29ի տօնակատարման առթիւ, իր կողմէ արձանագրել տրուած բաժինը, կարդացուած ատենագրութեան մէջ չէր յիշատակուած և պահանջեց, որ նախքան վաւերացումը, սոյն մէջբերումը զետեղուի ատենագրութեան մէջ։

Պր. Մ. Սարաֆեանի դիտողութիւնը ընդունուեցաւ և որոշուեցաւ զայն ամբողջութեամբ աւելցնել տեղեկագրին մէջ։

Բ.– Ատենական գործողութիւնք.

Կարդացուեցան 3 նամակներ, որոնցմէ երկուքը կապ ունենալով օրակարգի ութերորդ հարցին, անոնց ուսումնասիրութիւնը որոշուեցաւ կցել օրակարգի 8րդ հարցի ուսումնասիրութեան:

Բ.– Զեկուցում Սիսի Ղազիի ազգապատկան հողերէն, հողային բարեկարգութեան նախարարութենէն 200 ֆետտան անմշակ եւ 200 ֆետտան մշակուած հողերու Առաջնորդարանին տրուելու մասին։

— Պատկառելի քաղաք. ժողովոյ Ատենապետ Պր. Մ. Զարպհանէլեան խնդրեց, որ սոյն զեկուցումը ընէ ժողովոյ յարգելի Ատենապետը, տրուած ըլլալով որ, ինք անձամբ զբաղած էր այդ հարցով, հետեւաբար քաջատեղեակ էր և կրնար աւելի յստակ բացատրութիւն մը տալ, քան ուրիշ ոեւէ անհատ:

Ժողովին ատենապետը՝ Պր. Յ. Ամատունի, սիրով տուաւ պէտք եղած բացատրութիւնները, որմէ ետք Պր. Մ. Զարպհանէլեանի կողմէ յաւելուած լուսաբանութիւններ տրուեցան։

Դ.– Ողբ. Արսէն Թափրաֆեանի՝ Քաֆր էլ Տաուարի մէջ Գահիրէի Հայոց եկեղեցիին թողած 4 ֆետտան մշակուած հողի սեփականութեան կարգադրութեան հարց։

– Գահիրէի Ազգային Իշխանութիւնները, գրաւոր նամակով մը խնդրած էին Աղեքս. Ազգ. Իշխանութիւններէն, որ ողբացեալին կողմէ Գահիրէի Հայոց եկեղեցիին թողած 4 ֆետտան հողը՝ որ կը գտնուի Քաֆր էլ Տաուարի մէջ, կարգադրուի Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեանց միջոցաւ, տրուած ըլլալով, որ սոյն շրջանը Աղեքսանդրիոյ մօտերը կը գտնուի:

Իբր վարձատրութիւն, Գահիրէի Ազգ. Իշխանութիւնը կը խոստանար՝ ստացուելիք գումարին կէսը Աղեքս. անունով արձանագրել:

Թէր ու դէմ կարծիքներու փոխանակութիւններէ և լուսաբանութիւններէ ետք, ժողովը ընդունեց այս առաջարկը, և խնդրեց Պատկ. Քաղաքական Ժողովէն, որ այս հարցով ինք զբաղի։

Ե.– Ընթերցում Քննիչ յանձնաժողովի տեղեկագիրին, Քաղաքական Ժողովի 1970 տարեշրջանի հաշուետուութեան վերաբերեալ։

– 1970 տարեշրջանի հաշուետուութեան վերաբերեալ քննիչ յանձնաժողովի տեղեկագիրին ընթերցումը կատարեց Պր. Աւետիս Օհանեան:

Այդ տեղեկագիրը, վերլուծումը կ'ընէր 1970 տարեշրջանի Քաղաքական Ժողովի միամեայ նիւթական և բարոյական գործունէութեան։

Ապա տեղի ունեցաւ կէս ժամուան դադար մը, որմէ ետք ժողովը անցաւ օրակարգի մնացեալ հարցերուն քննարկման։

Զ. Ընթերցում Նուիրատուութեանց յանձնախումբի տեղեկագրին՝ Առաջնորդարանին կատարուած նուիրատուութեանց վերաբերեալ։

– Յանձնախումբին տեղեկագիրին զեկուցումէն ի յայտ եկաւ, որ չորս նոր նուիրատուներ այս տարուան ընթացքին իրենց շարժուն կամ անշարժ կալուածները ամբողջութեամբ կամ այլ պայմաններով ազգին փոխանցած են: Այդ նուիրատուներն են՝

Օր. Թիւրապեան, Տիկ. Վ. Արշարունի (նորոգ հանգուցեալ), Տիկ. Ր. Սրապեան և Պր. Կ. Թահմիզեան:

Ապա տեղի ունեցաւ կարծիքներու փոխանակում մը, որուն աւարտին՝ Նախագահ Սրբազան Հայրը յայտարարեց, որ Ազգային Իշխանութիւնը որոշած է Պօղոսեան Ազգ. Երկսեռ Վարժարանի և Մելքոնեան Մանկապարտէզի դպրոցական սակագիները ջնջել։

Է.– Վերջնական տեղեկագիր բեմիս հոգելոյս Առաջն. Տ. Մամբրէ Ս. Արք. Սիրունեանի ձգած թողօնին մասին:

– Պր. Խաչիկ Յակոբեանի կողմէ կարդացուած տեղեկագիրէն ի յայտ կու գար, որ վախճանեալ Առաջն. Սրբ. հօր թողօնը կը բաղկանար երկու բաժիններէ՝ հնչիւն դրամ 8603 Ե.Ո. ու զարդեղէն

(Շար. տես էջ 5)

ՎԱՐԴԱՆ ՏԻՐԱՏ

(Շար. Գ. էջէն)

«Երիտասարդ Հայաստան»ի թիւերուն մէջ, — ահա՛, գրական ասպարէզին մէջ իր ձգած ամբողջ հարստութիւնը։

Աւելի քան երեք տասնեակ տարիներ Հոլիվուտի (Գալիֆորնիա) մէջ իր բնակութիւնը հաստատած շրջանին, դժբախտաբար չպահեց կուսակցական նախկին իր խանդավառ թափը։ Կարծէք տարիներու յոգնածութեան ճնշման տակ՝ ձանձրացած ըլլալ կը թուէր իր առօրեայ կեանքէն: Կասկած չկայ նաեւ, թէ վրայ հասնող ծերութեան տկարութիւնները՝ խանգարած էին իր հանգիստը։

Եւ չուշացաւ իր մահը:

Յիշատակդ անթառամ, սիրելի Տիրատ։

Ս. ՍԻՄՈՆԵԱՆ

Հ.Մ.Մ.-Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԻ ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՆԻՍՏԸ

(Շար. Ա. էջէն)

*Այնուհետեւ, իր բազմազբաղութեան պատճառով ընդմիջելով յայտագիրը՝ ջերմ բարձրացաւ Հանրապետութեան Նախագահին ներկայացուցիչը՝ Ընկ. բովին Գործոց Նախարար՝ Մունիր Համատ, գրուատելու համար Հ.Մ.Մ.ի գոր*ծաւ տայայտութիւնը։ Անիկա դարձաւ մեր ազգային լաւագոյն աւանդներու պահպանումին ծառայող կազմակերպութիւն մը, ուխտատեղի՝ որուն այցելել եւ որուն տեղամազրոմիլ պիտի նշանակեր նախ տեր մնալ, պաշտպանել մեր ազգային սրբութիւնները, որոնց խօսքեր, կը կրկնենք ճշմարտութիւններ որոնց մտաբերումն անգամ անեն մը գնդակով, բանտով եւ աքսորով կը վարձատրուէին։ Հիմա չկան այդ օրերը։ Շնորհիւ այս երկրին ազգային-յառաջդիմական ուժերու պայքարին, որոնց նորագոյն յաջողութիւնը կը կազմէ Ն. Վ. Սլէյման Ֆրանճիէի վարչաձեւին հաստատումը այս երկրին մէջ, վարչաձեւը՝ այս յոբելինական հանդիսութեան Հովանաւորին, որուն կ'ուղղենք՝ առիթէն օգտուելով, մեր ողջոյնը եւ կը մաղթենք իրեն որ իր օրով ազատութիւնը, արդարութիւնը եւ հայրենասիրութիւնը զօրանան այս երկրին մէջ»։

Ընկեր Ժիրայր Նայիրի դիտել տուաւ, որ Յիսնամեակը որքան ալ յարգելի ու փառաւոր, հանգրուան մըն է Միութեան առաքելութեան ճամբուն վրայ, որ կը շարունակուի, և շեշտեց, որ այսուհետև ևս Հ.Մ.Մ. պիտի շարունակէ անձնուիրութեամբ ու անշահախնդրութեամբ ծառայել Մայր Հայրենիքին, ժողովուրդին և Լիբանանին։

Մինչ անհատնում ծափահարութիւններու ներքև՝ ընկեր Նայիրի իր խօսքը կը վերջացնէր, բեմ կը բարձրանար Լիբանանի Մարզական Թղթակիցներու Ընկերակցութեան Նախագահ, Լիբանանի պատկերասփիւռի և ռատիոյի մարզական բաժիններու խմբագիր Պր. Նասիֆ Մաժտալանի, ջերմ խօսքերով վկայելու համար այն ծառայութեան ու նուիրումի մասին, զորս յետոյն տարիներէ ի վեր Հ.Մ.Մ.ը ցուցաբերած է հանդէպ Լիբանանեան հայրենիքին, սփիւռքին, Լիբանանի՝ ոչ միայն հայ այլ և արաբ երիտասարդութեան, իր մարզական, մշակութային ու ընկերային բեղուն աշխատանքով։

(Շար. տես էջ 6)

Ընդհանուր տեսարան մը հանդիսութենէն

ծունէութիւնը և ողջունելու անոր Յիսնամեակը հետեւեալ խօսքերով.

«Սրտանց կ'ողջունեմ Հ.Մ.Մ.ի Յիսնամեայ գործունէութիւնը, ոչ որպէս սոյն փայլուն հանդիսութեան հովանաւոր, այլ որպէս մասնակից։ Արդարեւ, միայն հանդիսութեան գեղեցկութիւնը չէ որ կը համակէ մեր սրտերը, այլ նաեւ Ցօնին ուրախութիւնն ու վեհութիւնը»։

Ապա, յարգելի Նախարարը անդրադառնալէ ետք Լիբանանի մէջ՝ յատկապէս Ն. Վ. Հանրապետութեան Նախագահ Սլէյման Ֆրանճիէի իշխանութեան շրջանին, մարմնամարզին տրուած կարեւորութեան և քաջալերանքին, յատուկ մաղթանքներ ուղղեց Հ.Մ.Մ.եան կազմակերպութեան ապագայ գործունէութեան համար և հետեւեալ խոստումով աւարտեց իր ելոյթը.–

«Հազիւ երկու ժամ եղաւ պաշտօնի բերումով սփիւռած եմ նամբորդել՝ այցելելու համար երկու քոյր երկիրներ։ Սակայն Ձեզմէ բաժնուելէ առաջ, անգամի մը համար եւս ջերմօրէն կը գնահատեմ այս Մեծ Միութեան կատարած գործունէութիւնը, եւ կը խոստանամ Ն.Վ. Հանրապետութեան Նախագահին մօտ միջամտելու՝ որ Ասխատանքային Նշանշանով պարգեւատրէ Յոբելեար Հ.Մ.Մ.ը»։

Վսեմաշուք Նախարարին ելոյթը դիմաւորուեցաւ խանդավառ ծափահարութիւններով, որոնց ներքեւ ան Հ.Մ.Մ.ի Յիսնամեակի ոսկեայ մեդալներով զարդարեց կուրծքերը՝ Հ.Մ.Մ.ի Պէյրութի Շրջանի Վարչութեան Ատենապետ՝ ընկեր Տիգրան Սարաֆեանի և Հ.Մ.Մ. ՄԱՍԻՍ Մարմնամարզական Միութեան Նախագահ՝ ծանօթ բարերար ընկեր Սարգիս Սարգիսեանի։

Հանրապետութեան Նախագահի ներկայացուցչին յաջորդեց օրուան գլխաւոր բանախօսը, «ԱՐԱՐԱՏ» Օրաթերթի խմբագրապետ, հասարակական գործիչ և գաղափարանուէր մտաւորական՝ ընկեր Ժիրայր Նայիրի, որուն բացառիկ ելոյթը քանիցս ընդմիջուեցաւ հանդիսականներու խանդավառ ծափահարութիւններով։ Ընկեր Նայիրի յայտարարեց մասնաւորաբար.–

«Հ.Մ.Մ., իր մարզական պիտակի ներքեւ, եղած է ու կը մնայ մեր ժողովուրդին վերականգնելու, ապրելու եւ գոյատեւելու կամքին, յամառութեան հրաշալի դէմ անզօր դուրս եկած են Շահ Աբասներու, Սուլթաններու եւ անոնց արժանաւոր յաջորդներուն հուրն ու սուրը»։

Թուելէ ետք բազմաթիւ ու բազմապիսի դժուարութիւններ՝ որոնց հանդիպած, ընդհարած ու անոնց փորձութենէն յաղթական դուրս եկած է կազմակերպութիւնը, բանախօսը շեշտեց.–

«Որքան բախտաւոր ենք մենք հիմա, որ համեմատաբար խաղաղ ու ապահով այս պայմաններու մէջ եւ այս գեղեցիկ մայրաքաղաքին սրտին վրայ, եկած ենք տօնախմբելու Հայ Մարմնամարզական Միութեան Յիսնամեակը։ Կ'ըսենք

ԸՆԿԵՐ ԳՐԻԳՈՐ ԼԱՉԻՆԵԱՆԻ ՀՐԱԺԵՇՏԸ

ԻՐԱՒԱՐԱՐԻ ԱՍՊԱՐԷԶԷՆ

Երևանի «Արարատ» և Պէյրութի հաւաքական խումբերու մրցման՝ որ տեղի ունեցաւ Պէյրութի մէջ, ազդանշանը տալու հրաւիրուած էր երկարամեայ միջազգային իրաւարար, իր վարչական բազմամեայ գործունէութիւնը (և անոր միջոցաւ բոլոր Հ.Մ.Մ.ականները) ու Լիբանանի Ֆութպոլի Ֆետերասիոնը (որ նախապէս արդէն յատուկ Պատուոյ գիր տուած էր), ժամանակից դարձան այն արարողութեան։ Հ.Մ.Մ.ի Պէյրութի Շրջանի Ատենապետ

Մեր նկարը ցոյց կու տայ ընկեր Գ. Լաչինեանը՝ աջին, իրաւարարի իր բանկոնը Ֆետերասիոնի Փոխ Նախագահ Տոքթ. Սամիս Լաուանտին յանձնած պահուն։ Կեդրոնը.– միջազգային իրաւարար Սարգիս Տեմիրճեան։

թեամբ և զոհողութեամբ յատկանշուող նուիրեալ Հ.Մ.Մ.ական՝ Ընկեր Գրիգոր Լաչինեան։

Երբ, ընկերակցութեամբ Ընկեր Գրիգոր Լաչինեանին, մրցումին իրաւարարը՝ Սարգիս Տէմիրճեան և գծի իրաւարարներ՝ Յակոբ Գարակէօզեան և Իսմայիլ Սապրա դաշտին կեդրոնը ժամանեցին, ժողովուրդը բուռն ծափերով ողջունեց զանոնք, յատկապէս երկարամեայ միջազգային իրաւարար ընկեր Լաչինեանի ներկայութիւնը, որ հայրենի «Արարատ»ի սոյն միջազգային մրցումին, Հ.Մ.Մ.ի Յիսնամեակի փառաւոր հանդիսութեան օրը, իր վերջին «Մնաք բարով»ը պիտի ըսէր իրաւարարի իր ասպարէզին։

Արդարև, Հ.Մ.Մ.ի Վարչու-

ընկեր Տիգրան Սարաֆեան, Հ.Մ.Մ.ի Յիսնամեակի Ոսկեայ Շքանշանով զարդարեց Լիբանանի իրաւարարութեան մէջ անունն չահած ընկեր Լաչինեանի կուրծքը, մինչ առաջին կարգի իրաւարար ընկեր Նահապետ Ղարիպեան, Հ.Մ.Մ.ականներու անունով, ծաղկեկողով մը կը ներկայացնէր երկարամեայ իրաւարարին։

Այս բոլորէն ետք, ընկեր Լաչինեան միջազգային իրաւարարի իր բաճկոնը յանձնեց Ֆետերասիոնի փոխ-նախագահ Տոքթ. Սամիտ Լաուանտին, տուաւ մրցումին ազդանշանը, և տուլինք օրուան գլխաւոր իրաւարարին յանձնելէ ետք, հազարաւոր մարզասէրներու ծափերուն տակ՝ հեռացաւ դաշտէն։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Տէր և Տիկին Մովսէս Սարգիսեան (Յունաստան), Տէր և Տիկին Գրիգոր Սարգիսեան և զաւակունք (Ա.Մ.Ն.), Տէր և Տիկին Արամ Սարգիսեան (Աւստրալիա), Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Ներսէսեան, Տէր և Տիկին Սարգիս Սարգիսեան, այրի Տիկին Արման Թէնէքէճեան (Յունաստան), այրի Տիկին Վարդանոյշ Ղազարեան (Յունաստան) Տէր և Տիկին Կիւսթաւ Պիլ (Զուիցերիա), Օր. Էլոյիզ Տէր Յովհաննէսեան (Ֆրանսա), Տէր եւ Տիկ. Բիւզանդ Թէնէքէճեան (Յունաստան), Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Թոփալեան եւ զաւակը (Յունաստան), Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Միսաքեան եւ զաւակունք (Լիբանան), Տէր և Տիկին Գաբրիէլ Արապեան, Գաբրիէլ Թորիկեան ինչպէս նաև Գաչիկեան (Յունաստան), Գազազեան, Սեմերճեան ընտանիքները և համայն սգակիր պարագաները ցաւով կը ծանուցանեն մահը՝ իրենց սիրելի մօր, մեծ մօր, հարսին, կեսրոջ, և ազգականին ողբ.

ՏԻԿԻՆ ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ

(ԾՆԵԱԼ ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ)

որ հանգեցաւ ի Տէր, 8 Դեկտ., Չորեքշաբթի առաւօտ, իր բնակարանին մէջ։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի, 9 Դեկտեմբեր 1971, Շաթպիի Ս. Գէորգ Մատրան մէջ և մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

ԾԱՆՕԹ.– Մասնաւոր մահազդ ղրկուած չլլալով, ներկայս կը խնդրուի իբր այդ ընդունիլ։

Այս տխուր առթիւ «Ջահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալի զաւակներուն, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Սարգիսեանին, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Ներսէսեանին եւ սգակիր բոլոր պարագաներուն։

Թեմական Ժողովին Նիստը

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

(խաչ, պանակէ, մատանի եայլն) գնահատուած՝ 497 Ե.Ո.ի, ընդամէնը մօտաւորապէս 9100 Ե.Ո.ի գումար մը, 2/3րդը Գահիրէի և 1/3րդն ալ Աղեքսանդրիոյ իբր բաժին։

Ը.– Թեմականի մասնակի ընտրութեանց քուէականի որոշում եւ ընտրական յանձնախումբի երկու անդամներու նշանակում։

– Օրակարգի ամենակարեւոր հարցը այս էր։ Այդ հարցին մասին տրուած որոշումէն կարելի պիտի ըլլար հէտեւ, գալիք բոլոր պատահութիւններն ու անպատեհութիւնները։

Երբ այս հարցը արծարծուեցաւ, լարուած մթնոլորտի մը մէջ սկսան թեր ու դէմ կարծիքներու փոխանակումներ, արդէն երկփեղկուած ու իրերամերժ կողմերու միջեւ։

Սոյն վիճաբանութիւնը պատճառ դարձաւ, որ ներկայ ժողովականները բաժնուին երեք մասերու։

Մ. Սարաֆեան և Մ. Բեմպէճեան խումբը, կը պահանջէր Եգիպտական կազմական կանոնագրի 23րդ յօդուածի անյապաղ եւ տառացի գործադրումը (ըստ որում չորս տարի յետոյ վիճակաձգութեամբ, ժողովականներու կէսը կը դադրէր պաշտօնէ) այսինքն՝ անմիջապէս վիճակաձգութիւն կատարել։

Երկրորդ խումբը, ղեկավարուած Պատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետէն (Մարտիկ Զարպհանէլեան), կ'առաջարկէր վիճակաձգութիւնը յետաձգել յաջորդ Թեմ. Ժողովի նիստին, և միայն ընտրական յանձնախումբի անդամներու ընտրութիւնը այժմ կատարել։

Երրորդ խումբը կազմուած էր՝ այս հարցի մասին յստակ գաղափար կամ տեսակէտ չ'արտայայտող ժողովականներէ և որոնք իրենց ձեռնպահութեամբ կը դժուարացնէին ընտրական աշխատանքները։

Յետ երկարատեւ և բուռն վիճաբանութեանց՝ ընդմէջ թեր ու դէմ խումբերու անդամներուն, կարելի չեղաւ եզրակացութեան մը յանգիլ, ուստի Նախագահ Սրբազան Հայրը, առաջարկեց քուէարկութեամբ որոշել, թէ յառաջիկայ նիստին կատարուի վիճակաձգութիւնը՝ թէ յետաձգուի յառաջիկայ նիստին։

Պր. Մկրտիչ Բեմպէճեան առաջարկեց, որ քուէարկութիւնը ըլլայ գաղտնի, որպէսզի ժողովականները անկաշկանդ արտայայտուին։ Առաջարկը մերժուեցաւ։

Ձեռնբարձ քուէարկութեան արդիւնքը եղաւ՝

— 2 քուէ ի նպաստ անմիջական վիճակաձգութեան.

— 10 քուէ ի նպաստ յետաձգման.

— 4 քո է ձեռնպահ.

Երկրորդ վէճ մը ևս ծագեցաւ Պատկ. Քաղ. Ժողովոյ Ատենապետին և Պր. Մ. Բեմպէճեանի միջև, երբ Պր. Զարպհանէլեան առաջարկեց, որ ընտրական յանձնախումբին երկու անդամները ըլլան ՊՊ. Յ. Սմաստունին և Խ. Յակոբեանը։

Տեղի ունեցաւ քուէարկութիւն և ժողովը մեծամասնութեամբ սոյն թեկնածուները ընտրեց՝ աւագ ընտրական յանձնախումբի և խնդրեց որ անմիջապէս գործի անցնին։

Ժողովը ապա անցաւ օրակարգի 9րդ և վերջին հարցին քննութեան.

— Տեղեկութիւն՝ Առաջնորդարանի փաստաբան Մեթր Ասէլ Խուզամի տրուած դատական ընդհանուր փոխանորդագրի մասին։

Պատկ. Քաղաքական Ժողովը կ'առաջարկէր, որ Պատկ. Թեմ. Ժողովը առանց առարկութեան ընդունի Մէթր Ատէլ Խուզամը իբր Առաջնորդարանի պաշտօնական փաստաբան, փոխարինելով վերջերս հանգուցեալ Մէթր Մորիս Աթթալլայի։

Ժողովը ընդունեց այս առաջարկը։

Ապա Նախագահ Սրբազան Հօր «Պահպանիչ»ով, Պատկ. Թեմ. Ժողովի 6րդ նիստը վերջ գտաւ կ. ե. ժամը 8.15ին։

ՎԱՉԱԿԱՆ

Աղեքսանդրիա, 4-12-71

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

16 ԴԵԿՏ. 1971

ՓԻՆԿ-ՓՈՆԿ

ՀԱՅ ՄԱՐԶԻԿՈՒՀԻԻ ՄԸ ՓԱՅԼՈՒՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԵՐՄԻՆԷ ՊԱԼԱԵԱՆ

Անցեալ շաբթուան ընթացքին տեղի ունեցան՝ Գահիրէի արեւելեան շրջանի աղջկանց 18 վարժարաններու լաւագոյն փինկփոնկիստներու միջեւ, սեղանի թենիսի առաջնութեան մրցումները, որոնց մասնակցեցան աւելի քան 50 ուսանողուհիներ։

Այս մրցաշարքին առաջնութիւնը շահեցաւ Ալ-Սալամ գոլէճի բարձրագոյն կարգի աշակերտուհի Օր. Հերմինէ Պալաեան։

Հերմինէ Պալաեան արդէն ծանօթ է եգիպտահայ ակումբներէն ներս՝ իբրեւ լաւագոյն փինկ-փոնկիստ հայուհին։

Այս յաղթանակով, հայ ուսանողուհին իրաւունք ձեռք կը ձգէ՝ մասնակցելու Գահիրէի ախոյեանական մրցումներուն։

Կը յուսանք, որ Հերմինէ Պալաեան՝ ախոյեանական այդ մրցաշարքին եւս պատուաբեր արդիւնք ձեռք կը բերէ, ի պատիւ հայ ուսանողութեան։

Ուստի, սրտանց կը մաղթենք իրեն նորանոր յաջողութիւններ, որպէսզի ան կարողանայ հայ անունը միշտ բարձր պահել։

Հ.Մ.Մ.-Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԻ ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՆԻՍՏԸ

(Շարունակութիւն Ն. էջէն)

Արդարացիօրէն Լիբանանի «Մարզական հայրը» նկատուող մարզական այս աննկուն գործիչը դասական գեղեցիկ պատկերով մը սկսաւ իր խօսքը կարծէք իր կարգին ապրելով այն բոլոր դժուարութիւնները, զոր «տանկոխելով է որ Հ.Մ.Մ.եան երիտասարդութիւնը կերտեց այս Մեծ Միութիւնը»։

Անդրադառնալէ ետք՝ Լիբանանի և ընդհանրապէս Միջին Արեւելքի մէջ Հ.Մ.Մ.ի ծաւալած գործունէութեան, Պր. Մաժտալանի գոհունակութեամբ նշեց Հ.Մ.Մ.ի ապագայ սերունդին կողմէ դեռ շաբաթ մը առաջ Յիսնամեակի փառահեղ Շքերթին ընթացքին արտասանուած բառերը՝ «Կեցցէ Հ.Մ.Մ.ը, հաւասարմութիւն Հայ եւ Արաբ Բարեկամութեան, փառք Լիբանանին»։

«Որպէ՛ս Հ.Մ.Մ.ի գործունէութեան մօտէն հետեւած անձ մը, *աւելցուց Պր. Մաժտալանի,* կրնամ համարձակօրէն վկայել, թէ Հ.Մ.Մ.ը յատկապէս Լիբանանի մէջ եղած է մարզական կեանքի առաջնորդներէն մէկը, ինչպէս նաեւ մշտահոս աղբիւր մը, որ սնուած է առանց ակնկալութեան, յանուն մարդկութեան, Լիբանանի մարզական, բարոյական թէ մշակութային կեանքի զարգացման համար»։

Պր. Մաժտալանի, քանիցս խանդավառ ծափողջոյններով ընդմիջուած իր անկեղծ ու խանդավառ ելոյթը աւարտեց հետեւեալ խօսքերով.–

«Օրէ Վսեմաշուք Նախարարը պետական պաշտօնով զբաղած ըլլալուն չստիպուէր այստեղէն հեռանալ, պիտի խնդրէի իրմէ, որ մեր սիրելի Վսեմաշուք Նախագահին փոխանցէր այս համեստ խնդրանքը՝ որ ոչ միայն Աշխատանքային Շքանշանով պէտք է պարգեւատրել այս ոսկի յոբելեանը տօնող Միութիւնը, որ յիսուն շքանշաններ զետեղած է Լիբանանի հողին վրայ, այլ պէտք է Լիբանանը դրոշմել անոր՝ Հ.Մ.Մ.ի սրտին վրայ»։

Ի վերջոյ խօսք առաւ Հայաստանի Սփիւռքի և Զինկուլտուրայի Կոմիտէի Նախագահի Տեղակալ՝ Հրանդ Շահինեան, որ ջերմօրէն ողջունելէ ետք Ցոբելեար կազմակերպութիւնը՝ յանուն Մայր Հայրենիքի, մաղթեց, որ Հ.Մ.Մ.ի անունը եւ շուտով իր յայտնութիւնը կատարէ Հայաստանի մարզական կազմակերպութեանց շարքին։

Հայաստանի Սփիւռքի Կոմիտէին կողմէ գեղեցիկ յուշանուէր մը յանձնելէ ետք Ցոբելեար Կազմակերպութեան Պէյրութի Շրջանի Ատենապետ՝ ընկեր Տ. Սարաֆեանին, Պր. Հ. Շահինեան յատուկ Պատուոյ Գրերով պարգեւատրեց Միութեան տասնըհինգ ղեկավարներ։ Այս աննախընթաց իրադարձութիւնը ողջունուեցաւ հանդիսականներու սրտաբուխ ծափահարութիւններով։ Արդարեւ, ինչպէս նշեց հայրենի մեծարգոյ անձնաւորութիւնը, առաջին անգամն է որ հայրենի իշխանութիւնները նման Պատուոյ Գիրերով կը վարձատրեն Սփիւռքահայ կազմակերպութեան մը ղեկավարներ։

Պր. Շահինեանին յաջորդեց Հայաստանի Զբօսաշրջութեան Տնօրէն և Ֆութպոլի Ֆետերասիոնի Նախագահ՝ Պր. Սուրէն Զաքարեան, որ իր կարգին ողջունելէ ետք Ցոբելեար Կազմակերպութիւնը, կարդաց Հայաստանի Երիտասարդական Կազմակերպութիւններու Կոմիտէի ողջոյնի խօսքը՝ արձանագրուած գեղակերտ յուշագիրքի մը վրայ։

Հանդիսութեան առաջին մասին յաջորդեց գեղարուեստական բարձրորակ յայտագիր մը, որուն իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերին ծանօթ արուեստագէտ-արուեստագիտուհիներ։

Մեծապէս գնահատուեցան Կարապետ Ջաթըրեանի մեներգները՝ «Հայրենի Կարօտ»ը (Ա. Պատմագրեան) և Դաւիթ Բէկ Օփերայէն՝ «Գուսանի Երգը» (Ա. Տիգրանեան)։

Տպաւորիչ ելոյթներ ունեցան օրուան ասմունքողները՝ Վարդան Զարըքեան (Մ. Մարգարեանի «Հայաստան»ը) և Թորոս Սպիտանեան (Վ. Թէքէեանի «Աղօթք Վաղուան Սեմին Առջև»)։

Ցայտուն ելոյթ մը եղաւ Տիկին Նինա Պակտանեասար Սուքքարի մենանուագը՝ քանոնի վրայ։ Խանդավառ ծափահարութիւններ խլեց Թուֆիք Սուքքարի «Լիբանանեան Սուիթ»ը՝ քանոնի համար, զոր շնորհալիօրէն կատարեց Տիկին Սուքքար։

Եւ վերջապէս, գեղարուեստական նոյն յայտագրին իր մասնակցութիւնը բերաւ երգչուհի՝ Տիկին Արփինէ Փեհլիվանեան՝ Հ. Ստեփանեանի «Հերոսուհի» Օփերայէն և Արմէն Այվազեանի «Մինթոյե Փարիզում» օփերայէն «Նաթաշայի Արիա»յի կատարումով։

Գեղարուեստական բաժինը վերջ գտաւ «Երեւան-Էրէբունի» զուգերգով՝ զոր կատարեցին Արփինէ Փեհլիվանեան և Կարապետ Ջաթըրեան։

Գեղարուեստական այս բարձրորակ յայտագրին արժանացած գնահատանքին ու արձանագրած յաջողութեան մէջ մեծ բաժին ունեցաւ անկասկած, գաղութիս ծանօթ ու վարպետ դաշնակահարներէն՝ Պր. Ստեփան Էմմիեան, որուն նուագակցութիւնը աւելցուց յայտագիրին փայլք։

Ներկայ անձնաւորութիւններն ու Հ.Մ.Մ.ականներու և Հ.Մ.Մ.ասէրներու մեծ հասարակութիւնը օրահէն բաժնուեցաւ՝ ըՍփիւռքահայ երիտասարդական այս մեծ Կազմակերպութեան գնահատանքի ու յարգանքի իր բաժինը բերած ըլլալու արդար գոհունակութեամբ, իբրեւ նուազագոյն պարտք՝ անոր յիսնամեայ բազմաբեղուն գործունէութեան։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Ողբ. Յակոբ Գ. Փամպուքճեանի մահուան քառասունքին առթիւ՝ Տէր և Տիկին Վահէ Գասապեան կը նուիրեն Գալուստեանի ճաշի սեղանին 100 (Ստանալ «Ջահակիր»էն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տէր և Տիկին ընկեր Սողոմոն Ելէնեան (Դամասկոսէն), բարձր գնահատելով «Ջահակիր»ի գաղափարանուէր և հայրենասիրական ուղղութիւնը, կը նուիրեն 2500 ե.դ.։

Պր. Պօղոս Պօղոսեանի ընդ Օր. Անահիտ Գոչեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Պր. Պետրոս Տընկճեան կը նուիրէ 100 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Դամասկոսի մեր գաղափարանուէր ընկերներէն Սողոմոն Ելէնեան և իր ազնուափայլ Տիկինը, որ օրերս կ՚այցելեն Եգիպտոս, իրենց այցելութիւններու շարքին եղան նաև Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահը, ուր ականատես եղան Հ.Մ.Մ.եան երիտասարդութեան՝ ի նպաստ հայապահպանման գործին կատարած աշխատանքներուն և խանդավառուած՝ Սրահին բարեզարդման համար նուիրեցին 2500 ե.դ.։

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գուաթոնէն Ընկեր ՄԱՐԳԱՐ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆ կը նորոգէ իր բաժանորդագրութիւնը՝ նուիրելով 15 տոլար։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 408 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1971 | ՀԱՏԸ ՋԵՌՔԻ 3 Եգ. Դհկ. Կամ 25 Լիբ. Դհկ. | ١٩٧١ عدد ٤٠٨ — الخميس ٢٣ ديسمبر

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԵՏ, ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԸ՝

Ճշմարտութեան, Հաւասարութեան եւ Արդարութեան ուղիով

(«ԱԶԱՏ ԲԵՄ» ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՍԻՒՆԱԿԻՆ ԲԱՑՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ)

Հանրային բոլոր գործօնները՝ որոնց նուիրական պարտականութիւնն է ծառայել ժողովուրդին, պարտին իրենց աշխատանքները համակարգել այնպէս, որ կարենան ընթանալ Ճշմարտութեան, Հաւասարութեան և Արդարութեան ուղիէն։

Մամուլը՝ որուն առաջին պարտականութիւնն է ծառայել հանրութեան, չի կրնար որդեգրել այլ ուղի՝ բացի Ճշմարտութեան, Հաւասարութեան և Արդարութեան ուղիէն։

Այս է և այսպէս միայն կրնայ ըլլալ նաև Հայ Մամուլին սկզբունքը, եթէ ան իբր կոչում ընտրած է ծառայել հայ ժողովուրդին, հայ հասարակութեան։

Հետեւաբար ամէն հայ թերթ որ այս նշանաբանով չառաջնորդուիր, որ չէ ըմբռնած և չի գործեր այս սկզբունքով, օգտակար աշխատանք չի կատարեր հայութեան և կը դառնայ վնասակար, հետապնդելով այլ նպատակներ՝ ծածուկ կամ գաղտնի ու կը մեղանչէ մամուլի իր սուրբ պարտականութեանը։

Մենք ուրախ ենք ու հպարտ, որ «Ջահակիր»ը — որ վերջերս լրացուց իր Նոր Շրջանի 8րդ տարին եւ կը գտնուի 9րդ տարուան սեմին — իր հրատարակութեան առաջին օրէն իսկ անշեղօրէն հետեւեցաւ, կը հետեւի եւ պիտի շարունակէ միշտ հետեւիլ Ճշմարտութեան, Հաւասարութեան եւ Արդարութեան սկզբունքին։

Առնենին յստակ կերպով արտայայտուած էինք այս մասին, ու ճակատաբաց կը ներկայանանք այսօր իբր պաշտպանը հայ ժողովուրդի իւրաքանչիւր մէկ անհատին կամ կազմակերպութեան՝ ընդդէմ որեւէ անարդարութեան, որուն զոհերը կրնան դարձած ըլլալ անոնք։

Ահա այս է պատճառը, որ «Ջահակիր»ը ոչ միայն եգիպտահայութեան սիրելի թերթը եղաւ, այլեւ ամբողջ սփիւռքի տարածքին եւ ինչու չէ Մայր Հայրենիքի մէջ, ու կը հաշուէ բազմահազար ընթերցողներ, բարեկամներ, հիացողներ եւ քաջալերիչներ, ու դարձած է բոլորին կողմէ փնտռուած եւ սիրուած օրևան մը, ինչպէս կը վկայեն այն բազմաթիւ շնորհակալական, շնորհաւորական ու գնահատական նամակները՝ որոնք կը հասնին խմբագրութեանս հասցէին, ժողովուրդի բոլոր խաւերուն մաս կազմող մարդկանց կողմէ, ըլլան անոնք մտաւորականներ, քաղաքական թէ հասարակական գործիչներ, արուեստագէտներ, արհեստաւորներ եւ ամէն մտածելակերպի տարեց թէ երիտասարդ մարդկանց կողմէ։

Եթէ սկզբունքի տէր մարդը սիրելի է ու յարգելի՝ որովհետեւ նկարագիրի տէր անձ մըն է ան, նոյնն է պարագան եւ մամուլին, որ պարտի նկարագիր ունենալ եւ այդ՝ իր սկզբունքով, որ չի կրնար տարբեր ըլլալ քան երեք բառերէ կազմուած այս նշանաբանը՝ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ եւ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ։

Հայ մամուլը իր այս սկզբունքային գծով պարտի մօտենալ ազգային, ընկերային, հասարակական, հայրենասիրական, համայնքային եւ այն բոլոր հարցերուն՝ որոնց մասին կ'անդրադառնայ իր էջերուն մէջ։

Հետեւաբար երբ հայ թերթը կը գովէ, կը փառաբանէ իր ժողովուրդը, իր հայրենիքը, իր պատմութիւնը, իր մշակոյթը կամ իր համայնքին գործունէութիւնը, չի կրնար չպայքարիլ ու չմերկացնել նաեւ բոլոր անոնք՝ որոնք այդ նուիրականութեանց դէմ կը գործեն, եւ այս, վասն Ճշմարտութեան եւ Արդարութեան։

Հայ մամուլը պարտի ծառայել ժողովուրդին, եւ սակայն աւելի մեծ ծառայութիւն մատուցած կ'ըլլայ անոր, երբ իր սիւնակները լայն կը բանայ անոնց առջեւ, անոնց ցաւերուն առջեւ, անոնց բողոքներուն առջև, անոնց բարի և շինիչ թելադրութիւններուն առջև, ու հնարաւորութիւն կուտայ բոլորին արտայայտելու իր կարծիքը, յայտնելու իր բողոքը կամ ցաւը և այլ, քանի որ, եթէ թերթը սեփականութիւնն է անհատի կը կամ նոյնիսկ կազմակերպութեան մը՝ թերթին բարոյական տէրը, իսկական տէրը սակայն ընթերցողն է, ժողովուրդն է։ Ուստի արդար է և հրամայական պահանջ, որ թերթերը խուլ չձեւանան ժողովուրդին

(Շարունակութիւնը եզ. էջ 5)

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ Բ. ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ԵՐԷԿ՝ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Երէկ Գահիրէի մէջ սկսաւ Արաբական Հանրապետութեանց Համադաշնակցութեան Նախագահութեան երկրորդ համաժողովը, մասնակցութեամբ Անուար էլ Սադաթի (Եգիպտոս), Հաֆէզ էլ Ասադի (Սուրիա) եւ Մուամէր էլ Գադաֆիի (Լիպիա)։

Այս ժողովին կարեւոր օրակարգին մաս կը կազմեն քաղաքական եւ զինուորական կացութիւնը, ինչպէս նաեւ Արաբական Հանրապետութեանց Համադաշնակցութեան կազմութեան վերաբերեալ օրէնքներ, որոնք արդէն հեղուած են պաշտօնական մարմիններուն կողմէ։

Համադաշնակցութեան խորհրդարանը բաղկացած պիտի ըլլայ՝ իւրաքանչիւր հանրապետութիւններու կողմէ ընտրուած քաղաքական երեսփոխաններէ։

Այս առնչութեամբ, Սուրիոյ Ժողովրդային Խորհուրդը (խորհրդարան), երէկ, կ. ա. ժամը 10ին, բացառիկ նիստ մը գումարեց, իր 73 անդամներէն ընտրելու այն քառն երեսփոխանները՝ որոնք Սուրիան պիտի ներկայացնեն Ա. Հ. Համադաշնակցութեան խորհրդարանին մէջ։

Սովետ եւ Եգիպտական բարեկամութեան եւ համագործակցութեան նուիրուած հանդիսութիւն Գահիրէի Սովետ. Մշակութային Կեդրոնի «Զայքովսքի»ի անուան հանդիսասրահին մէջ

Այս հանդիսութեան հոյակապ զեկոյց մը բրաւ, Եգիպտոսի մէջ գործող ելեկտրուժի սովետ մասնագէտներու պետ՝ հայազգի ընկեր Գրիգոր Պօղոսեան

Եգիպտոսի մէջ գործող սովետ ելեկտրուժի մասնագէտներու խումբը, Սովետո-Եգիպտական Բարեկամութեան Ընկերակցութեան Նախաձեռնութեամբ՝ կազմակերպած էր «Ս. Միութեան ելեկտրուժի մասնագէտներու օրուան առթիւ հանդիսութիւն մը, որ տեղի ունեցաւ Գահիրէի Սովետ Մշակութային Կեդրոնի «Զայքովսքի»ի անուան հանդիսասրահին մէջ, Երեքշաբթի, 21 Դեկտեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 7.30ին։

Այս հանդիսութիւնը իրենց բարձր ներկայութեամբը պատուեցին Եգիպտոսի ելեկտրուժի Նախարար Դր. Ահմատ Սուլթան, Ս. Միութեան Եգիպտոսի դեսպանին տեղակալ՝ Դր. Ալեքսանդր Թեթերին, Սովետո-Եգիպտական Բարեկամութեան Ընկերակցութեան եգիպտական բաժնի Նախագահ Դր. Ապտէլ Սալամ Նապիհ։

Նախագահութեան ամպիոնին առջև անոնց կողքին տեղ գրաւած էին նաև Գահիրէի Սովետական Դեսպանատան առաջին խորհրդատու ընկեր Պօղոս Ակոբով, Եգիպտոսի գիւղային շրջաններու ելեկտրականացման բաժանմունքի տնօրէնը, օրուան բանախօս և սովետ ելեկտրագէտ-ճարտարագէտներու ղեկավար՝ ընկեր Գրիգոր Պօղոսեան և Գահիրէի Սովետ Դեսպանատան խորհրդատու՝ հայաստանաբնակ ընկեր Քուզնեցով։

Նախքան հանդիսութեան բացումը, Եգիպտոսի ելեկտրուժի Նախարար Դր. Ահմատ Սուլթան և պաշտօնական հրաւիրեալները հանդիսասրահին փոքր դահլիճին մէջ հիւրասիրուեցան ըմպելիներով և օշարակներով։ Ապա անոնք դիտեցին հանդիսասրահի մուտքին ցուցադրուած՝ Եգիպտոսի և Ս. Միութեան ելեկտրուժի արդիւնաբերութեան մասին բազմաթիւ լուսանկարներն ու տարիներու ընթացքին երկու երկիրներուն մէջ ելեկտրուժի աճը ցոյց տուող բաղդատական գծագրութիւնները։

Հանդէսին բացումը կատարեց Սովետ և Եգիպտական Բարեկամական Ընկերակցութեան եգիպտական բաժանմունքի Նախագահ Դր. Ապտէլ Սալամ Նապիհ։ Ան իր բացման խօսքերուն մէջ շնորհաւորեց Սովետ ելեկտրուժի մասնագէտները՝ իրենց այս տօնին առթիւ, խօսեցաւ առբար և սովետ բարեկամութեան և համագործակցութեան մասին և շեշտեց այն եղբայրական օժանդակութիւնը, որ Եգիպտոսի կը բերեն Սովետ. Միութիւնը և անոր ժողովուրդները, ու վեր առաւ սովետ մասնագէտներու բերած օժանդակութեանց կարևորութիւնն ու արժէքը։ Յանուն Եգիպտոսի ան շնորհակալութիւններ յայտնելէ ետք, Դր. Ապտէլ Սալամ Նապիհ ներկաներուն ծանօթացուց օրուան բանախօս ընկեր Գրիգոր Պօղոսեանը, դրուատելով անոր կարողութիւնները իբր ճարտարագէտ-ելեկտրագէտ, չմոռնալով նաև յիշատակելու՝ որ ընկեր Պօղոսեան զաւակն է Սովետական Հայաստանի և հայ ելեկտրագէտ-մասնագէտներու ղեկավարը։

Ապա հրաւիրուեցաւ խօսք առնելու, մեր ժողովուրդի պարծանք զաւակներէն՝ մեծ ճարտարագէտ-ելեկտրագէտ ընկեր Գրիգոր Պօղոսեան։

Յարգելի բանախօսը ռուսերէնով (որ նոյնատեն արաբերէնի կը թարգմանուէր ռուս երիտասարդ թարգմանիչի մը կողմէ) հոյակապ ելոյթ մը ունեցաւ, որ տեւեց 45 վայրկեան։

Ընկեր Պօղոսեան իր բանախօսութեան առաջին մասին մէջ, մանրամասնօրէն խօսեցաւ Սովետ Միութեան ելեկտրուժի զարգացման յաջորդական հանգրուաններուն մասին։ Սկսեալ Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան առաջին օրերէն, ան շեշտեց այն կարևորութեանը մասին՝ որ Վ. Ի. Լենինը դեռ 1920 թուականին արտայայտուեցաւ երկրին տնտեսական զարգացման համար ելեկտրուժի զարգացմանը շուրջ և առաւ պատմական որոշումներ, սկսելու համար ելեկտրակայաններու շինութեան։

Ու Սովետ Միութեան ելեկտրուժի արտադրութիւնը՝ որ

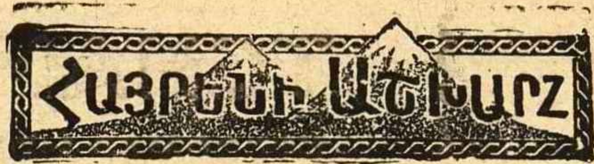
(Շար. տես էջ 2)

ԱՒՍՏՐԻԱՑԻ ԴԵՍՊԱՆ
ԴՐ. ՔՈՒՐԹ ՈՒԱԼՀԱՅՄ
ՄԱԿ-Ի ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹԵԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒ

ՄԱԿ (Ա.Փ.)․— Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Ապահովութեան Խորհուրդը, ընդունեց յանձնարարել աւստրիացի դեսպան Դր. Քուրթ Ուալհայմի թեկնածութիւնը՝ ՄԱԿ-ի Ընդհ. Քարտուղարի պաշտօնին, փոխարինելու համար Դր. Ու Թանթը՝ որուն պաշտօնը վերջ կը գտնէ 31 Դեկտեմբերին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ ԱՆՍԱՄԲԼԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ, (ՀՀԳ).– Այս տարուան համերգային եղանակը արգասաբեր էր Հայաստանի պարի պետական անսամբլի համար։ Հայ արթիստները աւելի քան 60 համերգներով հանդէս եկան Լատինական Ամերիկայի երկրներում՝ Արժենթինայում, Ուրուկուայում, Չիլիում, Պոլիվիայում, Փերուում, Էքուադորում, Կոլումպիայում և Վենեցուելայում, ամենուրեք արժանանալով ջերմ ընդունելութեան, տեղական մամուլի գովասանքին։

Օրերս ՍՍՀՄ մշակոյթի նախարարուհի Ե. Ֆուրցեւան յատուկ հրամանագրով շնորհակալութիւն յայտնեց գեղարուեստական խումբին և նրա ղեկավարներին՝ հիւրախաղերը յաջող անցկացնելու, ինչպէս նաև անսամբլի գեղարուեստական բարձր մակարդակի համար։

ԵՐԵՒԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԵՒԱՆ (Հ.Հ.Գ.).– Լոյս տեսաւ Պատմական Գիտութիւններու տոքթէօր Թադէոս Յակոբեանի «Երեւանի Պատմութիւն» աշխատութեան երկրորդ գիրքը, որը կ'ընդգրկէ Խորհրդային Հայաստանի մայրաքաղաք՝ Երեւանի պատմութիւնը։ Ըստ ժամանակագրութեան, գիրքը կ'ընդգրկէ 16րդ դարու սկիզբներէն մինչև 18րդ դարու վերջը, այնպիսի ժամանակահատուած, երբ Հայաստանը մօտ 225 տարի չարունակ դարձած էր Թուրք-պարսկական ասպատակութիւններու թատերաբեմ։ Փոփոխակի յաջողութիւններով ձգձգուող այդ պատերազմներուն մէջ, Երեւանը բազմիցս ենթարկուած էր պաշարման, աւերման, և անցած ձեռքէ ձեռք։ Սակայն գիրքին մէջ քննութեան առնուած են միայն այն դէպքերը, որոնք տուեալ ժամանակաշրջանին ճակատագրական նշանակութիւն ունեցած են Երեւանի խանութեան և Երեւան քաղաքի պատմութեան համար։

Հայ եւ օտար պատմիչներու, գրիչներու, ինչպէս եւ ականատեսներու յիշատակութիւնները օգնած են հեղինակին՝ փաստագրականօրէն հարուստ աշխատութիւն մը գրել, ուր տեղ վերլուծուած են ոչ միայն անցած՝ քաղաքական, տնտեսական և վարչական կեանքը, այլեւ մանրամասն ներկայացուած են քաղաքի բնակչութեան կազմը, սովորութիւնները, տօները, ներքին կեանքն ու մշակոյթը։ Զնայած անվերջ եւ աւերաբեր պատերազմներուն, բնական աղէտներուն, ֆէոտալական Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի ծանր լուծին, Երեւանի մէջ կառուցուած են արժանայիշատակ եկեղեցիներ, գործած են ուսումնարաններ, ստեղծագործած են գրիչներ, գիտականներ, նկարիչներ, տաղասաց-աշուղներ, բազմաթիւ մտաւորականներ: 16-18-րդ դարերու գրիչներու ընդօրինակած մէկուկէս տասնեակէն աւելի ձեռնագիրներ հասած են մինչեւ մեր օրերը եւ ապաստանած հայ ձեռնագիրներու գանձարանին՝ Մատենադարանին մէջ, որպէս վառ վկայութիւն հայ ժողովուրդի ստեղծագործ մտքի:

Գիտնականը մտադիր է գրել նաեւ Երեւանի Խորհրդային շրջանի պատմութիւնը, որն, անշուշտ, ամենակարեւորն է մայրաքաղաքի տարեգրութեան մէջ։ Ծիշդ այդ կէս դարուան մէջ Երեւանը աճած է, և դարձած արդիական խոշոր քաղաք մը։

ԳԱՀԻՐԷԻ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

1913ին տարեկան միմիայն 2 միլիառ քիլովաթ-ժամի կը հասնէր, սկսաւ արագօրէն աճիլ աներեւակայելի համեմատութիւններով։ Այսպէս, 1917ին 2,6 միլիառ ք.ժ., 1928ին 5 միլիառ, 1940ին 48,3 միլիառ, 1950ին 91,2 միլիառ 1956ին 192 միլիառ, 1962ին 369,3 միլիառ, 1965ին 507,3 միլիառ, 1968ին 640 միլիառ 1970ին 740 միլիառ և 1971ին 800 միլիառ ք.ժ.։ Նոր հնգամեակի վերջաւորութեան (1975) այդ արտադրութիւնը նախատեսուած է որ հասնի 1030–1070 միլիառ ք.ժ.ի։

Յարգելի բանախօսը երկարօրէն անդրադարձաւ նաև Ս. Միութեան մէջ ելեկտրուժի արտադրութեան համար աթոմական ջերմուժի գործնականութեանը մասին, ինչ որ մեծապէս պիտի նուազեցնէ հանքածուխի և բնական կազի սպառման քանակը և զգալի կերպով ծախսերու խնայողութիւն մը պիտի կատարուի։

Ընկեր Պօղոսեան խօսեցաւ նաև Եգիպտոսի մէջ արտադրուած ելեկտրուժի աներեւակայելի աճին մասին, աճ՝ որ 1952ի հիման վրայ տասը անգամով աւելացած է, և այդ արդիւնքներուն սովետ մասնագէտներուն և Սովետ Միութեան բերած ամէն կարգի օժանդակութիւններուն մասին՝ նիւթական և մասնագիտական։

Իր խօսքերը աւարտելէ առաջ, յարգելի բանախօսը՝ յանուն սովետ ելեկտրուժի մասնագէտներուն, ողջունեց Եգիպտոսի ելեկտրուժի նախարարը և պաշտօնական բարձր հրաւիրեալները ու յայտարարեց, որ Ս. Միութիւնն ու սովետ մասնագէտները՝ միշտ կողք կողքի եգիպտացի իրենց եղբայրներուն հետ, պիտի աշխատին երկրին զարգացման և զօրեղացման գործին համար։

Հանդիսականները բուռն ծափահարութիւններով ողջունեցին ընկեր Գ. Պօղոսեանը՝ իր այս գեղեցիկ ելոյթին աւարտին:

Փոքր դադարէ մը ետք ներկաներուն ցուցադրուեցան չորս կարճամեթրաժ կինոժապաւէններ, մին Ս. Միութեան ելեկտրակայաններու և անոնց շինարարութեանց շուրջ, ուրիշ մը՝ գեղարուեստական գունաւոր ժապաւէն մը, որ աշնան օրը կը պատկերացնէր Մոսկուայի մէջ, իսկ մնացեալ երկուքը՝ սառոյցի վրայ սովետական կրկէսին հիւրախաղերը կը ցուցադրէին:

Ժամը 10.30ին վերջ գտաւ այս հանդիսութիւնը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ
ԸՆԿ. Խ. ԻՍԿԷՆԵԱՆ
ԼԻԲԱՆԱՆԷՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Երկուշաբթի, 20 Դեկտեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 4ին, «Միտըլ Իսթ»ի օդանաւով Լիբանանէն Գահիրէ ժամանեց Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան երիցագոյն անդամ եւ Հայկական Ընթերցասրահի հիմնադիրներէն՝ վեթերան ընկեր Խորէն Իսկէնեան։

Աւելի քան երկու ամիս Պէյրութի մէջ իր հարազատներուն մօտ անցուցած շրջանին, ընկեր Իսկէնեան՝ տեղւոյն Ամերիկեան հիւանդանոցին մէջ ենթարկուեցաւ բըժշկական լուրջ վիրահատումներու, որոնք բարեբախտաբար անցան յաջող ու ան այժմ բո՛լորովին առողջացած վերադարձած է մեզ մօտ։

Կատարեալ ապաքինում եւ բարի գալուստ կը մաղթենք մեր սիրելի երէց ընկերոջ։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ օրացոյցները.

ա) ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ օրացոյցը, հրատարակութիւն՝ Ծնողք-Ուսուցիչ Միութեան։ Հաստ խաւաքարտի վրայ, մեծ չափով եւ վարժարանին ստորոգութեան, ուսուցչական կազմին եւ աշակերտութեան մեծ խմբանկարը կրող այս օրացոյցը, ունի 12 ամսաթերթիկներ, որոնց վրայ նշանակուած են նաեւ ազգային, կրօնական եւ պետական տօները։

բ) «ԵՐԵՒԱՆ» Օրացոյց, հրատարակութիւն՝ Հայկական Ընթերցասրահի (Գահիրէ):

Այս օրացոյցը, որ 30 տարիներէ ի վեր կանոնաւորաբար կը հրատարակուի, կազմուած է 12 ամսական մեծադիր էջերէ եւ գեղեցիկ կողքէ մը, բազմագոյն տպագրութեամբ:

Ամսաթերթերէն իւրաքանչիւրին վերեւը, գունաւոր տպագրուած է հայաստանեան լուսանկար մը՝ մեծ չափով։ Թուականներու շրջանակի կողքին տպագրուած են՝ ազգային, եկեղեցական եւ պետական տօները։

«ՇԻՐԱԿ» ԵՐԳԱՐԱՆ
ԹԻՒ 16
ԳԻՆ 50 Ե.Դ.

ԼՕԶԱՆԷՆ ՊՐ. ՀՐԱՆԴ ՆԱՍԻՊԵԱՆ
100 ՏՈԼԱՐ ԿԸ ՆՈՒԻՐԷ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Գահիրէի Պատկ. Թեմական Ժողովի նախկին ատենապետ և այժմ Զուիցերիա հաստատուած ծանօթ ազգային բարերար՝ Պր. Հրանդ Նասիպեան, որ ամէն առթիւ իր սրտաբուխ մասնակցութիւնը բերած է ի նպաստ թերթիս, խմբագրութեանս յղած իր վերջին նամակով՝ 100 տոլարի նուիրատուութիւն մը կատարած է «Ջահակիր»ին, առ ի քաջալերութիւն թերթիս կատարած ազգօգուտ և հայրենանուէր գործունէութեան։

Սրտագին շնորհակալութիւններ կը յայտնենք մեր նուիրատու բարեկամին և կը մաղթենք իրեն առողջութիւն և երկար կեանք։

ԳԱՆԱՏԱ

Մոնթրէալի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին Առաջին Տարեդարձը

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Մոնթրէալահայութիւնը անհուն ուրախութեան և ցնծութեան շաբաթ մը ապրեցաւ, տօնելով իր Մայր Տաճարի գնման և օծման առաջին տարեդարձը: Մեր աչքերուն առջեւ են տակաւին 1970 Դեկտեմբերի այն յիշատակելի օրերը՝ երբ Վաչէ Եպս. Յովսէփեանի առաջնորդութեամբ, եկեղեցւոյ բոլոր կազմակերպութիւնները՝ ինչպէս նաեւ մշակութային և մարզական միութիւնները իրենց լայն աջակցութիւնը բերին Մայր Տաճարի օծման հանդիսութեանց:

Անհաւասիկ տարի մը անցաւ և նոյն խանդավառութիւնը կը շարունակուի մեր եկեղեցասէր ժողովուրդին մէջ։ Այս առիթով, մասնաւոր կարգադրութեամբ մը, օծման տարեդարձի հանդիսութեան փայլը աւելցնելու համար, Ֆիլատելֆիայէն յատկապէս Մոնթրէալ ժամանեց տեղւոյն թեմակալ՝ Հոգշ. Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. Արզումանեան, մատուցանելու համար տարեդարձի հանդիսաւոր Ս. Պատարագը:

Կիրակի, 5 Դեկտեմբեր 1971, Մոնթրէալահայութիւնը լեցուցած էր Մայր Տաճարը: Պատարագիչ Հայր Սուրբը իր քարոզէն առաջ՝ տուաւ Ամենայն Հայոց Ն.Ս.Օ.Տ Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի հայրական ողջոյնն ու օրհնութիւնը։

Յաւարտ Ս. Պատարագի տեղի ունեցաւ բացառիկ ճաշկերոյթ մը, որ պատրաստուած էր Եկեղեցասէր Տիկնանց Միութեան կողմէ՝ Մայր Տաճարի «Մարի Մանուկեան» սրահին մէջ։ Նախագահեց Հայր Սուրբը, շրջապատուած Հայ Աւետարանական Եկեղեցւոյ հովիւ Զարիֆեան է, Սէնթ Ճայլզ եկեղեցւոյ հովիւ Ռէվէրանտ Թհոմփսընէ (որ շատ մեծ դեր ունեցաւ Մայր Տաճարի գնման գործին), Սահակ Ա. Քհնյ. Պալեանէ, Թեմական Խորհուրդի անդամ Տոքթ. Ա. Կէօնճեանէ, Ծխական Խորհուրդի ատենապետ Պր. Վահէ Քէթիլէ և Հ.Բ.Ը. Միութեան Մոնթրէալի մասնաճիւղի ատենապետ Պր. Նուպար Սուքիասեանէ։

Ճաշկերոյթին բացման խօսքը ըրաւ Պր. Վահէ Քէթիլ և վարեց գեղարուեստական յայտագիրին գործադրութեանը:

Յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերին Պր. Գեղամ Շիրվանեան («Կոմիտաս» դպրաց դասու վարիչ), Տիկ. Ծ. Գարիպեան եւ նախկին աղեքսանդրահայ Պր. Յակոբ Զիլինկիրեան՝ իրենց երգերով։ Խօսք առաւ Ռէվէրանտ Թհոմփսըն և շնորհաւորեց Մայր Տաճարի տարեդարձը ու սրտաբուխ 100 տոլարի նուիրատուութիւն մը կատարեց։ Ապա վերապատուելի Զարիֆեան, Պր. Նուպար Սուքիասեան, Տոքթ. Ա. Կէօնճեան, Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Պալեան, բոլորն ալ իրենց կարգին խօսք առին և շնորհաւորեցին Մայր Տաճարի առաջին տարեդարձը:

Արտասանութեամբ իրենց մասնակցութիւնը բերին Տիկ. Նատիա Կէօնճեան (Յովհ. Շիրազի «Կտակ»ը), Մոնթրէալի «Հ.Բ.Ը. Մ.»ի ամէնօրեայ դպրոցի պատասխանատու ուսուցչուհի՝ Տիկ. Սոնեա Գազանճեան յայտնութիւն մը եղաւ բոլորին՝ իր յօրինած և օրուան հանդիսութեան առթիւ գրած արտասանութեան կատարմամբ։

Փակման խօսքը ըրաւ Հայր Սուրբը: Ան շատ գեղեցիկ կերպով արտայայտուեցաւ Մայր Տաճարի առաջին տարեդարձին առթիւ, մերթ ընդ մերթ մէջբերումներ ընելով Ս. Աւետարանէն և շնորհաւորելէ ետք այս յիշատակելի տարեդարձը, Հայր Սուրբը քաջալերական խօսքեր ըրաւ նաեւ բոլոր կազմակերպութիւններուն անխտիր և կոչ ըրաւ, որ անոնք միշտ զօրավիգ կանգնին Մայր Տաճարի անսասանութեան:

Տարեդարձի կարկանդակը կտրելէ ետք, Հայր Սուրբը պատուեց՝ խնդրելով որ իր հոգեւոր եղբայր Ռէվէրանտ Թհոմփսընը «Պահպանիչ»ով փակէ այս հանդիսաւոր ճաշկերոյթը։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԱՐԺԱՆԹԻՆ

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ ՄԷՋ

Արժանթինահայ Մշակութային Միութեան նախաձեռնութեամբ, 6 Դեկտեմբեր, Երկուշաբթի գիշեր, «Գայեանէ» պարախումբը տուաւ իր տարեկան ելոյթը՝ նուիրուած Հայրենիքի պետականութեան փրկութեան 51–րդ տարեդարձին:

Յայտագիրին իրենց մասնակցութիւնը բերին նաեւ տաղանդաւոր ասմունքող Օր. Ալիսիա Նոյեմի Տաքէսեան, «Լոս Թրովատորէս» տեղական ֆոլքլորիք երաժշտութեան ու երգի նոյնքան տաղանդաւոր երիտասարդ խմբակցութիւնը և հիւրաբար քաղաքս գտնուող լիբանանահայ Օր. Անահիտ Քէօրիւքեան։

Այս փառաւոր տօնակատարութեան ներկայ գտնուեցան Հայրապետական Պատ. Սրբազան Հայրը, փոխանորդ Հոգշ. Հայր Սուրբը, Մխիթարեան Հայրերը, Հայ Կաթողիկէ համայնքի հովւապետը, Հ.Բ.Ը. Միութեան Վարչութեան առաջնորդ ղեկավարները, բոլոր յարանուանութեանց, Միութիւններու, ռատիոհաղորդումներու և մամուլի ներկայացուցիչները և հանրածանօթ դէմքեր: Մէկ խօսքով, ներկայ էր ամբողջ գաղութը, «Գայեանէ» պարախումբին աւանդականացած ելոյթին ներկայ գտնուելու համար, որուն պատուոյ հիւրերը կը հանդիսանային Խ. Միութեան Արժանթինայի մեծ Դեսպանը և Մշակոյթի կցորդը իրենց տիկիններով, Սուրիոյ մեծ Դեսպանը իր տիկնոջը հետ և այլ տեղացի անձնաւորութիւններ։

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

ՀԱՒԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

Մարդակազմութեան դասագրքերը
Թերի են անշուշտ,
Սկսած անպարզ այն նախադարից
Երբ նախամարդը արդէն մարդ կոչուեց,
Նրա բիրտ մարմնի խորին մի խորքում՝
Ի թիւս բոլոր այն օրգանների,
Որոնցով նաեւ գազանն էր օժտուած,—
Ի թիւս սրտի,
Որ ստեղծուած էր մարմնին արիւն մղելու համար,
Ի թիւս թոքի,
Որ ստեղծուած էր շնչելո՛ւ համար,—
Անպարզ այն օրից, երբ նա, այդ մա՛րդը՝
Ի սեւ երկինքը նեղքող կայծակի,
Կրծքով պատռուած իր ձագ-մանկանը,
Աղերսող աչքը անյայտի՜ն յառեց,—
Ահա այդ օրից
Նրա բիրտ մարմնի խորին մի խորքում
Սկսեց նիւթուել, սկսեց գործել
Անանուն մի խորշ, մի անբռնելի ներքին գործարան՝
Հաւատի՛ համար...

Մարդակազմութեան դասագրքերը
Թերի են անչափ.
Միայն ո՞վ տէրը չէ, որ տրոփելով բիւր-հազար դարեր
Փոխուել է, յղկուել, դարձել կատարեալ.
Հաւատի խորշն էլ
Կատարելութեան ճամփայ է անցել.
Կայծակի, հողմի, որոտի հանդէպ
Կոյր մի երկիւղով գետին փռուելուց
Մինչեւ տոտեմից հովանի հայցող ժայռապատկերը,
Ամոն-Ռա աստծուց
Մինչեւ հեթանոս Բագնի կրակը,
Ցոյն աստուածներից
Մինչ դէպի Պուդդան ու մինչեւ Յիսուս
Մարդը դարից-դար վարժուել-հասել է
Հոգու գերագոյն վերացումների,
Վարժուել հաւատի՛ ու հաւատալո՛ւ...

Մա՛րդը.
Նա սրտի մահի՛ց էլ առաջ կարող է մեռնել,
Նրան սննդից, օդ ու ջրից զատ՝
Հաւա՛տ հասցրէք.
Մարդուն կենդանի պահելու համար
Հաւատի խորշը պէտք է որ գործի՜...

ԻՄ ԱՍՏԾՈՒՆ

Իմ չեղեա՛լ աստուած, գուցէ կա՞ս իրօք,
Հեշտ է աշխարհում քեզ ապաւինել.
Ինչ էլ որ անես, ես դեռ վաղուց
Ներշնչել եմ ինձ՝ քեզնից գո՜հ լինել:

Դու տուել ես ինձ ձիրքեր ու կորով,
Փառք ու համբաւ ես տուել անկասկած,
Բայց ինչ-որ գաղտնի մի պայմանագրով
Հակակշռե՜լ ես տուածդ, աստուա՛ծ.

Ես դեռ չծնուած՝ զրկել ես հօրից,
Ինձ բաժին հանել մի խեղճ մանկութիւն,
Զրկել հարսնութեան զուլալ յուշերից,
Ու տեղը թողել տառապանք ու թոյն.

Խլել ես ինձնից՝ յամառ մի խանդով
Կանացի բախտի նշոյլն իսկ վերջին,
Գորովն այրական, օջախ ու անդորր,
Որդոց քաղցրութիւն, թոռնիկների նինջ...

Ես չեմ տրտնջում, բայց այնուհանդերձ
Կ'ուզենայի քեզ յիշեցնել կամաց՝
Քո խլածները՝ տուածիդ հանդէպ
Շատ չեղա՞ն արդեօք, իմ արդա՛ր աստուած...

ՁԻԿ ՁԱԿ ՆՈԹԵՐ

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԽՈՐԷՆ ՏԷՏԷԵԱՆ

Հայերէն ուղիղ արտասանելը շատ կարեւոր է հայերէն երգելու առթիւ եւս: Ուղիղ արտասանելու համար ալ երգողը պէտք է բաւարար հայերէն գիտնայ։ Երգող մը մասնաւորաբար պէտք է հայերէնի «ր» տառին հնչումը զանազանէ «ռ» տառին հնչումէն եւ փոխադարձաբար։ Հակառակ պարագային ունկնդիրներուն մէջ ծիծաղելիէն աւելի վատ մթնոլորտ մը կը ստեղծուի:

Ժամանակէ մը ի վեր, արտասահմանի զանազան երկիրներու մէջէն հասակ կը նետեն՝ արդիական երգերու արդիական երգիչներ, որոնք իրենց շուրջը կը ստեղծեն նման այլանդակ մթնոլորտ մը:

Ահա երգիչ մը, որ հայկական սրահի մը բեմէն կ'երգէ եւ աւելի վատը՝ ձայնապնակ ալ հրապարակ կը հանէ եւ կ'երգէ հետեւեալ արտասանութիւնով.

— Այնչափ սիռեցի։ Այսպէս սէռ չկայ:

Եւ վերջապէս կը հասնի աւելի այլանդակին եւ կ'երգէ.

— Վիռաւո՛ռս...

Մինչ մեր օրերուն նոր երգիչը՝ յաճախ կը կրկնէ վիռավո՛ռս, վիռավո՛ռս, ազգային սրահի մը մէջ կը պարեն արդիական պարերը՝ բաւական վիռավոռ ծեքծեքումներով:

Նման երգիչները՝ պէտք է անդրադառնան իրենց ստեղծած տգեղ մթնոլորտին վրայ, որովհետեւ, իրենց այդ վիռավոռը՝ կը վիրաւորէ հայերէն լեզուն, երգը եւ հայկական ականջը։

Աչքի առջեւ ունինք հայկական մշակութային սրահ մը։

Սրահին աջ կողմը կայ փինկ փոնկի սեղան մը։ Ձախին կայ սուրճի, թէյի եւ այլ խմիչքներու սպասարկութեան սեղանը, որ զարդարուած է խմորեղէններով, որոնք պատրաստուած են սրահին տիկնանց ճաշակերասիրաց միութեան կողմէ։

Հայկական մշակոյթը կը բաբախէ փինկ փոնկին զարկերուն, խաղացողներուն պոռչտուքին մէջ, կանանց խումբերուն միջեւ փոխանակուած «ինչպէս էք»ներու մէջ, եւ վերջապէս բարձրախօսի մը մէջէն գռացող երգի մը մէջ, որ կը կրկնէ.

— Սիռեցի եառս տառան...

Փինկ փոնկը, խօսակցութիւնները, երգը կանգ կ'առնեն եւ խումբերը կը յարձակին ճաշսեղանին վրայ, որ քանի մը վայրկեանի մէջ կը դատարկուի։ Կու գան նորերը։

Սրահին անկիւնի խցիկին մէջ կայ գրադարան մը, որուն մէջ ամփոփուած են հայերէն զանազան գիրքեր, դրկուած յարլսէր եւ գրասէր ազգայիններու կողմէ: Անոնք նուիրուած են հետեւեալ տողերով.

«Մեր մեծ հօր գրադարանը կը նուիրենք սրահին, սատարելու համար ընթերցող մեր հայրենակիցներուն ազգապահպանման ցանկութեան»։ (Ոչ ընթերցող կայ, ոչ ցանկացող):

Այդ գրադարանը, տարին անգամ մը կը բացուի՝ փոշիները վար առնելու համար, գերազնիւ կնոջ մը կողմէ։

Սրահին վարչութիւնը խնդրած է հայերէն լրագիրներու խմբագրութիւններէն, որպէսզի բարեհաճին հայերէն թերթ ղրկել սրահին։ Խմբագրութիւնը խնդրանքին ընթացք կու տայ եւ թերթերը կանոնաւորաբար կը հասնին։

Այս առթիւ, սրահին պահապանը սրտնեղած՝ գետիններէն կը հաւաքէ ցիր ու ցան թերթերը, իւրովին մռլտալով թաւ պեխերուն մէջէն.

— Ամմա պելա եղան այս թերթերը...

Մշակութային անունը արդարացնելու համար, վարչութիւնը տարին անգամ մը կը կատարէ Վարդանանց տօնակատարութիւն, հայ գիրերու գիւտի տօն եւ քանի մը ողբացեալ հայ գրագէտներու յուշատօն։

Այդ տօնակատարութիւններուն ներկայ են սրահի վարչութենէն եօթը հոգի։ Անոնց մօտաւոր ազգականներէն 28 հոգի: Բանախօսին ազգականներէն՝ հինգ հոգի, հաւասար՝ 40 հոգի։

Տարին երկու անգամ կը բերուի բժիշկ մը, որ կը խօսի զանազան անհանգստութիւններու առնչութեամբ։

Սրահը կիսով կը լեցուի՝ վաթսունէն վեր հայրենակիցներով: Կրնար ամբողջութեամբ լեցուիլ, բայց բացակայող ծերունիները կարելիութիւն չեն ունեցած տեղերնէն շարժելու...:

Կարգը կու գայ գեղագիտական դասախօսութեան մը, որուն ընթացքին, տիկին մը կը խօսի օծանելիքներու եւ այլ գեղագիտական արտադրութիւններուն մասին։ Սրահը կը լեցուի միջակ գեղեցկութեան տէր կիներով եւ օրիորդներով եւ առաւել եւս գեղեցկանալու փափաք ունեցող կիներով եւ օրիորդներով։ Իբրեւ այր մարդ, կայ սրահին վաթսուննոց պահապանը, որ անկիւն մը կը քնանայ։

Դասախօսութեան բ. մասը յատկացուած է կիներու նիհարնալու կարելիութեանց, նկատելով, որ արդիականութիւնը նիհարութիւն կը պահանջէ։

Ժամանակին, երբ կնոջ մը հանդիպէինք եւ ըսէինք «ի՛նչ աղուոր վրայ եկեր էք» փաղաքշած կ'ըլլայինք կինը՝ որ գոհունակութենէն կը հրեշտականար եւ քեզ ալ հրեշտակ կը տեսնէր: Այսօր, եթէ նոյն ձեւով արտայայտուինք, անարգած կ'ըլլանք կինը եւ ան սատանայ կը դառնայ. քեզ ալ սաղայէլ տեսնելով:

Ուրեմն հանդիպած ծանօթ կինդ, եթէ նոյնիսկ վրայ եկած է, պէտք է ըսել. «Ի՜նչ աղուոր նուրբ մարմին մը շիներ էք. կը

(Շար. տես էջ 5)

ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԹԱՇԵԱՆ

(1896–1971)

ԳՐ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

Եգիպտահայ գաղութը վերջերս դժբախտութիւնը ունեցաւ կորսնցնելու իր ամենէն արժէքաւոր դէմքերէն մին, հայերէն լեզուի երկարամեայ ուսուցիչ, բազմահմուտ հայագէտ, հրապարակագիր եւ դասագիրքերու հեղինակ՝ Բենիամին Թաշեանը, որ մօտ կէս դար այս գաղութին մէջ ապրեցաւ եւ աշխատեցաւ, իր նպաստը բերելով հայ դպրոցին ու մամուլին, հայ գրին ու գրականութեան։

Ան ծնած էր Նիկոմիդիոյ՝ Ատաբազար հայաշէն քաղաքը, 1896ին: Յաճախած էր տեղւոյն Կեդրոնական Ազգ. վարժարանը, ուրկէ շրջանաւարտ ըլլալէ ետք, աշակերտած էր Կ. Պոլսոյ Յ. Հինգլեանի Նոր Դպրոց վարժարանը եւ շրջանաւարտ եղած է այնտեղէն։

Առաջին աշխարհամարտի օրերուն, ան աքսորուած է ներքին գաւառները եւ շնորհիւ թրքերէն լեզուի քաջահմտութեան՝ կարողացած է մնալ Աֆիոն Գարահիսարի մէջ։ 1918ի վերջերը, զինադադարէն ետք, կը վերադառնայ իր ծննդավայրը, ուր փոքր շրջան մը կը վարէ ուսուցչական պաշտօն՝ տեղւոյն ազգային վարժարանին մէջ: Ետքոյ կ'անցնի Կ. Պոլիս, ուր կը վարէ քարտուղարութիւնը Պոլսոյ Պատրիարքարանի կողմէ հաստատուած Ազգային Խնամատարութեան, որուն պաշտօնն էր զբաղիլ գաւառներէն եկող գաղթականներու գործերով։ Տարի մըն ալ եղած է ուսուցիչ նոյն Խնամատարութեան Եէտիգիւլէի որբանոցին մէջ։

Քեմալականներու Անատոլուէն դէպի Կ. Պոլիս ներխուժումի վաղորդայնին, շատ մը ուրիշներու նման, Թաշեան կը հեռանայ Պոլիսէն ու Յունաստանի վրայով կու գայ Եգիպտոս եւ կը հաստատուի Աղեքսանդրիա։ Ան Կ. Պոլսոյ Ուսումնական Խորհուրդէն ստացած էր օգնական ուսուցիչի վկայական: Անմիջապէս պաշտօնի կը կոչուի տեղւոյն Պօղոսեան Ազգ. Վարժարանին մէջ, որուն ուսուցչական կազմի գլուխը կը գտնուէին Լեւոն Շանթ եւ Նիկոլ Աղբալեան։ Այս պաշտօնին մէջ ան կը մնայ մինչեւ 1928, երբ կուսակցական-ընտրական պայքարներու իբր արդիւնք՝ Պօղոսեանի տնօրէնութիւնը եւ ուսուցչական կազմը հիմնական փոփոխութեան կ'ենթարկուին:

Պօղոսեան Ազգ. վարժարանի տարեգրութեան մէջ՝ Շանթի եւ Աղբալեանի օրերը փառաւոր շրջան մը կը ներկայացնեն: Թաշեան յարգանքով եւ երախտագիտութեամբ կը յիշատակէր իր անցուցած տարիները՝ կրթական այդ յարկէն ներս:

Հեռանալով Պօղոսեանէն, ան շրջան մը կը պաշտօնավարէ Զագազիկի Կամսարական ծխախոտի գործարանին մէջ, իբր գրասենեկային պաշտօնեայ։

1932ին կը վերադառնայ իր նախասիրած պաշտօնին՝ ուսուցչութեան, այս անգամ Գահիրէի մէջ՝ Գալուստեան Ազգ. վարժարանէն ներս ստանձնելով քարտուղարհաշուակալի պաշտօնը, դասաւանդելով միեւնոյն ժամանակ ազգային եւ ընդհանուր ազգաց պատմութիւն եւ հայերէնի շարադրութիւն: Փոքր շրջան մը ետք, իրմէ կ'առնուին վարչական այս պաշտօնները ու ան կը կեդրոնանայ իր դասաւանդութեանց վրայ: 1936ին կը տեղափոխուի Նուպարեան Ազգ. վարժարան, հայագիտական նիւթերու կողքին դասաւանդելով նաեւ Ֆրանսերէն լեզու:

Թաշեան ուսուցչական պաշտօնին մէջ կը մնայ մինչեւ 1946, երբ ականջի հիւանդութեան պատճառաւ իր լսողութիւնը հետզհետէ տկարացած ըլլալով՝ կը ստիպուի թողուլ իր նախասիրած պաշտօնը եւ մաս կը կազմէ «Յուսաբեր» օրաթերթի խմբագրական կազմին:

ՈՂԲ. ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԹԱՇԵԱՆ

1961ին ան ստանձնեց այս թերթին խմբագրապետի պաշտօնը։ Պատասխանատու այս պաշտօնին մէջ ան մնաց մինչեւ իր մահը, թէեւ վերջերս, հիւանդութեանց պատճառաւ ստիպուեցաւ քանի մը շրջաններ բացակայիլ։

Ողբ. Բենիամին Թաշեանի գրական սկզբնաւորութիւնը կը սկսի՝ առաջին աշխարհամարտի նախօրեակին գրուած մէկ յօդուածով։ Այդտեղէն ալ կու գայ իր մականունին *Թաշեան* նուիրագործումը, հետեւեալ պարագաներուն տակ:

Հօրենական մականունն էր *Թուչեան*։ Իր ստորագրած այս առաջին յօդուածին ստորագրութիւնը, թերթի խմբագիրին կողմէ կը կարդացուի *Թաշեան* եւ յօդուածը մամուլին մէջ լոյս կը տեսնէ այս ստորագրութեամբ։ Ողբացեալը կ'որդեգրէ այս ձեւը ու կը ճանչցուի այդ ստորագրութեամբ:

Աքսորէ վերադարձին, ան աշխատակցած է «*Ճակատամարտ*» օրաթերթին, «*Հայ Կին*» գրական երկշաբաթաթերթին, «*Նոր Շարժում*» եւ այլ թերթերու։ «*Հայ Կին*»ի մէջ ան ստորագրած է զուտ գրական կտորներով (բանաստեղծութիւններ):

Եգիպտոս հաստատուելէ ետք, մնայուն կերպով աշխատակցած է «*Յուսաբեր*»ին, «*Հայաստանի Կոչնակ*»ին եւ այլ թերթերու գրական, իմաստասիրական եւ օտար գրականութեանց մասին ուսումնասիրութիւններ եւ վերլուծումներ կատարելով։ 1926ին, Հմայեակ Շէմսի եւ Գաբրիէլ Թագւորեանի հետ գործակցաբար՝ հրատարակած է «*Հայ Վարժարան*» մանկագիտական ամսաթերթը, որ լոյս տեսած է լման տարի մը: Նոյն տարին Ֆրանսերէնէ թարգմանած եւ անջատ պրակով լոյս ընծայած է «*Արդի կինը եւ իր հոգեբանական արժէքները*» ուսումնասիրութիւնը:

1932ին, ուսուցչական պաշտօն ստանձնելէն անմիջապէս ետք, մաս կազմած է Գահիրէի Հայ Ուսուցչական Միութեան վարչութեան եւ երկար տարիներ անոր գործօն անդամներէն մին եղած է։ Ողբացեալը նախաձեռնողներէն մին եղած է Հայ Գիրքի Բարեկամներու Ընկերակցութեան (հիմնուած 1941ին)։

(Շար. տես էջ 6)

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԽՈՍՏՈՒՄՆԱԼԻՑ ՊԱՐՈՒՀԻ ՄԸ՝
ՍՈՆԻԱ ՍԱՐԳԻՍ ՁԱՄՔԵՐԹԵՆԵԱՆ

Վերջերս եգիպտահայութիւնը ուրախութեամբ եւ հպարտութեամբ կը հետեւի իր համայնքի պատուաբեր զաւակներէն երիտասարդ պարուհի Օր. Սոնիա Սարգիսի (Զամքերթենեան) յաջողական ելոյթներուն եւ ակնյայտ յառաջդիմութիւններուն։

Սոնիա Սարգիս, դուստրը մեր բարեկամներէն Պր. Սարգիս Զամքերթենեանի, փոքր տարիքէն յայտնաբերած է պարի իր ընդունակութիւնները եւ հետեւած է դասընթացներու։

Եգիպտոսի մէջ պետական պարարուեստի հիմնադրման օրէն իսկ Օր. Սոնիա Սարգիս կանոնաւորապէս հետեւած է այդ դպրոցին դասընթացքներուն, միշտ յառաջադէմներէն հանդիսանալով։ Ան նոյնիսկ շահած է առաջնութիւն, եւ առ ի գնահատութիւն Եգիպտոսի Մշակոյթի Նախարարութիւնը զինք շրջապտոյտ ուղարկած է Գերմանիա, այնտեղ կարենալ ուսումնասիրելու տեղւոյն պարարուեստը՝ ներկայ գտնուելով գերման պարուհիներու ելոյթներուն։

Անցեալ տարի Գահիրէի Պետական Օփերայի թատրոնին բեմին վրայ Սոնիա Սարգիս՝ իբր մենակատարուհի հանդէս եկաւ Փաքիթայի «Տոն Քիշոթ» պալէի ներկայացման մէջ իբր առաջին մենապարուհի։

Յիշենք այստեղ, որ Եգիպտոսի պարարուեստի վարժարանին հիմնադրութեան մէջ մեծ բաժին բերած է Սովետ Միութիւնը, եւ բազմաթիւ ուսուցիչներ, ընկերակցող նուագողներ եւ այլ մասնագէտներ տրամադրած է, որոնց ղեկավարութեամբ եգիպտացի երկսեռ երիտասարդներ կը պատրաստուին պարարուեստի գծով եւ այսօր Եգիպտոս հպարտ է, որ կարճ ժամանակի մը ընթացքին կազմած է իր պետական պարախումբը, բաղկացած եգիպտացիներէ եւ եգիպտաբնակներէ։ Ու այդ պարախումբը, որ այսօր թէեւ միայն տեղւոյն արուեստասէր բնակչութեան գոհացում կրնայ տալ, մօտ ապագային պիտի հասնի միջազգային հանդիսատեսներն եւս գոհացնելու։

Պետական պարի հիմնարկին մէջ՝ իրենց օժանդակութիւնը բերող սովետ բազմաթիւ արուեստագէտներուն մէջ կը գտնուին, խորհրդային անուանի դերուսոյցներէն Պալէթ մայսթեր Անաթոլի Քուզնեցովը, հայազգի արուեստապէտ - պարուսոյց Պալէթմայսթեր Տիկին Ելենորա Գրիգորեանը եւ այլ անուանի պարուսոյցներ։

Անցեալ 12էն 19 Դեկտեմբեր 1971, Եգիպտոսի Մշակոյթի Նախարարութեան նախաձեռնութեամբ, Գահիրէի «Պալոն» թատրոնին մէջ (Պետական Օփերայի հրկիզման պատճառով) տրուեցան դասական պալէի յայտագրի մը ներկայացումները։ Այդ յայտագրին մաս կազմեցին Փաքիթայի «Տ. Ն Քիշոթ»էն

ՍՈՆԻԱ ՁԱՄՔԷՐԹԷՆԵԱՆ

արար մը՝ «Երկուքի քայլ»ը (որ յաջողութեամբ կատարեցին եգիպտացի մենապարուհի Մակտա Սալէհը եւ մենապարող Քամալ Ապտէլ Մոնէյմը) եւ Չայքովսքիի «Գաս Նուազեր»ի երրորդ արարը։

Յայտագրին այս բ. մասին իբր մենապարուհի մեծ յաջողութեամբ հանդէս եկաւ հայազգի Սոնիա Սարգիսը, որ ցուցաբերեց գեղեցիկ ոճ մը եւ շարժուձեւերու նրբութիւն։

Վստահ ենք, որ այս շնորհալի հայուհին պիտի շարունակէ կատարելագործել իր արուեստը եւ յաջորդաբար յաջողութիւններ արձանագրելով պատիւ պիտի բերէ ոչ միայն Եգիպտոսին՝ այլ եւ իր բոլոր հայրենակիցներուն, որոնք սրտանց կը մաղթեն իրեն առողջութիւն եւ յաջողութիւն։

Մեր փափաքն է նաեւ, որ մօտ ատենէն Սոնիա Սարգիս առիթը եւ հպարտութիւնը ունենայ իր մայր հայրենիքի Պետական Օփերայի եւ Պալէի բեմահարթակին վրայ եւս իր նուրբ եւ ճկուն ոտքերը շարժելու ու հայրենի մեր արուեստասէր հասարակութեան եւս ցուցադրելու իր շնորհները ու արժանանալու ծափահարութեանց եւ շնորհաւորանքի։

Այս է մեր փափաքը, այս է նաեւ Սոնիայի ծնողաց փափաքը, այս է մանաւանդ Սոնիայի հօրեղբօր փափաքը՝ որ մեզի անձնապէս յայտնեց, վերջերս Երեւան մեր կեցութեան օրերուն։

Ս. Պ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

«ՕՐԱՑՈՅՑԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ»

Բոլոր իրադարձութիւններն ու իրերը ժամանակին մէջ ունին իրենց հասցէները։ Անոնց ուսումնասիրութեամբ կը զբաղի գիտութիւն մը՝ որ հայ մատենագրութեան մէջ ծանօթ է «տոմար» անունով։ Տոմարական գիտութիւնը անցեալին կապուած էր աստղագիտութեան հետ, իսկ ներկայ շրջանին ամփոփուած է օրացոյցի մէջ։

Տոմարագիտութիւնը հին պատմութիւն ունի։ Նախամարդուն համար՝ որ իր ոտքը դրաւ պատմութեան արշալոյսին մէջ, ժամանակի առաջին չափանիշը եղած է պարբերաբար կրկնուող գիշերն ու ցերեկը։ Որոշ զարգացումէ մը ետք, մարդիկ սկսած են ժամանակը չափել Լուսինի և Արեւի շրջադարձերով։ Տոմարագիտութիւնը զգալի չափով զարգացած էր հին Եգիպտոսի մէջ՝ կապուած գիւղատնտեսական աշխատանքներու հետ։

Հակառակ այն իրողութեան, որ հայ մատենագրութիւնը հարուստ է բնագիրներով, սակայն անոնք, դժբախտաբար գէշ ուսումնասիրուած են։ Անցեալի հայագիտութեան տեսադաշտէն դուրս մնացած է այս ճիւղին ուսումնասիրութիւնը, եթէ հաշուի չառնենք քանի մը բացառութիւններ։

Բնագիտական պատմութեան հանդէպ ցոյց տրուած հետաքրքրութիւնը, որ երեւան եկաւ վերջին շրջանին, հետաքրքրութիւն ստեղծեց նաեւ այս ճիւղին հանդէպ։ Ուշագրաւ ուսումնասիրութիւններ կատարեցին այս ուղղութեամբ փրոֆեսոր Լ. Սեմենով, Բ. Թումանեան և ուրիշներ։

Այժմ հրապարակի վրայ է Հ. Պատալեանի «Օրացոյցի պատմութիւնը» աշխատութիւնը։

Ի տարբերութիւն հայ տոմարի պատմութիւնը ուսումնասիրող այլ գիտնականներու, հեղինակը՝ օրացոյցի պատմութիւնը քննութեան առած է լայն շրջանակի մէջ, լուսաբանած է տարբեր ժամանակներու և տարբեր երկիրներու մէջ գործածուած տոմարները, օգտագործելով աստղագիտական այն տուեալները, որոնք օգտակար են տոմարագիտական կնճռոտ հարցերու պարզաբանման համար։ Հեղինակը կը ներկայացնէ 18 ազգերու տոմարներ.— Եգիպտացիներ, Հայեր, Պարսիկներ, Հռոմէացիներ, Աղուաններ, Հրեաներ, Բաբելոնացիներ, Յոյներ, Հարիկներ, Չինացիներ, Սլաւոններ, Արաբներ, Թուրքեր, Ղպտիներ, Աֆղաններ, Մոնկոլներ, Վրացիներ և Ֆրանսացիներ։

Գիրքին առաջին բաժինը կ'անդրադառնայ տոմարի հին պատմութեան։ Կը յիշատակուի գիտնականներու բերած նպաստը (Միաօ, Հիպպարքոս, Պտղոմէոս Սողիգէն, Էաս Աղեքսանդրացի և ուրիշներ)։ Հոս զգալի տեղ յատկացուած է հայկական տոմարի պատմութեան։ Հիմ առնելով Մովսէս Խորենացիի վկայութիւնը՝ ըստ որում Հայոց Արտաշէս Թագաւորի օրով (189-160 Ք.Ա.) յատուկ ուշադրութիւն դարձուած է տոմարական գիտութեան, ան այն կարծիքը կը յայտնէ, որ հայերը հեթանոսական շրջանին ունեցած են ուրոյն տոմար։ Իր այդ կարծիքը հիմնաւորելու համար, ան մատնացոյց կ'ընէ հին հայկական հեթանոսական տոմարէն մեզի հասած որոշ տուեալներ՝ թէ տարուան ամիսները և երեսուն օրերէն իւրաքանչիւրը կրած են հայկական հեթանոսական աստուածներու և սրբազան վայրերու անուններ - Արամազդ, Վահագն, Անահիտ, Աստղիկ, Արագած, Անի, Մուրց ևն.—, հեթանոսական շրջանէն մեզի հասած են օրուան 24 ժամերու առանձին անուններ՝ Այգն, Ցայգն, Զօրացեալն, Հաւ խօսեալն ևն.։ Հայկական Ամանորը հեթանոսական շրջանին զուգադիպած է գարնանային արեւադարձին։ Այս տուեալները կրկին կը հաստատեն, թէ զարգացած մատենագրութիւն մըն գոյութիւն ունէր նախաքրիստոնէական շրջանին։

Խօսելով տոմարագիտութեան մէջ կատարուած բարեփոխութիւններու մասին, հեղինակը հանգամանօրէն կը ներկայացնէ անոնց գործերը (Անանիա Շիրակացի՝ Է. դար, Յովհաննէս Իմաստասէր ԺԼ. դար, Յակոբ Ղրիմեցի՝ ԺԴ. դարու վերջ և ԺԵ. դարու սկիզբը, Ազարիա Ջուղայեցի՝ ԺԷ. դար և ուրիշներ)։ Ծանօթ է, որ Անանիա Շիրակացիի գործին մէջ շարք մը ժողովուրդներու մասին կան այնպիսի տեղեկութիւններ՝ օրինակ Աղուաններու մասին, որոնց չենք հանդիպիր այլ աղբիւրներու մէջ։

Աշխատութեան մէջ ցոյց է տրուած հին աշխարհի և միջին դարերու համակարգերը (արարչութիւն, քրիստոնէական, հայկական, հրէական, ֆրանսական հանրապետութեան ևն.), ինչպէս նաեւ անոնց վերծանութեան եղանակները մէկը միւսին փոխակերպելու ձեւերը։

Հեղինակը, խօսելով հայկական մեծ Թուականի սկզբնաւորութեան հարցի մասին կը հաստատէ, թէ հայկական մեծ Թուականը սկսած է ոչ թէ 553-ին, այլ 552 Յուլիս 11-ին։ Անոր պարզաբանումը կարեւոր է, որովհետեւ հայկական Թուականի ծագման մասին հայագիտութեան մէջ կան տարակարծութիւններ։

Գործնական արժէք ունի աշխատութեան «Տեղական ժամանակ» գլուխը։ Յայտնի է, որ աշխարհագրական տարբեր լայնութիւններու վրայ, նոյն պահուն ժամացոյցը տարբեր ժամեր ցոյց կու տայ։ Այսպէս, երբ Մոսկուայի մէջ ժամը 2-ն է՝ Երեւանի մէջ 3, ևն։

Հեղինակը կանգ առած է գործածական օրացոյցներու մէջ նկատուած թերութիւններուն, բարդութիւններուն վրայ և ծանօթացուցած է գիտնականներու ներկայացուցած նախագիծը, որոնք ներկայիս քննութեան առարկայ կը դառնան, համաշխարհային մեծ օրացոյց ստեղծելու նպատակով։

Յաւելուածին մէջ զետեղուած ցանկերէն արժէքաւոր է՝ հայկական «Մեծ» կոչուած թուականի և այժմու մեր գործածած թուականին զուգագրութիւնը 552-էն մինչեւ 2000։ Պէտք է նկատի ունենալ, որ հին հայկական արեւի տարին չորս տարուան ընթացքին մէկ օրով առաջ գացած է և տոմարը շարժական դարձած է։ Այս պատճառով հայկական տարեթիւերուն և ամսաթիւերուն զուգորդութիւնը հիմնովին խախտած է։ Յաճախ ոչ միայն սովորական ընթերցողը, այլեւ մասնագէտն անգամ կը շփոթի։

Աղբիւրագիտութեան տեսանկիւնէն, արժէքաւոր է նաեւ յաւելուածին մէջ զետեղուած Արեւի խաւարումներու ցանկը, սկսեալ մեր Թուականի առաջին օրէն մինչեւ 2000 Թուականը, որ քաղուած է Օրացոյցերէ։ Ցանկին մէջ բերուած են տուեալներ, թէ որ թուականին, որ ամսուն, որ ժամուն է այս կամ այն խաւարումը։

Տոմարագիտութիւնը բաւական բարդ գիտութիւն է։ Պահանջել, որ հեղինակը լուծէր տոմարի մէջ նկատուող բոլոր առեղծուածները, կարելի չէ համաձայնիլ։ Այսպէս, հեղինակը հիմնուելով Հ.Ղ. Ալիշանի կարծիքին վրայ, «Հայկեան» կոչուող Թուականին սկիզբը կը փորձէ տանիլ մինչեւ 2492 Թուականը Ք.Ա., այն ժամանակ՝ երբ իբրեւ թէ ապրած է Հայկ Նահապետը։ Ասիկա անհիմն է։ Համոզիչ չէ, որ հայկական մեծ Թուականի սկզբնաւորութեան համար առիթ կրնար ծառայել 451-ին հրաւիրուած Քաղկեդոնի ժողովը։ Սխալ է կարծել, թէ Ազարիա Ջուղայեցի իր տոմարը կազմած է 1616-էն առաջ, որովհետեւ այն բնագիրը, որուն վրայ կը յենու հեղինակը, ուշ շրջանի ընդօրինակութիւն է։ Աշխատութեան մէջ, դժբախտաբար, սպրդած են բազմաթիւ սխալներ։

Աշխատութիւնը խմբագրած են ակադեմականներ Ս. Երեմեան և Ա. Քալօշեան։

ՇԻՐԱԶ
ՖՈԹՈ
Հ. 295089
ՊԵՅՐՈՒԹ

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԹԱՇՃԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Երկար տարիներ «Յուսաբեր»ի մէջ գրած է լեզուական հարցերու մասին, Մ. Մ. ստորագրութեամբ։ Այս գրութիւնները միշտ ալ հետաքրքրութեամբ կարդացուած են ընթերցողներուն կողմէ ու յաճախ արտատպուած՝ ուրիշ թերթերէ։ Ան քաջահմուտ հայագէտ մըն էր եւ անսահման սէր ունէր ու կը գուրգուրար մեր աշխարհաբարին վրայ։ Քերականական կանոններու եւ լեզուագիտական հարցերու մասին իր գրած զանազան յօդուածները ի մի ամփոփելով, 1962ին հրատարակեց «Լաւագոյն Հայ լեզուի», 1963ին «Լեզուական Հարցեր» եւ 1968ին «Թիւրն ու Թերին» հատորները։ Ստորագրած է նաեւ Վէմսոնի ծածկանունը։

Հայ գրականութեան մասին իր պատրաստած մէկ ընդարձակ ուսումնասիրութիւնը՝ «Ներածութիւն Հայ Գրական Պատմութեան» լոյս ընծայեց 1961ին։

«Յուսաբեր»ի մէջ իր գրած խմբագրականները միշտ ալ հետաքրքրութեամբ կարդացուած են, որովհետեւ իր գրելակերպը, նիւթ մը ներկայացնելու իր ձեւը միշտ ալ հաճելի եղած է իր ընթերցողներուն։ Ան աւելի գրական հարցերով մտահոգուած էր ինչպէս նաեւ թրքահայ դասով ու իր խմբագրականները ընդհանրապէս այս հարցերու լուսաբանման շուրջ կը դառնային։ Մինչ իր նախորդները ամենօրեայ գրչապայքարի մէջ էին կուսակցական-հասարակական հարցերու շուրջ, Թաշճեան խուսափեցաւ այդ տեսակ պայքարներէ ու «Յուսաբեր»ի խմբագրապետութիւնը վարած ամբողջ շրջանին (1961-1971) քիչ անգամներ առիթ ունեցաւ անդրադառնալու կուսակցական հարցերու մասին։

Ուսուցչական կեանքէ ներս իր երկարամեայ փորձառութեանց վրայ հիմնուելով, Թաշճեան պատրաստեց «Հայկարան» ընթերցանութեան դասագիրքերու շարքը (8 հատոր), որոնք եգիպտահայ ազգային վարժարաններու մէջ կը գործածուին մօտ քառորդ դարէ ի վեր։ Այս դասագիրքերը Ա. Մ. Հանրապետութեան Կրթական Նախարարութենէն վաւերացուած հայագիտական միակ դասագիրքերն են։ Այժմ Լիբանանի շատ մը հայկական վարժարաններու մէջ ալ կ'օգտագործուին անոնք, եւ ոմանք 6-7 տպագրութեան արժանացած են։

Թաշճեանի մահով, հայ գրականութիւնը կը կորսնցնէ իր նուիրեալներէն մին եւ երկար ատեն իր պակասը պիտի զգանք եգիպտահայ մամուլէն ներս։

Հանգիստ իր ոսկորներուն։

ԳՐ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

Գահիրէ, 8-12-71

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐԸ
ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ

Այն ազգայինները, որոնք կը փափաքին Նոր Տարուան առթիւ «Ջահակիր» նուիրել Հայաստանի կամ արտասահմանի իրենց ազգականներուն և բարեկամներուն, կրնան հեռաձայնել թերթիս վարչութեան (հեռ. 915013), ամէն երեկոյ ժամը 6էն 8 (ի բաց առեալ Կիրակի օրերէն), իսկ Աղեքսանդրիոյ մէջ մեր Ներկայացուցիչ Պր. Վահան Պէնտեանին (հեռ. 2'942)։ Տարեկան բաժանորդագրութեան սակն է 400 ե. գ. (պարզ փոստով) և 700 ե. գ. (օդային փոստով)։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ «ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի

ՊԵՐՃ ՍԷԳ-ԶԷՆՆԵԱՆԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ԱՌԹԻՒ

Հոգեկան մեծ հաճոյք մը վայելեցինք, ներկայ գտնուելով եգիպտահայ երիտասարդ արուեստագէտ-լուսանկարիչ Պերճ Սէգ-Զէննեանի լուսանկարչական գործերու ցուցահանդէսին, որուն բացումը տեղի ունեցաւ անցեալ Ուրբաթ, 17 Դեկտ., Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի «Գառզու» ցուցասրահին մէջ:

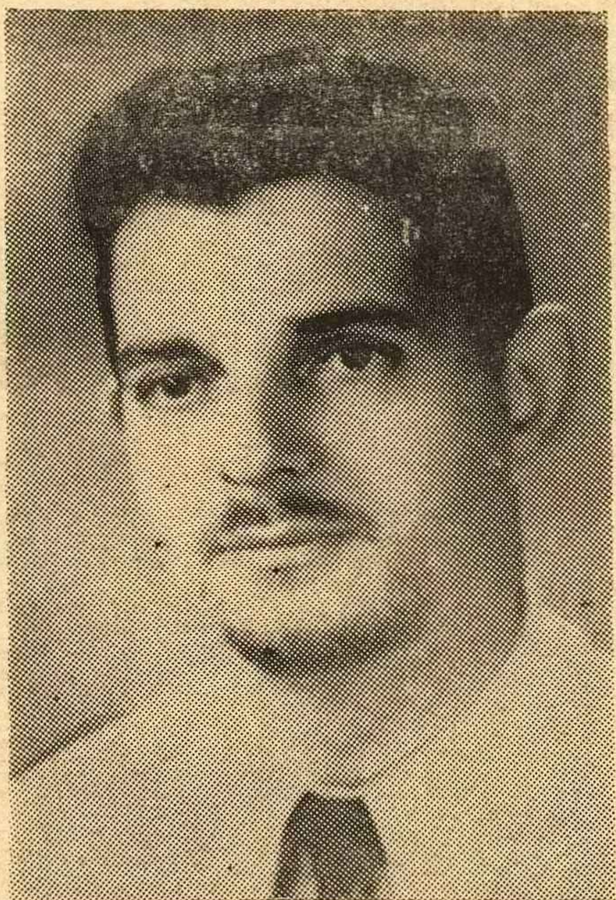
Այս ցուցահանդէսին բացումը կատարեցին ծանօթ արուեստագէտ լուսանկարիչ Պր. Կարօ Վարժապետեան և իր համեստափայլ տիկինը: Հայ և օտար արուեստասէրներ ներկայ էին բացման այս հանդիսութեան: Անոնք հետաքրքրութեամբ դիտեցին ցուցադրուած՝ թիւով 84 մեծադիր լուսանկարները, որոնք բաժնուած էին երկու խումբերու, մին, «Հայաստանն Այսօր» բաժինը՝ հայաստանեան լուսանկարներով, առնուած անցեալ Ապրիլ ամսուան ընթացքին՝ «Ջահակիր»ի կողմէ կազմակերպուած ուխտագնացութեան օրերուն, երբ արուեստագէտ լուսանկարիչը՝ իբր ուխտաւորներէն մին, առաջին անգամ այցելեց Մայր Հայրենիք: Միւս բաժինը վերապահուած էր զանազան նիւթերու՝ գլխաւորաբար դիմապատկերներու:

Սէգ-Զէննեան կը բնորոշուի լուսանկարելու իր ուրոյն մտածելակերպով: Նիւթի մը յատկանշական կողմը՝ նոյնիսկ աննշմարելի չափերուն կողմէ, իր ուշադրութեան առարկան է ու ան կը մօտենայ այդ նիւթին՝ ըլլայ գեղագիտական, ըլլայ հոգեբանական կամ ըլլայ խորհրդապաշտական նպատակով: Ան թէեւ կը խուսափի այլափոխութենէ և ձեւապաշտութենէ և սակայն իր լուսանկարները բոլորն ալ կ'արտայայտեն զգացումներ, արուեստ և կենդանի շունչ կը կրեն:

Իր բոլոր լուսանկարներուն՝ նոյնիսկ անոնց, որոնց մէջ ապրող էակներու ներկայութիւնը չկայ, կենդանի շունչ մը կարծես գոյութիւն ունի և դիտողը, եթէ ուշադրութեամբ և հասկացողութեամբ մօտենայ, շատ հեշտօրէն կը նշմարէ այդ:

Ցուցադրուած նկարները նպատակայարմար կերպով դասաւորուած էին և այցելուին աչքեւ նիւթերու յաջորդականութիւն մը կը կազմէին: Այդ նկարներուն մէջ կը նշմարուէին «Սասունցի Դաւիթ»ի հզօրութիւնը, Համալսարանին վեհութիւնը, Նոր սերունդին ուրախութիւնը, շինարարութեան արդիականութիւնը, Սեւանին խաղաղութիւնը, Սարդարապատի հերոսութիւնը, Էջմիածնի խորհրդաւորութիւնը, ինչպէս նաեւ հայրենիքի «Ոսկի Աշուն»ին գեղեցկութիւնը:

Շատ տպաւորիչ էին մանաւանդ «Ս. Գեղարդի մուտքը և Ներքնամասը» երկու լուսանկարները՝ առանց լուսաւոր լամբի առնուած, ուր խաւարի և լոյսի բնական երեւոյթին ներքեւ՝ դիտո-

Արուեստագէտ-լուսանկարիչ
ՊԵՐՃ ՍԷԳ-ԶԷՆՆԵԱՆ

ղը դիւրութեամբ կը զգայ խորհրդաւորութիւնը այդ վայրերուն, միաժամանակ գնահատելով երիտասարդ արուեստագէտին տաղանդը:

Արժանի է, որ ամէն հայ գնահատէ և քաջալերէ մեր համայնքին այս արժէքաւոր արուեստագէտ-լուսանկարիչը:

Սրտանց կը շնորհաւորենք և կը մաղթենք, որ Պերճ Սէգ-Զէննեանին ուրախ պատեհութիւնը ընծայուի կրկին գտնուելու մայր հայրենիքի մէջ, այս անգամ սակայն՝ իբր հիւրը Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէին, որպէսզի անոր առաւել հնարաւորութիւններ ստեղծուին իր զօրաւոր տեսողութեամբը և խորաթափանցութեամբը՝ նորանոր և արժէքաւոր լուսանկարներ առնելու, և սփիւռքահայութեան հրամցնելու մեր հայրենիքէն ներս ապրող և յառաջդիմող իրականութիւնը՝ արուեստի այս գծով:

Ծնող-Ուսուցիչ Միութեան վարչականներէն տեղեկացանք, որ վերջերս Կիւլպէնկեան Հիմնարկին նիւթական օժանդակութեամբ նորոգուած՝ Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի շէնքին մէկ մասը կազմող «Գառզու»ի անուան այս ցուցասրահն ալ կարգ մը նորոգութիւններու ենթարկուած և գեղեցկացուած է: Նաեւ այս ցուցահանդէսը առաջինն է իբր լուսանկարչական արուեստի ցուցահանդէս և 14րդ՝ը շարք կազմակերպուած նկարչական, կերպարուեստի և այլ ցուցահանդէսներու շարքին:

Նկար մը առնուած ցուցահանդէսի բացման օրը: Ձախէն աջ՝ Ձաւէն եւ Մայտա Պալաեաններ, Տէր եւ Տիկին Սողոմոն Ելէնեան, Տէր եւ Տիկին Պերճ Սէգ-Զէննեան եւ թերթիս խմբագիրը: (Լուսանկար ՔԵՐՈՔի)

ՈՐԴԻՆ՝ ԻՐ ՀԵՌԱՒՈՐ ՄՕՐԸ

Մա՛յր իմ, քաղցրիկ գովելի,
Հաւատ գիրդ խնկելի,
Աղօթքներով հոգեցունց,
Մաղթանքներով ցանկալի:
Քու մայրական սէրդ՝ անմար,
Աղօթքներդ փրկարար,
Կրած տանջանքդ համայն,
Եղան բոլորն ինծի համար,
Զօրեղ վահան պաշտպանական:
Մա՛յր իմ, ո՛հ, երբ այն օրէն
գնցի քեզ, հեռացայ,
Ծով աչքերով, համբոյրով,
Շրջեցայ արար աշխարհ,
Ապազայի յոյսերով,
Տեսայ մարդիկ անտարբեր,
Անտաստուած, անբարեխիղճ,
Սախօս ու կեղեքիչ,
Խարդախութիւն, պղծութիւն,
Նախատինք, ամէն ինչ...:
Եւ իժերու հոծ խումբեր,
Կը զործածեն քեզ գործիք,
Տալու պատառ մը չոր հաց,
Ու ծածկոց մը կոնակիդ:
Հիմայ եկած եմ՝ տքնած,
Ու նստած հոս, մինս մինակ,
Խցիկիս մէջ՝ սառ ու պաղ
Միտս մտածկոտ քու վրադ:
Զգսայ ես սիրտ մը, հոս,
Որ՝ գուրգուրայ իմ վրաս
Ոչ ալ հոգի մը բարի,
Որ՝ աղօթէ ինծի համար:
Մա՛յր, կ'ուզեմ քովս դուն ըլլաս,
Տրտում կը զգամ ես այսօր,
Քու հոգերդ՝ ծանր ու խոր,
Մտածումներդ ալեկոծ,
Ու արցունքոտ աչքերովդ
Կը սպասես դուն ամէն օր,
Խապրիկներուս լուսաւոր:
Ո՛հ մայր իմ, ո՛հ դուն քաղցրիկ,
Քա՛ջ էիր, քա՛ջ միտս եղիր,
Աղօթքներովդ զօրացիր,
Ու յոյսերով դուն խնդայ:
Զի՝ երկնի բարին Աստուած,
Պիտ՛ տանի զիս անպայման,
Դէպի ափն երջանկութեան:
Ու ես կրկին, մայր իմ, մի օր
Քու շունչիդ տակ մայրական
Պիտի տամ քեզի կրկին
Համբոյրներս որդեկան:

ՍԱՀԱԿ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ

Գահիրէ, 1971

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Շար. Գ. էջէն)

շնորհաւորեմ ձեզ և ձեր ամուսինը»: Անցեալին մէջ ալ ամուսինը կը շնորհաւորէին՝ մեծափարթամ կին ունենալուն համար:

Սրահին դասախօսը կը շարունակէ նիհարցնել կիները: Այնքան կը նրբացնէ զանոնք, որ՝ կամ պէտք թռչին և կամ գետնին պիտի հաւասարին:

Ցանկարծ սրահին չորցած պահապանը, որ կը մրափէր, կ'արթննայ և կը ձայնէ.

— Փիրնալու համար ալ դեղ մը ունի՞ք...

Ծիծաղներու մէջ վերջ կը գտնէ դասախօսութիւնը: Հետագային թերթը կը գրէ.— Հոծ բազմութեան մը ներկայութեան խօսուեցաւ... եայլն: Այս եւայլնը կը ներկայացնէ խօսողը և խօսքին ամփոփումը, Մշակութային սրահին վարչութեան ժրաջան և մեղուաջան աշխատանքը և հասարակութեան մեծ հետաքրքրութիւնը՝ հայ մշակոյթին նկատմամբ:

Երբ թերթը կը ցրուի հասարակութեան մէջ, այդ հասարակութեան արդիականացածներէն խումբեր՝ մշակութային սրահին մէջ, կիսամութին, կը պարեն արդիական պարեր, ընկալուչի մը օգնութեամբ՝ որ կը խօսի ու կ'երգէ աղխողորմ.

— Վիրավո՛րս... վիրավո՛րս...

Դանասա Խ. Տ.

ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԸ ԿԸ ԳՐԵՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Երեւան, 22 Նոյեմբեր, 1971

Մեծայարգոյ
Տիար Սարգիս Պալաեան
Գահիրէ

Սիրելի Պրն. Պալաեան

Խորին գոհունակութեամբ կը ստանամ «Ջահակիր»ը՝ կը կարդամ հետաքրքրութեամբ: Ձեր թերթը հարուստ նիւթեր կը հաղորդէ սփիւռքահայ արուեստագէտներու, մարզիկներու եւ ազգային-հասարակական գործիչներու կեանքի եւ գործունէութեան մասին: Մանրամասն եւ հանգամանալի տեղեկութիւններ կան եգիպտահայ գաղթօճախի մասին: Թերթին բովանդակութիւնը լրագրական ըլլալուն հետ մէկտեղ՝ նաեւ խորապէս հայրենասիրական է: Շատ լաւ է որ հայ եւ արաբ եղբայրութիւնը կարեւորութեամբ կ'ընդգծուի: Արաբական հայրենիքին նկատմամբ նուիրուածութեան ոգի կ'արծարծէք ընթերցողներուն մէջ: Սովետական Հայաստանին նկատմամբ ձեր թերթին արդիական պնդումները ու սիրալիրութիւնը արժանի են բարձր գնահատանքի: Ամէն առիթ կ'օգտագործէք՝ Մայր Հայրենիքով ոգեւորելու համար ձեր ընթերցողները: Ազգապահպանումի ամենազօրաւոր ազդակը՝ հայրենական ոգեւորումն է եւ առաւել սերտ կապը հայրենիքին հետ: «Ջահակիր»ը հայրենասիրական առաքելութեամբ տոգորուած հրատարակութիւն մըն է: «Ջահակիր»ի էջերը մեզի կը հաղորդեն ձեր զօրութեան մանրամասնութիւնները:

Ձեր թերթը կը կարդացուի մեր ընտանիքին բոլոր անդամներուն կողմէ:

Ընդունեցէք մեր բոլորին շնորհակալութիւնները «Ջահակիր»ի հետեւողական առաքումին համար:

Մեր յատուկ բարեւները Ձեզի, եւ Ձեր ազնուափայլ տիկնոջ՝ Տիկին Ժագլինին:

Լաւագոյն բարեմաղթութիւններով՝

ԳՐ. ԲԷՔՄԷՋԵԱՆ

ՋՈՒԻՑԵՐԻԱՅԷՆ

Լոզան, 3 Դեկտ., 1971

Մեծայարգ
Տիար Սարգիս Պալաեան
Գահիրէ

Սիրելի բարեկամ,

Գահիրէէն մեկնելէս ի վեր՝ կանոնաւորապէս կը ստանամ «Ջահակիր»ը, զոր կը կարդամ մեծ հաճոյքով:

Կը գնահատեմ Ձեր տարած ազգօգուտ աշխատութիւնը՝ դժուար պայմաններու տակ ու կը մաղթեմ լաւագոյն յաջողութիւններ Նոր Տարուան առթիւ:

Ջերմագին բարեւներով՝

Հ. ՆԱՍԻՊԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

(Շար. Ա. էջէն)

ծայնին առջեւ, հանդարտօրէն մտիկ ընեն ամէն մէկին եւ անաչառօրէն լուսաբանեն, բացատրեն, դատեն, գովեն կամ իրենց կարգին քննադատեն ներկայացուած առարկութիւնները կամ քննադատութիւնները՝ Ճշմարտութեան, Հաւասարութեան եւ Արդարութեան եւ մանաւա՛նդ Ցառաջդիմութեան ի խնդիր:

Ահա՛, ժողովուրդին այս արդար իրաւունքը յարգած ըլլալու նպատակով, խմբագրութիւնս որոշած է «Ջահակիր»ի մէջ սիւնակ մը վերապահել իր ընթերցողին ու այս առաջադրութեամբ կը հաստատէ ժողովուրդին սիւնակը՝ ԱԶԱՏ ԲԵՄ խորագիրով:

«Ազատ Բեմ»ի սիւնակներուն մէջ տեղ պիտի տրուի հանրային, համայնքային, ազգային, կրօնական եւ ընկերային շահեր պաշտպանող բոլոր գրութիւններուն, պայմանաւ, որ անոնց նպատակը ըլլայ շինիչ, ձեւը՝ պատշաճ եւ իմաստը՝ յստակ: Քննադատական կամ գնահատական գրութիւնները պէտք չէ որ կրեն անձնական բնոյթ՝ այլ համայնական:

Ուղարկուած գրութիւնները անհրաժեշտ է որ գրուած ըլլան յստակ, կրեն հեղինակին ստորագրութիւնը, անուն, մականուն, հասցէ եւ հեռախօսի թիւ ու խմբագրութեանս յանձնուին՝ ըլլայ անձամբ կամ թղթատարութեան միջոցով: Ծածկանուն կրող գրութիւնները նկատի պիտի առնուին միմիայն այն պարագային՝ երբ կը կրեն հեղինակին ստորագրութիւնը եւ պահանջուած այլ ծանօթութիւնները (հասցէ, հեռախօսի թիւ եւայլն):

Խմբագրութիւնս, ի հարկ է, իրեն կը վերապահէ որեւէ գրութեան մը հրատարակութեանը իրաւունքը, առանց որ պարտաւորուած ըլլայ պատճառաբանութիւն տալու:

Իր կարգին, խմբագրութիւնս կը խոստանայ եղած հարցումներուն պատասխանել՝ – եթէ անհրաժեշտ նկատէ այդ – իր ունեցած տեղեկութեանց սահմաններուն մէջ:

«Ազատ Բեմ»ով մեր ընթերցողներէն իւրաքանչիւրին առիթը կը ստեղծուի իր խօսքը ըսելու ժողովուրդին, իր կարծիքը արտայայտելու ազգային, ընկերային, համայնքային եւ այլ հարցերու մասին եւ իր շինիչ գաղափարները արտայայտելով՝ ծառայելու իր ժողովուրդին:

Այս, թող ջնջին պարգեւ մը նկատուի մեր ընթերցողներուն՝ Նոր Տարուան սեմին:

«Ազատ Բեմ»ով հայ անհատը հանրութեան հետ ազատ խօսելու, ազատ գրելու եւ ազատ արտայայտուելու իրաւունքը կը ստանայ՝ ազատութեան իմաստին սահմաններուն մէջ, Ճշմարտութեան, Հաւասարութեան եւ Արդարութեան ի խնդիր:

Այս է եւ այս պէտք է ըլլայ հայ մամուլին վսեմ առաքելութիւնը, եւ այդ սկզբունքային ուղիէն է որ անշեղ կ'ընթանայ ու պիտի ընթանայ «Ջահակիր»ը՝ յօգուտ մեր ժողովուրդին, մեր հայրենիքին, մեր եկեղեցիին եւ մեր համայնքին բարոյական շահին:

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

23 ԴԵԿՏ. 1971

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԵՐ ԺՐԱՋԱՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐԷՆ ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՍՈՂՈՄՈՆ ԵԼԷՆԵԱՆ ՄԵԿՆԵՑԱՆ ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ

Մօտ երկու շաբաթ Նեղոսի չքնաղ ափերուն իրենց մեղրալուսինը անցնելու համար Գահիրէ ժամանած՝ Դամասկոսի Հ.Մ.Մ.ի ղեկավար ընկերներէն Տէր եւ Տիկին Սողոմոն Ելէնեան, Երկուշաբթի, 20 Դեկտեմբեր 1971, կէսօրին, «Սիրիան Էրուէյզ»ի օդանաւով մեկնեցան դէպի Դամասկոս:

Եգիպտոս իրենց կեցութեան շրջանին, նորոգ ամուսնացեալ ամոլը այցելեց Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ տեսարժան վայրերը, զբօսարանները, ինչպէս նաեւ ազգային, մշակութային եւ կրօնական հաստատութիւնները։

Անոնք քանիցս ներկայ եղան նաեւ Հայկական Ընթերցասրահի հաւաքոյթներուն եւ ներկայացումներուն:

Գահիրէի Հ.Մ.Մ.ի երիտասարդները զիրենք պատուեցին թէյասեղանով մը, որ տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի, 9 Դեկտեմբեր 1971, եւ որուն ընթացքին անոնք կտրեցին նաեւ մեծ կարկանդակը։ Այս ընդունելութեան եղան նաեւ բարի գալուստի խօսքեր եւ երջանիկ կեանքի մաղթանքներ։

Բարի ճանապարհ եւ երջանկութիւն կը մաղթենք Տէր եւ Տիկին ընկեր Սողոմոն Ելէնեանին։

«ԱՐԾԻՒ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԻՆ ՅԱՋՈՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

Անցեալ Կիրակի, 19 Դեկտեմբեր 1971, կ.ե. ժամը 7ին, Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ, Սրահին «Արծիւ» Թատերախումբը՝ գեղարուեստական ղեկավարութեամբ և բեմադրութեամբ երիտասարդ սիրող՝ Պերճ Գոգորեանի, ներկայացուց երկու թատերգութիւններ, որոնցմէ առաջինը՝ Ֆրանսուա Գոփէի «Գրեմոնի Վնագործը» (թարգմանութիւն Տրդատ Հալէչեանի), անցեալ ամառուան մէջ արդէն բեմադրուած էր նոյն բեմին վրայ և ժողովուրդին փափաքին ընդառաջելով է որ կը կրկնուէր այդ օրը։ Գալով երկրորդ թատերգութեան, այդ՝ հայրենի մեծ թատերագիր Արամ-Աշոտ Պապայեանի «Սուտը Թակարդին մէջ» միարար կատակերգութիւնն էր, որ առաջին անգամ ըլլալով և յաջողութեամբ կը բեմադրուէր Եգիպտոսի մէջ։

Այս յաջող ներկայացումներուն մանրամասն նկարագրականը պիտի տանք յաջորդով։

ՀԱՅ ԱՂՔԱՏԱՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԱԲԳԱՐԵԱՆ ԱԶԳ. ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

Գահիրէի Հայ Աղքատաց Հոգաբարձութիւնը, սրտի անհուն գոհունակութեամբ կը ծանուցանէ Գահիրէի մեր սիրելի ազգայիններուն, որ Աբգարեան Ազգային Դարմանատունը՝ օժտուած շողանկարի գործիքով մը, պիտի վերաբացուի յառաջիկայ 1 Յունուար 1972էն սկսեալ, պատասխանատուութեան ներքև՝

Doctor Ismail Aly, M·B·BCH·, D·M·R·E· M·D· Radiodiagnosis

Dr· Rifky Fares Hannalla M·B·, B·CH·, D·M·, D·I·K· M·D·

Դարմանատունը բաց պիտի ըլլայ հանրութեան առջև ամէն օր, կ.ե. ժամը 5էն 9ը։

ԱՂՔԱՏԱՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Գէորգ Բամպուքճեան իրենց սիրեցեալ զաւակին՝ ողբ. Յակոբ Բամպուքճեանի մահուան քառասունքին առթիւ և անոր անմոռանալի յիշատակին կը նուիրեն.

Գահիրէի Աղքատախնամին	500
Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ պայծառութեան	500
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	500
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	500
«Այծեմնիկ»ին	500
Հայ Կարմիր Խաչին	500
Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի Ծնողք-Ուսուցիչ Միութեան	500
Հայ Գեղ. Միութեան	500
«Արև»ին	500
«Ջահակիր»ին	500

Տոքթ. և Տիկին Լևոն Եազուպեան (Դամասկոս), իրենց սիրեցեալ եղբօր՝ ողբ. Յակոբ Բամպուքճեանի մահուան քառասունքին առթիւ և անոր անմոռանալի յիշատակին կը նուիրեն.

Գահիրէի Աղքատախնամին	500
Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ պայծառութեան	500
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	500
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	500
«Այծեմնիկ»ին	500
Հայ Կարմիր Խաչին	500
Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի Ծնողք-Ուսուցիչ Միութեան	500
Հայ Գեղ. Միութեան	500
«Արև»ին	500
«Ջահակիր»ին	500

Տէր և Տիկին Արամ Մարգարեան (Մոնթրէալ), իրենց կընքահօր զաւկին՝ ողբ. Յակոբ Բամպուքճեանի մահուան քառասունքին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին կը նուիրեն.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	1500

(Ստանալ Նուիրատուէն)

Օր. Անի Արապեանի ընդ Պր. Ռէյմոն Սուլթանեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Փօլ Քիլիտճեան կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Տիկնանց Խնամակալութեան	100
«Այծեմնիկ»ին	100
«Արև»ին	100
«Յուսաբեր»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Ողբացեալ Յակոբ Բամպուքճեանի մահուան քառասունքին առթիւ Տէր և Տիկին Փօլ Քիլիտճեան կը նուիրեն.

«Արև»ին	100
«Յուսաբեր»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ Նուիրատուէն)

Իր մահուան նախօրեակին ողբ. Խօսնակ Շամլեան կարգադրած էր, որ իր մահուան քառասունքին առթիւ ըլլան հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Գահիրէի Աղքատախնամին	1000
«Այծեմնիկ»ին	200
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	200
Հայկական Ընթերցասրահին	200
«Արև»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

(Ստանալ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն)

Այրի Տիկին Գոհար Հաճընլեան և Տէր և Տիկին Գրիգոր Փարթամեան, իրենց ամուսնոյն և հօր՝ ողբ. Բաքէլ Հաճընլեանի մահուան Ա. տարելիցին առթիւ կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները.—

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	200
«Այծեմնիկ»ին	200
Աղքատախնամին	200
«Արեւ»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

Պր. Բարսեղ և Օր. Վերժին Ժամկոչեաններ իրենց սիրելի հօրաքրոջ ողբ. Տիրուհի Ժամկոչեանի մահուան քառասունքին առթիւ կը նուիրեն.

Աղքատախնամին	100
«Այծեմնիկ»ին	100
Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարին	100
«Արև»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ի գիտութիւն մեր բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցանենք, թէ յառաջիկայ Կիրակի, 26 Դեկտեմբեր 1971, առաւօտեան, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյս մէջ պիտի կատարուի մասնաւոր հոգեհանգստեան արարողութիւն, մեր Ազգային բարերարներէն՝ Տիար Հրանդ Նասիպեանի ողբացեալ ծնողաց, ինչպէս նաև

ՆԱՍԻՊԵԱՆ, ՖԵՐՄԱՆԵԱՆ ԵՒ ՏԻՐԱՏՈՒՐ

գերդաստաններու ննջեցելոց հոգւոց ի հանգիստ:

Սկիզբ ժամերգութեան առաւօտեան ժամը 7.30ին

Ս. Պատարագ » » 9ին

Ե.Գ.Մ. ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԿՆԱՆՑ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԱԻԱՆԴԱԿԱՆ ՍԵՂԱՆ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԵՐՇ. Տ. ԶԱՒԷՆ ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆԻ

Առաջնորդական Տեղապահ Եգիպտահայոց

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ՊՐ. ԱՒԵՏԻՍ Ն. ՉԱԳԸՃԵԱՆԻ

Կիրակի, 26 Դեկտեմբեր 1971, կէսօրուան ժամը 1.30ին

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՃԱՇԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԱՒԷՐ ՍՏԱՆԱԼ ՄԻՈՒԹԵԱՆՍ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻԷՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ս. Հայաստանի 51րդ տարեդարձի տօնակատարութեան առթիւ, շնորհակալութեամբ ստացուած են հետեւեալ սրտաբուխ նուիրատուութիւնները.

Տէր և Տիկին Հայկազուն Քիւրքճեան	500
Տէր և Տիկին Յարութիւն Նազաչեան	300

Օր. Անի Արապեանի ընդ Պր. Ռէյմոն Սուլթանեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան ուրախ առթիւ՝ վասն խնդակցութեան Տէր և Տիկին Վահան Խաչերեան կը նուիրեն 200 ե.դ.։

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ բաժանորդագրութիւնները.-

Մոնթրէալէն Ընկեր ՆՈՒՊԱՐ ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ կը նորոգէ իր բաժանորդագրութիւնը՝ նուիրելով 25 տոլար։

Ֆրեզնոյէն Տիկին ՀԷԼԷՆ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ կը նորոգէ իր բաժանորդագրութիւնը՝ նուիրելով 15 տոլար։

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԷՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 409 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 30 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1971

ՀԱՏԸ ՋԵՌՔ. 3 Եգ. Դհկ. կամ 35 Լիբ. Դհկ.

عدد ٤٠٩ — الخميس ٣٠ ديسمبر ١٩٧١

ԲԱՐԻՈՎ ԳԱ՛Ս, ՆՈՐ ՏԱՐԻ

Անցնող այս տարուան վերջին գիշերը, մարդիկ քով քովի եկած իրենց երդիքներուն տակ, ակումբներու կամ հանդիսասրահներու մէջ, կը խմեն, կ'երգեն, կը զուարճանան եւ ապագայ երջանիկ օրերու յոյսերով կը պարուրուին ու կը սպասեն վերջին րոպէին՝ ողջունելու համար Նոր Տարին։

Այս գիշերին, ամէն գիտակից անհատ, որ իր իսկական կեանքով մասնակցութիւն կը բերէ համամարդկային բարօրութեան եւ երջանկութեան գործին, պահ մը կ'ինքնամփոփուի ու հակառակ աղմկալից ու խանդավառ մթնոլորտին, կը խորհրդածէ անցեալի իր կատարածին եւ գալիքի իր կատարելիք բարի ու օգտակար գործերուն վրայ։ Այդ պահը՝ անցնող տարուան իր գործունէութեան հաշուեփակն է ու այն էջը, զոր կէս գիշերին պիտի դարձնէ եւ որ պիտի անցնի իր կեանքին պատմութեան մէջ, պիտի ըլլայ այնքան շատ արժէքաւոր եւ հպարտանալի, որքան որ իր կեանքի այդ տարեկան անձնական էջին վրայ արձանագրած ըլլայ բարոյալից եւ իմաստալից գործեր։

Ու գիտակից անհատը վերատեսելով իր կատարած օգտակար գործերը, անոնցմով առաւել եւս պիտի հրճուի եւ կաղանդի գիշերուան իր հաճոյքն ու ուրախութիւնը պիտի ըլլայ անկեղծ ու արդար։

Մենք եւս, այս տօնական գիշերին, մեր գրիչը ի ձեռին, վերատեսութիւն մը կ'ընենք անցնող տարուան ընթացքին մեր կատարած աշխատանքներուն վրայ, ու մենք եւս կը հրճուինք՝ ի տես այն ծանր եւ պատասխանատու գործերուն, զոր կատարեցինք ի գին ամէն զոհողութեան՝ նիւթական, ֆիզիքական եւ բարոյական, ուրկէ զի օգտակար հանդիսանանք մեր նմաններուն, մեր համայնքին, մեր ժողովուրդին եւ մեր հայրենիքին։

Ու ներքին այս մեծ գոհունակութեամբը բաւարարուած, կը դարձընենք նաեւ մեր էջը, նորին վրայ արձանագրել սկսելու ապագայ բոլոր մեր կատարելիքները՝ յօգուտ ընդհանուրին եւ մանաւանդ մեր ժողովուրդին ու հայրենիքին։

Տօնական այս օրուան առթիւ, մենք ալ մեր բաժակները բարձրացուցած կը մաղթենք՝

Որ խաղաղութիւն ըլլայ աշխարհի վրայ,

Որ ժողովուրդները ապրին սիրով եւ եղբայրութեամբ,

Որ արդարութիւնը իշխէ բոլորին վրայ եւ վերադարձնէ իւրաքանչիւրին՝ իրեն,

Որ մեր արաբ եղբայրներուն հետ ցնծութեամբ ողջունենք բռնագրաւեալ հողերուն վերադարձը,

Որ մեր մայր հայրենիքը եւ հայ ժողովուրդը առաւել եւս բարգաւաճին ու յառաջդիմեն եւ մեր ժողովուրդը դառնայ մի եւ անբաժանելի՝ «մէկ ժողովուրդ եւ մէկ հայրենիք» յայտարարի ներքեւ։

Բարիո՛վ թող գայ Նոր Տարին։

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 51ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՆՈՒԱՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ՝ ԼՈՒՍԻՆԷ ԶԱՔԱՐԵԱՆ, ԱՌՆՕ ՊԱՊԱՃԱՆԵԱՆ, ԷՏԿԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ, ԺԱՆ ՏԷՐ ՄԵՐԿԵՐԵԱՆ, Զ. ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ-ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐՆԵՐՈՒ ՔԱՌԵԱԿ ՄԸ՝ ԻՐԵՆՑ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲԸ ԽԱՆԴԱՎԱՌԵՑԻՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Փարիզի «Աշխարհ» թերթէն կը տեղեկանանք, որ Սովետական Հայաստանի 51րդ տարեդարձին առթիւ՝ փառաշուք տօնակատարութիւններ կատարուած են Ֆրանսայի զանազան հայաշատ քաղաքներուն մէջ։

Այսպէս, Դեկտ. 5ին՝ Մարսէյլի մէջ, Դեկտեմբեր 8ին՝ Լիոնի «Սալ տը լա Միքոնէի» մէջ, Դեկտեմբեր 10ին՝ Վալանսի մէջ, իսկ Կիրակի, 12 Դեկտեմբեր, կ. ե. ժամը 8.30ին՝ Փարիզի «Փլէյէլի» շքեղ սրահներուն մէջ։

Այս տօնակատարութեանց գեղարուեստական յայտագիրներուն՝ իրենց արժէքաւոր մասնակցութիւնը բերին մայր հայրենիքէն ժամանած երկսեռ և անուանի արուեստագէտներու խումբ մը, որոնց մէջ կը գտնուէին՝ երգչուհի Լուսինէ Զաքարեանը, երգահաններ՝ Առնօ Պապաճանեանը և Էտկար Յովհաննիսեանը, ջութակահար Ժան Տէր Մերկերեանը, դաշնակահարուհի Զ. Բարսեղեանը, ինչպէս նաեւ քառեակ մը՝ բաղկացած ջութակահարներ Լ. Մամիկոնեանէ, Ե. Մանուկեանէ, Ց. Սիմոնեանէ և Մ. Երիցեանէ։

Հայրենի արուեստագէտներուն ներկայութիւնը և իրենց խանդավառիչ մասնակցութիւնը այս տօնակատարութեանց առթիւ, մեծ ոգեւորութիւն ստեղծած է ֆրանսահայութեան մէջ։

ԱՐԱԲ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ԲԱՑԱՌԻԿ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ

ՊՐ. ՄԱՀՄՈՒՏ ՌԻԱՏ ՊԱՐԶԵՑ

Միջ. Արեւելքի տագնապին լուծման համար Եգիպտոսի կարծիքը

Երկուշաբթի, 27 Դեկտեմբեր, կ.ա. ժամը 11ին, Գահիրէի մէջ՝ Արաբական Լիկայի կեդրոնատեղիին մէջ բացուեցաւ Արաբ Արտաքին Գործոց Նախարարներու արտակարգ խորհրդաժողովը, որուն նախագահեց Լիպիոյ Գահիրէի դեսպանը՝ Պր. Սաատէտտին Պուշուէյրապ, որ միաժամանակ այս առթիւ Լիպիոյ պատուիրակութիւնը կը գլխաւորէ։

Խորհրդաժողովի այս նստաշրջանին նախագահութիւնը Լիպիոյ վերապահուած ըլլալով, բացման խօսքը կատարեց Պր. Սաատէտտին Պուշուէյրապ։

Նոյն օրը կէսօրէ ետք գումարուած գաղտնի նիստին ընթացքին, ըստ պատասխանատու աղբիւրներու, Եգիպտոսի Փոխ-Վարչապետ և Արտաքին Գործոց Նախարար Պր. Մահմուտ Ռիատ խօսեցաւ ՄԱԿի Ընդհ. Ժողովին վերջին որոշման հրատարակութենէն ետք ստեղծուած կացութեան մասին։ Միւս կողմէ ան երեք կէտերով բացատրեց Եգիպտոսի կարծիքը՝ ճակատամարտին անհրաժեշտութեան և անոր ծաւալին մասին.

ա.- Ճակատամարտը անխուսափելի է և այս է Եգիպտոսի յստակ քաղաքականութիւնը։ Արդէն 1967էն ի վեր յստակ էր որ զինուորական կարգադրութենէ զատ ուրիշ ոչ մէկ միջոց գոյութիւն ունէր։

բ.- Աշխարհը ամբողջ ըմբռնեց, որ Իսրայէլ իր ծաւալողական ձգտումներուն պատճառաւ գրաւած հողերէն չպիտի ետ քաշուի այլ միայն պատերազմով։

գ.- Բոլոր արաբներուն միութիւնը՝ տագնապին կարգադրութեան գլխաւոր ազդակը պիտի ըլլայ, ինչ որ ալ ըլլայ անոր արդիւնքը։

Նոյն աղբիւրը կ'ընդգծէ նաեւ, որ ժողովին մասնակիցները մտիկ ըրած են, զօրավար Սաատէտտին Շազլիի տեղեկագիրը։

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԷ ԻՐ ԲՈԼՈՐ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԸ, ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԸ ԵՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ, ՄԱՂԹԵԼՈՎ ԱՆՈՆՑ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ «ՃԱՀԱԿԻՐ»Ի ՄԻՋՈՑՈՎ

Սիրելի՛ Կաղանդ Պապա,

Անշուշտ չես յիշեր զիս, ոչ անոր համար թէ մոռցած ես անունս, այլ չես այցելած մեզի բնաւ այն օրերուն երբ ես փոքրիկ էի, իսկ դուն անտեսած էիր մեր աշխարհը իր բիւր մանուկներով, որոնք չէին հարցներ իսկ թէ «կա՞յ Կաղանդ Պապայ»....

Մենք չկայի՛նք քեզի համար։ Անցան Նոր Տարիներ։

Երբ մեծցանք, խնդրեցինք քեզմէ որ ամէն մոռացումներուդ և բացակայութիւններուդ փոխարէն՝ այցելես մեր մանուկներուն և բաշխես անոնց այն ամէնը որմէ զրկուեր էինք, զլացե՛ր էին մեզ....

Ու եղար բարի, անհաշիւ բերիր մեր մանուկներուն իրենց երազածն ու խնդրածը. ամէն տեսակէ խաղալիք, միրգ ու պտուղ, անուշապուր, շքեղ տօնածառեր, անոնց փայլուն զարդարանքը, գոյն գոյն մոմեր, աստղեր ու հրաշալի կանթեղներ։ Երեկուայ մեր զաւակներուն, մանկապարտէզի հանդէսներէ՛ն ալ առաջ և տղաքը սքանչացան, յափշտակուած դիտեցին բարի դէմքդ, ձիւնազարդ զգեստդ, սպիտակափառ մօրուքդ ու լսեցին յորդորներդ ու աշխարհ իրենց եղաւ։ Ամէնէն մեծ պարգեւը որ տուիր իրենց՝ եղաւ երջանիկ մանկութիւնը, այսպէսով լրիւ հատուցանեցիր անցեալի անտեսումներդ, մոռացումներդ....

Կը գրեմ մասնաւոր շնորհակալութեան այս նամակս, խնդրելով որ ընդունիս խօսքերս անկեղծ ու սրտբաց եւ բարի ըլլալս լսելու զիս դարձեալ։

Կը գրեմ այսօր՝ ոչ թէ իմ զաւակներուս համար կամ իրենց անունով, այլ անոնց՝ որ լուր իսկ չունին գոյութենէդ...., չեն հարցներ «կա՞յ Կաղանդ Պապա»....

Անցեալ օր, փոքրիկ Շարոն Ուոքըր ամերիկեան թերթի մը կը հարցնէր. «Գոյութիւն ունի՞ սեւ Կաղանդ Պապա»։ Աղջնակը սեւ ըլլալով, չէր կրնար հաւատալ թէ դուն կրնաս ի հարկին սեւ, դեղին կամ կարմիր ալ ըլլալ....

Մանուկը քեզի համար մանուկ է, որ պէ՛տք է հրճուի, իրաւունք ունի՛ հրճուելու, երջանիկ ըլլալու, ինչ գոյն ալ ունենայ իր մորթը, ո՛ր բարի աստղի տակ ալ ապրի։ Գոյնը, լեզուն, ցեղը կարեւոր չեն քեզի համար։ Մանո՛ւկը, մանո՛ւկը միայն, որմէ կը ծնի մարդկութիւնը։

Այս լայնախոհութիւնդ երանի՜ թէ ունենային մարդիկ, մեծերը բոլո՛ր երկիրներու, մանաւանդ վարիչներն ու մեծամեծները այն երկրին՝ ուր կ'ապրի փոքրիկ Շարոն Ուոքըրը։

Երանի՛ այնպէս մեծնար այդ աղջնակը որ չհարցնէ՛ր երբեք սեւի ու ճերմակի մասին՝ ա՛յս մատղաշ տարիքէն։

Ո՛վ բարեգութ Կաղանդ Պապա, լսէ՛ խնդրանքս, բա՛ց ականջդ ու սիրտդ որպէսզի հասնի ձայնը բոլոր խնդրարկուի, որպէսզի չմոռնաս ոչ ոք։

Բաշխէ քու անսպառ տոպրակէդ ամէն մանուկի ի՛ր երազածը, անսակարկ։

Կը խնդրեմ, կը թախանձեմ որ յատկապէս այցելես ամենէն համեստին, չքաւորին ու որբին, հիւանդին ու անկարին, հրճուեցնես այն մանուկը որ չէ ճանչցած քեզ բնաւ։ Դուն բարիք ես համակ։

Կը տեսնեմ դեռ տղաք, փողոցը և քիչ մը ամէն տեղ, որոնք պարզ գնդակի մը փոխարէն կը խաղան կլոր գնդածեւ խիճով, որոնք կօշիկ և հագուստ կ'երազեն, կամ բուռ մը շաքար և որոնք փայտիկ մը առած իրենց ոտքերուն միջեւ՝ «ձի» կը խաղան։

Ո՛վ Բարեսէր հայրապետ, կը խնդրեմ որ քիչ մըն ալ ԽՏԻՐ ԴՆԵՍ և տարին օր մը գէթ այցելես չունեցողին ՄԻԱՅՆ, կէս գիշերին...։ Կը տեսնես արդէն ամպերուն մէջէն որ այս արդա՛ր աշխարհի օրէնքին համաձայն ամէն օր, ամէ՛ն ժամ Կաղանդ է ունեւորին համար։

Եղիր խտրական։ Ա՛յս է խնդրանքս, Կաղանդ Պապա։ Շատ դժուա՞ր է զայն կիրարկելը, արդեօք....

Հելիոպոլիս,
Կաղանդ, 1971

Քեզ պաշտող՝
ԱՐՄԷՆ ՏԷՏՈՒՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՆԵՐՍ

«ԱՐՇԻԼ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑ ԵՐԿՈՒ ԴԺՈՒԱՐԻՆ ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բոլոր անոնք, որոնք ներկայ գտնուեցան անցեալ 19 Դեկտեմբերին՝ Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ մէկ յաջորդով բեմադրուած երկու թատերգութիւններուն, գեղարուեստական այս յաջող ձեռնարկին առթիւ հոգեկան մեծ բաւարարութիւն ունեցան եւ խանդավառ ծափերով ողջունեցին այն բոլոր սիրող երիտասարդ դերակատարները, որոնք մշակութային այդ սրահին աշխատանքներուն լծուած են սրտանց եւ զոհողութեան ոգիով։

Ս. Դ. Հնչ. «ԱՐՇԻԼ» Թատերախումբը, որ աւելի քան վաթսուն տարիներ առաջ կազմուած է Գահիրէի մէջ եւ հայութեան միշտ ալ յաջողութեամբ ներկայացուցած է դժուարին թատերգութիւններ՝ դասական թէ արդիական, իր երէց անդամներուն մահացումներէն ետք, ստիպուեցաւ վերակազմակերպումի շրջան մը բոլորել, եւ այժմ բոլորովին նոր եւ երիտասարդ ուժերով կը ներկայանայ եգիպտահայութեան, ու իր տուած առաջին իսկ ներկայացումներէն վստահութիւն կը ներշնչէ բոլորին, վստահ, որ թատերական այս խումբը «շատ անելիքներ ունի» եւ կանխօրէն ընկեր Տրդատ Հապէշեանի կողմէ, եւ առաւելին քանիցս Սրահի բեմէն կամ թատերասրահներու մէջ բեմադրուած՝ եգիպտահայութեան ծանօթ սիրող բեմադրիչ եւ թատերագէտ ողբ. ընկեր Վահան Հապէշեանի կողմէ։

Այս անգամ բեմադրիչի պատասխանատու պաշտօնը վիճակուած էր սրահի վարչութեան անդամ եւ հայ բեմի սիրահար երիտասարդ ընկեր Պերճ Գօգորեանին, որ արժեցուց իրեն վստահուած այդ դժուարին պաշտօնը։

Ցիշենք այստեղ, որ թատերական այս գործը քանի մը շաբաթներ առաջ բեմադրուած էր նոյն բեմին վրայ եւ ընդհանուրին փափաքին ընդառաջելով էր որ կը կրկնուէր։

Դերակատարները բոլորն ալ՝ հակառակ իրենց երիտասարդ տարիքին, ունեցան յաջող խաղարկութիւն եւ յուցաբերեցին հայ բեմին հանդէպ իրենց տածած սէրը։

Պերճ Գօգորեան (Ֆիլիփփօ), Հերմինէ Պալաեան (Ծանինա), Հրայր Շահրոզեան (Սանտրօ) եւ Վարուժան Ֆրընճեան (Ֆերարի), սահուն եւ վարժ խաղարկութեամբ, ազատ շարժուձեւերով եւ իրենց

«Գրեմոնի Վնագործը»ի բեմադրութենէն տեսարան մը: Ձախէն աջ կ'երեւին՝ Վարուժան Ֆրընճեան, Հրայր Շահրոզեան, Հերմինէ Պալաեան եւ Պերճ Գօգորեան:

(Լուսանկարներ՝ ՀՐԱՆԴԻ)

«Սուտը Թակարդին Մէջ» ներկայացման ընթացքին՝ Աւետիս Մովսէսեան (Մամիկոն) մարած ըլլալ կը ձեւացնէ: Ետին ոտքի, ձախէն աջ՝ Սոնիա Սարգիս (Օֆիկ), Վարուժան Ֆրընճեան (Ռաֆիկ) եւ Անի Թերզեան (Նազան):

րող է իրմէն բոլոր սպասուածները կատարելու։

Ցայտագիրի առաջին մասին մէջ բեմադրուեցաւ «Գրեմոնի վնագործը» միարար թատերգութիւնը, լի բարոյական եւ վեհանձնութեան դասերով։

Ֆրանսացի մեծ գրագէտ՝ Ֆրանսուա Գոփէի այս արժէքաւոր գործը՝ հայերէնի թարգմանուած է 1940ական թուականներուն, Հայկական Ընթերցասրահի հիմնադիր անդամներէն՝ բազմամեայ ուսուցիչ եւ երաժշտագէտ ողբացեալ ... գէմքի պատշաճ արտայայտութիւններով ապրեցան եւ հանդիսատեսները ապրեցուցին խաղին այն միջավայրին մէջ, որ Ֆրանսուա Գոփէի երեւակայութիւնը բստեղծած էր, գրական այս գեղեցիկ գործին միջոցաւ։

Ցուշարարուհին՝ ընկերուհի Սոնա Զօրայեան, այնքան ալ դժուարութիւն չունեցաւ իր պաշտօնին ընթացքին, քանի որ դերակատարները պէտք եղած չափով սերտած էին իրենց դերերը։

(Շար. տես էջ 6)

ՕՐ. ՌԻԹԱ ՓԱՐՍՈՒՄԵԱՆ
ՊՐ. ՍՏԵՓԱՆ ՊՈՒԼԱՆԻՔԵԱՆ

ամուսնացեալք

Հալէպ-Աթէնք 24-12-31

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, Փարսումեան եւ Պուլանիքեան ընտանիքներուն եւ բոլոր պարագաներուն։

ԾՆՈՒՆԴ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Թորոնթոյաբնակ Տէր եւ Տիկին Ժիրայր եւ Մարիզ Զօրայեաններ, Դեկտեմբեր 25ին բախտաւորուած են առջինեկ աղջիկ զաւակով մը, որ անուանակոչած են Գարոլին։

Մեր խնդակցութիւնները կը յայտնենք բախտաւոր ծնողքին, մեծ հայրերուն եւ մեծ մայրերուն՝ Տէր եւ Տիկին Նուպար Զօրայեանին եւ Տէր եւ Տիկին Լեւոն Գասպարեանին, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ

Թերթիս աշխատակիցներէն եւ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանի դիւանապետ Պր. Գրիգոր Պասմաճեան, երիկամներու անհանգստութեան հետեւանքով Տար էլ Շիֆա հիւանդանոցը փոխադրուած է։

Կը մաղթենք շուտափոյթ եւ կատարեալ ապաքինում մեր սիրելի աշխատակիցին։

Վիքթոր Համբարձումեան Պուլկարիոյ մէջ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.ի յատուկ թղթակից Կարօ Հայրապետեանը կը հաղորդէ Սոֆիայէն.—

Պուլկարիոյ գիտութիւններու Ակադեմիայի հրաւէրով, Պուլկարիոյ մէջ կը գտնուի Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Նախագահ, Ակադեմիկոս Վիքթոր Համբարձումեանը։

ՎԻՔԹՈՐ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գիտնականը շրջագայեցաւ Պուլկարիոյ որոշ քաղաքներու մէջ, եղաւ նաեւ Սմոլիանիի մէջ, ուր կը կառուցուի նոր ժամանակակից աստղադիտարան։

Ակադեմիայի նիստերու դահլիճին մէջ Ակադեմիկոս Վ. Համբարձումեանը զեկուցում կարդաց «Նորութիւններ ժամանակակից Աստղաֆիզիքայի մէջ» թեմայով: Հակիրճ ու հասկնալի ոճով Ակադեմիկոս Համբարձումեանը ներկաներուն ծանօթացուց աստղաֆիզիքայի բնագաւառի մէջ վերջին երկու տասնամեակի ընթացքին տեղի ունեցած նշանակալից նորութիւններուն։ Միաժամանակ զեկուցողը ընդգծեց Բիւրականի աստղադիտարանի յայտնագործութիւնները այդ բնագաւառի մէջ:

Վերջաւորութեան Պուլկարական Ժողովրդական Հանրապետութեան Պետական Խորհուրդի անդամ, Պուլկարիոյ Գիտութիւններու Ակադեմիայի Նախագահ, Ակադեմիկոս Անկէլ Փալեւսկին շնորհակալութիւն յայտնեց Խորհրդային հիւրին, ուսանելի եւ հետաքրքիր զեկուցման համար:

Ձեկոյցման ներկայ էր Պուլկարիոյ Կոմկուսի Կենտկոմի Քաղպիւրոյի անդամ Պուլկարիոյ Գիտութիւններու Ակադեմիայի պատուաւոր Նախագահ, Ակադեմիկոս Տոտոր Փաւլովը։

Վ. Համբարձումեանը հանդիպում ունեցաւ նաեւ Գիտութիւններու Ակադեմիայի Նախագահութեան անդամներու հետ, որու ժամանակ քննարկուեցան Հայաստանի եւ Պուլկարիոյ Գիտութիւններու Ակադեմիաներու համագործակցութեան վերաբերող շարք մը հարցեր։

Պուլկարական կեդրոնական մամուլը եւ ռատիոն լայնօրէն արձագանգեցին Ակադեմիկոս Վ. Համբարձումեանի այցելութիւնը Պուլկարիա։

ՄԱՆՐԱՎԷՊԵՐ

Կարտինալ Ռիշըլիէօ, օր մը պալատի սանդուխներէն վեր ելած պահուն հանդիպեցաւ տ'Էսփինոզա դուքսին, որուն ազդեցութիւնը հետզհետէ կը նուազէր, մինչ ընդհակառակն, օրէ օր Կարտինալը աւելի զօրաւոր կը դառնար։

— Ի՞նչ նորութիւն հարցուց Կարտինալը Դուքսին։

— Նորութիւնն այն է, որ ես կ'իջնեմ ու դուք կը բարձրանաք, պատասխանեց Դուքսը համբերատարօրէն։

***

Օր մը լրագրողը կը հարցնէ Մարք Թուէյնի.

— Արդեօք ձեր կեանքին մէջ ունեցա՞ծ էք որեւէ արկածախնդրութիւն մը, որ հետաքրքրէ մեր ընթերցողները։

— Ես դեռ չեմ գիտեր թէ ո՞ղջ եմ թէ մեռած,— կը պատասխանէ լրջօրէն մեծ գրագէտը:

— Ինչպէ՞ս թէ չէք գիտեր,— զարմացած կը հարցնէ լրագրողը:

— Այսպէս, — կը շարունակէ Մարք Թուէյն: — Մենք երկուորեակ եղբայրներ էինք՝ Հարրի եւ Մարք: Մենք այնքան կը նմանէինք իրարու, որ չէին կրնար մեզ զանազանել։ Կնունքէն վերջ՝ մեզ դրին ջուրով լեցուն աւազանին մէջ։ Այդ ժամանակ մեզմէ մէկը աւազանին մէջ խեղդուեցաւ: Բայց մեր արտակարգ նմանութեան պատճառաւ, կարելի չեղաւ հասկնալ թէ ո՞րն էր մեռնողը, Մա՞րքը թէ Հարրին: Ահա թէ ինչու ամէն օր ես բացարձակ անորոշութեան մէջ կ'ապրիմ, չեմ գիտեր թէ ո՞վ էր մեռնողը. եղբա՞յրս թէ ես:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութիւնս այսու պաշտօնապէս կը հաղորդէ գաղութիս յարգելի անդամներուն, թէ Արժ. Տ. Ցուսիկ Քահանայ Նշանեան՝ 1 Օգոստոս 1971էն սկսեալ դադրեցուած է Աղեքսանդրիոյ մէջ քահանայագործելու պաշտօնէն եւ հետեւաբար, յիշեալ քահանան ոչ մէկ իրաւունք եւ արտօնութիւն ունի այլեւս կրօնական արարողութիւններ կատարելու կամ մաս կազմելու անոնց, ըլլայ եկեղեցիներուն, ըլլայ գերեզմանատան կամ հաւատացեալներու տուներէն ներս՝ որեւէ առիթով կամ պարագայի։

Կը խնդրուի համայնքիս հաւատացեալ ժողովուրդէն լրջօրէն նկատի առնել վերոյիշեալ պարագան, ապագայ բարդութիւններու տեղի չտալու համար։

Ի դիմաց Աղեքս. Ազգ. Իշխանութեան
Նախագահ
ԶԱՒԷՆ ԵՊՍ. ՉԻՆՉԻՆԵԱՆ
Առաջ. Տեղապահ Հայոց Եգիպտոսի

ՀԱՅ ԱՂՔԱՏԱՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԱԲԳԱՐԵԱՆ ԱԶԳ. ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

Գահիրէի Հայ Աղքատաց Հոգաբարձութիւնը, սրտի անհուն գոհունակութեամբ կը ծանուցանէ Գահիրէի մեր սիրելի ազգայիններուն, որ Աբգարեան Ազգային Դարմանատունը՝ օժտուած շողանկարի գործիքով մը, պիտի վերաբացուի յառաջիկայ 1 Յունուար 1972էն սկսեալ, պատասխանատուութեան ներքեւ՝

Doctor Ismail Aly, M·B·BCH·, D·M R·E· M.D· Radiodiagnosis

Dr· Rifky Fares Hannalla M·B·, B·CH·, D·M·, D·I·K· M·D·

Դարմանատունը բաց պիտի ըլլայ հանրութեան առջեւ ամէն օր, կ.ե. ժամը 5էն 9ը։

ԱՂՔԱՏԱՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՅ ՀԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Նոր Տարին տօնելու սովորոյթը մարդոց մօտ գոյութիւն ունի հին ժամանակներէն։ Բայց միշտ չէ, որ Նոր Տարին նշած են Յունուարի մէկին։

Այսպէս, օրինակ, Սլաւոնները նոր տարին կը տօնէին աշնան առաջին օրը՝ Սեպտեմբերի մէկին, որպէս բերքահաւաքի ամիս։ Իսկ հայերու մօտ տարուան առաջին ամիսը Օգոստոսն էր և կը կոչուէր Նաւասարդ, որպէս պտղաբեր ամիս։

Նաւասարդ անունը պարթեւերանական ծագում ունի և կազմուած է երկու բառէ՝ Նաւա՝ Նոր և սար՝ տարի, այսինքն Նոր տարի։ Հայերը զայն կը տօնէին մեծ շուքով։ Անոնց համար անիկա ամենահանդիսաւոր և ուրախալի տօնն էր, կապուած տարուան եղանակներուն, գիւղատնտեսութեան բարիքներու առատութեան հետ։

Այդ տօնին մեր պապերը աղաւնիներ կ՚արձակէին, իրարու վրայ ջուր կը սրսկէին և կը զարդարուէին վարդերով։ Այստեղէն ալ վարդավառ, որ կը նշանակէ վարդերով զարդարուիլ։ Չէ՞ որ ծաղիկը բնութեան ամենահաճելի պարգեւներէն է։ Ան մեր պապերուն կողմէ կը դիտուէր որպէս նշան ուրախութեան, պատուի և սիրոյ։ Ծաղիկը զարդ է եղած իւրաքանչիւր նուիրական հանդէսի։ Աղաւնին խորհրդանիշն է խաղաղութեան։ Իսկ ջուրը հայկական բարձրաւանդակին մէջ կը դիտուէր որպէս լիութեան և առատութեան խորհրդանիշ, կեանքի աղբիւր։

Նաւասարդեան օրերը ազգային ժողովրդական բնոյթի տօն կը համարուէին, ուր կ՚իշխէր զուարճութիւնը, տօնահանդէսները, երգն ու պարը։ Կը մեծարէին Վահագն դիւցազնը, ինչպէս նաև Անահիտ և Աստղիկ աստուածուհիները, որոնք բարի համբաւ ունէին։

Հին պարսիկները նոր տարուան օրը ընտրած էին գարնան օրհաւասարը և զայն անուանած «Վարդի և գինիի օր»։ Այս տօնը հետագային ընդունուեցաւ իսլամական աշխարհի կողմէ և ստացաւ Նաւրուզ անունը, որ այսօր ալ կը տօնուի մեծ շուքով։

Ֆրանսայի մէջ, մինչև 1556 թուականը նոր տարուայ տօնը կը զուգադիպէր Զատկի տօնին, իսկ Անգլիոյ մէջ, մինչեւ 1752 թուականը նոր տարին կը տօնէին Մարտի 26-ին։

ԺԶ. դարէն սկսեալ, անհրաժեշտ եղաւ Նոր տարուայ սկիզբը համարել Յունուարի մէկը։

ՄԵՐ ՄՈԼՈՐԱԿԻ Ո՞Ր ՄԱՍԻՆ ՄԷՋ ԿԸ ՍԿՍԻ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

Տեղ մը մոլորակին վրայ, երէկուայ և այսօրուայ պէտք է իրարու հանդիպին։ Հետեւաբար, երկրագունդի վրայ պէտք է ըլլայ սահման, որ բաժանէ երէկուայ և այսօրուայ օրերը։

Այսպիսի սահմանային գիծ, որ յայտնի է «ժամանակի փոփոխական գիծ» անունին տակ, միջազգային համաձայնութեամբ ընդունուած է 180 միջօրէականը, որ կ՚անցնի Տէժնովի հրուանդանին մօտով՝ Պերինկի նեղուցով և կը կտրէ Խաղաղական ովկիանոսը։ Այս գծէն ալ կը սկսի մեր մոլորակի վրայ ամէն մէկ օրացուցային նոր օրը, այլ խօսքով՝ նոր տարին։

Եթէ ուշադրութեամբ նայինք աշխարհի քաղաքական քարտէզին, ապա կը տեսնենք Խաղաղական ովկիանոսին մէջ հիւսիսէն հարաւ՝ 180 աստիճան միջօրէականի շուրջը կ՚անցնի գիծ մը, որուն վրայ գրուած է «ժամանակի փոփոխման միջազգային տեմարքասիոնի գիծ»։ Այս գիծէն կը սկսի նոր օրը՝ նոր տարուան հաշիւը։

ՈՎՔԵ՞Ր ԵՆ ՈՐ ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ՏՕՆԵԼ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

Այն ծովագնացներն են, որոնք Նոր տարուան նախօրէին Սամոա կղզիներէն կը մեկնին դէպի Աւստրալիա և չեն կրնար տօնել նոր տարին։ Որովհետև Սամոայէն դուրս ելլելով Դեկտեմբերի 31-ին և անցնելով ժամանակի փոփոխման միջազգային գիծը, կը հասնին Աւստրալիա արդէն Յունուարի 2-ին։

Որպէսզի ամսաթիւերու հաշուումներուն մէջ ևս այդպիսի խառնաշփոթութիւն չըլլայ, միջազգային համաձայնագրով մտցուեցաւ ժամանակի (օրուան) փոփոխման գիծ՝ պայմանաւորուեցան հաշուել, որ այդ գծէն կը սկսի նոր օրացուցային ամսաթիւը։ Այսինքն՝ այդ գծէն սկսած Արեւելքէն դէպի Արեւմուտք գացողները մէկ օր կ՚աւելցնեն, իսկ Արեւմուտքէն արեւելք գացողները կը պակսեցնեն։

ԻՆՉՊԷ՞Ս ԿԸ ԴԻՄԱՒՈՐԵՆ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ, ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԿԻՍԱԳՈՒՆԴԻՆ ՄԷՋ

Ինչպէս գիտենք, հիւսիսային և հարաւային կիսագունդերուն մէջ տարուան եղանակները հակառակն են։ Արժանթինի մայրաքաղաք Պուէնոս Այրէսի մէջ նոր տարին նոյնպէս կը տօնեն Յունուարի մէկին, բայց չէ որ անոնց Յունուարը՝ նոր տարին ամռան ամիսն է և բնական է որ նոր տարուայ անոնց սեղանները զարդարուած կ՚ըլլան այն մրգերով ու բանջարեղէններով, ինչ որ մենք կ՚ունենանք ամառուան ամիսներուն։

ՄԵՐ ԿԱՆԱՉ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Տօնածառը, որ ինքնին եղեւնի փոքր ծառ է, մեզ այնքան հարազատ է դարձած, որ անոր պատմութիւնը նոյնպէս մեզ կը հետաքրքրէ։ Ինքը, այդ ծառը, կանաչ է թէ ամռան տաքին և թէ՛ ձմռան ցուրտին։ Այս հանգամանքը իբր հիմք ծառայած է զայն համարելու «յաւերժ կեանքի խորհրդանիշ»։

Եղեւնի նման մեծարումը անցեալին մէջ աւելի շատ տարածուած է յատկապէս հիւսիսային Գերմանացիներուն մօտ։

Անոնք այդ ծառը կը դիտէին որպէս ծառերու պահապան, անտառի թռչուններն ու գազաններն ալ հովանաւորող։ Մարտէն առաջ զինուորները խարոյկ կը վառէին եղեւնին շուրջը, անոր մօտ կը խորհրդակցէին և որոշում կու տային։

Եղեւնի մեծարման սովորութիւնը Գերմանացիներէն անցաւ Անգլիա և Հոլանտա, իսկ այդտեղերէն ալ Ռուսաստան՝ շնորհիւ Պետրոս Առաջինի։ Ան յատուկ օրէնք հրատարակեց, որ 1700 թուականէն սկսեալ Ռուսաստանի մէջ Նոր տարին տօնուի Յունուարի մէկին (Սեպտեմբերի մէկի փոխարէն) ի դէպ, այդ բարեկարգումը մեծ շուքով տօնուեցաւ Մոսկուայի կարմիր հրապարակին վրայ։

Տօնածառը այժմ միջազգային սովորոյթ է դարձած, բայց քանի որ եղեւինը տաք երկիրներու մէջ չէ տարածուած, ատոր համար ալ զանիկա կը փոխարինեն այդ տեղերու մէջ աճող և նոյնպէս նուիրագործուած այլ բոյսերով։ Ճաբոնցիները շալէնին կը նախընտրեն, Վիէթնամցիները՝ բամպակը եւլն.։

ԿԱՄՍԱՐ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ
(Աշխարհագրագէտ)

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՅ ԳԻՇԵՐ

Թէ աշխարհում փակ դռներ կան, թող որ բացուեն այս գիշեր,
Ու նոր տարին նոր խնդութեամբ թող ներս մտնի այս գիշեր,
Թէ կան դատարկ, համր տներ՝ մանկան ճիչով թող լցուեն,
Ով փնտրում է սրտանց մէկին՝ յանկարծ գտնի այս գիշեր:
Թէ կան լացող, տխուր աչքեր, թող ծիծաղեն այս գիշեր,
Կանչող ձեռքերն իրար հասնեն, հրաշք պարեն այս գիշեր.
Թէ կան սրտեր չար նախանձով, դառնան բարի ու ներող,
Եւ ուրիշի ուրախ կեանքով բոցավառուեն այս գիշեր.
Թէ մոլորուած անցորդներ կան, դարձի թող գան այս գիշեր,
Յաւերժական սիրով մտնեն իրենց օջախն այս գիշեր.
Թէ կան բախտի փուշ ճամփեք, թող ծաղկունքով կանաչեն,
Որ երջանիկ սպասումով բոլորն արբեն այս գիշեր...

ՄԵՏԱՔՍԷ

ԹՈ՛Ղ ԼԻՆԻ ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Այն ամէնը, ինչի մասին այժմ ուզում եմ գրել, վաղուց է դարձել մտորումներիս առարկան։ Չէի գրում թերևս կարծելով, որ կը լինեն մարդիկ, որոնք թերահաւատութեամբ ու չկամութեամբ կը վերաբերուեն արծարծուող հարցին։ Այնուամենայնիւ, որպէս լրագրողի ինքս ինձ յարգած չէի լինի, եթէ այդ մասին լռէի։

Ինչևէ։

Այսպիսի հակիրճ ներածականից յետոյ ժամանակն է անցնել բուն նիւթին։

Բուլկարիայի ծովափնեայ գեղատեսիլ վայրերից է Վառնա նաւահանգստային քաղաքը և նրա շրջակայքը։ Երկրի սահմաններից շատ հեռու դրանք յայտնի են իրենց յարմարաւէտ արևաշատ հանգստեան տներով, առողջարաններով...։

Վառնայից մի քանի քիլոմեթրի վրայ գտնւում է ծովեզերեայ Կալաթա բարձունքը։

ՋՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Որտեղի՞ց է ծագել այդ անունը։

Դարեր առաջ յոյն իշխանի քոյրն է եղել Կալաթան։ Խուսափելով իրեն հալածող մէկ այլ իշխանից, որը փորձում էր առևանգել նրան, հպարտ ու չքնաղ Կալաթան իր փրկութիւնը փորձեց գտնել Սև ծովի ջրերում՝ իրեն յանձնելով անյագ ալիքների գիրկը։ Իսկ այժմ ահա, կանգնած այս բարձունքին, ծովի էզրին, հայեացքս սահում է արևի ճառագայթների ներքոյ ցոլացող կապուտակ ծովի մակերեսով՝ կորչելով հեռու-հեռու հորիզոնում...

Ծովեզերից յիսուն մեթրի վրայ գտնւում է մի յարկանի տնակ։ Արտաքինից թերևս ոչինչով չի տարբերւում շրջապատի նոյնանման այլ տնակներից։

Բայց պէտք է միանգամից խոստովանեմ, որ սա մի տնակ է, որը իր էութեամբ և յուշերով շատ

(Շար. տես էջ 5)

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԸ

1921 ԹՈՒԻ ՏՊԱՔԱՆԱԿԸ ՔՍԱՆՄԷԿ ՀԱԶԱՐ ՎԵՑ ՀԱՐԻՒՐ

«Հայաստան» հրատարակչութեան 50-ամեակին առիթով, հրատարակչութեան գլխաւոր խմբագիր Վիքթոր Պալայեանը հետեւեալ շահեկան տեղեկութիւնները կու տայ հարցազրոյցի մը ընթացքին.—

Ինչպէ՞ս էք գնահատում հրատարակչութեան 50-ամեայ գործունէութիւնը:

— Առաջին գիրքը, որ տպագրուել է Սովետական Հայաստանում, Կարլ Մարքսի «Վարձու Աշխատանք ու Կապիտալ» հետազօտութիւնն է, որը խմբագրել է Ստեփան Շահումեանը։ Հրատարակուել է 50 տարի առաջ, երբ 1921 թ. Յունիսի 8ին Սովետական Հայաստանի ժողկոմխորհրդի դեկրետով ստեղծուեց պետական հրատարակչութիւն, որն այժմ կոչւում է «Հայաստան»։ Այդ ժամանակուանից հայոց լեզուով սկսեցին հրատարակուել ինչպէս հայ, այնպէս էլ համաշխարհային գրականութեան գոհարները, ժամանակակից գրողների ստեղծագործութիւնները:

Տարուէ տարի աւելացել է հրատարակուող գրականութեան ծաւալը, անունների թիւը, տպաքանակը։ Այսպէս՝ 1921 թ. լոյս է տեսել 10 անուն գիրք՝ 57,5 տպագրական մամուլ ծաւալով և 21 հազար 600 տպաքանակով, ապա 1971 թուականին փլանաւորուած է հրատարակել 450 անուն գիրք՝ 4,065 հեղինակային մամուլով և 5 միլիոն 301,500 տպաքանակով: Վերընթացն ակնբախ է։

Ի՞նչ կ՚ասէք գրող-հրատարակիչ երեւոյթի մասին՝ անցեալում եւ այժմ։

— Բազմաթիւ հայ գրողներ իրենց առաջին քայլերն արել են «Հայաստան» հրատարակչութիւնում։ Հրատարակիչներ են եղել այնպիսի մեծութիւններ, ինչպիսիք են Եղիշէ Չարենցը, Ակսէլ Բակունցը, Ստեփան Զօրեանը։ Այստեղ աշխատել են նաև Արաքսը, Սարմէնը, Եղ. Թոփճեանը, Ռ. Զարեանը, Քր. Թափալցեանը, Ս. Պայազատը, Ա. Սահինեանը, Գ. Բէսը, Վ. Տալեանը և շատ ուրիշներ։

1971 ԹՈՒԻ ՏՊԱՔԱՆԱԿԸ 5 ՄԻԼԻՈՆ ԵՐԵՔ ՀԱՐԻՒՐ ՄԷԿ ՀԱԶԱՐ

Վերջերս թերթում էի «Հայաստան» հրատարակչութեան արխիւը... Եղիշէ Չարենցը ոչ միայն խմբագրել է գրքեր, կատարել բաժնի վարիչի պարտականութիւնները, այլև զբաղուել է տեխնիկական խմբագրութեամբ, անգամ սրբագրութեամբ:

Ի՞նչ նոր փլաններով եւ մտայղացումներով էք դիմաւորում հրատարակչութեան 50-ամեայ յոբելեանը:

— Վերջին տարիներին կազմակերպուող ցուցահանդէսներին մենք շատ քիչ ենք լաւ գրքերով ներկայացել։ Առաջիկայում շքեղ ձեւաւորմամբ լոյս կը տեսնեն ինչպէս հայ, այնպէս էլ ռուս, եղբայրական հանրապետութիւնների, համաշխարհային գրականութեան լաւագոյն նմոյշները: Գեղարուեստական գրականութեան խմբագրութիւնն ստեղծել է «Նոր բանաստեղծութիւններ» մատենաշարը։ Այդ խորագրի տակ կը հրատարակուեն մեր ժամանակակից անուանի գրողների երկերը՝ գեղեցիկ ձեւաւորուած, փոքր չափսով, 1 մամուլ ծաւալով։ Բացի այդ՝ «Ոսկեայ Ֆոնտ» մատենաշարով հրատարակելու ենք հայ դասականների գլուխ-գործոցները։ Մի շարք հետաքրքիր մատենաշարներ է ստեղծուել մանկա-պատանեկան գրականութեան խմբագրութեամբ։

Վերջերս քննարկուեց գեղարուեստական գրականութեան խմբագրութիւնը առանձին հրատարակչութիւն դարձնելու խնդիրը: Հետաքրքիր է իմանալ ձեր կարծիքը։

— Վերջերս քննարկուեց ոչ թէ գեղարուեստական գրականութեան խմբագրութիւնը առանձին հրատարակչութիւն դարձնելու, այլ գեղարուեստական գրականութեան առանձին հրատարակչութիւն ստեղծելու հարցը: Եթէ գեղարուեստական գրականութեան խմբագրութիւնը առանձին հրատարակչութիւն դառնայ, դրանից չեն շահի ո՛չ մեր գրողները և ո՛չ էլ հայ գրականութիւնը ընդհանրապէս։ Աւելի ճիշդ կը լինի ստեղծել գեղարուեստական գրականութեան առանձին հրատարակչութիւն, ինչպէս այլ եղբայրական հանրապետութիւններում։

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴԸ

ԻՐԵՆՑ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ, ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ

❁ ❁ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵՆ ❁ ❁

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ Գահիրէ Հեռ. 934908	ԱՒԵՏԻՍ Ն. ԶԱԳԸՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ Աթապայի հրապարակ Գահիրէ Հեռ. 906433-906451	ՆԱՍԻՊ–ԹՈՐԳՈՄ	ԱՐԹՕ ՊԼԸՔՏԱՆԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 826211-826291	ՎԱՀԱՆ Տ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 28173
ԶԱՐԵՀ ՍԱԳԱՅԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 62302	ԵԴՈՒԱՐԴ ԶՕՐԱՅԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 906479	ՕՆՆԻԿ Կ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 900186-26535	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՌԱՖՖԻ ԳԱԼԸՆԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 27931	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՅԱԿՈԲ ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 855920
ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ԹԵՐԶԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 33712	ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ՊԱՄՊՈՒԷ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ 195, Ռամսէս Պողոտայ Գահիրէ Հեռ. 900738	ՀԱՅԿ ՕՀԱՆՆԷՍԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 39825	L I L I ՅԱԿՈԲ Մ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ ՓՈԲՐԻԿՆԵ ՈՒ ԿՕՇԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ 22, Քասր էլ Նիլ փողոց Գահիրէ Հեռ. 54480	ARABIAN NEON & FLUORESENT LIGHT CO. ՓՕԼ ՔԻԼԻՏՃԵԱՆ 135, Մոհամէտ Ֆարիտ փողոց, Ապտին Գահիրէ Հեռ. 43816-44792
STUDIO ANTRO ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ 37, Թալաաթ Հարպ փողոց Գահիրէ Հեռ. 75542	ԺԱՔ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 911220	MAISON ROYALE ԽՈՍՐՈՎ ԶԱՔԱՐԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 910402	BIJOUTERIE DIRAN ՏԻՐԱՆ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 2, Պաղտաս փողոց Հելիոպոլիս Հեռ. 62309	ԱՐԱՄ ՖԵՐՀԱՏ Գահիրէ Հեռ. 43957-44904
ՏՈՔԹ. ՀԱՆՐԻ ԲԵՏԷՐԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 73321	ՊԵՐՃ ՕՏԱՊԱՇԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 918516	MICKY MOUSE ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԱԶՈՒԿԵԱՆ 26 Յուլիս պողոտայ, թիւ 8 Գահիրէ Հեռ. 915570	Ն. ԵՒ Ե. ԴԱՒԻԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ Manchester House Աղեքսանդրիա Հեռ. 24996	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԳԱԲՐԻԷԼ ՏՕՍԹՈՒՄԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 33546
ՍԱՐԳԻՍ ՎՈՒԳՈՒՖԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 917039	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՒԵՏԻՍ Խ. ԶԱԳԸՃԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 915072	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՍԱՀԱԿ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 910810	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՐԹԻՆ ԹՐԱՅԵԱՆ Գահիրէ	STUDIO PARIS ԱՐԱՔՍԻ ՕՀԱՆԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 56775
ՎԱՀԷ ԴԵՐՁԱԿԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 103, Կումհուրիէ փողոց Գահիրէ Հեռ. 900563	ՏԻԿ. ՇՈՒՇԱՆ ՎԱՐԴԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 62700	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՎԱՀՐԱՄ ԲՐՈՒՏԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 906905	ՄԷԹՐ ՊԱՐՈՅՐ ՄԱՍԻԿԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 42259	ՎԱՀԱԳՆ ՏԵՓՈՅԵԱՆ ԷԼԵԿՏՐԱԳԷՏ Գահիրէ Հեռ. 79381
ՕՐ. ԶԱՊԷԼ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ Գահիրէ	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԹՈՎՄԱՍ ՄԱՆՃԸԼԸՔԵԱՆ Աղեքսանդրիա	ELPAR SHOES ՎՐԷԺ Լ. ՍԷՖԵՐԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 24073	CORDONNERIE CECIL ՎԱՀՐԱՄ ԹՕՍՈՒՆԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 22425	ՊԵՏՐՈՍ ՏԸՆԿՃԵԱՆ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ Գահիրէ
ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ԴԵՐՁԱԿ Աղեքսանդրիա Հեռ. 34572	MAISAN D'ART ՑՈԼԱԿ ԵՐԶՆԿԱՑԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 29, Աղթէլ Խալէք Սարուաթ Գահիրէ Հեռ. 40584	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՅՈՎՍԷՓ ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆ ՈՍԿԵՐԻՉ Աղեքսանդրիա Հեռ. 27139	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՀԱՅԿ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ Աղեքսանդրիա	ՆՈՒՊԱՐ ԿԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ Գահիրէ

ԹՈՐՈՆԹՕ

ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ՝ ԵՐՋԱՆԿԱՅԻՇԱՏԱԿ

ԳԱՐԵԳԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆԻ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ

Շաբաթ, 13 Նոյեմբեր 1971, կ. ե. ժամը 8.30ին, Սէնթըր Դոլէճի [illegible] սրահին մէջ կատարուեցաւ Թորոնթոյի Յոբելինական հանդիսութիւնը նուիրուած ամերիկահայոց նախկին առաջնորդ Երջանկայիշատակ Գարեգին Կաթողիկոս Յովսէփեանի ծննդեան հարիւրամեակին, նախագահութեամբ ամերիկահայոց բարեխնամ առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Ս. Արք. Մանուկեանի։

Այս հանդիսութիւնը կազմակերպուած էր Թորոնթոյի Միական Յանձնախումբին կողմէ, որուն անդամները ոչ մէկ ջանք չէին խնայած այս առթիւ։ Որոշեալ ժամէն առաջ արդէն սրահը լեցուած էր աւելի քան 800 հանդիսականներով, ինչ որ շատ պերճախօս թիւ մըն է Թորոնթոյի փոքր գաղութին համար։

Բացման խօսքը ըրաւ Թորոնթոյի գործօնեայ հովիւ՝ Հոգշ. Տ. Միքայէլ Վրդ. Բաղճեան։ Ան հակիրճ կերպով պարզեց ձեռնարկին կարեւորութիւնը, գովեց գաղութին միասնական ոգին և խօսքը փոխանցեց օրուան հանդիսավար՝ Պր. Ալեքսան Պալթայեանի։

Գեղարուեստական նոխ յայտագիր մը գործադրուեցաւ, բաղկացած մեներգներէ, ընթերցումներէ, դաշնակի ունկնդրութիւններէ: Այս յայտագիրին իր մասնակցութիւնը բերաւ գաղութին միացեալ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պր. Արթօ Գաւուքեանի։ Երգչախումբին կատարած երգերը կրկնապատկեցին հանդիսականներուն խանդավառութիւնը։

Գեղարուեստական բաժնին մէջ՝ Տիկին Մինիլթեան երգեց Կոմիտասի «Կռունկ»ը և «Բելէ Բելէ»ն, Պր. Վարդան Վարդանեան կարդաց Արշալոյս Մարգարեանի «Մահն Իմացեալ»ը, և միացեալ երգչախումբը բազմաձայն երգեց Կոմիտասի «Տէր Կեցո»ն և «Տէր Ողորմեա»ն դաշնակի ընկերակցութեամբ Տիկին Արաքսի Դասարճեանի։

Օրուան գլխաւոր բանախօսն էր Փրոֆ. Գէորգ Պապեան (Վազգէն Այգունի), որ Մոնթրէալէն յատկապէս հրաւիրուած էր։ Ան բանախօսեց նիւթ ունենալով՝ «Երբ օր մը նոր հոս, նոր հովիւ ուզեն, արթնցո՛ւր հսկան, գիրի երազեն» (Սիպիլ? Դուրեան)։

[illegible] բանախօսին խօսքէն կ՚ընենք հետեւեալ մէջբերումները.

«Գահը, եթէ ոմանց համար միջոց է փայլելու եւ փայլելու, բարձանալու կամ իջնելու, ուրիշներու համար առիթ մըն է լոկ փայլեցնելու, արծարծելու, առաւել եւս արծարծուելու այդ բարձրաստիճան դիրքը»։

«Բացառիկ դէմքեր են այս վերջին շրջանի գահակալները՝ եկեղեցականներ թէ աշխարհականներ, բացառիկ՝ իրենց կարողութեամբ, բացառիկ՝ իրենց մտային պաշարով, բացառիկ՝ իրենց անբասիր նկարագրով, բացառիկ՝ իրենց համար նուիրումով։ Այդ բացառիկ դէմքերու հոյլին կը պատկանէր Երջանկայիշատակ Գարեգին Վեհափառը»։

«... Ժամանակին տունչը դարձաւ, գիտցաւ սիրաշահիլ բոլոր հաւատացեալներուն համակրութիւնը, յարգանքն ու վստահութիւնը, եղաւ ՀԱՅՐ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ եւ Կիլիկիոյ Աթոռին շուրջ գիտցաւ համախմբել երկիր իրերամերժ ու անհանդուրժող տարրերը՝ որոնք իր հայրագորով շունչին տակ ու բարեխնամ հոգածութեան ներքեւ լռեցան շինարար աշխատանքի»։

«... Այդ միասնական ոգին առաւել եւս դրսեւորուեցաւ, երբ անձամբ նախագահեց Ս. Էջմիածինի ընտրական ժողովին եւ իր Ս. Աջովը օծեց Ամենայն Հայոց Գէորգ Զ. Վեհափառը, վերջ տալով՝ յրն-բացս տարիներու բռնուած ու գրուած՝ լեղի ու կծու, սին ու կործանարար վէճերուն։

(Շար. տես. էջ 6)

ԹՈ՛Ղ ԼԻՆԻ ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆ

(Շար. Դ. էջէն)

մօտիկ ու թանկ է իւրաքանչիւր հայ մարդու սրտին։

Դա քաջ Անդրանիկի տունն է, որտեղ նա անց է կացրել իր կեանքի մի շարք տարիները։

Անդրանիկը Բուլղարիայում հաստատուեց 1907 թուականին։

Սակայն, երբ սկսուեց առաջին Բալքանեան պատերազմը (1912-1913), Անդրանիկը նորից ոտքի ելաւ։ Անհանգիստ, փոքր ինչ ընկճուած, բայց ոչ յուսահատուած Անդրանիկը մակեդոնական աշխարհազօրի ջոկատի գլուխն անցած, ջոկատ, որը մտնում էր բուլղարական բանակի կազմում, նորից պայքարի դուրս եկաւ թուրքական զօրքերի դէմ։ 273 մարդուց կազմուած հայերի այդ փոքրիկ ջոկատը մասնակցեց բազմաթիւ մարտերի, ամենուր հանդէս բերելով բացառիկ հերոսութիւն ու խիզախութիւն։

«Հայկական վաշտը,- 1913 թուականին գրում է Մակեդոնական աշխարհազօրի պետ՝ գեներալ մայոր Գենեւ,- հակառակ հագուստեղէնի և այլ պիտոյքների պակասին, իր կարգապահութեամբ ու հաստատակամութեամբ միշտ եղել է ուժեղ և մարտերում էլ՝ արտակարգօրէն քաջ: Այս վաշտի բոլոր մասնակիցները կարող են հպարտանալ իրենց քաջերի գործունէութեամբ: Իսկ Հայաստանը պէտք է վստահ լինի, որ այսպիսի զաւակներով, որոնք ընդունակ են նոյնիսկ օտար դատի համար մեռնելու, պիտի հասնի երջանիկ ու տեւական ազատութեան ոչ հեռաւոր ապագայում»:

Բուլղարական գեներալի մարգարէական կանխատեսութիւնը իրականութիւն դարձաւ, երբ այդ տողերը գրելուց եօթը տարի անց, 1920 թուականի Նոյեմբեր 29ին, Հոկտեմբերեան մեծ յեղափոխութեան շնորհիւ հայ ժողովուրդն իր հարազատ հայրենիքում հնարաւորութիւն ունեցաւ այդ «երջանիկ ու տեւական ազատութեան» սկիզբը դնել։

Անդրանիկի ղեկավարած զօրամասը մարտերով անցաւ Սոֆիա, Փլովտիւ, Դոնովոյ, Վառնա ու այլ վայրեր: Այդ վաշտի մարտիկները, ինքը՝ Անդրանիկը, որը ըստացաւ բուլղարական բանակի զօրավարի տիտղոսը, պարգեւատրուեցին բուլղարական մարտական շքանշաններով:

— Այդ պատկերը միշտ աչքերիս առաջ է, չնայած տասնեակ տարիներ են անցել այն ժամանակուանից-Վառնայում զրոյցի ժամանակ ասաց ալեհեր կեանքն ապրած մի ծերունի։ — Յիշում եմ, թէ ինչպէս մարդիկ տներից դուրս էին թափուել փողոցները, դիմաւորելու յաղթանակած զինուորներին՝ Հայկական վաշտի առջեւից սպիտակ ձիու վրայ կեցուածքը ձիգ պահած ժպտերես ու հպարտ գնում էր, քաջ Անդրանիկը: Ժողովուրդը ծաղիկներ էր նետում, ողջունում նրան...։

Բալքանեան պատերազմից յետոյ, Անդրանիկը նորից վերադարձաւ Կալաթա, իր տունը՝ իր հանգիստը գտնելով Սեւ ծովի ափի կապուտակ երկնքի տակ, պտղաբեր այգիներում: Բայց արդեօ՞ք կարող էր հանգիստ լինել հայրենիքից հեռու, հայրենիքի սիրով բռնկուած քաջի սիրտը։ Սիրտը նրա ճախրում էր հայրենի երկնքում, Վանի այգեստաններում.. Սասունի լեռներում...:

Ես հակիրճ վերյիշեցի լեգենդար Զօրավարի համբաւ վաստակած գեներալի հարուստ կեանքից միայն մի դրուագ։ Նպատակը չէ այսօր մէկ անգամ եւս պատմել խիզախ մարդու, մեծ հայրենասէրի ու հայ ժողովրդի պանծալի զաւակի անցած կեանքի ուղու մասին։ Միայն յիշենք մեր բնութեան անկրկնելի երգիչ, վրձինի ու գոյների չնաշխարհիկ վարպետ Մարտիրոս Սարեանի խօսքերը. «Եթէ հայերս իրաւունք ունենք մեր անցեալը հերոսական անուանելու, և եթէ յարատեւել ենք որպէս ժողովուրդ առ այսօր, ապա այդ բանում մենք մեծագոյն չափով պարտական ենք նաեւ մեր դարաւոր հերոսապատումի յաւերժ անմոռանալի դիւցազներից մէկին՝ Անդրանիկին»։

«Մեր դարաւոր հերոսապատումի յաւերժ անմոռանալի դիւցազներից մէկը», - ասուած է միանգամայն ճշմարիտ ու դիպուկ:

Երկրագնդի շատ վայրերում, որտեղ ապրում է հայ մարդը, Անդրանիկին նուիրուած յուշարձաններ կան՝ թող դա լինի Ուճան գիւղը Սովետական Հայաստանում, Գուխարեստը կամ Փարիզի՝ Փէռ Լաշէզ գերեզմանատունը, ուր հանգչում է Զօրավարի աճիւնը։

Իսկ ինչո՞ւ մի այդպիսի թանգարան - յուշարձան չդարձնենք այս փոքրիկ տնակը Կալաթայում,- մտածում էի ես, կանգնած գեղատեսիլ բարձունքում, լեգենդար զօրավարի տան շեմքին։

Բուլղարիան այսօր, զբօսաշրջիկների ամենասիրուած երկրներից մէկն է։ Մի տարուայ ընթացքում, այդ արեւոտ ու հիւրասէր երկիրը այցելած զբօսաշրջիկների թիւը միլիոնների է հասնում։ Գալիս են զբօսաշրջիկները տարբեր երկրներից, գալիս հայ մարդիկ, լինում Վառնայում՝ «Արեւոտ ափին» «Ոսկեայ աւազներում», սակայն նրանից քչերը գիտեն այդ տնակի գոյութեան մասին։

Եւ ես յիշեցի մէկ այլ յուշարձան, որը նոյնպէս գտնւում է Կալաթում: Դա կառուցել են լեհերը երկրորդ համաշխարհային պատերազմի աւարտից յետոյ՝ ի պատիւ Վլատիսլաւ Երրորդի, որը տասնհինգերորդ դարում՝ 1434-1444 թուականներին եղել է Լեհաստանի ու Հունգարիայի թագաւորը։ Ինչումն է նրա ծառայութիւնը պատմութեան առաջ։ Վլատիսլաւ Երրորդը թուրքերի դէմ մղուող կռիւներում համախմբեց լեհական ու հունգարական զինուած ուժերը, երկու անգամ արշաւի ելաւ ընդհանուր թշնամու դէմ, 1443 թուականին մտնելով Բուլղարիա ու Սոֆիա՝ ստիպեց թշնամուն խաղաղութիւն կնքել։

Հինգ դար անց լեհերը իրենց հայրենասէր զաւակին յուշարձան են կանգնեցրել Վառնայում։

Ինչո՞ւ մի այդպիսի յուշարձան չկանգնեցնել Անդրանիկ Զօրավարի պատուին, - մտածում եմ ես։ Թող այդպիսի յուշարձան լինի հենց այդ տնակը, որտեղ մի քանի տարիներ ապրել է Անդրանիկը, որտեղից նա մեկնել է Գալիֆորնիա, սրտում ունենալով մի վառ ցանկութիւն:

«Ես ալ մի նպատակ ունեմ,- գնալ ազատագրուած Հայաստան, տեսնել իմ մայր ժողովրդին և նոր հանգիստ մեռնել»։ Այդ տուն-թանգարանում կարող են ի մի հաւաքել զօրավարին նուիրուած բազմաթիւ փաստաթղթեր, լուսանկարներ, գրական ստեղծագործութիւններ։

Կարող են հարց տալ. ինչ միջոցներով պէտք է դա արուի։ Թերեւս անհրաժեշտ է ստեղծել Անդրանիկի տուն-թանգարանի ֆոնտ: Ամբողջ հողագնդում կը գտնուի արդեօ՞ք մի ազնիւ հայ մարդ, որը չցանկանայ իր, թեկուզ փոքրիկ լուման մտցնել այդ գործում։

Ո՛չ:

Ուրեմն հարկ է գործի անցնել։ Բուլղարական հասարակական կազմակերպութիւնների օգնութեամբ ու օժանդակութեամբ, ժամանակի ընթացքում ստեղծուած ֆոնտի միջոցներով վերանորոգել այդ տնակը, կարգի բերել տան առջեւ եղած պարտէզը, ուր յաճախ մտահոգ սիրում էր նստել Զօրավարը, ցուցափեղկեր պատրաստել՝ այդ նպատակով հաւաքելով աշխարհում ցրիւ եկած բազմաթիւ փաստաթղթերը, ժամանակակիցների յուշերը...։

Թող Անդրանիկի այդ տուն-թանգարանը սերունդներին պատմի հայ ժողովրդի հայրենասէր զաւակի՝ քաջարի Զօրավար Անդրանիկ Թորոսի Օզանեանի մասին։

Մոսկուա ԱԼԲԵՐԹ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Նամակներ կան՝
Կը պատռուին, կը նետուին,
Նամակներ կան՝
Նշխարի պէս կը պահուին։
Կարդացէ՛ք նամակս այս
Արծակ եղբօրս սիրելի,
Յետոյ ալ զայն յանձնեցէք
Իմ քաղցրիկ լոյս Լուսիկին։
Ինքն ալ ապա թող ղրկէ
Շուշան անուշ քոյրիկին,
Որ առյաւէ՛տ չմոռնայ
Իր հարազատ ծնողքին:
Նամակներն ես կը պահեմ՝
Որպէս մասունք, կարօտին,
Ու անոնցմով կը յիշեմ
Բարեկամներս բանկագին։

ՀԱՅԿԱԶ ՏՈՒՐՍՈՒՆԵԱՆ

Աղեքսանդրիա, 13 Դեկտ. 1971

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ «ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պր. Ռաֆֆի Գալընեան (Աղեքսանդրիա) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ հետեւեալներուն.

Տոքթ. Նայիրի Գալընեանի (Մոնթրէալ)
» Խ. Նալպանտեանի (Պէյրութ)
ՊՊ. Հրանդ Գալընեանի (Պէյրութ)
Արմէն Գապիկեանի (Հալէպ)
Լեւոն Ներսէսեանի (Երեւան)
Նուպար Գալընեանի (Երեւան)
Ն. Նարկիզեանի (Հալէպ)

Տիկին Սրբուհի Սրէնճեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր դստեր՝ Տէր և Տիկին Տիգրան Մուլիկեանի (Երեւան)։

Տիկին Վերգինէ Բէօլէյեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Արետ և Աշոտ Սրէնճեաններուն (Միաց. Նահանգներ)։

Տիկին Վերժին Մարտինեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Տիկին Լիւսի Աչճեանի (Փարիզ)։

Պր. Պերճ Արթինեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Հոգշ. Տ. Զաւէն Վրդ. Արզումանեանի (Ֆիլատելֆիա)։

Օր. Արշալոյս Շահրօզեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Տիկին Փայլուն Սեմէրճեանի (Կետարլֆ)։

Պր. Սարգիս Վուզուֆեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քեռայրին և քրոջ՝ Տէր և Տիկին Թորոս Գասապեաններուն (Սիտնէյ)։

Պր. Մուշեղ Կէրիկեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քեռայրին և քրոջ Տէր և Տիկին Ազգանազ Փանոսեաններուն (Սիտնէյ):

Պր. Պետրոս Տընկճեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր սիրելի բարեկամին՝ Պր. Մարտիրոս Փափազեանի (Թորոնթօ)։

Պր. Արտաշէս Գարտաշեան (Փարիզ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Օր. Ովսաննա Գարտաշեանի (Պէյրութ)։

Մօ. Եդուարդ Յակոբեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Օր. Անժէլ Յակոբեանի (Պէյրութ).

Պր. Արամ Մուրատեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր սիրելի եղբօր՝ Պր. Վահրամ Մուրատեանի (Ժընեւ):

Պր. Անդրանիկ Մեսրոպեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր եղբօր՝ Պր. Մարտիկ Թաթիկեանի (Մոնթրէալ):

Սվաճիպաշեան Եղբայրներ (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրեն իրենց եղբօր՝ Աբրահամ Սվաճիպաշեանի (Նիւ-Ճըրսի):

Պր. Յովհաննէս Բենեայեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քրոջորդւոյն Պր. Սեպուհ Լուսարարեանի (Երեւան)։

Օր. Արշալոյս Շահրօզեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Տէր և Տիկին Շանթ Բենեայեանի (Ֆիլատելֆիա)։

Մէթր Գարոյր Մասիկեան (Գահիրէ), մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր սիրելի ընկերոջ՝ Պր. Հայկ Գասպարեանի (Երեւան).

ՋԱՀԱԿԻՐ
ՕԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
30 Դեկտ. 1971

Գալուստեան Ազգային Վարժարանի Տիկնանց Խնամակալութեան Ճաշկերոյթը

Անցեալ կիրակի, 26 Դեկտ. 1971, կ.ե. ժամը 2ին, Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի ժամադրավայրը հանդիսացած էր ընտրանի բազմութեան մը, որ ընդառաջելով Տիկնանց Խնամակալութեան կողմէ եղած հրաւէրին, եկած էր ճաշկերոյթի սեղաններու շուրջ համախմբուած՝ ոչ միայն ճաշակելու տիկիններուն կազմէ պատրաստուած այլազան եւ համեղ կերակուրները, այլեւ իր երախտագիտական զգացումները յայտնելու Խնամակալութեան անձնուէր ու ժրաջան տիկիններուն եւ զանոնք խրախուսելու՝ նիւթական օժանդակութիւններ կատարելով խնամակալութեան գործին ի նպաստ:

Ճաշկերոյթը կը հովանաւորէր Եգիպտահայոց Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան: Ներկայ էին վարժարանի կրթական տնօրէն՝ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեան, օրուան նախագահ Տէր եւ Տիկին Աւետիս Ն. Զագրեան, Արժ. Տ. Նարեկ Քհնյ. Ֆրընեան եւ երիցուհին, Պատկ. Թեմական Ժողովի ատենապետ Պր. Յովհաննէս Քեհեաեան եւ իր ազնուափայլ Տիկինը, նոյն ժողովի ատենադպիր Պր. Յակոբ Համբիկեան, Պատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր. Հայկազուն Քիւրքճեան, Ազգային Երեսփոխաններ, հայ մամուլի ներկայացուցիչներ եւ զաղութին ընտրանիէն մաս մը:

Հայր Սուրբին աղօթքով սկսաւ ճաշը: Օրուան հանդիսավարն էր վարժարանին ուսուցիչներէն Պր. Արամ Մովսէսեան, որ նախ կարդաց Տիկնանց Խնամակալութեան տարեկան համառօտ տեղեկագիրը:

Յաջորդաբար խօսք առին եւ Տիկնանց Խնամակալութեան գործին դրուատիքը րրին՝ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վարդապետ, ՊՊ. Աւետիս Ն. Զագրեան, Հայկազուն Քիւրքճեան, Նշան Վարդեան, Տք. Նուպար Եազուպեան, ՊՊ. Յակոբ Համբիկեան, Կայծ Կոկանեան, Կարապետ Տէմիրճեան, Սարգիս Պալաեան եւ Յովհաննէս Քեհեայեան: Հայր Սուրբին Պահպանիչ-ով վերջ գտաւ այս ճաշկերոյթը:

Այս յիշատակելի հաւաքոյթը ունեցաւ ոչ միայն բարոյական՝ այլեւ նիւթական յաջող արդիւնք: Այս առթիւ կ'արժէ յիշել, որ օրուան նախագահ՝ Տէր եւ Տիկին Աւետիս Ն. Զագրեան 100 եգիպտ. ոսկի նուիրեցին:

Կը շնորհաւորենք Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի Տիկնանց Խնամակալութիւնը եւ կը մաղթենք անոր ժրաջան եւ անձնուէր անդամուհիներուն՝ առողջութիւն եւ նոր յաջողութիւններ:

Զ.Պ.

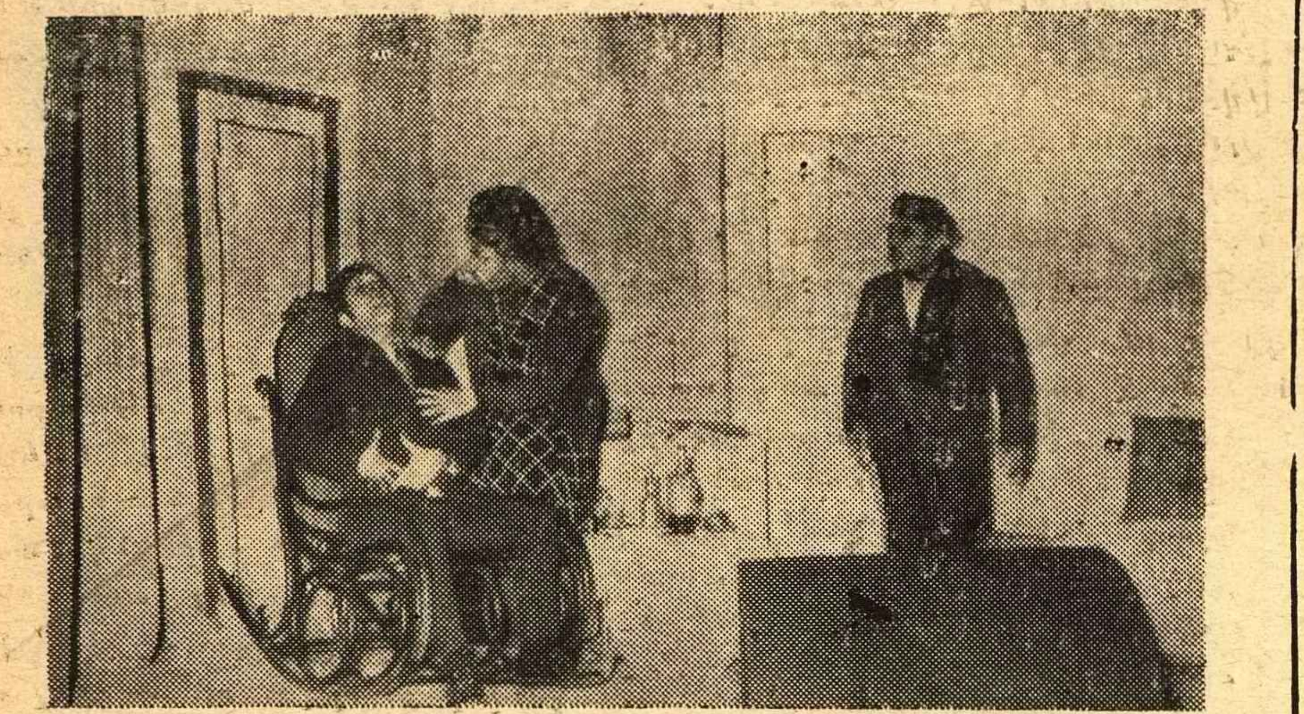
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԷՆ ՆԵՐՍ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Երկրորդ ներկայացումը անդրանիկը եղած էր եգիպտահայութեան համար, քանի որ ան առաջին անգամ էր որ կը բեմադրուէր Եգիպտոսի մէջ:

Արամ Աշոտ Պապայեանը անձամբ ճանչցած են եգիպտահայերէն շատեր և իրմով խանդավառուած՝ երբ հայ մեծ թատերագիրը 1969ի աշնան իբր զբօսաշրջիկ այցելեց Եգիպտոս: Հեղինակին հանդէպ սրահին երիտասարդ սիրող արուեստագէտներուն յարգանքը առաւել եւս պատճառ հանդիսացաւ, որ անոր երկերը աւելի հետաքրքրութեամբ ուսումնասիրեն անոնք ու ի հարկին՝ իրենց կարողութեանց սահմաններուն մէջ, հանրութեան ներկայացնեն:

Ու այս առաջին առթիւ ներկայացուեցաւ «Սուտը Թակարդին մէջ» միարար կատակերգութիւնը, որ բոլոր հանդիսատեսներուն ալ վայելքի հաճելի պահեր պարգեւեց: Հոս եւ բոլոր սիրող դերակատարները, խաղաքանչիւրը իր դերին համաձայն ինքնաւուխ և յաջող խաղարկ ւթիւն ցուցաբերեց ու երբ վարագոյրը իջաւ, հանդիսականներու գոհունակ և ժպտադէմ արտայայտութիւնները ընդհանուր էին ու անոնք խանդավառ ծափերով ողջունեցին բոլոր դերակատարները:

«Սուտը Թակարդին Մէջ»ի բեմադրութենէն տեսարան մը: Ձախէն աջ՝ Աւետիս Մովսէսեան, Անի Թերզեան եւ Եզնիկ Տէմիրճեան:

Այս ներկայացման իրենց յաջող մասնակցութիւնը բերին՝ ընկ. Եզնիկ Տէմիրճեան (Մացօ), Աւետիս Մովսէսեան (Մամիկոն), Օր. Սոնիա Սարգիս (Օֆիկ), Օր. Անի Թերզեան (Նազան) և ընկ. Վարուժան Ֆրընճեան (Ռաֆիկ) ու շնորհաւորանքի արժանացան: Ցուցարարութիւնը կատարեց նոյնինքն բեմադրիչը՝ ընկեր Պերճ Գ. գորեան:

Այս ճոխ յայտագիրին յաջորդեց Ընտանեկան Պարահանդէս մը: «Տհը Մատզ» Նուագախումբին առաջնորդութեամբ, խանդավառ երիտասարդութիւնը պարեց ու զուարճացաւ՝ ի հրճուանս իրենց ծնողներուն, որոնք ճոխ սեղաններու շուրջ համախմբուած, կերան ու խմեցին և հայկական մթնոլորտի մէջ հաճելի պահեր վայելեցին:

Շնորհաւորելի են բոլորը՝ դերակատար, բեմադրիչ, յուշարար, բեմայարդար ինչպէս նաեւ Հայկական Ընթերցասրահի վարչութիւնը, որ հայապահպանման տեսակէտով մեծ աշխատանք կը կատարէ Եգիպտոսի մէջ:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Նազարէթ Գասապեան իրենց սիրեցեալ մօր՝ ողբ. Էլիզ Գասապեանի մահուան քառասունքին առթիւ կը նուիրեն.

«Յուսաբեր»ին	1000
Հայ Կարմիր Խաչին	1000
«Այծեմնիկ»ին	1000
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	1000
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	1000
Աղքատախնամին	1000
Հ.Մ.Ը.Մ.-Արալատին	1000
Նիլը Իսթ Հայկ. Ակումբին	1000
Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարին	1000
«Ջահակիր»ին	1000

ՊՊ. Սարգիս և Կարապետ Նազաշեան եղբայրներ, իրենց սիրեցեալ քրոջ՝ ողբ. Էլիզ Գասապեանի մահուան քառասունքին առթիւ կը նուիրեն.

Հայ Կարմիր Խաչին	500
«Այծեմնիկ»ին	500

(Ստանալ «Յուսաբեր»էն)

Պր. Յակոբ Հայթայեան և զաւակունք, իրեն, շատ սիրելի կողակիցին և մօր՝ ողբ. Մարի Հայթայեանի կսկծալի մահուան տխուր առթիւ կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Աղեքս. Աղքատախնամին	200
Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցւոյ պայծառութեան	200
Պօղոսեանի ճաշի սեղանին	100
«Տիգրան Երկաթ»ին	100
Հ.Բ.Ը.Մ. Աղեքս.	100
«Արեւ»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ «Տիգրան Երկաթ»ի քարտուղարութենէն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ուստրի (Հիւս. Ամերիկա) Ս. Դ. Հնչ. Կուս. Մասնաճիւղի ընկեր-ընկերուհիները, առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային, հայրենասիրական և կուսակցական ողջամիտ ուղղութեան, կը նուիրեն 25 տոլար:

Տէր և Տիկին Հրազդան Պալեան առ ի գնահատութիւն թերթիս կատարած հայրենասիրական, ազգապահպանման և հայապահպանման գործին, Նոր Տարուան և Ս. Ծննդեան տօներուն առթիւ կը նուիրեն 500 ե.գ.:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

Օր. Ռիթա Պարսումեանի ընդ Պր. Ստեփան Գուլանիքեանի ամուսնութեան (Պէյրութ) ուրախ առթիւ, փոխան շնորհաւորական հեռագիրի կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ Սարգիս Պալաեան	100
» » Նուպար Պալաեան	100

Տէր և Տիկին Ժիրայր և Մարիզ Զօրայեանի (Թորոնթօ) աղջիկ զաւակով մը բախտաւորուած ըլլալնուն ուրախ առթիւ վասն խնդակցութեան՝ Տէր և Տիկին Զաւէն Պալաեան կը նուիրեն 100 ե.գ.:

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ բաժանորդագրութիւնները.-

Պէլմարէն Ընկ. ՅԱԿՈԲ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ կը նորոգէ իր բաժանորդագրութիւնը՝ նուիրելով 25 տոլար:

ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

Յարգելի բանախօսը իր խօսքերը վերջացուց, մաղթելով որ Գարեգին Յովսէփեանի նման բացառիկ դէմքեր ծնին, ուռճանան ու ծաղկին ազգիս մէջ, որպէսզի «Լուսաւորիչի անմար կանթեղը վառի՝ ոչ միայն Արագածի երկնամերձ կատարին, ի հեճուկս բոլոր ծիւնամրրիկներու, այլ, ինչպէս Երջանկայիշատակ Հայրապետը կը ցանկար, ամէն մէկ հայու սրտին մէջ անխտիր»:

Յայտագիրի Բ. մասին մէջ Պր. Վազգէն Գալճեանի դաշնակի նուագէն յետոյ, Պր. Մինաս Սէլեան անգլերէնով ներկայացուց Գարեգին Կաթողիկոսի կենսագրական գիծերը և խօսեցաւ Հայց. Եկեղեցիի մասին:

Միացեալ երգչախումբը երգեց Էտկար Յովհաննիսեանի «Երեւան - Էրէբունի»ն, որմէ ետք հրաւիրուեցաւ Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Թորգոմ Արքեպս. Մանուկեանը, արտասանելու իր փակման խօսքը:

Առաջնորդ Սրբազանը նախ հայերէն ապա անգլերէն լեզուով շեշտեց հանդիսութեան նպատակը, վեր առաւ անոր իմաստը, դրուատեց յոբելեարին բազմաթիւ արժէքները: Հանդէսը փակուեցաւ «ՀԱՅՐ ՄԵՐ»ով, զոր քառածայն երգչախումբին հետ միատեղ երգեցին բոլոր հանդիսականները:

Ժողովուրդը մեկնեցաւ սրտի անհուն գոհունակութեամբ: Շնորհաւորութիւններ կազմակերպիչ մարմնի անդամներուն՝ այս հանդիսաւոր տօնահանդէսին առթիւ:

ՎԱՀԱՆ ԳԱՋԱՆՃԵԱՆ